Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

I. O. O. F.

VICINITY OF THE LINKS.

ODD-FELLOW ORDENENS HISTORIE

ODD-FELLOW ORDENENS HISTORIE

I. O. O. F.

HOVEDREDAKTION
FORFATTEREN DISTRIKTS-DEPUTERET STOR-SIRE
ERICH ERICHSEN

I REDAKTIONEN BR. REDAKTØR
N. E. THERKILSEN

BIND
I

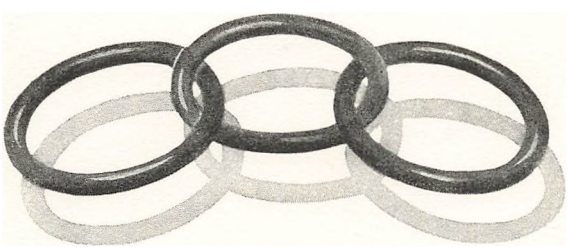

FLENSTEDS FORLAG

Udgivet med Tilladelse af
Den uafhængige Stor-Loge for Kongeriget Danmark
I. O. O. F.

Fyens Stiftsbogtrykkeri
Fyens Stifts Reproduktionsanstalt

Frygt ikke, tro kun

Haldor Laxness

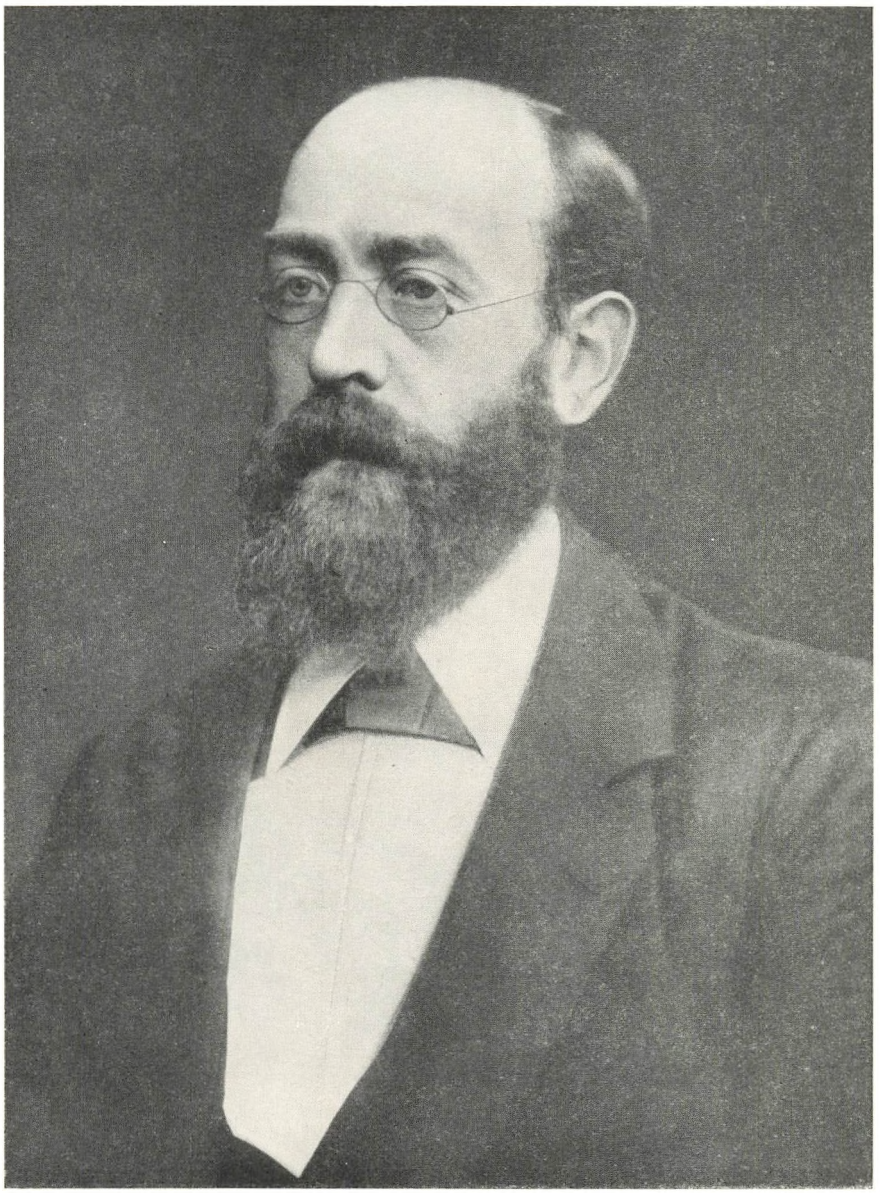

V. A. Holek

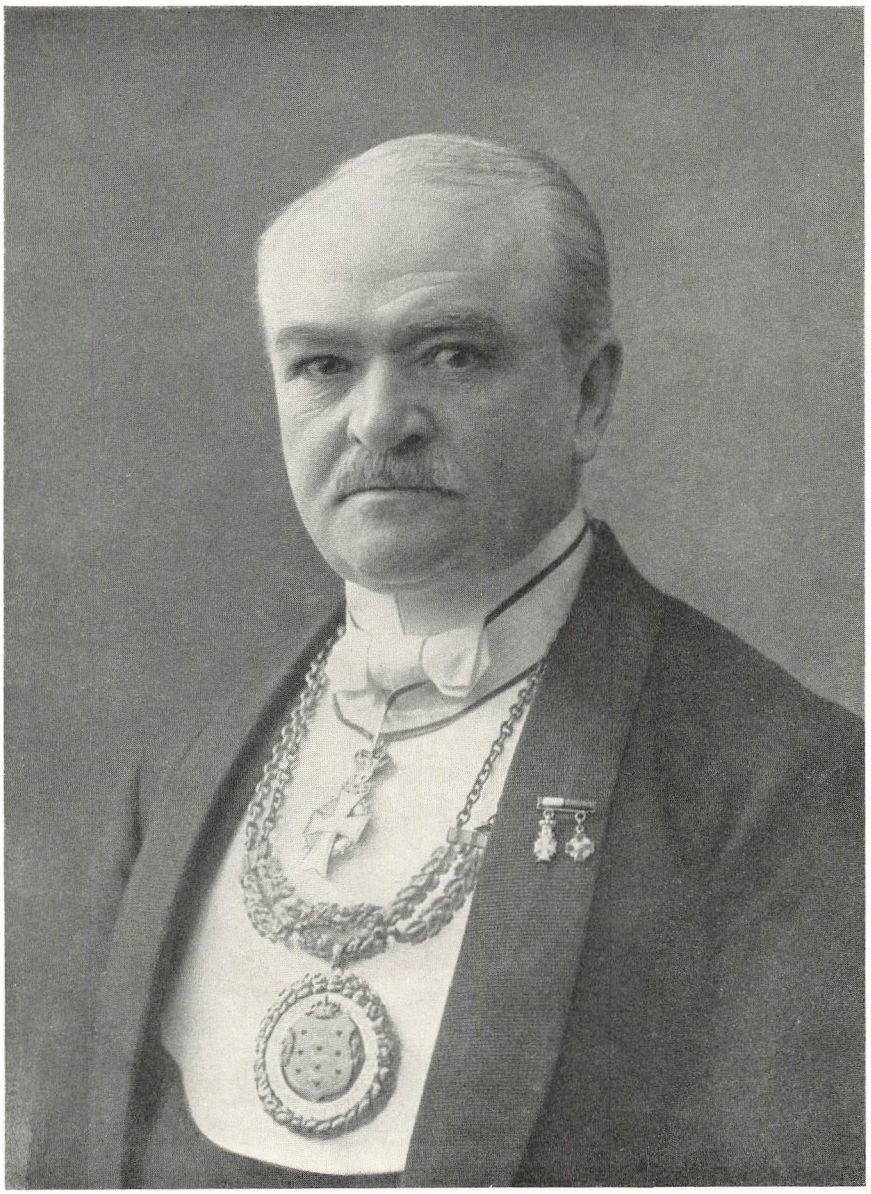

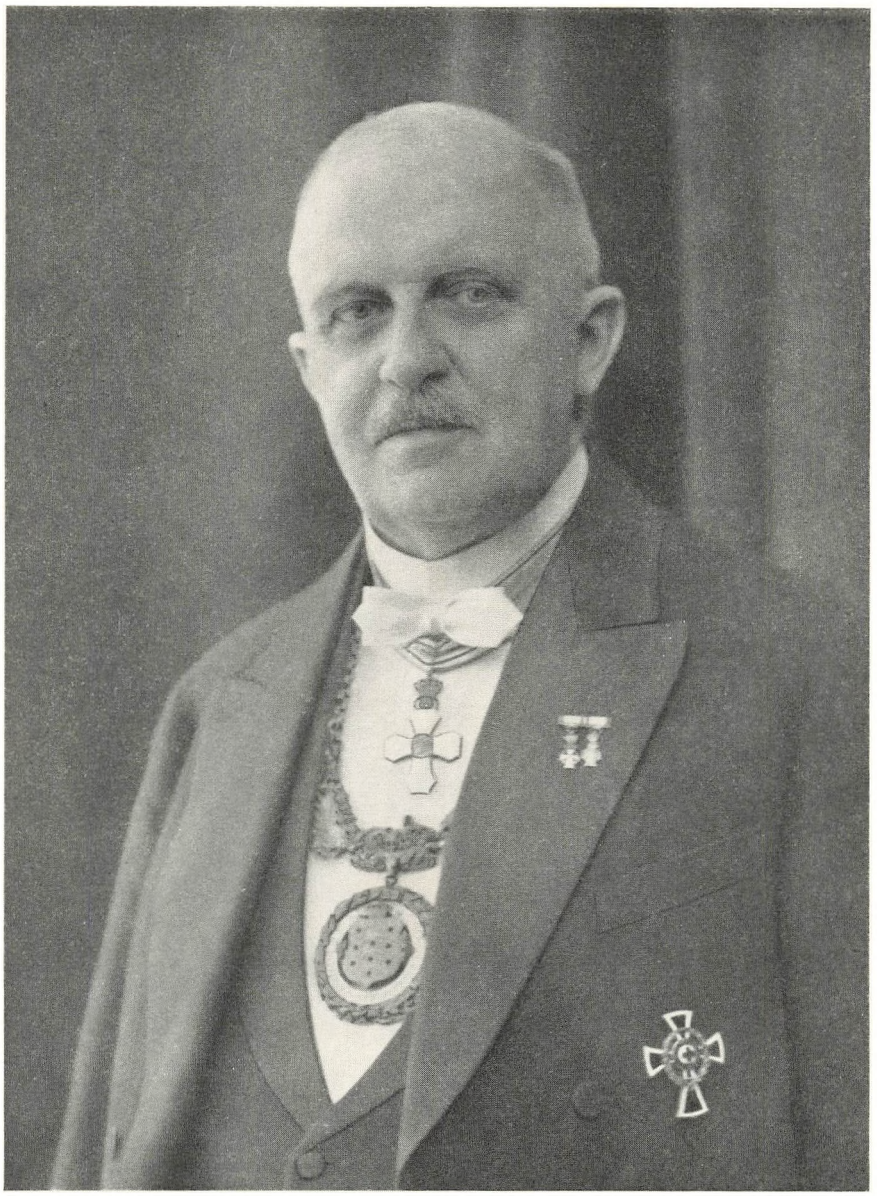

Chr Krul

FORORD

Det er sikkert gaaet mangfoldige Brødre, som det er gaaet den, der skriver disse Linier: Man har faaet det Spørgsmaal stillet af unge, og vel for Resten ogsaa af ældre Brødre, om der ikke i Logen kunde blive fortalt et og andet om vor Ordens Historie, dens Oprindelse og dens Udvikling, dens Navne og dens Forudsætninger, dens Kald og dens Gerninger — alt det, der for os alle er baade lærerigt og betydningsfuldt at kende.

Men Svaret er vel som oftest blevet et beklagende Nej. Stoffet er jo ikke lige let tilgængeligt. Det er saa lidt, der findes paa Dansk. Og at ty til et fremmed Sprog er ikke alle givet, og for de fleste i hvert Fald besværligt . . .

Det er derfor, at dette Værk ser Lyset.

Det er jo nu mere end 60 Aar siden, at Odd-Fellow Ordenen indførtes i Danmark, og det burde derfor være baade naturligt og ønskeligt, at man i en samlet Fremstilling af disse 60 Aars Historie fik fulgt Vejen fra den første Dag til i Dag for at se, hvad der saaedes og hvad der groede. Hvad der levede og hvad der døde. Hvad der øvedes af virkningsfuldt og godt. Hvad de skiftende Tider bragte os af Glæder og af Fremgang, og hvilke Mænd der stod bag og øvede deres Gerning, i det smaa som i det store.

Men det er alligevel ikke nok. Det er ikke gjort med det alene. Vi maa ogsaa lære at forstaa, hvad der øvedes og virkedes udenom os. Ikke alene i vore nordiske Frændelande, men ogsaa andetsteds, hvor vor Orden fik Hjem og søgte at sætte sit Præg paa Brødrene og Søstrene i Ordenens Aand.

Thi dette er nødvendigt for Sammenligningens Skyld. Af Sammenligningen vokser jo Forstaaelsen af ens egen Værdi, eller ens egen Mindreværdi,— alt saaledes som det nu en Gang kan falde, og som Kaarene er og var.

Men først og sidst maaske er det af Værdi for os alle at lære Oprindelsen at kende. Den Oprindelse, der skjuler sig i Myter og uklare Overleveringer indtil den Dag i 1819, da fem jævne Mænd i Baltimore i Amerika med vor store

Organisator, den jævne Smed Thomas Wildey, i Spidsen, i Værtshuset The Seven Stars, lagde Grunden til den verdensomspændende Sammenslutning, der hedder The independent Order of Odd-Fellows. Den Sammenslutning, hvortil ogsaa vi hører, og hvis Gerning ikke alene kan skrives i Statistikens tørre Tal, men ogsaa i Sindenes Paavirkning og Udvikling, i Haabenes og Viljernes Vækst, i Troens Styrke, i de gode Gerningers livsbekræftende Værdi — i alt det, der hører Venskabet, Kærligheden og Sandheden til ...

Dette er Værkets Maal. Hvormeget der vil lykkes, og hvad der maaske vil glippe, hører Fremtiden til, som alt Værk der begyndes.

Men det er i hvert Fald vort Haab, at det maa lykkes at skabe et Værk, der kan være dets Læsere til Glæde og til Berigelse og lære dem at forstaa den dybe Sammenhæng, der er i vor Ordens Udvikling og Historie fra Værtshuset i Baltimore til de mange skønne Ordenshjem over den ganske Jord. Og først og fremmest lære dem at forstaa det, der blev de mange Aars faste Linje — Troen paa Broderkærlighedens altid skønne og altid gyldne Værdi for os alle.

ERICH ERICHSEN

ANDREAS HOLCK

DISTR. DEP. STOR-SIRE FRA 1. JANUAR 1883 TIL 21. APRIL 1884
STOR-MESTER FRA 21. APRIL 1884 TIL 22. MAJ 1889

Andreas Ulrik Oxholm Holck, der blev den første Leder af Ordenen i Danmark, var født i Kalundborg den 29. Maj 1844, og Loge Nr. 9 i hans Fødeby bærer med Rette hans Navn.

Hans Fader var Købmand, og hans Hjem var som Provinshjem i de Tider var flest, beskedent og jævnt. Da han var 7 Aar gammel, flyttede Familien til Odder, hvor Faderen derefter var baade Købmand, Gæstgiver og Postmester.

Han var en baade ferm og opvakt Dreng med Videlyst og hurtigt Nemme, og han kom derfor i Huset hos en Onkel, en Købmand Oxholm i Kolding, for at gaa i Latinskolen der i Byen. Senere kom han i Købmandslære. Først hos Faderen, derefter hos en Købmand i Randers. Det var Meningen, at han skulde overtage Faderens Forretning, naar han blev gammel nok til det.

Men Livet havde en anden Mening med ham. Han var en urolig Aand. Han havde Udlængsel. Han følte sig altfor haardt bundet indenfor de hjemlige, snævre Rammer. Og da han var 22 Aar gammel, forsvandt han en skønne Dag, uden at nogen vidste af det. Han var paa Vej til det dengang saa forjættende Amerika.

Men Amerika tog, til at begynde med, ikke venligere imod ham, end mod saa mange andre, der havde fundet Hjemmets Stuer for trange og trængte til at faa Eventyrlysten tilfredsstillet – eller kølnet.

Han lærte baade Nød og Fattigdom at kende. Men han fik til Gengæld Sindet staalsat og vandt adskilligt af den Menneskeforstaaelse og den varme Medfølelses-trang, der senere kom til at præge hans Liv og hans Gerning.

Det lykkedes ham dog tilsidst at naa frem til Chicago, trods megen Modgang og mange Vanskeligheder. Her fik han, som det hedder paa godt amerikansk, et Job paa en Maskinfabrik, hvor hans Arbejde bestod i at male Maskiner med saa skrigende Farver, som vel muligt.

Imidlertid lagde man paa Fabriken meget hurtigt Mærke til den unge, stræbsomme og alvorlige Dansker, og efter kort Tids Forløb blev han sendt til Ohio, som Bestyrer af en af Fabrikens Filialer dér.

Her giftede han sig. Men allerede i 1867 havde han søgt Optagelse i Odd-Fellow Ordenen og blev Medlem af Loge Nr. 117 Naomi i Pomeroy, Ohio, hvor han hurtigt vandt Brødrenes Tillid, og hvor han endte sit Ordensliv i Amerika som Logens Ex-M. Senere sluttede han sig ogsaa til Frimurer-Ordenen, men denne vandt aldrig hans Interesse. Han har selv en Gang sagt, at for ham var Odd-Fellow Ordenen det Nutidsbarn, der var i den lykkeligste Samklang med hans Sinds Indstilling og hans Samfundsforstaaelse.

Andreas Holck var en dybt religiøs Natur. Han sluttede sig stærkt til det metodistiske Menighedssamfund i Amerika, og i 1870 sendte man ham til Danmark for at skabe Interesse for dette Samfund herhjemme. Men han var kun hjemme en ganske kort Tid. Allerede inden Aaret var gaaet, rejste han tilbage til Amerika og til sin Gerning dér. Men i 1877 vendte han atter hjem, for at virke i det samme Menighedssamfunds Tjeneste som i 1870, og han blev dettes Forstander.

Kort Tid efter, at han var kommet hjem, læste han saa i det københavnske Dagblad Dags-Telegrafen en Kundgørelse om, at man søgte efter Odd-Fellows, for at stifte en Odd-Fellow Loge i København, og han meldte sig straks som Deltager. Han blev den første O.-M. i Loge Nr. 1 Danmark, der stiftedes den 30. Juni 1878. Han blev D. D. S. S. for Danmark den 1. Januar 1883 og Stor-Mester den 21. April 1884, da der blev oprettet en Distrikts-Storloge herhjemme under den suveræne Storloge. Og i dette Embede virkede han, indtil han i Maj 1889 trak sig tilbage, blandt andet fordi hans Helbred begyndte at svigte.

Han var iøvrigt kendt ogsaa udenfor Ordenen, som Udgiver, sammen med daværende Landstingsmand Dam, af Bladet Ugens Nyheder. Et Almueblad – den Gang kendte man endnu Begrebet Almue – stærkt skaaret til efter amerikansk Mønster og efter dette Samfunds aandelige Behov. Men det ramte ogsaa Behovet herhjemme. Det indledes altid paa Forsiden med en religiøs Betragtning, men bragte derefter, foruden et Fortællingsstof, der skiftede mellem haarrejsende Spænding og blid og bævende Sentimentalitet, en Mængde af den Slags Hjemme-

raad og gode Vink for Hus og Liv og Dagens Gerning, der alle Dage har været et Blads mest fængslende Stof i de jævne Kredse.

Han blev en meget velhavende Mand paa det Blad. Han kunde give sin Medejers Enke 12,000 Kr. i aarlig Efterløn, og selv brugte han mange Penge i velgørende Øjemed. Han stiftede forskellige Legater indenfor Ordenen, og det siges – uden at det dog har kunnet faas besvaret med et Ja eller Nej – at han, den Gang Kærehave Husmandsskole blev oprettet, skænkede denne 200,000 Kr. Magister Porsilds Station paa Grønland skænkede han 40,000 Kr.

Det var en saare vanskelig Opgave, der blev stillet Andreas Holck, da han blev Leder af Ordenen herhjemme. Der var adskillige Brushoveder imellem, som ikke altid var lige lette at styre. Og da der ikke altid var alvorlige Emner at drøfte, stredes man om Kejserens Skæg, for dog at have noget at strides om.

Men han kom igennem det. Endda godt igennem det. Meget hjalp sikkert her hans ydre Personlighed. Han var, hvad man den Gang kaldte en statelig Mand. Han bar stort, velplejet Fuldskæg efter den Tids Mode, og bag de skarpe Brilleglas i Guldindfatning lyste et Par varme Øjne, der baade kunde smile og gnistre. Og han var veltalende. En lidt præstelig-betonet Veltalenhed vel nok, men uden Salvelse, og altid præget af Hjertevarme og dyb Menneskeforstaaelse. Myndig og stejl kunde han godt være til Tider. Men hans Væsens Særkende var dog nok mest hans lykkelige Evne til at bøje stridende Meninger sammen, saadan som *han* nu helst vilde have dem bøjet sammen.

Han var en klog Mand, og han var en betydelig Begavelse, men først og fremmest en Mand, der med fuld Ret skabte sig Agtelse og Tillid, hvor han kom frem.

Han havde ogsaa stærke sociale Interesser, og disse førte ham i Begyndelsen af Firserne ind i Folketinget som Repræsentant for Søndervinge Kredsen og som Medlem af Venstrepartiet. Men Luften passede ham alligevel ikke rigtig derinde. Han var alligevel *for* udpræget Idealist, – selv om han afgjort ikke var blind for, at Livets Realiteter ogsaa har deres Ret.

Andreas Holcks Arbejde var paa mange Maader grundlæggende, men det var ikke altid lige let at finde Vej. Det nye og uprøvede skabte, trods al god Vilje, ofte Famlen og Usikkerhed hos dem, han skulde lede, og han var sikkert en træt Mand,

da han, trods mange Ønsker i modsat Retning, i 1889 trak sig tilbage fra Ordenens Ledelse og lagde den i Petrus Beyers faste Haand.

Han døde i sit Hjem i Gentofte den 9. Februar 1907.

*

PETRUS BEYER

DEPUTERET STOR-MESTER FRA 1. SEPTEMBER 1888 TIL 22. MAJ 1889
STOR-MESTER TIL 9. JUNI 1892. STOR-SIRE TIL SIN DØD DEN 4. NOVEMBER 1924

Poul Herman Petrus Beyer var født den 24. November 1849 paa Mulbjerggaard ved Roskilde. Han blev Student i 1869 og medicinsk Kandidat i 1878. Han var derefter Reserveunderlæge ved Søværnet i 1878 og 1879 og Læge ved den kommunale Vaccinationsvirksomhed i 1889, 1891 og 1894. Han var Medlem af Bestyrelsen for Forsørgelsesselskabet for Blinde, Medlem af Direktionen for Forsikringsselkabet Haand i Haand, Formand for Tilsynsraadet for Landbrugslotteriet og Medlem af Asurandør-Societetets Komité – for blot at nævne nogle af de Institutioner, hvor hans Samfundsinteresser og hans Arbejdskraft var taget i Brug.

Han blev den 13. Marts 1884 optaget som Medlem af Loge Nr. 3 Nordstjernen.

Saaledes ser den ydre Ramme om Petrus Beyers Livsgerning ud. Men det er ogsaa kun den ydre, tørre Ramme. Hans Gerning, ikke mindst indenfor Ordenen, er nemlig saa farverig, saa omfattende og saa mangeartet, at det ikke altid er lige let at samle det hele til et levende Billede, hvis alting skal finde sit Udtryk deri. Dette er da heller ikke denne Artikels Hensigt eller Tanke. Her skal kun gives de store Rids. *Bogen* om Petrus Beyer skylder Ordenen ham og sig selv endnu. Men det maa blive en fremtidig Historieskrivers Sag at give os denne Bog – forhaabentlig mens hans Minde endnu er levende og friskt iblandt os.

Her skal altsaa kun gives et lille Bidrag til en Levnedstegning – nogle Rids, som sagt, til Belysning af en fin og særpræget Personlighed, hvis Arbejde og Virke indenfor Ordenens Rammer havde saa mange Veje og saa mange Maal, at dets Værdi meget vanskelig lader sig overvurdere . . . .

En af de Brødre, der gennem mange Aar stod Petrus Beyer nær, afdøde Distr. Dep. Stor-Sire F. P. Guldager, siger om ham i sine Erindringer, at han var en Mand, der var værd at skænke Venskab, en ærlig, redelig og oprigtig Broder. Den

store Forkynder af vore Skønhedsidealer – den stærke Mand, med det store, barnlige Hjerte. Han glemte aldrig en Venlighed, der var vist ham, var den end nok saa ringe. Han saa kun paa dens Udspring, og om Hjertet var med deri. Han var vennesæl, human og sand i al sin Færd, og hans Væsen var Trofasthed.

Det er en Vens Varme og Beundring, der lyser ud af disse Linjer. Men det er rigtigt, det Br. Guldager her har sagt. Enhver, der paa en eller anden Maade, nærmere eller fjernere, har lært Petrus Beyer at kende, vil sande det.

Men dette er dog kun den ene Side af hans rigt udrustede Personlighed. Det, der peger indad mod et levende og bevæget Menneskesind.

Hans Personlighed havde ogsaa en anden Side, og det var paa den, hans Ordensgerning paa saa mange Maader kom til at hvile og samtidig løftede Ordenen herhjemme fra en graa og famlende Ubemærkethed op i et Plan, hvor der skabtes baade Respekt for og Tillid til dens Arbejde og Tro paa dens Værdi, ogsaa i samfundsmæssig Betydning.

Denne Side af hans Personlighed var baaret og dybt præget først og fremmest af hans urokkelige – man kan ogsaa godt sige brændende – Kærlighed til Ordenen og hans levende og omfattende Forstaaelse af, hvad den kunde betyde, ogsaa for den enkelte, til Styrkelse og Udvikling.

Den, der skriver disse Linjer, traf første Gang sammen med ham nogle faa Aar efter, at han var blevet Ordenens Stor-Sire herhjemme, og i en Samtales Løb faldt der en Ytring om, at han sikkert var en uforbederlig Elsker af Magt. Men han svarede, mens han først kneb Munden sammen over det varme Smil, der saa ofte kunde ligge og lyse om hans Læber som en Solstraale: Nej, jeg er ingen Elsker af Magt. For Magt er kun Magt, naar den misbruges. Men jeg elsker at herske.

Og han fik Lov til at herske i 35 Aar. Til Lykke for Ordenen herhjemme og til Ære for ham selv og hans Minde iblandt os.

Petrus Beyer var først og fremmest den, der tømrede Ordenen herhjemme sammen til et fast og ensartet Hele. Han skabte Orden indenfor de Rammer, hvor Forstaaelsen af Arbejdet var vaklende, og han skabte Stil, hvor denne var et fremmed Begreb. Han kaldte paa den enkeltes Ansvarsfølelse overfor sig selv og overfor den Orden, han tilhørte, og han lærte Broderskabet at forstaa, at det etiske for os ikke har mindre Værdi, end det materielle – tværtimod.

I sin første Henvendelse til Storlogen i 1890, straks efter at han var blevet Stormester, og efter et Besøg i samtlige Loger Landet over, siger han, efterat have gjort Rede for Ordenens materielle Fremgang, at der i andre Retninger endnu desværre var meget tilbage at ønske og at stræbe efter. Der findes endnu ikke den rette Enhedsfølelse, siger han, og ikke heller den rette Følelse af gensidig Ansvarlighed overfor hinanden – det, der med Rette maa anses for én af vor Institutions Opgaver. Men i Retning af at faa denne Fejl afhjulpet og naa hen mod dette Maal, nærer jeg den største Tillid til den højværdige Storloge, at den ogsaa heri vil gaa i Spidsen og vise Vejen.

Han gjorde det selv. Det var ham, der gik i Spidsen og viste Vejen.

Men han havde ogsaa andre Maal for sin Gerning. Han vilde skabe Ordenen Anseelse udadtil. Han vilde vise det Land, hvis gode og elskende Søn han var, at det ikke var tomme Ord, eller Ord hen i den blaa Luft – det, der var Ordenens fordringsfulde Valgsprog. Et Udslag af denne hans Trang var blandt andet Spedalskhedsasylerne i Island og i Vestindien, Hittebørnshospitalet i Hørsholm, eller, som dets officielle Navn er: Rebekka-Søstrenes Spædebørnshjem, og Købet af det gamle, fornemme Schimmelmannske Palæ i Bredgade – en værdig Højborg for Ordenen herhjemme. Og hans Navn er knyttet til Ordenens Indførelse i Norge og Island.

Der var undertiden én og anden, der rystede paa Hovedet ad Petrus Beyers Krav til Ordenen og til den enkelte, hans Planer og hans Maal. Og ofte gik det sikkert saaledes, at man gik til hans Møder med Brødrene rundt i Logerne med forudfattet Vilje til at staa ham imod. Men det lykkedes næppe for mange.

Petrus Beyer var Taler – beaandet og livfuld. Hans Sprog var rigt og nuanceret. Hans indre Glød varmende og bevægende. Han var ikke Taleren med de spillende Ord, men et koldt Hjerte. Men han var af den Slags, hvor Ord og Hjerte har slaaet Følge. Hans Veltalenhed blev derfor ogsaa altid en Oplevelse. Han kunde vende en Strøm af Ligegyldighed eller Modstand, saa den til sidst slog sammen om ham som en Begejstrings Bølge. Han sejrede altid, fordi han vilde sejre – vilde herske, som han selv kaldte det. Man kom maaske med Kulde, men man gik bort med Sindet fyldt af Varme og Beundring, smittet af hans forunderlige Magt over Sindene, hans Tales skiftende, beaandede Melodier.

Hemmeligheden ved Forholdet mellem Petrus Beyer og Brødrene var den, at man *troede* paa ham – troede fuldt og fast paa ham, fordi man vidste, at hans Væsens Kerne var Uselviskhed og Vilje til at skabe og øve det bedste, hvor hans Gerning kom til at ligge.

Han blev gennem sin Gerning en af vor Ordens store Skikkelser herhjemme. Vi har ikke hidtil haft dem større. Hans Gerning var banebrydende, skabende og livgivende, og han vandt Hjerterne, fordi hans eget Hjerte var saa stort og saa gavmildt.

Han var ydmyg tillige, og han var et Lysets Barn.

Den Broder, der talte ved Mindelogen for ham, da han var død, nævnede i sin Tale, at han, da han laa paa det sidste, sagde til sin Hustru:

Tænd alle Lysene.

Og med et Smil, og mens han saa sig om i Stuerne, hviskede han:

Hvor er her smukt . . . . Nu vil jeg gaa til Ro.

Han var en sand Odd-Fellow. Ikke alene af Lære, men ogsaa af Liv og Gerning.

Kan der siges noget skønnere om denne vor Høvding. For *det* var han. Og som en saadan vil hans Minde leve indenfor Broderskabet.

*

CHR. SKEEL

DEPUTERET STOR-SIRE FRA 4. SEPTEMBER 1916 TIL 4. NOVEMBER 1924
DEREFTER FUNGERENDE STOR-SIRE FRA 4. TIL 24. NOVEMBER 1924. STOR-SIRE
TIL SIN DØD DEN 25. JANUAR 1936

Christian Skeel var født den 30. Oktober 1862 som Søn af Kammerherre, Oberstløjtnant Holger Skeel. Han blev Student i 1881, juridisk Kandidat i 1888 og Assistent i Landsover- samt Hof- og Stadsretten i 1906. Kontorchef var han i samme Ret fra 1915 til 1919. Han var Patron for Roskilde adelige Jomfrukloster, og han var Besidder af det for Stamhuset Mullerup substituerede Skeelske Majorat.

Han hørte til de Skeelers Slægt, der i længst henrunden Tid sad og herskede paa Riberhus, sagde han, naar man talte med ham om Slægten.

Han blev den 23. Juni 1898 optaget som Medlem af Loge Nr. 28 Hafnia.

Efter Br. Stor-Sire Petrus Beyers Død faldt det ikke vanskeligt at finde hans Efterfølger. Det blev naturnødvendigt Chr. Skeel, der den Gang var Deputeret Stor-Sire og som gennem adskillige Aar, ogsaa i denne sin Egenskab, havde følt sig nært og oprigtigt knyttet til Petrus Beyer og hans mangeartede Gerning.

Men det var en vanskelig Opgave at løfte Arven efter Petrus Beyer, og naar det alligevel lykkedes Chr. Skeel, skyldes det sikkert ikke alene den nøje Tilknytning han havde haft til Forgængeren i Embedet, men ogsaa en levende og dybtfølt Forstaaelse af dennes Arbejde og dette Arbejdes Værdi.

Hans Gerning blev derfor ogsaa først og fremmest den, at vedligeholde og forstærke det, Petrus Beyer havde naaet og skabt. Han mødte til denne Gerning med en redelig og oprigtig Vilje og gode Forudsætninger, og han viede i de Aar, han var Ordenens Chef herhjemme, med et trofast Sind sin Arbejdskraft og sine Interesser i sin høje Stillings Tjeneste.

Der var noget fornemt over Chr. Skeel. Noget, der var præget af gammel Adel. Naar han skred frem over et Logegulv, for at beklæde sit Førersæde, var der Stil over ham. Hans høje, en Smule dukkede Skikkelse med de afmaalte Trin og det smukt modellerede Hoved virkede fint og formfuldt. Og naar han saa endelig stod oppe paa Førersædet og et Øjeblik saa sig omkring med Lorgnetten mellem to Fingre, og det kønne, ligesom lidt vemodige, men inderligt varme, Smil om Munden, kom man til at holde af ham med det samme og syntes, at man havde været hans Ven i mange Aar.

Hans Kærlighed til Ordenen og hans skarpe Fremhæven af dens etiske Værdier, samlet i Broderkærlighedens Begreb, er velkendt, og han kunde tale Sindene varme. Ikke med store Ord eller i blomstret Stil, men jævnt og stilfærdigt med en egen blid Følsomhed bag.

Mange af os, der var knyttet til ham, husker sikkert den lille Historie han altid fortalte ved Møder, hvor han skulde tale om Broderskabet og dets Idéer – den lille Historie om den unge Mand, der blev syg i det fremmede og som bares mod Hjemmet fra Loge til Loge, indtil han naaede derhen blandt sine Kære, hvor han hørte til.

Det var en lille, ganske stilfærdig Historie, men den fik altid en forunderlig Værdi i Chr. Skeels Udlægning. Han kunde røre Hjerterne med den, og han vandt

Hjerterne med den, fordi den var saadan et smukt Udtryk for Midtpunktet i hans Væsen – Godhed og Barmhjertighed.

Det er forstaaeligt, at hans Gerning som Stor-Sire, som før nævnt, ikke saa meget blev nyskabende som bevarende. Der var naturligvis ikke saa meget, der straks trængte til at bygges op efter Petrus Beyers 35 Aars Virksomhed.

Men uden Arbejdsstof og Resultater blev hans Arbejde dog ikke.

Hittebørnshjemmet i Hørsholm, der var stærkt økonomisk anstrengt, blev hjulpet til Rette, saaledes at det kunde hvile i sig selv, og Rebekka-Logerne fik deres Rebekka-Raad. Han stred for Barnets Lykkeskilling til Fordel for de Blinde – en Tanke, som desværre ikke fik den varme Modtagelse allevegne, som den og Chr. Skeel havde fortjent. Den islandske Storloge blev oprettet i hans Tid, og et i flere Henseender frugtbart Lovgivnings- og økonomisk Arbejde blev sluttet eller paabegyndt. Og glemmes maa ikke Ungdomsforeningen Fremtiden, der var hans Glæde og hans Hjertebarn. Han mødte i denne Forening Søndag efter Søndag, altid frisk og oplagt til Samtaler med de Unge og altid rede til Raad og Daad.

At være noget for andre, det var Overskriften over Døren til Chr. Skeels Hjertekammer.

Det var alt i alt rolige Aar med en sund Udvikling indenfor Logernes Rækker, de Aar, det forundtes Chr. Skeel at være Ordenens Chef. Og i Logerne var man altid glad ved at se ham i Midten. Han faldt altid saa let til Leje i Brødrenes Kreds, med det vennesæle Sind og det kønne Smil.

Som den, der byggede redeligt videre paa Petrus Beyers Værk, og som en fin og stilfuld Repræsentant for Ordenen udadtil, virkede Chr. Skeel trofast og med oprigtigt Sind i Ordenens Tjeneste. Han forblev tro mod sin Forgængers og Arbejdsfælles Gerning, den han havde lært at skatte som Deputeret Stor-Sire, og han havde en levende Sans for og Forstaaelse af det rituelle Arbejdes Værdi og Livet indenfor Ordenens Mure.

I Chr. Skeel mistede Ordenen herhjemme en Broder, hvem Odd-Fellow Sind ikke var tomme Talemaader og hvis Hjerte havde mangesteds Ærinde. Et fint og fornemt Menneske, uden Højhed og uden Blæst. En Broder i Broderskabets rette og sande Aand.

Og som saadan vil han blive mindet iblandt os med Taknemmelighed.

Odd-Fellow Palæet

DEN FØRSTE TID

LOGE NR. 1 DANMARK FORBEREDES

Fra *Carl Gravesens* beskedne Restauration i Lille Kirkestræde 5 i København til det fornemme *Schimmelmannske Palæ* i Bredgade ....

Mon det alligevel ikke er noget af et Eventyr. Og mon det ikke ogsaa er noget af et Eventyr, at det, som *der* stiftedes af 8 Mand under Navnet *Union Star of the North* den 12. Februar 1878, nu har udviklet sig til et Ordenssamfund herhjemme paa ialt 60 Mandsloger og 25 Rebekka-Loger med 7000 Medlemmer.

Men først og fremmest er det en Glæde at se, hvorledes Ordenen herhjemme gennem smaa og trange Kaar, gennem Tvivl og alle Begyndelsens Vanskeligheder, men ogsaa gennem Haab, gennem Medgang og gennem Sejre, har fundet et Hjemsted, fast forankret i det hjemlige Samfund, anerkendt og anset som en Sammenslutning, hvis Gerning gennem Aarene, der svandt, har sat sig mange og smukke Spor for Medlemmerne selv, og hvis Væsen for den enkelte uden al Tvivl har været en Sindets Berigelse og en Sindets stille Vækst mod bærende og bevarende Værdier.

Og er det maaske for meget sagt, at adskilligt godt og værdifuldt ogsaa paa andre Maader er blevet skabt, naar vi nu ser tilbage over de mere end tresinds-

tyve Aar, der er svundet siden hin Dag i Februar Maaned 1878 i Carl Gravesens beskedne Restauration i Lille Kirkestræde 5 ....

Men lad os foreløbig lade dette Spørgsmaal hvile, og lad os forsøge at fortælle Ordenens Historie herhjemme. Svaret giver sig da af sig selv, naar vi en Gang er naaet til Vejs Ende, og Resultaterne kan ses og tale deres eget stille, men levende og betydningsfulde Sprog til enhver af os.

Og hermed begynder altsaa Odd-Fellow Ordenens Historie i Danmark, hvis allerførste Aar i alt væsentligt kun kan bygges paa embedsmæssige Beretninger fra den tyske og de forenede Staters Stor-Loge – alt fortræffeligt og indgaaende bearbejdet og fremstillet i Loge Nr. 1 Danmarks 50 Aars Jubilæumsskrift.

Det er derfor ogsaa dette Skrift, der, med Historiens Ret, i alt væsentligt danner Grundlaget for det følgende.

Naar man skal skildre Ordenens Oprindelse herhjemme, er der *et* Navn, der tvinger sig frem i Forgrunden: *Julius Meyer*. Det var ham, der gav Stødet, og det var ham, der bar alle Begyndelsens vanskelige Byrder. Og selv om han ret hurtigt maatte vige Pladsen for andre, der i de store og afgørende Linjer evnede mere end han, skal det dog siges, at hans er Æren for Ordenens Indførelse i Danmark. Det er derfor ogsaa kun naturligt, at han har faaet sit Minde sat i Navnet paa Loge Nr. 64 i Frederikshavn.

Julius Meyer, der var det, man den Gang kaldte Galanterihandler, rejste som 18-aarig ung Mand til New York og opholdt sig der i 11 Aar. Han var ret hurtigt efter sin Ankomst til den nye Verden blevet optaget i Kong Salomons Loge Nr. 211. Senere var han sammen med Medlemmer af denne Loge med til at stifte Admiral Loge Nr. 377, hvor han blev Over-Mester og, efter at han i en enkelt Termin havde beklædt dette Embede, Logens Ex-Mester.

Medens han var Medlem af denne Loge, hjalp han med til at stifte en bøhmisk Loge ved Navn Jan Ziska Nr. 431. De to Loger, han hidtil havde tilhørt, arbejdede nemlig i det tyske Sprog, og han havde derfor, særlig af den Grund, visse Betingelser for at hjælpe denne bøhmiske Loge til Rette i den første, altid noget vanskelige Tid.

Men Julius Meyer var en urolig Aand. Der skulde altid helst ske noget, hvor

Den 12te Februar 1878.

Efter Aftale og ifølge Indbydelse samledes i Lille Kirkestræde 5: Tirsdagen d. 12 Februar 1878. Julius Meyer: C. Bratz: William Rich: L. Simmonsen: C. Gravesen: C. Solling: J. M. Caën: og C. Jensen: der vedtoge at danne en Forening, for senere i Tiden naar denne ved Medlemmer og Pengemidler bliver qualificeret dertil, at søge Optagelse i, og Tilslutning til, den fra Amerika bekjendte Orden. I. O. O. F.

Indtrædelses Kontingentet ansattes for de Tilstedeværende til Kr: 10.00. for de næste 10 til Kr. 20.00. og for alle senere tilkommende til Kr. 30.00. at betale Afdragsvis eller paa een Gang.

Der vedtoges at annektere 3 Gange i 2 Blade for at prøve, om her i Byen fandes flere Medlemmer af. I. O. O. F.

Der valgtes en Bestyrelse, bestaaende af:

Julius Meyer. Formand
C. Bratz. Vice Formand
William Rich. Kasserer
L. Simmonsen. Sekretair.

Til Møde Aften valgtes Tirsdag.

Mødet hævet.

L. Simmonsen
Sekretair

Den første Side af en Forhandlingsprotokol begyndt, da Dannelsen af en Odd-Fellow Forening i København blev besluttet

han var med. Men samtidig havde han ogsaa et stejlt Sind. Han kunde tit være opfarende og rethaverisk, og han var ikke altid lige let eller lige behagelig at komme paa Forhandlingsfod med.

Kort efter, at han havde hjulpet med til at stifte den bøhmiske Loge, finder vi ham derfor ogsaa som Medlem af en ny Loge, som han var med til at stifte, nemlig Andrew Johnson Loge Nr. 433, og af denne Loge stod han som Medlem og Ex-Mester til han vendte hjem til Danmark i 1876.

Medens han opholdt sig i Amerika, havde han dér stiftet Bekendtskab og Venskab med en Logebroder, Bogholder Carl Fratz, og de havde ofte taget det Løfte af hinanden, at de, naar de en Gang kom hjem, vilde søge at faa stiftet en Odd-Fellow Loge i København for derigennem at faa Ordenen indført i Danmark.

I Amerika stiftede han ogsaa Bekendtskab og Venskab med en anden Logebroder, William Meyer, der senere bosatte sig i Hamburg og dér blev Medlem af og senere Ex-Mester i Hammonia Loge Nr. 1.

Denne Broder traf Julius Meyer efter sin Hjemkomst sammen med i Hamborg, hvor de drøftede Tanken om Oprettelsen af en Odd-Fellow Loge i København. Og da han nogen Tid efter tilfældigt traf Logebroderen Carl Fratz, der to Dage forinden var vendt hjem fra Amerika, og med ham opfriskede det Løfte, de havde givet hinanden, blev de hurtigt enige om at arbejde hen til Oprettelsen af en Loge, fordi de begge meget ønskede at kunne fortsætte deres Ordensliv herhjemme.

Og der var aldrig langt mellem Ord og Handling hos Julius Meyer.

Allerede et Par Dage efter Samtalen med Carl Fratz skriver han til Vennen William Meyer i Hamborg om sin Plan. Dette Brev synes at være afsendt den 2. August 1877, thi den 4. August skriver William Meyer til Stor-Sekretæren i Storlogen for det tyske Rige, Regeringsraad Fritz Meyendorff i Berlin, at han Dagen i Forvejen fra en tidligere Logebroder har faaet Anmodning om at meddele denne, til hvem i Tyskland han skulde henvende sig, for at faa nærmere Oplysninger om Mulighederne for Oprettelsen af en Odd-Fellow Loge i København.

William Meyer tilføjede i sit Brev, at han straks har henvist Spørgeren til Stor-Sekretæren, men – skriver han derefter i et øjensynligt glad bevæget Øjeblik – Glæden over maaske i en ikke altfor fjern Fremtid at se vor Orden opstaa i det danske Rige, maaske med Bistand af vor Hammonia Loge her, lader mig ikke i Ro,

før jeg allerede i Dag har meddelt Dem den glædelige Efterretning, saa meget mere, som jeg har Grund til at tro, at den paagældende Broder er en dygtig Apostel for vor Sag.

Og hermed havde Julius Meyer altsaa brudt Isen. Hans Værk var paabegyndt. Men selv om det ved alle de følgende skriftlige Forhandlinger er ham, der optræder – forøvrigt paa et grumme knudret og ubehjælpsomt Tysk, der sikkert har voldt Stor-Sekretær Meyendorff adskillige Bryderier – er der dog ingen Tvivl om, at Carl Fratz har staaet ham trofast bi gennem alle de Vanskeligheder af forskellig Art, der herefter fulgte.

ARBEJDET BEGYNDER

Efterat Julius Meyer fra Vennen i Hamborg havde faaet Meddelelse om, hvor han skulde henvende sig, skriver han allerede den 9. August 1877 til Stor-Sekretær Meyendorff. Han fortæller om sin Deltagelse i Ordenslivet i New York og beder om Stor-Sekretærens Raad og Bistand til at indføre Ordenen i Danmark. Han fortæller, at han stadig har følt Savnet af ikke at have en Odd-Fellow Loge at besøge, og han udtaler, at han havde Grund til at tro, at det var muligt at finde 5 Odd-Fellow Brødre, saaledes at der kunde stiftes en Loge. Men usikkert var det naturligvis altid. Han havde derfor ogsaa henvendt sig til en Klub af Danske, hjemvendt fra Amerika, United States Club, hed den, og han havde det Haab, at han dér kunde finde Odd-Fellow Brødre, eller i hvert Fald andre, der vilde være med til at stifte en Loge.

Han spurgte, om det vilde være nødvendigt, at fire Mænd rejste til Hamborg for at blive indviet i Ordenen, for at de, sammen med ham, kunde danne en Loge. Endvidere vilde han gerne vide, om det tyske Riges Storloge kunde give Bevilling til Oprettelse af en Loge og hvad Bøger, Rekvisitter og andet Tilbehør vilde koste. Og endelig bad han om at faa tilsendt nogle Love for tyske Loger.

Dette Julius Meyers Indledningsbrev naaede Stor-Sekretær Meyendorff, medens Storlogen for det tyske Rige var samlet til Møde i Mannheim, og Travlhed med Mødet før og efter dette var Grunden til, at Julius Meyer først fik Svaret den 10. Oktober 1877.

Stor-Sekretær Meyendorffs Svar var meget imødekommende og skrevet med al mulig tysk Grundighed. Han begynder med at udtale sin oprigtige Undskyldning for Svarets sene Fremkomst og sin Glæde over, at der er Udsigt til Ordenens Indførelse i Danmark, og han tilføjede fortrøstningsfuldt, at man sikkert let vilde komme ud over Vanskelighederne ved Planens Gennemførelse, naar først Viljen var til Stede.

Han oplyste derefter, at det ikke vilde være nødvendigt, at flere Kandidater lod sig optage i en Loge i Hamborg. Men først og fremmest maatte man jo være klar over, *om de danske Love i det hele taget tillod Oprettelse af hemmelige Selskaber,* hvilket f. Eks. ikke var Tilfældet i Østrig. Imidlertid havde han hørt, at Frimurer-Ordenen var indført i Danmark, og hvis det var rigtigt, var der vel ikke noget i Vejen.

Naar dette Punkt var nøje undersøgt, skulde en Del Venner træde sammen og sende en Ansøgning til de forenede Staters Storloge – som den nuværende suveræne Storloge i Amerika den Gang kaldtes – og der skulde være taget Bestemmelse om, hvorvidt Logen skulde arbejde i det tyske eller i det danske Sprog. I sidste Fald skulde Arbejdsbøgerne oversættes til Dansk, og det vilde naturligvis tage Tid.

Hvis Logen vilde arbejde i det tyske Sprog, og der var et tilstrækkeligt stort Antal af Ansøgere og Kandidater til Optagelse i Logen, og Planen i det hele taget lod sig gennemføre, var der sikkert ingen Tvivl om, at de forenede Staters Storloge, som forøvrigt var den eneste, der kunde gøre det, vilde give Bevilling til den paatænkte Loges Oprettelse. Om den nye Loge derefter vilde stille sig under den tyske Storloges Jurisdiktion, eller direkte under de forenede Staters Storloge, maatte blive dens egen Sag.

Naar saa alt det saaledes var bragt i Orden, vilde der komme en Special-Deputeret fra den tyske Storloge til København for at instituere Logen, saaledes som man i Aarets Begyndelse havde gjort det i Holland.

Herefter gaar saa Stor-Sekretær Meyendorff over til at give forskellige gode Raad, der i hvert Fald for det første Punkts Vedkommende har gylden Værdi den Dag i Dag. Han siger saaledes, at man skal være meget varsom i Valget af Kandi-

Den 19de Februar 1878.

Mødet aabnet af Formanden.

Der meddeltes, at kun 2 Breve vare fremkomne som Svar paa Invitationerne, og af disse ville det ene forelöbig ikke kunne gavne Foreningen

Derefter bleve indtegnede:
Ludvig Meyer: Thor Lange: P. G. Osterby: Mathias Figlede: Alfred Schiwe-Hansen: og Frederik L. Weber.

Et Forslag om at nedsætte en Comitee til Udarbeidelse af Love, blev forkastet.

Formanden anmodedes eenstemmig om at tage Foreningens Styrelse i sin Haand, og i mere vigtige og vanskelige Anliggender lade samme debatere og afgjöre ved Afstemning

Foreslogés og vedtogés at anskaffe Foreningen Boger, hertil bevilgedes et Beløb af Kr. 5.00.

Et Forslag, at give Foreningen Navn vedtogés, og den doptes derpaa eenstemmig, med Navnet:

Union Star of the North

Mødet hævet.

L. Simonsen
Sekretair

Anden Side i Forhandlingsprotokollen for Foreningen Union Star of the North. Foreningen faar Navn

dater, da man særlig fra Stiftelsesmedlemmerne har Ret til at drage Slutninger ogsaa med Hensyn til det hele, og fordi det altsammen let kan strande, alene herpaa. Endvidere skal man lægge særlig Vægt paa at faa ansete og aandeligt begavede, helst ogsaa højtstillede, Personer til at slutte sig til Sagen, og man maatte være forberedt paa i den første Tid at komme til at bringe Ofre, ogsaa af økonomisk Art og navnlig vel huske paa, at Instituerings-Omkostningerne ikke sattes for lavt. Hvor meget de kunde beløbe sig til, kunde han dog ikke i Øjeblikket sige noget om.

Endelig sender han forskellige Tryksager og ønsker til sidst, at Sagen maa finde en Løsning til Bedste for Ordenen, idet han tilføjer, at han altid er rede til at give enhver nærmere Oplysning, der kan tjene til Sagens Gennemførelse.

UNION STAR OF THE NORTH

Nu varer det imidlertid mere end 4 Maaneder, inden Julius Meyer svarer paa Stor-Sekretærens Brev af 10. Oktober 1877. Først den 13. Februar 1878 skriver han paany og indleder med at forklare, at Forretningstravlhed har været Grunden til hans lange Tavshed.

Men nu kommer han altsaa igen.

Han meddeler derefter, at det nu er lykkedes ham at danne en Forening med det Formaal at stifte en Odd-Fellow Loge, og at denne Forenings Navn var *Union Star of the North.*

Om denne Forening skal der iøvrigt senere blive fortalt.

Videre meddeler han, at Foreningen tæller 20 Medlemmer, og at det alle er intelligente Mænd, der har opholdt sig i Amerika og dér hørt Tale om Ordenen, som de gerne vil være med til at indføre herhjemme.

Derefter fortæller han, at der blandt Medlemmerne er en Broder fra Charles Summer Loge i New York – det er Carl Fratz, han her hentyder til – og med ham arbejder han Haand i Haand for at naa det Maal, som de, medens de opholdt sig i Amerika, havde givet hinanden Haandslag paa. Han meddeler desuden, at han selv er Præsident for Foreningen, og at han anser det for givet, at alle Medlemmerne fuldt ud er værdige til at træde ind i Ordenen. Der er Udsigt til yderligere 20 Kandidater, mener han. Man var imidlertid meget forsigtige med Optagelsen,

saa det *kunde* naturligvis slaa fejl. Det var dog hans Haab, at der kunde skaffes 50 Medlemmer i Foreningen til den Tid, da der kunde blive Tale om Logens Oprettelse.

Endelig oplyste han, at man er villig til i Begyndelsen *at arbejde i det tyske Sprog,* indtil det bliver muligt at faa Arbejdsbøgerne oversat til Dansk.

ER ORDENEN LOVLIG I DANMARK?

Den 17. Februar 1878 skriver Stor-Sekretæren saa til Julius Meyer.

Han takker i Ordenens Navn for det store Arbejde, der gøres for Ordenens Indførelse i Danmark, men henleder samtidig paany Opmærksomheden paa, *at der absolut maa foreligge Bevis for, at det er tilladt dér at indføre hemmelige Selskaber.* Han beder sig tilsendt Broder Carl Fratz Afgangskort og en Fortegnelse over Union Star of the Norths Medlemmer. Naar han derefter nærmere har undersøgt Forholdene, vil han sende en Ansøgning til Underskrift, og hvis man saa vilde arbejde i det tyske Sprog, og der var et tilstrækkeligt Antal Kandidater til, at Logen kunde ventes at bestaa, var det værste sikkert overstaaet.

Efter paany at have betonet, at det absolut ikke vilde være nødvendigt at sende Kandidater til Tyskland, fordi Institueringen af Logen vilde ske ved en Special-Deputeret, giver han nogle Vink med Hensyn til pligtmæssige Understøttelser i Logen og sender til Vejledning nogle særlige Love for de tyske Loger.

Endelig fortæller han, at der var tilbudt ham fuldstændig nye Regalier fra en Loge, der var ophævet, og som kunde faas til en meget billig Pris.

I sit Svar paa dette Brev indleder Julius Meyer med at forsikre, at det absolut er tilladt at stifte hemmelige Selskaber i Danmark, og henviser til de bestaaende Frimurerloger.

Men Spørgsmaalet spøger dog stadig i Stor-Sekretærens Tanker, og han helmer ikke, før han, som det senere vil ses, faar sort paa hvidt for, at Julius Meyer virkelig har Ret i sin Paastand.

Han sender iøvrigt sit Afgangskort fra Andrew Johnsen Loge Nr. 433 og meddeler, at Carl Fratz har skrevet til Amerika efter sit, og at det skal komme snarest muligt. Men det vil i hvert Fald vare en 6 Ugers Tid. Der kunde formodentlig ikke regnes med mere end disse to Odd-Fellows ved Logens Stiftelse. Man havde gan-

Den 12te Februar 1878. dannedes Foreningen „Union Star" med det Formaal, at søge Medlemmer til Oprettelsen af en Loge af „the Independent Order of Odd Fellow" i Kjøbenhavn.

Foreningens Stiftere vare:

F. Meyer — C. Fratz.
L. Simmonsen. — P. M. Caëw
C. Gravesen — C. Solling
C Jensen — og W. Rich.

„Union Star" arbeidede indtil d. 29 Juni og optog Medlemmer til forskjellige Priser.

Medlems Antallet var 50. hvoraf dog foruden de 5 Charter Medlemmer kun 30 bleve indviede i Ordenen d. 30 Juni

Foreningens Formue havde udgjort c. 1200. Kroner, hvilke vare forbrugte til Anskaffelser af Requisiter til Logens Brug

Logen begyndte med en Gjæld af. 378 Kroner.

Medlemmernes Gjennemsnits Alder var 32 Aar 27 Uger 1 Dag. der var saaledes fordeelt

Alder.	23.	25.	26.	28.	30.	31.	32.	33.	34.	35.	36.	38.	39.	40.	58.
Antal.	1.	2.	2.	9.	1.	4.	1.	3.	3.	2.	2.	1.	1.	2.	1.

En Beretning om Foreningen Union Star of the North, fundet i den første Forhandlingsprotokol for Danmark Loge Nr. 1

Medlemmer vare.

Charter Medlemmer:
- Holck. Andreas.
- Fratz. Carl.
- Rath. Johan
- Hoffmeyer. Svend
- Meyer. Julius

Simmonsen Leopold.
Aucker. Richardt.
Caën. Just. M.
Sivertsen Edvard
Jensen. F. Christian
Weber. Frederik
Solling Christian
Gravesen Carl
Terp Polycarpus
Osterby. Peter. S.
Hansen. Carl A.
Meyer. Ludvig
= Hansen. Alfred. Schiwe =
Moritzon. Moritz
Hjemeyer. Carl
Bornp. A. Christian
Holm Heinrich
Berendt. Emanuel
Levinsky Moses
Philipsen Ferdinand
Rieneck. Wilhelm
Polack. Marcus
Johansen. Carl.
Visby Frederik
Larsen. Rasmus
Rand Martin
Christensen Peter
= Hartwig Harry. Mendel =
Möller Emanuel
Bauer Adolph.

ske vist averteret i Bladene, og ogsaa flere havde meldt sig, men de var desværre slettet i deres Loger, fordi de ikke havde betalt deres Logebidrag. Der var dog Mulighed for at faa endnu een Odd-Fellow med, men han var bortrejst, og det vilde i hvert Fald vare en halv Snes Dage, inden han kom hjem.

Videre fortæller han, at der den foregaaende Aften havde været afholdt Møde i Foreningen, hvor der var blevet flere optaget, og han skulde nok snarest muligt sende en fuldstændig Medlemsfortegnelse. Han gjorde stadig Regning paa 50 Medlemmer ved Logens Instituering. Indtil det hemmelige Værk var oversat, vilde man nok, gentager han, arbejde i det tyske Sprog, men han haaber, at Oversættelsen til Dansk hurtigt kunde finde Sted, thi, som han siger: Naar Logen arbejder i Modersmaalet, vilde den vokse hurtigere.

Endelig meddeler han, at man i alle Maader ønskede at gaa ind under den tyske Storloge og arbejde efter en gammel tysk Loges Love.

DER FINDES FLERE ODD-FELLOWS

Den 27. Februar 1878 sender Julius Meyer Navnene paa nogle Medlemmer og lover i den kommende Uge at sende Navnene paa endnu flere.

Han fortæller samtidig, at han har faaet Brev fra en Broder, *O. F. S. Hoffmeyer,* der har været dansk Konsul paa Sandwich-Øerne og dér har været Odd-Fellow, men hans Afgangskort var udløben. Han havde talt med ham samme Dag, og han ønskede at være med. Men han havde glemt næsten alt. Kunde man optage ham? Han har lovet at sende sit Kort, og – skriver Julius Meyer derefter – det vilde være mig kært at modtage en saa dannet Mand, og han vil bringe lige saa dannede Folk med til os .... Videre fortæller han, at de den paagældende Aften har haft et udmærket Møde, hvor der blev foreslaaet flere meget egnede Kandidater.

Iøvrigt kan det ses af Brevet, at der var sket Henvendelser til Frimurerne om Lokale i deres Ejendom, men at man ikke dér ønskede at udleje noget.

Endelig fortæller han, at der ved en mundtlig Henvendelse til Politiet var blevet svaret, at ligesaa godt som der her i Landet eksisterer Frimurere, var en anden hemmelig Orden tilladt.

Den 1. Marts 1878 sender Julius Meyer paany en Broders Kort. Det er *Andreas Holcks,* den senere Stor-Mesters.

Han skriver om ham, at han er 36 Aar gammel og Frimurer, men besøger af visse Grunde ikke denne Ordens Møder. Han vil slutte sig til os, fordi han har Ordenen meget kær og vil gøre sig enhver mulig Anstrengelse for, at Sagen kan gaa i Orden. Og – tilføjer Meyer – jeg er glad ved at have fundet denne Broder, thi jeg tror i ham at have den rette Mand, der vil gaa Haand i Haand med os og lette mig mit store Arbejde.

Vi finder for Resten Odd-Fellows nok her og kunde let faa 10, men de flestes Rejsekort er for lang Tid siden udløben, og de er slettet af deres Loger. Nogle af dem er forøvrigt Folk, der ikke kan bruges i vor Midte.

NU FORHANDLES DER MED STOR-SIREN

Den 5. Marts 1878 skriver Stor-Sekretær Meyendorff, efter den sædvanlige Tak til Julius Meyer for hans udmærkede Arbejde i Sagens Tjeneste, at han, forinden han kan sende en Ansøgning om Tilladelse til Logens Oprettelse, maa have forhandlet med Stor-Siren. Men han beder Julius Meyer berolige sine Venner med Forsikringen om, at Sagen skal blive fremmet saa hurtigt som muligt.

Han ønsker oprigtigt til Lykke med, at man har fundet Broder Andreas Holck. Hvad Optagelsen af Broder Hoffmeyer angaar, vilde det i hvert Fald være nødvendigt, at der forelaa Bevis for, at han var godstaaende i sin Loge eller i Ordenen. Selv om hans Kort var udløben, var dette ikke til Hinder for hans Optagelse. Men uden at han kunde bevise, at han var Odd-Fellow, kunde man ikke anerkende ham som saadan.

Og saa kommer Stor-Sekretæren paany tilbage til det stadige Spørgsmaal om Ordenens Lovlighed i Danmark. Han raader til at søge Statsmyndighedernes Tilladelse til at indføre Ordenen, paa den Maade, at Brødrene og Medlemmerne af Foreningen gennem Politiøvrigheden indgav et Andragende til Regeringen, hvori Foreningens Formaal i Korthed blev fremstillet. Der kunde vedlægges et Eksemplar af de tyske Love, og der maatte vedlægges en Fortegnelse over Medlemmerne.

Det Svar, man saa modtog, maatte derefter sendes til Stor-Sekretæren.

Først paa dette Tidspunkt synes det, at Stor-Sekretær Meyendorff har forelagt Sagen for Stor-Siren for det tyske Rige, Jernbanekommissær J. C. Prætorius i Hannover. Han skriver til denne ordret saaledes:

Jeg sætter Dem i Kundskab om en Sag, der i længere Tid har beskæftiget mig og som, ærede Ven, vil interessere Dem og, som jeg haaber, vil være til Gavn for vor Orden. Det drejer sig nemlig om intet mindre end Oprettelsen af en Loge i København, altsaa Indførelsen af vor elskede Orden i Danmark.

Naar jeg ikke tidligere har givet Dem Meddelelse om Korrespondancen, er det sket for at berede Dem en Overraskelse med denne. Nu antager jeg at være færdig i det store og hele, og der turde ikke være nogen Hindring for Sagens Ordning.

Han giver derefter en kort Oversigt over Brevvekslingen med Julius Meyer, som han sender med, og fremhæver, at den nye Loge vil stille sig under den tyske Storloges Jurisdiktion og foreløbig arbejde i det tyske Sprog, at der er to Ex-Mestre mellem Medlemmerne – altsaa Meyer og Holck – og at det fremgaar af alt, at der er megen Interesse for Sagen. De to modtagne Afgangskort var ganske vist udløbne, men de kunde jo, efter Lovene, benyttes ved en Ansøgning om Bevilling til en ny Loge. Der maatte altsaa endnu findes 3 Brødre i København, eller søges Dispensation til Oprettelsen af Logen, hvis ikke der var de foreskrevne 5 Medlemmer med Kort.

Det var hans Anskuelse – da de paagældende havde udtalt, at Logen skulde arbejde under den tyske Storloges Jurisdiktion – at den maatte erhverve Tilladelse dertil fra Storlogen for de forenede Stater eller Stor-Siren for denne, og at Bevillingen derefter kunde udstedes af Stor-Siren for Storlogen for det tyske Rige og Institueringerne foregaa derfra.

Han slutter sin Skrivelse saaledes:

Selv om der fremdeles vil kræves meget Arbejde, kan vi dog lykønske os til, at endnu en Stat slutter sig til vor Orden, og jeg anser Danmark for at være meget egnet som Arbejdssted for denne. Jeg vil til Slutning ikke lade uomtalt, at Brevene med Hensyn til Stil o. s. v. i Begyndelsen vakte Betænkeligheder hos mig, men efterat jeg har gennemgaaet Medlemslisten, tror jeg at kunne være overbevist om, at der blandt Medlemmerne findes Mænd, der bedre forstaar at omgaas det tyske Sprog end just Broder Julius Meyer.

DEN TYSKE STOR-SIRES SVAR

Den 8. Marts 1878 svarer Stor-Siren for Storlogen for det tyske Rige paa dette Brev fra Stor-Sekretæren.

Det hedder i Svaret, at efter de bestaaende Love for Ordenen, der naturligvis skal følges, maa Ansøgningen om en Bevilling til Oprettelsen af en Underloge være underskreven af 5 godstaaende Brødre eller gamle Odd-Fellows med Afgangskort. Det vil derfor være nødvendigt, at 5 Venner i København opfyldte disse Betingelser, hvilket – hvis der ikke fandtes 5 gamle Odd-Fellows – kunde opnaas paa den Maade, at de manglende, før Logens Instituering, optoges som Medlemmer af en anden Loge, maaske Logen i Hamborg eller den i Rostock, og Indvielsen kunde saa ske ved den paagældende Delegerede med Dispensation og uformelt i København og paa den omhandlede Loges Vegne.

Derefter kunde der saa i Forvejen foreligge forberedte Afgangskort for de paagældende Brødre fra en af de omhandlede Loger, og disse Kort skulde da vedlægges den Ansøgning om Bevilling, som Brødrene skulde underskrive, hvorefter den i Forvejen udfærdigede Bevilling skulde udfyldes og gøres færdig, saaledes at Institueringen og Indvielsen af Logen straks kunde finde Sted.

Som man vil se – en højst formel og meget indviklet Fremgangsmaade.

Bedre vilde det være, fortsætter han dog saa, hvis Br. Julius Meyer igen forsøgte at finde endnu tre Odd-Fellows med Afgangskort. Disse fem vilde jo saa være tilstrækkelige til en Ansøgning om Bevilling, og denne kunde da straks udfærdiges af Storlogen for det tyske Rige. Dog maatte der selvfølgelig først indhentes Tilladelse hertil fra Storlogen for de forenede Stater, og han bad Stor-Sekretæren om at indhente en saadan Tilladelse.

Samme Dag har Julius Meyer imidlertid skrevet til Stor-Sekretæren og sendt ham Br. Hoffmeyers Rejsekort, der er udstedt den 11. Maj 1857. Han havde altsaa i 21 Aar ikke tilhørt nogen Loge.

Det vilde jo nok, mener Julius Meyer med Rette, tage lang Tid, inden der kunde skaffes Oplysninger med Hensyn til Hoffmeyers Medlemsskab. Maaske Logen paa Sandwich-Øerne slet ikke bestod mere. Men selv om den bestod, vilde det tage lang Tid at gennemgaa de gamle Bøger og finde Rede i Forholdet. Samtidig beder han om at stryge Navnet *Johan Rath* af Listen over de Medlemmer,

der kunde bruges ved Stiftelsen. Han har været dansk Konsul i Nebraska, og han var der blevet indført i en Odd-Fellow Loge. Men han havde ingen Grader og havde hverken Rejse- eller Afgangskort . . . . Altsaa kan vi ikke bruge ham, skriver Julius Meyer videre, uden at han bringer sine Sager i Orden med Logen dér, og det vil sikkert tage lang Tid, men føjer dog til: skulde han imidlertid faa sine Papirer i Orden, kan vi jo altid optage ham . . . .

Og saa kommer han endnu en Gang tilbage til Lovligheden af Forehavendet, idet han skriver, at hvad et Andragende til Regeringen angaar, saa var det absolut ikke nødvendigt. Vi har jo dog Frihed her i Landet, siger han, og ingen kan lægge nogensomhelst Hindring i Vejen for Logens Oprettelse. Han bad Stor-Sekretæren være forvisset om, at baade han og flere andre Medlemmer havde forhørt sig meget nøje angaaende denne Sag, og de var kommet til det ganske bestemte Resultat, at Lovene ikke forbød at oprette hemmelige Selskaber, og at Statens Samtykke derfor ikke var nødvendigt.

STOR-SEKRETÆREN ER DOG STADIG UTILFREDS

Disse Julius Meyers fortrøstningsfulde Ord var imidlertid stadig ikke tilstrækkelige for Stor-Sekretæren.

Man aner endogsaa en lidt vredladen Utaalmodighed i Stemmen, naar han den 10. Marts 1878 skriver til Julius Meyer, at *Ansøgningen til Regeringen var ubetinget nødvendig,* men det vilde vel, efter Skildringen af Forholdene i Danmark at dømme, ikke være vanskeligt at opnaa Regeringens Samtykke til Indførelse af Ordenen.

Selv om der ikke straks skulde vise sig Vanskeligheder, kunde der dog let, efter kortere eller længere Tids Forløb, komme saadanne, som man kunde undgaa ved, at der var opnaaet Statsanerkendelse for hele Danmark.

Han opfordrede derfor indtrængende til at indgive den ønskede Ansøgning til Regeringen, og han skulde gerne være behjælpelig med dens Udfærdigelse, naar han maatte faa de fornødne Oplysninger om Forholdene, navnlig om til hvem et saadant Andragende skulde stiles, og om det skulde affattes i det danske Sprog. I Tyskland skulde et saadant Andragende stiles til Indenrigsministeriet . . . .

For imidlertid at fremme Spørgsmaalet om Logens Oprettelse og faa de for-

nødne Formaliteter i Gang, sendte han en Ansøgning til Underskrift af de 5, der skulde optræde som Logens Stiftere, og gør samtidig opmærksom paa, at der først skal indhentes Samtykke fra de forenede Staters Storloge til, at den nye Loge kan slutte sig til Storlogen for det tyske Rige, og at ogsaa det jo vilde tage Tid.

Derefter meddelte han, at Br. Hoffmeyers Rejsekort ikke kunde bruges. Der maatte foreligge enten et Afgangskort fra Logen, eller et Bevis for, at han var godstaaende, da han skiltes fra den. Men selv om dette ikke kunde ske, før Logen var stiftet, vilde det dog ikke være rigtigt at miste en saa god Broder, og han tilbød derfor at ordne Sagen gennem de forenede Staters Storloge, hvis Br. Hoffmeyer ønskede det. Det samme var Tilfældet med Br. Rath. Men saa maatte man meddele ham, hvilken Loge han havde været Medlem af, og naar han var optaget.

Endelig giver Stor-Sekretæren nogle Oplysninger om Love og Rekvisitter og om Lokalet og gør opmærksom paa, at Rejsen skal betales for den Embedsmand, der bliver sendt til Institueringen.

Samtykke fra Storlogen for de forenede Stater kunde først komme til at foreligge tidligst om 6 Uger, men før den Tid kunde Rekvisitterne heller ikke være i Orden. Han tilraadede forøvrigt straks at gøre Bestilling hos en Broder i Berlin, hvis Adresse han opgav. Embedsmands-Regalier i god Stand kunde, som han tidligere havde meddelt, faas for en billig Penge fra en ophørt Loge.

Endelig bad han om Oplysning om, hvilket Navn det var Meningen, at Logen skulde føre, og han gjorde i den Henseende opmærksom paa, at den ikke maatte bære en nulevende Persons Navn. Han spørger desuden, om Carl Fratz Afgangskort og slutter med en Forventning om, at Br. Meyer ret snart maatte se sit Arbejde kronet med Held, og at Indførelsen af Ordenen i Danmark maatte foregaa uden Vanskeligheder.

ENDNU EN GANG STATENS ANERKENDELSE

Straks efter Modtagelsen af dette Brev skriver Julius Meyer paany til Stor-Sekretæren og fortæller, at Br. Hoffmeyer vil være ham taknemmelig, hvis han vil skaffe hans Papirer i Orden. Han var forøvrigt meget gammel Ex-M., men det stod ikke paa hans Kort, og det havde han først nu fortalt.

Om Br. Fratz fortæller han, at han var blevet indført i Summer Loge Nr. 180

den 23. November 1868 i Byen New Jersey. Han havde foruden de 5 Grader – den Gang var der, foruden de nu kendte 3, tillige en Forbundsgrad og en Erindringsgrad – ogsaa Rebekkagraden, men han havde slet ingen Papirer. Han havde kun været i København i 10 Maaneder. Han havde allerede skrevet efter sine Papirer, men han vilde være Stor-Sekretæren taknemmelig, dersom han vilde tage sig af Sagen.

Om Rath kunde han ikke oplyse andet, end at han havde været Medlem af en Loge i Nebraska eller Omaha, og at han kun havde Indvielsesgraden.

Samtidig sender han Ansøgningen om Bevillingen til Logens Oprettelse og meddeler, at den skulde bære Navnet *Danmark Loge Nr. 1*. Der var jo ganske vist ikke 5 Brødre, der kunde underskrive Ansøgningen, da der kun var 2, der havde deres Kort i Orden, men ønskedes der 5 Navne under, bad han om at maatte underskrive i de andre tre Brødres Navn.

Og saa kommer han til Ansøgningen om Statens Anerkendelse af Logen.

Han fortæller herom, at der i et Møde var blevet valgt et Udvalg til at udfærdige et Andragende til Regeringen eller til Ministeriet. Dette Udvalg havde dog først talt med Frimurernes Stor-Sekretær for at faa at vide, om det var nødvendigt at indgive et saadant Andragende. Det Svar, man havde faaet, lød paa, at vi jo har vor frie Grundlov her i Landet, og hvis man indgav et Andragende til Regeringen eller Ministeriet, fik man sikkert ikke noget Svar, for der er ingen, der havde noget med den Sag at gøre.

Saa gik man til Politidirektøren – fortæller han videre – og her blev Svaret det samme. Han viste dem endogsaa Grundloven, hvori der staar, at enhver Borger har Ret til at slutte sig til et hemmeligt Selskab, naar dette ikke arbejder paa at stifte Oprør.

Det vil saaledes ses, skriver Julius Meyer til sidst, at vore Love er ganske anderledes end Tysklands, og at det vil være ganske unødvendigt at foretage noget. Der vil slet ikke blive taget noget Hensyn til et saadant Andragende.

Han beder imidlertid Stor-Sekretæren være forvisset om, at det var ham meget magtpaaliggende at faa Sagen bragt til en heldig og for alle Parter lykkelig Afslutning, og at alle Medlemmerne af Foreningen altid rettede sig efter ham, saa det alene af den Grund vilde være ham højst pinligt, hvis der senere skulde ske noget,

der kunde være ubehageligt eller skadeligt. Han havde derfor ogsaa talt med flere højtstaaende Embedsmænd i Regeringen, men de havde alle givet ham den samme Besked, som han havde faaet hos Frimurerne og hos Politidirektøren.

Saa beretter han om Regalie-Spørgsmaalet. Man vilde gerne købe Regalierne fra den ophørte Loge, men helst betale det i 3–4 Afdrag, da det var smaat med Pengene. Han havde forøvrigt staaet i Brevveksling med Br. William Meyer af Hammonia Loge Nr. 1 i Hamborg, og fra denne havde han faaet Tilbud om hele Inventaret fra denne Loge, som nu var flyttet. Det hele vilde kunne faas for 300 Rigsmark. Maaske kunde det faas endnu billigere, og han vilde se paa det, naar han i den allernærmeste Tid kom til Hamborg.

Samtidig sender han 60 Mark til Bevillingen, og han slutter med at sige: De ser altsaa, at jeg er ivrig i Værket og benytter den ringe Tid, jeg har til overs fra min Forretning, udelukkende til at fremme vort Formaal . . . .

ANSØGNINGEN OM BEVILLING

Den 19. Marts 1878 sender Stor-Sekretæren den Ansøgning om Bevilling tilbage, som Julius Meyer havde sendt ham. Den skulde underskrives ogsaa af de andre 3 Stiftelsesmedlemmer. Han anmodede om, at man, mens den var undervejs, vilde fremme Forberedelserne og vedblive med at søge efter Brødre med Afgangskort, der muligt kunde optræde som Logens Stiftere, hvis Ansøgningen om en uformel Indvielse skulde vise sig at støde paa Vanskeligheder.

Han skulde iøvrigt vedblive at søge fornødne Oplysninger om Brødrene Hoffmeyer og Fratz og skulde sende nærmere Meddelelse om Br. Rath.

Disse Oplysninger faar Stor-Sekretæren saa i en Skrivelse af 21. samme Maaned, samtidig med Ansøgningen om Bevillingen, forsynet med 5 Underskrifter. Den var stilet til Stor-Siren for det tyske Rige og lød saaledes:

Undertegnede af hvilke to er Ex-M., hvis Afgangskort er vedlagt, medens de øvrige tre ikke er knyttet til Ordenen, men bekendte med dens Grundsætninger, vilde anse det for at være i Ordenens Interesse at stifte en Loge af I. O. O. F. i denne By og ansøger derfor ærbødigst om, at De vil give Bevilling til Stiftelse af en saadan.

Da det vil kræve baade Tid og Penge, hvis vi tre undertegnede, som ikke er knyttet til Ordenen, skulde indvies paa regelmæssig Maade, andrager vi om Dispens, der bemyndiger til en uformel Indvielse af os tre.

Vi andrager derhos om, at De vil bevilge os Ret til at arbejde under det tyske Riges Jurisdiktion, og meddeler, at Logen, der agter at arbejde i det tyske Sprog, skal aabnes under Navn af: *Danmark Loge Nr. 1 af Danmark.*

København, den 21. Marts 1878.

Julius Meyer,
Ex-M. af Andrew Johnsen Loge Nr. 433,
New York.

Andreas Holck,
Ex-M. af Naomi Loge Nr. 117,
Pomeroy, Ohio.

Chr. Sølling. P. G. Østerby. Ludvig Meyer.

Samtidig med, at Julius Meyer sender denne Ansøgning, oplyser han, at Rath var blevet indviet i 1871 eller 1872 i Omaha Loge Nr. 2 i Byen Omaha i Nebraska. Han havde været dansk Konsul dér. Han havde kun Indvielsesgraden og vilde være meget taknemmelig, hvis hans Papirer kunde skaffes frem. Og baade han og Brødrene Fratz og Hoffmeyer var nu rede til at betale alt, hvad de vedkommende Loger maatte forlange for at udlevere deres Kort. Han var for øvrigt nu ganske overbevist om, at der ikke var andre Brødre med Kort her.

Han spørger saa til Slutning om de tilbudte Regalier og meddeler, at Medlemsantallet nu var 35—40, og at man havde en Kapital paa 800—1000 Rigsmark til Raadighed.

Efterat Stor-Sekretæren havde modtaget Ansøgningen om Bevilling, sendte han denne med en Skrivelse af 27. Marts 1878 til Stor-Siren for det tyske Rige samtidig med Afgangskortene for Julius Meyer og Andreas Holck. Han fremhævede samtidig, at det desværre havde været umuligt at finde flere Brødre med Afgangskort.

Samtidig sendte han til Stor-Siren for det tyske Rige en Skrivelse stilet til Stor-Siren for de forenede Staters Storloge, John W. Stokes, om Samtykke til den nye Loges Tilslutning til det tyske Rige, for at den tyske Stor-Sire kunde underskrive denne og sende den videre til Amerika. Det hed blandt andet i denne Skrivelse, at Lovene ganske vist ikke kendte noget til uformelle Indvielser, men forhaabentlig vilde Storlogen for de forenede Stater, af Hensyn til Vanskelighederne ved en

rituel Indvielse paa et saa fjernt beliggende Sted som København, give sit Samtykke dertil. I hvert Fald savnede den tyske Storloge enhver Beføjelse til at foretage en saadan uformel Indvielse.

Han omtaler samtidig i Skrivelsen til den tyske Stor-Sire, at der i København findes 3 Brødre, som ikke har deres Papirer i Orden, men som vilde slutte sig til den nye Loge, og at han, for at faa denne Side af Sagen i Orden, havde skrevet til Stor-Sekretæren for de forenede Stater, James L. Ridgely, men at der naturligvis let kunde hengaa lang Tid, inden en Ordning kom i Stand, da de 3 Brødre kun havde været i Stand til at give ret mangelfulde Oplysninger om deres Medlemsskab.

ARBEJDET SKRIDER VIDERE FREM

Mens Ansøgningen om Logens Bevilling er paa Vej til Amerika, arbejdes der stadig videre med Logen, og de Regalier, der var tilbudt fra Tyskland, blev købt ved Stor-Sekretærens Medvirkning. I en Skrivelse af 14. April 1878 meddelte Julius Meyer desuden, at man havde købt Logeinventaret fra Hammonia Loge Nr. 1 i Hamborg, og at man ønsker at købe Resten af det, der skulde til, af den tidligere Broder i Berlin. Men helst vilde man betale det i to eller tre Afdrag, for det var smaat med Pengene.

I det hele taget gøres nu alting færdigt, da man haaber og venter, at Logens Instituering vil kunne finde Sted en Gang i Maj, straks, naar Bevillingen var kommet fra Storlogen i Amerika.

Den 17. April 1878 naaede Ansøgningen til Storlogen i Amerika, men just som de fornødne Papirer skulde udfærdiges, indløb der en Skrivelse fra Stor-Sekretæren i det tyske Rige, dateret den 26. Marts 1878, hvori det oplyses, at de tidligere omtalte 3 Brødre, der ønskede at slutte sig til Logen, men som ikke havde deres Kort i Orden, var S. Hoffmeyer, Ex-M. af Pacific Loge Nr. 2, Lahaina, tidligere dansk Konsul paa Sandwich-Øerne, C. Fratz, af Summer Loge Nr. 180, Jersey, New Jersey, og Johan Rath, af Omaha Loge Nr. 2, Omaha, Nebraska, tidligere dansk Konsul dér. Han meddelte samtidig, at Brødrene paa Forhaand erklærede sig rede til at betale, hvad det maatte koste at faa Papirerne i Orden.

Og det lykkedes forholdsvis hurtigt. Logen paa Sandwich-Øerne var ganske vist

ophørt med at bestaa, men da den havde staaet under de forenede Staters Storloges Jurisdiktion, blev Papirerne udstedt af denne.

Den 20. April 1878 skriver saa Stor-Siren for de forenede Staters Storloge, Stokes, til Stor-Siren for det tyske Rige, at han anerkender Modtagelsen af dennes Brev af 27. Marts med Ansøgningen om Bevilling til en Loge i København. Han skriver bl. a. i Brevet, at den Tillid, som han havde til Ordenen i Tyskland og den store Interesse, som Stor-Sire Prætorius stadig havde vist for Opretholdelse af Ordenens gode Stade, kunde fritage ham for at give nøjagtige Instruktioner med Hensyn til Indførelse af Ordenen i Danmark. Han stoler i alle Maader paa Stor-Sire Prætorius' Dømmekraft og Erfaring med Hensyn til at bringe det paabegyndte Værk heldigt til Ende og ønsker, at han paa værdig Maade vil instruere saa mange Herrer, som han anser for nødvendigt, for at de efter Ordenens Love kan optræde som Ansøgere om Bevilling til Oprettelsen af en Loge i København under Navnet Danmark Loge Nr. 1 I. O. O. F., og under de forenede Staters Storloges Jurisdiktion. Og han slutter sit Brev saaledes:

Vi vil være meget glade ved at stille den unge Loge i den nye Jurisdiktion under den tyske Storloges Omsorg og Beskyttelse, men for at Skinnet kan bevares, vil det være nødvendigt, at Logen efter den formelle Instituering gennem Dem indsender et formelt Andragende i saa Henseende, hvilket senere skal blive bevilget, og indtil da vil De maaske være saa god at føre Tilsyn med Logen.

Jeg beder Dem modtage vor Tak for den Interesse De har vist for Udbredelse af Ordenen til et andet Land.

I dette den amerikanske Stor-Sires Brev var der indlagt et Brev fra den assisterende Stor-Sekretær, Th. A. Ross, hvori denne meddeler, at de fornødne Papirer skal blive sendt, naar han har faaet Kortene for Brødrene Hoffmeyer, Fratz og Rath. Der vilde da være 5 Ansøgere med Kort, et Antal, der altsaa var tilstrækkeligt til Logens Oprettelse, saaledes at man ikke behøvede at indvi nye Odd-Fellows i den Anledning.

Herefter hørte man intet til Sagen før den 23. Maj 1878, men i Mellemtiden var der – nemlig den 4. Maj 1878 – indgaaet en Skrivelse fra Justitsministeriet gennem Overpræsidenten i København som

Skrivelsen lyder saaledes:

Overpræsidenten i København, den 4. Maj 1878.

Justitsministeriet har under 30. f. M. tilskrevet mig saaledes:

I et hertil indkommet Andragende har Sagførerfuldmægtig P. Therp, med Bemærkning, at der her i Byen har dannet sig en Forening under Navnet Union Star of the North, med det Formaal at oprette her i Landet en Loge af Independent Order of Odd-Fellows begæret Justitsministeriets Udtalelse, om der fra Autoriteternes Side kan være noget til Hinder for en saadan Loges Oprettelse eller om der maatte udfordres nogen særlig Bevilling, for at Logen kan bevare de Hemmeligheder, som dens Medlemmer kunne og maa kende.

Foranlediget heraf skulde man tjenstligt anmode Hr. Kammerherren om behageligen at tilkendegive Andrageren, hvem hoslagte Bilag bedes tilstillet, at den Omstændighed, at Foreningen har visse, efter dens Love alene for Medlemmerne tilgængelige Hemmeligheder, i og for sig ikke er til Hinder for, at den omhandlede Loge kan oprettes her i Landet, uden foregaaende Tilladelse, og at der ikke ved Bevilling kan skaffes Logen nogen videregaaende Betryggelse for Bevarelsen af dens Hemmeligheder, end de, der er hjemlet ved Landets almindelige Love.

Hvilket herved meddeles Dem til fornøden Efterretning, idet ovennævnte Bilag vedlægges.

E. Emil Rosenørn.

Th. Thygesen.

Til Hr. Sagførerfuldmægtig P. Therp.

De Bilag, der nævnes i Brevet, er en Medlemsliste og et Eksemplar af Lovene for de tyske Loger.

I DE SIDSTE TIMER

Den 23. Maj 1878 skriver den assisterende amerikanske Stor-Sekretær Ross til den tyske Stor-Sire, at han samtidig har sendt ham en Pakke indeholdende Bevillingen for Danmark Loge Nr. 1 i udateret Stand og en Fuldmagt for ham som Distr. Dep. Stor-Sire for Logen. Der fulgte med denne Skrivelse endvidere de for-

nødne Dokumenter, baade for det Tilfælde, at de 5 gamle Odd-Fellows underskrev Ansøgningen, og for det Tilfælde, at der skulde indvies 3 Ansøgere, som ikke var Odd-Fellows, for at underskrive den. Endvidere medfulgte der til Underskrift en Ansøgning om, at den nye Loge maatte blive underlagt Storlogen for det tyske Rige. Denne skulde efter Logens Instituering underskrives af Logens Over-Mester og Sekretær, eller alle dens Medlemmer, og forsegles med Logens Segl.

Hvis Stor-Sire Prætorius ikke selv kunde foretage Institueringen, bemyndigedes han til at give Fuldmagt hertil til en Broder, der skulde handle paa hans Vegne.

Den 31. Maj 1878 kan Stor-Sekretæren for det tyske Rige saa meddele Julius Meyer, at Skrivelsen fra den amerikanske Storloge er modtaget, og hvad den indeholder. Han tilføjer, at Institueringen af den nye Loge formodentlig vil blive foretaget af Stor-Sire Prætorius personlig midt i Juli Maaned.

Endelig beder han om, at man vil sørge for, at alt kan være ordnet til Institueringen midt i Juli, for at der ikke skal indtræde Forhindringer, og han ønsker Underretning om, naar det vilde være bekvemmest for Medlemmerne i København at faa Institueringen foretaget.

Han rykker samtidig for Ministeriets Svar paa Spørgsmaalet om Logens Lovlighed.

Dette Brev besvarer Julius Meyer den 4. Juni 1878 med foreløbig at udtale sin og Medlemmernes Tak til Stor-Sekretæren. Han oplyser, at Regalierne og Rekvisitterne er i Orden, saa at Institueringen af den Grund kan finde Sted naar som helst. Han vilde helst, at den fandt Sted i Juni, hvis det var muligt, og helst en Onsdag, der var Foreningens Mødeaften. Men der var naturligvis ikke noget i Vejen for at vælge en anden Aften, blot man fik det at vide en halv Snes Dage i Forvejen, da man agtede at sende Indbydelse til nogle Loger og fremragende Brødre i Tyskland, hvis Adresser han bad Stor-Sekretæren meddele sig.

Endvidere udtaler han som sin Overbevisning, at Logen helst vil staa under Storlogen for det tyske Rige, og endelig sender han en Afskrift af Ministeriets Svar angaaende Logens Lovlighed.

Det sidste har sikkert beroliget Stor-Sekretæren mere end noget andet.

Omtrent samtidig med dette Julius Meyers Brev til Stor-Sekretæren faar denne et Brev fra den assisterende Stor-Sekretær for Amerika, dateret 23. Maj 1878,

hvori det meddeles, at de nødvendige Dokumenter til Institueringen af Danmarks Loge Nr. 1 nu var sendt Stor-Sire Prætorius sammen med de fornødne Papirer for Brødrene Hoffmeyer, Fratz og Rath, og at det glædede ham at kunne fortælle, at Fratz og Raths gamle Loger havde skrevet mange gode og rosende Ord om disse to Brødre.

Og saa sker der ikke synderligt mere af Interesse, inden i Mødet i Union Star of the North den 26. Juni 1878, hvor Andreas Holck, der var blevet Formand, meddeler, at Logens Instituering vilde finde Sted Lørdag den 29. og Søndag den 30. Juni 1878 af den tyske Storloges Stor-Sire, Prætorius, og Stor-Sekretæren Meyendorff.

Som det vil ses, har det været en baade lang og trang Vej at naa frem til den Dag, da den første Odd-Fellow Loge kunde institueres i Danmark, og hvem man mest skal beundre af de to, der har trukket Læsset: Union Star of the Norths Stifter, Julius Meyer, eller Stor-Sekretæren for det tyske Rige, F. Meyendorff, kan være vanskeligt nok at afgøre.

Man maa naturligvis beundre Julius Meyers Utrættelighed og brændende Iver for den Opgave, han havde sat sig, og hvor han sikkert i Hovedsagen har maattet være den drivende Kraft. Men man kan heller ikke se bort fra Stor-Sekretær Meyendorffs store Taalmodighed og Beredvillighed til i alle Spørgsmaal at yde Julius Meyer sin afgørende Bistand, og alle de Bryderier, som Julius Meyers sproglige Forsyndelser sikkert har beredt ham.

Men de naaede altsaa begge til Vejs Ende, og der er, naar Julius Meyers Navn nævnes i Forbindelse med Ordenen i Danmark, al god Grund til ikke at glemme F. Meyendorffs. Han har ogsaa sin Del af Æren for det, der blev Resultatet.

UNION STAR OF THE NORTH

Inden vi gaar videre i vor Fremstilling af Ordenens Historie, er det imidlertid nødvendigt her at dvæle lidt ved Odd-Fellow Foreningen Union Star of the North, som vi tidligere kort har omtalt som stiftet af Julius Meyer, og som var den første Spire til Odd-Fellow Ordenen herhjemme.

Det er her saa heldigt, at Foreningens Forhandlingsprotokol er bevaret, og hvad der efter denne kan fortælles om Union Stars Oprettelse og indre Liv, indtil den i Mødet den 26. Juni 1878 blev erklæret for ophævet, skal herefter gengives i alt væsentligt efter Loge Nr. 1 Danmarks 50 Aars Jubilæumsskrift.

Foreningen blev stiftet den 12. Februar 1878 i Lille Kirkestræde 5 i Gravesens Restauration, og Stifterne var Galanterihandler Julius Meyer, Bogholder Carl Fratz, Handelskommis Leopold Simmonsen, Restauratør Carl Gravesen, Købmand Christian Sølling og Grosserer Just M. Caen, der alle havde været i Nordamerika, Manufakturhandler William Rich, der, saavidt vides, havde opholdt sig andet Steds i Staterne, og Possementmager J. Chr. Jensen, der ikke havde været udenlands.

Foreningens Formaal var – som det hedder i Forhandlingsprotokollen – senere i Tiden, naar denne ved Medlemmer og Pengemidler blev i Stand dertil, at søge Optagelse i og Tilslutning til den fra Amerika bekendte Orden I. O. O. F.

Det vedtoges straks at avertere tre Gange i to Blade, for at prøve, om der i København fandtes flere Medlemmer af I. O. O. F., og en Bestyrelse for Foreningen blev valgt. Den kom til at bestaa af Julius Meyer som Formand, Fratz som Viceformand, Rich som Kasserer og Simmonsen som Sekretær, og det blev bestemt at holde Møde hver Tirsdag.

Næste Mødeaften fik Foreningen Navnet Union Star of the North, og det er dennes Protokol, der, som nævnt, endnu bevares, og som har givet Stof til den følgende Fremstilling. Det blev paa dette andet Møde meddelt, at der var kommet to Breve som Svar paa de indrykkede Avertissementer, men af disse vilde – som det hedder – det ene foreløbig ikke kunne gavne Foreningen. Der blev iøvrigt indmeldt i Foreningen følgende: Tobakshandler Ludvig Meyer, Handelskontorist Peter Gabriel Østerby, Forvalter Alfred Schiwe-Hansen og Forgylder Frederik E. Weber samt endnu to, der imidlertid traadte tilbage inden Logens Instituering.

I det tredie Møde indtegnedes 9 Medlemmer, blandt disse Grosserer Johan Rath, Handelsagent Moritz Moritzon, Forgylder Carl A. Hansen og Journalist Adolf Bauer, og det blev nu bestemt, at de, der indtil da var bleven indtegnet, skulde betale hver 20 Kr. i Indskud. De derefter følgende 10 skulde hver betale 30 Kr., og hver af de, der senere kom til, 40 Kr. Beløbene, der ikke maatte tilbage-

betales, kunde betales paa en Gang eller afdragsvis. De 8, der var tilstede den første Aften og stiftede Foreningen, betalte 10 Kr. hver.

Det besluttedes desuden fremtidig kun at optage nye Medlemmer efter en Undersøgelse af deres personlige Forhold og ved Ballot, saaledes at der ved tre sorte Kugler blev nægtet Optagelse. Paa denne tredie Mødeaften noteredes iøvrigt de første Indtægter for Foreningen, nemlig for de tre Møder henholdsvis 8 Kr., 20 Kr. og 34 Kr., ialt 62 Kr. Desuden noteredes der Udgifter til Beløb 12 Kr. 70 Øre.

I det fjerde Møde indtegnedes Menighedsforstander Andreas Holck og Konsul Svend Hoffmeyer, der begge var Medlemmer af I. O. O. F., og med Hensyn til hvilke der ikke synes at være foretaget nogen Undersøgelse eller Ballot, samt forskellige andre Medlemmer. Dernæst blev det besluttet at søge at faa et andet Mødelokale, og allerede den følgende Mødeaften kunde det meddeles, at Ejeren af det tidligere Hotel Royal, C. Ferslev, havde overladt Foreningen et saadant gratis, kun mod at der blev betalt 1 Kr. hvert Møde for Renholdelse. Dette Tilbud blev selvfølgelig modtaget med Tak, og det næste Møde holdtes i det nye Lokale. Men efter Møderne samledes man stadig til selskabeligt Samvær i Gravesens Restauration.

I Mødet den 12. Marts optoges 3 Medlemmer.

Indholdet af de fra den tyske Stor-Sekretær modtagne Skrivelser var stadig blevet meddelt ved Foreningens Møder, og i dette Møde blev det, efter en livlig Debat, vedtaget, at den paatænkte Loges Navn skulde være *Danmark Loge Nr. 1.*

Den 19. Marts indtegnedes et ældre Medlem af I. O. O. F., men han udmeldte sig vistnok allerede i et af de følgende Møder efter kun at have betalt 1 Kr.

Man skulde nu til at begynde at bruge Penge til Institueringen af Logen, og navnlig indsende Betaling for Bevillingen, 60 Rmk., men Kassen ejede kun 115 Kr. 30 Øre, hvortil under Mødet dog yderligere kom 50 Kr. Der blev derfor nedsat en Komité med den Opgave at skaffe de nødvendige Pengemidler til Veje. Den skulde hos Medlemmerne rejse et Aktie-Laan, og Aktiernes Antal sattes til 50 à 10 Kr. Stykket. Dette Laan ses dog aldrig at være blevet til noget, men der foreligger en Liste, hvorpaa der var tegnet 23 Aktier. Desuden skulde denne Komité søge efter Lokale til Logen og foretage de forberedende Skridt til Anskaffelse af Rekvisitter til denne.

I Mødet den 2. April optoges 6 Medlemmer, og i dette blev det paalagt Formanden at give Komitémedlemmerne, der ikke kom tilstede i Møderne og aflagde Rapport i rette Tid, en Tilrettevisning. En lignende skulde der gives Kassereren, som havde været fraværende i to Møder; videre bestemtes det, at nye Medlemmers Indskud, indtil der var 50 Medlemmer, kun skulde være 30 Kr., samt at Medlemmer, der ikke var Odd-Fellows, for Forfremmelse i Ordenen skulde betale hver 25 Kr.

Den 9. April optoges atter nogle nye Medlemmer, og det vedtoges, at alt, Foreningen vedkommende, skulde holdes hemmeligt for udenforstaaende, samt at nye Medlemmer skulde give deres Æresord herpaa. Rich, der for øvrigt kort efter udtraadte af Foreningen, fratraadte i dette Møde sin Stilling som Kasserer, og Simmonsen overtog hans Hverv sammen med Hvervet som Sekretær.

I Mødet den 16. April besluttede man at modtage et Tilbud om at købe Rekvisitter, navnlig Møbler, fra den da ophørte Hammonia Loge i Hamborg for 400 Rmk., hvoraf 100 Rmk. skulde betales kontant og Resten i tre fjerdingaarlige Afdrag à 100 Rmk. Endvidere vedtoges det at anskaffe almindelige Regalier af Dowlas og 6 Ex-M. Regalier, samt hos en af Stor-Sekretær Meyendorff anbefalet Fabrikant i Berlin, der desværre vilde have kontant Betaling, at bestille de nødvendige Rekvisitter og sende 100 Rmk. med Bestillingen. Resten, ca. 340 Rmk., skulde saa betales ved Modtagelsen.

I Mødet den 23. April meddeltes det, at Møblerne fra Hamborg var købt for 350 Rmk., hvoraf 150 var betalt, at Rekvisitterne fra Berlin skulde koste 152 Kr. 67 Øre, og at de 6 Ex-M. Regalier havde kostet 48 Kr. I dette Møde optoges 4 nye Medlemmer. Endvidere blev der stillet et Beløb af 1000 Kr. til Raadighed for vedkommende Komité til Montering af Logesalen, hvortil et passende Lokale dog endnu ikke var fundet.

Dette var imidlertid heller ikke endnu lykkedes til det følgende Møde, og Komitéen frasagde sig derfor sit Hverv, idet den mente, at de Medlemmer, der var Odd-Fellows, bedst kunde finde et pasende Lokale. Hvervet blev saa overdraget dem. I Mødet optoges et Medlem.

I Mødet den 14. Maj kunde det meddeles, at der var lejet et Logelokale paa Østergade Nr. 15. Det skulde koste 50 Kr. maanedlig om Sommeren og 60 Kr.

om Vinteren, men man blev nødt til at forandre Mødeaftenen til Onsdag, og ved hvert Møde at flytte Rekvisitterne ind i Lokalet, samt, efter Mødet, atter at flytte dem ud. I dette og det næste Møde optoges ialt 50 nye Medlemmer.

Da Sagerne var kommet fra Hamborg og Berlin, blev der truffet Foranstaltninger til at faa dem indklareret, oppudset og opstillet, og til i det hele taget at faa Logelokalet i Orden.

Da Julius Meyer imidlertid maatte opgive sit Bo som fallit, havde dette i et foregaaende Møde givet Anledning til en Debat om, hvorvidt han kunde vedblive at være Formand, og som Følge heraf var der indløbet et Brev fra ham, hvori han nedlagde sit Hverv som saadan. Dette vilde man imidlertid ikke tage imod, og idet alle rejste sig, vedtoges det at sende ham et Tillidsvotum, som det blev overdraget Andreas Holck at overbringe ham. Ikke desto mindre fortsattes Debatterne om Mistillidsytringen, og skønt det i Mødet den 4. Juni blev vedtaget ikke oftere at optage nogen Debat om dette Emne, fremkom der dog paany i Mødet den 12. Juni en Anmodning fra Julius Meyer om, at man vilde modtage hans Resignation som Formand, da han ikke mere af Hensyn til sit Helbred kunde beholde og bestride denne Plads. Saa modtog Foreningen hans Resignation og valgte Holck til Formand.

I Mødet den 4. Juni forelaa Brevet fra Stor-Sekretær Meyendorff om, at Bevillingen til Oprettelse af Danmark Loge Nr. 1 var meddelt, og de til Logens Instituering fornødne Foranstaltninger blev derfor nu fremmet af al Magt. I Mødet vedtog man at revidere Foreningens Medlemsliste, og Følgen heraf var, at nogle af Medlemmerne fortroligt blev anmodet om at træde ud, hvorefter de fik deres Penge tilbage. I dette Møde optoges et nyt Medlem, men i det paafølgende Møde vedtoges det ikke at optage flere Medlemmer i Foreningen. Den talte da 38 Medlemmer, og ialt havde der været 49 Medlemmer indmeldt.

Endelig den 26. Juni kunde det meddeles, at Institueringen af Logen vilde finde Sted den følgende Lørdag og Søndag, den 29. og 30. Juni 1878, og der blev i den Anledning nedsat en Festkomité bestaaende af Bauer, Caen og Fratz. Lørdag Middag Kl. 2 skulde Indvielsesarbejdet begynde, og om Aftenen Kl. 6½ skulde Optagelsen af Medlemmerne finde Sted. Derefter skulde man atter mødes Søndag Formiddag Kl. 11, og Søndag Aften Kl. 7 skulde der være Festmaaltid à 10 Kr. pr. Kuvert.

Til Hjælp til Festlighederne og til Rejseomkostninger for Stor-Sire Prætorius og Stor-Sekretær Meyendorff bevilgedes 400 Kr., men Sekretæren maatte desværre meddele, at herved vilde der komme Underskud i Kassen. To Medlemmer tilbød saa at laane Kassen 100 Kr., og et tredie Medlem tilbød ligeledes et Laan paa 100 Kr. Efter Forslag af en saakaldt Velfærdskomité, der havde bestaaet i den senere Del af Foreningens Liv, blev det vedtaget, hvorledes Embederne i den nye Loge skulde besættes, og det, der i saa Henseende blev vedtaget, blev fulgt ved Logens Instituering, saaledes som det vil ses af det følgende. Et Medlem tilbød at trykke Sange o. s. v. til Festen gratis.

Derefter blev Foreningen Union Star of the North af Formanden erklæret for ophævet, og der blev sendt C. Ferslew en skriftlig Tak for Benyttelsen af hans Lokale.

Der var under Foreningens Tilværelse indgaaet 1960 Kr. i dens Kasse, men deraf tilbagebetaltes, saavidt det kan ses, 245 Kr. til de tilbagetrædende Medlemmer. Af Restbeløbet 1715 Kr. var der ved Foreningens Ophævelse kun 20 Kr. 05 Øre tilbage. Det øvrige var gaaet med til Foreningens meget faa Udgifter, til Udgifter ved Logelokalets Montering, Anskaffelse af Rekvisitter samt Omkostningerne ved Logens Instituering og Festlighederne ved denne Lejlighed, hvortil der dog, som ovenfor bemærket, maatte optages Laan. Det maa herefter antages, at Logen begyndte med en Gæld paa 378 Kr.

Af de 38 Medlemmer var 3 forhindret i at være tilstede ved Logens Instituering. Den begyndte altsaa med 35 Medlemmer.

DE SIDSTE FORMALITETER

Medens man saaledes fik lagt den sidste Haand paa Værket i København, blev ogsaa de sidste Formaliteter ordnet i Tyskland, hvor Stor-Sire Prætorius havde faaet Udnævnelse som Distr. Dep. Stor-Sire for den nye Loge tilligemed Meddelelse om, at den skulde institueres *som staaende under de forenede Staters Storloges Jurisdiktion,* saaledes at der først, naar Logen senere i Ordenens Interesse og af andre Grunde ansøgte om at komme under det tyske Riges Storloges Jurisdiktion, kunde gøres Regning paa de forenede Staters Storloges Imødekommenhed.

Man havde iøvrigt gennem Stor-Sekretær Meyendorff ladet udsende en Op-

Fribrevet
for Danmark Loge Nr. 1.

Det vil ses, at man i Skyndingen
har glemt at faa det dateret.

fordring til Distrikts-Storlogerne i Tyskland om hver at sende en Deputeret til København til Bistand ved Logearbejdet, men denne Opfordring blev ikke efterkommet, rimeligvis paa Grund af de dermed forbundne Udgifter, som de tyske Distrikts-Storlogers pekuniære Forhold, der dengang just ikke var gunstige, næppe tillod dem at bære.

Endvidere havde man foranlediget, at Stor-Sekretær Meyendorff paa de københavnske Brødres Vegne havde udtalt Ønsket om, at den egentlige Instituering skulde foregaa en Søndag, da denne Dag var bedre egnet dertil end en Dag midt i Ugen.

Imidlertid viste det sig dog, forinden Dagen for Institueringen blev endelig fastlagt, nødvendigt at begynde Arbejdet Dagen før den egentlige Instituering skulde finde Sted, og i Henhold hertil var Programmet, som foran fortalt, blevet lagt af Union Star of the North.

DANMARK LOGE NR. 1 INDSTIFTES

Saa oprandt da endelig Lørdagen den 29. Juni 1878, den Dag, da Slutstenen skulde lægges paa de mange Maaneders baade ihærdige og brydsomme Arbejde.

Stor-Siren for det tyske Riges Storloge, J. C. Prætorius fra Hannover, som Special-Deputeret for Storlogen for de forenede Stater i Nordamerika, og Stor-Sekretæren for det tyske Riges Storloge, F. Meyendorff fra Berlin, var ankommet til Hovedstaden. De var blevet modtaget med aabne Arme af dem, der skulde være med til at stifte den nye Loge, og de gjorde straks det bedste Indtryk paa Gæsterne.

Efter Bestemmelsen samledes man hen paa Eftermiddagen, rimeligvis som forud fastsat Kl. 2½, i det lejede Lokale paa Østergade 15, med de fem gamle Odd-Fellows: Holck, Fratz, Hoffmeyer, Julius Meyer og Rath, der optraadte som Ansøgere om Bevillingen til Logens Stiftelse, og efter at de havde fremstillet sig i denne deres officielle Egenskab, indstiftede Stor-Sire Prætorius paa lovlig Maade den nye Loge, og lod Erklæring herom føre til Protokols. Henad Aften foregik derefter Indvielsen af de nye Medlemmer, hvoraf følgende 30 var mødt: Ancker, Bauer, Berendt, Borup, Caen, P. Christensen, Gravesen, A. Hansen, Schiwe-Han-

sen, Mendel-Hartvig, Holm, Chr. Jensen, Johansen, Kismeyer, R. Larsen, Lewinsky, L. Meyer, Moritzon, E. Møller, F. Philipsen, M. Polack, Rand, Rieneck, Simmonsen, Sivertsen, Sølling, Terp, Visby, Weber og Østerbye.

Disse 35 Mænd var altsaa med til at stifte Danmark Loge Nr. 1 og saaledes vor hjemlige Ordensgrens Fædre.

Efter Indstiftelsen blev der ved skriftlig Afstemning valgt Embedsmænd, og man fulgte herved i alle Henseender den i Forvejen trufne Aftale, idet man valgte til Over-Mester – han kaldtes den Gang hammerførende Mester – Andreas Holck, til Under-Mester, eller hammerførende Under-Mester, Carl Fratz, til Sekretær Leopold Simmonsen, til Kasserer Joh. Rath og til Finans-Sekretær eller Skatmester R. A. Ancker. De valgte Embedsmænd blev derefter af Stor-Sire Prætorius og Stor-Sekretær Meyendorff indsat i deres Embeder.

Mødet blev derefter fortsat den følgende Dag, og O.-M. -og U.-M.-Stolen indtoges henholdsvis af Prætorius og Meyendorff, der foretog den højtidelige Indvielse af Logelokalet. Prætorius og Meyendorff bragte den nye Loge Lykønskninger fra de Loger, hvoraf de var Medlemmer, og den ene af to Repræsentanter fra Hammonia-Logen i Hamborg, der havde deltaget i Logearbejdet, Br. Prehn, bragte sin Loges Lykønskning. Endvidere blev der oplæst en telegrafisk Lykønskning fra Stor-Mesteren for Storlogen for Kongeriget Würtemberg, og en skriftlig Lykønskning fra Muldenthal Loge Nr. 5 i Sachsen – eller rettere fra et Medlem af denne, Harald R. W. Møller, i eget og øvrige Logemedlemmers Navn – affattet saavel paa Tysk som paa Dansk, idet Brevskriveren meddelte, at han var Landsmand. Senere kom der Lykønskningsskrivelser fra Beethowen Loge Nr. 18 i Berlin, og fra Ex-M. William Meyer af Hammonia-Loge i Hamborg, der havde faaet særlig Indbydelse til at overvære Indvielsen.

Det bemærkedes udtrykkeligt i Logens Protokol, at denne Dag, Søndag den 30. Juni 1878, skulde regnes som Indstiftelsesdag for *Danmark Loge Nr. 1 af Danmark.*

Samme Dag blev der med Prætorius og Meyendorff, henholdsvis i O.-M.- og U.-M.-Stolen, afholdt Gradeloge, ved hvilken alle de daværende 5 Grader blev tildelt Rath, som kun havde Indvielsesgraden, samt de nye BBr., paa Bauer nær, der var forhindret i at møde, og først fik 1. Grad den 12. August samme Aar, og de andre 4 Grader den 26. samme Maaned.

1ste ordentlige Forsamling i Grade Loge.

Søndagen d. 30te Juni 1878.

Som speciel Deputerede fra den høie Stormester for de Forenede Staters Stor Loge, vare tilstede Herrerne F. C. Praetorius Höimerdig Stormester for Stor Logen i det Tydske Rige, i Hannover og F. Meyendorff Höimerdig Stor Secretair for Stor Logen i det Tydske Rige, i Berlin.

Forsamlingen aabnedes af F. C. Praetorius.

F Mesterens Stol, Praetorius
F. V. M. Stol, Meyendorff.

Forsamlingen aabnedes og sluttedes mellem hver Grad, og blev alle fem Grader i Orden, første, anden, tredie, fjerde og femte Grad tildelte nedennævnte Brødre paa sædvanlig Maade.

Rath. Aucker. Simmonsen. Granesen Silling. Caën. Jensen. Lilleyer. Osterby Schiwe Hansen. Weber. ~~Baxter~~. Sivertsen A. Hansen. Moritzon. Kismeyer. Bonsø Holm. Terp. Berendt. Levinsky. Hartwig. Philipsen. Rieneck. Polack. Johansen, Visby. Larsen. Rand. Christensen og P. Möller.

Forsamlingen sluttet.

Den første Side i Grade-Loge Protokollen for Danmark Loge Nr. 1
Den meddeler, at de 30 BBr., der, sammen med de valgte Embedsmænd, danner Danmark-Logens Stamme, alle faar tildelt 5 Grader paa een Gang. Da denne Gradetildeling foregik paa Tysk, har de formodentlig været ligesaa kloge, efterat de har faaet Graderne, som forinden

Da Prætorius og Meyendorff ønskede endnu en Gang forinden deres Afrejse at gennemgaa Arbejdet med BBr., blev det andet Møde i Logen allerede afholdt den følgende Tirsdag den 2. Juli. Her blev Spørgsmaalet, om Logen vilde ansøge om at komme til at staa under Storlogen for det tyske Rige, rejst, men det blev besluttet at udsætte Spørgsmaalets Afgørelse.

HVAD DER FORTÆLLES OM LOGENS INDSTIFTELSE

Det foranstaaende er alt, hvad der i Danmark-Logens Arkiv kan findes om de for vor Orden herhjemme saa betydningsfulde Dage i Slutningen af Juni 1878, og der er næppe Brødre nu, der gemmer paa Optegnelser om disse Dage eller andet, der nu, efter saa mange Aars Forløb, kan fortælle os om dem.

For alle, der deltog i Indvielsen, stod Dagene imidlertid, skrives der i Danmark-Logens Festskrift, som uforglemmelige, dels paa Grund af de høje Ordens-Embedsmænds værdige Fremtræden under Logearbejdet og deres personlige Elskværdighed, dels paa Grund af de store Festligheder, som fandt Sted udenfor Logen, hvor der herskede den mest løftede Stemning, og hvor Grunden blev lagt til et Samliv, som, trods jævnlige Meningsforskelligheder, i den paafølgende Tid dog altid stod med lysende Glans for dem, der havde deltaget deri.

Heldigvis foreligger der imidlertid i den tyske og den amerikanske Storloges Beretninger yderligere Oplysninger om Danmark-Logens Instituering.

Den første Meddelelse herom fik Storlogen for de forenede Stater i et Brev fra Br. Fratz, dateret København den 12. Juli 1878, til Stor-Sekretær Ridgely, som modtog det den 31. s. Md.

HVAD BR. CARL FRATZ FORTÆLLER

Deres højtærede Brev af 23. Maj modtoges i god Tid, og idag er det mig en stor Glæde at meddele Dem, at den første Loge af I. O. O. F. her i Landet blev institueret under Navn af Danmark Loge Nr. 1 den 29. Juni af Br. J. C. Prætorius, højværdige Stor-Sire for Storlogen for det tyske Rige med Bistand af Stor-Sekretær Meyendorff, og en Delegation fra Logen i Hamburg. Foreløbig er vi ikke fuldstændig i Orden til at arbejde, men vi holder regelmæssige Møder og har meget

gode Udsigter til, at alt vil lykkes. Ligesom alle nye Loger sidder vi haardt i det med Hensyn til Penge, da Etableringsomkostningerne har været næsten 1100 Dollars, og vi kun er 35 Medlemmer. Vi haaber at faa nogle Penge ved Optagelsen af nye Medlemmer, men der forestaar nu Udgifter til Bilove, Kort etc., og det vilde glæde os, hvis det er muligt at faa nogen Pengehjælp fra de forenede Staters Storloge.

Jeg takker Br. W. W. Lawrence D. D. St.-M. for New Jersey hjerteligt for hans smukke Udtalelser om mig, og jeg beder Dem forsikre ham og mine kære Venner og BBr., at jeg altid skal arbejde med god Vilje for vor ædle Sag.

Vi havde nogle særdeles fornøjelige Dage ved Institueringen, navnlig en stor Dinér af den mest glimrende Art, med Dekorering med Blomster o. s. v. og et godt Orkester.

Vi vilde være meget glade ved at træffe sammen med BBr. fra de forenede Stater, og da nogle saadanne hver Sommer besøger vor By, vil jeg være Dem forbunden for at bekendtgøre, at Danmark Loge Nr. 1 holder Møde hver Onsdag Aften paa Østergade Nr. 15, at Andreas Holck, O.-M., bor i Frederiksberg Allé Nr. 21, Just M. Caen, vor Fører, paa Amagertorv Nr. 27, og at min Adresse er St. Kongensgade Nr. 21, alt i København. Vi taler alle Engelsk, og det gør ogsaa vor Kasserer, Br. Johan Rath, Nyhavn Nr. 13, og mange andre af vore Medlemmer.

Pressen har omtalt os i meget smigrende Udtryk, men jeg frygter for, at vore Frimurer-Brødre ikke ser paa os paa en saa venlig og forekommende Maade, som vi ønsker. Jøder kunne ikke optages i de herværende Frimurerloger. Hvis de hører til Loger i Udlandet, kunne de besøge de herværende Loger, men det er det hele. Vi optager dem naturligvis som Medlemmer, hvis der ikke er andre Hindringer end deres Religion, og vi har allerede faaet nogle af de allerbedste af denne Del af Befolkningen. Danmark har i politisk Henseende en næsten lige saa fri Forfatning som de forenede Stater, og alle Trosbekendelser har samme Rettigheder her i Landet.

Pressen har omtalt os i meget smigrende Udtryk, skriver Br. Fratz videre, men det har dog ikke været muligt at finde andet af denne Omtale end en Notits i Dagbladet for den 22. Juni 1878 – altsaa faa Dage før Danmark-Logens Stiftelse

– i hvilken der ganske kort gøres Rede for O.-F. Ordenens Oprindelse, Væsen, Organisation og Udbredelse, og samtidig meddeles, at der her i de nærmeste Dage vilde blive stiftet en Loge af Ordenen ved to Deputerede fra den tyske Storloge, d'Hrr. Prætorius og Meyendorff – samt følgende korte Notits i Nationaltidende for den 3. Juli s. A.:

Odd-Fellow Logen i Danmark er i disse Dage bleven endelig indstiftet. Det midlertidige Logerum indviedes med en smuk Højtidelighed af Stormesteren for den tyske Loge, kgl. hannoveransk Jernbanekommissær Prætorius, som var bleven bemyndiget dertil af den amerikanske Stor-Mester, der er samtlige Logers Øverste. Han assisteredes af Regerings-Sekretær Meyendorff fra Berlin og Delegerede fra andre Loger i Tyskland. I Søndags Eftermiddag fandt et særdeles vellykket Festmaaltid Sted i Lokalet Østergade 15.

HVAD DET TYSKE ODD-FELLOW BLAD BERETTER

I det i Berlin den Gang udkommende Odd-Fellow Organ Herz und Hand havde der flere Gange i Slutningen af 1877 og i Begyndelsen af 1878 været fortalt noget om, at der forberedtes Stiftelse af en Odd-Fellow Loge i København, og i Numret for den 15. Juni 1878 hedder det:

Om den af os allerede gentagne Gange meddelte, nu om kort Tid forestaaende Aabning af en ny Odd-Fellow Loge i København, er vi idag i Stand til yderligere at kunne meddele følgende:

Den nye Loges Charter-Medlemmer havde fra Begyndelsen den Hensigt at stille den nye Institution under Storlogen for det tyske Rige, og havde derfor rettet et Spørgsmaal angaaende Dispens i saa Henseende til Storlogen for de forenede Stater, under hvis Jurisdiktion den ellers vilde komme til at staa. Stor-Sire Stokes har herpaa ladet svare, at der ikke var givet noget lovligt Middel til at foretage en saadan forudgaaende Inkorporation, men at Storlogen for det tyske Rige vilde blive anmodet om at foretage den nye Loges Instituering. Først efter at denne var foregaaet, maatte der fra København indgives en ny Ansøgning om at blive underlagt Storlogen for det tyske Rige, og der var næppe Tvivl om, at Ansøgningen vilde blive bevilget.

DANMARK LOGENS STIFTERE

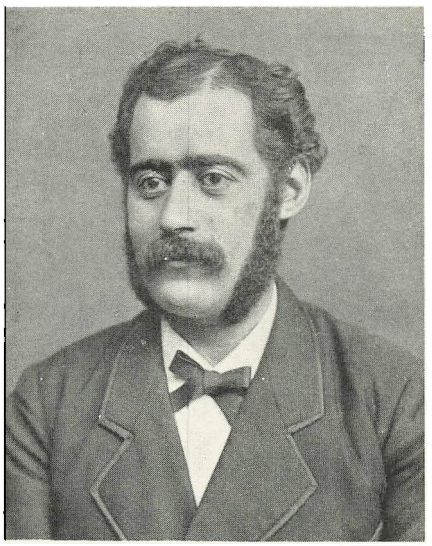

Jul. Meyer
Br. af Andrew Johnson
Loge Nr. 433 i New York

C. Fratz
Br. af Summer Loge Nr. 180
i Jersey, New Jersey

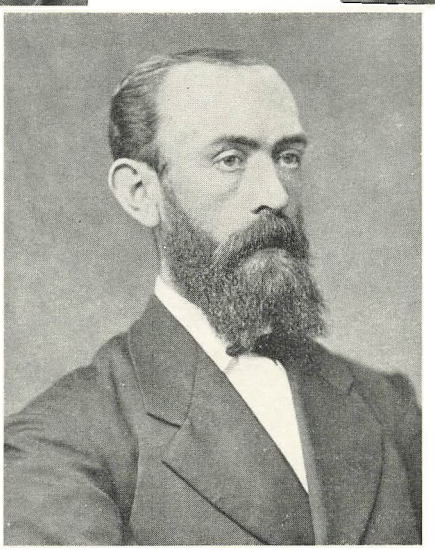

Hoffmeyer
Br. af Pacific Loge Nr. 2
i Lahaina, Sandwich-Øerne

Joh Rath
Br. af Omaha Loge Nr. 2 i
Omaha, Nebraska

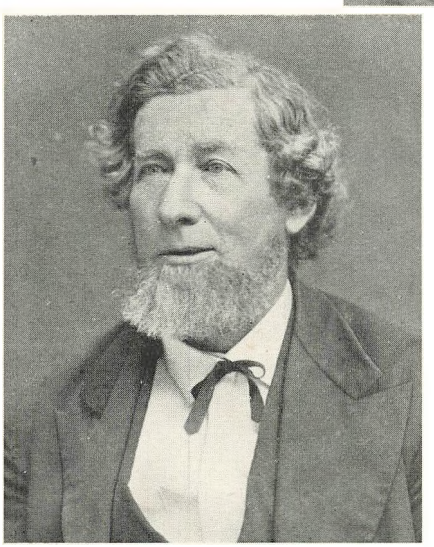

Andr. Holck
Br. af Naomi Loge
Nr. 117 i Pomeroy,
Ohio

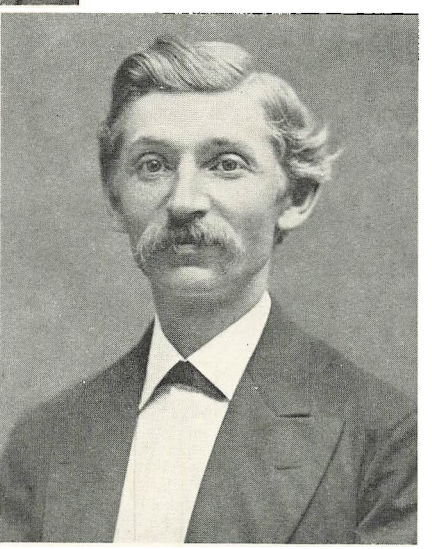

Institueringen, som vil blive foretaget af vor Stor-Sire, Br. Prætorius personlig, maaske ledsaget af Br. Stor-Sekretær Meyendorff, vil finde Sted midt i Juli. Opsættelsen til den Tid er foranlediget ved, at de for nogle Charter-Medlemmer, der tidligere har hørt til nogle senere ophørte amerikanske Loger, nødvendige Papirer maa erhverves direkte fra Storlogen for de forenede Stater, noget, der selvfølgelig paa Grund af den derved foranledigede Korrespondance og Indhentning af Oplysninger, nødvendigvis maa medtage længere Tid.

I det følgende Numer af Bladet for den 1. Juli kunde der imidlertid gives Meddelelse om, at den nye Loge var institueret tidligere end først bestemt.

Der fortælles her: Efter Paalæg af den højværdige Stor-Sire havde den højværdige Stor-Sekretær for Storlogen for det tyske Rige for kort Tid siden udsendt en Skrivelse til Distrikts-Repræsentanterne, i hvilken han meddelte disse, at Institueringen af den nye Loge i København sandsynligvis vilde finde Sted den 30. Juni, og at det forekom ham ønskeligt, hvis foruden de Storloge-Embedsmænd, som vilde begive sig dertil for at foretage Institueringen, ogsaa Distrikterne kunde være repræsenterede dér. I Henhold dertil opfordredes de højværdige Stormestre til at træffe passende Forholdsregler i saa Henseende.

Den indtil kort Tid før Udsendelsen af denne Skrivelse tilstedeværende Sandsynlighed for, at Institueringen vilde finde Sted den nævnte Dag, er senere bleven til Vished og foreligger nu som Kendsgerning. Den rituelle Aabning af Logen fandt Sted iforgaars og igaar ved den højværdige Stor-Sire, Br. Prætorius som Special-Deputeret for Storlogen for de forenede Stater i Forening med den højværdige Stor-Sekretær, Br. Meyendorff, og det nye Hjem for vor Orden har faaet Navnet: Danmark Loge Nr. 1. Udførlig Beretning venter vi at kunne meddele i vort næste Numer.

STOR-SEKRETÆR MEYENDORFF FORTÆLLER OM FESTLIGHEDERNE

Denne Forventning gik i Opfyldelse, idet der i Herz und Hand for den 15. Juli 1878 under Overskriften København findes en lang Beretning, som er underskreven med Bogstaverne F. M., og som utvivlsomt er meddelt af Stor-Sekretær F. Meyendorff.

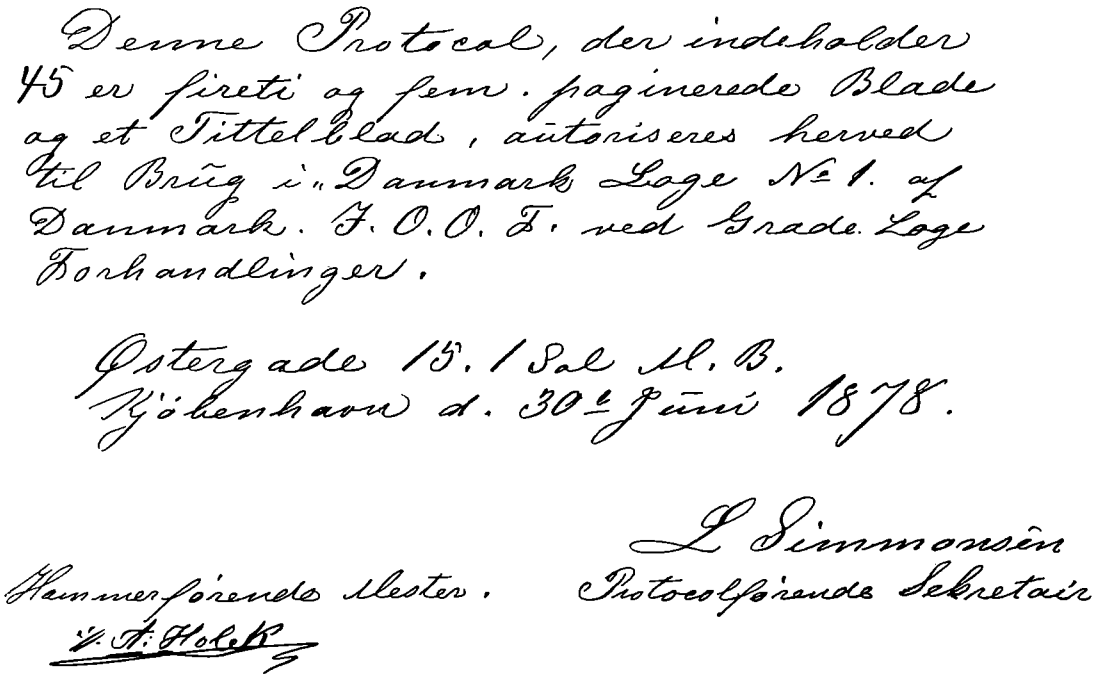
Denne Protocal, der indeholder 45 ex Sireti og fem. paginerede Blade og et Titelblad, autoriseres herved til Brug i „Danmark Loge Nr. 1. af Danmark. F. O. O. F. ved Grade. Loge Forhandlinger.

Østergade 15. 1 Sal M. B.
Kjöbenhavn d. 30te Juni 1878.

L Simmonsen
Hammerförende Mester. Protocolförande Sekretair
H. Holck

Autorisationen af den første Protokol for Grade-Loge Forhandlingerne i Danmark Loge Nr. 1

Den lyder saaledes i Forfatterens noget snørklede Sprog:

Som det allerede blev meddelt i forrige Numer af vort Organ, fandt den 29. og 30. f. Maaned Institueringen af Danmark Loge Nr. 1 af Danmark i København Sted ved den højværdige Stor-Sire for Storlogen for det tyske Rige Br. Prætorius med Bistand af den højværdige Stor-Sekretær for Storlogen for det tyske Rige Br. Meyendorff som Special-Deputeret for den højværdige Storloge for de forenede Stater, og ved denne Lejlighed var ogsaa BBr. Prehn og Landy af Hammonia Loge Nr. 1 tilstede.

Danmark-Logen staar indtil videre under Storlogen for de forenede Staters Jurisdiktion, og Br. Prætorius er udnævnt til Distr. Dep. Stor-Sire for den. Den arbejder foreløbig i det tyske Sprog og holder sine Møder Onsdag Aften Kl. 8½ i Logelokalet Østergade 15. Ved Valget af Embedsmænd blev BBr. Pastor A. Holck, Frederiksberg Allé 21, valgt til Over-Mester, Købmand Charles Fratz, St. Kongensgade 21, til Under-Mester, Købmand L. Simmonsen, Bredgade 21, til pr. Sekretær, Bankier R. A. J. Ancker, Ny Kronprinsessegade 2, til Kasserer, og Konsul J. Rath, Nyhavn 13, til Skat-Mester.

Efter at de fem Stiftere af Logen, nemlig Ex-M. Konsul S. Hoffmeyer, Købmand

Jul. Meyer og Prædikant A. Holck samt BBr. Konsul J. Rath og Købmand Charles Fratz, kort og hjærteligt havde hilst paa de ved Middagstid indtrufne Gæster og derefter havde indfundet sig i Logelokalet, foretoges den lovmæssige foreskrevne Instituering af Logen, og derefter fandt Søndag den 30. med korte Ophold det øvrige Arbejde, der skulde udføres, Sted paa rituel højtidelig Maade.

Logen – der er i den heldige Stilling ved Indvielsen at have optaget 30 Kandidater, og ved, at de nuværende Medlemmer af den allerede i 6 Maaneder har været konstitueret som Forening og derved er traadt hverandre nærmere – kunde raade over en lille Kapital, som benyttes til at dække de i Øjeblikket nødvendigste Udgifter. De københavnske BBr.s ægte broderlige Sindelag i Forening med Kærlighed til Sagen og den Offervillighed hos flere af dem, som særlig maa fremhæves, berettiger til de skønneste Forhaabninger med Hensyn til den lykkelige Udvikling af det i fremmed Jord plantede unge Skud.

Ved den officielle Lykønskning af den unge Loge repræsenterede den tilstedeværende Special-Deputerede Br. Meyendorff den højværdige Storloge for Brandenburg paa den højværdige Stor-Mester Br. Dr. v. Guerards Vegne samt Germania Loge Nr. 1 af Preussen, medens Repræsentationen for den højværdige Stor-Mester for D.-St.-L. for Hannover, Br. Dr. Knoevennagel var overdraget Br. Prehn, Hammonia. Fra den højværdige Stor-Mester for D.-St. L. for Würtemberg, Br. F. X. Bauer, indløb der et i hjærtelige Ord affattet Telegram, og desuden var der kommet Lykønskningsskrivelser fra BBr. i Hamburg og Waldenburg i Schlesien. Samtlige Henvendelser blev modtaget med meget stærkt Bifald og besvaredes med hjertelig Tak eller med Løfte om Besvarelse.

Om Lørdagen fandt der efter Logemødets Afslutning Kl. 11 om Aftenen kun en kort Aften-Fællesspisning Sted, ved hvilken den til O.-M. udsete Prædikant A. Holck i faa Ord bød Gæsterne velkommen med den Bemærkning, at der den følgende Dag vilde frembyde sig yderligere Lejlighed til Udveksling af gensidige Hilsener. Denne Forudsætning blev i fuldeste Maal fyldestgjort. Efter fuldbragt Arbejde om Søndagen – Indvielse af de tilstedeværende Kandidater, Valg og Indsættelse af Embedsmænd, Tildeling af Grader til samtlige BBr. og Indvielse af Logelokalet – fandt der Kl. 7 om Aftenen i den i samme Hus som Logelokalet værende Restaurations rummelige Lokaler og den i Dagens Anledning festligt

dekorerede Sal under Musik af Hr. Balduin Dahls fordelagtig bekendte Orkester fra Tivoli et Festmaaltid Sted, saa smukt, som vel tænkes kan. Af Arrangementerne dertil havde ganske særlig Br. Just M. Caen, en født Arrangør af saadanne Fester, gjort sig fortjent.

De Tilstedeværende, særlig Gæsterne, blev her budt velkommen af ham som Formand for Festkomitéen, og derefter aabnede Br. A. Holck de officielle Talers Række med en Tale for Hs. Maj. Kongen af Danmark. Orkestret spillede efter denne Tale den danske Nationalhymne. Derefter fulgte en Skaal for Storlogen for det tyske Rige, udbragt af Ex-M. Br. Meyer, efter hvilken den preussiske Nationalhymne fulgte. Br. Prætorius svarede som Repræsentant for Storlogen, idet han udtalte den inderligste Tak til de københavnske BBr. for den overordentlige kærlighedsfulde Modtagelse af Gæsterne.

Skaal fulgte nu paa Skaal, idet enhver af de Tilstedeværende øjensynlig bestræbte sig for at give sine Følelser Udtryk, og ligesom Ordene kom fra Hjertet, saaledes gik de igen til Hjertet og fandt Besvarelse. Br. Meyendorff henviste til Dagens Fests Udviklingshistorie samt til de Vanskeligheder, der havde været ved hele Foretagendet at stifte den nu lykkelig instituerede Loge, og mindede derved om den Forekommenhed, med hvilken Embedsmændene i den højværdige Storloge for de forenede Stater, Stor-Sire J. W. Stokes og Stor-Sekretær J. L. Ridgely, havde bidraget til at fremme Sagen.

Imidlertid fortjente Br. Jul. Meyer, som for endnu ikke et Aar siden ved det første Brev til Taleren gav den første Foranledning dertil, alles Tak.

Br. Rath udbragte en Skaal for den hamburgske Loge, Br. Prehn for alle Odd-Fellows i Verden, Br. Borup for Fædrelandet, Br. Terp for de fraværende Damer, Br. Polack for den nye Loges Embedsmænd og BBr. Hartvig og Larsen for Gæsterne. Men én Tale tror vi særlig at burde mindes, den for Storlogen for de forenede Stater, som blev holdt af Br. Caen, der under Hensyn til de forskellige i Betragtning kommende Nationaliteter talte i det engelske, det danske og det tyske Sprog.

To af Br. Visby forfattede Sange med tankevægtigt Indhold, som blev sunget under Maaltidet, fuldstændiggjorde det hele.

Slutningen af Maaltidet bestod af et af Br. Caen ligesaa sindrigt udtænkt som smukt gennemført Arrangement. Tre af Rosenknopper sammensatte, store Ringe,

slyngede i hinanden, og fremstillende vort Kendemærke, havde hidtil prydet Bordet. Br. Caen tog for hver af de Tilstedeværende en Knop, og overrakte den til den paagældende med en særlig Tiltale, dels af alvorligt, dels af skæmtende Indhold, hvilket blev besvaret af den Paagældende paa lignende Maade.

En Spadseretur ved Midnatstid til Københavns prægtig belyste Havn med dens Hundreder af Skibe endte denne smukke og højtidelige Fest, som enhver af Deltagerne vil bevare i evigt Minde.

Medens Fritiden de følgende Dage benyttedes til, stadig under Ledsagelse af et stort Antal BBr. at foretage Udflugter i Københavns overordentlig skønne Omegn samt til at tage andre Seværdigheder i Øjesyn, holdt den højværdige Stor-Sire Tirsdag Aften endnu en Instruktions-Loge, i hvilken mulige Tvivl med Hensyn til Arbejdet blev afgjort. Efter den tog BBr. Prætorius og Meyendorff Afsked med de københavnske BBr. i officiel Form, idet de samtidig gav dem Raad og fremsatte Ønsker om godt Samarbejde og for inderligt Sammenhold mellem Medlemmerne i stormfulde Tider.

Den førstnævnte maatte allerede Onsdag Aften rejse hjem, men den sidstnævnte var det forundt at blive endnu i to Dage, og i denne Tid at afgøre Forretningsspørgsmaalet med Hensyn til Indretning o. s. v. af Logen.

Har BBr. i København formaaet ved deres i Sandhed mere end broderlige Imødekommen at vinde deres Gæsters Hjerte helt og fuldt for sig, saa har de ganske vist derved gjort Afskeden fra dem saa meget tungere. Lad os tillidsfuldt haabe, at der er vist Menneskeheden i Almindelighed en Tjeneste ved den nye Udvidelse af vor Ordenskæde, og at de i Fællesskab tilbragte lykkelige Dage maa være i varigt godt Minde hos Deltagerne. Men den unge Danmark-Loge tilraaber vi af fuldt Hjærte og glad bevæget Bryst et oprigtigt ment: Held og Lykke.

Som en Efterskrift til denne begejstrede Beretning slutter sig i samme Numer af Herz und Hand følgende:

Hvorledes undertiden BBr. fra de længst fra hverandre liggende Steder føres sammen til et nyt Hjemsted, og dér bygger Odd-Fellow Ordenen et Hjem, derpaa afgiver Stiftelsen af Danmark Loge Nr. 1 et særligt Bevis. Af de fem Ansøgere af Bevillingen hørte en til vor Orden i New York, en i New Jersey, en i Ohio, en i

Nebraska og en paa Sandwich-Øerne. Det er ikke let at tro, at en lignende Konstellation nogensinde har været tilstede blandt os, og vi meddeler denne Notits paa Grund af dens virkelige Mærkværdighed.

Hermed var altsaa Ordenen indført i Danmark og Arbejdsdagen begyndte. Men let var det ikke den første Tid. Arbejdet var uvant. Forstaaelsen undertiden svigtende. Og det varede Aar, inden den nødvendige, faste og samstemte Form for Arbejdet blev fundet.

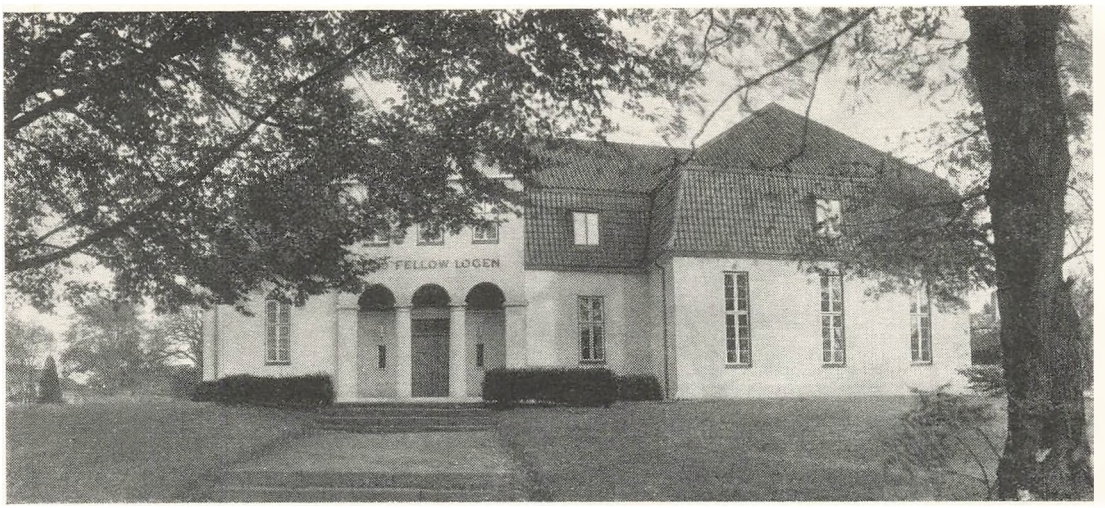

Odd-Fellow Bygningen i Odense

ARBEJDSDAGE OG FESTDAGE

BRYDNINGER OG RESULTATER

Saa begyndte altsaa Arbejdet.

Men lad os, inden vi gaar videre, gengive et Par Afsnit af den Indberetning, som den tyske Stor-Sire, J. C. Prætorius, sendte Stor-Sekretæren for de forenede Staters Storloge – eller, som den den 18. September 1879 vedtog at kalde sig: den suveræne Storloge – i Anledning af Institueringen af Danmark Loge Nr. 1.

Han skriver blandt andet:

Omend det i sin Tid er blevet fremhævet, at Danmark Loge Nr. 1 vilde arbejde i det tyske Sprog, er vi dog i enhver Henseende kommen til den Overbevisning, at dette ikke vil være i vor Ordens Interesse, men at det tvært imod er ubetinget nødvendigt, at foretage Ordensarbejdet i det danske Sprog, for at den store Del af Medlemmerne i Logen kan tage Del i Arbejdet med et virkeligt Udbytte.

Da det var paatrængende at tage Bestemmelse i saa Henseende, har jeg, under Forbehold af de forenede Staters Storloges Samtykke, bemyndiget O.-M. Pastor Holck til at oversætte Ritualet for det regelmæssige Arbejde – altsaa Logens Aabning, Embedsmændenes Pligter m. v. – paa Dansk og tillige at føre Logeforhandlingerne i det danske Sprog.

Jeg beder behageligst at give min ved Omstændighederne paabudte Fremgangsmaade efterfølgende Stadfæstelse og tillige lade mig tilflyde Meddelelse om, hvorvidt Ritualer for Arbejds- og Gradeloger for Ordenen allerede eksisterer i det danske Sprog, i hvilket Tilfælde jeg ærbødigst anmoder om, saasnart som muligt, at sende disse Bøger til Danmark-Logens O.-M., Pastor A. Holck, Frederiksberg Allé 21, København.

De paagældende Brødre har anmodet mig om at give dem Tid til at overveje, om de vil stille sig under den tyske Storloges Jurisdiktion, eller blive under de forenede Staters Storloge. Saaledes som Forholdene er i Danmark, er det vanskeligt, uden en indgaaende Overvejelse af alle de Omstændigheder, der maa komme i Betragtning, at fatte en rigtig Beslutning, og jeg gik derfor ind paa Anmodningen.

Hvis jeg ikke tager fejl, tror jeg med Sikkerhed at kunne antage, at der ved Institueringen af Danmark Loge Nr. 1 af Danmark er lagt Grunden til en stor Loge, for hvilken der blomstrer en stor Fremtid. I Danmark-Logen er der Mænd, som er i Stand til og rede til at fremme vor Ordens Udvikling paa den kraftigste Maade. Det vil sandsynligvis ikke vare længe, før vor kære Ordens Banner vajer over hele Danmark, Sverige og Norge, og fra alle Sider højsindede Mænd broderligt rækker hverandre Haanden i vort for hele Verden heldbringende Forbund . . .

Som man vil se, har den tyske Stor-Sire ikke helt Uret i disse Betragtninger. Hans Tro til Ordenens Udbredelse er ikke i nogen nævneværdig Grad gjort til Skamme. Og han skønnede ogsaa ganske rigtigt, da han ansaa Brugen af det tyske Sprog i Logen som en Anstødssten og Tilslutningen til den tyske Storloge som en saare omtvistelig Foranstaltning.

Men som sagt: saa begyndte altsaa Logearbejdet. Først naturligvis i Danmark-Logen, men ret hurtigt derefter ogsaa i de andre Loger, der, sikkert med altfor stor Hast, blev stiftet, og navnlig ikke altid stiftet med lige rolig Omtanke, eller lige sikker økonomisk Baggrund.

Men dette kommer vi senere til.

Først skal der her indledende tales lidt om, hvorledes det gik med Logearbejdet, hvorledes Sammenspillet mellem Brødrene formede sig og hvad man drøftede. Der

DANMARK LOGENS FØRSTE EMBEDS-MÆND

C. Fratz
Hammerførende Under-Mester

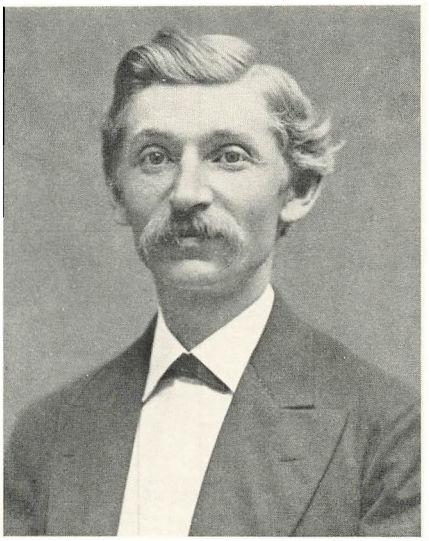

Joh Rath
Kasserer

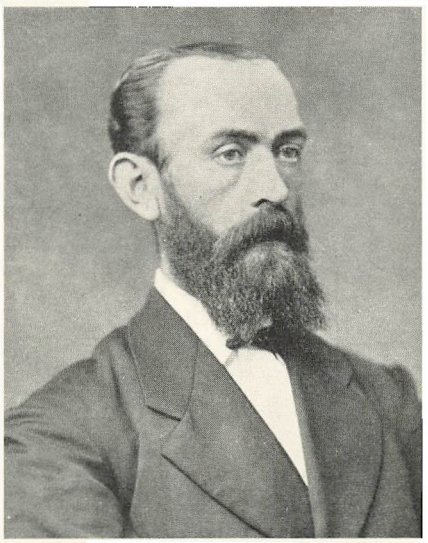

Andr. Holck
Hammerførende Over-Mester

Simmonsen
Protokol-Sekretær

Ancker
Finans-Sekretær

var jo ikke saa faa Vanskeligheder at overvinde her, som ved alt andet nyt og uprøvet.

Først og fremmest var der naturligvis den Svaghed til Stede, at Logeledelsen savnede Øvelse i og den fulde Forstaaelse af, hvorledes en Loges Arbejde og en Loge i det hele taget rettest skal ledes. De fik ingen synderlig Vejledning, og de savnede alle, saa godt som fuldstændigt, den Erfaring og den ordensmæssige Udvikling, der nødvendigvis skal til, naar en Loge skal ledes paa den rette og forsvarlige Vis.

At det alligevel gik, trods alt, var sikkert undertiden mere Lykke end Forstand.

Men en afgørende Svaghed var naturligvis ogsaa den, at Logearbejdet, bortset fra Aabningen af Logen og selve Logens Forhandlinger, skulde foregaa i det tyske Sprog, og at der skulde føres en Forhandlingsprotokol baade paa Tysk og paa Dansk. Navnlig var det afgørende uheldigt, at man ved det egentlige rituelle Arbejde kun havde det tyske Ritual at holde sig til. Det var paa et saadant Grundlag umuligt – eller i hvert Fald meget vanskeligt – baade for Logens Brødre og for Kandidaterne, at faa noget virkeligt dybere Udbytte af det, der foredroges.

Der var iøvrigt den Gang, som tidligere fortalt, 5 Grader, nemlig, foruden de nu kendte, en Forbundsgrad og en Erindringsgrad, og der var mange Optagelser i de første Tider. Man vil derfor ogsaa let kunne forstaa, at de vanskelige, sproglige Kaar, der var givet Logen at arbejde under, i Forbindelse med de iøvrigt beskedne ydre Virkemidler, der stod til Raadighed, har ladet Gradearbejdet adskilligt tilbage at ønske, selv Tidens Forhold i al Almindelighed taget i Betragtning. Det var først senere hen, at man fik det tyske Ritual oversat af en hjemlig Broder, og derefter et norsk-amerikansk Ritual. Dette gjorde Forholdene noget bedre, men tilfredsstillende har de næppe været for nogen.

Hertil kom saa yderligere, at Brevvekslingen med den tyske Storloge skulde foregaa i det tyske Sprog. Ogsaa dette voldte naturligvis Besvær. Logernes Sekretærer mestrede ikke det tyske Sprog blot saa nogenlunde tilfredsstillende. Det har derfor sikkert ogsaa da – som den Gang Julius Meyer brevvekslede med Stor-Sekretær Meyendorff – voldt denne adskilligt Hovedbrud at finde den dybere Mening i det, Sekretærerne skrev om. Og man skrev om meget. Man skulde have meget at vide for at faa Gang og Gænge i det altsammen.

Det fortælles da ogsaa, at Sekretærerne ofte maatte søge Medhjælp hos Logebrødre, der havde Kendskab til Tysk, selv om dette Kendskab maaske heller ikke stak dybere end til Husbehov. Først den 2. Juli 1881 skrev den daværende Stor-Sire for det tyske Rige, Albert Roth, til samtlige Loger saaledes:

I Betragtning af, at det vil være en stor Lettelse for Sekretærerne, tillader jeg hermed, at de under Jurisdiktionen for det tyske Rige staaende Loger, Danmark Loge Nr. 1, Schandinavia Loge Nr. 2 og Nordstjernen Loge Nr. 3, fører deres Protokoller i det danske Sprog. Dog skal affattes i det tyske Sprog:

Alle Korrespondancer og Beretninger til den høje Storloge for det tyske Rige.

Eventuelle Udskrifter af Protokoller og Bøger til Storlogen eller dennes Embedsmænd udfærdiges paa den Maade, at Oversættelsen i det tyske Sprog attesteres af O.-M., U.-M. og Sekretær, og at Rigtigheden af Appeller bevidnes af Appellanten.

Alle Forandringer og Tilføjelser i og til Bilovene skal affattes, foruden i det danske Sprog, tillige i det tyske ved Forelæggelse for Storlogens Embedsmænd til Stadfæstelse, dog er det ikke nødvendigt, at lade den tyske Oversættelse trykke.

Det hjalp jo ikke saa lidt. Men nogle Besværligheder blev der, som man vil se, alligevel tilbage.

Alt i alt gav det sproglige Problem adskillig Grund til Slingren og Ufuldkommenhed, og det har sikkert været til Ubehagelighed og Fortrædelighed for alle Parter. Stor-Sire Prætorius havde set rigtigt.

Til alt dette kom saa yderligere, at Lokalerne i Kongens Klub, Østergade 15, savnede Form og Stil. Det var nødvendigt, som tidligere fortalt, at flytte Inventaret ind og ud for hvert Logemøde, og dette gav da ogsaa Stødet til, at man meget hurtigt begyndte at se sig om efter et nyt Lokale, der bedre svarede til Formaalet. Man fandt heldigvis ogsaa, men først efter lang Søgen, et Lokale, der, efter de Beretninger, der foreligger, paa en langt bedre Maade end det paa Østergade, aabnede Muligheder for et tilfredsstillende Logeliv og Logearbejde.

Men der var ogsaa andre Genvordigheder at komme igennem. Det gik nemlig her, som det gaar allevegne, hvor Mennesker kommer sammen for et fælles Formaals Skyld – altsaa ogsaa, hvor Odd-Fellows kommer sammen – at der er én og

anden i Selskabet, der føler sig tilsidesat og ikke tilstrækkeligt paaskønnet. Der findes jo nu engang Ærgerrigheder allevegne. Og desuden er det vel nu engang ogsaa saaledes, at Ærgerrigheden ikke altid helt staar Maal med Evnerne. Forholdet er meget ofte et Misforhold – hvad Evnerne angaar. Heri maa derfor sikkert – og dette fremgaar da ogsaa med fornøden Tydelighed af de foreliggende Overleveringer – søges en væsentlig Del af Grunden til, at der, saa hurtigt efter hinanden, oprettedes nye Loger i København, stiftet af Brødre, der ikke forstod at afveje Forholdet mellem Stilling og Evner. Desværre ikke altid til lige Held for Arbejdet eller for Ordenen i det Hele.

Endelig laa Logerne og retledede hinanden paa en ret kraftig Maade, gav hinanden Næser, blandede sig i hinandens Anliggender og søgte at vise, hvem der var den klogeste. Man skrev baade til den tyske og til den suveræne Storloge bagved Logeledelsens Ryg og havde i det hele taget en meget uklar Følelse af, hvad Fællesskab og Enhed betyder. Alt dette bevirkede samtidig, at Logearbejdet kunde være ret forskelligt i de forskellige Loger – saa forskelligt, at Brødre fra en Loge, der besøgte en anden, undertiden ganske var i Vildrede med, hvad det egentlig var, der skete. Ikke engang i det, der vedrører det H. V., var der fuld Ensartethed.

Ofte stredes man ogsaa inden for Murene om Kejserens Skæg, naar der ikke var andet at strides om. Og med den Strid bliver man som bekendt aldrig færdig. For Eksempel rettede Danmark-Logen engang i Januar 1882 en Forespørgsel til Progres Loge Nr. 4, om det var rigtigt, at denne Loge havde nægtet at optage Jøder. Denne Skrivelse var O.-M. dog saa fornuftig ikke at oplæse i Logen, men saa maatte den ulykkelige Stor-Sekretær Meyendorff holde for med lange Skrivelser for og imod, uden at der for øvrigt kom noget som helst ud af Sagen.

For Nutidens Brødre, der kender til Orden og Disciplin i Logerne, Ensartethed i Arbejdsmaaden, en hjemlig Storloge og en Stab af erfarne og dygtige Embedsmænd, maa disse de københavnske Logers første Arbejdsaar synes grumme underlige. Men det kunde formodentlig ikke være anderledes. Alting var jo nu engang saa fremmed og saa uprøvet.

Iøvrigt kan det ikke bestrides, at Tilgangen til Ordenen i de første Aaringer var stor. Der oprettedes i Tiden fra 30. Juni 1878 til 1. December 1881 4 Loger i København, og Medlemsantallet var slet ikke ringe. I 1884, da Distrikts-Storlogen

oprettedes herhjemme, var det naaet op til over 1200 Brødre og 36 Søstre, og Logernes Antal var 11. Om Kvantitet har staaet i det rette Forhold til Kvalitet, skal der ikke granskes over her. Heller ikke om den økonomiske Basis altid har været lige tilfredsstillende. Men de bevarede i hvert Fald Livet. Dog maatte i 1890 Loge Nr. 8 Marcellus i Lemvig og Loge Nr. 10 Wildey i København ophæves, og det synes gennem Beretninger herom at kunne spores, at Interessen her og der undertiden har været svigtende, i hvert Fald hvad Mødelysten angaar. En Bemærkning i gamle Logeprotokoller om, at der intet Møde afholdtes paa Grund af manglende Tilslutning, hører ikke til de store Sjældenheder.

Men trods alt dette er der ingen Tvivl om, at den store Hovedpart af Broderskabet gik til Arbejdet med al den Ildhu, der krævedes og med en oprigtig Følelse af, at der her var noget godt og smukt og værdifuldt at følge og at værne. Lad der saa have været Skavanker ved Siden af og lad saa en og anden have søgt Optagelse, fordi han i den da gældende pligtige Sygehjælp saa et godt Rygstød og betragtede Ordenen nærmest som en Syge- og Begravelseskasse. Det forandrer dog ikke den Kendsgerning, at Ordenens Lære fængede i Sindet, og efterhaanden som Tiden gik tømrede Brødrene og Logerne mere og mere sammen.

Men lad os hermed forlade disse indledende og spredte Betragtninger og følge Historiens Gang og Forholdenes Udvikling, Skridt for Skridt.

HJEMMET I STORE KONGENSGADE

Som før fortalt var Lokalet i Kongens Klub, Østergade 15, langt fra tilfredsstillende, og navnlig var det meget daarligt afsondret fra Omverdenen.

I Mødet den 17. Juli 1878 begyndte man derfor ogsaa at røre paa sig for at søge at skaffe et nyt og bedre Lokale til Veje, og der blev nedsat et Udvalg, der havde til Opgave at bringe denne Sag i Orden, saaledes at der kunde afgives Indberetning og tages Stilling til Sagen i Mødet den 7. August. Da det imidlertid ikke, indtil da, var lykkedes Udvalget at skaffe noget Lokale, blev Bemyndigelsen, fordi et nyt Lokale afgjort var en Nødvendighed, udvidet til at indgaa Lejemaal om et saadant, uden i Forvejen at forelægge Sagen for Logen. Men heller ikke det hjalp. I Mødet den 28. August maatte Udvalget erklære, at det ikke kunde udrette noget i denne Sag, og blev derfor, som det hedder: efter Ønske afskediget.

I det følgende Møde blev der nedsat et nyt Udvalg, hvori O.-M. Andreas Holck fik Sæde, og Bemyndigelsen lød nu paa, at Udvalget maatte leje et hvilket som helst Lokale, blot det ikke kostede mere end 1200 Kr. i aarlig Leje.

Og med Holck som Formand havde Udvalget mere Held med sig. Han fandt et Lokale i St. Kongensgade 52, Stuen over Gaarden, hvor en Frimenighed tidligere havde haft Mødesal. Man maatte ganske vist selv bekoste Maling og Dekorering, indlægge Gas til Belysning – saaledes var det jo dengang – og dette, i Forbindelse med Udgifterne til Lokalets øvrige Udstyr, tog haardt paa Kassebeholdningen. Men saa havde man ogsaa faaet en Logehal, der, alle Forhold taget i Betragtning, ikke lod noget væsentligt tilbage at ønske, og som for øvrigt ogsaa saa Ordenen trives og vokse saaledes, at den allerede i 1882 maatte se sig om efter et nyt Hjemsted.

I sit Festskrift i Anledning af Ordenens 25-Aars Jubilæum, skriver den daværende Stor-Sekretær, Valdemar Petersen, forøvrigt om Logelokalet ordret saaledes:

Det var sjældent hyggeligt og stilfuldt, og de af Brødrene, der har givet Møde der, snart i den ene, snart i den anden af de daværende Loger, vil sikkert mindes de mange smukke og lærerige Aftener, de der har tilbragt, omfattende med lige Interesse alle Loge- og Ordensspørgsmaal og alle Brødre, uden noget Hensyn til, hvor vidt Sagen angik den ene eller den anden Loge, eller hvor Brødrene hørte til.

De smaa Forhold førte med sig, at Solidaritetsfølelsen var meget stærkere udviklet, end den kan være under de større Forhold og med de mange Loger hver Aften hele Ugen igennem . . . .

Og lad os her indskyde den Bemærkning, at der ligger en gylden Sandhed i disse Stor-Sekretærens sidste Ord. Vi sander det samme den Dag i Dag.

Da man var kommet saa vidt, skrev man til Stor-Sire Prætorius om Sagen, og i en Skrivelse af 21. September 1878 lykønskede han Logen til det, der var opnaaet, og anmodede Br. O.-M. Holck om, som Repræsentant for den suveræne Storloge, at foretage den højtidelige Indvielse af Lokalet.

Der blev nu taget alvorligt fat paa Arbejdet med at sætte Lokalet i Stand, da det var bestemt, at Indvielsen skulde foregaa den 30. December. Men da det viste sig, at man ikke kunde raade saa længe over Lokalet paa Østergade, som oprindelig

tænkt, blev Arbejdet søgt fremmet endnu mere, saaledes at Indvielsen kunde finde Sted allerede den 9. December. Og denne Dag fandt Indvielsen altsaa Sted.

Der var sendt Indbydelse baade til den tyske Storloges Stor-Sire og til Stor-Sekretæren, men ingen af dem havde Tid til at deltage. De sendte imidlertid begge deres hjerteligste Lykønskninger til Dagen og haabede, at der altid maatte herske broderlig Imødekommenhed i det nye Hjem, og at det endnu mere end det forladte, maatte tjene til Udbredelse af Ordenen.

Det var iøvrigt bestemt – hvad der maaske vil forundre sartere Sjæle i vore Dage – at Indvielsen skulde foregaa offentligt. Hver Broder fik derfor Lov til at tage to Personer med til Højtideligheden, og der var udgaaet Indbydelse til Pressen.

Som foran nævnt foretog Br. O.-M. Holck Indvielsen paa den suveræne Storloges Vegne, og selve Højtideligheden blev omtalt i Pressen, saaledes som man naturligvis ogsaa havde forudset, da man indbød den.

HVAD PRESSEN SKREV OM INDVIELSEN

Nationaltidende skriver følgende korte Notits:

Den herværende, nyligt oprettede Filial af den amerikanske Odd-Fellow Loge indviede i Aftes ved en vellykket Fest det nye Lokale i Store Kongensgade, hvorefter Medlemmerne samt flere indbudte samledes til et Festmaaltid hos Seekamp.

Dags-Avisen var derimod mere veltalende. Den skrev:

I Mandags Aftes Kl. 7 samledes Medlemmerne af den her i Byen for ca. 6 Maaneder siden oprettede Loge af O.-F. for at overvære Indvielsen af det nye Lokale i St. Kongensgade. De store og smukt dekorerede Værelser gjorde et behageligt Indtryk ved den Nethed og Elegance, hvormed de var udstyrede.

Selve Højtideligheden indledes med en Kantate, hvorefter den Delegerede for Storlogen Hr. A. Holck holdt Indvielsestalen. Efter at en Del smukke og højtidelige Ceremonier var foretaget, erklærede Stor-Sekretæren Logen for at være indviet til Brug for Danmark Loge Nr. 1 af I. O. O. F.

Eftr Indvielsen samledes Deltagerne til en Souper i Seekamps Lokaler, hvor der bødes Velkommen af Hr. Holck. Der holdtes flere smukke Taler, blandt andet

af Hr. Grosserer Berendt for Kongen. Han mindede om de store Dønninger, der gik gennem Tiden, og som paa mange Maader voldte stor Uro og Forstyrrelser, hvorimod vort lille Fædreland skred stille og roligt fremad, hvilket for en stor Del skyldtes vor kære Landsfader, Kong Christian den Niende, om hvem Odd-Fellows særlig maatte slutte sig. Hvor det gjaldt at hjælpe, stod Hans Majestæt altid i Spidsen, og det var jo netop et af de Formaal, som O.-F. arbejdede for.

Hr. Larsen talte for Danmark. Han vilde ønske, at vi maatte kunne afstaa vort kære Fædreland til Efterkommerne, ligesaa helt og ubeskaaret, som vi modtog det fra Forfædrene.

Efter at endnu mange Taler var holdt og nogle i Dagens Anledning af Hr. Visby forfattede Sange var sunget, sluttede Festen.

Men der kom jo desværre bagefter en Regnskabets Dag, hvor det viste sig, at Logens Kasse i Anledning af det nye Lokales Indretning havde paadraget sig et Underskud paa 625 Kr. 15 Øre, der dog lykkeligvis kunde dækkes ved Laan hos en Broder, og som var tilbagebetalt inden Terminens Slutning.

For øvrigt kunde det maaske her interessere at se, hvad det dengang kostede at indrette et Lokale til Logebrug. Man slipper ikke saa billigt nu om Stunder.

Murerarbejdet kostede ca. 500 Kr., Tømrerarbejdet ca. 300 Kr., Malerarbejdet ca. 450 Kr. Et Gulvtæppe 170 Kr. og Gasindlæg og Gaskroner 550 Kr. Dekoratør- og Tapetsererarbejde 100 Kr. Desuden var der anvendt til Sofaer 100 Kr. og til Stole 330 Kr.

Regnskabet viser iøvrigt, nøjagtigt angivet, en Udgift paa 2674 Kr. 21 Øre.

UNDER AMERIKA ELLER TYSKLAND

Da man arbejdede med Forberedelserne til Danmark-Logens Stiftelse, var man, som tidligere fortalt, gaaet ud fra, at Logen skulde lægges ind under den tyske Storloges Jurisdiktion, og dette havde da ogsaa faaet sit fuldkomment klare Udtryk i den Ansøgning, som den 21. Marts 1878 blev indgivet om Tilladelse til at oprette en Loge.

Imidlertid fastholdt Stor-Siren for den suveræne Storloge dog sin Ret til at

meddele Bevillingen til den nye Loges Oprettelse, og at denne skulde staa under hans Jurisdiktion, *indtil det var bevilget,* at den kom til at staa under det tyske Riges Storloge. I Overensstemmelse hermed var det maaske derfor ogsaa i den suveræne Storloges Aand, naar Julius Meyer i Danmark-Logens andet Møde, hvor Stor-Sire Prætorius og Stor-Sekretær Meyendorff var til Stede, krævede Afstemning om Spørgsmaalet: Tyskland eller Amerika, skønt man, som sagt, i Ansøgningen om Logens Oprettelse udtrykkeligt havde udtalt Ønsket om at komme under Tyskland.

Man udsatte imidlertid den Gang Afgørelsen, og den 20. September 1878 vedtog den suveræne Storloge i god Samklang med Ansøgningen om Logens Oprettelse, at den kunde arbejde under det tyske Riges Storloge, *naar denne dertil gav sit Samtykke.*

Herefter skulde man synes, at Spørgsmaalet nu ikke var vanskeligt at afgøre: den suveræne Storloge godkendte Tilslutningen til det tyske Riges Storloge, *naar* denne hertil gav sit Samtykke.

Men der var alligevel en Del Bryderier og Skriverier, inden man fik Ende paa Problemet.

For det første gav Danmark-Logen sig i et Møde den 6. November 1878 til at stemme for eller imod Tilslutning til det tyske Rige. Altsaa til at stemme om noget, som man i Forvejen havde ansøgt om, og som var godkendt af den suveræne Storloge, *hvis* det tyske Riges Storloge sagde Ja.

Og med 32 Stemmer mod 14 vedtog man at blive ved Amerika.

Men heller ikke det tyske Riges Storloge var rigtig klar over Tingene. Karakteristisk er i saa Henseende et noget søgt Brev af 13. December 1878, som Stor-Sekretær Meyendorff sender til Danmark-Logen, og hvori det hedder:

Ærede BBr. Som det allerede blev meddelt Dem ved Institueringen af Deres ærede Loge fra den højværdige Stor-Sire for de forenede Staters Storloge, vilde der ikke blive rejst nogen Modstand mod Deres Ønske om at komme ind under det tyske Riges Storloges Jurisdiktion.

Ved den højværdige Storloge for de forenede Staters Beslutning er denne Sag nu ordnet saaledes, at Deres ærede Loge skal indordnes under det tyske Riges Storloges Jurisdiktion, naar denne gaar ind derpaa. Efter Paalæg af den højvær-

dige Stor-Sire Prætorius skal jeg derfor rette den Anmodning til Dem, at tage dette højst vigtige Anliggende under nærmere Overvejelse og derefter omgaaende meddele mig den Beslutning, De har taget i den Henseende.

Er den Sympati, hvormed den højværdige Storloge for de forenede Stater har imødekommet Dem, og som den nærer for Dem, vel ligesaa varm som de tyske Brødres, turde dog det vanskelige Samkvem med Amerika og den nærmere Tilslutning til Tyskland raade til at tilslutte sig denne sidste, fuldt og helt, saa meget mere, som De ikke engang er beføjet til at indhente Raad og Erklæringer fra en anden Storloge end den, som De er underlagt.

Langt fra at tro, at det muligt skulde være politiske Betænkeligheder, som maatte staa i Vejen for en Tilslutning til Tyskland, da vor elskede Orden hverken kender til Rangsforskel eller religiøse eller politiske Grænser, eller beskæftiger sig med saadanne Spørgsmaal, ligger det ganske vist ikke i min Tanke at ville øve endog kun det mindste Tryk paa Deres frie Viljes-Tilkendegivelse, idet jeg stedse kun har vor elskede Ordens, deri indbefattet dens Medlemmers, almindelige Vel for Øje, men det er min Pligt at gøre Dem opmærksom paa Fordelene og Ulemperne i dette Spørgsmaal, ligesom jeg allerede har gjort det ved Institueringen af Deres Loge, og jeg kan ikke tilbageholde den Bemærkning, at De vil blive modtaget med aabne Arme af Brødrene i Tyskland . . . .

Som man vil se, gaar Stor-Sekretær Meyendorff ud fra den ganske urigtige Forudsætning, at der kræves en Viljeserklæring fra Danmark-Logens Side, for at den kan underlægges det tyske Riges Storloge.

Den Viljeserklæring laa nemlig allerede i Ansøgningen om Bevillingen og krævede, efter den suveræne Storloges Beslutning, *kun* en Viljeserklæring fra Storlogen for det tyske Rige.

Imidlertid sender Danmark-Logen alligevel den 28. December 1878 Stor-Sekretær Meyendorff Underretning om den uheldige Afstemning den 6. November. Men saa gaar ogsaa hele Problemets Ligefremhed endelig op for den tyske Storloges Leder, og Hovedet paa Sømmet bliver slaaet ved følgende ikke mindre karakteristiske Brev end det af 13. December 1878. Det er skrevet den 19. Januar 1879 og har Stor-Sekretæren til Forfatter.

I Tilslutning til mit ærbødige af 13. og Deres behagelige Svar af 28. Decbr. d.A., foranlediges jeg endnu engang til at komme nærmere ind paa de deri omtalte Kendsgerninger.

Paa Grund af den højværdige Storloge I. O. O. F.s Beslutning med Hensyn til det af Dem dertil indgivne Andragende om at blive stillet under Storlogen for det tyske Riges Jurisdiktion, har den højværdige Stor-Sire for det tyske Riges Storloge, Br. Prætorius givet det omhandlede Samtykke paa den højværdige Storloge for det tyske Riges Vegne. Ved en Fejltagelse, som var foranlediget ved, at det var mig ubekendt, at det omhandlede Andragende var indgivet af Dem, og det først senere blev mig bekendt gennem de omtalte Forhandlinger, har jeg foranlediget en fornyet Overvejelse af Sagen. Idet jeg i den højværdige Stor-Sire Prætorius Navn og efter hans Ordre sætter Dem i Kundskab om det foranstaaende, bemærker jeg, at for Fremtiden maa alle officielle Aktstykker være at tilstille mig, og al officiel Forbindelse i Logeanliggender følgelig finde Sted med den højværdige Storloge for det tyske Rige, altsaa med dens Repræsentant, den højværdige Stor-Sire, Br. Prætorius og mig.

Idet jeg paany til Slutning erklærer mig rede til i enhver Henseende at raade og bistaa Dem, saavidt det staar i min Magt, kan jeg samtidig ikke tilbageholde min Glæde over, at den højværdige Storloge I. O. O. F. saa beredvilligt har imødekommet Deres oprindelige Ønske. Jeg er overbevist om, at den nu fuldbragte direkte Forbindelse med Tyskland kun vil bringe Velsignelser for Deres Loge og for hele Ordenen, og at den nu, tilsyneladende mod dens Vilje, skete Underlæggelse under Storlogen for det tyske Rige, i Overensstemmelse med Deres oprindeligt udtalte Ønske vil bevirke, at Forholdet mellem Danmark og Tyskland stadigt bliver inderligere.

Vær forvisset om, at De herfra vil møde de varmeste Sympatier, og at De modtages med aabne Arme af alle Tysklands Brødre. Har særlig jeg med inderlig Tilfredshed fulgt den frodige Udvikling af Deres værdige Loge, vil det i Fremtiden ligefrem være en Stolthed for mig at have bidraget til, at der blev føjet et saa kraftfuldt Led til vort almene Broderskabs store Kæde.

Dem alle, mine Brødre, tilraaber jeg endnu en Gang det Ønske, som jeg allerede

har bragt Dem i Deres Loge: Held for Danmark Loge Nr. 1 af Danmark, idet jeg tilføjer den Bøn: Støt og bidrag til den af os alle begyndte Bygning med alle Kræfter uden Persons Anseelse, uden Hensyn til Stand, Religion og i Overensstemmelse med vor elskede Ordens Forudsætninger . . . .

Man kan, ved at læse denne Skrivelse, ikke lade være at beundre den Behændighed, hvormed Stor-Sekretær Meyendorff danser en ikke helt let Æggedans og den Elskværdighed, han strør paa hele denne lidt pinlige Affære. Den har aabenbart ogsaa overvældet Brødrene i Danmark-Logen, thi da den behandles i Logens Møde den 22. Januar 1879, vedtoges følgende Beslutning:

Da Underordnelsen af Danmark Loge Nr. 1 under den tyske Storloge er en fuldbragt Kendsgerning, gaar Logen over til Dagsordenen.

Imidlertid var man ingenlunde tilfreds med denne Tilslutning til Tyskland, hverken indenfor Danmark-Logen eller indenfor de Loger, der i den nærmeste Tid blev stiftet. Og Grundene var mange.

For det første er det sikkert utvivlsomt, at politiske Hensyn spillede ind. 1864 laa jo ikke saa særlig langt borte. Men hertil kom, at man i Danmark Loge Nr. 1 ønskede, ligesom det var Tilfældet i de amerikanske Loger, i sine Love at bestemme, at der skulde gives pligtig Syge- og Begravelseshjælp. Dette kunde imidlertid ikke ske, saalænge Logen hørte under det tyske Rige, idet den ikke, af Hensyn til den tyske Lovgivning, kunde have Bestemmelser om saadanne pligtige Understøttelser i sine Love. Men hertil kom ogsaa et Ønske om at faa oprettet en Storloge for Kongeriget Danmark, og det mente man lettere kunde ske, hvis man stod direkte under den suveræne Storloge.

EN NY MAND KOMMER TIL

Og lad os saa her for en Stund forlade den fremadskridende Skildring, for nærmere at behandle Tilhørsspørgsmaalet: Tyskland eller Amerika. Ogsaa det havde, som set, sine Besværligheder. Her var det dog ikke Julius Meyer, men en anden Broder, Leopold Simmonsen, der førte an. Det var ham, der bragte Spørgsmaalet paa Bane paany, og det var ogsaa ham, der fik det løst.

Leopold Simmonsen var, som tidligere fortalt, ved Danmark-Logens Stiftelse blevet denne Loges Sekretær, og blev derefter dens Undermester. Senere var han Ophavsmand til og Medstifter af Loge Nr. 4 Progres, der stiftedes den 1. Decbr. 1881, væsentligst af Fortrydelse over, at han ikke var blevet Danmark-Logens Overmester. Dette fremgaar tydeligt nok af et Brev, som Stor-Sekretær Meyendorff skrev til ham den 28. August 1881, og hvori det hedder:

Som jeg jo har set af Din Skrivelse til Stor-Siren, føler Du Dig krænket, fordi Du ikke er blevet O.-M. i Danmark-Logen. Men kære Broder Simmonsen, Du véd jo, paa hvilket Standpunkt jeg staar hertil, allerede tilforn tilkendegav jeg Dig min Anskuelse desangaaende. Du skal tage det ganske roligt, og ingen Sorger gøre Dig derover, thi for det første kan vi ikke allesammen være O.-M. resp. Ex.-M., og for det andet har Du det saa meget roligere. Mig er det ligegyldigt, om jeg er I.-V. eller indtager O.-Stolen, da vi dog alle tjener den samme Sag og stræber efter de samme Maal.

At Du altsaa tog Dit Afgangskort, synes mig at være sket i Overilelse, og havde Du i Forvejen spurgt om mit Raad, tror jeg, Du havde betænkt dig . . . .

Iøvrigt giver Progres-Logens 25-Aars Jubilæumsskrift følgende Skildringer af Simmonsen:

Broder Handelsbetjent Christian Frederik Leopold Simmonsen var en forholdsvis ung Mand – han var født den 31. Marts 1850 – og af en jævn Opdragelse. Han var en noget indesluttet og mut Karakter, men i Besiddelse af en fast Vilje, i det mindste i særlige Retninger. Skæbnen og hans Virkelyst lod ham se sig om i Verden og lærte ham Livets Lys- og Skyggesider at kende, og navnlig har sikkert et Ophold i Amerika øvet stor Indflydelse paa hans Livsretning og gjort ham til den selfmade Mand, som han var. Han talte paa en kort og klar, omend ikke just smidig eller fin Maade, naar han vilde have sin Mening sat igennem, og i sin Overbevisning om, at det, han vilde, var det ene rette, kunde han lade sig overile til Handlinger, som han med en mere overlegen Karakter vilde have undgaaet. Men samtidig kan det ikke noksom fremhæves, at han havde stor Kærlighed til og Interesse for Odd-Fellow Sagen, at han var i høj Grad handledygtig, og at han, bag den undertiden noget haarde Skal, havde et godt Hjerte.

Var han kommen til den Mening, at nogen fortjente at hjælpes, havde han altid en aaben Haand og gav gerne og villigt. De mange og store Summer, der i Aarenes Løb paa Ordenens Vegne gik igennem hans Hænder, forvaltede og bogførte han altid med den allerstørste Omhu, og i det hele taget erhvervede han i Tidens Løb mange og trofaste Venner indenfor sin Loge . . . .

Det var altsaa ham – og saaledes skildres altsaa den Mand – der i Virkeligheden indenfor Ordensarbejdet tog Arven op efter Julius Meyer, fik de danske Loger løst fra deres Forbindelse med Tyskland og i April 1884 fik en Distrikts-Storloge oprettet i Danmark.

LØS FRA TYSKLAND

Leopold Simmonsen begyndte allerede i 1880 at røre paa sig. I et Brev til den suveræne Storloges Stor-Sekretær Ridgely den 22. November 1880 skriver han, samtidig med at han giver nogle Oplysninger om Danmark-Logen, blandt andet:

Forskellige Forhandlinger har bragt Uenighed blandt os: Logen stemte først for at blive stillet under den amerikanske Storloge, men vi blev underlagt Storlogen for det tyske Rige. Desuden vilde vi arbejde med pligtige Understøttelser, men Storlogen for det tyske Rige forhindrede dette, og paa Grund heraf udmeldte flere Brødre sig af Logen.

Den 1. Februar 1881 skriver Leopold Simmonsen atter til Stor-Sekretær Ridgely og udtaler i dette Brev paany Ønsket om at blive stillet under den suveræne Storloges Jurisdiktion. Han spørger desuden om, hvilken Vej man skulde gaa for at opnaa dette Ønskes Opfyldelse.

Baggrunden for disse Leopold Simmonsens Henvendelser var den, at den tyske Storloge havde nægtet at godkende de Love, som Danmark-Logen havde vedtaget, fordi de indeholdt en Bestemmelse om pligtig Sygeunderstøttelse og Begravelseshjælp – en Bestemmelse, der, som tidligere sagt, var ulovlig efter den tyske Storloges Love – og paalagt Logen at lave Lovene om.

Dette Problem behandlede man i et Møde den 30. Juli 1879, hvor man besluttede at fastholde de pligtige Understøttelser, og i den Anledning vedtoges en Resolution med 27 Stemmer mod 7, der havde følgende kraftige Ordlyd:

Danmark Loge Nr. 1 tager sig hermed den Frihed at indsende den vedtagne Konstitution og Bilove til den tyske Storloges Godkendelse. I Ordenens Interesse og for dens Fremtid i Danmark frembærer vi det Ønske for den høje Storloge, at vore Love maa blive godkendt, som de foreligger, *da vi i benægtende Tilfælde maa udbede os den høje Storloges Bistand til, at vi kan komme under Storlogen for I. O. O. F. i Amerika.*

Imidlertid sagde den tyske Storloge – for øvrigt i et noget søgt Brev – et ubetinget Nej til Lovenes Godkendelse, særlig som de forelaa, og man holdt derfor den 17. September 1879 et nyt Møde om Sagen. Mødet gav imidlertid det højst mærkelige Resultat, at man med 19 Stemmer mod 15 vedtog ikke i Henhold til Resolutionen af 30. Juli 1879 at henvende sig til Amerika. Og paa et følgende Møde, hvor Sagen paany behandledes, og hvor det blev stillet under Afstemning, om man vilde staa under Tyskland eller Amerika, var Stemmetallet 31 for Tyskland og 19 for Amerika.

Resultatet af denne Afstemning var, som Leopold Simmonsen skrev til den suveræne Storloges Stor-Sekretær, at nogle Medlemmer meldte sig ud af Logen.

Saa hvilede Sagen indtil et Møde i Februar 1882, hvori det af de dengang eksisterende 4 Loger enstemmigt vedtoges at søge om Forbindelse med Amerika og slippe bort fra Tyskland. Og udenom den tyske Storloge sendte man derefter et Andragende til den suveræne Storloge. Dog meddelte Leopold Simmonsen, der naturligvis var Andragendets Ophavsmand, i et Brev til Stor-Sekretær Meyendorff, at et saadant Andragende var fremsendt.

STOR-SEKRETÆREN ER VRED

Men nu blev Stor-Sekretæren vred. Han skrev straks følgende til den tyske Stor-Sire:

Lige nu tilgaaet mig en Skrivelse fra Broder Leopold Simmonsen, hvori han i samtlige Overmestres Navn for de danske Loger meddeler mig, at de har afsendt en Petition til den suveræne Storloge om direkte at blive stillet under denne, henholdende sig til en Skrivelse fra Stor-Sekretær, Broder Theo A. Ross, og maa der selvfølgelig da allerede være vekslet yderligere Korrespondance. Jeg kalder hele

denne Fremgangsmaade overfor det tyske Riges Storloge for ikke stemmende med vore Love og Principper, og kan jeg ikke tilbageholde min Forundring over, at Stor-Sekretær Ross fører slig Korrespondance med Under-Loger under den tyske Storloges Jurisdiktion. Det var min Hensigt straks at indfordre det paagældende Materiale, men skulde jeg dog ønske at høre Deres Anskuelse om Sagen og oversender Dem derfor Broder Simmonsens Brev til behagelig Underretning og skal kun ærbødigst bemærke, at samtlige 4 Loger ansøgte den højværdige Storloge for det tyske Rige om Fribrev og blev institueret af denne og saaledes ikke uden sammes Tilladelse tør slutte sig til en anden Jurisdiktion. Danmark-Logen er endogsaa efter speciel Ansøgning stillet under Storlogen for det tyske Rige.

Stor-Siren for det tyske Rige – da Carl Lesser – svarer paa denne Skrivelse den 4. Marts 1882, at han ikke ønsker, at der skal foretages noget i Sagen, idet han, da den fremsatte Ansøgning er vedtaget enstemmigt, mener det rigtigt, at man føjer de 4 Loger i det, de anser for mest tjenligt for sig. Men – tilføjer han – for øvrigt kan Spørgsmaalet jo ikke finde sin Afgørelse, før det er behandlet i den suveræne Storloge og i den tyske Storloges Møder.

Imidlertid forlanger Stor-Sekretær Meyendorff saa i et Brev af 22. Marts 1882, der ikke er stilet til Simmonsen, men til Progres Loge Nr. 4, Afskrift af den i Sagen med Omgaaelse af Storlogen for det tyske Rige førte Korrespondance, idet han samtidig belærer Logen om, at enhver Forbindelse med den suveræne Storloge maa ske gennem den tyske Storloge.

LEOPOLD SIMMONSEN ER SPYDIG

Men Leopold Simmonsen er ikke den Mand, der lader sig belære. Han skriver den 30. Marts 1882 følgende hvasse Brev til Stor-Sekretær Meyendorff:

Saalænge I. O. O. F. har eksisteret i Danmark, har jeg oftere, saavel for den ene som for den anden Loge, skrevet til den suveræne Storloge direkte, enten om at faa Afgangskort i Orden, at skaffe Udtrædelsesbeviser for Brødre, der ønsker at slutte sig til herværende Loger eller ogsaa for at bede om Bøger. Herfra har jeg bestandig faaet direkte Svar for de vedkommende Loger. Den suveræne Storloge har ogsaa

hvert Aar direkte sendt mig de trykte aarlige Forhandlinger, bestemte dels for Logen, dels for mig.

Hvis der kan have været en Omgaaelse af den højværdige Storloge for det tyske Rige, saa er jeg overbevist om, at den suveræne Storloge, som vor højeste Instans i den Henseende, straks havde vist mig tilrette, men efter som denne højværdige Institution ikke har fundet sig beføjet hertil, kunde jeg saa meget mindre nogen Sinde se en Fejl deri.

Skulde fremtidig den suveræne Storloge skrive direkte til mig, da kan og maa jeg opfatte det saaledes, som om den forlanger mit Svar direkte, uden Deres højværdige Storloges Mellemkomst.

Hvad Korrespondance med den suveræne Storloge angaar, saa vil De finde anført i den suveræne Storloges Forhandlinger 1881 pag. 8,569, at BBr. Hartvig og Simmonsen havde rettet følgende Spørgsmaal til den suveræne Storloge:

Hvilken er den rette og den lovmæssige Maade at arbejde paa, for at blive løst fra den højværdige Storloge for det tyske Riges Jurisdiktion og for at blive stillet under Højhed af den suveræne Storloge I. O. O. F.

Herefter kommer der ingen officiel Korrespondance, førend Sagen ved de herværende Overmestres Initiativ bliver forelagt Logerne. Resultatet har jeg allerede haft den Ære at meddele Dem, og da den højværdige suveræne Storloge herefter ikke angiver i sit Brev, at Petitionen skulde have været sendt paa anden Maade, blev den, som jeg har svaret, tilsendt direkte, dog blev der samtidig givet Deres højværdige Storloge Underretning derom.

Som man vil se, er Leopold Simmonsen ikke saadan at bide Skeer med. Han er en dreven Dialektiker og ikke uden en vis hvas Spydighed.

Stor-Sekretær Meyendorff svarer ham da heller ikke.

I den suveræne Storloges Møde i September samme Aar vedtoges det derefter i Anledning af det fremkomne Andragende, *at henlægge de danske Loger under den suveræne Storloge fra den 1. Januar 1883* at regne, alene med Undtagelse af Danmark Loge Nr. 1, for hvis Vedkommende det først kunde ske, naar den tyske Storloges Sanktion forelaa. Det var altsaa Logerne Nr. 2, 3 og 4 samt Lejr Nr. 1 og Rebekka-Loge Nr. 1, der blev henlagt under den suveræne Storloge, og det

varede derefter ikke længe, før den tyske Storloges Sanktion for Danmark-Logen blev givet.

Hermed havde Leopold Simmonsen altsaa naaet sit Maal: *at faa den danske Ordensgren løst fra Tyskland.* Den tyske Storloges Overhøjhed var til Ende, og den var sluppet af med en sikkert undertiden besværlig Undergiven.

ET ISKOLDT FARVEL

Afskedens Stemning fik følgende Udtryk i en Skrivelse af 26. Januar 1883 fra den tyske Stor-Sire, stilet til samtlige Underloger af I. O. O. F. i Danmark:

Ærede Brødre!

Af de mig tilgaaede Forhandlinger fra den suveræne Storloge for 1882 har jeg set, at en Petition fra de underordnede Loger af vor Orden i Kongeriget Danmark angaaende Underlægning under den suveræne Storloges direkte Jurisdiktion, er bifaldet, og at der kun med Hensyn til Danmark-Logen af den paagældende Komité er blevet indstillet, at det her fornødne maa blive foranlediget, for at ogsaa denne Loge kan blive stillet paa samme Maade.

Af en mig yderligere tilgaaet Meddelelse fra den højværdige Stor-Sekretær Theo A. Ross erfarer jeg, at den suveræne Storloges Stor-Sire fra 1. Januar 1883 vil overtage Jurisdiktionen over Logerne og Lejren i Danmark, og at det er blevet paalagt disse at afgive Beretning til Storlogen for det tyske Rige indtil 31. December 1882.

Jeg skal ikke her komme ind paa Berettigelsen af dette Spørgsmaal og bemærker kun, at med Undtagelse af Fyens Loge Nr. 5 i Odense saavel som af Danmark Loge Nr. 1 i København, hvilke modtog deres Fribreve af den suveræne Storloge, og hvoraf den sidste efter sit Andragende blev underlagt Storlogen for det tyske Rige – alle de øvrige Loger i Danmark kan takke det tyske Riges Storloges velvillige Tilbud for de Fribreve, hvorpaa deres Eksistens beror.

Petitionen om en forandret Stilling for de nævnte Broderskaber er nu imidlertid, trods den fra Embedsmændene i den tyske Storloge til enhver Tid udviste Imødekommenhed, bleven indbragt direkte for den suveræne Storloge med fuldstændig Omgaaelse af Storlogen for det tyske Rige – beklagelsesvis uden at den suveræne

Storloge har fundet Anledning til at paatale det upassende i denne Handlemaade, saaledes at jeg, – der som Jurisdiktionens første Embedsmand, maa bære det fulde Ansvar overfor Storlogen for det tyske Rige med Hensyn til enhver Begivenhed indenfor samme – kun tilfældig kan erholde Kundskab om denne Petition.

For imidlertid nu ikke at berede Logerne i Danmark Forstyrrelse i Arbejdet, og da jeg paa den anden Side er overbevist om, at den højværdige Storloge for det tyske Rige i Henseende til de hidtil gjorte Erfaringer og i Betragtning af de kendte Motiver for Adskillelsen, gerne vil indvilge i denne for de danske Loger, saa afgiver jeg hermed Jurisdiktionen for de underordnede Broderskaber af vor Orden i København under Forbehold af Protest til den suveræne Storloge.

Selvfølgelig er dermed alle Beretninger saavel som Afgifter eller øvrige Beløb for de til ultimo December 1882 modtagne Bøger og Tryksager snarest at afgive til Storlogen for det tyske Rige, respektive til dens Embedsmænd, forsaavidt dette ikke er sket.

Afskrift af denne Erklæring er blevet tilstillet den højværdige Stor-Sire for den suveræne Storloge I. O. O. F.

Med broderlig Hilsen i V. K. S.

Carl Gustav Louis Lesser, Stor-Sire.

Attesteret: *F. Meyendorff,* Stor-Sekretær.

Man kan sige meget om denne Afskedshilsen. Kun et kan man i hvert Fald ikke sige: at den er hjertelig. I hvert Fald fældes der ingen Taarer ved Afskeden. Den tidligere noget søgte Ømhed og den saa ofte gentagne Erklæring om Bevaagenhed er afløst af Iskulde. Men nogen Skade for de danske Loger var Adskillelsen sikkert ikke. Det var, som om der kom mere Ro over dem efter den Tid.

Adskillelsen fandt altsaa Sted, som før sagt, den 1. Januar 1883, og samtidig fratraadte Stor-Siren for det tyske Rige sin Stilling som Distrikts Deputeret Stor-Sire for de danske Loger og blev afløst af Andreas Holck, der fik Udnævnelse hertil af den suveræne Storloge.

Vi skal senere vende tilbage til Leopold Simmonsens fortsatte Arbejde, der gik ud paa at faa dannet en Distrikts-Storloge herhjemme. Ogsaa her var han

nemlig virksom. Og det varede for øvrigt ikke ret længe efter Adskillelsen med Tyskland, førend ogsaa dette hans Maal blev naaet.

Men først maa vi vende tilbage til Danmark-Logens første Tider og til Skildringen af Tildragelserne og Forholdene indenfor Broderskabet.

BRYDNINGSTIDER

Den 9. December 1878 var man altsaa flyttet ind i det nye og hyggelige Hjem i Store Kongensgade 52 og havde faaet adskilligt bedre Forhold at arbejde under end paa Østergade 15. Og Arbejde var der nok af. Som før omtalt var Logen stiftet med 35 BBr., men allerede ved Udløbet af den første Termin, der efter amerikansk Mønster var halvaarlig, var Medlemstallet steget til 60, og ved Udløbet af den anden Termin, den 30. Juni 1879, var Antallet naaet op til 83.

Fra dette Tidspunkt indførte man imidlertid – efter Paabud fra den tyske Storloge – helaarlige Terminer, i Stedet for de amerikanske halvaarlige.

Men det blev Brydningstider, fordi der var nok, der maatte og skulde volde Brydninger.

Der var først Vanskelighederne med Sproget, og selv om det ved Logens Aarsfest i 1879 blev tilladt Logen at arbejde i det danske Sprog og lade Ritualet oversætte til Dansk – hvad Br. Carl Kismeyer foretog for et Honorar af 50 Kr. – var der jo endnu Korrespondancen paa Tysk tilbage. Denne blev i Hovedsagen først frafaldet, som før omtalt, i Midten af 1881.

Endvidere var der Problemet med de pligtige Sygeunderstøttelser, som man vilde have fastslaaet i Lovene, men som Storlogen for det tyske Rige, som tidligere fortalt, stadig satte sig imod, og som derfor gav Anledning til adskillige og langvarige Kævlerier, ikke alene inden for Danmark-Logen, men ogsaa mellem denne og Storlogen for det tyske Rige – Kævlerier, der først fandt deres Afslutning den 15. Juli 1880, da Stor-Sekretær Meyendorff kunde meddele Logen, at Storlogen for det tyske Rige nu i alt væsentligt havde godkendt de Udkast til Konstitution og Bilove, som Logen havde fremsendt.

Men da havde Logen ogsaa maattet overgive sig helt og holdent. Og det gjorde ikke Forholdet til den tyske Storloge bedre.

Nu kan det naturligvis ikke nægtes, at denne pligtige Sygeunderstøttelse var et farligt Problem for en ung Loge med en ringe økonomisk Baggrund. Den ydedes ugentlig fra Sygdommens første Dag med ikke over Halvdelen og ikke under Fjerdedelen af et Medlems Bidrag for et Aar, og da Medlemsbidraget som oftest var 3 Kr. maanedlig, eller 36 Kr. aarlig, var Sygehjælpen slet ikke saa ufarlig for Logernes Økonomi. Der fortælles saaledes i Loge Nr. 4 Progres 25-Aars Jubilæumsskrift, at Sygehjælpen i denne Loge i Terminen 1885 var oppe paa 3888 Kr. og i Terminen 1886 paa 3798 Kr. – i Virkeligheden altfor betydelige Beløb i Forhold til Logernes Medlemstal, Medlemsbidrag og øvrige Indtægter. Men man *vilde* nu have den Sygehjælp, og man kan vanskeligt frigøre sig for den Tanke, at den har været et ikke ubenyttet Middel til at fremme Tilgangen til Logerne. Det var dog i hvert Fald noget positivt at holde sig til.

Men endelig var der ogsaa de Ærgerrigheds-Kævlerier, som altid følger med, hvor noget nyt skal skabes og formes. Den ene er klogere end den anden, og at finde den gyldne Middelvej er ikke alle forundt.

Et ret betegnende Eksempel i saa Henseende danner de Forslag til Valg af Embedsmænd for Termin Nr. 2, altsaa for Terminen fra 1. Januar 1879 til 30. Juni 1879, der fandt Sted i Danmark-Logen i det sidste Møde i 1878. Der blev da til O.-M. foreslaaet to – Holck og Carl Fratz, hvoraf Holck blev valgt – til U.-M. 11, til Sekretær 8, til Skat-M. 10, til Finanssekretær 6 og til Kapellan 2.

Naar man her erindrer sig, hvorledes man ofte i vore Dage i yngre og saamænd ogsaa undertiden i ældre Loger, maa gaa rundt med en Lygte for at finde BBr., der er skikkede til at beklæde Embedsstolene, maa man med Rette undres over, at der i Danmark-Logen, der dengang havde bestaaet i 6 Maaneder, fandtes en saa betydelig Kreds af BBr. med Ledertalenter. Men selvfølgelig – det var Ærgerrighedernes evige Kamp, den vi kender den Dag i Dag, og som aldrig aflader.

Iøvrigt fødte Bjerget her, som saa ofte før, kun en Mus. Der blev lidt Omflytning paa Stolene, og kun én ny kom til. Det var Mendel Hartvig, der blev Embedsmand i Stedet for Carl Fratz, der ikke opnaaede Valg.

Nu maa man imidlertid ikke forstaa disse Loge-Kævlerier paa forskellige Omraader som et Udslag af, at man var utilfreds med sit Medlemsskab til Ordenen. Aldeles ikke. Der er ikke den ringeste Tvivl om, at alle Medlemmerne omfattede

Ordenen med den varmeste Interesse, var inderligt optaget af dens Lære og glade for det Broderskabets Baand, der bandt dem sammen. Men de savnede Disciplin. De savnede Forstaaelsen af den Samhørighed, der er nødvendig, hvor noget virkeligt skal skabes og formes.

Det kom imidlertid efterhaanden.

JULIUS MEYER KOMMER IGEN

Et Udslag af disse Kævlerier og Bryderier og et Udslag af ikke tilfredsstillet Ærgerrighed var sikkert ogsaa en Skrivelse, som Julius Meyer, uden om Logen og uden dennes Vidende, den 16. December 1878 sendte Stor-Sekretær Meyendorff, og som lyder saaledes:

Da jeg af flere herværende Venner er blevet opfordret til at stifte endnu en Odd-Fellow-Loge her, og da jeg allerede har tilbudt min Hjælp, er det disse Linjers Formaal at stille nogle Spørgsmaal til Dem.

1. Vil De have den Godhed at række en hjælpende Haand og til sin Tid at skaffe Logen et Fribrev.

2. Er det nødvendigt, at De kommer hertil for at foretage Indvielsen eller kunde Br. Holck og jeg gøre det med Deres Tilladelse.

Jeg har allerede flere Kandidater paa Listen, og efter Nytaar vil vi begynde som Forening.

Det tjener til Efterretning, at ingen af BBr. af min Loge vil slutte sig dertil, og da jeg under ingen Omstændigheder vil gaa ud af Danmark Loge Nr. 1, indlader jeg mig kun paa denne Sag i Ordenens Interesse. Min Loge er meget god, arbejder i Enighed og tæller 70 Medlemmer.

Herpaa svarede Stor-Sekretær Meyendorff den 21. December samme Aar:

I Gensvar paa Deres ærede af 16. d. M. meddeler jeg Dem ærbødigst, at jeg personlig med Glæde paatager mig ethvert Deres Loge eller Ordenen i Almindelighed vedrørende Arbejde eller Bistand, men at jeg imidlertid, indtil Danmark-Logen eventuelt er kommet til at staa under den højværdige tyske Storloges Jurisdiktion, officielt ikke kan foretage noget som Stor-Sekretær for det tyske Riges

Storloge, men alt maa gaa gennem Deres Distrikts Deputerede Stor-Sire, for Tiden Br. Stor-Sire Prætorius. Hvad nu angaar Spørgsmaalet om en ny Loge dersteds, er jeg villig til at give Dem enhver ønsket Oplysning, det vil sige bestandig kun personligt, og jeg besvarer derfor i det heles Interesse Deres Brev Punkt for Punkt.

ad 1. Hjælp til at skaffe Fribrev turde være besvaret i foranstaaende.

ad 2. Afhænger af den tilsynsførende Embedsmands Anskuelse, da kun han er bemyndiget til enten selv at besørge Logens Instituering og Embedsmændenes Indsættelse, eller overdrage en anden at repræsentere sig.

Hvad angaar den Bemærkning, at hverken De eller nogen anden Br. af Danmark-Logen vil tage Del i Stiftelsen, er dette ligefrem ikke rimeligt. Som De ved, er det først og fremmest nødvendigt, at der er 5 BBr. med Afgangskort delagtige i Stiftelsen af en Loge. Disse 5 maa altsaa tage Afgangskort fra Danmark-Logen og vilde altsaa danne Stammen for den nye Loge, om hvilken derefter andre Kandidater flokkes. I Ordenens Interesse og til et korrekt Arbejde turde der ogsaa være at tage Hensyn til, at en af disse 5 BBr. er i Stand til at indtage O.-Stolen, da man ikke tør vente af nye BBr., at de kan være fuldstændig fortrolige med Ordenens Arbejde og Love.

Deres Bemærkninger om Danmark-Logens Styrke og Arbejde har jeg læst med stor Tilfredsstillelse, og jeg glæder mig over, at mine Forventninger ikke er blevet skuffet, men jeg anser mig, ogsaa af denne Grund, forpligtet til at gøre Dem opmærksom paa nøje at overveje, om Danmark-Logen er stærk nok til at lide et kvantitativt og tillige et kvalitativt Tab, eller om det ikke turde være hensigtsmæsigere at lade de foreslaaede Kandidater tiltræde Danmark-Logen og derved først gøre denne fuldstændig stærk indadtil som udadtil.

Iøvrigt imødeser jeg Deres ærede videre Meddelelse angaaende denne Sag.

Efter at Julius Meyer havde modtaget dette Brev, synes Sagen at være blevet opgivet. Muligt har det hele derfor kun, som før sagt, været et Udslag af krænket Ærgerrighed over at være tilsidesat ved Valget af Embedsmænd til Danmark-Logen, da denne stiftedes, og over, at han ikke havde Udsigt til paa den Tid, da Brevet skrives, at komme i Betragtning ved det forestaaende Embedsmandsvalg.

Han kom det forøvrigt heller ikke.

Som tidligere berørt gav Spørgsmaalet om den pligtige Sygehjælp Anledning baade til Misforstaaelser og hede Diskussioner, ligesom Sygehjælpen i al Almindelighed var et brændende Punkt i Logens Liv, fordi man jo endnu ikke havde faste Lovregler at holde sig til, men maatte handle i hvert enkelt Tilfælde ud fra de foreliggende Forhold. Man havde saaledes den 5. Februar 1879 vedtaget – af Hensyn til Sygehjælpens Udbetaling i det hele taget og for at sikre sig imod, at syge Mennesker lod sig optage i Ordenen, alene for paa den Maade at sikre sig Hjælp – at der skulde foreligge en Lægeattest for enhver, der søgte Optagelse.

Baggrunden for denne Vedtagelse, der navnlig interesserer os her, fordi den medførte en pinlig Anklagesag, hvor Julius Meyer og Andreas Holck var Hovedpersonerne, var den, at et Medlem, hvis Sygehjælp trykkede haardt paa Logens Kasse, før sin Optagelse i Logen havde afgivet den foreskrevne skriftlige Erklæring om, at han var sund, skønt han i Virkeligheden i flere Aar havde lidt af en uhelbredelig Sygdom.

Det blev endvidere officielt oplyst, at Julius Meyer længe havde vidst, dengang den paagældende blev indført i Danmark-Logen, at han led af en uhelbredelig Sygdom, men dog, og til Trods herfor, ikke havde rejst Indsigelse mod Optagelse.

I den Anledning følte Julius Meyer sig dybt krænket og skrev et meget ubehersket Brev til Andreas Holck, der læste det op i Logen og derefter meddelte, at han herefter agtede at nedlægge sit Embede som Logens O.-M.

Naturligvis vakte denne Udtalelse Bestyrtelse i Logen. Man vedtog at sætte Julius Meyer under Anklage for Udtalelserne i Brevet, og der blev samtidig vedtaget en Resolution, hvori Logen bevidnede Andreas Holck sin Sympati og Højagtelse, og bad ham fremdeles at beklæde det Embede, som han – som det hedder – hidtil havde beklædt til alle Vedkommendes Tilfredshed.

Denne Vedtagelse gav Andreas Holck Anledning til at tage Kravet om Fratrædelse tilbage, men kort efter, nemlig den 9. April 1879, rejste han dog – efter Samraad med Stor-Sekretæren og efter at denne havde givet Anvisning paa den rette, formelle Fremgangsmaade – Anklage mod Julius Meyer. En Anklage, som denne omgaaende besvarede ved at rejse Anklage mod Holck.

Der holdtes nu i Anklageudvalget nogle Møder om Sagen, og i et Logemøde den

7. Maj 1879 blev der fra Udvalget indgivet en Erklæring fra Julius Meyer, hvori han – uopfordret, som det hedder i Erklæringen – bad tilført Protokollen, at han bad Logen undskylde ham, hvis den havde følt sig fornærmet af hans Brev til Holck, idet han ved Brevet hverken havde villet fornærme den eller nogen anden Br.

Logen vedtog at anse denne Erklæring for fyldestgørende og at betragte begge Klager som taget tilbage. Men hermed synes hverken Udvalget eller Parterne at have følt sig tilfredsstillet. I hvert Fald fremlagde Udvalget i det følgende Møde den 14. Maj 1879 et Forslag til Forlig mellem Parterne, der lød saaledes:

I Betragtning af, at Logens Fremgang og Velfærd i væsentlig Grad er afhængig af Enighed og et godt Forhold mellem BBr. samt i Erkendelse af, at det med denne Betragtning for Øje maa være Komitéens Pligt at mægle mellem Parterne i den for Komitéen verserende Sag, fremsatte Komitéen følgende Forslag til Forlig – idet den bemærker, at den anser det for Parternes Pligt som gode Odd-Fellows i Kærlighedens, Sandhedens og Venskabets Navn at række hinanden Haanden – at Ex.-M. Meyer erkender, at det af ham til O.-M. Holck skrevne Brev er affattet paa en saadan Maade, at ingen god Br. kan forsvare det, og beder han herved Br. O.-M. Holck om Forladelse for Brevets Tone, ligesom han endvidere erkender, at skønt han, da han skrev Brevet, mente at kunne forsvare Brevets Indhold som Sandhed, maatte han dog nu erklære, at omend O.-M. Holck maatte have fejlet, er han dog overbevist om, at O.-M. aldrig har handlet af ond Vilje eller anderledes, end en god Odd-Fellow vilde handle. Idet Ex.-M. Meyer herved tager sin Klage mod O.-M. Holck tilbage, da han nu føler, at han har gjort O.-M. Holck Uret ved at have beskyldt ham for at have fejlet i de i Klagen anførte Punkter, beder han Br. Holck ligeledes tage sin Klage tilbage.

Det fremgaar for øvrigt ikke af Forhandlingsprotokollen, at Parterne er indgaaet paa dette Forslag, men da man ikke senere hører noget til Sagen, maa dette formodentlig have været Tilfældet.

Iøvrigt er dette interessante Dokument jo ikke alene et fortræffeligt Udtryk for Broderskabets Natur og Krav, og det kan godt bruges som et almindeligt Skema for Bilæggelsen af adskillige Uoverensstemmelser indenfor BBr. Kreds. Men det er

tillige et Stykke Dialektik, som Leopold Simmonsens behændige Pen godt kan være Ophavsmanden til. Om den er det, skal her være usagt.

Desværre synes Anklager ikke at have været helt ualmindelige mellem Danmark-Logens Brødre. Det er i hvert Fald oplyst, at der i 1879 er behandlet tre andre Anklage-Sager, hvoraf en endte med Forlig, en anden endte med Frafaldelse, og i en tredie blev den anklagede dømt til 3 Maaneders Suspension.

Hermed har vi søgt i store Træk at give et Billede af, hvorledes Forholdene indenfor Danmark-Logen udviklede sig i de første Terminer efter dens Oprettelse. Der er dog Grund til at tilføje, at en af Logens Stiftere, Ex.-M. Svend Hofmeyer, den 28. November 1878, altsaa kort før Logens Indflytning til de nye Lokaler i Store Kongensgade 52, afgik ved Døden. At dette Dødsfald vakte dyb og oprigtig Sorg indenfor Brødrenes Kreds, er forstaaeligt. Br. Hofmeyer havde skaffet sig mange Venner indenfor Danmark-Logens Rammer, og hans Dødsfald blev meddelt BBr. gennem følgende karakteristiske Skrivelse:

Brødre!

Det er Dem vel allerede bekendt, at Universets Stormester i sin Visdom har bortkaldt vor Broder Ex.-M., Konsul Svend Hofmeyer til at indgaa til den Loge, hvorfra ingen Brødre vender tilbage. Hans Død var som Vinden, der blæser, ingen ved, hvorfra den kommer, eller hvor den gaar hen. En pludselig Død standsede det Hjerte, der slog saa varmt for andre. Hans Jordiske skal begraves fra Assistens Kirkegaards Store Kapel paa Tirsdag – Tiden vil De se i Bladene – og efter vor O.-M. Befaling vil De behage til den fastsatte Tid og Sted at give Møde og bringe vor hedengangne Broder det sidste Farvel.

Førend De giver Møde paa Kirkegaarden, vil De behage at afhente hos Br. Meyer, Østergade, en sort Roset, i hvis Midte der findes en Knap med Farve svarende til den Grad, De indtager i Logen, ligeledes vil De paa samme Sted modtage den grønne Kvist, som skal heftes paa Brystet med en Naal, men det behøves ikke, før vi samles paa Kirkegaarden. BBr. vil der samles om O.-M., som da vil meddele det nærmere. De forskellige Sager kan afhentes hos Br. Meyer fra Mandag Aften Kl. 6 til Tirsdag Formiddag.

Kun de allernødvendigste Forretninger bør afholde Dem fra at møde.

Begravelsen fik for øvrigt et Efterspil, der var grumme beklageligt, og som endte med, at man maatte give den Præst, der forrettede Begravelsen, Stiftsprovst Rothe, en Undskyldning. Der var nemlig blevet spurgt Stiftsprovsten forinden Begravelsen, om han havde noget at indvende imod, at der blev sagt nogle Ord af en Repræsentant for Logen, naar den kirkelige Handling var til Ende. Han havde imidlertid nægtet at give en saadan Tilladelse, og det var derfor blevet bestemt, at Brødrene ikke skulde bære den grønne Kvist, som det, ogsaa dengang, var Skik at lægge paa den døde Broders Kiste. Dette skete imidlertid alligevel, og Andreas Holck, der var stærkt grebet af Øjeblikkets Alvor og Højtidelighed – dybt religiøs som han var – fulgte derfor en pludselig Indskydelse og bragte den døde Broder et sidste Farvel i Broderskabets Navn.

Det var kun ganske faa Ord, der blev sagt, og de kunde sikkert hverken krænke Stiftsprovsten eller Øjeblikkets Alvor. Men Stiftsprovsten blev alligevel fortørnet, vendte sig om og vinkede med Haanden, medens han samtidig forbød, at der blev talt.

Endvidere kan der være Grund til at nævne, nærmest dog som et ejendommeligt Paafund, at Logen i sit Møde den 11. December 1878 vedtog, at en Deputation, bestaaende af Holck og Rath, skulde gøre Kronprinsen – den senere Kong Frederik den 8. – som de hjemlige Frimureres Stormester, bekendt med Ordenens Indførelse i Danmark. Dette skete ogsaa, og i Mødet den 12. Februar 1879 blev det meddelt, at Kronprinsen havde modtaget de to Brødre meget venligt og bedt dem bringe Logen hans Hilsen.

Forslaget havde iøvrigt været stillet før, nemlig i et Møde den 31. Juli 1878, men blev dengang forkastet.

Dette, som sagt, lidt ejendommelige Paafund, skyldtes, efter hvad der blev sagt, at Frimurerne saa med skæve Øjne til Odd-Fellow Ordenen, og man begrundede det med, at Grosserer Fiedler, der var Frimurer og meget stærkt interesseret i Ordenen, tøvede meget længe med at melde sig til Optagelse.

DEN FØRSTE AARSFEST

Selv om Brødrene i Danmark-Logen nok kunde kives og være uenige baade om det ene og det andet til daglig Brug, kunde de naturligvis udmærket godt feste i

den gladeste og oprigtigste broderlige Samhørighed og for en Aften lægge Klingerne til Side til Fordel for de aabne Armes Politik.

Om dette giver den første Aarsfest et udmærket Bevis. Man begyndte allerede tidligt at drøfte denne Fest. Allerede den 14. Maj 1879 tog man Bestemmelse om, at det første Aar, der var rundet for Logen og derfor ogsaa for Ordenen herhjemme, ikke skulde gaa sporløst hen. Man nedsatte et Festudvalg, og man vedtog at indbyde bl. a. Stor-Sire Prætorius og Stor-Sekretær Meyendorff. Den 11. Juni stillede Festudvalget derefter Forslag om, at der skulde holdes et Logemøde som Festloge Kl. 2 og et Festmaaltid paa den kongelige Skydebane Kl. 5. Det blev dog i et senere Møde vedtaget, at Festmaaltidet skulde holdes paa Hotel d'Angleterre og Kl. 6.

Selvfølgelig skulde Festen holdes paa selve Aarsdagen, Mandag den 30. Juni.

I et Møde den 25. Juni vedtog man, at der – skønt Logens økonomiske Stilling langt fra var straalende – i Anledning af den festlige Dag skulde skænkes 100 Kr. til de københavnske Fattige.

Indbydelser til Stor-Siren og Stor-Sekretæren var forlængst blevet afsendt, men Stor-Siren maatte desværre af Helbredshensyn sende Afbud. Derimod takkede Stor-Sekretæren i de hjerteligste Vendinger for Indbydelsen. Han skulde nok komme, og han havde samtidig Bemyndigelse til – hvad man meget havde ønsket – at indsætte de nye Embedsmænd i deres Embeder paa selve Festdagen.

Der var altsaa nok, baade af Alvor og Gammen, til at gøre Dagen til det, den skulde være – en Begivenhed indenfor Logen.

Og saa oprandt da Dagen. Br. Stor-Sekretær Meyendorff blev modtaget og budt Velkommen paa Banegaarden af en stor Kreds af Brødre, og Br. Berendt havde beredvilligt stillet sit Hjem til Raadighed for den velsete Gæst, saa længe han blev i København. Den fastlagte Festloge blev afholdt Kl. 2½, Embedsmændene blev indsat i deres Embeder Kl. 3, og Kl. 6 samledes et stort og feststemt Selskab til Festmiddagen paa Hotel d'Angleterre.

Men ikke nok med det. Stor-Sekretæren blev fejret baade Tirsdag den 1. og Onsdag den 2. Juli. Han overværede ogsaa et Logemøde, og Tiden gik tilsyneladende saa behageligt for ham, at han først Lørdag den 5. Juli kunde sige Brødrene i København Farvel.

Der er altsaa ingen Tvivl om, at han har faaet *noget* ud af Rejsen til Gengæld for alle de Bryderier, som Brødrene i København af og til forvoldte ham.

GLADE DAGE FOR STOR-SEKRETÆREN

Imidlertid findes der ikke herhjemme nogen Skildring af denne Fest, men i det tyske Odd-Fellow Blad Herz und Hand ses der den 15. Juli 1879 en Artikel, underskrevet med Mærket –d–, der temmelig sikkert har Stor-Sekretær Meyendorff til Ophavsmand.

Artiklen fortæller følgende:

Naar der i Nr. 20 af VII. Aargang af dette Blad blev tilraabt den den 30. Juni forrige Aar indstiftede Danmark Loge Nr. 1 af Danmark et hjerteligt Held og Lykke for dens Arbejde i Fremtiden og dens Fremgang, er de den nævnte Loge ved dens Indstiftelse sendte Lykønskninger allerede i Løbet af kort Tid gaaet i Opfyldelse.

Danmark Loge Nr. 1 fejrede den 30. Juni dette Aar sin første Stiftelsesfest. Efter Logens eenstemmige Beslutning udgik der Indbydelser til de ved Logens Indstiftelse tilstedeværende Embedsmænd i den højværdige Storloge for det tyske Rige, nemlig den højværdige Stor-Sire I. C. Prætorius og Stor-Sekretær Meyendorff. Den førstnævnte var det desværre, paa Grund af en endnu ikke fuldstændig overstaaet Sygdom, ikke forundt at bivaane Stiftelsesfesten, hvorimod den sidstnævnte efterkom Indbydelsen og samtidig foretog Indsættelsen af Embedsmændene for den nye Termin, nemlig som O.-M. forhenværende Konsul J. Rath, U.-M. Brænderiejer Mendel Hartvig, Sekretær Købmand L. Simmonsen, Kasserer Købmand N. Rand og Sk.-M. Købmand R. Ancker.

Festlogen fandt Sted den 30. Juni Kl. 2½ Eftermiddag i det med Potteplanter smagfuldt dekorerede Lokale. Medlemmerne var næsten fuldtalligt tilstede. Efter at samtlige BBr. havde indfundet sig i det meget rummelige og ved Brr. Offervillighed yderst praktisk indrettede og elegant udstyrede Logelokale, skete Indførelsen af den som Sp.-Dep. for Storlogen for det tyske Rige fungerende Br. Meyendorff, hvem O.-M. bød Velkommen paa den hjerteligste Maade.

Derpaa aabnede O.-M. Br. A. Holck Festlogen, idet han holdt en Indlednings-

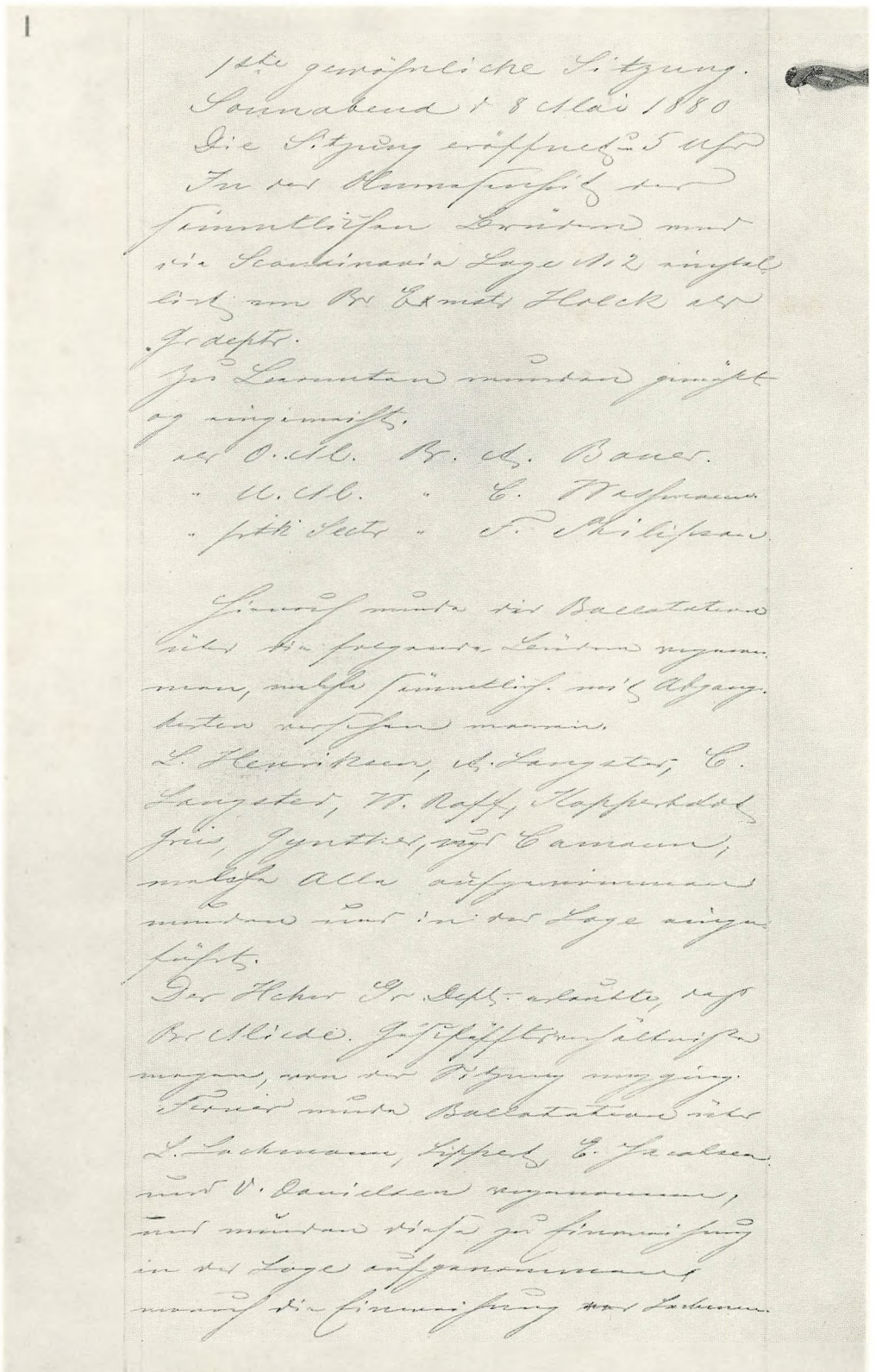

Dette er et Eksempel paa en Protokol, ført paa Tysk, saaledes som det var bestemt. Det er Schandinavia Loge Nr. 2's første Protokol. Man vil se, at Kortfattethed er dens Hoveddyd. Noget saa højtideligt og vigtigt som Logens Installation, skildres i følgende Linier Side 1:

1ste sædvanlige Møde. Lørdag den 8. Maj 1880. Mødet aabnedes Kl. 5. I Overværelse af samtlige Brødre blev Schandinavia Loge Nr. 2 installeret af Br. Ex-M. Holck som Stor-Deputeret.

Kortere kan det næppe gøres. *(Forts. næste Side)*

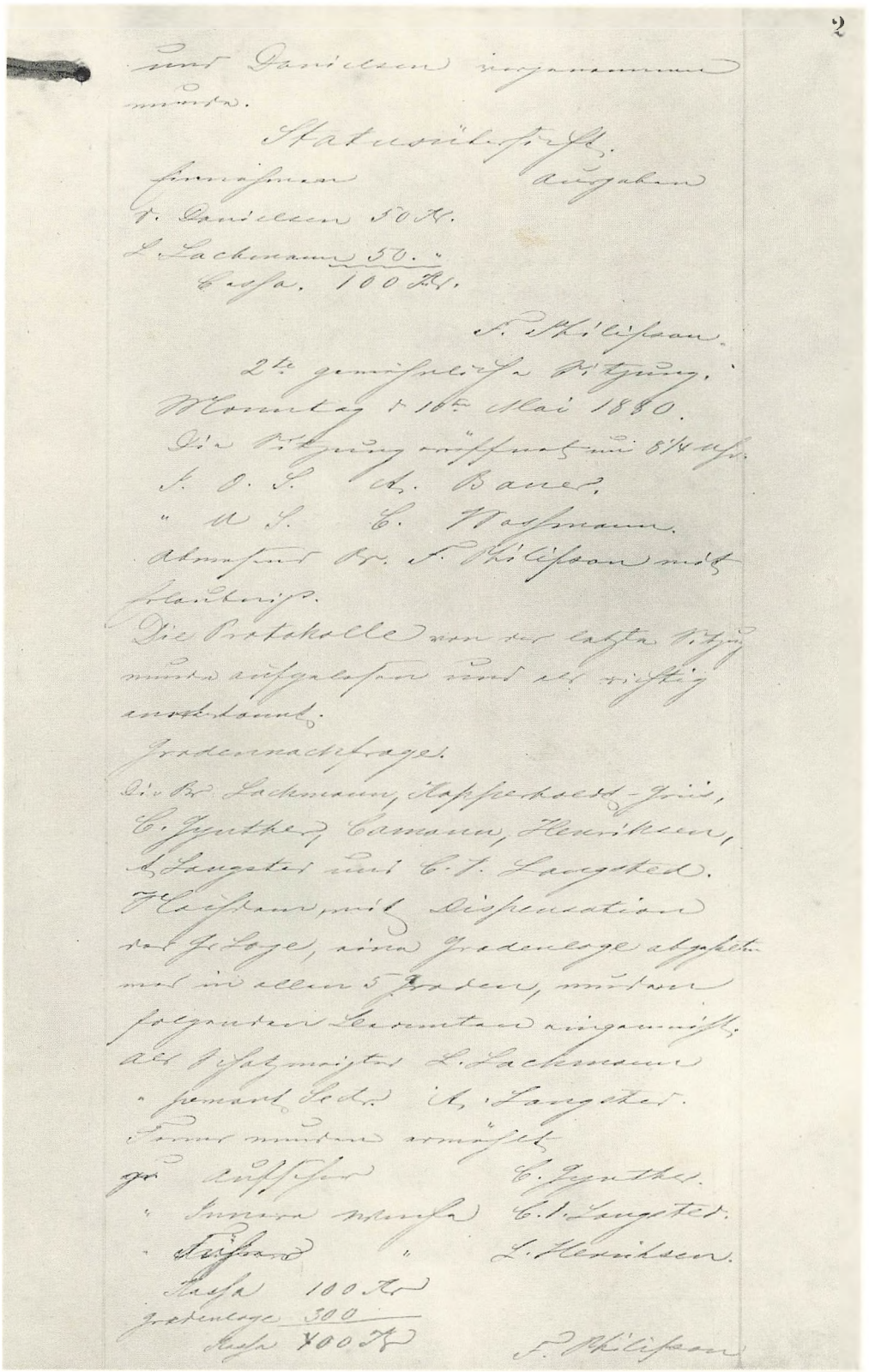

Sekretær Danielsen ingenommen
moetes.

Statsmøde-Protokol.

Formænd: Angaaende
F. Danielsen 50 Kr.
L. Lachmann 50. "
Kasse. 100 Kr.

S. Skiælpaa.

2den gennemsete Protokol.

Mandag d. 10de Maj 1880.

Dir. Protokollen oplæst og bekræftet.

S. D. S. M. Bang.
" D. S. C. Wasmann.

Afmeldt Br. S. Skiælpaa med Forfald.

Die Protokolle von der letzten Protokollirung wurden vorgelesen und als richtig anerkannt.

Gradsansøgninger.

Dir. Br. Lachmann, Kapitelsekret.-Grad,
C. Jgnathes, Lemann, Henriksen,
L. Langsted und C. J. Langsted.

Fællesmøde, med Dispensation
for Loge, hvor Gradsansøgning afgjøres
med indtil 5 Grader, møder
følgende Brødre ansøgte
Gr. Statsmester L. Lachmann
" Gjennem. Sekr. M. Langsted.
Samme meddelte Gradsbevis

gr. Capitain C. Jgnathes.
" Inner Mester C. J. Langsted.
" Skibsfører " L. Henriksen.
Kasse 100 Kr.
Gradsansøgninger 300
Kasse 400 Kr.

S. Skiælpaa.

For Resten narrer Tysken Sekretæren lidt. Side 1 Linie 10 vil man se, at et lille beskedent og har listet sig ind i Stedet for det tyske und.

Ellers fortæller det første Møde kun om Optagelser, Valg og Afstemninger, og at Br. Miede fik Lov til at gaa paa Grund af Forretningsforhold.

Det andet Møde, den 10. Maj 1880, er endnu mere kortfattet. Der fortælles kun, at Sekretæren var fraværende med Tilladelse og om nogle Afstemninger og Tildeling af 5 Grader paa én Gang.

festtale, hvori han udtalte en Tak fra Danmark-Logen til Br. Meyendorff, fordi han var kommet til Stede. Til denne Tale sluttede sig en statistisk Beretning af den Prt.-Sek. Br. Simmonsen, af hvilken det først og fremmest fremgik, at de foran omtalte Lykønskninger var gaaet fuldstændigt i Opfyldelse. Logen bestod ved dens Stiftelse og efter Indførelsen af de dengang foreslaaede Kandidater af 35 Medlemmer, nu tæller den 83. Naar man derhos tager Hensyn til, at Logen har mistet et Medlem – Br. Hofmeyer, der er afgaaet ved Døden – og at et Medlem er udtraadt med Afgangskort paa Grund af Bortrejse til Sandwich-Øerne, viser der sig at være en Netto-Tilgang af 50 Medlemmer, og dette Resultat maa saa meget mere betegnes som meget gunstigt, da BBr. ifølge de dem i sin Tid givne Raad gaar overordentlig forsigtig tilværks med Optagelsen af nye Medlemmer.

Logen har i den korte Tid, hvori den har bestaaet, vist, at det er Alvor for den med vor Sag, og yderligere gav dens Arbejde ikke den samtidig inspicerende Embedsmand Anledning til nogen som helst Bemærkning, saa at han i Overensstemmelse med denne Kendsgerning i den højværdige Storloge for det tyske Riges Navn var i Stand til at udtale en uforbeholden Tak til BBr. i Danmark Loge Nr. 1.

Br. Meyendorff overbragte iøvrigt i Anledning af Stiftelsesfesten Danmark-Logen de inderligste Lykønskninger og Ønsker for dens Fremgang og Udvikling fra den højværdige Storloge for det tyske Rige og Germania Loge Nr. 1, hvilke han udtalte for BBr. i en længere Tale. Han fremhævede særlig i denne, at han ved sin Afsked det foregaaende Aar med de københavnske BBr. paa ingen Maade havde troet, at han saa snart igen vilde komme tilbage hertil. Ikke alene Interessen for Ordenen, men ogsaa Ønsket om at gense de mange dér vundne Venner, havde imidlertid gjort ham det let at tage Beslutning om at efterkomme den saa overordentlig venlige Indbydelse til at tage Del i Stiftelsesfesten, og kunde noget endnu forhøje hans Glæde ved hans Tilstedeværelse paa denne Dag, var det den Omstændighed, at han derved var blevet Vidne til, i hvor kort Tid Danmark-Logen havde udviklet sig saa prægtigt.

Fra udenlandske Loger var der kun enkeltvis indløbet Lykønskninger.

Efter at den for Festlogen fastsatte egentlige Dagsorden var tilendebragt, skred den Sp.-Dep. for Storlogen for det tyske Rige straks til den højtidelige Indsættelse af de valgte nye Embedsmænd, og efter at Ceremoniellet var gennemgaaet, min-

dede han i et længere Foredrag samtlige BBr. om de Forpligtelser, som de havde paataget sig, idet han fremhævede disse for hver enkelt af dem. Derefter udtalte den værdige Ex.-M. Holck til BBr. en Tak for den trofaste Støtte i hans Embedstid, og nedbad med i Sandhed opløftende Ord Himlens Velsignelse over Danmark Loge Nr. 1 og dens Medlemmer, hvorefter den nuværende O.-M. Br. Rath anmodede BBr. om lignende Støtte med Hensyn til hans Embedspligter.

Vedtagelsen af et Forslag om i Anledning af den første Stiftelsesfest at skænke 100 Kr. til Københavns Fattige som noget, der laa i Ordenens, altsaa ogsaa i Logens Formaal, viser, at andre Medmenneskers Ulykke ikke blev glemt under Medlemmernes egen Glæde.

Efter Festlogens Afslutning fandt der om Aftenen Kl. 6 en Diner Sted i Hotel d'Angleterres prægtige Lokaler, og her benyttede BBr. Lejligheden til saavel i alvorlige som i muntre Taler at bidrage til Dagens Festlighed. Det blev fra alle Sider beklaget, at det ikke var forundt vor højværdige Stor-Sire at tage Del i Højtideligheden, og et under Maaltidet enstemmigt besluttet Telegram gav denne Følelse Udtryk.

Den smukke og uforglemmelige Fest sluttede med en fælles Spadseretur til Havnen.

Tirsdag den 1. og Onsdag den 2. Juli var der arrangeret Udflugter i Vogne til de prægtige Skove, og heri deltog et stort Antal BBr. med deres Damer; der blev herved ogsaa givet de sidstnævnte Lejlighed til at blive nærmere bekendt med hverandre. Ogsaa ved disse Fester herskede der den mest uskrømtede Glæde over de vellykkede Arrangementer.

Imidlertid blev heller ikke den egentlige Anledning til Sp.-Dep.s Tilstedeværelse tabt af Syne, og der maatte derfor om Onsdagen brydes tidlig op for at kunne tage Del i Logearbejdet, der trak ud til Kl. 1½ om Natten og gav Lejlighed til forskellige Meningsudvekslinger. Til dette Møde knyttede der sig en Instruktionsloge for alle Grader, hvilken næsten samtlige Medlemmer overværede, idet de tog livligt Del deri, og endnu Fredag Aften fandt der en fri Forhandling Sted om forskellige Ordensanliggender i det Br. Fiedler tilhørende Hotel Phønix's rummelige Sal.

Om Lørdagen slog Afskedstimen for Br. Meyendorff, ganske vist for tidligt for ham, der er knyttet til København med ganske særlig Interesse og til BBr., der

under Gæstens Nærværelse syntes at overbyde hverandre i Henseende til Opmærksomhed. Ligesom der ved hans Modtagelse paa Banegaarden havde været et stort Antal BBr. til Stede, for straks at ledsage ham til Br. Berendts Privatbolig, der beredvilligt var stillet til Raadighed, saaledes havde mange BBr. ikke villet ladet sig afholde fra endnu en Gang at sige Farvel til Gæsten paa Banegaarden, og i den tidlige Morgenstund var endog Br. Mendel Hartvigs Hustru kommet til Stede dér.

Af alt, hvad vi her har meddelt, taler der en ægte broderlig Aand og gensidig Tiltro, og vi forudsiger den i Norden langt fremskudte Søsterloge gode Udsigter for Fremtiden. Det vil derhos ikke var længe, før Danmark-Logen ikke længere er den eneste Loge i København af vor Orden, og der er iøvrigt god Udsigt til, at vor Orden om ikke alt for lang Tid vil slaa Rod i Nabolandet Sverige.

En inderlig Tak udtales herfra til alle BBr. i København for den Virksomhed, de udfoldede i Ordenens Interesse, og for den Gæstfrihed de har vist deres Gæst.

BAG KULISSERNE SER DET ANDERLEDES UD

Som man vil se, er Stor-Sekretæren fuld af Henrykkelse over det, han havde oplevet, men alligevel har det sikkert ikke været Kys og Klap altsammen. Der er jo ogsaa noget, der hedder bag Kulisserne, og her synes der at have været ikke saa lidt Misstemning at kæmpe med.

I sin Indberetning til Stor-Siren om Festen og Dagene derefter, skriver han, at han i et Punkt har haft en vanskelig Stilling og Brug for hele sin Kraft og personlige Indflydelse, for at formilde nogle urolige Gemytter og bringe Forhandlingerne til at foregaa og slutte paa en værdig Maade.

Det viser sig, at det er Lovene og navnlig den pligtige Sygehjælp, man har diskuteret, og som det har knebet ham at komme til Rette med Danmark-Logens BBr. om.

Men, siger han tilsidst: Var der end nogle BBr., som vedblivende stillede sig paa det Standpunkt, at det maatte være dem tilladt, da Danmark har andre Statslove end Tyskland, at affatte deres særlige Love i Overensstemmelse hermed, tror jeg dog i én Fredag Aften – altsaa dog i sidste Øjeblik – holdt Sammenkomst at have faaet alt ordnet, saaledes at der ikke kan opstaa Tvivl, og at Logen vil kunne udvikle sig paa samme Maade som hidtil.

Bedre gaar det ikke med hans Indberetning til Storlogen.

Heri skriver han blandt andet, at han ikke ved denne Lejlighed vil lade uomtalt, at Tilslutningen til det tyske Rige fra Danmark Loge Nr. 1's Side egentlig ikke synes at være frivillig. Og han føjer senere hen til:

Jeg har ved alle til min Raadighed staaende Midler, ved Tale som ved personlig Indflydelse, i aaben Loge og i frie Samtaler søgt at overbevise BBr. om, at Tilslutning til Tyskland kun er i deres egen Interesse, men jeg tror sikkert, at dette Anliggende igen vil komme til at beskæftige denne Storloge, og jeg har anset det for at være min Pligt forud at gøre Dem bekendt med de paagældende Forhold.

Og i denne Betragtning vil man, af det der er meddelt foran, se, at han havde mere Ret, end han maaske har tænkt sig.

NYE LOGER DANNES

Vi har foran fortalt, at Julius Meyer allerede saa tidlig som den 16. December 1878 havde skrevet til Stor-Sekretæren for det tyske Riges Storloge om Mulighederne for at faa oprettet en Loge Nr. 2 i København, men at Stor-Sekretæren i Virkeligheden havde modtaget denne Henvendelse meget uvenligt.

SCHANDINAVIA LOGE NR. 2

Spørgsmaalet om en Loge Nr. 2 hvilede herefter en Tid, men i August og September 1879 var en Del Medlemmer udtraadt af Danmark-Logen med den bestemte Hensigt at danne en ny Loge. Om Bevæggrundene til denne Beslutning foreligger der ingen sikre Oplysninger, men der er næppe Tvivl om, at man var misfornøjet med forskellige Forhold i Danmark-Logen og mente at kunne raade Bod derpaa ved at danne en ny Loge.

I den Anledning sendte seks BBr., Adolph Bauer, Alfred Meyer, C. S. Langsted, Wilhelm Raff, L. Wassmann og F. Philipson en Meddelelse til Danmark-Logen om, at de havde til Hensigt at danne en ny Loge i Danmark, og spurgte, om de kunne faa Lokale og Rekvisitter fælles med den gamle Loge. De begrundede denne Henvendelse med, at de syntes det bedst stemmede med den Broderlig-

hedens Aand, som vor kære Orden har sat sig til Opgave at udbrede, hvis man kunde enes paa dette Punkt. De sluttede iøvrigt med at udtale, at de haabede, at denne Henvendelse maatte blive optaget med Velvilje af BBr. i Danmark-Logen og give Anledning til en frugtbar og venlig Samvirken mellem de to Loger, og til hvilken de hermed rakte Haanden.

Danmark-Logen nedsatte et Udvalg paa tre Medlemmer til at ordne Sagen, dog saaledes, at Lejen i hvert Fald ikke maatte være under 800 Kr., og vedtog derefter i sit Møde den 22. Oktober 1879 og paa Foranledning af Stor-Sekretæren for det tyske Rige, at man intet havde at indvende imod den nye Loges Oprettelse.

Men helt glat gik det alligevel ikke. Da Ansøgningen fra de 6 BBr. naaede den daværende Stor-Sire for det tyske Rige, Albert Roth, blev han opmærksom paa, at ikke alle BBr. var i Stand til at deltage i Dannelsen af en ny Loge, da de ikke alle havde de foreskrevne 5 Grader, og han gjorde derfor Stor-Sekretæren opmærksom paa dette Punkt, for at han kunde søge det ordnet.

Saa gik der nogen Tid med nye Forberedelser i den Anledning, og først den 30. Marts 1880 blev Sagen genoptaget, idet Stor-Sekretær Meyendorff da kunde sende Stor-Siren Meddelelse om, at der nu var kommen en Ansøgning fra 5 BBr., der alle tilfredstillede Kravene til at kunne danne en ny Loge, og at Lokaleforholdene var ordnet med Danmark-Logen.

Disse fem var: Adolph Bauer, Heinrich Holm, Alfred Miede, Ferdinand Philipson og Louis Wassmann.

Man agtede at kalde Logen Schandinavia Loge Nr. 2 af Danmark.

Saa var Stor-Siren tilfreds, og den 14. April 1880 skrev han til Adolph Bauer:

Hermed meddeler jeg Dem ærbødigst, at jeg, efter at Lovens Forskrifter er blevet efterkommet paa tilfredsstillende Maade, D. D. har udfærdiget Bevilling for Schandinavia Loge Nr. 2 af Danmark og har overdraget den værdige Ex.-M. Holck som Special-Deputeret for den herværende Storloge for det tyske Rige at indstifte Logen og indsætte Embedsmændene.

Idet jeg opfordrer til at forberede alt til en værdig Højtideligholdelse af denne Fest, der jo nu ogsaa i Overenstemmelse med Deres Ønsker kan falde sammen med vor elskede Ordens Stiftelsesdag, bemærker jeg samtidig, at De vil have at

sætte Dem i Forbindelse med Br. A. Holck med Hensyn til Tiden for Indstiftelsen og vil have snarest at give den herværende Stor-Sekretær Meyendorff Meddelelse om Arrangementet.

Idet jeg i Ordenens og den højværdige Storloge for det tyske Riges Navn udtaler min Tak til Dem, for den i denne Sag hafte Ulejlighed, kan jeg ikke tilbageholde min Glæde over, at det er lykkedes Dem at bringe denne, trods de mange Vanskeligheder, til et heldigt Resultat.

Gid den nye Loge, tro mod vore ophøjede Principper, i sin Tid maa kunne tilegne sig den ikke mindste Del af Æren for Arbejdet, vi alle har paataget os at stræbe hen efter – at samle Menneskeheden i ét Broderskab. Vær forsigtig med Optagelsen af Medlemmer og stil Dem i fuldeste Maal i broderligt Forhold til Danmark Loge Nr. 1. Guds Velsignelse hvile over Schandinavia Loge Nr. 2 af Danmarks Arbejde.

Logen indstiftedes imidlertid ikke før den 8. Maj 1880 – hvorfor kan ikke oplyses, blandt andet, fordi Logen intet Skrift har udsendt, hverken i Anledning af 25 eller 50 Aars Jubilæet. Det vides kun, at Indstiftelsen fandt Sted Kl. 4½ om Eftermiddagen, og at der bagefter var en festlig Sammenkomst paa Hotel d'Angleterre.

ET LILLE EFTERSPIL

Denne Loge-Indstiftelse fik imidlertid et Par Efterspil.

Det første skyldtes den Omstændighed, at Ex.-M. Andreas Holck den 12. Maj, altsaa kun 4 Dage efter, at han havde indstiftet Schandinavia-Logen, udtraadte af Danmark-Logen. Hvad den egentlige Aarsag dertil har været, er ikke oplyst. Det menes dog, at nogle personlige Uoverenstemmelser med Julius Meyer havde været bestemmende for Udtrædelsen. Holck havde i den Anledning anmodet Ex.-M. Joh. Rath om at meddele Stor-Sekretær Meyendorff, at Schandinavia-Logen var institueret, og det gjorde han ogsaa, samtidig med at han fortalte, at Holck var udtraadt af sin Loge.

Dette synes at have fortørnet Stor-Sekretæren. Det havde i hvert Fald den Følge, at da Nordstjernen Loge Nr. 3 skulde indstiftes den 10. Februar 1881, blev det Joh. Rath, og ikke Holck, der kom til at foretage Indstiftelsen.

For øvrigt traadte Holck paany ind i Danmark-Logen den 16. Juni s. A., og de Uoverensstemmelser, der havde været til Stede mellem ham og Julius Meyer, maa altsaa formodes at være bragt ud af Verden.

ET ANDET EFTERSPIL

Det andet Efterspil var en Strid mellem den suveræne Storloge og Storlogen for det tyske Rige. En Strid, der aldrig blev kæmpet til Ende, men døde hen af sig selv, da Logerne her i Landet den 1. Januar 1883 alle blev tilsluttet den suveræne Storloge.

Det gik saaledes til:

Da Stor-Sekretær Meyendorff, efter at Schandinavia-Logen var indstiftet, sendte den suveræne Storloges Stor-Sekretær, James Ridgely, den, som han kaldte det, fornøjelige Meddelelse, at Indstiftelsen var sket af det tyske Riges Storloge, fik han det afkølende Svar, at Storlogen for det tyske Rige aldeles ingen Fuldmagt havde til at indstifte Loger eller Lejre i Danmark. Den havde Jurisdiktion over Danmark-Logen, men med dette ophørte ogsaa dens Autoritet der i Landet.

Stor-Sekretær Meyendorff blev ked om Ørene, da han fik denne Meddelelse fra den amerikanske Stor-Sekretær, og han skrev derefter til det tyske Riges Stor-Sire, Albert Roth, at Schandinavia-Logen altsaa formodentlig var ulovlig stiftet, og at der vel ikke var andet at gøre, end at indsende et ærbødigst Andragende til den suveræne Storloge om at anerkende Logen som lovlig, og iøvrigt at stille hele Kongeriget Danmark under den tyske Storloges Jurisdiktion, da der jo ellers vilde være lagt væsentlige Hindringer i Vejen for dennes Bestræbelser for Ordenens Udbredelse.

Men Stor-Sire Albert Roth tabte ikke Hovedet, som hans Stor-Sekretær.

Han skriver som Svar paa den suveræne Storloges Betragtninger blandt andet, at han har opfattet Henvisningen af Danmark Loge Nr. 1 til at staa under tysk Jurisdiktion i den Forstand, at hele Distriktet blev henlagt under Tyskland, da der jo ikke var Tale om Henvisning til en Distrikts-Storloge, men til en uafhængig Storloge, og da der jo ellers vilde opstaa ganske uholdbare Tilstande.

Den sidste Sætning er Stor-Sekretærens.

Spørgsmaalet blev derpaa behandlet i den suveræne Storloges første Møde i 1880, hvor den da fungerende Stor-Sire, Harmon, i sin Beretning udtalte følgende, der ikke er uden Interesse:

Schandinavia Loge Nr. 2 i København blev indstiftet i Aar af Storlogen for det tyske Rige. Dette er sket under en Misforstaaelse af denne Storloges Myndighed. Danmark Loge Nr. 1 blev indstiftet i København 1878 af Stor-Siren for det tyske Riges Storloge efter særlig Bemyndigelse af Stor-Sire Stokes, og efter Ansøgning af Logen blev den stillet under Storlogen for det tyske Riges Jurisdiktion. Dette giver imidlertid ikke Storlogen for det tyske Rige en saadan Jurisdiktion over Danmark, at den selv kan indstifte nye Loger dér.

Bortset fra Danmark Loge Nr. 1, har denne Storloge – altsaa den suveræne Storloge – udelukkende Jurisdiktion over Danmark, og Stor-Sekretæren fik Ordre til at sende den tyske Storloge Meddelelse herom. Den tyske Storloge handlede imidlertid i den bedste Hensigt, og den af den givne Bevilling til Schandinavia Loge Nr. 2 bør stadfæstes eller en ny Bevilling udstedes af denne Storloge.

Rimeligvis vil det være klogt at give Storlogen for det tyske Rige Myndighed til at indstifte Loger i Danmark og at have Jurisdiktion over dem, indtil andet bestemmes. Jeg ser ikke nogen Grund til, at det modsatte skal finde Sted i et europæisk Land, hvor den suveræne Storloge først har indført Ordenen og knyttet en Loge til Storlogen for det tyske Rige.

Men den suveræne Storloge var ikke helt enig med sin Stor-Sire. Den fastholdt det Standpunkt, at Storlogen for det tyske Rige, som kun havde faaet Jurisdiktion over Danmark Loge Nr. 1 paa den suveræne Storloges Vegne, ikke kunde udstede Bevilling til nye Loger i Danmark.

Stor-Siren for det tyske Rige fastholdt imidlertid ogsaa sit Standpunkt, og saa blev man ved at drøfte Spørgsmaalet frem og tilbage i den suveræne Storloge, indtil det, som sagt, den 1. Januar 1883 døde hen ganske af sig selv.

Men den tyske Storloge havde da yderligere – fuldkommen i Strid med den suveræne Storloges Standpunkt – indstiftet Logerne Nr. 3 Nordstjernen og Nr. 4 Progres, samt Lejr Nr. 1 Valdemar og Rebekka Loge Nr. 1 Caroline Amalie og saaledes brudt sig fejl om, hvad den suveræne Storloge ønskede at mene.

Som tidligere omtalt havde Julius Meyer allerede den 16. December 1878 følt sig for hos Stor-Sekretæren for det tyske Rige om, hvorledes han stillede sig til en ny Loge i København. Denne var dog ikke videre begejstret for Tanken, og Julius Meyer faldt saa til Ro en Tid. Men allerede i Begyndelsen af 1880 og inden Schandinavia Loge Nr. 2 var indstiftet, var han paa Færde igen.

Han havde faaet den Tanke, at det nu var paa Tiden, at der snarest muligt blev dannet en ny, tredie Loge i København, og i en Forening, som han og forskellige BBr., der var udtraadt af Danmark-Logen, havde stiftet, og som de havde givet Navnet Frederik den VII – en Forening, der for øvrigt foruden nogle Odd-Fellows, efterhaanden var kommet til at tælle omkring ved 30 Medlemmer – drøftede man meget stærkt Problemet og arbejdede meget ivrigt for dets Løsning. Der skete derfor ogsaa i April 1880 fra Julius Meyer Henvendelse til Stor-Sekretær Meyendorff, og i Anledning af denne Henvendelse skriver han til Stor-Sire Albert Roth den 25. April 1880:

Det yderste Norden synes at have sat sig for at holde os ordentlig i Aande, thi medens jeg endnu er beskæftiget med Forarbejderne til Stiftelsen af en ny Loge i København, modtog jeg fra Br. Julius Meyer, dersteds – den samme, som har deltaget i Stiftelsen af Danmark-Logen – Meddelelse om, at han havde til Hensigt at stifte en ny Loge.

Jeg ansaa dette for at være for tidligt og fraraadede det, hvorefter jeg erfarede, at han først vilde begynde Forarbejderne, det vil sige, at han, ligesom forrige Gang, danner en Forening, samler Kapital, indleder alle Forberedelser og fremfor alt gør Medlemmerne bekendte med hverandre. Naar alt er beredt, vil de, som ikke er egnede til at indtræde i Ordenen, blive udelukket. Paa den Maade opstod Danmark-Logen.

For imidlertid forud at kende Deres Mening om Sagen og eventuelt at kunne give Br. Meyer direkte Meddelelse, sender jeg Dem vedlagt tre Breve fra Br. Meyer og mine Svar derpaa og udbeder mig Deres Bemærkninger desangaaende.

Paa denne Skrivelse svarede Stor-Sire Albert Roth den 28. samme Maaned, og denne Skrivelse gengives her i sin Helhed. Den synes nemlig interessant derved, at

der gennem Linierne kan læses en vis Ængstelse for den næsten eksplosive Kraft, hvormed Ordenen udviklede sig her i Landet. Skrivelsen lyder saaledes:

Jeg benytter Lejligheden til for Dem at fremstille de Grundsætninger, der er bestemmende for mig ved Meddelelse af Bevillinger, og jeg er sikker paa, at jeg med Hensyn dertil kan glæde mig ikke blot ved Deres, men ogsaa ved Storlogen for det tyske Riges Tilslutning.

Det er ganske afgjort meget vigtigere for Ordenen at have levekraftige Loger i ringere Antal end mange Loger med mindre Medlemstal og allerede af den Grund uden Livskraft. Et Bevis herpaa er det, at i forskellige Jurisdiktioner er Loger ophørt at bestaa eller trænger til Understøttelse. For at undgaa dette, maa vi være meget forsigtige med Meddelelser af Bevillinger paa saadanne Steder, hvor der allerede er en Loge.

Naar det nu i Konstitutionen er foreskrevet, at Forslag om Optagelse af Medlemmer skal meddeles i de paa det samme Sted bestaaende Loger, er denne Forskrift aabenbart ikke givet uden Grund, men har til Formaal, at der gives Logerne særlig Lejlighed til i rette Tid at kunne fremkomme med Indsigelser eller Betænkeligheder med Hensyn til Optagelse af nye Medlemmer, og hvor meget mere er der da ikke Anledning til at høre de allerede bestaaende Logers Anskuelser med Hensyn til Stiftelsen af nye Loger.

Jeg vil ikke paastaa, at Indsigelser fra disses Side skulde forhindre Meddelelse af Bevilling, men De maa foranledige, at en saadan Bevilling først finder Sted efter nærmere Undersøgelse, og kun, naar jeg maatte finde en saadan Indsigelse begrundet, vilde jeg ikke meddele Bevillingen. I hvert Fald vil jeg ikke anse mig berettiget til at bevilge Ansøgninger, ved hvilke Lovens Forskrifter ikke er fyldestgjort.

Den 14. Maj s. A. giver saa Stor-Sekretæren Julius Meyer Underretning om dette Stor-Sirens Standpunkt med Hensyn til Stiftelsen af nye Loger, men Forberedelserne til den nye Loges Oprettelse fortsættes ufortrødent videre.

Den 20. Juni s. A. henvendte Julius Meyer sig mundtligt til Danmark-Logens Over-Mester og spurgte denne, om en mulig tredie Loge kunde faa Lokale til Leje hos Danmark-Logen. Paa dette Spørgsmaal blev Over-Mesteren bemyndiget til

at svare, at naar en tredje Loge blev dannet i København, vilde der ikke være noget til Hinder for, at Logelokale udlejedes til denne nye Loge. Men denne Udtalelse maatte ikke opfattes som en Anerkendelse fra Danmark-Logens Side eller Samtykke til Oprettelsen af en saadan Loge.

Dette var i Virkeligheden et skrapt Standpunkt og syntes ikke at varsle alt for godt for den nye Loges Muligheder. Men man maa her erindre, at Julius Meyer, gennem sin meget ofte ubeherskede og lidet sømmelige Optræden, havde skaffet sig adskillige Uvenner og megen Modstand indenfor Danmark-Logens Rammer. Det var derfor ogsaa undskyldeligt, at man nu fandt Lejlighed til at svare ham paa en Maade, der var mindre ordensmæssig end rigtigt, men samtidig en Tak for sidst for adskillige Ærgrelser, som han havde beredt BBr.

Imidlertid blev Julius Meyer ved at arbejde med sin Plan om den tredje Loge – han var jo aldrig den Mand, der gav op – og endelig den 10. Februar 1881 blev Nordstjernen Loge Nr. 3 indviet. Dens Stiftere var Julius Meyer, Joh. Carl Marius Hansen, Marcus Polack, Abraham Levin og Moritz Moritzon.

Br. Ex.-M. Rath blev bemyndiget til at foretage denne Indvielse, fordi Andreas Holck, der som den ældste Ex.-M. egentlig var nærmest til det, som før omtalt var falden i Unaade paa Grund af sin Optræden ved Indvielse af Schandinavia-Logen.

Men nu er det, at Leopold Simmonsen for Alvor dukker frem som drivende Kraft.

PROGRES LOGE NR. 4

Vi har tidligere skildret ham under Omtalen af hans senere Arbejde for at bringe Ordenen fra tysk ind under amerikansk Overhøjhed, og vi skal her kun tilføje, at han var Danmark-Logens første Sekretær, og ved Valget den 30. Juni 1880 blev han Logens Under-Mester. Ved Udgangen af Terminen den 30. Juni 1881 blev han imidlertid ikke, som han havde ventet og forudsat som givet, valgt til Logens O.-M., men paany til dens Sekretær, og herover blev han fortørnet og følte sig tilsidesat. Og da Forholdene indenfor Danmark-Logen paa dette Tidspunkt ikke forekom ham af en saadan Art, at de opfyldte de Idealer, han stillede for en Loges Liv og Arbejde i Ordenens Aand, sluttede han sig sammen med 4

andre BBr. af Danmark-Logen: Rasmus Larsen, Anton Petersen, Otto Sørensen og Th. Bjerring, der senere blev Logens Stiftere, og dannede sammen med dem Foreningen Progres, hvis Stiftelsesdag blev den 22. August 1881.

Allerede i Juli Maaned s. A. havde Leopold Simmonsen imidlertid forhørt sig hos Danmark-Logen om Muligheden for Leje af dens Lokaler om Mandagen, da han sammen med flere andre BBr. forberedte Dannelsen af en ny Loge, og det synes, som om Danmark-Logen straks har stillet sig velvillig over for dette Ønske.

Den 2. September 1881 indsendte Foreningens Stiftere derefter en Ansøgning til den tyske Storloge, hvori det blandt andet udtales, at det sikkert vil være foreneligt med vor Ordens Formaal, naar der i Danmark i København blev dannet en ny Loge. Det var nemlig deres faste Overbevisning, at det i det hele taget vilde være i Ordenens Interesse, at der oprettedes flere Loger i København, idet det har vist sig, at ved Dannelsen af nye Loger hæver det hele Logeliv sig og stræber med Iver fremad.

Til sidst hedder det i Ansøgningen:

Vor Stilling i Logerne indtil vor Afgang, saavel som vor Iver i vor kære Ordens Tjeneste, hvad der vil være flere af den derværende Storloges Embedsmænd bekendt, tør yde en sikker Garanti for, at vi altid og ærligt ved Dannelsen af denne Loge Nr. 4 vil arbejde med vor Ordens Interesse for Øje.

Allerede den 12. Oktober s. A. skriver Stor-Sekretær Meyendorff til Leopold Simmonsen bl. a.:

I al Korthed skal jeg herved meddele Dig, at et Møde har fundet Sted her den 9. ds. af det tyske Riges Storloges Embedsmænd, og at de er blevet enige om at tilstaa Jer Fribrevet. Det skete dog udelukkende paa Grund af mine Forestillinger, hvorfor jeg saa meget mere beder Dig opbyde alt, for at I, for at gøre Skridtet fuldt ud, maa være kraftige.

Og allerede den 17. Oktober samme Aar foreligger den officielle Meddelelse om, at Fribrevet til Dannelsen af den nye Loge er bevilget, og at Institueringen kan finde Sted, naar de fornødne Formaliteter er i Orden.

Men lidt Kvaler synes der alligevel at have været inden Institueringen. Det ses nemlig af den tyske Storloges Forhandlinger, at der fra de 3 ældre Logers Side

var fremsat forskellige Indvendinger mod den nye Loges Oprettelse. Indvendingerne gaar navnlig ud paa, at den nye Loges Stiftere har formaaet BBr. af andre Loger, eller Kandidater, som af en eller anden Grund ikke blev optaget i de ældre Loger, til at indtræde i Progres-Logen.

Hvad det tyske Riges Storloge har svaret paa Indvendingerne, forlyder der intet om. Man har formodentlig indskrænket sig til at henlægge Sagen, da man jo allerede havde tilsagt den nye Loge et Fribrev og derfor alene af den Grund ikke godt kunde indlade sig paa at optage Sagen til en fornyet Drøftelse.

Den 1. December 1881 blev den nye Loge derfor institueret af Ex.-M. Andreas Holck som Spec.-Dep. Stor-Sire. Han var altsaa taget til Naade igen, efter at man havde forbigaaet ham ved Institueringen af Nordstjernen Loge Nr. 3.

Det synes altsaa, at den tyske Storloge ved Tildelingen af Fribrevet til Progres-Logen ganske har sluttet sig til denne Loges Stifteres Synspunkt om, at jo flere Loger, jo bedre, fordi – som det hed – ved Dannelser af flere Loger vil det hele Logeliv hæve sig og stræbe med Iver fremad.

DEN FØRSTE PROVINSLOGE, FYENS LOGE NR. 5

Imidlertid var man ogsaa ude i Provinsen begyndt at røre paa sig, og det varede ikke længe, inden man ogsaa dér tog Arbejdet op for at oprette Odd-Fellow Loger.

Det første Arbejde blev gjort i Odense, og Foregangsmanden her var Købmand Jeppe Hansen. Han var i 1871 blevet optaget i Skt. Pablo-Logen i Boston og efter sin Hjemkomst her til Landet den 22. December 1880 overflyttet med Afgangskort til Danmark Loge Nr. 1, der ved ham blev den første Provinsloges Moderloge. Han nedsatte sig som Købmand i Odense, og det var fra denne Dag hans stadige Haab og Ønske, at det maatte lykkes ham at faa oprettet en Odd-Fellow Loge i denne hans nye Hjemby. Han savnede sit gamle Logeliv meget stærkt, baade det mere alvorlige Logearbejde og det opmuntrende og hjertelige Samkvem med Logebrødre, og ved et ihærdigt Arbejde lykkedes det ham til sidst at interessere fire gode Odenseborgere for sine Tanker og sine Planer.

Disse fire var Guldsmed A. Christophersen, Optiker C. F. V. Lund, Fotograf H. Hansen og Sagfører Vilh. Meyer, og de blev alle den 5. Oktober 1881 optaget i Danmark Loge Nr. 1.

Efter at dette var sket, holdt de den 21. November 1881 et Møde og vedtog at oprette en broderlig Forening med det Formaal at søge stiftet en Loge af den uafhængige Odd-Fellow Orden i Odense.

Det var ganske vist ikke mange til at begynde med, men der er adskillige andre Loger, der ikke er blevet stiftet paa et bredere Grundlag. Og det var i hvert Fald altid en Stamme. Tiden har vist, at det tillige var en udmærket Stamme.

Man samledes derefter en Gang om Ugen – Mandag Aften Kl. 8½ – og der var ubetinget Mødepligt. Kontingentet blev sat til 3 Kr. maanedlig, nye Medlemmer skulde betale 50 Kr. ved Optagelsen og endvidere 5 Kr. for hvert Aar mellem 45 og 55. Pengene skulde bruges til Dækning af Foreningens løbende Udgifter og til Udgifterne ved Oprettelsen af den fremtidige Loge.

Samme Aften, som det første Møde afholdtes, blev Foreningens Bestyrelse valgt. Den kom til at bestaa af Jeppe Hansen som Formand, Christophersen som Viceformand, Lund som Skatmester og Meyer som Sekretær. H. Hansen var menigt Medlem. Han repræsenterede det saakaldte suveræne Folk.

Møderne afholdtes i den første Tid i Hansens Venteværelse til det fotografiske Atelier, indtil man, efter nogen Tids Søgen, fandt et Hjem paa Hotel Skt. Knud. Det var snævert og beskedent, men det blev dog den nye Loges første og lykkelige Hjemsted, hvor Brodersindet havde gode Kaar, og hvor Arbejdet gav lykkelige Resultater. Tiden ved Møderne brugte man naturligvis – som man alle Dage har gjort i Odd-Fellow Foreninger – til at optage nye Medlemmer og til at drømme gyldne Drømme om Fremtiden. Ikke mindst drøftede man og drømte man om snarest muligt at faa en Loge oprettet. Navnet vedtog man den 6. Marts 1882. Det blev Fyens Loge Nr. 5. Men desuden brugte man ogsaa Tiden til noget mere haandgribeligt. Man skaffede Rekvisitter til Veje til den kommende Loge, og man gjorde ved fælles Hjælp, hvad der var muligt, for at Lokalerne kunde komme til at egne sig ogsaa til Logebrug.

Og saa tog man en skønne Dag Tingene over tværs, da man syntes, at nu var Tiden til Handling inde. Man sendte i Begyndelsen af Aaret 1882 en Ansøgning til Storlogen for det tyske Rige om et Fribrev for en Loge i Odense. Men, som man ved, var den tyske Storloge og den suveræne Storloge i Amerika ikke rigtig gode Venner paa dette Tidspunkt, fordi den suveræne Storloge paa det kraftigste be-

stred Storlogen for det tyske Riges Ret til at instituere Odd-Fellow Loger i Danmark. Man fik derfor et blankt Afslag fra Tyskland.

Saa fandt man den lige Vej til Amerika. Man fik de fire københavnske Loger til at anbefale, at Fribrevet blev givet, og her spillede Leopold Simmonsen atter med i Spillet. Han var jo vant til at staa i livlig Brevveksling med den suveræne Storloge udenom alt og alle. Han anbefalede paa det varmeste Sagen, og som altid, fik han sin Vilje. Og hvad man havde haabet, blev til Virkelighed. Den 15. Maj 1882 forelaa der en Meddelelse fra den suveræne Storloge om, at Fribrevet vilde blive udstedt, og Meddelelsen var ledsaget af en Tilkendegivelse af, at Fribrevet tilligemed de fornødne Bøger og Papirer vilde blive sendt til Ex.-M. Andreas Holck, der samtidig fik Bemyndigelse til, som Spec.-Deputeret Stor-Sire at indvie og instituere Logen og indsætte Embedsmændene.

Paa Mødet i Foreningen den 22. Maj forelaa der derefter et Brev fra Andreas Holck om, at nu var alt i Orden, og at Festlighederne kunde finde Sted den 5. Juni.

Og saa fik man travlt med Forberedelserne. Et Festudvalg blev nedsat, og der blev sendt Indbydelse til de københavnske Loger. Der blev givet lange og indgaaende Instruktioner, og det blev sent, den sidste Mødeaften, inden Brødrene fandt hver til sit, opfyldt af glade Tanker om det, der nu var naaet.

Den 4. Juni afholdt man et ekstraordinært Møde, hvor hele det festlige Arrangement blev gennemgaaet, og hvor Foreningen blev ophævet. Det vedtoges samtidig, at Kassens Overskud, 330 Kr., skulde indgaa i den nye Loges Kasse, der for øvrigt begyndte med et Underskud paa 1200 Kr.

Den 5. Juni mødte saa Andreas Holck, ledsaget af mange københavnske Brødre, og endvidere var der mødt 2 Brødre fra Kiel. Assisteret af københavnske Brødre foretog han den højtidelige Indvielse og Instituering af Logen og udviklede i et beaandet Foredrag, saaledes som Andreas Holck kunde det, for Brødrene og deres Damer, der var indbudt til at overvære Indvielsen, Ordenens Principper og dens moralske og nationale Betydning for dens Medlemmer. Han vandt gennem sit Foredrag alles levende Sympati, og var for øvrigt Logen en udmærket Støtte ved den Begyndelse, der altid har sit Besvær og sine Vanskeligheder.

Straks efter Logens Instituering blev det første Logemøde holdt, og her medvirkede O.-M. i Danmark Loge Nr. 1 P. Therp som O.-M., og O.-M. i Nordstjer-

nen Loge Nr. 3 Joh. Hansen som U.-M. I dette Møde optoges saa de 12 af de 13 Medlemmer af den tidligere Forening, der sammen med de 5 Stiftere skulde danne Logens Stamme, og 3 BBr. fik tildelt 1., 2. og 3. Grad. Kun ét Medlem manglede: Tandlæge Kjær. Han var paa Bryllupsrejse og altsaa lovlig forhindret. Logen talte altsaa ved sin Stiftelse 17 Medlemmer.

Efterat ogsaa dette var til Ende, valgte man Logens Embedsmænd, og det blev naturligvis Stifterne. Jeppe Hansen blev O.-M., Christophersen U.-M., Meyer Protokol-Sekretær, Lund Finans-Sekretær og H. Hansen Skatmester.

Og hermed var den første Provinsloge stiftet. Den kom ikke til Verden under Rivninger og Misfornøjelse. Den fødtes i Sammenholdets og Enighedens Tegn. Der var Kræfter i den, som i alt, der skabes paa saadanne Vilkaar.

Og nu gaar det stadig fremad med Logedannelser.

Den 16. Marts 1883 stiftedes Loge Nr. 6 Eureka i København, den 11. September 1883 Loge Nr. 7 Union i København, den 25. September 1883 Loge Nr. 8 Marcellus i Lemvig – der forøvrigt blev opløst i Maj 1890 paa Grund af økonomiske Genvordigheder. Den 17. September 1883 Loge Nr. 9 Andreas – senere Andreas Holck – i Kalundborg, den 15. Januar 1884 Loge Nr. 10 Wildey i København – der dog den 30. Oktober 1890 blev opløst og indgik som en Bestanddel af Schandinavia Loge Nr. 3 – samt den 8. April 1884 Loge Nr. 11 Columbus i København. Der bestod saaledes herhjemme, da Distrikts-Storlogen oprettedes den 21. April 1884, ialt 11 Loger foruden en Lejr Nr. 1 Valdemar, som Julius Meyer havde faaet oprettet og indstiftet den 1. Juli 1881 i København, men som ophævedes den 16. September 1927, da dens Medlemmer traadte ind i Lejr Nr. 6, De tre Søjler, og en Rebekka Loge, Loge Nr. 1 Caroline Amalie i København, som ogsaa skyldtes hans Virkelyst, og som indstiftedes den 3. Juli 1881. Endelig var der en Afdeling af den amerikanske Patriarchs Militant, I. O. O. F. Canton Excelsior Nr. 1 af Departementet Danmark, der er Leopold Simmonsens Værk, og som blev indstiftet den 26. April 1883, men som stadig henhører direkte under den suveræne Storloges Jurisdiktion.

Vi skal dog ikke her komme ind paa en nærmere Beskrivelse af alle disse Logedannelser, da de ikke afgiver særlige nye Træk til Belysningen og Forstaaelsen af

Ordenens Udvikling herhjemme. Og vi kommer iøvrigt til dem senere ved Skildringen af de enkelte Loger.

Kun er der Grund til at fremhæve, at der med Progres-Logens Oprettelse synes at være kommen noget mere Ro indenfor Logerne, mere Samling omkring Arbejdet og mere Forstaaelse af, at personlige Ærgerrighedslyster maatte hvile for andet og mere nyttigt og formaalstjenligt. Mellem Nordstjernen Loge Nr. 3 og Moderlogen Danmark Loge Nr. 1 blev der dog i længere Tid ved at være en vis Kølighed til Stede, hvad Julius Meyer sikkert kan tage sig til Indtægt. Derimod opstod der straks mellem Progres Loge Nr. 4 og Moderlogen et overordentlig venskabeligt Forhold, der blandt andet gav sig Udtryk i, at Leopold Simmonsen, naar Danmark-Logens U.-M. var forhindret, fungerede som U.-M. i sin gamle Loge, dér, hvor han en Gang var blevet vraget som O.-M., og derfor forlod i Vrede.

DET FØRSTE ODD-FELLOW BLAD HERHJEMME

Den 8. December 1882 udkom det første Odd-Fellow Blad herhjemme, trykt i Carl Tiedjes Bogtrykkeri i Odense, og vi bringer her en fotografisk Gengivelse af det første Nummer af dette Blad, som sikkert ikke ret mange Brødre kender. Det bar Titlen: Meddelelser til Odd-Fellows I, men hvem der var Bladets Udgiver eller Redaktør, giver det ingen sikre Oplysninger om.

Den 23. Januar 1883 udkom derefter de 3 første Numre af Bladet samlede under Titlen: Meddelelser til Odd-Fellows I, II og III og med Angivelse af Udsendelsesdagene som den 8. og 30. December 1882 og den 23. Januar 1883. De er betegnet som 2. Oplag og ledsaget af et Følgeblad, som vi ligeledes bringer i fotografisk Gengivelse, og hvoraf man kan se, at Bladets Udgiver er Br. C. F. V. Lund, Fisketorvet 3 i Odense.

Og hvem *det* er, ved sikkert den store Flerhed af Brødrene, ikke mindst Brødrene paa Fyen. Han var en af Stifterne af Loge Nr. 5 Fyen, en højt fortjent og en højt skattet og anset Broder, der blev Logens O.-M. den 1. Juli 1884 og valgt til O.-M. ialt 16 Gange, valgt til Stor-Repræsentant i 1889 og Distr.-Dep. Stor-Sire fra 1893 til sin Død den 17. November 1918.

Vi skal ikke her komme ind paa en nærmere Redegørelse for Br. Lunds Virk-

somhed indenfor sin Loge og indenfor Ordenen i det hele. Men det skal dog siges her, at hans Arbejde for Loge Nr. 5 Fyen var af baade grundlæggende og udviklende Betydning, og at hans Kløgt, hans utrættelige Arbejde og hans dybe og varme Forstaaelse af Ordenens Tarv og Værdi for den enkelte, har sat dybe Spor alle Vegne, hvor hans Gerning gennem Aarene faldt. Og den faldt mange Steder og paa mange Maader.

Her skal vi kun, ganske kort, beskæftige os med det lille, i det ydre saare beskedne Blad, der blev Grundlaget for det senere Odd-Fellow Blad, hvis første Nummer udkom den 15. Januar 1884 og som betegnedes som 2. Aargang. Dette Blads første Redaktør var Lægen Hans Haldorson-Fridericksson, Br. af Loge Nr. 3 Nordstjernen.

Blader man det lille Blad igennem, der, saavidt det kan ses, udkom med ialt 14 Numre, er man ikke et Øjeblik i Tvivl om dets store Værdi for Ordenen, just paa det Tidspunkt, da det udkom. Det bringer nemlig Stof, der var lukket Land for Brødrene dengang. Lad os blandt andet nævne velskrevne og meget oplysende Artikler om Ordenens Aand og Betydning, om Ordenens Organisation, om Ordenens Historie, om Thomas Wildeys Liv og Gerning og om hans højt fortjente Medhjælpere og trofaste Fæller ved Ordenens Opbygning i Amerika – altsammen Stof, der sikkert burde være læst med stor Interesse.

Men om Bladet er blevet paaskønnet just i samme Omfang, som det havde et naturligt Krav paa, forlyder der intet om. Br. Lund har i hvert Fald næppe spundet Silke ved det. Dets Pris var jo kun 25 Øre Kvartalet, Prisen for Kundgørelser kun 5 Øre pr. Linje. Og Kundgørelserne er grumme sparsomme.

Fornøjeligt er det for øvrigt at læse om, at Danmark-Logens 5 Aars Fest, og altsaa ogsaa Ordenens 5 Aars Fest herhjemme, der afholdtes den 29. Juni 1883, havde et Besøg paa Danneskjold-Samsøes skønne Lystejendom, Enrum kaldet, som et væsentligt Led paa Programmet. Men de gode Brødre har næppe under dette Besøg drømt om, at just dette Sted 56 Aar efter skulde være i Odd-Fellow Ordenens Eje.

Saa underligt spinder Nornerne deres Traade.

Vi skal imidlertid ikke yderligere fordybe os i det lille Blads fortræffelige Indhold. Kun er der dog Grund til at nævne, at Spørgsmaalet om Oprettelsen af en

Distrikts-Storloge herhjemme – et Spørgsmaal, der paa dette Tidspunkt var i allerhøjeste Grad brændende og efterfulgtes af Storlogens Oprettelse den 21. April 1884 – er Genstand for en overordentlig varm Drøftelse, navnlig med Angreb paa Andreas Holck. Han beskyldes blandt andet for at være den eneste, der har modsat sig en saadan Loges Oprettelse, da den blev drøftet i Logerne. Han skulde navnlig have brugt de skarpe Ord: at de nuværende Ex.-M. ikke var dygtige nok og ikke duede til at styre.

Men Andreas Holck giver i sit Svar raat for usødet. Han siger, at han afgjort ikke har brugt de Udtryk, som man skyder ham i Skoene, og at der i hvert Fald i én Loge var en saadan Modstand mod en Storloge, at kun 1 stemte for, men 70 imod.

Og han slutter med følgende kloge og sikkert virkningsfulde Salut til sin Angriber, der undertegner sig med Mærket *M:*

Br. *M.* taler, som om Ordenen i Danmark var saa underkuet, og *Frihed* synes han særligt at skulle være Forkæmper for. Heri kan han imidlertid ikke finde en varmere Ven end mig, og det er netop denne prægtige Frihed, *som hver enkelt Loge ejer,* der gør vor Orden saa elskelig, og som det har været den nuværende D. D. S. S. – altsaa Andreas Holcks – Ønske skulde have Lov til at udvikle sig i rigeste Maade, og saa længe jeg fylder Pladsen, vil heri ingen Forandring ske.

Overfor Bladets ærede Læsere vil jeg kun paa Prent fremsætte, hvad jeg saa ofte har udtalt: Ingen er mere i Favør af en Storloge her paa Pladsen end jeg. Men enhver Tid er ikke lige heldig for dens Oprettelse, dog, for *Majoriteten af BBr. Anskuelser bøjer jeg mig altid,* dette synes Br. *M* ikke at have lært, *men som Odd-Fellow maa han lære det.*

For øvrigt var Andreas Holck, dengang Spørgsmaalet om Storlogens Oprettelse forelaa til Afgørelse af den suveræne Storloge, dens ivrige, varme og sikkert mest virkningsfulde Talsmand.

Og lad os saa, med Andreas Holcks foran citerede gode og sande Læresætning i Erindring, forlade det gamle, historiske Blad og gaa over til andre Emner.

Allerede kort Tid efter, at man med stor Bekostning havde faaet indrettet de lejede Lokaler i St. Kongensgade 52, begyndte man at drøfte Problemet om at faa opført et eget Hjem i Forudfølelsen af, at det maaske næppe vilde vare længe, inden Forholdene blev for smaa og for indskrænkede.

I et Møde i Danmark-Logen den 10. December 1879 blev der derfor nedsat en Komité paa 5 Medlemmer til – som det hed i Beslutningen herom – foreløbig at overveje og forelægge Beretninger over et eget Logelokale.

Allerede i det følgende Møde afgav Komitéen en Beretning, som blev fremlagt til Gennemsyn for Medlemmerne, og Sagen var derefter Genstand for en indgaaende Drøftelse i flere følgende Møder, indtil man den 4. Februar 1880 besluttede at tiltræde Komitéens Forslag og nedsætte en Byggefonds-Komité paa 5 Medlemmer. Statuterne for Byggefondet blev derefter i deres Helhed indført i Logens Forhandlingsprotokol, og det fremgaar heraf, at Fonden skulde dannes af Bidrag paa 100 Kr., samt at enhver Odd-Fellow kunde yde et eller flere saadanne Bidrag i Rater inden Udgangen af 1882. Bidragene skulde forrentes med 4 pCt. aarligt, og Bidragsbeviserne skulde kunne overdrages til andre Odd-Fellows. Naar det ønskede Maal var naaet derved, at der var erhvervet en Logebygning, skulde Bidragene forrentes med 5 pCt. aarligt, og ved Hjælp af Logeejendommens eventuelle Overskud skulde Bidragene efterhaanden betales tilbage efter Lodtrækning.

Var der ikke erhvervet en Logebygning senest den 31. Marts 1883, skulde Bidragene tilbagebetales, og den øvrige Beholdning udgøre en til Logen knyttet Enkefond.

Senere hen i Terminen hørte man intet mere fra Byggefond-Komitéen, og den naaede iøvrigt aldrig at fuldføre det Arbejde, der var stillet den. Det blev en senere Tids Opgave at løse Boligspørgsmaalet. Og det blev løst. Endda ikke saa mange Aar efter, at Danmark-Logens Komité havde maattet give op. Men Andreas Holck maatte da tage Haand i Hanke med, inden det lykkedes.

Det var nemlig særlig paa hans Foranledning, at der i 1882 blev dannet et Aktieselskab med Navnet Aktieselskabet Odd-Fellow Hjem og med en Aktiekapital paa 50,000 Kr., der skulde tegnes mellem Brødre. Aktiebrevene kunde kun udstedes eller transporteres til Medlemmer af I. O. O. F.

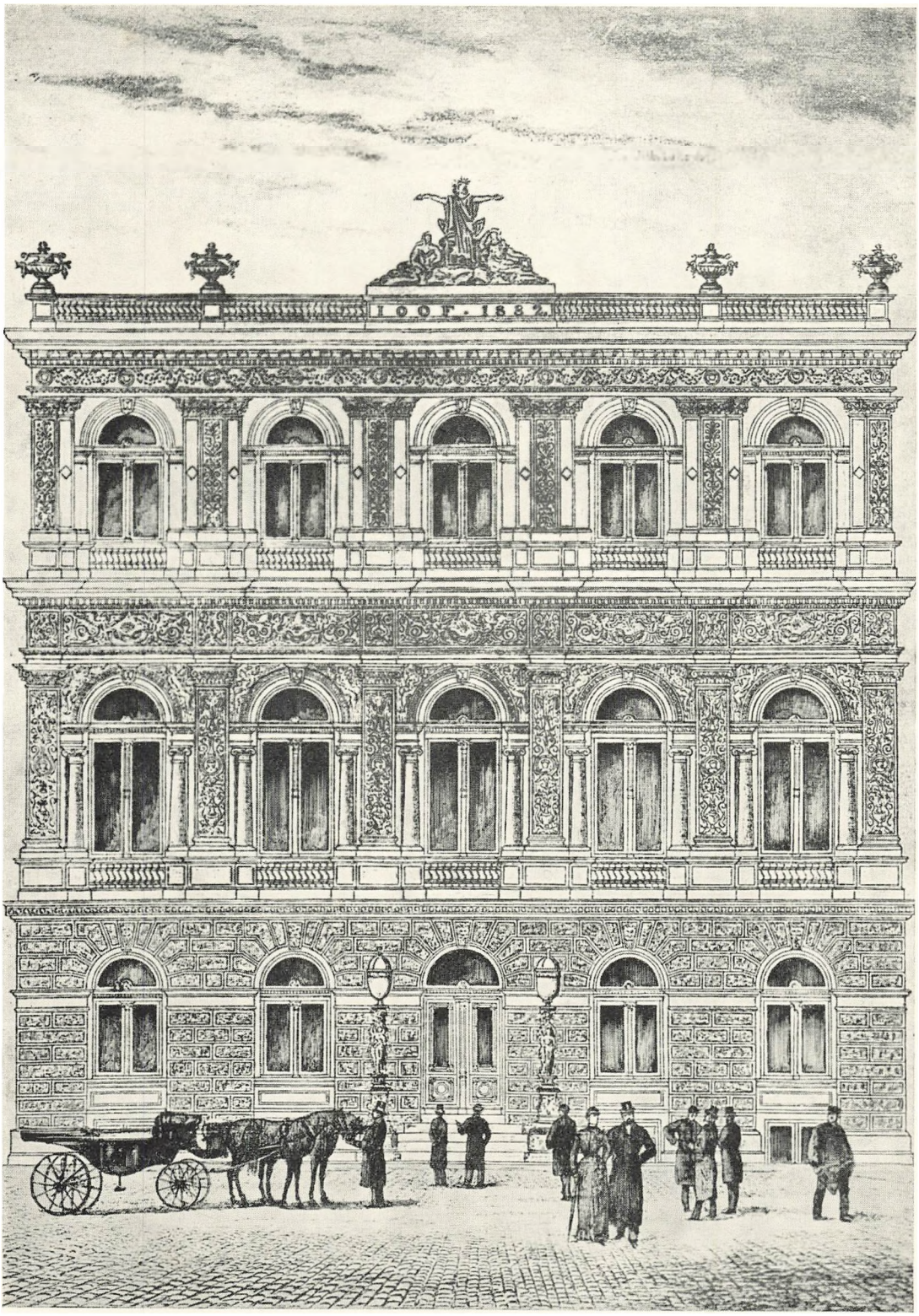

Odd-Fellow Hjem paa Nørrevold i København, hvortil Grundstenen blev nedlagt den 26. April 1883 og som blev indviet den 27. Oktober s. A. Ejendommen kostede med Grund m. v. ialt 412,000 Kr. — en stor Opgave for Ordenen den Gang. Dens Arkitekt var Br. Julius Bagger af Eureka Loge Nr. 6. Billedet er en Gengivelse af Arkitektens Tegning, reproduceret efter et Træsnit i Illustreret Tidende for den 29. April 1883.

Meddelelser til Odd-Fellows. I.

Odense, d. 8. December 1882.

Til Brødrene!

Idet jeg sender disse Meddelelser, maa jeg først gjøre en Undskyldning for, at de i det Hele taget fremkomme, da jeg ikke har noget Nyt eller særlig Vigtigt at meddele, men kun kan give Uddrag af «Der O. F.», Pniower, Dr. Andreas o. s. v.; Grunden til deres Fremkomst er alene at anspore Brr., som ere i Besiddelse af bedre Evner end jeg, til at udgive et Uge- eller Maanedsblad for O. F., da det maa betragtes som meget heldigt, at Ordenens Grundsætninger blive drøftede blandt Brr., hvilket vil styrke deres Kjærlighed til Ordenen og forøge deres Iver for at udbrede dens Velsignelser blandt alle rettænkende Mennesker.

Hermed anbefales disse Blade til Brr. Overbærenhed. Br. Hilsen i V. K. og S.

For at bidrage til, at Brr. interessere sig for hinandens Forretninger, optages Bekjendtgjørelser i næste Numer. Hvis der kommer faa Bekjendtgjørelser, optages disse i selve Bladet og koste da Intet; men komme der flere, end der kan optages paa den Maade, optages de i et løst Blad, og vil da Udgiften til Papir og Tryk blive fordelt efter Bekjendtgjørelsernes Størrelse.

Ved disse Bekjendtgjørelser er imidlertid en Betingelse, nemlig at Enhver, som anbefaler sin Forretning i dette Blad, skal behandle Brr. med særlig Omhu, saavel hvad Varernes Kvalitet angaar, som m. H. til Prisen, og er enhver Br., som føler sig forurettet, forpligtet til at nedlægge Indsigelse her i Bladet, hvilket altid skal optages frit.

Bekjendtgjørelserne tilstilles Uhrmager og Opticus Lund i Odense.

Om Odd-Fellow-Ordenens Aand og Betydning.

Br. Wildey har engang sagt: «Ligesom Mennesket samtidigt maa søge at udvikle sin Sjæl og styrke sit Legeme, maa O. F. Ordenen stedse have sin Opmærksomhed henvendt paa, at en sund Udvikling i aandelig Henseende følger et materielt Velvære», og hermed er egentlig sagt Alt, hvad der behøves at siges om Ordenens Aand og Betydning. Naar jeg alligevel nærmere vil søge at udvikle hans Tanke, er det, fordi jeg anseer det for at være af største Vigtighed, at alle O. F. forstaa og ere enige om Ordenens Grundprincipper, og haaber jeg, at efterhaanden som vi bedre og bedre forstaa disse, vil vor Kjærlighed og Interesse for Ordenen stige og dens Udbredelse tiltage, saa at den tilsidst vil danne **et Broderskab af alle gode Mennesker over hele Jorden.**

O. F. Ordenens største Betydning er dens moralske Virkning; det er □ Pligt stedse at virke hen til, at Følelsen hos Brr. af deres Menneskeværd bliver levende, at alle Brr. opfylde deres Pligter som Familiefædre, Statsborgere og Mennesker. Ordenen danner ligesom en idealiseret Stat, idet Brr. maa underordne sig de Love, som vi selv have givet os, directe i □ (Bilovene) og indirecte gjennem Storlogen (Constitutionen).

Venskab, Kjærlighed og **Sandhed** er vor Devise, **Pligt** og **Ære** vor første Lov.

Som vi vced er Ordenens Oprindelse en Forening til gjensidig Understøttelse, men allerede Manchester-Foreningen søgte at indføre en Art Ethik, og da Wildey overførte Ordenen til Amerika, tilfredsstillede en Understøttelsesforening ikke heller ham og han udviklede og fuldstændiggjorde Manchester-Foreningens praktiske Ethik. Hvad jeg kalder den «praktiske Ethik» er Be-

Forsiden af det første Odd-Fellow Blad herhjemme — et Blad, som sikkert ikke ret mange Brødre har kendt eller anet Eksistensen af. Det er trykt i Carl Tiedjes Bogtrykkeri i Odense og bestod af 4 Sider, ikke meget større end denne Gengivelse. Bladet udkom med ialt 14 Numre og afløstes saa af det andet Blad, hvis Navn var Odd-Fellow Bladet og hvis Redaktør var Lægen, Br. Hans Haldorson-Friderickssson, af Nr. 3 Nordstjernen. Dette begyndte at udkomme den 15. Januar 1884.

Følgeblad til Meddelelser til Odd-Fellows. III.

Odense, d. 23. Januar 1883.

Brødre!

Da jeg paabegyndte Udgivelsen af disse «Meddelelser for Odd-Fellows» var det i den Tanke, at ligesom Ordenen i Amerika, Tydskland og Schweiz have deres egne Organer, for deri at kunne drøfte Ordenens almindelige Interesser, vilde et Tidsskrift for danske O. F. ligeledes have sin Berettigelse, saa meget mere som Ordenens Udbredelse derved tillige vil kunne fremmes. Selvfølgelig indseer jeg meget vel, at jeg ikke er den rette Mand til at overtage Ledelsen af et passende Tidsskrift, ligesom jeg ikke er blind for, at Kjøbenhavn er Stedet, hvorfra det bør udgaa; men da jeg ikke kjendte nogen anden Maade, hvorpaa Sagen kunde sættes i Bevægelse, udkom disse Blade, i det Haab strax at modtage Underretning om, at der fra Kjøbenhavn vilde udkomme et velredigeret Blad for O. F. Da jeg imidlertid endnu ikke har modtaget nogen saadan Underretning, vedbliver jeg foreløbig at lade disse «Meddelelser» udkomme, indtil enten en værdigere Broder afløser mig, eller det viser sig, at jeg staar alene med min Opfattelse af denne Sag.

Saalænge disse Blade udkomme bedes Brr. velvillig støtte mig med Afhandlinger i Ordenens Interesse, Spørgsmaal som kunne debatteres, o. L. i Sagens Interesse og for at gjøre Indholdet afvexlende og underholdende.

«Meddelelser for O. F.» vil udkomme én Gang om Maaneden og koster 25 Øre Kvartalet. Bekjendtgjørelser optages for 5 Øre Linien.

For at Enhver kan indsee, at det ikke er nogen Pengespekulation fra min Side, har jeg sat Prisen saa lav, at jeg maa have Tab af Foretagendet, og bedes Brr., som ikke dele min Anskuelse om Betimeligheden af et saadant Tidsskrift, om ikke at abonnere, da jeg med stor Sindsro skal standse Udgivelsen, hvis min Opfattelse ikke finder Tilslutning.

Abonnement modtages foreløbig kun ved direkte Henvendelse til mig selv.

Med br. Hilsen i V. K. og S.

Br. C. F. V. Lund,
Fisketorvet 3, Odense.

Bekjendtgjørelser.

Skindergades nye Skræderetablissement, Nr. 8,
ligeved Kjøbmagergade,
anbefaler sig med Alt til Faget henhørende, — elegant og solidt Arbejde, meget billige Priser, samt **Reparations- og kemisk Tøjrensnings-Etablissement for Herreklæder.**
Smukt Arbejde, billige Priser, hurtig Expedition. Br. **Alfred Paulsen,**
Skrædermester.

Præmie-Obligationer,
der give Udsigt til meget betydelig Gevinst, faaes mod maanedlige Afdrag hos
P. Jensen, Nørregade 79.

Laura Jensens Pensionat,
Nørrefarimagsgade Nr. 17,
1. Sal over Gaarden,
bringes i kjøbenhavnske Brødres velvillige Erindring. Middagsabonnement. Værelser med og uden Kost.
(Br. P. Jensen, Odense.)

C. H. HANSEN,
24, Gravene 24 Odense,
anbefaler alle til en vel assorteret «en detail»-Kolonial-Forretning henhørende Varer, i prima Kvalitet, til billige Priser.

Trykt hos Carl Tiedje i Odense.

Da det foran gengivne Blad var udkommet med 3 Numre, samledes disse 3 Numre i et samlet Blad, der havde det første Numers Titel og som ledsagedes af et Følgeblad, hvoraf ovenstaaende er en Gengivelse. Hvad der tilsigtedes med det og hvem der var Sjælen i Foretagendet, kan man læse sig til i Meddelelsen. Nogen yderligere Forklaring er overflødig.

I Lovene angives Selskabets Maal at være det at erhverve Bygninger, der kunne afgive de fornødne Lokaliteter for I. O. O. F. i København. Bestyrelsens Formand var Br. Rasmus Larsen, dengang Progres-Logens U.-M., dens administrerende Direktør var Br. Andreas Holck, og dens Kaserer var Br. Leopold Simmonsen, Progres-Logens O.-M. Selskabet traadte straks i Virksomhed og købte i August 1882 Ejendommen Nørrevold 23, for en Købesum af 165,000 Kr. med 25,000 Kr. Udbetaling.

Paa Ejendommen fandtes, foruden et større Forhus, en ubebygget Baggrund, og paa denne Grund blev den nye Logebygning opført. Br. Arkitekt Julius Bagger af Eureka Loge Nr. 6 var Arkitekt for Byggeforetagendet og havde leveret Tegninger og Overslag. Br. Rasmus Larsen havde Murerarbejdet i Entreprise og BBr. F. Larsen og Vilhelm Olsen Tømrerarbejdet.

Den 26. April 1883 blev Grundstenen til den nye Bygning lagt, og den 27. Oktober 1883 foretoges den højtidelige Indvielse, der sluttedes med en Fest i Casinos Lokaler, hvor der i Teatersalen baade paa Gulvet og paa Scenen var dækket til tusinde Mennesker – en Fest, der fik et straalende Forløb og stod som en uforglemmelig Oplevelse for dens Deltagere.

Det var et efter Datidens Forhold meget betydeligt Værk, der her var bragt i Havn, og man maa beundre den Energi og Udholdenhed, der prægede Aktieselskabets Bestyrelse. Opførelsen var sket med smaa Midler, og det kostede derfor ogsaa ret store Anstrengelser bagefter, at faa Foretagendet betryggende financieret. Udgifterne ved Bygningens Opførelse og Udstyrelse og ved Købet af Grunden var løbet op til 412,000 Kr. og var i Virkeligheden vokset alle Beregninger langt over Hovedet. Andreas Holck maatte kæmpe mangen en haard Dyst i de forskellige Loger, for at faa Pengespørgsmaalet ordnet paa den Maade, at Logerne satte Prioriteter i Ejendommen. Det lykkedes ham imidlertid efterhaanden at faa skabt Ro omkring Foretagendet og dets økonomiske Kaar betrygget. Men da havde de unge Loger ogsaa mere end een Gang maattet tage et Greb i Kassen og laane Selskabet Penge.

Det, der her er meddelt, er i Hovedsagen, hvad man gennem de forskellige hjemlige Ordensskrifter faar at vide om denne for Ordenen herhjemme saa betydningsfulde Begivenhed. Men vil man gennemstøve Dagspressen og Ugepressen fra den Tid, faar man adskilligt mere at vide, der viser, at Opførelsen af dette efter den Tids Forhold betydelige Foreningshus har vaks meget stor Opmærksomhed og hævet Ordenen op fra en ret upaaagtet Tilværelse til noget, der begyndte at interessere det store Publikum. Karakteristisk i saa Henseende er en Artikel i det fornemme, førende Ugeblad Illustreret Tidende for den 29. April 1883, der er ledsaget af et Billede af det nye Ordenshus efter Tegning af dets Arkitekt, Br. Julius Bagger.

Der skrives følgende:

I. O. O. F., eller Independent Order of Odd-Fellows, er et af de saakaldte hemmelige Selskaber, der ved Siden af Hjælpsomhed og Godgørenhed søger at udvikle og værne om Humanitet og Sædelighed.

Denne Orden har, saa vidt man af historiske Kilder kan udfinde, sin første Oprindelse i London og synes at være fremkommet omkring Aaret 1783 derved, at Arbejderne paa flere store dengang under Opførelse værende Bygningsværker sluttede sig sammen om gensidig at understøtte og hjælpe hverandre i Sygdoms- og Ulykkestilfælde. Herfra syntes ogsaa Navnet at stamme, idet Medlemmerne, for at undgaa Deltagelse i Kammeraternes Svireri paa Lønningsaftenerne, samledes paa bestemte Steder for af deres Ugeløn at henlægge en ringe Del til fælles Bedste i Nødens Stund og tale sammen om, hvad der kunde tjene dem til Gavn og Glæde.

For at vide, hvem der hørte til deres Forening, vedtog de visse Tegn, hvorved de kunde genkende hverandre. Dette blev imidlertid snart bemærket paa Arbejdspladserne og gav Kammeraterne Anledning til at kalde dem Odd-Fellows, det vil sige underlige Fyre.

Ordenen udbredte sig i England, saavel i London som i de øvrige større Byer, og tæller endnu en stor Mængde Loger dér.

I Aaret 1819 fik Ordenen Fodfæste hinsides Atlanterhavet, hvor den første Loge af denne Art stiftedes, og det var atter her stræbsomme Arbejdsfolk, der, kendte

med Ordenens gode Virksomhed i England, her i det fjerne Vesten forsøgte at frembringe noget lignende.

I Begyndelsen arbejdede disse Loger sammen med de engelske, men allerede i Tyverne blev de adskilte, og de amerikanske Loger antog fra den Tid Navnet Independent Order of Odd-Fellows. De blev i Amerika, som overalt hvor de trængte frem, i Begyndelsen modtaget med Mistillid, for ikke at sige Uvilje, men de har forlængst ved deres heldbringende Arbejde skaffet Ordenen en saadan Anseelse, at Navnet Odd-Fellows langt fra at være et Spottenavn, som i Begyndelsen, er blevet et Hædersnavn i saa godt som hele den civiliserede Verden.

Herhjemme fremstod Ordenen første Gang i 1878 derved, at Danske, som i Udlandet var blevet indviede i Ordenens Hemmeligheder, traadte sammen og dannede en Loge, der blev højtidelig indstiftet den 30. Juni 1878. Siden da er Ordenen vokset med stadig stigende Hastighed og tæller for Tiden 7 Loger i København og 1 i Odense, medens der rundt i Provinserne er livlig Bevægelse for Oprettelsen af nye Loger. Denne Ordenens stærke Udvikling herhjemme har allerede længe krævet en egen Logebygning, der kunde tilfredsstille de stedse stigende Krav og give Ordenen den Anseelse udadtil, som dens Formaal og hele Virksomhed har berettiget den til.

Paa en baade smuk og fyldestgørende Maade vil dette Savn blive afhjulpet i den kommende Sommer, idet paa Ordenens 64-Aars Stiftelsesdag den 26. i denne Maaned Grundstenen nedlagdes til en ny Logebygning, hvoraf vi her giver en Afbildning og som vil blive opført paa en 3000 Kvadratalen stor Grund, beliggende mellem Nørre Boulevard og Linnésgade.

Naar Ordenen ikke søger at henlede Opmærksomhed paa sig ved at give sin Bygning en monumental Gadefacade, handler den kun efter sine almindelige Grundsætninger, men selv om Bygningen saaledes ikke kommer til at ligge umiddelbart til Gaden, vil der dog intet blive sparet paa selve dens kunstneriske Udsmykning, og den vil i Højde rage op over alle omliggende Bygninger.

Foruden Bibliotek, Læseværelse og andre Lokaliteter skal Bygningen indeholde to meget store Sale til Logearbejdet og en Festsal. Disse Sale vil blive nogle af de største, som endnu findes i København, idet Festsalen vil blive 68 Fod lang og 32 Fod bred og 30 Fod høj. De øvrige Sale vil faa en lignende Udstrækning.

Tegning og Overslag er udarbejdet af Hr. Arkitekt Julius Bagger, der har løst sin ingenlunde lette Opgave paa en særdeles fortjenstfuld Maade.

Medens Odd-Fellow Ordenen hidtil hos os har ført en skjult og af det store Publikum ukendt Tilværelse, vil den saaledes i en nær Fremtid faa et mere officielt Præg, idet man nu véd, hvor den bygger og boer.

Hvad den foretager sig indenfor Murene, eller hvori dens Arbejde dér bestaar, vil som hidtil være en lukket Bog for uindviede, men vi nærer den Overbevisning, at det er baade til Gavn, Glæde og Velsignelse . . . .

Som man vil kunne forstaa, blev der lagt meget Mærke til denne overordentlig sympatiske Artikel i det fornemme og ansete Ugeblad, og det havde da ogsaa til Følge – sammen med det, Dagspressen havde at fortælle – at Ordenens Vækst tog stærkt til. Maaske dog ikke altid til det gode, eller det helt forsvarlige.

GRUNDSTENEN NEDLÆGGES

Lad os herefter gaa over til Dagspressen.

Dags-Avisen bringer i sit Nr. for den 27. April 1883 følgende Artikel om Grundstensnedlæggelsen til det nye Ordenshjem:

Odd-Fellow Hjemmet nedlagde i Gaar Eftermiddags Kl. 5 ved en smuk Højtidelighed Grundstenen til sin Logebygning i Nørrevoldgade 23 i Overværelse af 600 Medlemmer af Ordenen.

Efterat der var blæst en Koral og afsunget en Sang, bød den herværende Distrikts Deputerede Stor-Sire, Forstander A. Holck, Forsamlingen Velkommen og udbragte et Leve for Kongen, som besvaredes med 9 Hurraer og Fanfare. Derefter nedlagde han i Grunden en Kasse med Landets Mønter og en haandskreven Beretning om Ordenens forskellige Loger i Danmark. Derefter fulgte flere Ceremonier, blandt andet læste Kapellanen, Sagfører Hansen, forskellige Bønner, og der blev stænket Vand og strøet Hvedekorn som Symbolik for Venskab, Kærlighed og Sandhed.

Efterat Grundstenen var lagt og tilmuret, blæstes atter en Koral, hvorefter Forstander A. Holck tog Ordet og udtalte, at Ordenen var af temmelig ny Oprindelse, idet den stiftedes for 64 Aar siden i Amerika. Dens Stifter var en simpel Mand,

traadte den Distriktsdeputerede Stor-Sire for de danske Loger, A. Holck, frem og meddelte i faa Ord, hvad der skulde foregaa. Nedlæggelsen af Grundstenen vilde finde Sted med de i Logen brugelige Ceremonier, og han paakaldte Guds Velsignelse over det samt opfordrede Kappellanen til at indlede Handlingen med en Bøn, hvilken blev afsluttet af Stor-Siren med et: Saaledes være det – et Ønske, der blev gentaget af hele Forsamlingen.

Der blev derefter oplæst et Dokument, hvori Nedlæggelsesakten blev omtalt. Da Oplæseren omtalte, at Grundstensnedlæggelsen fandt Sted i Hans Majestæt Kongens 20. Regeringsaar, standsede Stor-Siren Oplæseren og udbragte et Leve for Hans Majestæt. Derefter oplæstes Resten af Dokumentet, som, tilligemed Eksemplarer af de gældende Mønter og en haandskreven Beretning om de danske Loger, blev nedlagt i et Skrin. Medens Skrinet blev loddet, blev der spillet nogle Koraler, og Stor-Siren nedlagde derefter Grundstenen. Ligesom denne var fast forbunden med Murværket i Bygningen, saaledes skulde ogsaa Venskabet være Forbindelsen i Logens sociale Bygning: Saaledes være det –

Saaledes være det – gentog derefter hele Forsamlingen.

Han fremhævede Kærligheden, symboliseret ved Blomster, og Sandheden, symboliseret ved Hvedekorn, som de Dyder, der burde gennemsyre Selskabet og udtalte med hele Logens Tilslutning: Saaledes være det – et Ønske om, at Bygningen maatte være uberørt af alle Tiders Storme. I Godhedens og Barmhjertighedens Navn nedlagde han Grundstenen og bad til, at disse Hoveddyder altid maatte herske i Logen: Saaledes være det –

Og hele Logen gentog: Saaledes være det –

Efter at Logens Kapellan havde bedt en Bøn, opfordrede Stor-Siren Medlemmerne til at fuldføre det nu begyndte Værk og til at opføre et Tempel til Ære for deres egen Nidkærhed i Ordenens Tjeneste. Efter at Kapellanen havde lyst Velsignelsen over Forsamlingen, blev der spillet en Koral, og Stor-Siren tog derefter atter Ordet.

Grundstenen blev lagt paa Ordenens 64-Aars Fødselsdag, sagde han. For 52 Aar siden var den første Loge blevet bygget. Dette var et smukt Resultat. Men i Danmark havde Jordbunden dog været meget bedre, thi der var kun gaaet 5 Aar, da Logen kunde lægge Grundstenen her. Ordenen havde ingen Arv at løfte fra Old-

nemlig Smeden Thomas Wildey, hvis varme Hjerte for sine Medmennesker ikke burde glemmes af nogen. Ordenen talte nu over 8000 Loger, som var spredt over hele Verden og med over ½ Mill. Medlemmer, som understøttede trængende Brødre og deres Familier med over 8 Mill. Kroner aarlig.

Det Hus, hvortil Grundstenen nu er lagt, skulde være et Hjem for Brødrene, hvor de efter Dagens Arbejde kunde finde Vederkvægelse. Han vilde takke Pressens Repræsentanter, fordi de var mødt, thi saa kunde det jo blive almindelig bekendt, at Ordenen ikke befattede sig med sorte Kunster, men at den virkede til Velsignelse for vort Fædreland.

Den 30. Juni 1878 blev Ordenen dannet her i Landet, og efter 5 Aars Forløb kunde den nu opføre sin egen Bygning. Ordenen begyndte med 35 Medlemmer, men den var gaaet rivende frem. For 6 Maaneder siden havde den bestemt at opføre sin egen Bygning, og der var i disse Maaneder indsamlet 50,000 Kr. Men inden Bygningen var færdig, vilde der være samlet en Kapital paa 100,000 Kr. Det var i Dag Ordenens Stiftelsesdag, derfor havde man besluttet at nedlægge Grundstenen til den første Loge, som opførtes i Danmark, paa denne Dag.

Til Slut nedbad han Velsignelse over Bygningen, hvorefter en Sang blev afsungen.

Bestyrelsesmedlem, Murermester Rasmus Larsen meddeler, at der i Provinsaviserne havde staaet, at Ordenens Formand, Forstander Holck, var en Byrde for Foreningen. Dette var usandt, thi Brødrene agtede og ærede ham, og da der ved denne Lejlighed var Repræsentanter til Stede for Hovedstadens Aviser, vilde han nedlægge en kraftig Protest mod denne Sigtelse.

Han udbragte derefter et Leve for Forstander Holck, hvilket besvaredes med 3 stormende Hurraraab ....

Nationaltidende giver et mere fyldigt Referat af Festlighederne, og vi gengiver det her, blandt andet for at vise, at man dengang ikke var ængstelige for at lukke baade Døre og Vinduer op, for at give den store Offentlighed et Indtryk af, hvorledes Ordenen arbejdede, ogsaa symbolsk set.

Artiklen findes i Bladet for den 27. April 1883 og lyder saaledes:

Aktieselskabet Odd-Fellow Hjem nedlagde i Gaar Grundstenen til sin nye Bygning ved Nørrevold 23. Efterat der var spillet en Koral og afsunget en Sang,

Man kan maaske her med Rette indskyde den Bemærkning, at det – at dømme efter det sikkert fortræffelige Referat af Hovedpunkterne i Andreas Holcks Tale – har været denne magtpaaliggende at give god Besked om, hvad Ordenen var, og hvad den vilde. Her var endelig en Gang en Lejlighed til at fange Offentlighedens Øre, og en god Lejlighed, og han benyttede den baade klogt og med Held.

Som man vil have lagt Mærke til, udtalte Br. Rasmus Larsen forøvrigt ved denne Lejlighed en hvas Protest mod Provinspressens Skriverier om, at Andreas Holck var en Byrde for Logen, og man kunde maaske spørge om Grunden til dette Angreb. Svaret er sikkert dette, at Andreas Holck paa dette Tidspunkt var Medlem af Folketinget, valgt i Søndervinge Kredsen. Det var i de Tider, da de politiske Bølger gik endogsaa meget højt, og da man, dengang som nu, ikke var kræsen i Valget af Midler, for at komme politiske Modstandere til Livs, er det saa temmelig givet, at Angrebet var et Middel i den politiske Agitations Tjeneste.

BYGNINGEN INDVIES

Men heller ikke Bygningens Indvielse den 27. Oktober 1883 gik stille af.

Om Morgenen den 27. Oktober bragte Dags-Avisen følgende lille, vistnok velmente, men paa enkelte Punkter lidt overdrevne, Artikel:

Odd-Fellow Logens Bygning vil i Dag Kl. 12 blive højtidelig indviet af Distr. Dep. Stor-Sire, Folketingsmand A. Holck. Højtideligheden vil blive overværet af Brødrene, Kronprinsen, Rigsdagens Medlemmer, Borgerrepræsentationen, Repræsentanter for Hovedstadspressen og fl. a.

For et Aar siden erhvervede Ordenen sig Ejendommen i Nørrevoldgade 23, og straks begyndte man at samle Penge ind for at opføre et Hjem. Pengene strømmede ind, og man tog saa fat paa Arbejdet med at opføre en Logebygning i den store Gaardsplads. Hjemmet er en tre Etages Bygning, opført efter Tegning og Overslag af Arkitekt Julius Bagger.

Logen tæller her i København 800 Medlemmer. Desuden findes der 9 Loger i Provinsen og Medlemmer i hver en By, Danmark over.

I Aften afholdes en Fest i Kasino, hvortil en Mængde Autoriteter er indbudt.

Logen vil gennem Politiassistenterne uddele 1200 Portioner Mad til de Fattige en af Dagene.

tiden eller Middelalderen. Den var et Barn af den nyere Tid, men Erfaringen viste ogsaa, at hvad der var undfanget af Nutiden, bedre forstodes af denne.

Aldrig var nogen Orden vokset som denne. Ringe var dens Herkomst, thi en Smed var dens første Bygmester. Han havde følt, at Tiden var kommen til at slynge Kærlighedsbaand om alle Jordens Folk, og i Dag blev Smeden, hvis Navn var Thomas Wildey, nævnt rundt omkring. Ordenen talte nu 8000 Loger med ½ Mill. Medlemmer, og der blev uddelt omkring ved 8 Mill. Kroner om Aaret i Understøttelser. Det var ikke et tomt Mundsvejr indenfor Logen, at det var en Pligt at besøge de syge, hjælpe de trængende, begrave de døde og opdrage de forældreløse. Men skønt Godgørenhed var en af Logens Dyder, var det ikke den største. Hovedformaalet var Menneskenes Forædling. Ingen kunde være en god Odd-Fellow, som ikke elskede sin Gud, sit Fædreland og sin Næste. Vi ønsker at have vort Hjem og et Arbejde indenfor vore egne Vægge, men den Fremgang, Logen har haft, har vist, at dens Gerning ikke er Mørkets Gerning, og den Modstand, der paa Grund af Hemmelighedsfuldheden var rejst mod Logen, vilde sikkert svinde.

Den Bygning, som her blev opført, vilde være et af Midlerne hertil. Han haabede, at den Tid vilde komme, da det blev almindeligt anerkendt, at Logens Gerning var til Velsignelse for Samfund og Fædreland.

Denne Loge var kun 5 Aar gammel, men saa sig dog i Stand til at opføre en Pragtbygning, paa hvilken Taget vilde blive lagt under Jubel, før 6 Maaneder var gaaet. I Løbet af 6 Maaneder var der indsamlet 50,000 Kr. til Bygningen, men Sagen havde Fremtiden for sig, og der vilde sikkert komme 100,000 Kr. Bygningen skulde være et Hjem, hvor Manden, uden Tilsidesættelse af sit eget Hjem, kunde samles med trofaste Venner og Brødre, og hvor Hustruen med Tryghed kunde sende sin Mand hen, fordi det var et Godgørenhedens Hjem.

Et nifoldigt Leve for Odd-Fellow Hjemmet i København.

Der blev saa atter sunget en Sang, og Murermester Rasmus Larsen erklærede, i Anledning af en Udtalelse i Provinsaviserne, at Logens højtelskede Br. Andreas Holck ikke var en Byrde for Logen, men en Glæde for den.

Han udbragte et Leve for Holck, der besvaredes med kraftige Hurraraab.

Dermed var Højtideligheden sluttet, men blev af et stort Antal Medlemmer fortsat senere om Aftenen ved et festligt Samvær . . . .

Om det blev gjort, vides for øvrigt ikke. Men Pressen synes i hvert Fald ikke at indeholde noget om det.

Dagen efter, den 28. Oktober 1883, indeholdt det samme Blad følgende Referat af Indvielseshøjtideligheden:

Det nye Odd-Fellow Hjem indviedes i Gaar med en meget smuk og stilfuld Højtidelighed.

Efter at saa mange Medlemmer af Selskabet, som den store, rigt smykkede Festsal kunde rumme, havde samlet sig dér, førtes de særlig indbudte ind i Salen. Blandt disse bemærkedes Folketingets Formand, Hr. Chr. Berg – som førtes af Stor-Mesteren –, Overpræsident Finsen, Borgerrepræsentationens Formand, Højesteretssagfører Henrichsen, Borgmestrene Borup og Etatsraad Knudsen, Repræsentanter for Pressen og flere ....

Ved Salens ene Ende havde Stor-Mesteren, Folketingsmand A. Holck, sin Plads, og han, ligesom Ordenens øvrige Embedsmænd, var iført deres Embedsemblemer. Efter at først en Kantate var afsunget og et Recitativ foredraget og nogle Sange sunget af hele Forsamlingen, indviedes Logehallen med Taler, Bønner og forskellige symbolske Handlinger. Byggekomitéens Formand overleverede Bygningen til Stor-Mesteren, som derpaa erklærede den indviet til sit Øjemed: at tjene til Udbredelse af Venskab, Kærlighed og Sandhed. De øvrige Embedsmænd oplæste derpaa de foreskrevne Formularer og foretog de symbolske Handlinger, hvorefter Bygningen indviedes til Venskabet ved Vandets rene Symbol, til Kærligheden ved Ildens Symbol, til Sandheden ved Symbolet af Hvedekorn, og til Troen, Haabet og Kærligheden ved Symbolet af Blomster.

Stor-Kapellanen sluttede denne Del af Højtideligheden med Fremsigelse af en Bøn.

Der blev derefter atter afsunget en Sang, hvorefter Stor-Mesteren holdt den egentlige Festtale.

I den fremhævede han først den store Udbredelse, Ordenen havde faaet herhjemme i faa Aar. Tanken om det store Kærlighedsværk, som her udøves, var først udgaaet fra den fattige Smed, Thomas Wildey, hvis Navn fortjener at mindes. Han var Ordenens Grundlægger, og da Folk i Begyndelsen ikke kendte dens For-

maal, gav de dens Medlemmer Navnet Odd-Fellows, det vil sige løjerlige Fyre. De store Pengemidler, hvorover Ordenen raader, sætter den i Stand til at udøve en stor Understøttelsesvirksomhed. Den havde det Princip, at enhver uarbejdsdygtig Broder *skulde* modtage Hjælpen, der var tvungen, idet derved det saarende ved at modtage Understøttelsen blev undgaaet.

Ordenen var intet egentligt hemmeligt Selskab, da dets Forudsætninger var aaben for alle. Det var kun enkelte Ceremonier, Kendetegn og lignende, der var bevaret som Hemmeligheder.

Men ved Siden deraf havde den som Opgave at forædle og opløfte Menneskenes Sjæle. Den forudsatte kun hos Medlemmerne en Erkendelse af et højeste Væsen, og alle Religioner kunde derfor her mødes i Fred. Al Politik var udelukket. Han meddelte enkelte Oplysninger om Ordenens Udbredelse, hvoraf bl. a. fremgaar, at den over hele Verden talte 7514 Loger med et Medlemstal paa 500,000. — Deres samlede Indtægt var sidste Aar 20 Mill. Kroner, og i samme Aar var der som Hjælp til Fattige udbetalt 8 Mill. Kroner.

Festlighederne sluttedes med en Sang.

Senere paa Dagen sluttedes Festen, som før bemærket, med en glansfuld Festmiddag i Kasino, og den store Dag var hermed til Ende.

DISTRIKTS-STORLOGEN SKABES

I Juli Maaned 1882, altsaa kun fire Maaneder efter, at Leopold Simmonsen havde rejst Spørgsmaalet om at søge bort fra Storlogen for det tyske Rige og ind under den suveræne Storloge, tog han fat paa sin anden Kongstanke: Oprettelsen af en Distrikts-Storloge. Der blev i den Anledning udsendt følgende Spørgsmaal til de fire københavnske Loger:

Ønsker Logen, at der her i Landet oprettes en Distrikts-Storloge?

Skal den have Sæde i København?

Vil Logen underordne sig en saadan eventuel Distrikts-Storloge?

Vil Logen udnævne sin Ex.-M. til i Forening med de andre Logers Ex.-M. at indsende til den højværdige suveræne Storloge en Ansøgning om et Fribrev til en Distrikts-Storloge?

Er Logen villig til at udrede ⅕ af den for et Fribrev udfordrede Sum af 24 Kr.?

Alle disse Spørgsmaal besvarede Logerne, saaledes som det var ønsket, med Ja.

Derefter kan det ses, at den suveræne Storloge i September s. A. har modtaget en Skrivelse fra Ex.-M. Leopold Simmonsen, dateret den 18. August 1882, med Ønsket om Oprettelsen af en Distrikts-Storloge for Danmark. Der ses imidlertid ikke paa dette Storlogemøde at være forhandlet nærmere om Spørgsmaalet, og Sagen synes at have hvilet indtil i Marts 1883, da de nedennævnte Brødre den 28. Marts udsendte følgende Skrivelse til Logerne:

Til de værdige Underloger, Valdemar-Lejren og Rebekka-Logen
af I. O. O. F. i Danmark.

Værdige Embedsmænd, Patriarker, Brødre og Søstre!

Da der fra flere Sider var fremkommen Udtalelser om Ønskeligheden af atter at genoptage det i Juli og August Maaned forrige Aar af Ex.-M. L. Simmonsen frembragte Spørgsmaal om Oprettelsen af en Distrikts-Storloge for Norden, med dertil sig sluttende forberedende Skridt, afholdtes af herværende Ex.M. et Møde, paa hvilket med Majoritet af Underskriverne blev vedtaget at indstille til Logerne, om ikke disse nu ønskede oprettet en Distrikts-Storloge i København og derfor vilde bemyndige deres Ex.-M.M. til i Forening med Ex.-M.M. fra de øvrige Loger, saavidt Enighed kan naas, at indsende Ansøgning til den højværdige suveræne Storloge om Fribrev for en Distrikts-Storloge, samt at afholde Omkostningerne ved et saadant Fribrev pro rata.

Vi tillader os i Henhold hertil at indstille ovenstaaende til de værdige Loger og Lejren.

I. V. K. S. broderligst:

J. Hansen, Ex.-M. Nordstjernen 3.	J. Hansen, Ex.-M. Fyns Loge 5.	Chr. Borup, Ex.-M. Danmark 1.
C. Wassmann, Ex.-M. Schandinavia 2.	Julius Meyer, Ex.-M. Nordstjernen 3.	A. J. Meyer, Ex.-M. Nordstjernen 3.

Tiltrædes af:

P. Therp, Ex.-M. Danmark 1.	J. Rath, Ex.-M. Nordstjernen 3.

Logernes Brødre forstod imidlertid ikke Nytten eller Betydningen af en saadan Distrikts-Storloge herhjemme, og det var ret sløjt med Tilslutningen. Men i Juli Maaned s. A. spurgte man igen, efter at Jordbunden var tilstrækkelig forberedt ved en livlig Agitation, og da lykkedes det at faa den ønskede Stemning skabt.

Det ses derefter, at Andragendet har været forelagt den suveræne Storloge samme Aar. Der nævnes imidlertid ved denne Lejlighed ingen bestemt Jurisdiktion udover, at det skulde være en Storloge for Danmark, og ikke, som i Skrivelsen forudsat, en Storloge for hele Norden. Imidlertid oplyser en Skrivelse, som den Distr. Dep. Stor-Sire Andreas Holck samtidig havde indsendt til den suveræne Storloge, at det var de danske Logers Ønsker, at den suveræne Storloge vilde udstede et Fribrev, omfattende Sverige, Norge og Danmark under Navnet, Storlogen for Skandinavien, med de samme Privilegier som Storlogen for det tyske Rige.

Skulde den suveræne Storloge imidlertid ikke ønske at lægge Sverige og Norge ind under Danmark, anmodes der om et Stor-Fribrev for Danmark alene.

Den suveræne Storloges Udvalg for Andragender havde imidlertid ledsaget Andragendet med en Udtalelse om, at Ordenen i Danmark endnu ikke var saa grundfæstet, som ønskeligt kunde være, og at nogle af Logerne var vel smaa, hvorfor man foreslog at henlægge Andragendet til det næste Aars Storlogemøde.

Denne Indstilling blev derefter vedtaget.

Imidlertid indeholder den suveræne Storloges Beretning for Aaret 1884 en ganske kort Meddelelse om, at Stor-Siren Erie J. Leech den 28. Februar 1884 havde udfærdiget et Fribrev for en Storloge for Danmark. Der maa altsaa formodentlig fra de ledende Kræfters Side herhjemme, og efter at den suveræne Storloges Beslutning var vedtaget, være fremkommet saadanne Oplysninger, at Stor-Siren ikke har ment det nødvendigt nu at afvente den kommende Storloges Beslutning, men fundet det forsvarligt uden videre og paa eget Ansvar at udstede det ønskede Fribrev.

Hermed var altsaa det første Afsnit af Ordenens Historie herhjemme sluttet. Man havde faaet Fribrev til en Distrikts-Storloge, og man skulde nu til paa mange Maader at staa paa egne Ben.

Det er kun et kort Afsnit, regnet med Aars Tal. Men ét maa man give det med

paa Vejen: kedeligt er det ikke. Der skabtes meget – og selv om det, der skabtes, ikke altid var lige vel overvejet, eller lige godt i Udførelsen, bar det dog stadig fremad. Og hvormeget man end aareladede den gamle Moderloge, Danmark Loge Nr. 1, naar nye Loger skulde stiftes, gik ogsaa den stadig fremad. Der var Kræfter i den, og det er der endnu den Dag i Dag.

Hædret være den for det.

De var mange, der trofast arbejdede med for at naa det, man vilde naa. Og baade de navnløse og de, hvis Navne blev bevaret, skal mindes for det. Men særligt er der tre Navne, der skal mindes og nævnes endnu en Gang, inden Bladet vendes.

Først *Andreas Holck,* hvem vi tidligere har fortalt om. Der skal kun her føjes til, at uden ham var sikkert meget gaaet helt anderledes skævt, end det gik, og meget var gaaet helt galt. Han var Formidleren og Forhandleren og den, man tyede til, naar endnu et sidste Nøk skulde tages – det, der gav, hvad man havde villet og haabet.

Og saa *Julius Meyer:* En uforbederlig Ærgerrighed og en fantasifuld Optimist. En Fusentast paa mange Maader. En uregerlig Tunge og et stridbart og saarbart Sind. Derfor ogsaa vanskelig at komme til Rette med og vanskelig at omgaas. Og derfor ogsaa udsat for det, der alle Dage blev den uforbederlige Ærgerrigheds Lod: Skuffelsernes Smerte tilsidst.

Men hans Arbejde skal ikke underkendes. Han var jo dog den første, der tog fat, redebon og begejstret og opfyldt af Iver for sin Mission. Lad saa være, at han fejlede en Gang imellem. Han var dog én af dem, der fik noget udrettet, nyskabte og formede.

Han kaldte sig i sine sidste Leveaar Stifter af I. O. O. F. i Danmark. Men Storlogen forbød ham dette, og den suveræne Storloge, som han klagede til, svarede ham, at man kun kendte én Stifter af Ordenen: Thomas Wildey. Og lad gaa med det. Man skal ikke sige den suveræne Storloge imod. Men et Gran af Sandhed var der alligevel i dette hans glødende Ærgerrigheds sidste Udslag.

Og stridbar var han til det sidste. Det trak just op til nye Stridigheder mellem ham og Andreas Holck, da han døde den 25. November 1895.

Han blev jordet paa Vestre Kirkegaard i København, og Columbus Logen Nr.

Aar 1884 Mandagen den 21de
April Kl 1 Eftern. samledes 23 Godstaaende Ex: M.
af Odd Fellow Ordenen i Danmark i Ordenens Logebyg
ning i Kjöbenhavn paa 2den Sal for at aabne en af de
Sovereign Grand Lodge of the I.O.O.F bevilget Storloge for
Kongeriget Danmark. —

Følgende Ex M. vare möde med Certificater fra
deres resp. Loger:

Fra Danmarks Logen	No 1	Ex M. P. Jerp, Chr. Borup og Rand		Bil 1.
" Scandinavia —	" 2	" Wasmann og Syndergaard		" 2.
" Nordstjernen —	" 3	" Rath, Joh. Hansen og Jacobson		" 3.
" Progres —	" 4	" L. Simmonsen, R. Larsen, A. Petersen og V. Petersen		" 4.
" Fyen —	" 5	" J. Hansen V. Meyer og Christoffersen		" 5.
" Eureka —	" 6	" A. Holck, Fratz og L. P. Olsen		" 6.
" Union —	" 7	" Busse		" 7.
" Marcellus —	" 8	" Thorndal		" 8
" Andreas —	" 9	" Dangaard		" 9.
" Wilder —	" 10	" A. F. Meyer		" 10.
" Columbus —	" 11	" Jul. Meyer		" 11.

Den D. D. St. Sire Ex M. A. Holck opläste en Bevil
ling fra the Sovereign Grand Lodge of the I.O.O.F ved hvil
ken der gaves de ovennævnte 10 første Loger Ret til at aabne
en Storloge i Danmark under Navn af

Storlogen for Kongeriget Danmark

med Sæde i Kjöbenhavn og med Overhöjhed over alle
underordnede Loger i Danmark. —

Bevillingen er saalydende i Oversættelse:

Independent
Order of Odd Fellows.

" Til Alle hvem dette angaar.
" Vi Eric F. Leech Stor Sire for the Sovereign
" Grand Lodge of the Independent Order of Odd Fellows
" og den Jurisdiction af Ordenen, som hörer dertil.
" Venskab, Kjærlighed og Sandhed
" Gjöre vitterligt: At i Henhold til den Myn.

En Gengivelse af 1. og 2. Side af Forhandlingsprotokollen for Storlogen for Kongeriget Danmark, der første Gang holdt Møde Mandag den 21. April 1884 Kl. 1 Eftm. under Ledelse af den daværende Distr. Dep. Stor-Sire for Danmark, Andreas Holck.

„ dighed, der er os tillagt, authoriserer og bemyn-
„ diger vi herved vore trofaste og højelskede Loger
„ Danmark N: 1, Scandinavia N: 2, Nordstjernen N: 3,
„ Progres N: 4, Fyen N: 5, Skandinavia N: 6, Eiricka N: 6,
„ Union N: 7, Marcellis N: 8, Andreas N: 9 og Wilder N: 10
„ til at constituere en Stor Loge i Byen Kjöbenhavn, Kon-
„ geriget Danmark, som skal kjendes og hilses under
„ Navn af den Højverdige Stor Loge for Kongeriget Danmark.
„ Og vi authoriserer og befuldmægtiger fremdeles sam-
„ me vore trofaste og højelskede Stor Loge at höre og af-
„ gjöre almindelige og specielle Sager og Ting henhörende
„ til Ordenen indenfor den nævnte Stor Loges Jurisdic-
„ tion, i Overensstemmelse med Reglerne og Forskrifterne
„ fra the Sovereign Grand Lodge of the I.O.O.F.
„ Forudsat altid, at den nævnte Stor Loge for Kongeriget
„ Danmark viser tilbörlig Lydighed overfor the Sovereign
„ Grand Lodge of the I.O.O.F. og dennes Bestemmelser;
„ i modsat Fald er denne Bevilling uden nogen Gyldig-
„ hed og Virkning.
„ Dette Fribrev er bevilget i Overensstemmelse med
„ Betingelserne foreskrevne for Stor Loger udenfor Nord-
„ Amerikas Fastland, at den nævnte Stor Loge for Kon-
„ geriget Danmark ikke skal være udsat for nogen Repræ-
„ sentationsudgift eller Afgift af anden Slags, og the Sove-
„ reign Grand Lodge skal ejheller udrede nogen Ud-
„ gift til en Stor Repræsentant fra Stor Logen for Kon-
„ geriget Danmark.

„ Givet under vor Haand og the Sovereign
„ Grand Lodge of the Independent Order
„ of Odd Fellows Segl, i Byen Baltimore
„ Staten Maryland, de Forenede Stater i
„ Amerika ved otte og tyvende Februar
„ Et Tusinde, otte Hundrede og fire og
„ firsindstyve og i det fem og tredsinds-
„ (L. S.) tyvende Aar af vor Orden

„ Eric J. Lueh. Stor Sire

„ Theo A. Rost. Stor Secret.

11, der var den sidste Loge, han tilhørte, efter at han havde været med til at stifte Nordstjernen Loge Nr. 3 i 1881, har rejst et Mindesmærke paa hans Grav.

Og endelig *Leopold Simmonsen:* Ærgerrig som Julius Meyer. Men mere behændig i sin Ærgerrighed. Han kunde tage Fornuften fangen, naar det endelig gjaldt. Undertiden paastaaelig og rethaverisk. Men ikke uden Evne til at sno sig, naar det kneb. Og alle, der kendte ham, vidner, at han altid var en god Kammerat. En Dialektiker med levende Sans for den advokatoriske Lære om at angribe Fjenden i dennes egen Lejr, var han ogsaa, hvad han ikke mindst har vist ved det Brev, han sendte Stor-Sekretær Meyendorff, da denne beklagede sig over, at han holdt til med direkte Skriverier til den suveræne Storloge uden om Storlogen for det tyske Rige. Dette Brev er i Virkeligheden et Stykke Dialektik af Format.

Ogsaa han fik naaet noget, fordi han var utrættelig. Han skrev Breve til Storlogen i én Uendelighed. I den suveræne Storloges Beretning for 1882 hedder det: Breve er modtaget fra Br. Leopold Simmonsen i København den 15. og 26. Oktober, 27. og 29. December 1881, den 1., 17., 24. og 31. Marts og 16. Maj 1882.

Hans er utvivlsomt Æren for Tilslutningen til den suveræne Storloge og for Distrikts-Storlogens Oprettelse. Han var i hvert Fald den, der tog fat før de andre, og havde Haand i Hanke med til det sidste.

Han døde pludselig af et Hjerteslag den 6. Oktober 1890, kun 40 Aar gammel.

Herefter gaar vi saa over til et nyt Afsnit af Ordenens Historie: Tiden under Distrikts-Storlogen fra den 21. April 1884 til den 9. Juni 1892, da Storlogen blev uafhængig.

Det amerikanske Fribrev til at danne en Distrikts-Storloge herhjemme.
Det er dateret den 28. Februar 1884 i Baltimore og er udstedt til Logerne Danmark Nr. 1 — Schandinavia Nr. 2 — Nordstjernen Nr. 3 — Progres Nr. 4 — Fyen Nr. 5 — Eureka Nr. 6 — Union Nr. 7 Marcellus Nr. 8 — Andreas Nr. 9 og Wildey Nr. 10
Af disse ophævedes senere Marcellus, der havde Hjemsted i Lemvig, og Wildey, der havde Hjemsted i København. Andreas Nr. 9 fik senere Navnet Andreas Holck. Den fik ved Stiftelsen kun Navnet Andreas, skønt det var Andreas Holck, der tænktes paa. Men man maatte ikke, og maa ikke, benytte nulevende Personers Navne som Navne paa Loger, og derfor blev det kun til Andreas til at begynde med.

DISTRIKTS STOR LOGENS FØRSTE VALGTE EMBEDS-MÆND

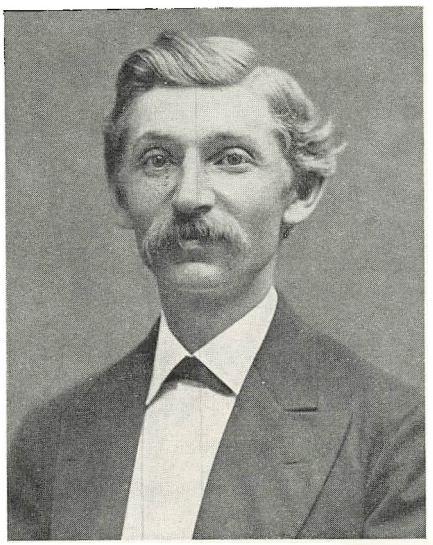

Deputeret Stor-Mester
Joh. Rath
Ex.-M. Br. af
Loge Nr. 3 Nordstjernen

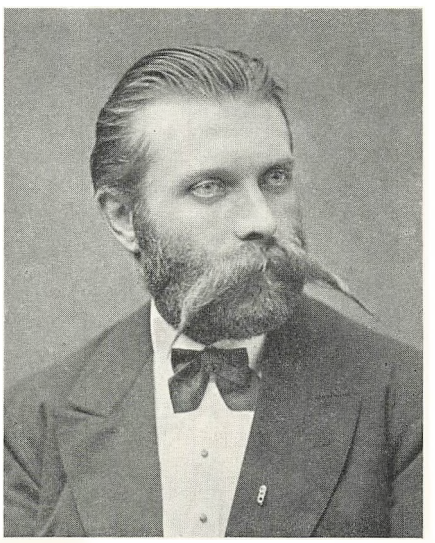

Stor-Inspektør
Leopold Simmonsen
Ex.-M. Br. af
Loge Nr. 4 Progres

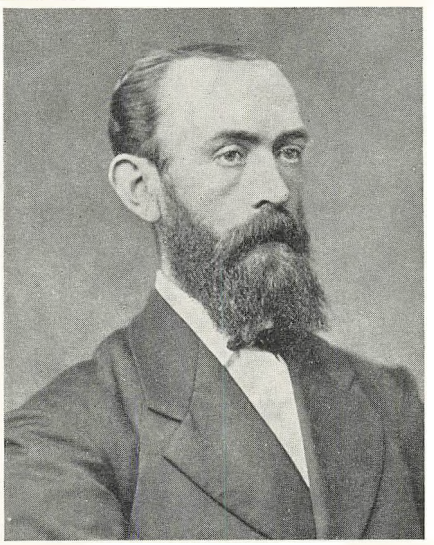

Stor-Sekretær
Joh. Hansen
Ex.-M. Br. af
Loge Nr. 3 Nordstjernen

Stor-Skatmester
L. P. Olsen
Ex.-M. Br. af
Loge Nr. 6 Eureka

Stor-Mester
Andreas Holck
Daværende Distr.
Dep. Stor-Sire
Br. af Loge Nr. 6
Eureka

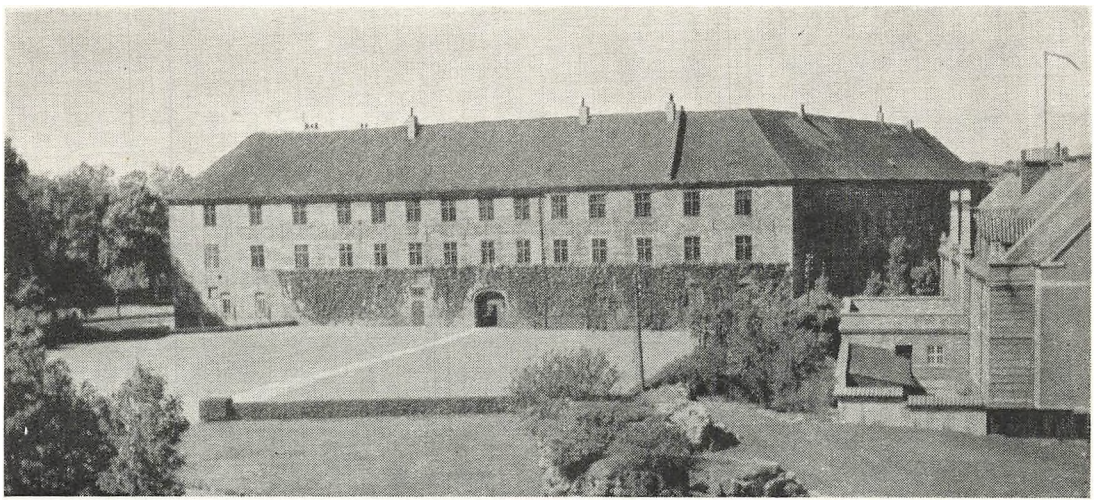

Sønderborg Slot, hvor Loge Nr. 48 Hertha har til Huse

FRA DISTRIKTS-STORLOGENS TIDER

DET FØRSTE STORLOGEMØDE

Vi er nu naaet saa vidt, at Odd-Fellow Ordenen i Danmark har faaet Fod under eget Bord og begynder sit selvstændige Arbejde. Det første Aarsmøde i Storlogen for Kongeriget Danmark aabnedes den 21. April 1884 Kl. 1 Eftm. i Odd-Fellow Hjem paa Nørrevold. Det deltes i to Dele, saaledes at første Del holdtes i Dagene 21.—22. April og anden Del 9.–18. Juni. Der mødte 23 Ex-Mestre med Certifikater fra deres Loger, nemlig: Fra Danmark Loge Nr. 1: Ex.-M. P. Terp, Chr. Borup og M. Rand. Fra Scandinavia Nr. 2: Ex.-M. C. Wassmann og G. Syndergaard. Fra Nordstjernen Nr. 3: Ex.-M. J. Rath, Joh. Hansen og E. D. Jacobson. Fra Progres Nr. 4: Ex.-M. L. Simmonsen, R. Larsen, A. Pedersen og V. Petersen. Fra Fyen Nr. 5: Ex.-M. J. Hansen, R. Christoffersen og V. Meyer. Fra Eureka Nr. 6: Ex.-M. A. Holck, C. Fratz og L. P. Olsen. Fra Union Nr. 7: Ex.-M. R. A. Busse. Fra Marcellus Nr. 8: Ex.-M. J. C. Thorndal. Fra Andreas Nr. 9: Ex.-M. M. V. Damgaard. Fra Wildey Nr. 10: Ex.-M. A. J. Meyer og fra Columbus Nr. 11: Ex.-M. Julius Meyer.

Den D. D. Stor-Sire, Ex.-M. Andreas Holck, der havde modtaget Fuldmagt til at installere Storlogen, oplæste Bevillingen fra The Sovereign Grand Lodge of the

I. O. O. F., ved hviken der gaves de førstnævnte 10 Loger Bemyndigelse til at aabne en Storloge under Navn af *Storlogen for Kongeriget Danmark* med Sæde i København og med Overhøjhed over alle underordnede Loger i Landet.

DE FØRSTE VALG AF EMBEDSMÆND

Da disse Formalia var sket Fyldest, lod den D. D. Stor-Sire derefter foretage Nomination paa og Valg af Embedsmænd til Storlogen. Følgende blev valgt:

Til Stor-Mester: Ex.-M. A. Holck. Til Dep. Stor-Mester: J. Rath. Til Stor-Inspektør: L. Simmonsen. Til Stor-Sekretær: Joh. Hansen. Til Stor Skatmester: L. P. Olsen.

Efter at disse var indsat i deres Embeder, udnævnte Stor-Mesteren til Stor-Kapellan: Ex.-M. Jeppe Hansen. Stor-Marskal: Ex.-M. Chr. Borup. Stor-Fører: Ex.-M. M. Rand. Stor-Vagt: Ex.-M. A. Petersen, og Stor-Herold: J. C. Thorndal.

Hermed var Rammerne for den nye danske Storloge for saavidt endelig i Orden, og saa kunde man skride til Værket. Efter et Kvarters Pavse samledes den nykonstituerede Storloge, for hvilken den nyvalgte Stor-Mester holdt en kort Mindetale over Ordenens første Stor-Mester Thomas Wildey, navnlig i Anledning af at en Buste af ham var bleven opstillet i Lokalet.

Dernæst skred man til Forhandling om Vedtagelse af et Udkast til Grundlov for Storlogen. Det blev bestemt, at Embedsterminerne i de bestaaende Loger første Gang skulde regnes fra 1. Juli 1884 til 1. April 1885 og i de nye Loger fra Installationsdagen til efterfølgende 1. April. Stor-Skatmesterens Kaution blev foreløbig bestemt til 3000 Kr., og Stor-Sekretærens Løn ansattes til 500 Kr. aarlig.

Saa vidt var man naaet denne første Dag. Om Aftenen aflagde Storlogens Medlemmer et samlet kort og formelt Besøg i de Loger, der havde Møde, nemlig Progres- og Union-Logerne.

Sent paa Aftenen genoptoges Storlogemødet, hvor den første Meningsforskel blev konstateret med 8 Stemmer mod 8, saaledes at Stor-Mesteren Andreas Holck maatte afgøre Sagen. Det drejede sig om, at al Titulatur overfor Embedsmænd saavel i Storlogen som i Underlogerne skulde bortfalde, og at den kun skulde bibeholdes overfor Institutionerne, saaledes at Storlogen tituleredes højværdig og

Underlogerne værdige, medens Embedsmændene kun skulde tiltales Br. og Embedsbetegnelsen.

Saaledes blev det. Hvad de 8 havde imod dette, eller hvad de har ønsket i Stedet, fremgaar ikke af Storlogeberetningen.

Allerede i dette Møde forelaa der Ansøgninger om Oprettelse af ikke mindre end tre nye Loger i Provinsen, nemlig: Næstved-Loge Nr. 12 i Næstved, Sct. Olaf-Loge Nr. 14 i Aarhus og Odin-Loge Nr. 15 i Kolding. Den førstnævnte Ansøgning bevilgedes enstemmig, medens de to andre hver fik een Stemme imod.

Der viser sig at have været megen Overtro paa Færde med Hensyn til Nummereringen. Da man behandlede Ansøgningen fra Aarhus, førtes der en Forhandling om, hvorvidt man ikke burde undgaa det fæle Tal 13 – og det besluttedes med 9 Stemmer mod 6 foreløbig at lade Løbe-Nr. 13 bortfalde.

Endnu paa første Dags Møde naaede den nye Storloge at besætte en Række staaende Udvalg, nemlig for Ordenens Stilling, for Lovgivning, Appel, Finanser, Valg, Dagpenge, Korrespondance og Gradeloger.

Næste Dags Formiddag, den 22. April, genoptoges Mødet. Der forelaa straks Ansøgning om Oprettelse af yderligere to nye Loger, nemlig fra Foreningen Venskabet i København, der dog af formelle Grunde udsattes til Junimødet, og fra Assens til Oprettelse af Willemoës-Loge Nr. 16, der bevilgedes enstemmig.

Ogsaa denne Dags Aften aflagde den samlede Storloge Besøg i de københavnske Loger, der holdt Møde.

Endvidere vedtoges midlertidige Bestemmelser for Underloger. Det bestemtes saaledes, at Gebyret for Beviling til Oprettelse af en ny Loge skulde være 150 Kr. Til Gengæld skulde der saa leveres 3 Ritualbøger og 2 Rebekka-Gradebøger samt Storloge-Lovene. Gebyret for Optagelse af nye Medlemmer i Underlogerne skulde være mindst 150 Kr. Embedsterminerne forandredes til helaarlige, løbende til 31. Marts.

ALLE GODE ØNSKER SYD FRA

Som en smuk Afslutning paa første Del af den nykonstituerede Storloges første Samling oplæstes der en Skrivelse fra Stor-Siren for det tyske Riges Storloge, Carl Gustav Louis Lesser. Skrivelsen var dateret Dresden 20. April 1884 og kom

altsaa saa tilpas, som om den var bestilt. Den er interessant i flere Henseender, set paa Baggrund af de tidligere udvekslede Breve mellem den tyske Storloges Sekretær og de danske Brødre om Indførelse af Ordenen i Danmark ogsaa som selvstændig Jurisdiktion.

Den tyske Stor-Sire adresserer Skrivelsen til Herr. A. Holck, Kjøbenhavn. Højværdige Dep. Stor-Sire for Danmark. Højtærede Herre og Broder, og dens hjertelige Tone og hele Væsen aander et virkeligt Odd-Fellow Sind. Stor-Sire Lesser forsikrer om sin store Glæde ved at erfare, at Stor-Siren for den souveræne Storloge, Br. Erie J. Leech, har bevilget Brødrene i Danmark en Storloge, hvorved bl. a. fremhæves Muligheden for en passende Hensyntagen til deres nationale Ejendommeligheder, og han forsikrer om hele det tyske Broderskabs Ønske om, at Himlens rigeste Velsignelse maa blive ikke blot Odd-Fellow Broderselskabet overhovedet, men ogsaa alle danske Brødres Bestræbelser for at befordre dens Trivsel til Del.

Stor-Siren bleklager meget, at han ikke selv har kunnet møde ved Indstiftelsen af den danske Storloge, men udtrykker paany de varmeste Ønsker om, at det for alle Deltagere maa blive en Glædens og Ophøjelsens Dag, at Ordenens Mænd i Danmark til enhver Tid maa være og blive gjennemtrængte af hellig Iver, saa at de med al deres Kraft, Evne og Selvopofrelse til Menneskehedens Vel ville befordre det elskede Broderforbunds Trivsel, omgivne af vor ædle Ordens levende Billeder, paavirkede ved dem af Odd-Fellow Ordenens rene og ophøjede Aand, grebne af Aandsgnisten, som funkler i begejstrede Hjerter . . . .

Lidt svulmende efter dansk Smag, maaske, men aabent, velment og hjerteligt, som det sig bør mellem Brødre.

Brevet var attesteret af F. Meyendorff, Stor-Sekretær, der saaledes endelig kunde sætte Slutstenen paa sin Kæmpebrevveksling med de maalbevidste danske Odd-Fellow Pionerer.

Efter at denne Skrivelse var oplæst, udsattes Storlogemødet til Mandag den 9. Juni Kl. 12.

MØDETS ANDEN DEL

Paa denne anden Del af det første Storlogemøde forhandledes de fra Udvalget for Lovgivning og Bevillinger foreliggende Udkast til Grundlove, og det vedtages enstemmigt, at alle Underlogerne i deres første Møde i Maj 1885 skulde foretage Valg af Stor-Repræsentanter, samt at de foretagne Valg af Embedsmænd i Storlogen skulde gælde til Udløbet af det regelmæssige Møde i 1885.

Iøvrigt viser Storloge-Beretningen fra dette første Storlogemøde, saaledes som man naturligvis kunde vente det, at der hurtigt melder sig Begyndervanskeligheder i Form af formelle Uregelmæssigheder ved Logernes Oprettelse, Optagelse af nye Medlemmer, Logernes Administration, Stridigheder mellem Brødre og Embedsmænd og anden Uro som Følge af Ukendskab til eller Mangel paa Fortrolighed med Ordenens Forskrifter.

Den anden Del af Storlogemødet havde adskillig Tid optaget med Behandling af saadanne Spørgsmaal, indbragt af de bestaaende Loger, af Odd-Fellow Foreninger, der ønskede at oprette Loge – saaledes Foreningen Venskabet –, men ikke havde naaet at faa de formelle Forhold i Orden, Ønsker fra Logerne om Dispensationer fra Forpligtelserne til at betale Procentage – fra en af Logerne meldes saaledes, at alle Pengene er medgaaet til Udstyrelse af Logen og at vi til Dags Dato endnu ikke eje en Skilling i vor Kasse, som det hedder – Klager fra Brødre over Embedsmænd for Myndighedsmisbrug ved Logens Ledelse, Forbud mod at tage Ordet i Logen mere end een Gang, for vidtgaaende Afgørelser ved Ballottering og lignende. Og Resultatet blev, at en Række af Udvalg maatte have disse Sager til Behandling og derefter afgive Indstilling til Storlogen om deres Afgørelser. Det er naturligt, at der paa Baggrund heraf besluttedes, at Storlogen skulde indgive en Ansøgning til The Sovereign Grand Lodge om Tilladelse til at lade Arbejdsbøgerne trykke herhjemme, ligesom et Udvalg nedsattes til at udarbejde Forslag til Ensartethed med Hensyn til Regalier. Dette Udvalg kom til at bestaa af Ex.-M. A. Petersen, Jul. Meyer og Stor-Inspektør L. Simmonsen. Udvalget havde den Triumf, at det meget detaillerede Forslag, der gjaldt Brødre af alle Grader saavel som alle Embedsmænd, Lejr-Medlemmer og Rebekka-Gradeloger, vedtoges enstemmig, og det besluttedes at lade de saaledes foreskrevne Regler gælde fra 1. Juli s. A.

Af andre bemærkelsesværdige Vedtagelser paa Slutningen af dette første Storlogemøde kan nævnes:

At O.-M. skulde være forpligtede til at slutte Logens Forhandlinger senest Kl. 11, med mindre særlige Omstændigheder skulde nødvendiggøre andet, og at intet Medlem under Ansvar efter Loven maatte opholde sig i Logebygningen efter Kl. 1 Nat undtagen ved festlige Sammenkomster. Og dette skulde udtrykkelig ogsaa gælde Provinserne,

at en Kandidat bør forlade Logebygningen straks efter sin Indvielse,

at Storlogen skulde udgive en Adressebog, hvis Pris ikke maatte overstige 50 Øre,

at lade trykke 300 Eksemplarer af Grundlov for Storlogen og 3000 af Grundlov for Underloger, medens

et Forslag om, at Storlogen skulde henvende sig til Dagbladene med Anmodning om ikke at optage Meddelelser Ordenen eller enkelte Medlemmer vedrørende uden Stor-Mesterens Tilladelse, forkastedes med 3 Stemmer mod 1.

Det har aabenbart ikke været nemt at holde Samling paa Medlemmerne af Storlogen saa længe, som det var nødvendigt for at komme igennem alt dette, tildels grundlæggende, Arbejde. Det ses saaledes af Storloge-Beretningen, at Stor-Mester Andreas Holck allerede den 11. Juni har maattet melde Forfald paa Grund af Bortrejse, og Fredag den 13., Lørdag den 14. og Mandag den 16. Juni har man helt maattet undlade at holde Møder, da kun Stor-Sekretær Joh. Hansen havde givet Møde.

I Løbet af Onsdagen den 18. Juni lykkedes det endelig at komme igennem alt Arbejdsstoffet, og den Dep. Stor-Mester, J. Rath, rettede en Tak til Medlemmerne for vel udført Arbejde, som han haabede maatte blive til vor elskede Ordens Fremgang og Udvikling herhjemme.

Kl. 12½ erklærede han dette første Storlogemøde for sluttet.

Som man vil have lagt Mærke til, var Ritualet paa Tale i det første Storlogemøde, og det kunde maaske derfor her være Tiden og Stedet, at omtale dette Ritual lidt nøjere.

RITUALETS HISTORIE HERHJEMME

Som tidligere fortalt, blev det tyske Ritual en Tid efter Danmark-Logens Stiftelse oversat af Br. Carl Kissmeyer, og dette Ritual benyttedes, indtil det tyske Riges Stor-Sire, Albert Roth, ved Logens Stiftelsesfest den 29.–30. Juni 1881, hvor han var til Stede, gjorde Brødrene bekendt med det nye Indvielsesritual og med de tre nye Grader, som efter den suveræne Storloges Bestemmelser skulde afløse de tidligere 5 Grader.

Derefter har man formentlig benyttet et Ritual paa norsk-amerikansk, eller amerikansk-norsk, hvad man nu vil kalde det. Men dette Ritual var grumme slet, og man søgte altsaa, da Distrikts-Storlogen herhjemme var blevet stiftet, om Tilladelse til at lade Arbejdsbøgerne trykke her i Landet. Dette satte den suveræne Storloge sig imidlertid paa det bestemteste imod, og dette Ritual blev derfor ved at være det brugte, indtil et Par Aar efter, at man i 1891 havde søgt om Fribrev til at oprette en uafhængig Storloge herhjemme, hvorved man samtidig vilde faa Frihed til at udarbejde et efter dansk Aand og Tone passende Ritual.

Fribrevet fik man ogsaa, og den 9. Juni 1892 blev den uafhængige Storloge for Danmark oprettet, hvorefter Digteren Br. Ernst v. d. Recke skrev sit skønne og tankerige Ritual, der blev vedtaget paa Storlogemødet i 1894 og hilst med almindelig Glæde og Tilfredshed. Det er det, der endnu bruges, selv om det i Tidens Løb har været underkastet en og anden Revision. Om til det bedre eller ej, skal dog ikke drøftes paa dette Sted.

Arbejdsritualet blev samtidig udarbejdet af Stor-Sekretær Valdemar Petersen.

Desværre findes der ikke i Storlogens Arkiv eller andetsteds noget Materiale til Belysning af de tidligste Ritualer, hverken det tyske med de fem Grader, der blev brugt i den første Tid, eller Br. Carl Kissmeyers Oversættelse. Der findes et lille hektograferet Hefte, indeholdende et Indvielsesgrads-Ritual, men dette synes at slutte sig nært op til det fornævnte norsk-amerikanske.

Derimod findes det saakaldte norsk-amerikanske, og naar det i et Ordensskrift herhjemme er blevet kaldet *meget* slet, saa er denne Betegnelse ganske overordentlig træffende. Sproget er simpelt hen grufuldt. Det er dansk og norsk paa ameri-

kansk. Ceremonimesteren er Konduktør, Inspektøren er Forvalter og Over-Mesteren er Ædlemester. Døren ind til Logesalen kaldes Laagen, Hammeren er Klubben og Bundtet af Stave er blevet til Bundten af Pinder. Naar en Embedsmand forlader Salen, som den sidste i en Procession, gaar han i Slutten , og Bibelens Fortælling om den barmhjertige Samaritan kaldes et berømt Skuespil, der i Aarhundreder har glædet sig ved Verdens Bifald.

Dette er kun et Par ganske tilfældigt valgte Eksempler. Der kunde gengives Side op og Side ned. Men lad det være nok at sige, at det hele simpelt hen er en Fornærmelse mod dansk Sprog og dansk Tunge.

Eller vil man have et Par Prøver paa dets Poesi. F. Eks. fra Aabningssangen:

Her forsamlede vi trofaste ere,
for i Sandhed at virke til Held,
for Brødrenes Velfærd og Ære,
kom! arbejder med Liv og med Sjel.

Eller fra en Sang for Embedsmændene:

I Embedsmænd have et Ansvar, ak ja,
hvis Vigtighed faa ret bedømme,
men I ere værdige, trofaste, bra,
derfor vi i Sang Jer berømme,
og lover i broderlig Kjerlighed
at vise Jer Troskab og Lydighed.

Det ligner ikke saa lidt den Poesi, der hører hjemme paa de gamle Christianfelder Honningkager fra vor Barndom.

Dette til Dansk-Norsk saa slet oversatte Ritual, som den suveræne Storloge med Hænder og Fødder satte sig imod at faa en Smule fordansket og affilet, blev i sin amerikanske Form vedtaget paa et Storlogemøde i Torrento den 22. September 1880 og revideret i 1882. Hvorledes det har været før Revisionen, kan ikke ses.

Det dansk-norske Eksemplar, der foreligger i Storlogens Arkiv, er forlagt i Baltimore af de forenede Staters Storloge og trykt i La Crosse i Wisconsin i Fædrelan-

dets og Emigranternes Trykkeri. Hvem der har Ansvaret for Oversættelsen oplyses ikke. Men noget stor Stilens Mester har han i hvert Fald ikke været.

Nu maa man imidlertid ikke forstaa dette, som om Ritualet paa amerikansk eller engelsk, om man vil, er daarligt. Tværtimod. Det har ganske sikkert været fortræffeligt. Det har nemlig – naar tredie Grad undtages – i Hovedsagen ganske de samme dramatiske Billeder, ganske de samme Tanker, ganske den samme dramatiske Opbygning og ofte ganske den samme Tekst og formelle Form, som Ernst v. d. Reckes. Det var bare Sproget i Oversættelsen, der var saa trøstesløst slet, saa knudret og saa fuld af sproglige Misforstaaelser og deraf følgende Banaliteter.

Det er derfor forsaavidt ikke – naar undtages visse Dele af tredie Grad – et *nyt* Ritual Ernst v. d. Recke har skænket os. Han har hældt ny Vin paa gamle Læderflasker. Men en fin og frisk og liflig Vin, for at blive i Billedet. Han har omformet det oversatte Rituals flade, graa, poesiforladte og banale Vendinger til fin og lødig Poesi, til Stemningsbilleder af Kraft og Ynde, til Alvorstale med Livserfaringens kloge og bevægende Varme og Inderlighed bag.

Men det er naturligvis ogsaa meget. Saa meget, at der næppe er noget Land, der ejer skønnere Ritual end vort, eller mere poesifyldt. Det er en Digters Gerning, og det er et lødigt Digterværk, lad det saa maaske have sine Pletter som alt andet Menneskeværk.

Solen har jo ogsaa Pletter. Men den er alligevel Solen.

Indenfor Rammerne forløb det første Storlogeaar 1884 i øvrigt i Ro og Stilfærdighed. Man var optaget af det daglige Arbejde, og der var i Øjeblikket ikke større Problemer at tumle med.

Udadtil var der derimod en Begivenhed, der satte Sindene baade indenfor og udenfor Ordenen ikke saa ganske lidt i Bevægelse, og som maaske ogsaa kunde være blevet til ubodelig Skade for Ordenens Vækst herhjemme, dersom ikke Stor-Mesteren, Andreas Holck, med vanlig Kraft og Energi havde grebet ind og besværget Vandene.

Vi omtaler derfor denne Begivenhed ret udførligt – ogsaa fordi den er ganske betegnende for visse Kredses Syn paa Odd-Fellow Ordenen den Gang.

Lad os kalde det

ODD-FELLOW ORDENEN UDE I STORMVEJR

Det drejer sig om et Foredrag, som en vis Frimenighedspræst O. Kirkeberg holdt ved et offentligt Møde i Kolding den 8. Maj 1884 over Emnet: De hemmelige Foreningers Forhold til Kristendommen. Foredraget viser, at den paagældende Præst, meget ufornuftigt, har søgt at henlede Opmærksomheden paa sig ved at angribe de saakaldte hemmelige Ordener i Almindelighed, men i en ganske utrolig Grad har savnet Grundlag for sine Angreb. Han har benyttet, hvad han tilfældig har hørt fortælle af tilfældige Mennesker om henholdsvis Frimurerordenen, Good-Templar-Ordenen og Odd-Fellow Ordenen. Det er ikke meget, han har fortalt om Good-Templarne, for her har han fattet, at de dog vil Drukkenskaben til Livs. Om Frimurerne fortalte han løst og fast og kritiserede, at de hverken vilde anerkende Engle eller Djævle.

Om Odd-Fellow Ordenen fortalte han, at den har Tegn og hemmelige Ceremonier ligesom Frimurerne, og ogsaa den anser en Mængde Steder i Bibelen særlig henvendte til sig, men med hvilken Ret? Herpaa maa den blive Svaret skyldig. Den omgaas Skriften næsten endnu værre end Frimurerne, idet den f. Eks. til de forskellige Dele af Fadervor sætter symbolske Tegn o. lign., og naar man spørger om Betydningen af disse, faar man Svaret, at man forstaar Ordene bedre ved Tegnene, men selv et Guds Barn kan ikke faa Lov at faa denne Betydning til bedre Forstaelse at vide. Er det Kristendom? Og selv om man nu peger paa, at Odd-Fellows hjælper de Syge, begraver de Døde og gøre andre tilsyneladende gode Gerninger, saa bør man huske, at Satan kan ogsaa komme i en lysende Engels Skikkelse . . . .

De hemmelige Foreninger, sagde Præsten, vil kun kunne forsvare deres Hemmeligheder ved at anerkende, at de staar aldeles udenfor de Kristnes Samfund . . . . Der er for Tiden en stor kristelig og moralsk Slaphed, og det kan maaske friste mange til at slutte sig til saadanne tilsyneladende gode Foreninger, men det er falske Alliancer, thi Selvretfærdighed, Hovmod og andet Ondt avles let i disse Foreninger, saa at der i Sjælen maaske bliver syv Djævle, medens der før kun var een. Nej, søg Kirken og Kristi Menighed i Stedet for de hemmelige Foreninger, og saa skal vi, naar Præsterne er, som de bør være, – nidkære og ihærdige – nok

se langt bedre Resultater med Hensyn til Modarbejdelse af baade Drukkenskab og andre Laster. De hemmelige Foreninger vil gøre Kirken overflødig, idet de efterhaanden vil samle en Flok, som ikke fuldt vil vedkende sig Kristendommen.

I Amerika har danske Menigheder efter tunge Erfaringer besluttet ikke at døbe Børn af eller tage til Alters Personer, som er Medlemmer af de hemmelige Foreninger, idet det hos saadanne viste sig, at Logen var dem Nr. 1 og Kirken først Nr. 2 . . . .

EN BEVÆGELSE MOD ORDENEN SØGES REJST

Dette Foredrag forsøgte Pastor Kirkeberg at rejse en hel Bevægelse paa mod de hemmelige Foreninger, idet han berejste Jylland med det og nærmere uddybede de hemmelige Selskabers ødelæggende Virksomhed mod Kristendommen.

Den 8. Maj holdt Præsten, som nævnt, Foredraget i Kolding, og man kunde godt tænke sig, at det kunde være mildest talt ubehageligt for de Medlemmer af Odd-Fellow Ordenen, som netop stod i Begreb med at stifte Loge Nr. 15 Odin i Kolding. Præsten havde jo formelig paa det psykologisk rigtige Tidspunkt søgt at skabe en Modstand i Befolkningen mod denne nye Foreteelse, som en Odd-Fellow Loge var i Byen. Men der var Krummer i de gamle Odd-Fellow Brødre, som banede Vej for Ordenen ud over Danmark. De lod sig ikke gaa paa af saa lidt.

De andre hemmelige Ordener lod, saa vidt vides, ikke høre fra sig i Anledning af Præstens Angreb. Men Odd-Fellow Brødrene sluttede straks Kæden og standsede Præsten saa grundigt i hans Angreb, at det brød sammen for aldrig at rejse sig igen. Odin-Logen indviedes den 15. Maj, altsaa netop Ugedagen efter Pastor Kirkebergs offentlige Foredrag paa Kolding Højskolehjem. Allerede ved denne Lejlighed fik Præsten det første Varselsskud af selve Odd-Fellow Ordenens Stor-Mester, Andreas Holck, der jo selv var en stærkt religiøs Personlighed. Holck holdt nemlig, efter at Odin-Logens Lokaler var indviede med de sædvanlige Ceremonier, en Tale, hvori han gjorde opmærksom paa Ordenens Betydning og lagde Vægt paa at imødegaa de ubeføjede Paastande, der nylig var fremført af Pastor Kirkeberg. Logens Indvielsesfest var jo for saavidt en offentlig Foreteelse, som der var indbudt en Række Gæster udenfor Ordenen, og derfor kunde Holck sige: — Vi holder intet hemmeligt, vort Formaal og vor Gerning ønsker vi kendt af alle og

enhver, derfor har vi i Dag indbudt fremmede, og havde der været Plads, havde vi budt flere endnu; thi vi ønsker, at saa mange som muligt maa faa Kundskab om Odd-Fellow Ordenens Maal. Men noget andet er det, at vi holder vore Raadslagninger, vort indre Arbejde, for os selv. Det samme gør man i enhver Familie. Ingen lukker her Dørene paa vid Gab for alle. Og naar det er sagt, at vi gør Logen til Nr. 1 og Kirken til Nr. 2, da er dette lige saa meningsløst.

Logen blander sig ikke i den enkelte Sjæls Forhold til sin Gud, den forlanger kun af sine Medlemmer Anerkendelse af et højeste Væsen; men den er en jordisk Institution, der søger at yde den timelige Hjælp og Trøst til dem, der lider, og søger at forædle Menneskehjertet, at udbrede Sandhed, Kærlighed og Brodersind. Muligvis vil der blive fortsat med den Opposition, der er rejst og Logen skal ikke frygte Opposition; men den kan forlange, at Oppositionen bygger paa virkelige Fakta, at den ikke taler om Ting, hvortil den intet kender. Han bad derfor Brødrene møde saglig Opposition roligt og værdigt, men ikke tage Hensyn til en Opposition, der taler vildt om Ting, den intet Kendskab har til.

ANDREAS HOLCK FORSVARER SIN ORDEN

Som det var at forudse, fortsatte Pastor Kirkeberg med sine Angreb, ogsaa efter den Advarsel, han saaledes havde faaet af Holck, og i Odd-Fellow Bladet for de Dage berettes, at Præsten forbavsede sine Tilhørere omkring i Jyland med gyselige Skildringer af Odd-Fellow Ordenens Skændigheder i Forbindelse med adskillige Uartigheder mod Holck. Sligt vilde man ikke lade sidde, og for at gaa lige til Sagen lovede Holck saa at holde et offentligt Møde med Pastor Kirkeberg samme Sted, hvor denne havde udslynget sine Paastande, nemlig paa Højskolehjemmet i Kolding. Dette Møde fandt Sted den 19. September 1884 og overværedes af ca. 700 Mennesker – et Vidnesbyrd om, hvilket Røre Sagen havde vakt i Befolkningen i Byen og Egnen.

Det berettes, at Diskussionen mellem Holck og Pastor Kirkeberg varede til Kl. 11 om Aftenen, men at den store Forsamling fulgte Forhandlingerne med stor Opmærksomhed. Odd-Fellow Bladet gengiver Forhandlingernes Forløb saaledes:

Andreas Holck aabnede Mødet og udtalte:

Det er i Reglen ikke Skik og Brug, at man rejser omkring fra By til By for at

forsvare en Sag, som man arbejder for; men i Anledning af de heftige Angreb, Odd-Fellow Ordenen her havde været udsat for, har jeg anset det for min Pligt at nedlægge Protest mod de Beskyldninger, der er bleven rettet mod de hemmelige Selskaber. Jeg finder dog ingen Anledning til at forsvare andre end Odd-Fellow Ordenen, hvortil jeg hører, og jeg er forvisset om, at Diskussionen i Aften vil fremme denne Sag, da dens Principper er saa gode, at de vel kan taale at diskuteres.

For at Diskussionen imidlertid kan føre til et Resultat, maa jeg gøre Fordring paa, at de tror mig paa mit Ord, og erindre, at jeg kender, hvad jeg taler om; men det gør Pastor Kirkeberg ikke, hvorfor jeg betragter det som en rimelig Fordring til Forsamlingen, at hvor Kirkeberg paastaar Ting om Odd-Fellow Ordenen, som jeg benægter, at jeg da maa blive troet, indtil Kirkeberg beviser, at jeg har Uret; hvorvidt han iøvrigt kan forsvare at modarbejde Odd-Fellow, Frimurer eller Good-Templar Ordenerne, vil vi overlade til hans egen Samvittighed. I dette Tilfælde er det ikke Ordenen alene, der er angrebet, men ogsaa mig personligt; dog da disse Angreb var begyndt før Indstiftelsen af Logen her i Byen, tvivler jeg ikke om, at det er ifølge sin Overbevisning, naar Kirkeberg arbejder imod Ordenen.

Kirkeberg forlanger, at jeg skal anerkende de Referater i Bladene, som jeg ikke har gjort Indsigelse imod, jeg er kun blevet gjort bekendt med, hvad der har staaet i Kolding Folkeblad, og dette anerkender jeg fuldtud. Men saa maa jeg ogsaa gøre Fordring paa, at Kirkeberg anerkender Bladenes Referater af hans Udtalelser, som han ikke har protesteret imod.

ØVES DER MØRKETS GERNINGER

Ved Indvielsen af Logen i Kolding holdt jeg et Foredrag om Odd-Fellow Ordenens Principer, som blev refereret i Bladene. Efter at dette Referat var fremkommet, blev vi angrebne af K. i en saa skarp Artikel, at det undrer mig, at en Mand vil udtale sig saaledes om en Sag, som han ikke kender og ikke *kan* kende noget til. Han beskylder os for at drive Gæk med det aandelige, og at vi udøver Mørkets Gerninger. Naar han udtaler sig saaledes om en stor Sag, da er det saa stærke Beskyldninger, at vi er berettigede til at forlange, at han nu beviser, hvori disse Mør-

kets Gerninger bestaar. Nej, vi haaner intet aandeligt, og vi bedriver ikke Mørkets Gerninger.

Det Maal, Odd-Fellow Ordenen har sat sig, er i sit Hovedprincip udadtil at besøge de Syge, hjælpe de Trængende, begrave de Døde og opdrage de Forældreløse og endvidere at forædle Menneskene ved Kærligheds Gerninger. Er det Mørkets Gerninger? Er det at haane det aandelige? Derimod skal jeg give K. Ret i, at Odd-Fellow Ordenen staar udenfor Kristendommen. Vort Maal er aldeles jordisk, det aandelige lader vi blive den enkeltes Sag. K. paastaar endvidere, at Odd-Fellow Ordenen vil gøre Kirken overflødig og siger, at han har hørt Odd-Fellows i Amerika udtale saadant. Nu spørger jeg, om K. vil nævne et eneste Tilfælde, hvori sligt er udtalt af nogen, der er berettiget til at tale paa Ordenens Vegne! En saadan Paastand bevises ikke ved, hvad en eller to privat skal have udtalt. Vil K. paavise et eneste Tilfælde, hvor der er udtalt, at Logen skal være Nr. 1 og Kirken Nr. 2? Jeg erklærer, at det *aldrig* nogensinde er sagt i en Odd-Fellow Loge, at nu var Kirken overflødig.

Logen forlanger intet af sine Medlemmer, som kan stride mod deres Pligter mod Gud, deres Fædreland eller deres Hjem. Jeg vil spørge: Tror den ærede Forsamling, at det var tænkeligt at samle Tusinder og atter Tusinder af Mænd om en Løgn? Ordenen tæller i Dag 600,000 Medlemmer, og jeg vil nok spørge, om nogen tror det muligt, at ingen af disse 600,000 vilde træde frem og sige: Du har bedraget os, Logen er ikke det, som er blevet os sagt. Hvis der fandtes noget som helst, som stred med Religion eller sund Moral, nej! Alle 600,000 vil kunne bevidne, at *intet* i Logen strider mod Pligterne mod Gud, mod vort Fædreland eller mod vort Hjem, og intet Øjeblik vil jeg blive i Odd-Fellow Ordenen, hvis den vilde lægge nogen Forpligtelse paa dens Medlemmer i Trossager. Troen er for Evigheden, medens Logen kun arbejder for den korte Tid, vi er hernede.

Videre lyder Angrebet, at vi danner et hemmeligt Selskab, hemmelige Foreninger er i deres strenge og slette Betydning saadanne, hvor hverken Yderverdenen eller den, som træder ind deri, ved, hvad de gaar ind til. Men Odd-Fellow Ordenens Principer er aabne og kendes af enhver, før de optages i Ordenen. For vore Forhandlinger derimod er det, at vi lukker vor Dør; vi holder vore Raadslagninger for os selv. Men er Frimurere og Odd-Fellows de eneste, som gør dette? Ingen-

lunde. Det gør Kristendommen ogsaa; i Kristendommens første Dage efter det ny Testamente. Og det er jo det samme, der i vore Dage arbejdes henimod, at Menigheden skal øve Kirketugt.

Jeg vil ikke benægte, at Odd-Fellow Ordenen i en vis Forstand er hemmelig, men dens Hemmeligheder har ikke Spor Interesse for den udenforstaaende. Tegnene, hvorpaa vi kender hinanden, Maaden, hvorpaa vi kan besøge hinandens Loger – er der noget ondt deri? Er det Mørkets Gerninger? Sikkert ikke! Men Logen blander sig ikke i den enkeltes Forhold til Gud, dens Forhold er udelukkende jordisk, som jeg nærmere skal forklare, naar jeg nu gaar over til den Skrivelse til mig, som Pastor K. har ladet optage i Kolding Folkeblad, og som jeg ikke havde Lejlighed til at besvare straks, fordi jeg helst vilde udtale mig for en Forsamling som denne.

SJUSKER HOLCK MED SANDHEDEN

K. skriver heri, at jeg har behandlet Sandheden som en aflægs Ting, at jeg har sjusket med Sandheden. Dette er stærke Beskyldninger, for hvilke jeg forlanger, at K. giver os Beviser for, hvor jeg har sjusket med Sandheden! Saaledes er man ikke berettiget til at skrive om Ting, man ikke kender, og det er i hvert Tilfælde ikke kristeligt! K. siger fremdeles: Ordenen stiller flere Betingelser for Optagelse, end den nævner. Ordenen stiller ingen anden Betingelse, end at Kandidaten skal være en brav Mand, tro paa et højeste Væsen og kunne præstere de for Medlemmerne gældende pekuniære Forpligtelser. Men det kommer her meget an paa, hvad man forstaar ved en brav Mand, saa det kan let indtræffe, at en Mand for udenforstaaende kan synes at være en brav Mand, og det dog er fuldt berettiget, at han falder ved Ballotationen. Dog vil jeg ikke benægte, at hvor Logerne tæller 2 à 300 Medlemmer, kan det tænkes, at tre Medlemmer lægger sorte Kugler og derved udelukker en værdig Mand; men er det Ordenens Skyld? Nej, det er de enkeltes Fejl, som lægger de sorte Kugler.

Kristendommen er ikke slet, fordi Kirken optager mange, som maaske burde staa udenfor, og udelukker andre, som er værdige til Optagelse.

Angaaende udtraadte Medlemmers Tavshedsløfte, som synes at være K.s stærke Punkt, har han udtalt, at Ordenen skylder Bevis for, at den udtraadte staar fuld-

stændig fri, og at jeg her havde omgaaet Sandheden. Men her maa Spørgsmaalet være, om Logen tager noget Løfte af den udtraadte, som kan være hindrende for hans aandelige eller materielle Udvikling. *Men det gør den ikke;* thi det eneste, som den udtraadte er forpligtet til ikke at røbe, er Tegnene, hvorpaa Brr. kender hinanden, Ceremonierne og lignende Ting. Ed bruges aldeles ikke i Logen. En brav Mands Ord anses for tilstrækkeligt, og disse Hemmeligheder bliver ikke røbede, først fordi ingen Mand af Ære vil røbe, hvad han har givet sit Ord paa at holde hemmeligt, og dernæst har det ingen Interesse for nogen udenfor Logen, og ingen kan altsaa have nogen Interesse af at røbe dem.

Videre har K. sagt, at vi benytter Fader vor i en sønderlemmet Skikkelse og benytter Symboler til hver enkelt Del deraf, samt at han har hørt en Odd-Fellow sige, at Vorherre er en brav Mand. Disse Udtalelser har det forbavset mig i høj Grad at høre K. bruge. Tror da K. virkelig, at Odd-Fellow vil nedværdige sig til at forhaane det højeste Væsen, som Ordenen netop forlanger, at alle dens Medlemmer skal tro paa? Og med Hensyn til Fader vor, da er der intet Sted foreskrevet, at vi skal bruge det; men det er ikke heller noget Steds forbudt. Vi aabner og lukker Logen med Bøn, og vi kan ladet det være. Jeg er ikke i Stand til at indse, at der er noget ondt i, om vi beder et Fader vor i Logen.

K. har ogsaa fortalt, at Odd-Fellow har Biblen i deres Loger og ret ofte læser i Biblen og holder religiøse Foredrag. Jeg vil hertil blot bemærke, at jeg har været i Odd-Fellow i 16 Aar og har endnu aldrig hørt et religiøst Foredrag i en Loge, hvad der er ganske naturligt, da, som jeg tidligere har sagt, Logen lader det blive enhvers egen Sag, i hvilket Forhold han staar til Gud.

SYMBOLERNE ER IKKE HEMMELIGE

At Ordenen bruger Symboler, er sandt, og de bruges af den Grund, at mangen en Sandhed indprentes bedre ved et Symbol end ved det blotte Ord; men vore Symboler er ikke mere hemmelige, end at de i England og Amerika kan købes i enhver Boglade, med Forklaring over dem alle, og de har ingen anden Betydning, end hvad enhver kan se i dem. Jeg skal gerne straks forklare nogle af dem, jeg i Øjeblikket husker. Vore tre Ringe betyder: Venskab, Kærlighed og Sandhed, det

hvide Flag: Renhed, Ligkisten: Døden o. s. v., men hvad ondt, der er deri, kan det ikke lykkes for mig at indse.

K. fortæller, at en Methodistpræst har sagt til ham, at naar man har den Religion, som Odd-Fellow har, saa behøver man ingen anden. Men *hvis* han har sagt det, saa har han maaske været Methodistpræst af Navn, men ingen virkelig Præst; thi hvis han var det, maatte han sætte Kristendommen saa højt, at han umuligt kunde komme med en slig Udtalelse.

Naar K. fortæller, at der i Amerika findes Menigheder, som har vedtaget, at ingen af dens Medlemmer maa høre til hemmelige Selskaber, da er det Tyranni, et Præsteherredømme, som aldrig burde taales, og jeg vilde aldrig finde mig i, at noget Kirkesamfund skulde bestemme, hvad jeg skal tro. Det er et Præstevælde, som er aldeles katolsk og despotisk. Vi har herhjemme hørt et Tilfælde af lignende Beskaffenhed, idet det nær var lykkedes at standse Tilskudene til Santhalmissionen, fordi Skrefsrud var blevet Frimurer; men der er intet til Hinder for, at man kan være en god Kristen samtidig med, at man er Odd-Fellow, Frimurer eller Good Templar, ligesaavel som man kan være en Kristen uden at høre til disse Ordener. Og det er intet Bevis, at nogle Kirkesamfund i Amerika har forbudt sine Medlemmer at være Medlemmer af disse Selskaber. Hidtil har den kristne Kirke herhjemme ikke forbudt sine Medlemmer at tilhøre hemmelige Selskaber, og jeg vil haabe, at den heller aldrig vil gøre det. Men forøvrigt er der i Kirkens Navn baade paabudt og forbudt meget, der var en Skændsel for den.

FORARGER ODD-FELLOWS KIRKEN

Naar K. har sagt, at den kristne Kirke forarges over Odd-Fellow, saa vil jeg spørge, hvad den da forarges over? Om den kan forarges over den Logeindvielse og den Grundstensnedlæggelse, som for kort Tid siden fandt Sted her i Kolding? Eller er det vore Regalier, som har fremkaldt denne Forargelse? Thi da skal jeg gerne være med til at aflægge dem. Idet jeg slutter, skal jeg anerkende K.s Ret til at angribe, hvad han tror at være til Skade for Kirken og Menigheden; men jeg maa bede ham holde sig til det, han kender, og ikke nøjes med Talemaader og stærke Ord uden Bevis. Jeg skal for min Part gerne bøje mig, hvis han kan bevise Urigtighed ved et eneste Ord, som jeg har sagt.

PRÆSTEN HAR ORDET

Jeg vil først bemærke, sagde han, at Talerne her i Aften vil være bedst tjent med, at Forsamlingen ikke giver nogen Bifald tilkende. Vi har hørt Holck paaberaabe sig, at han talte om Ting, han kendte, medens jeg ikke kendte dem, og beder mig komme med Beviser og forlange, at Forsamlingen skal tro ham som en ærlig Mand; men jeg vil ogsaa hævde et Kendskab til Odd-Fellows, om det end ikke er erhvervet i selve Logen, saa dog erhvervet blandt virkelig ivrige Odd-Fellows. Jeg har saaledes i 6 Aar af mit Ophold i Amerika omgaaedes mange Odd-Fellows og i 2 Aar endog betjent en Menighed, som paa 3 Mænd nær var Odd-Fellow, og disse Mænd var undertiden vrede og undertiden bedrøvede, naar jeg talte med dem, og jeg har derved vundet lang Erfaring. Naar Holck paastaar, at jeg trods disse mange Aars Erfaringer ikke skulde kende Odd-Fellow Ordenens Væsen, da stemmer det ikke med, at han vil hævde, at ingen, der gaar ind i Logen, gaar ind til noget, de ikke kender.

ATTER MØRKETS GERNINGER

For at bevise, at Logen driver Mørkets Gerninger, som Holck fordrer af mig, og at de haaner det aandelige, da maa vi se Logens inderste Kerne. Skønt det indrømmes, at den staar udenfor Kristendommen, vil den dog have Ret til at bruge Fader vor, Guds egen Bøn – som Jesus Kristus var det første Menneske, der turde bruge, ja, endog til at sønderlemme den og klistre hemmelige Symboler til dens enkelte Led, hvis Betydning de ikke vil ud med, men blot svarer, at naar den, der kendte Betydningen, læste Bønnen, saa var det, som der laa en Glorie derom. Naar de gør det, er det da ikke Mørkets Gerning?

At arbejde i Humanitetens Tjeneste, som Odd-Fellow siger, at de gør, er ogsaa at udøve Mørkets Gerninger, naar de benytter Herrens Navn og vil bygge paa en ny Grundvold udenfor og ved Siden af Kirken. Odd-Fellow siger ikke i deres Program, at de vil gøre Kirken overflødig, det skal de vel vogte sig for; men naar de vil forædle Menneskeslægten ved gode Gerninger, fører deres Arbejder i den Retning, og det er det bedste Bevis.

Jeg vil betragte det som en Nedværdigelse for mig at gaa ind i en hemmelig Forening for at udøve Kærlighedsgerninger, thi jeg betragter Kristendommen som

den store Magt, der kan naa, hvor Humaniteten ikke rækker til. Jeg har sagt, at Odd-Fellow vil sætte Logen over Kirken, og der har jeg ogsaa min Erfaring at støtte mig til. En anden Præst, som ogsaa har arbejdet i Amerika, er af samme Mening; ja, man har endog set Odd-Fellows, som bedre kunde taale at høre Kirken angrebet end et Angreb paa Logen.

Jeg har mærket, at hvor Odd-Fellow Ordenen rigtig faar Indpas, giver den sine Medlemmer deres sære afsondrede Præg. Vel udførtes der blandt Hedningene mange store og gode Gerninger, men det er ikke nok til at holde Livet oppe. Hele Hedningeverdenen er som et stort Ligfølge, som følger Resterne af Paradislivet til Jorden, Stump for Stump! — Det har forbavset mig at høre Holck sige, at han aldrig har hørt et religiøst Foredrag i Logen.

SJUSKET MED SANDHEDEN

Naar jeg i min Artikel til Holck har sagt, at Holck har sjusket med Sandheden, da har det Hensyn til, at han har paastaaet, at enhver kan træde ud af Logen uden at have Baand paa sig, og om end ikke alt, hvad jeg har hørt om Logen, er sandt, saa er det dog sikkert, at den udtraadte gaar med et Tavshedsløfte paa sig.

Jeg bryder mig ikke om deres Tegn og Banken paa Døre, det er Narreværk, som de gerne kan beholde; vi Kristne har kun et Tegn, og det er Korsets Tegn, og det sætter jeg over alle andre. Naar Holck paastaar ikke at have hørt religiøse Foredrag i Logen, saa maa jeg tro det; men en Methodistpræst har sagt mig, at de baade har en Kapellan og Bibel i Logen, ligesom det er sagt, at naar man har Odd-Fellows Religion, behøver man ingen anden.

Kan Odd-Fellow bevise, at Kristus har knyttet noget Forhold til Logen, vil jeg bøje mig, ellers maa jeg bekæmpe den. Det hedder nok, at man ikke vil gøre Logen til Nr. 1 og Kirken til Nr. 2; men i Amerika har man set Eksempler nok paa det modsatte. Det er Uret af Holck at sige, at han ikke vil bøje sig for en Vedtægt af et Kirkesamfund, thi det er jo indrømmet, at Odd-Fellow bruger Symboler, som er laant fra den kristne Tro, og det maa være Berettigelse nok for Kirken til, at Menighederne kan udelukke Odd-Fellow.

SPLID I FAMILIEN

Odd-Fellow siger nok, at de ikke paalægger deres Medlemmer Pligter, som strider mod deres Hjem; men det kan jeg ikke indrømme, thi de tog et Tavshedsløfte af Manden, hvilket sætter Splid i Familien. Det finder ikke Sted i en kristelig Familie, at Manden binder sin Hustru eller sine Børn med et Tavshedsløfte, og hvor det finder Sted, er det ikke alene ukristeligt, men det er umenneskeligt. Ganske vist maatte de første Kristne lukke sig inde, fordi deres Fjender vilde dræbe dem, men Odd-Fellow er der ingen, der vil nagle til Korset. Nej, lad os slutte os til Kristi Menighed, den har Forjættelse, men Odd-Fellow har ingen Forjættelse.

ANDREAS HOLCK SVARER

Jeg vil sige den ærede Forsamling, at det Foredrag, vi nu har hørt, kan maaske kaldes en god Prædiken, men vi mangler aldeles Beviser for alle de Paastande, Hr. K. er kommet med, og slige Beskyldninger udrydder man ikke ved at tale et Følelsens Sprog.

Alle de Anker, som K. er fremkommet med mod Odd-Fellow Ordenen, kunde man ligesaa godt rette mod Kristendommen; men derfor kan vi ikke sige, at Kristendommen ikke bør eksistere. Intet Samfund i Verden har skilt Mand og Hustru ad med saa dybe Saar som Kristendommen, men derfor falder det mig ikke ind at sige, at Kristendommen ikke er noget værd, især da ingen kan elske Kristendommen højere end jeg. K. har Lov til at sige, at han ikke vil træde ind i Odd-Fellow Ordenen; men han har ingen Ret til at sige, at vi staar udenfor Kristendommen, fordi vi hører til en Odd-Fellow Loge; slige Beskyldninger kaster vi tilbage.

Hvis Kirken opfyldte sine Forpligtelser fuldt, ja, saa var der ingen Brug for Odd-Fellow Ordenen. Men da dette paa mange Omraader ikke er Tilfældet, burde det ikke møde Modvillie, at Logen optager den Kærlighedsgerning, som Kirken lader ligge. Opdrager Kirken forældreløse Børn? Tager Kirken sig af Svage, Gamle og Trængende? Og desuden burde vel ogsaa andre end kristne Trængende hjælpes; men da Logens Forhandlinger er hemmelige, maa den ikke udføre saadanne Gerninger, men bliver angrebet og beskyldes for at være antikristelig.

Beviset for, at vi har angrebet Kristendommen, savner vi stadigt. Naar K. an-

griber os, fordi vi har Symboler, vil jeg spørge, om Kirken ikke ligeledes har saadanne. Ligesom Kirken forlanger Daaben som Betingelse for Optagelse, har ogsaa Odd-Fellow Ordenen visse Optagelsesceremonier, som en Kandidat maa underkaste sig. Endvidere maa jeg fastholde, at Fader vor er en Samfundsbøn, en Bøn, som meget godt kan anvendes af alle Mennesker, og i Logen er det en aldeles frivillig Sag, om den skal benyttes eller ikke.

Naar K. omtaler Menigheder i Amerika, som forbyder deres Medlemmer at høre til hemmelige Selskaber, da har jeg aldrig kendt saadanne, men vil ikke benægte, at de kan findes. Jeg vil dog fastholde, at Vedtægter af den Art ikke er Præstevælde; sligt kan kun finde Sted, hvor Menigheden taaler det. Et Forbud mod hemmelige Selskaber vilde saaledes næppe blive taalt i en Menighed som den af K. omtalte, hvor kun 3 Menighedsmedlemmer ikke var Odd-Fellow, og naar K. vil bevise, at Odd-Fellow Ordenen er en Hindring for Kristendommen, derved at Kirkerne staar tomme, da maa han vist hellere søge Skylden i, at Præsten ikke duer.

K. har ikke bevist en eneste af sine Beskyldninger! Han har talt smukt og varmt om Kristendommen; men naar han har sagt, at jeg har sjusket med Sandheden, kaster jeg denne Beskyldning tilbage, indtil han har bevist en eneste Fejl i mine Udtalelser om Odd-Fellow Ordenen. Odd-Fellow Ordenen har de skønneste Principer, men derfor vil jeg ikke bestride, at der kan findes daarlige Odd-Fellows; dog har Forsamlingen ikke hørt K. nævne en eneste god Side ved den, medens han alene er fremkommet med ubeviste Beskyldninger.

ER ORDENEN ANTIKRISTELIG

Præsten svarer herefter: Naar Holck saaledes stiller Logen som sideordnet med Kirken og alligevel paastaar, at Logen ikke befatter sig med Kristendommen, saa erklærer jeg det som min dybeste Overbevisning, at Odd-Fellow Ordenen er antikristelig, og vil H. bebrejde Kristendommen, at den har lagt Bitterhed mellem Mand og Hustru, da har den Ret dertil, idet den har Forløsningen, men Logen har ingen Forjættelse fra Gud. Nej, Logen kan ikke frelse en eneste Sjæl, og vil H. udlede Logens Ret til at bruge Symboler deraf, at Optagelsen i Kristendommen betinges af Daaben, da er Daaben en Genfødelse, og Jesus Kristus har selv indstiftet den som Tegn paa, at hans Rige hører dem til, der bliver døbte. Deraf kan

ikke uddrages nogen Lighed for Logen, der staar dybt under Kristendommen, og om end de enkelte Medlemmer ikke selv ved af det, saa er Aanden i Logen antikristelig ....

Der blev raabt: Bevis det ....

Bevise det, ja, jeg vil lade Kendsgerningerne tale, og Kendsgerningerne beviser, at Logen ikke staar paa Kristendommens Grund. Og Tiden vil vise, at Odd-Fellow Ordenen vil blive en Hindring for Kristendommen i Danmark.

Herefter vekslede Holck og Præsten et Par korte Bemærkninger, og Holck sluttede med at sige:

Jeg har brugt Daaben som en Lignelse, men spørger Forsamlingen, om jeg nogensinde har stillet Logen og Kirken ved Siden af hinanden.

Forsamlingen svarede enstemmig: Nej! — Og saa var Mødet endt.

Denne enestaaende Tildragelse i den danske Odd-Fellow Ordens Historie var i Virkeligheden afsluttet med dette Møde. De urimelige Angreb blev standset i Opløbet. Men det har sikkert været til den allerstørste Gavn for Ordenens videre Udvikling herhjemme, at de blev bragt frem i Offentlighedens Lys, saa alle og enhver kunde se og vurdere deres Urimelighed, mens Spørgsmaalet endnu var brændende.

OVER SUNDET TIL MALMØ

Inden vi slutter Omtalen af de Begivenheder, der knytter sig til Aaret 1884, maa ikke glemmes Ordenens Indførelse i Sverige — en Begivenhed, der gav rige Frugter og som blev Grundlaget for en Udvikling, der sætter os herhjemme i Skygge, baade hvad Logernes og Medlemmernes Antal angaar.

Den Gang som nu — eller maaske *mere* den Gang end nu — var der et grumme livligt og fortroligt, baade forretningsmæssigt og selskabeligt Samkvem mellem Malmø og København, og dette har formodentligt paa forskellig Maade været Grunden til, at Ordenens stærke Udvikling i København og den Opmærksomhed, den efterhaanden havde vakt i det københavnske Borgerskab, ogsaa henledede Malmøborgernes Opmærksomhed paa Ordenen.

To danske Brødre, P. G. Østerby, der var Medlem af Danmark Loge Nr. 1, og den kendte Leopold Simmonsen, der den Gang var Ex.-M. i Progres Loge Nr. 4, var meget jævnlige Malmø-Gæster, og ved Samtaler med deres svenske Bekendte og Forretningsvenner blev de med nogle af disse enige om nærmere at drøfte Dannelsen af en Odd-Fellow Klub i Malmø. Der blev i den Anledning indvarslet til et Møde paa Hotel Horn den 8. Juni 1884, og til dette Møde var BBr. Østerby og Simmonsen indbudt.

Imidlertid var Leopold Simmonsen den Dag netop forhindret i at give Møde, og man valgte derfor P. G. Østerby, som den eneste Tilstedeværende, der forstod sig paa Tingene, til Formand for den Klub, som blev stiftet paa Mødet. Kort Tid efter blev fire Malmøborgere optaget i Danmark Loge Nr. 1 i København, der saaledes er Moderloge til den svenske Ordensgren. De fire Malmøborgere var Lars Hammer, E. A. Gyllenberg, A. Bengtson og S. Hørup, der alle senere, sammen med P. G. Østerby, blev den første svenske Loges første Embedsmænd.

Foreningen voksede ganske overordentlig hurtigt. Den lejede straks Lokaler i Hotel Gustav Adolph og spekulerede ogsaa en Tid paa at købe dette Hotel til Logebrug, men det blev dog opgivet.

Og saa hurtig var Væksten, at Foreningen nogle faa Maaneder efter Stiftelsen kunde ansøge den danske Storloge om et Fribrev.

LEOPOLD SIMMONSENS NEDERLAG

Men her begik Leopold Simmonsen *sit* Ordenslivs store Fejl. Hans Ærgerrighed tog Magten fra ham. Han sendte nemlig en Skrivelse til den suveræne Storloge i Amerika med Anmodning om at blive Distr. Dep. Stor-Sire for den paatænkte svenske Loge og saaledes, at den skulde stilles under den suveræne Storloges Jurisdiktion og ikke under den danske Distrikts-Storloges. Han faldt altsaa ved denne Lejlighed Stor-Mester Andreas Holck i Ryggen, idet det, ikke mindst fra svensk Side, ansaas for baade naturligst og sømmeligst, at det blev denne, der blev Distrikts-Deputeret.

Sammenstødet var saa stærkt, at der blev rejst Anklage imod Leopold Simmonsen fra Storlogens Side – en Anklage, som han appellerede til den suveræne Storloge, der gav ham Medhold paa Grund af en Formfejl ved Anklagen. Men

det blev alligevel det Stød, der kostede Leopold Simmonsen Embedet som Stor-Inspektør. I Storlogemødet i 1885 finder vi Br. A. J. Meyer af Wildey Loge Nr. 10 som Stor-Inspektør p. t., og paa dette Møde valgtes Br. J. T. Schottmann, Stor-repræsentant for Andreas Loge Nr. 9 i Kalundborg, til Stor-Inspektør.

I Beretningen for det samme Møde finder vi følgende korte Bemærkning, der er det eneste, der oplyses om denne for Leopold Simmonsen saa pinlige Sag:

– Ex.-M. Leopold Simmonsen udtalte, at han stadig havde ventet sin Sag berørt, men da dette ikke var blevet Tilfældet, vilde han meget ønske den afsluttet, og han gjorde herved Storlogen en Undskyldning for sin Optræden ...

Storlogen godkendte, at Sagen sluttedes med denne Undskyldning, dog at Ex.-M. Leopold Simmonsen yderligere ligeledes vilde have at give Progres Loge Nr. 4 en Undskyldning.

I Storlogemødet i 1886 fungerer Leopold Simmonsen dog som Stor-Inspektør p. t. i den valgte Br. Schottmanns Forfald.

Men saa er det ogsaa ovre. Hans Rolle i Storlogen var udspillet. Han findes ikke mere blandt dens Embedsstab. Han faldt for den Ærgerrighed, der ofte koster mere, end den giver.

Men tilbage over Sundet ....

Nogen Tid før Storlogemødet i 1885 – allerede sidst i 1884 – havde Andreas Holck et Møde med Malmø-Klubbens Medlemmer om Tilhørsspørgsmaalet, og da Ønsket om at blive underlagt den danske Storloge og ikke Storlogen i Amerika var almindeligt, hvad ogsaa den suveræne Storloge ganske bifaldt den 29. Januar 1885, blev Logens Installation fastsat til den 29. Oktober 1884, og den fandt ogsaa Sted denne Dag. Men ganske vist ikke i Malmø, men i Odd-Fellow Hjem i København. Logens Lokaler var nemlig ikke blevet færdige til Mødedagen.

Klubben Scania – en Latinisering af Skaane – var altsaa nu blevet til Scania Loge Nr. 1 af Malmø, og den stiftedes med 52 Brødre, hvoraf de 47 fik Indvielsesgraden samtidig med Logens Indstiftelse.

Den 4. November s. A. skete Indvielsen af Logelokalet i Malmø og foretoges af Andreas Holck. En Mængde danske Brødre med Damer var draget over Sundet for at deltage i selve Højtideligheden og i den overordentlig smukke Fest, der fulgte efter, og som havde samlet 200 Deltagere. Indvielsen overværedes iøvrigt

L. Hammer
Blev Logens Under-Mester

P. G. Østerby
Medlem af Danmark
Loge Nr. 1
Blev Logens Over-Mester

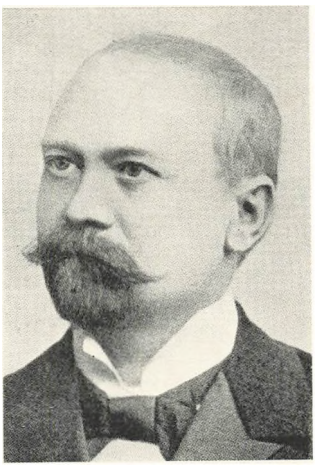

E. A. Gyllenberg
Blev Logens Protk.-Sekretær

A. Bengtsson
Blev Logens Finans-Sekr.

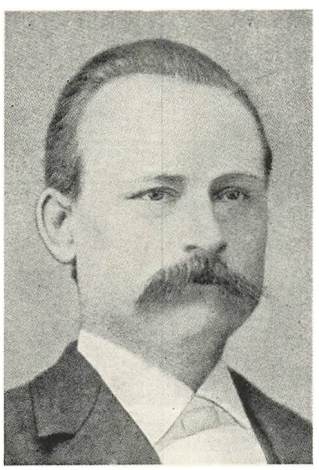

E. G. Hørup
Blev Logens Skat-Mester

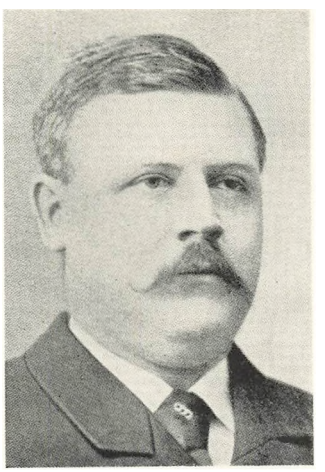

Stifterne af den første svenske Loge under dansk Jurisdiktion, Scania Loge Nr. 1 af Malmø, udgaaet fra Danmark Loge Nr. 1. Den stiftedes som Forening — Odd-Fellow Klubben Scania — den 8. Juni 1884 paa Hotel Horn i Malmø med P. G. Østerby som Formand. Den blev Loge den 29. Oktober samme Aar

af Malmøs Landshøvding, Grev Wachmeister, Byens Borgmester Ahlstrøm, Politimester Wester og Hofpræsten Olin samt Repræsentanter for Frimurer-Ordenen og den stedlige Presse.

Logen trivedes godt, og den kunde allerede i 1881 udstede Afgangskort til 5 Brødre, der den 4. November 1887 dannede Veritas Loge Nr. 2 i Trelleborg, der ligeledes blev stillet under den danske Storloges Jurisdiktion. Den 1. August 1888 dannedes derefter en ny Loge i Malmø, Amicitia Loge Nr. 3, der imidlertid ønskede sig underlagt den suveræne Storloge i Amerika, indtil en egen Storloge for Sverige kunde blive oprettet. Dette var ogsaa Tilfældet med de senere oprettede Loger, saaledes at der, da den svenske Storloge oprettedes den 8. Juli 1895 med 9 Underloger og 1 Lejr, kun var to af Logerne, nemlig Scania og Veritas, der hørte under den danske Storloges Jurisdiktion . . . .

Her kun disse korte Oplysninger om den svenske Ordensgrens Oprindelse, og hvad den kostede Leopold Simmonsen. Dens Historie vil senere blive Genstand for en mere indgaaende Fremstilling, naar Udlandets Ordensdannelser skal behandles.

Inden vi gaar over til Storlogeaaret 1885, skal vi for Fuldstændighedens Skyld tilføje, at det første Storlogemødes Beretning ingen som helst talmæssige Oplysninger indeholder. Derimod fremgaar det af Beretningen om Storlogemødet i 1885, at Medlemstallet den 21. April 1884 var 1139 Brødre, og at 35 Brødre og 36 Søstre var Medlemmer af Rebekka Grade-Logen Caroline Amalie Nr. 1.

Om det økonomiske oplystes intet som helst paa Mødet i 1884.

OMKRING STORLOGENS MØDE I 1885

Mandag den 22. Juni 1885 Kl. 12 Middag aabnedes det andet Storlogemøde, og der var denne Gang Repræsentanter for følgende nye Loger: Næstved Nr. 12 i Næstved – senere Herluf Trolle –, stiftet den 28. April 1884, Venskab Nr. 13 i København, stiftet den 19. November 1884, St. Olaf Nr. 14 i Aarhus, stiftet den 6. Maj 1884, Odin Nr. 15 i Kolding, stiftet den 14. Maj 1884, Willemoes Nr. 16 i Assens, der stiftedes den 30. Juli 1884, men ophævedes den 20. Marts 1894 ved Tilslutning til Fyen Nr. 5, Steen Blicher Nr. 17 i Ringkøbing, stiftet den 2. Sep-

tember 1884, Absalon Nr. 18 i Randers, stiftet den 9. Maj 1885, og Scania Nr. 1 i Malmø, stiftet den 29. Oktober 1884 – altsaa en Tilvækst siden det første Storlogemøde paa 8 nye Loger.

Embedsmændene, Stor-Mester Andreas Holck, Dep. Stor-Mester Joh. Rath, Stor-Sekretær Joh. Hansen og Stor-Skatmester L. P. Olsen, var alle mødt, men Leopold Simmonsen var p. t. afløst som Stor-Inspektør af A. J. Meyer af Wildey Nr. 10 i Anledning af hans Mellemværende med Storlogen og Anklagen imod ham for hans Optræden ved Oprettelsen af Scania Loge Nr. 1. Som Stor-Kapellan udnævntes og indsattes C. Vestergaard, som Stor-Marskal E. D. Jacobson, som Stor-Fører M. Rand, som Stor-Vagt A. Pedersen og som Stor-Herold Th. Edsberg.

Stor-Mester Andreas Holck indledede Mødet med en ganske kort Beretning, hvori han blandt andet udtaler sin uskrømtede Glæde over, at Ordenen i de syv Aar, den havde virket herhjemme, har faaet et saadant Fodfæste i det for os alle saa dyrebare Fædreland, at den ved en omhyggelig Pleje og ved en opofrende Kærlighed fra alle dens Medlemmers Side gav berettiget Haab om, at den Tid vilde komme, da der i alle vore Købstæder fandtes mindst een Loge, fra hvilken Odd-Fellow Ordenens Principper og Kærlighedsgerninger bringes ud i Livet til forædlende Trøst og Glæde for mange.

Det, hvorpaa jeg bygger Haabet om en lys Fremtid, sagde Holck til sidst, er den oprigtige Kærlighed, hvormed alle Medlemmerne omfatter Ordenen, og denne Kærlighed vil sikkert afhjælpe de Svagheder, som Ordenen bærer Mærker af og som ikke er skjult for noget Medlem, der har faaet Øjet op for Ordenens inderste Væsen.

SKIFTENDE EMNER OG SYGEHJÆLPEN

Mødet varede forøvrigt i samfulde 5 Dage, men det er naturligvis ikke Meningen her at gennemgaa alt, hvad der skete paa dette Storlogemøde, saalidt som paa noget senere. Det er *kun Pulsslaget,* der skal føles – hvis man vil godkende dette som Udtryk for det Princip, at vi kun beskæftiger os med det væsentlige, det livsvigtige om man vil, og undertiden med det mindre væsentlige – det, der tidt kan give ligesom et forsonende Strejf af Smil hen over den tunge Alvor og den graa Saglighed. Men ellers lader alt andet ligge.

Muligt vil det nemlig vise sig, at Pulsslaget ofte mere kan søges i Stor-Mesterens Beretning, end i Forslagenes Mangfoldighed og i al den voldsomme Reformiver, der altid herskede paa Møderne.

Mest var det naturligvis Lovgivningen, det kneb med. Det viste sig nemlig her, som alle andre Steder, hvor en ny Lovgivning skal sættes i Virksomhed, at det er et grumme vanskeligt Redskab at haandtere, og at det meget hurtigt kræver Ændringer og Rettelser, for at svare til Dagens Krav og den enkeltes Tarv. Der var derfor ogsaa meget omfattende og undertiden ogsaa meget vidtgaaende Rettelser baade til Storlogens Grundlov, til Grundloven for Underlogerne og til Forretningsordenen. Men Behandlingen endte i Hovedsagen altid med, at man vedtog nogle rent formelle Rettelser og henviste Resten til et senere Møde – som det hedder i Beretningen. Og dette var sikkert en meget fornuftig Foranstaltning. Den Gang, som nu og i al Fremtid, var der, er der og vil der vedblive at være Mennesker, der ikke kan leve uden at faa Lejlighed til at pille op og lave om. Og saadan var det ogsaa paa dette Storlogemøde. I en saadan Grad for øvrigt, at man maa beundre Evnerne til at hitte paa.

Ikke saa sært, at Mødet varede 5 Dage og at Embedsmændene meget snart skiftedes til at skulke.

Et af de Emner, der mest af alt lagde Beslag paa Storlogens Opmærksomhed, var det Spørgsmaal om pligtig Sygehjælp, der som bekendt var en af de medvirkende Grunde til Ordenens Brud med den tyske Storloge – et Emne, der gennem adskillige Aar var et af Ordenens mest brændende og mest vanskelige at komme igennem, og som først løstes, den Gang den pligtige Sygehjælp ophævedes.

Om denne Sygehjælp bestemte Grundloven for Underloger § 77 særligt følgende:

Et godstaaende Medlem af 3. Grad, som ved Attest fra en Læge, der er autoriseret til at udøve Lægevirksomhed, beviser, at han er syg og ude af Stand til at udføre sit Arbejde eller passe sin Forretning, *skal af Logens Kasse modtage* en ugentlig Sygehjælp, der bestemmes i Logens særlige Love og ikke skal være under Halvdelen og ikke over tre Fjerdedele af et Medlems Bidrag for et Aar. Et godstaaende Medlem, som ikke har faaet 3. Grad, skal i Sygehjælp kun have halvt saa meget, som et Medlem af 3. Grad.

Er Sygdommen eller Arbejdsudygtigheden en Følge af Drik eller umoralsk Vandel, er den paagældende ikke berettiget til Sygehjælp . . . .

Som man vil se, var det slet ingen ringe Hjælp – eller rettere sagt, det var en meget stor Hjælp – i Forhold til Optagelsesvederlaget, der var ialt 150 Kr. og det aarlige Bidrag, der som Regel var 36 Kr. Det var navnlig fra de mindre Logers Side, at Kravet om en Ændring i denne Bestemmelse rejstes, idet man mente, at der i hvert Fald skulde gives dem Ret til at nedsætte Sygehjælpen, hvor det økonomiske Grundlag ikke kunde bære.

At hele dette Sygehjælpsspørgsmaal ængstede adskillige, fremgaar ogsaa med tilstrækkelig Tydelighed af, at det drøftes stærkt i Bladet fra den Tid, og ikke mindst lægger man Mærke til en Artikel af Br. Dr. med. Erik Holst, den senere Stiftsfysikus i Ringkøbing og senere Distr. Dep. Stor-Sire for Jylland.

Han paaviser blandt andet, at en Loge paa 30 Medlemmer, hvis den skal betale den pligtige Sygehjælp for et halvt Aar, vil være fallit, naar det halve Aar er gaaet. Han gør sig stærkt til Talsmand for Retten for de smaa Loger til at nedsætte Sygehjælpen, paapeger det heldige i en fælles Ordning af Ordenens hele Sygekasse-Væsen og slutter med at sige, at noget maa der gøres, idet han tilføjer, at det er en kendt Sag, at fremragende Mænd blandt Ordenens Ledere har erklæret, at en systematisk Ydelse af Sygehjælp er *en af vor Ordens Grundpiller og den væsentlige Løftestang for dens Tilvækst* . . . .

Saaledes saa man altsaa paa Sygehjælpens Betydning for Ordenens hele Trivsel – den Gang.

LIDT FORNØJELIGT

Mere fornøjelig er et Forslag om, at det bør stilles som en Betingelse for Forfremmelse i 3. Grad, at BBr. kan Grundlovens § 105 udenad. Det er en meget lang Paragraf – den Paragraf 105. Den fylder næsten 4 Sider i det gamle Grundlovs-Format og indeholder 27 Punkter, der hver for sig betragtes og straffes som Overtrædelse af Ordenens Love. Vi skal nævne noget af det, der er strafbart, og som man altsaa skulde kunne udenad.

Man maa ikke røbe nogen af Ordenens Hemmeligheder. Man maa ikke give falske Oplysninger for at blive optaget i Ordenen. Man maa ikke benytte utilbør-

lige Midler til at opnaa Understøttelse. Man maa ikke paa svigagtig Maade omgaas noget, der er Logens Ejendom. Man maa ikke bruge usømmelig eller gudsbespottelig Tale i Logen. Man maa ikke skaffe sig Laan eller Kredit under Paaberaabelse af, at man er Odd-Fellow og saa glemme at betale. Man maa ikke føre falsk Klagemaal mod en Broder. Man maa ikke ondskabsfuldt tale nedsættende om en Broder eller hans Familie. Man maa ikke i Segl, paa Skilt eller lignende offentlig benytte noget af Ordenens Emblemer eller dens Navn. Man maa ikke bringe politiske eller religiøse Stridigheder ind i Logen. Man maa ikke forsømme, mishandle eller forlade sin Familie.

Dette er en halv Snes Stykker af Punkterne. Der er altsaa sytten til. Det var sikkert baade godt og godt ment, og for øvrigt altsammen noget, som man burde kunne sige sig selv.

Men man kunde altsaa dog tænke sig, at en Broder ogsaa skulde lære det altsammen paa Ramse.

Storlogen fandt dog dette Forslag om en Eksamination i Udenadslæsning *for* uhensigtsmæssig og henlagde Sagen.

Kedelig er heller ikke en Udtalelse fra Udvalget for Lovgivning og Bevillinger i Anledning af et Andragende fra Union Loge Nr. 7 om at maatte benytte egne Sange i Stedet for de i Ritualet anførte. Det hedder her:

Udvalget kan ikke tillade den værdige Union-Loge at benytte særlige Sange, og under disse Omstændigheder skal Udvalget derfor heller ikke gaa ind paa nogen æstetisk Kritik af de fremsendte Sange, hvortil det i øvrigt heller ikke mener sig kompetent, men det skal dog ikke tilbageholde den Udtalelse, at de hidtil af de danske Loger benyttede Sange er lidet heldige, uforstaaelige og paa flere Steder fuldkommen parodiske, ikke at tale om de Forvanskninger, som de absolut maa være undergaaet paa Grund af mangelfuld Korrekturlæsning ved de gentagne Omtrykninger.

Det maa sikkert have været nogle kønne Sange. Men for øvrigt er der det morsomme ved Sagen, at da Storlogen senere kalder paa Forslag til nye og gode Sange, fik man kun en eneste. Og den duede ikke.

Det var endvidere i dette Storlogemøde, at det oplystes, at Julius Meyer i Breve fra Columbus-Logen til Storlogen, kaldte sig Stifter af Odd-Fellow Or-

denen i Danmark, hvad Storlogen og den suveræne Storloge som bekendt forbød ham.

Ved Mødets Slutning nyvalgtes Br. Erik Holst, Steen Blicher Loge Nr. 17 i Ringkøbing, til Deputeret Stor-Mester i Stedet for Joh. Rath, men han trak sig for øvrigt tilbage efter at have fungeret ved Storlogemøderne i 1886 og 1887. De andre Valg var Genvalg, med Undtagelse af Leopold Simmonsens Embede som Stor-Inspektør, der besattes med J. F. Schottmann fra Andreas Loge Nr. 9 i Kalundborg.

Vi kan hermed slutte Meddelelserne om det andet Storlogemøde, der i Virkeligheden var ligesaa magert som langt, og vender os udad mod Omverdenen.

I FAKKELSKÆR

Her møder vi af Interesse kun Beretningen om en Udflugt til Ulvedalene, som fandt Sted den 30. Juli og betegnes som en Mindedag for Ordenen, foranstaltet efter Andreas Holcks stærke Tilskyndelse. Det ser da ogsaa ud til, at man har lagt særlig Vægt paa denne Udflugt, idet et Referat i Odd-Fellow Bladet er ledsaget af et Billede, noget der ellers ikke er dette lille Blads stærke Side.

Imidlertid synes der dog ikke at være sket noget særlig interessant paa Udflugten, men ganske morsom er Referatets Indledning. Det hedder heri, at man var spændt paa, hvad der kunde bydes for en saa ringe Entré, og at Entréen desværre havde bevirket, at mange BBr. med deres Damer havde holdt sig tilbage. Altsaa ikke, fordi Festen var for dyr – men fordi man troede, at den vilde blive altfor tarvelig. Der deltog dog 14–1500 Brødre med Damer i Festen, og den gav Andreas Holck Lejlighed til en af de jævne, men reelle Formaninger, hvorpaa hans Taler altid var saa rig. Han sagde bl. a.:

I hver Familie findes der ofte en mere fremragende Søn eller Slægtning, og saaledes kunne vi ogsaa sige her blandt os. Ogsaa her findes mere fremragende BBr., men det glæder mig at se disse fremragende, mere heldigt stillede BBr. iblandt os. Til disse vil jeg her sige: Ræk Haanden frem og drag Eders mindre fremragende BBr. og Søstre iblandt os op til Eder – se ikke paa om den eller hin har en tarvelig Kjole paa – se kun paa deres Hjertelag og slut Jer sammen i Venskab, Kærlighed og Sandhed.

Midt under Festen kom – fortælles der i Odd-Fellow Bladets Referat – Kongen og Prins Valdemar kørende forbi, og de fik naturligvis et muntert Hurra med paa Vejen.

Først ved 10-Tiden sluttede Festen, og i den lyse Sommernat, under Sang og festlig Munterhed, med Musikkorps baade i Spidsen og i Midten, omgærdet af flammende Fakler, drog den glade Skare til Klampenborg, for at finde hjem med Toget. – Og det var oven i Købet et Ekstratog, der i Hast maatte stables paa Benene.

Naturligvis var Festen ogsaa Genstand for Omtale i Dagspressen.

Han forstod at henlede Opmærksomheden paa Ordenen, Andreas Holck. Der var blevet noget af Amerika tilbage hos ham.

TIDEN OG TALLENE

Og saa slutter vi disse Meddelelser om Storlogemødet i 1885 og Aarets Gang med nogle talmæssige Oplysninger.

Medlemstallet var den 21. April 1884 ialt 1193 Brødre i Underlogerne og 35 Brødre og 36 Søstre i Rebekka Grade-Logen. Den 31. Maj 1885 var Medlemstallet henholdsvis 1730 og 51 og 51 – altsaa en Tilgang paa over 500 Medlemmer.

Indtægten ved Indvielser var 29,849 Kr. 50 Øre, ved Gradstildelinger 38,265 Kr. og ved regelmæssige Bidrag 47,601 Kr. 50 Øre. Optagelsen ved Kort gav en Indtægt af 5200 Kr. og Besøg- og Afgangskort 159 Kr. 70 Øre – ialt 121,175 Kr. 70 Øre.

Der udbetaltes i Aarets Løb 7171 Kr. i Sygehjælp, Brødre understøttedes med 2301 Kr., Fremmede Brødre med 101 Kr. 25 Øre, afdøde Brødres Familie med 930 Kr., til forældreløse Børns Opdragelse anvendtes 250 Kr., til Begravelseshjælp til Brødre 901 Kr. 85 Øre og til Begravelseshjælp til Brødres Hustruer 300 Kr. Desuden udbetaltes der i særlige Understøttelser 2978 Kr. 49 Øre, ialt 14,933 Kr. 59 Øre.

Logekassernes samlede Formue var 169,098 Kr. 69 Øre og Enkekassernes, hvortil der skulde afgives 15 pCt. af Indtægterne, 48,968 Kr. 12 Øre.

Mødet aabnedes Mandag den 21. Juni Kl. 12 Middag og varede indtil den 25. Juni, altsaa 5 Dage. Embedsmændene, Stor-Mester Andreas Holck, Dep. Stor-Mester Erik Holst, Stor-Sekretær Joh. Hansen og Stor-Skatmesteren L. P. Olsen, var mødt, medens den i det foregaaende Møde valgte Stor-Inspektør J. F. Schottmann var forhindret. I hans Sted fungerede Leopold Simmonsen p. t.

Til Stor-Kapellan udnævntes og indsattes C. Vestergaard, til Stor-Marskal E. D. Jacobson, til Stor-Fører M. Rand, til Stor-Vagt A. Pedersen og til Stor-Herold Th. Edsberg.

Der var i dette Møde Repræsentanter for 2 nye Loger, Ridgely Loge Nr. 19, København, der stiftedes den 25. Juli 1885, men som for øvrigt hævedes den 7. November 1893 og gik op i Schandinavia Loge Nr. 2 – og Holger Danske Loge Nr. 20 i Varde – senere Esbjerg – der stiftedes den 15. Juni 1886.

Stor-Mester Andreas Holck indledede sin Beretning med nogle Betragtninger, der sikkert har vakt en ikke ringe Opsigt hos den mødte Forsamling af Storrepræsentanter og ikke smagt helt godt. Han talte om:

DE SVAGE SIDER HOS LOGERNE

og sagde blandt andet:

Samtidig med, at vi har et aabent Øje for alt det gode og stærke i Ordenens nuværende Stilling, bør vi heller ikke lade de svage Sider gaa upaaagtet hen, saa meget mere som visse Ting af overordentlig stor Betydning i det forløbne Aar ikke synes at være blevet bedre, men snarere daarligere.

Jeg skal i al Ærbødighed tillade mig at nævne to Ting, som i særlig Grad gælder de københavnske Loger, som jo er Ordenens Styrke, og derfor ogsaa i særlig Grad burde være Ordenens Kraft. Jeg mener da, at de enkelte Loger har en ret stærk Tilbøjelighed til at gaa op i sig selv, har, om jeg saa maa sige, en ret overdreven Egenkærlighed, noget paa Bekostning af den Ordensenhed, som saa godt kan forenes med, at hver Loge varetager sine egne særlige Tarv. Forstaaelsen af dette Punkts Betydning og den store Indflydelse, det har paa hele Ordenen, saavel som paa de enkelte Loger og de enkelte Medlemmer, synes ikke at staa klart.

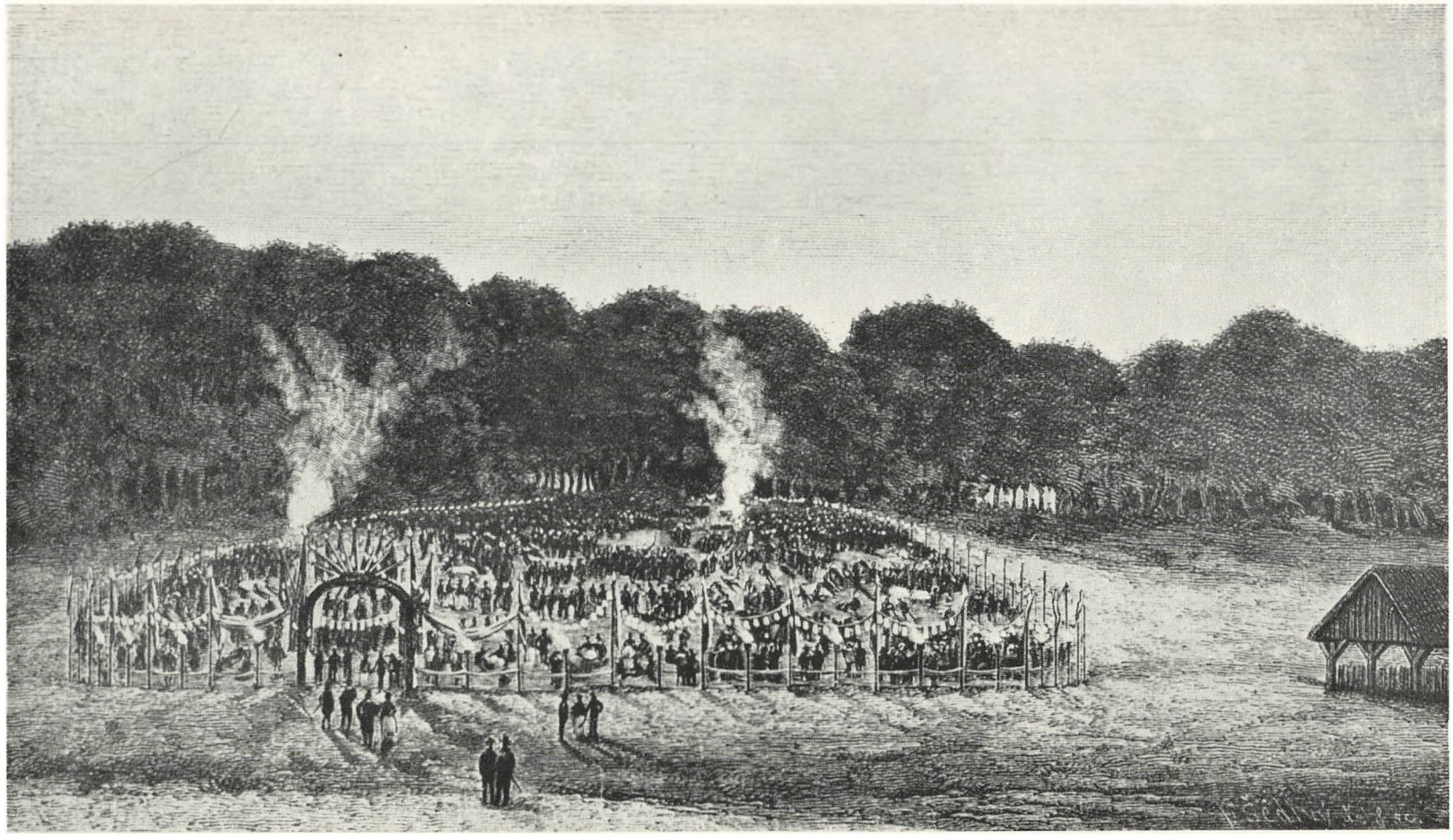

En Sommerfest, der afholdtes i Ulvedalene ved Klampenborg den 30. Juli 1885. Det var en 7 Aars Mindefest for Ordenens Indførelse i Danmark, afholdt efter stærk Tilskyndelse af Stor-Mester Andreas Holck, der i nogen Grad yndede Reklamen i Ordenens Tjeneste
Gengivet efter en Tegning af Tegneren, Br. Fr. J. Sedivy, en meget benyttet Tegner paa den Tid

En Julefest for fattige Børn afholdt i Odd-Fellow Hjems Festsal paa Nørrevold i 1888. En saadan Fest afholdt de københavnske Loger den Gang hvert Aar. Staaende ved Juletræet og talende til Børnene vil man genkende Stor-Mester Andreas Holck Gengivet her efter en Tegning af Tegneren, Br. Fr. J. Sedivy

Det andet Punkt, jeg skal tillade mig at berøre, er dette, som ogsaa særlig angaar de københavnske Loger, men som dog maaske ogsaa kan passe for Provinserne, i det mindste saa forekommer det mig, og jeg mener at tale med nogen Erfaring, at Offerberedvilligheden synes at være betydelig mindre end i Ordenens første Aar. Det forekommer mig, at den slette, alt fordærvende Egoisme begynder at stikke Hovedet frem. At ville høste, før man har saaet, er en meget bagvendt Tanke, men værre bliver det at beregne Høsten af det, andre saar.

Den, der lægger sine Planer for Nutiden, er klog, men den, der lægger fornuftige Planer for Nutid og Fremtid, er klogere. Men alle Planer og Beslutninger og al Tale om dette eller hint, som ikke ledsages af Offerberedvilligheds klingende Mønt, som ikke vælger den bedst mulige Form til at opnaa det bedst mulige Resultat, er som en lydende Malm, der vel høres, men ingen gavner. Og da Odd-Fellow Ordenen nødigst af alt skulde være en Institution kun med højtlydende Fraser, er det, at jeg henleder den højværdige Storloges Opmærksomhed paa de her af mig nævnte Sandheder med Haab om, at de, som Logernes Udkaarne, vil tage disse Sager under den alvorligste Overvejelse, thi disse Forhold kan og maa forbedres, dersom Ordenen ikke skal lide ubodelig Skade . . . .

Der er næppe Tvivl om, hvortil Andreas Holck i særlig Grad sigter med denne Formaning. Det kneb med Ordningen af Odd-Fellow Hjems Pengeforhold den Gang. Foretagendet havde kostet langt mere end beregnet, og han maatte ofte fri til Logerne for af disses Midler at faa de fornødne Tilskud til Gældens Afvikling. Og her kneb det undertiden med Offerviljen.

Man vedtog, at Beretningen skulde henvises til Udvalget for Ordenens Stilling, men bøjede for øvrigt Hovedet i Tavshed. Og der var formodentlig heller ikke stort andet at gøre.

LIDT AF HVERT

Ligesom Mødet i 1885 var ogsaa dette Møde præget af Forslagenes Utallighed, og det var ikke saa underligt, at det har kunnet tage 5 Dage at komme igennem alt det Stof, der dyngedes op. Det var ligesom i 1885 væsentligst Ændringer i Grundlovene og i Forretningsordenen, det gjaldt. Og i deres Følge kom saa en Række Forespørgsler og en Række Smaaforslag, hvis Værdi sikkert har været

grumme omtvistelig, da de allerfleste af dem af de paagældende Udvalg indstilledes til Forkastelse og ogsaa uden Knurren blev det.

Af det vigtigste Stof maa man sikkert stadig betragte Spørgsmaalet om Sygehjælpen. Det var et økonomisk Problem, der trykkede, samtidig med at det var en af Hovedhjørnestenene for Ordenens Vækst.

Ex.-M. Vilh. Damgaard fra Sct. Olaf Loge Nr. 14 i Aarhus tog paa dette Møde Bladet fra Munden og fremsatte et Forslag om, at der i Grundlovens § 77 tilføjes:

Der gives i intet Tilfælde Understøttelse for den første Uges Sygdom og ej heller for Dage over fulde Uger. Endvidere skal Bestemmelsen om Hjælpens Størrelse som ikke er mindre end Halvdelen og ikke over tre Fjerdedele af et Medlems Bidrag bortfalde.

Udvalget for Lovgivning og Bevillinger fik dette radikale Forslag at tygge paa og afgav følgende Betænkning:

Da der af Logerne i København er nedsat et Fællesudvalg, som blandt andet ogsaa behandler det, der er Genstand for fornævnte Forslag, og formentlig til næste Storlogemøde vil fremkomme med Forslag til Forandring i Bestemmelsen om Sygehjælp m. m., indstiller Udvalget, at Forslaget udsættes til næste Storlogemøde.

At Forslaget har været et stærkt Stridsspørgsmaal fremgaar af Afstemningens Resultat. Der var 19 Stemmer for og 19 Stemmer imod, hvorefter Stor-Mesteren afgjorde Sagen derhen, at Indstillingen godkendtes.

Af andre Ting, der behandledes, kan nævnes et Forslag om, at Navnene paa de Brødre, der lod sig slette for Restance, skulde bekendtgøres ved Opslag i Lokalet, fordi – som det hed – det mere og mere viser sig, at det slet ingen Skam er at lade sig slette for Restance.

Forslagets Fremme blev nægtet.

Det Udvalg, der beskæftigede sig med Spørgsmaalet om Bearbejdelsen til nogenlunde Dansk af det norsk-amerikanske Ritual, afgav en Beretning om, at man havde henvendt sig til den suveræne Storloge med Anmodning om at maatte laane det tyske Ritual til Brug ved en Bearbejdelse, og Tilladelsen fik man ogsaa. Men den toges straks tilbage, fordi den var givet under den fejlagtige Forudsætning – at de danske Loger stadig arbejdede i det tyske Sprog og at Ritualet for øvrigt ikke maatte komme udenfor Tysklands Grænser.

Klogere var man altsaa endnu ikke den Gang i den suveræne Storloge.

Udvalget vilde imidlertid i næste Storlogemøde fremsætte et efter dansk Tankesæt og Smag afpasset Ritual.

Der kom ogsaa en Indstilling. Men Skæbnen var den ikke god.

Bemærkelsesværdig synes en Vedtagelse om, at der skulde rejses Anklage mod de Brødre, der forsynede Bladene med Underretning om, hvad der passerede i Logerne, og at der skulde anlægges Sag mod de Blade, der bragte Meddelelser om den Slags Ting.

Vedtagelsen er i hvert Fald bemærkelsesværdig, dersom den skal være Udtryk for en tilstedeværende Nødvendighed. Og det maa vel være Meningen.

Endvidere er Forkastelse af et saalydende Forslag heller ikke ilde:

Rebekka Grade-Logen Caroline Amalie Nr. 1 har nu bestaaet i 5 Aar og har egentlig ikke rigtig tidligere vundet Anerkendelse indenfor vor Orden. Først i det sidste Aars Tid har Logen søgt at løse sin store Opgave, som jo særlig bestaar i at yde Sygepleje under særlige uheldige og ulykkelige Forhold hos Brødre indenfor alle Loger, og nu arbejder Rebekka Søstrene Haand i Haand med os og søger at hjælpe og trøste, hvor Sygdom og Nød trykker.

Man henstiller til den højværdige Storloge, om den ikke vilde finde Anledning til at udtale i en Skrivelse til den værdige Rebekka-Loge, en Anerkendelse af dens Virksomhed og en Opmuntring til den om ikke at trættes i denne for Søstrene ofte besværlige Gerning.

Men det vilde Storlogen ikke. Den har altsaa ikke haft store Ting til overs for Rebekka Søstrene.

Stort mere, der vil kunne interessere en Nutids Odd-Fellow, rummer dette Storlogemøde ikke. Men der var andet, der kræver Opmærksomhed.

KAMPEN OM ODD-FELLOW BLADET

Kampen om Odd-Fellow Bladet er et af de kedeligste Afsnit i Ordenens Historie herhjemme. Ikke mindst var den hverken Stor-Sekretær Joh. Hansen eller hans Fælle i Sagen, Stor-Repræsentanten for Wildey Loge Nr. 10 A. J. Meyer, til Ære.

Men den kræver sin Behandling, som alt andet af Betydning.

Kampen begyndte allerede i 1885, og vi omtaler derfor den hele lange Tildragelse her i en samlet Fremstilling, idet vi iøvrigt til Kampens Forstaaelse minder om, at Bladet, der afløste Br. C. F. V. Lunds tidligere omtalte Meddelelser til Odd-Fellows, begyndte at udkomme den 15. Januar 1884 med Lægen Br. Halldorsson-Fridriksson som Redaktør og med Br. af Danmark Loge Nr. 1, J. F. Eng, som Udgiver. Det var et lille godt Blad, Stoffet var slet ikke ilde, maaske undertiden lidt tungt, men det bragte blandt andet gode og nyttige Oplysninger baade om hjemligt og udenlandsk Ordensliv.

Dette Blad havde Stor-Sekretær Joh. Hansen forset sig paa, uvist af hvilken Grund. Men han havde i hvert Fald sat sig for, at han vilde eje det og lede det. Af økonomiske Grunde kan det dog næppe have været, thi den Indtægt, det gav sin Udgiver, var sikkert ikke stor, naar Regnskabet blev gjort rigtigt op.

Saa vidt man kan forstaa gennem Stor-Sekretær Joh. Hansens Optræden ved forskellige Lejligheder – og anden Vejledning til Forstaaelse af hans Personlighed foreligger ikke – har han været en stejl og selvbevidst Natur, noget selvglad ogsaa, en Ærgerrighed og ikke saa lidt magtsyg. Noget af en Enspændernatur maaske ogsaa. Og han har formodentlig drømt om, at Bladet i *hans* Hænder var Vejen til Magt og Ære indenfor Ordenen. Muligvis. Der er ingen, som véd det.

Gennem en økonomisk Manøvre, som vi ikke her skal fordybe os i, lykkedes det da ogsaa ham og A. J. Meyer at komme i Besiddelse af Bladet, som dets Udgiver i en Artikel i Bladet for den 1. December 1885 tager Afsked med, idet han blandt andet skriver:

Med dette Nummer slutter Odd-Fellow Bladet sin 3. Aargang, og samtidig fratræder jeg min Virksomhed ved Bladet, en Virksomhed, som jeg har omfattet med al min Interesse og Kærlighed, og som jeg *endnu* ikke havde tænkt mig at opgive, havde jeg ikke ved Omstændighedernes Magt været tvungen til at afstaa Bladet til d'Hrr. Johan Hansen og A. J. Meyer, idet jeg ikke, paa Grund af de Pligter jeg har, baade mod Ordenen og mod min Familie, har troet det rigtigt at indlade mig paa den Konkurrence, der var stillet mig i Udsigt fra *deres* Side, saa meget mere, som jeg paa Forhaand maatte nære den Tanke, at Br. Stor-Mester Holck sympatiserer med det nye Bladforetagende . . . .

Hvorvidt den sidste Paastand er rigtig, foreligger der dog ikke noget oplyst om.

Br. J. F. Eng fik iøvrigt 2000 Kr. i Afstaaelse for Bladet. Men om dette har været et rimeligt – skal vi sige broderligt – Vederlag, er naturligvis umuligt her at bedømme.

At sige, at Bladet ikke blev bedre, fyldigere og mere levende ved Ejerskiftet, vilde være i Strid med Sandheden. Det er i Virkeligheden et godt og fortræffeligt redigeret Blad. Men der stikker ofte Fribytter-Lyster frem i dets Artikler. Lyst til undertiden at gaa Storlogen imod. Og denne Modstandslyst fik ikke mindst sit Udtryk, da Grundloven i 1892 med Hensyn til Sygehjælpen blev ændret saaledes, at der ikke gaves Sygehjælp for de fire første anmeldte Ugers Sygdom. Vedtagelsen vakte stor Bevægelse i Brødrenes Kreds, og Bladet blev efterhaanden Hjemstedet for en Opposition imod Storlogen, saa voldsom og saa hensynsløs, at det var umuligt at lade det gaa paa den Maade.

I Storlogemødet i 1894 vedtoges det derfor at forbyde Bladets Udgivelse i dets foreliggende Form, og det forbødes ligeledes at kalde noget Blad Odd-Fellow Blad, Odd-Fellow Tidende eller lignende.

Der indledes derefter forskellige Forhandlinger med Joh. Hansen om Afstaaelsen af Bladet, men disse førte ikke til noget Resultat. Han forlangte først 5000 Kr. i Afstaaelse, derefter 4000 Kr., medens Storlogen bød ham 2400 Kr. – altsaa lidt mere, end han i sin Tid gav Br. J. F. Eng. Paa dette Tilbud svarede Joh. Hansen overhovedet ikke, og Storlogen vedtog derfor selv at udgive et officielt Organ for Ordenen herhjemme.

Som Svar paa denne Vedtagelse indklagede Joh. Hansen Storlogen for Forligskommissionen, hvor der imidlertid ikke opnaaedes Forlig. Derefter anlagde han Sag ved Hof- og Stadsretten, hvori han krævede en Erstatning af Storlogen paa 5000 Kr. Denne Sag fik først sin endelige Afgørelse ved Højesteret d. 4. Maj 1899, der pure frifandt Storlogen, idet den udtrykkeligt udtalte, at Forbudet havde ligget indenfor Ordenens Beføjelse.

Men inden Sagen var naaet saa langt, var Joh. Hansens Rolle forlængst udspillet. Han blev sat under Anklage indenfor sin Loge, der imidlertid frifandt ham. Men Logens Kendelse blev paaklaget til Storlogen, der i et særligt Møde den 20. Maj 1895 forkastede Logens Afgørelse, og Joh. Hansen blev derefter ved Storlogens Dom udstødt af Ordenen.

Storlogen havde iøvrigt da allerede fra Oktober 1894 udgivet sit eget Blad, der hed Haand og Hjerte, med Br. cand. teol. N. C. Beck som Redaktør, medens Joh. Hansen samtidig udgav et, som han kaldte Broderbaandet. Det døde imidlertid hurtigt hen . . . .

Dette er Historien om Kampen om Odd-Fellow Bladet. En kedelig Historie og et trist Kapitel i Ordenens Liv. Den ramte sin Mand saa haardt, som han kunde rammes.

TIDEN OG TALLENE

Medlemstallet var den 31. Maj 1885 ialt 1730 Brødre i Underlogerne og 51 Brødre og 51 Søstre i Rebekka Grade-Logen. Den 31. Maj 1886 var Medlemstallet henholdsvis 1950, 53 og 56. Altsaa en Tilgang paa godt 200 Medlemmer.

Indtægten ved Indvielsen var 15,655 Kr., ved Gradstildelingen 29,540 Kr. og ved regelmæssige Bidrag 63,813 Kr. Optagelse ved Kort gav 1315 Kr. og Besøg og Afgangskort 208 Kr. 50 Øre, ialt 110,531 Kr. 50 Øre.

Der udbetaltes i Aarets Løb 14,797 Kr. 04 Øre i Sygehjælp, Brødre understøttedes med 3003 Kr., afdøde Brødres Familie med 3803 Kr. 28 Øre, til forældreløse Børns Opdragelse anvendtes 114 Kr., til Begravelseshjælp til Brødre 1800 Kr., til Begravelseshjælp til Brødres Hustruer 100 Kr. Desuden udbetaltes der i særlige Understøttelser 100 Kr., ialt 23,717 Kr. 32 Øre.

Logekassens samlede Formue var 205,727 Kr. 58 Øre og Enkekassens 65,366 Kr. 92 Øre.

OMKRING STORLOGENS MØDE I 1887

Mødet aabnedes den 23. Maj og sluttede den 26. Maj. Det varede altsaa i 4 Dage og som sædvanligt skiftedes Embedsmændene til at skulke.

Storlogens valgte Embedsmænd, Stor-Mester Andreas Holck, Dep. Stor-Mester Erik Holst, Stor-Inspektør J. F. Schottmann, Stor-Sekretær Joh. Hansen og Stor-Skatmester L. P. Olsen, var alle mødt. Som Stor-Kapellan p. t. fungerede Vald. Petersen, og de i det forudgaaende Møde udnævnte Embedsmænd, Stor-Marskal E. D. Jacobson, Stor-Fører M. Rand, Stor-Vagt A. Pedersen og Stor-Herold Th. Edsberg var til Stede.

Der var kun mødt Repræsentant for een ny Loge, Valdemar Loge Nr. 21 af Frederiksberg, stiftet den 26. April 1887.

Stor-Mester Andreas Holck indledede som sædvanligt med en aarlig Beretning, hvori han til at begynde med anstillede nogle almindelige Betragtninger om Ordenens Værdi og Principper og haabede, at de ærede Stor-Repræsentanter vilde gaa til deres Arbejde med Lyst og Iver.

Men saa kom Slutningen. Den lød saaledes:

Naar jeg i Aar ønsker at lægge særlig Beslag paa Deres Tid og Arbejdskraft, saa er Grunden den, at jeg anser det af den største Betydning for vor Ordens naturlige Udvikling, at der i nærværende Samling levnes os om muligt en hel Dag til Drøftelse af de Erfaringer, hver især har samlet, og som kunne sætte Frugt i saadanne Lovbestemmelser, at enhver Broder, hvad enten han hører til en lille eller en stor Loge i eller udenfor Hovedstaden, naar Sygdommens og Sorgens Dag kommer, ved sig tryg ved at tilhøre en Orden, som i Ulykkens Stund skal, vil og kan række ham en hjælpende Haand.

I Haab om, at den højværdige Storloge er enig med mig i disse Udtalelser, byder jeg Dem hjerteligt Velkommen ....

Det er øjensynligt, at Stor-Mesteren føler Sygehjælps-Spørgsmaalet stikke sig i Hælen, og at hele denne Sag skulde løses eller i hvert Fald lægges til Slummer i et Udvalg.

PROVINSEN KRÆVER SIT

Det begyndte med, at Dept. Stor-Mester Erik Holst stillede Forslag om, at der indenfor Logerne skulde dannes en gensidig Forening med det Formaal, at sikre hverandre mod Følgerne af langvarige Sygdomstilfælde blandt Ordenens Medlemmer.

Forslaget behandledes i et følgende Møde og fik det Resultat, at der skulde vælges et Udvalg paa 5 Medlemmer til at tage hele Spørgsmaalet om Sygehjælpens rette Ordning under Overvejelse og fremkomme med Forslag til det næste Storlogemøde, og at der skulde rettes en Forespørgsel til den suveræne Storloge om, hvorvidt man kunde gaa med Hensyn til Sygehjælpsspørgsmaalet overfor de underordnede Logers Ret til Selvstyre.

Ikke desto mindre stillede Vilh. Damgaard derefter Forslag om, at der angaaende Sygehjælpen tilføjedes i Grundloven § 77, at der ikke i noget Tilfælde gaves Understøttelse for de første 2 Ugers Sygdom.

Det var Provinslogernes Røst, der lød. Forslaget blev henvist til Lovudvalget og blev ikke anbefalet. Men saa rettede Damgaard med Snarraadighed de 14 Dage til 8 Dage, og saa blev det vedtaget enstemmigt.

Hermed var eet Skud i Boven paa Sygehjælpen blevet en Træffer. Der kom flere efter. Men der blev talt mange Ord, inden den sidste Beslutning blev truffen om den pligtige Sygehjælps fuldstændige Afskaffelse.

Som sædvanligt i de første Aars Møder behandlede Storlogen en lang Række Appeller af Anklagesager. Der synes i det hele taget at have været rigeligt af den Slags. Man godkendte desuden en Række særlige Love for Underloger og trak Tov med Union Loge Nr. 7, der ikke vilde have særlige Love, fordi der i Grundloven stod, at Logerne *kunde* lave saadanne Love. Men altsaa ikke *skulde* det.

Stor-Mesteren klagede i øvrigt over, at der ved det Eftersyn, som Stor-Sekretæren havde foretaget af Logernes Protokoller, havde vist sig, at Loger til Tider kun holdt et eller to Møder om Maaneden, uden at der i Forhandlingsprotokollen findes angivet nogen Grund for disse Forsømmelser.

Stor-Sekretæren uddybede derefter Logernes øjensynlige forretningsmæssige Efterladenhed med at beklage sig over, at Protokollerne enten ikke var autoriseret eller var forsynet med et privat Segl. Flere Steder førtes der intet Regnskab i Forhandlingsprotokollen, og der kunde være baade 3 og 4 Uger, hvor Forhandlingsprotokollen slet ikke havde været aabnet. Endvidere var det ikke saa sjældent, at man slet ikke førte de Protokoller, der skulde føres.

Der har altsaa ikke allevegne været den bedste Orden i Tingene. Det kom der først, da Petrus Beyer var blevet Stor-Sire.

Endvidere forelaa der til Behandling et Forslag fra det Udvalg, der var nedsat angaaende Ritualet. Hovedvægten ved Forslagets Udarbejdelse var naturligvis lagt paa at faa det knudrede og ofte ganske meningsløse Sprog skrevet om til forstaaeligt og taaleligt Dansk. Men dette var dog ikke det eneste, man havde beskæftiget sig med.

Den Kostumering, som den Gang var gængs, havde man strøget, i fuldkommen

Trykt som Manuskript for Odd-Fellows. Aftryk af Artikler og Meddelelser heri samt af Dele eller Uddrag deraf forbydes i Henhold til Lov af 29. Decbr. 1857 om Eftertryk m. m.

1ste Aargang. Søndag den 7. Oktober 1894. Nr. 1.

„Haand og Hjerte" udgaar hver Søndag og forsendes frit til ethvert Medlem i Jurisdiktionen. Til Udlandet koster Bladet 8 Kr. aarlig.

Avertissementer betales med 12 Øre pr. Petitlinie eller dens Plads, og med Rabat for staaende Annoncer.

Cirkulære

til

de v. Lejre og Loger I. O. O. F. af Danmark.

Idet jeg herved bringer til Kundskab for Medlemsskabet i den danske Jurisdiktion, at Stor-Logen fra Oktober d. A. selv udgiver et Odd-Fellow-Organ under Titel „Haand og Hjerte" og under Redaktion af Br. cand. theol. N. C. Beck, skal jeg gøre alle de v. Institutioners Ledere og Ansvarshavende opmærksom paa, at Stor-Logen fremtidig deri vil have sin særlige Rubrik, hvor alle officielle Kundgørelser af almen Interesse ville finde Optagelse og være at tage til Efterretning, saaledes at saakanne Meddelelser ikke mere ville tilgaa Logerne, Lejrene eller øvrige Institutioner direkte ad skriftlig Vej. Da Tilgang og Afgang af Medlemsskabet ogsaa vil blive opført i „Haand og Hjerte", skal jeg herved paalægge samtlige Logers Sekretærer ufortøvet efter enhver Indvielse eller Afgang (dog ikke for passive Medlemmers) at opgive til Stor-Sekretæren paagældende Broders Navn, Livsstilling og Adresse. Endvidere skal jeg til Brug for „Logelisten" paalægge Sekretærerne og Skriftførerne umiddelbart efter hvert Mødes Slutning at tilstille Br. Inspektor Carl Petersen, Nørrevoldgade 75, (eller nedlægge i Odd-Fellow-Hjemmets Brevkasse) en kort Meddelelse om, naar næste Møde afholdes, og Oplysning om Klokkeslettet og det Arbejde som er ansat. „Haand og Hjerte" vil blive ekspederet gratis til alle Loger og Lejre og til ethvert Ordensmedlem, hvis Adresse kendes, og det vil derfor være nødvendigt at de v. Loger — ogsaa af Interesse for deres Medlemmer — straks i hvert enkelt Tilfælde sætte Redaktionen i Kundskab om Flytninger, samt om Medlemmer, der overgaar som „passive" og følgelig ikke mere kunne faa Bladet.

Broderligst i V. K. S.

P. Beyer,
Stor-Sire.

V. Petersen,
Stor-Sekretær.

Forsiden af det første Nummer af „Haand og Hjerte", der udkom den 7. Oktober 1894.
Man bedes lægge Mærke til Bladets smukke
og karakteristiske Hoved, der er tegnet af Kunstneren V. Jastrau

De danske og skaanske Udsendinge i Stockholm ved Modtagelsen af den berømte Broder, Opfinderen John Evussonn, som Lig den 14. Septbr. 1890.

Banneret er det Banner, som Rebekka-Søstrene skænkede Ordenen ved dennes 10 Aars Fest den 30. Juni 1888. Det var første Gang, Banneret vajede i fri Luft. — Siddende i Midten under Banneret ses Stor-Mesteren, Petrus Beyer, og til højre i Billedet, siddende, Stor-Sekretæren Joh. Hansen. Staaende som Nr. 2 til venstre i Billedet ses den senere Stor-Sekretær, Vald. Petersen, og ligeledes til venstre den senere Distr. Dep. Stor-Sire for de skaanske Loger, Gustaf Smith.

rigtig og klog Erkendelse af, at der her krævedes mere, end der sædvanligvis kunde ydes i Logerne, dersom Kostumeringen ikke skulde virke ganske mod sin Hensigt.

Endelig havde man strøget alt det dramatiske Stof i 1. og 2. Grad og lavet det om til en Fortælling, der skulde fremsiges og udlægges af Over-Mesteren. At dette var en tvivlsom Vinding, skulde synes givet, men man har maaske her villet gøre en Dyd af en Nødvendighed. Forholdet var utvivlsomt nok de fleste Steder dette, at det dramatiske Stof voldte stort Besvær, og i bedste Fald ikke altid fik tilnærmelsesvis den afstemte og højtidelige Form, som krævedes.

Det kan saamænd være galt nok i vore Dage.

Ritualet for Aabning og Lukning af Logen, Indvielsesgraden og 3. Grad og Forretningsordenen havde man derimod bibeholdt, dog med Forsøg paa en Oversættelse til det bedre.

Det vedtoges at sende den suveræne Storloge dette Forslag til Godkendelse.

Tilsidst skredes der til Valg af Embedsmænd.

Til Stor-Mester valgtes Andreas Holck, til Dep. Stor-Mester Joh. Rath, da Erik Holst ønskede at trække sig tilbage efter i to Aar at have beklædt Embedet, til Stor-Inspektør valgtes J. F. Schottmann, til Stor-Sekretær Joh. Hansen og til Stor-Skatmester L. P. Olsen.

Hermed forlader vi Storlogen og gaar over til Aarets store Begivenhed:

DEN TYSKE STORLOGES BESØG

Aarsagen til dette Besøg var en Indbydelse, som den danske Storloge havde sendt sin tyske Fælle, der just dette Aar holdt sit Møde i Kiel – en Indbydelse, der var blevet modtaget med den allerstørste Interesse. Det kunde naturligvis nok interessere de tyske Storlogemedlemmer at hilse paa de Brødre, som man i 1883 havde taget Afsked med paa en grumme kølig Vis.

Besøget var blevet fastsat til Mandag den 15. og Tirsdag den 16. August, og der var gjort store Anstrengelser for at gøre Besøget saa festligt og tiltrækkende for Gæsterne som muligt.

Der indledes naturligvis efter Modtagelsen Mandag Morgen med en Frokost i Odd-Fellow Hjem, hvor det viste sig, at hele den tyske Storloge var mødt. Ikke

en eneste var blevet hjemme. Her blev der budt Velkommen af Br. Ex.-Mester A. J. Meyer af Wildey Loge Nr. 10, og da Værtens Mad var vederfaret den fornødne Retfærdighed, gik man i forskellige Hold ud for at se paa Byen, inden man skulde samles Kl. 8½ i Progres Loge Nr. 4 og senere i Union Loge Nr. 7 for paa officiel Vis at hilse paa hinanden.

Disse Møder varede dog ikke længe, thi allerede Kl. 9 skulde man samles i Tivoli for dér at forlyste sig paa bedste Maade. Man hørte paa Musiken, sagde et henrykt Aah til Fyrværkeriet, tog sig et Glas i Bodega og listede derefter hjemad for at komme til Køjs og faa sovet ud til Tirsdagens Anstrengelser.

Den Dag skulde nemlig være Festens Højdepunkt med en Middag paa Skodsborg og en folkelig Fest bagefter i Ulvedalene.

Ved Middagen paa Skodsborg, der begyndte Kl. 2, talte Br. Spiro fra Berlin paa Engelsk for The sovereign Grand-Lodge og den danske Br. Emil Berendt for den tyske Storloge. Stor-Sekretær Meyendorff, de første københavnske Logers gamle Bekendt og jævnlige Gæst, for Stifteren af Danmark-Logen og den tyske Dep. Stor-Mester Dillinger fra Karlsruhe for Ordenen i Danmark. Efterat endnu adskillige Talere havde haft Lejlighed til at give deres Tanker frit Løb, kørte man til Raadvad, hvor der blev drukket Kaffe, og derfra til

FOLKEFESTEN I ULVEDALENE,
der skulde begynde Kl. 5.

Odd-Fellow Bladet, der er yderst begejstret for denne Fest, fortæller, at Festpladsen frembød et Syn, der i Virkeligheden var egnet til at give Gæsterne det rette Begreb om Odd-Fellow Ordenen her i Landet. Pladsen var indhegnet med Flagstænger og Flag, hvorimellem Guirlander snoede sig. Mod Vejen til Fortunen var der oprejst en Æresport af Grønt, prydet med Flag, og inde paa selve Pladsen var der paa den modsatte Side oppe paa Skraaningen rejst en ligeledes med Grønt prydet Talerstol, paa hvis Bagside der var anbragt 5 Flag, nemlig Odd-Fellow Banneret i Midten, paa hver Side af dette det danske og svenske Flag, og paa Siderne heraf det tyske og det amerikanske Flag. Og da Mørket faldt paa, blev der oplyst med kulørte Lamper og Petroleumsfakler ....

Festen, der skal have været besøgt af over 2000 Mennesker, forløb, som alle den Slags Fester, med Taler og Sang og den gode, gammeldags Madkurv i det grønne. Bagefter var der en Svingom, og ved 10-Tiden drog Deltagerne med et Fakkeltog i Spidsen, som en lang, lysende Orm, ad Klampenborg til for at finde hjem til Hovedstaden.

Blandt Talerne var naturligvis først og fremmest Andreas Holck, der, for at fremstille Ordenens Principper, benyttede en af de Historier, han saa tidt tyede til i sine Taler og som ofte gjorde dem saa sundt forfriskende.

Han sagde, at han engang havde læst en Fortælling om en Rejsende, der paa sin Rejse kom til et Hus, hvor han blev sat til Bords med Familien. Da Maaltidet var endt, fløjtede Manden paa en særegen Maade, og straks kom der løbende ind en Hund, en Kat, en Ravn og en Rotte, som alle i god Forstaaelse gav sig til at æde af den samme Skaal .... Og, sluttede saa Andreas Holck: Ligesom altsaa Manden, der havde lært disse forskelligartede Dyr og Naturdyr indbyrdes Fortrolighed, saaledes har vi ogsaa det Formaal at samle de forskellige Naturer blandt Medlemmerne i *et* Samfund. Men for at dette kan lykkes ret, maa vi kunne kende hinanden og .... saa kom der paany en af hans Historier .... her rinder mig i Tanken en Fortælling om to for hinanden fuldstændig fremmede, der paa samme Tid befandt sig paa en længere Rejse. De kendte ikke hinandens Sprog og kunde ikke gøre sig forstaaelige for hinanden. Da tog den ene en Bibel frem og sagde Halleluja, og den anden svarede Amen, og straks var de kendte med hinanden, thi de havde den samme Tro.

Af andet, der blev sagt, er der maaske Anledning til at notere, at Festudvalgets Næstformand, Ex.-M. A. J. Meyer gjorde Afbigt for Skilsmissen i 1883 med disse Ord:

De fleste af os ved nu meget vel, at vi burde have indledet denne Skilsmisse paa en heldigere Maade, end det skete. Men jeg tror ogsaa, at den højværdige Storloge for det tyske Rige har en Følelse af, at vi, naar vi fejlede den Gang, ikke derved havde til Hensigt at støde an mod den Hensynsfuldhed, vi skyldte den høje Institution, vi var underlagt.

Det vil ikke her være Stedet at komme nærmere ind paa de Grunde, der foranledigede os til Adskillelsen, men jeg tror dog at turde sige, at nu vil vel vore

højtærede Gæster erkende, at vi den Gang var modne til at have den høje Grad af Selvstyre, som den højærværdige Storloge har givet os.

Paa denne Tale svarede den Dep. Stor-Sire fra Karlsruhe med en udpræget tysk Tale, svulmende og højstemt, hvori han lovpriste det danske Folks Pryd, de danske Odd-Fellows ....

Og med disse Smigerord i Øret forlader vi den tyske Storloges Besøg.

TIDEN OG TALLENE

Medlemstallet var den 31. Maj 1886 ialt 1950 Brødre i Underlogerne og 53 Brødre og 56 Søstre i Rebekka Grade-Logen. Den 31. Marts 1887 var Medlemstallet henholdsvis 1923, 49 og 53, altsaa en lille Tilbagegang.

Indtægten ved Indvielsen var 5625 Kr., ved Gradstildelingen 12,765 Kr. og ved regelmæssige Bidrag 66,616 Kr. Optagelse ved Kort gav 1019 Kr., og Besøgs- og Afgangskort gav 187 Kr., ialt 86,212 Kr.

Der udbetaltes i Aarets Løb 13,688 Kr. 50 Øre i Sygehjælp, Brødre understøttedes med 4541 Kr. 50 Øre, afdøde Brødres Familie med 3487 Kr. 8 Øre, til forældreløse Børns Opdragelse anvendtes 353 Kr. 45 Øre, til Begravelseshjælp til Brødre 1800 Kr. og til Begravelseshjælp til Brødres Hustruer 380 Kr. Desuden udbetaltes i særlige Understøttelser 90 Kr., ialt 24,340 Kr. 53 Øre.

Logekassens samlede Formue var 226,766 Kr. 43 Øre og Enkekassens 79,703 Kr. 77 Øre.

OMKRING STORLOGENS MØDE I 1888

Mødet aabnedes den 22. Maj og sluttede den 24. Maj. Det varede altsaa denne Gang kun i 3 Dage. Og kun Stor-Skatmesteren skulkede. Storlogens valgte Embedsmænd, Stor-Mesteren Andreas Holck, Dep. Stor-Mester Joh. Rath, Stor-Sekretær Joh. Hansen og Stor-Skatmester L. P. Olsen, var mødt. Derimod var Stor-Inspektør J. F. Schottmann ikke mødt. Han havde trukket sig tilbage af Helbredshensyn. I hans Sted fungerede p. t. Vilh. Damgaard.

De i det forudgaaende Møde udnævnte Embedsmænd, Stor-Kapellan Vald. Petersen, Stor-Marskal E. D. Jacobson, Stor-Fører M. Rand, Stor-Vagt A. Pedersen og Stor-Herold Th. Edsberg, var til Stede.

Der var mødt Repræsentanter for 3 nye Loger, nemlig Niels Juel Nr. 22 af Køge, stiftet den 4. September 1887, Christian den 4. Nr. 23 af Christianshavn, stiftet den 1. Marts 1888, og Veritas Nr. 2 af Trelleborg i Sverige, stiftet den 4. November 1887.

KRITIK AF STORLOGEN –

Stor-Mester Andreas Holcks Beretning indledes denne Gang med nogle almindelige Betragtninger om Storlogen og dens Pligter og om, at det er de styrendes Pligter i broderlig Samdrægtighed at tage Beslutninger, som – uden Hensyn til om de finder Bifald hos enkelte for Separatisme anlagte Brødre eller Loger – former det hele til den Enhed, der giver Ordenen en fælles Styrke indadtil, og udadtil den Sympati, som den hele Institution fortjener. Og derefter kom saa det, der skulde siges. Der fortsættes:

Som Følge heraf finder jeg paa given Foranledning Lejlighed til at udtale, hvad forhaabentlig vil finde fuld Tilslutning hos den højværdige Storloge, at den ikke i mindste Maade lader sig paavirke af den i enkelte underordnede Loger tilladte, mere eller mindre passende, Kritik af Storlogens Arbejde og Beslutninger, men at den tværtimod under en eller anden Form vil vide at hævde sin Autoritet og sin Ære ...

Der har altsaa været Skumlere paa Færde et og andet Sted, som ikke har passet Stor-Mesteren.

Vi gaar herefter over til Forhandlingerne og hvad der ellers skete i Storlogen af Betydning og Interesse. Meget var det iøvrigt ikke. Mødet beherskedes i høj Grad af Forespørgslernes Uendelighed og Forslags-Mylderet. To Ting, der til fulde viste, hvad man for øvrigt heller ikke havde tvivlet om, at det vilde blive en vanskelig Opgave at bringe Ensartethed og Forstaaelse til Veje og samle det altsammen til et samstemt Hele. Det skulde der adskillige Aar til.

RITUALET SKRINLÆGGES

Fra den suveræne Storloge forelaa en Skrivelse om, at man ikke kunde stadfæste det Udkast til et Ritual, der var vedtaget i det foregaaende Storlogemøde

og derefter fremsendt til Godkendelse. Skrivelsen, der er ganske interessant, gengives her i sine Hovedpunkter. Den lyder saaledes:

Fra Korrespondance herom og fra Storlogens Journaler ser vi, at den store Vanskelighed, hvorunder Broderskabet i den blomstrende og voksende danske Jurisdiktion arbejder, er Mangelen paa en Oversættelse af vort Ritual i deres Sprog og Nødvendigheden af at benytte et, der, som de beskriver det, er saa forskellig i dets Udtryk og kun lidt skikket til at gøre det alvorlige og gode Indtryk paa en Kandidat, som en Indførelse bør gøre. De ansøger derfor den suveræne Storloge om Tilladelse til at oversætte Ritualet i deres Sprog med forskellige foreslaaede Ændringer, men, hvis denne Tilladelse ikke kan gives, at antage det, der kommer deres nationale Karakter nærmere, nemlig det tyske Ritual, som det i saa Fald vilde være nødvendigt at foretage visse Tillæg og Forandringer i, hvilke er nævnte i Ansøgningen.

Udvalget er af den Mening, at en Jurisdiktion, der har vist en saadan Loyalitet imod denne Storloge og Hengivenhed for Ordenens Principper, som der er vist af Jurisdiktionen i Danmark, en Jurisdiktion af ligesaa stor Betydning og Vigtighed som det tyske Riges, har Fordring paa den største Hensyntagen.

Vi er dog utilbøjelige til at anbefale saadanne Forandringer i vore Love og vor Fremgangsmaade, som vil være nødvendige, om vi bevilgede denne Ansøgning, og anerkendende de Forviklinger, der vilde fremkomme ved at skabe et saadant Præcedens, kan Udvalget kun se een Udvej til at komme ud over Vanskelighederne, og det er – i fuldstændig Samklang med denne Storloges tidligere Adfærd og en Retfærdighedshandling mod den blomstrende Jurisdiktion – nemlig at oprette en uafhængig Storloge for Skandinavien, bestaaende af Kongerigerne Danmark, Sverige og Norge. Disse Lande er paa Grund af Antallet af deres Loger og deres Medlemsantal berettiget hertil og vil uden Tvivl fra den suveræne Storloge møde den største Hensynsfuldhed, og skulde de bestemme sig til at ansøge om et saadant Fribrev som nævnt, ville de uden Tvivl erholde det ....

Stor-Mesteren havde i Anledning af denne Skrivelse straks spurgt den suveræne Storloges Stor-Sire, om han ansaa sig for berettiget til at udstede et saadant Fribrev, men omgaaende faaet det afkølende Svar, at kun Storlogen var berettiget til det.

Hermed døde Ritual-Sagen hen, indtil den hjemlige Storloge var blevet uafhængig.

Resultatet af Skrivelsen blev dog den, at Storlogen straks bemyndigede sine valgte Embedsmænd til at ansøge den suveræne Storloge om Fribrev til Oprettelse af en uafhængig Storloge for Skandinavien med samme Rettigheder som det tyske Rige og til at træde i Stedet for Distrikts-Storlogen for Danmark. Andragendet blev iøvrigt ikke bevilget, fordi vore svenske Loger ikke vilde slutte sig til det.

HIST OG HER

Med Logernes Ledelse gik det ikke altid lige godt. Et Eksempel herpaa var Wildey Loge Nr. 10, hvor Stor-Mesteren havde maattet forlange Protokollerne udleveret og havde overgivet dem til Stor-Sekretæren til kritisk Revision.

Denne Revision havde det for Logens Ledelse baade ubehagelige og beskæmmende Resultat, at der blev beskikket den en Tilsynsførende, som skulde paase, at Forretningsførelsen fremtidig foregik paa god og forsvarlig Maade. Den Tilsynsførendes Ordrer og Krav skulde uvægerligt følges, og skete dette ikke, vilde Logen uvægerligt blive suspenderet.

Ogsaa Sygehjælpen spøgede i dette Møde, men noget synderligt kom der ikke ud af det. Et Forslag om, at Udtrykket i Bestemmelsen om denne Hjælp, hvorefter den *skulde modtages,* rettedes til, at vedkommende var *berettiget til at modtage* den, blev dræbt af det vedkommende Udvalg. Derimod vedtog man, hvad der kunde synes grumme paakrævet, at henvende sig til Professor i Matematik Harald Westergaard, for at faa en videnskabelig Udtalelse om Optagelses- og Medlemsbidraget i Forhold til Udgifterne.

Denne Udtalelse foreligger i Mødet i 1889.

Et Par Appeller af Anklagesagen forelaa ogsaa til Behandling. Den ene af dem skal kort omtales.

Det drejer sig om en Broder af Venskabs Loge Nr. 13, der paa en Vinhandel i Overværelse af Odd-Fellow Brødre og forskellige Personer, der ikke var Medlemmer af Ordenen, i en ophidset og, som det hedder, ikke aldeles ædru Tilstand, havde brugt fornærmelige Udtryk om Ordenen. Han havde kaldt den en Løgneforening, en Bedrageriforening og en Sprællemandsforening. Og brugt et Par

andre Udtryk, der hører hjemme i Sprogets skumleste Baggaarde og derfor ikke skal gengives her.

Han var udstødt af Ordenen ved Anklagen i Logen, og Storlogen stadfæstede denne Udstødelse.

Dommen er ikke saa besynderlig. Men det synes efter nu gængse Begreber besynderligt, at den Slags Ting indenfor Broderskabet kunde finde Sted paa Vinstuer. Der maa alligevel undertiden have været noget ved Forstaaelsen, der har svigtet.

ET FORSLAG OM ENKEFONDEN

Et Forslag, der maaske i vore Dage vil læses med Interesse med Henblik paa de stadigt voksende Enkefond, var stillet af Columbus Loge Nr. 11 og gik ud paa at fastslaa en ensartet Enkeforsørgelse for hele Ordenen i Danmark.

Forslaget bestemte:

at der skulde oprettes en Centralisering af samtlige Logers Enkefond, idet man ved Sammensmeltning af Formuerne skulde tage den største til Maalestok og derefter bestemme hver af de andre Logers Indskud i Forhold til deres Medlemsantal,

at Suppleringen af Indskudet til Centralfonden toges af de respektive Logekasser eller paalignedes Medlemmerne, og

at Centralfonden, foruden de nu til Enkefonden afregnede 15 pCt. af Logens Indtægter, yderligere fik afregnet 10 pCt.

Man nægtede imidlertid at behandle Forslaget.

En Forespørgsel om, hvorvidt der er tilstrækkelig Grund til at rejse Anklage mod en Broder og dømme ham til Udstødelse eller til anden Straf, naar han bryder et af ham skriftligt eller i Vidners Overværelse givet Løfte, i hvilket han giver sin Ære i Pant, debatteredes stærkt, og der var mange Meninger om den Ting. Men tilsidst vedtog Storlogen den i Sandhed salomoniske Udtalelse, at den ikke forud kunde binde sig ved en almindelig Afgørelse af et saadant Spørgsmaal.

Hermed gaar vi over til andre indre Emner.

Det mest historiske er sikkert det, at den hidtil fungerende Dep. Stor-Mester Joh. Rath den 23. August oplyste, at han i en nær Fremtid agtede at forlade Landet og rejse til Amerika, og at han derfor stillede sit Embede til Raadighed.

Der blev nemlig i den Anledning og paa den da foreskrevne Maade udsendt Stemmesedler til Storrepræsentanterne til Valg af en ny Dep. Stor-Mester for den resterende Del af Terminen. Og Resultatet af dette Valg fremgaar af et Cirkulære, udstedt den 1. September 1888 af Stor-Mester Andreas Holck og som lyder saaledes:

Det bringes hermed til Kundskab for Broderskabet her i Jurisdiktionen, at Afstemningen ved det udskrevne nye Valg i Anledning af den hidtilværende Deputerede Stor-Mester Joh. Raths Resignation fra sit Embede falder saaledes: Br. Ex.-M. Petrus Beyer erholdt 42 Stemmer, Br. Ex.-M. O. Henriksen 17 Stemmer, medens een Stemmeseddel var afgiven blank.

Jeg erklærer saaledes Br. Ex.-M. Petrus Beyer for valgt til Dep. Stor-Mester for Resten af indeværende Termin og som Følge deraf beklædt med alle de til nævnte Embede hørende Rettigheder i Storlogen for Kongeriget Danmarks Jurisdiktion ...

Og hermed begyndte altsaa denne Broders Arbejde indenfor Ordenens øverste Ledelse – et Arbejde, der skulde bære saa rige Frugter.

Udadtil var der een Begivenhed, der overskyggede alt. Det var

TI-AARS FESTEN I ROSENBORG HAVE

– en Fest, der gav Genlyd viden om, baade i Pressen og i det københavnske Borgerskab, og som sikkert virkede som en udmærket Reklame for Ordenen. Hvad formodentlig ogsaa havde været tilsigtet.

Festen fandt Sted den 30. Juni i Aaret for den store nordiske Kunst- og Industriudstilling – det navnkundige Aar 1888, da København just havde sprængt sine Rammer og kørt den sidste Rest af de gamle Volde bort paa Skubkærrer. Og da der helst skulde være mindst een Fest hver Dag og, hvis ikke det, saa i hvert Fald en Kongres eller et andet festligt Møde.

Festkomitéens Næstformand og Sjælen i det Hele var den daværende Over-

Mester for Nordstjernen Loge Nr. 3, Petrus Beyer, og han var sikkert den rette Mand. Han havde Energi, Smag og Kultur. Han forbandt en vis kølig Realitetssans med en undertiden spillende Fantasi. Han blev aldrig træt. Han hyldede alle Dage den Læresætning, at Forhindringer har man kun for at overvinde. Og det er en god Læresætning for en Mand, der vil noget. Pengene til Foretagendet fik han hos Logerne med 1 Kr. pr. Medlem, og Festen fandt Sted i den gamle, ærværdige Rosenborg Have, Borgerskabets Have, midt i Byens Hjerte, der var pyntet paa det skønneste, og hvorfra Musik og Sang og muntre Stemmer lød den hele lange lune og lyse Sommeraften, indtil et smældende Fyrværkeris Sole og hvislende Fontæner satte Punktum for en Fest, der havde samlet over 5000 Deltagere.

Men den *var* ogsaa lagt større an end københavnske Fester i Almindelighed den Gang. Der var en pragtfuld, frisk og fornem Kantate af Piazzo del Popolos kendte Digter, Vilhelm Bergsøe, med Musik af Komponisten Johan Bartholdy, Studenternes livfulde Dirigent. Kantatens Soloparti blev sunget af den herlige Kgl. Kammersanger Niels Juel Simonsen, og 150 Sangere udførte Korene. Det var altsammen lagt til Rette til at tage Borgerskabet om Hjertet, og det gjorde det naturligvis ogsaa.

DEN PRÆGTIGE KANTATE

Vi skal her gengive Kantaten i dens Helhed. Den er nok værd at kende, ogsaa i vore Dage, og den bør ikke gaa i Glemme.

I

KOR

Rastløse Tid!
Jagende Jammer, Klammer og Kiv.
Hvor vil du hen, og hvad er dit Maal?
Frihed og Fred? Eller Taare og Staal?
Rodløs du svajer
som Høstdagens Siv:
Intet du ejer
til Trøst for et Liv —
Intet!
Ak — Intet! Du rastløse Tid!

Troløse Tid!
Broder mod Broder, Ufred og Splid!
Kamp for et Liv, som knapt Kampen er værd!
Kamp mellem Folkene — Hær imod Hær.
Vold mod de svage!
De store i Strid!
Intet tilbage,
hvortil der slaas Lid!
Intet!
Ak — Intet! Du troløse Tid!

II

SOLO

Tom Wildey stod alene
ved Essens slukte Glød;
i Vest sank Solen langsomt
i Oceanets Skjød.

Han havde endt sit Dagværk
og vilde vandre hjem,
da sprængte langs Savannen
en væbnet Rytter frem.

En Slavehandler var det
med Hatten kækt paa Sned.
Hvad Pokker! Vil du lukke
saa tidligt, dovne Smed?

Se her de blanke Dollars!
lav saa før Morgenstund
en Lænke til min Slave,
min Hest og til min Hund.

Læg Leddene paa skarp Kant,
da filer den dem bedst!
Saa grinte han til Smeden
og sporede sin Hest.

III

SOLI MED KOR

Den næste Morgen, da Solen brød frem,
da hang der paa Smediens Dør
tre Led af saa sælsom en Styrke,
som aldrig man skuede før.

Det var ingen Lænke for Slaven,
ej heller for Hund eller Hest.
Det var den Kærlighedskjæde,
der binder Hjerterne bedst.

Men Smeden selv var forsvundet,
ret ingen vidste hvor hen.
Paa Leddene stod der kun ridset:
Tom Wildey kommer igjen!

IV

KOR MED ENKELT STEMME

Hvert Kvæld, naar Livets Smedie lukkes til,
og Nattens Værksted aabnes med det samme,
da samles tavse Mænd om Essens Ild,
den rette Smedekunst de ved at ramme,
hvo er vel de, som sent ad lønlig Sti
gaar ud til lønlig Daad, vi ikke kjende?
hvad er jert Løsen? og hvad kaldes I?
sig os jert Navn!

ENKELT STEMME

De underlige Svende!

KOR

De underlige Svende sig bænker over Bord,
trods mørke Tegn er Talen dog alvorsgyldne Ord.
Hvad er vel deres Stræben? Hvad virker de paa Jord?

ENKELT STEMME

De vækker det gode, som i hvert Hjerte boer!

KOR

Det gode? — Kun et Mundsvejr, et daarende Spil!
hvo tror vel, at det gode paa Jord endnu er til?
hvad kalder I det gode? sig frem, hvis I det ved!

ENKELT STEMME

Det kaldes hos os: Venskab, Kjærlighed og Sandhed!

V

SAMLET KOR

Venskab, Kjærlighed og Sandhed
ene kan give et Hjerte Fred.
Ene trøster hver Sjæl, som led,
Venskab, Kjærlighed og Sandhed!

VI

SLUTNINGSSANG

Fra Missisippis Savanner,
hvor Urskoven vildsomt gror,
foldet Tom Wildey sit Banner
ud over den hele Jord;
De trende Led blev til mange.
Vel tusend i Nord og Syd;
de haardeste toges til Fange,
da Smeden først slog til Lyd
for Venskab,
for Kjærlighed og Sandhed!

Saa vox dig stærkt, du vort gamle,
vort elskede Brødrelag.
Ved nye Slægter at samle
under dit Banner og Tag.
Den ensommes Arne du være.
Den fattiges hyggende Hjem!
da vil du med Hæder bære
i Verden dit Valgsprog frem:
For Venskab!
for Kjærlighed og Sandhed!

Men naturligvis blev der ogsaa holdt Taler ved denne Lejlighed. Der var over 5000 Mennesker at tale til og finde Samklang hos, og ikke mindst for dem var Festen bestemt. Vi skal ikke fordybe os i det altsammen. Kun lige nævne, at Br.

Petrus Beyer bød Velkommen, at Stor-Mester Andreas Holck talte for Kongen, Br. Professor C. Goos for Norden og Br. Petrus Beyer for Gæsterne. Der var nemlig ogsaa Gæster tilstede. Der var Brødre fra Sverige og Tyskland og af hjemlige Gæster bl. a. Borgerrepræsentationens Formand, Etatsraad Knudsen, Folketingets Næstformand, Statsrevisor Hørup, Digteren Vilhelm Bergsøe og Komponisten Johan Bartholdy, Kontorchef i Indenrigsministeriet Jacoby samt adskillige Redaktører og Udsendinge fra den sydsvenske Presse. – Ved Festen fik Ordenen for øvrigt af Rebekka Grade-Loge Nr. 1 Caroline Amalie ved Str. Emilie Jensen overrakt et Banner med dertil hørende Flag til Logernes Fælleseje. Det vilde man altsaa nok have, men takke Søstrene for deres Indsats i Sygeplejen, fandt Storlogen som tidligere meddelt ingen Anledning til i 1886.

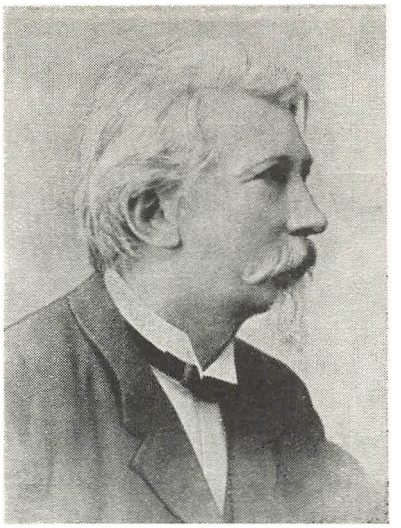

Kantatens Forfatter, Digteren Vilhelm Bergsøe

ANDREAS HOLCK TALER OM MAAL OG OM GERNINGER

Festens store Tale blev holdt af Andreas Holck. En af Ordenens Historieskrivere har kaldt Talen glimrende. Det er den ogsaa, og den skal ogsaa her gengives i det væsentlige. Den er just som en god Odd-Fellow Tale skal være: Klog, indtrængende, besindig, uden Svulst og uden Pral. Han sagde blandt andet:

Naar Odd-Fellow Ordenen i Dag fejrer sin Tiaars Fest paa den fremtrædende Maade, som Tilfældet er, ligger Grunden dertil i, at vi har ønsket at fejre den som en stor Familiefest. Vi har derfor indbudt ikke alene vore egne Medlemmer med deres Hustruer og Børn, men ogsaa en stor Del Gæster, saa mange som vi i det hele taget mente vilde kunne tilbringe et Par Timer sammen med os, i Følelsen af Tilfredshed og Behagelighed. Hvad de nu end mener om os Odd-Fellows, de underlige Svende, saa er det vort inderligste Haab, at de maa forlade os i Aften med Forstaaelsen af, at de har været iblandt Folk, som har ønsket, at de skulde befinde sig vel, og som gerne vilde vise dem al mulig Opmærksomhed.

Man skal jo efter gammel Skik ved en Fest holde en Festtale, men det er saare vanskeligt, naar det gælder Odd-Fellow Ordenen, thi det, der kan siges, er og har været sagt saa mange Gange tidligere. Selv om jeg nu virkelig begyndte paa at ville fortælle alt, hvad jeg vidste om Odd-Fellow Ordenen, saa ved jeg meget vel, – og hvor meget der bliver skrevet eller talt derom, vil det samme være Tilfældet, – at der vil blive sagt, at det vigtigste og det bedste holder vi tilbage, fordi vi er et hemmeligt Selskab, skønt Udenforstaaende iøvrigt ofte ellers indrømmer, at vi gør en Del godt. Skal det, som jeg i Dag vil fortælle Dem, imidlertid ikke kunne afvinde Dem Interesse, vil De blive lige saa skuffede, om jeg virkelig fortalte Dem de faa Hemmeligheder, som vi har, som den Broder maa blive, der er gaaet ind i Ordenen for dens Hemmeligheders Skyld. Den nemlig, der gør dette, vil straks være færdig som aktiv Medlem af Ordenen, men den, der gaar ind for Sagens Skyld, for at være med til at udføre vore Principper og Formaal, vil aldrig blive skuffet, thi han vil komme til den Erkendelse, at det er store Ting, der arbejdes for.

Naar der nu spørges, hvad det er for store Formaal, som vi vil udføre, da er jeg i Stand til at besvare det med ganske faa Ord. Det er vor Pligt at beskytte en trængende Broder, – hvad enten han er i sit Hjem eller vandrer langt borte derfra, – at besøge de syge, begrave de døde, opdrage de forældreløse og understøtte den trængende Enke.

Det er vore Hovedprincipper, men det er langt fra alt. Selv om vi imidlertid ikke havde mere at arbejde for, tror jeg dog at turde paastaa, at det vel er værd for Mænd at samles om. Ja, selv om vi kun havde den ene Opgave at opdrage de forældreløse, var det jo saa smuk en Sag, som tænkes kunde.

Man kunde vel sige, at der behøvedes ikke Loger til sligt, og dog er dette støttende og sammenholdende for den hele Sag, ligesom det mægtigt bidrager til at lette den anden Side af vor Opgave, nemlig at forædle og opdrage vore Medlemmer. Dette søger vi at gøre ved at lære dem Kendskab til de Pligter, de har mod deres Fædreland, dem selv, deres Hjem og det Samfund, hvori de lever. Denne Opgave er næsten endnu større, end vor filantropiske, og Fædrelandet kan være tjent med vor Gerning, ogsaa paa dette Omraade, thi har vi først faaet indprentet

et af vore Medlemmer disse vore Formaal, vil han absolut blive en god og brav Borger. Vi har arbejdet herpaa i de ti Aar, Ordenen har bestaaet her i Danmark og Sverige, og jeg tror ikke, at vort Arbejde har været helt forgæves, om jeg end ikke skal komme ind paa ved denne Lejlighed at fremdrage enkelt Mands Værk.

HVORFOR DENNE HEMMELIGHED

Vi kender det næste Spørgsmaal, som det menneskelige Hjerte vil opkaste, naar der er Tale om Odd-Fellow Ordenens Maal, og det er: Hvortil da denne Hemmelighed. Hvorfor aabner I da ikke Eders Døre for alle og Enhver, og lader Hemmeligheden falde bort. Og dertil skal jeg svare: Vi er ikke i nogensomhelst Forstand et hemmeligt Selskab, vore Hemmeligheder er kun til for at kunne gøre os kendelige for hverandre. Men vore Formaal og Opgaver ønsker vi, at al Verden kende, og derfor takker vi i Særdeleshed Pressen, – saavel de Redaktører som har gjort os den Ære at modtage vor Indbydelse, som de Referenter, der har arbejdet med her at notere ned, hvad der foregaar, – for den Velvilje, den har vist over for os hidtil, og som vi haaber, den vil vise os i Fremtiden, og for det Kendskab til Ordenen, som den har hjulpet os til at udbrede.

HVORFOR REKLAMERE

Spørges der nu, hvorfor vi da ønsker at reklamere for Ordenen, saa er mit Svar det, at naar jeg trods mange Brødres Ønsker søger at benytte enhver Lejlighed hertil, saa er det, fordi jeg har kendt Ordenen i tyve Aar, og fordi jeg véd, at Sagen virkelig er god.

Vi ønsker aldeles ikke, at Folk ikke skal vide og kende vor Opgave, før de træder ind. Nej, tværtimod er det modsatte Tilfældet. Vi ønsker ingen Mand ind i vor Orden, før han har sat sig ind i Formaalet og indset, at dette har hans udelte Sympati; saa er vor Loge aaben for enhver hæderlig Mand.

Selvfølgelig stiller vi forskellige Betingelser, som de Medlemmer maa opfylde, der vil træde ind i vort Selskab, og der iblandt er, som jeg har nævnet, den vigtigste den, at Manden er hæderlig, hvor imod der aldeles ikke spørges, om han indtager nogen høj eller lav Stilling i Samfundet. Han skal desuden være fyldt 22 Aar, og skal tro paa et højeste Væsen som Skaber og Opretholder af hele Univer-

set. Men her udover spørger vi ikke om hans Trosbekendelse, spørger ikke om han er Jøde eller Kristen, spørger ikke om han er Højre- eller Venstremand, idet vi tror, at enhver brav Mand vil arbejde for sit Fædreland og dets Interesser, hvoraf den mindste vel ikke er at hjælpe dets Sønner i Nød og i Trang.

I vore Loger hersker der Tavshed om alt det her nævnte, som i det daglige Liv saa let sætter Sindene i Bevægelse og hidser det ene Menneske mod det andet, og det samme skal være Tilfældet her i Aften ved vor lille Familiefest. At vi ved denne Lejlighed i skøn Enighed samles Danske, Svenske og Tyske for at fejre denne Glædesfest, samles som Brødre, som Afkom af den samme Fader, kan tjene til at illustrere, at vi virkeligt fører ud i vor Gerning Udelukkelse af alt, hvad der ligger udenfor vort specielle Maal.

ER DER UDRETTET NOGET GODT

Spørges der nu, om vi virkelig har udrettet noget praktisk godt, eller om vort Arbejde har været forgæves, skal jeg overlade Dommen til den ærede Forsamling, efter at jeg har fremsat for Dem nogle forskellige Talstørrelser. Ordenen tæller for Tiden 530,000 Medlemmer over hele Verden, og Tilgangen i det sidste Aar har alene været 44,000 Brødre. Selvfølgelig maa der en stor Kasse til, naar der iblandt saa mange skal kunne øves noget godt, og vi skal kunne mætte de hungrige, og derfor ydes der af ethvert Medlem et aarligt Kontingent. Indtægten har i det afvigte Aar været 20 Millioner Kroner, der efter at Udgifterne til Leje og Administration er fradraget staar til Raadighed for vore Formaal. Der har derfor kunnet ydes Understøttelse til 54,000 Medlemmer, i alt 9 Millioner Kroner, hvilket Beløb har været fordelt paa følgende Maade: 1,440,000 Kroner til Sygehjælp, 1,500,000 Kroner til Begravelseshjælp, 5½ Million Kroner til trængende, 550,000 Kr. til Enker, 60,000 Kroner til forældreløse Børn og 450,000 Kroner til særlige Understøttelser. Dette tør man vel dristig paastaa vidner til Ære for Ordenen, men en endnu større Ære for den er det, at saalænge Odd-Fellow Ordenen har eksisteret, har ingen nogensinde hørt, at et af dens Medlemmer, deres Hustruer eller Børn er faldne det Offentlige til Besvær.

Det har vist sig til Dato, at Jordbunden her i Danmark er særlig modtagelig for Ordenens og dens Lærdomme, og den tæller nu her 23 Loger. Da man i Sverige

Petrus Beyer som Deputeret Stor-Mester

havde læst Referatet i Bladene om Indvielsen af vort nuværende Hjem, blev man ogsaa dér opmærksom paa Ordenen, og den vandt hurtig Tilslutning og Sympati, saaledes at den nu har to Loger dér, foruden at der den 1. August vil blive indstiftet en til.

Den Hjælp, som Ordenen herhjemme har ydet sine Medlemmer i det forløbne Decennium, har beløbet sig til 109,000 Kroner, nemlig i Sygehjælp 65,000 Kroner, Begravelseshjælp 9,000 Kroner, Understøttelser 15,000 Kroner og særlige Understøttelser 20,000 Kroner. Vore Summer er naturligvis jo langt fra saa store forholdsvis, som den hele Hjælp, Ordenen yder, thi enhver Ting er jo svær at begynde, og først i de sidste Aar har Ordenen faaet sin rette Kraft. Saaledes er der i Fjor alene udbetalt ca. 30,000 Kroner i Understøttelser. Men det er heller ikke Meningen, at vi vil rose os af dette. Vi fremfører det kun som en Antydning for Yderverdenen af, hvad vort Arbejde er. Og efter vor Mening ydes der af os en endnu langt større Hjælp, en Hjælp, som ikke kan anslaas i Tal, og det er den Støtte, som Medlemmerne direkte og indirekte yder hinanden i det daglige Liv.

BRØDRENES PLIGTER

Vi holder Fest i Dag, en Fest, som vi tænker ikke vil være uden Betydning, og naar vi har ønsket ved denne Lejlighed at indbyde Slægt, Venner og nogle af Statens og Stadens Embedsmænd og Myndigheder, med hvem vi er kommen i Berøring, glæder det os at se, at de har fulgt vor Kaldelse. Men Brødrene har derved paataget sig langt større Forpligtelser end hidtil, og naar vi om 15 Aar skal fejre en lignende Fest som denne, maa der kunne opvises ganske andre Resultater, end de i Dag.

Enhver Broder har en Pligt udad- som indadtil at hævde Ordenens Ære, og det ikke alene ved at bidrage sit til Udførelsen af Ordenens filantropiske Øjemed, men ogsaa ved i sin Vandel at vise Verden, at Ordenens Principper har gennemsyret ham. Det kan selvfølgelig ikke undgaas, at der kan findes en eller anden Broder, med hvem dette ikke er Tilfældet. Det er jo umuligt for os at granske Hjerter og Nyrer. Men ingen lider mere under, at der kastes en Skamplet paa en Mand, end vi, naar denne Mand tillige maatte være Medlem af vor Orden. Derfor siger jeg: Skam faa den Broder, der for Landets Øvrighed, som Undskyldning

for en Forbrydelse, eller til Bevis for en opdigtet Uskyld, paaberaaber sig at være Odd-Fellow.

Naar der er sagt af mange, at Ordenen en Gang vil blive en Magt, saa haaber vi inderligt, at dette maa ske. Men det skal ikke være politisk eller kommunal Magt. Det skal være en Magt i det godes og Barmhjertighedens Tjeneste. Dog, skulde en Broder forsøge at udnytte Ordenens Indflydelse paa anden Maade, da vilde jeg med Bibelens Ord sige, at han maatte hellere ønske, at der var hængt ham en Møllesten om Halsen, og han var blevet sænket i Havet.

Jeg tror, at alle Tilstedeværende vil kunne slutte sig til mig, naar jeg efter den nu givne Fremstilling af Ordenens Formaal og Virken, anmoder Dem om at raabe et kraftigt Leve for Ordenen.

Talen blev paahørt med overordentlig stor Opmærksomhed, og den efterfulgtes af stærkt Bifald.

Og hermed slutter vi Beretningen om denne Fest. Den havde været baade straalende og smuk. Den gav som sagt Genlyd overalt i Pressen. Den stilfulde Ramme og dens paa alle Maader udmærkede Forløb fik mange rosende Ord. Og at den ogsaa har været Ordenen til Gavn, kan der næppe være nogen Tvivl om.

Den var dens ledende og samlende Aand, Petrus Beyer, til stor Ære, og dens Underskud – trods Logernes Bidrag – 1300 Kr., betalte disse saavidt man kan skønne med en glad Tak til den kommende Fører.

TIDEN OG TALLENE

Medlemstallet var den 31. Marts 1887 ialt 1923 Brødre i Underlogerne og 49 Brødre og 53 Søstre i Rebekka Grade-Logen. Den 31. Marts 1888 var Medlemstallet henholdsvis 1991, 48 og 53, altsaa lidt Fremgang.

Indtægten ved Indvielser var 8905 Kr., ved Gradetildelinger 13,185 Kr. og ved regelmæssige Bidrag 66,594 Kr., Optagelse ved Kort gav en Indtægt af 350 Kr., Besøg og Afgangskort 282 Kr., ialt 89,316 Kr.

Der udbetaltes i Aarets Løb 14,176 Kr. i Sygehjælp, Brødre understøttedes med 3714 Kr. 50 Øre, afdøde Brødres Familie med 2353 Kr. 15 Øre, til forældreløse Børns Opdragelse anvendtes 1095 Kr. 07 Øre, til Begravelseshjælp til Brødre

1502 Kr. 50 Øre og til Begravelseshjælp til Brødres Hustruer 400 Kr. Desuden udbetaltes der i særlige Understøttelser 2549 Kr. 50 Øre, ialt 25,790 Kr. 72 Øre.

Logekassens samlede Formue var 255,775 Kr. 16 Øre, Enkekassens var 96,258 Kr. 29 Øre.

OMKRING STORLOGENS MØDE I 1889

Mødet aabnedes den 20. Maj og sluttede den 22. Maj. Det varede altsaa kun tre Dage. De valgte Embedsmænd, Stor-Mester Andreas Holck, Dep. Stor-Mester Petrus Beyer, Stor-Inspektør E. D. Jacobson, Stor-Sekretær Joh. Hansen og Stor-Skatmester L. P. Olsen var mødt. Ligeledes var mødt de i det foregaaende Møde udnævnte Embedsmænd, Stor-Kapellan Valdemar Petersen, Stor-Marskal Vilhelm Damgaard, Stor-Fører A. Pedersen, Stor-Vagt M. Rand og Stor-Herold G. Syndergaard.

Der var kun repræsenteret een ny Loge, Reventlow Nr. 24 i Nakskov, stiftet den 12. Februar 1889.

Inden Storlogens Møde havde Andreas Holck bebudet sin Afgang som Stor-Mester. Han var ikke rask, og Arbejdet blev ham derfor besværligt. Man havde søgt at bevæge ham til at blive i Embedet, men han fastholdt meget bestemt sin Beslutning om at ville træde tilbage. Der var intet at stille op. Beslutningen var ganske urokkelig.

ANDREAS HOLCKS AFSKEDSORD

I sin Beretning til Storlogen tager han Afsked med følgende Udtalelse, der nu vil læses med Opmærksomhed. Den giver et udmærket Billede af ham – hans Pligtfølelse, hans dybe Retsind, hans usvigelige Tro til Ordenens Værdi og Opgave. Han sagde:

Paa samme Tid som det er mig en Glæde at kunne afslutte min Virksomhed i Egenskab af Stor-Mester for Storlogen for Kongeriget Danmark med den Forvisning, at Ordenen bliver stillet bedre end nogensinde før, har det selvfølgelig ikke været nogen let Sag for mig at ville fastholde min Beslutning om ikke mere at kunne modtage Valg til den mig betroede, hædrende Post, saa meget mere som

jeg nok tør sige, uden i ringeste Maade at blive beskyldt for forfængelig Tale, at jeg ved det nu snart forestaaende Valg turde være vis paa at blive genvalgt med maaske et større Antal Stemmer end nogensinde før. Og naar dertil føjes den overordentlige Velvilje og Opmærksomhed, der baade fra Ordenens og fra Storlogens Medlemmer og Repræsentanterne altid er blevet mig vist, er det med bevægede Følelser, at jeg skriver min sidste Rapport og nedlægger min Post.

Personlige Hensyn kræver det. Mine Kræfter vil ikke længere tilstede mig at give det Arbejde til Ordenen, som det er en Stor-Mesters Pligt at give, og mit Naturel er saaledes, at jeg ikke vil indtage en Plads, hvor jeg ikke kan opfylde de den paahvilende Pligter, saaledes at det bliver tilfredsstillende for mig selv. Dette kan jeg ikke mere. Thi selv om jeg nu erkender med Tak til Gud, at mit Helbred er blevet bedre det sidste Aarstid, saa kunde Grunden dertil ogsaa søges noget deri, at jeg netop i det sidste Aarstid har svigtet noget af det Arbejde, som det ellers er min Pligt at udføre.

Andre mere private og Ordenen vedrørende Grunde kunde nævnes, men af Frygt for at blande for meget af mit eget Jeg i denne Sag, vil jeg slutte med en oprigtig og varmtfølt Tak til den højværdige Storloge for godt Samarbejde i de svundne Aar og Tak for den Paaskønnelse, der altid er blevet udvist imod mig, selv hvor min Virksomhed, som alt menneskeligt, har haft sine svage Sider. Men jeg tør forsikre om, at selv dér, hvor jeg har fejlet, har jeg kun været ledet af de bedste Hensigter til Ordenens Fremme.

Idet jeg bringer min Tak til samtlige Storlogens Repræsentanter, vil det ingen fortryde, at denne i særlig Grad gælder Storlogens tidligere og nu valgte Embedsmænd som dem, jeg stod nærmest, og da særlig Br. Stor-Sekretær Joh. Hansen, paa hvem det meste Arbejde hvilede.

Jeg nedlægger nu Hammeren med et oprigtigt Ønske om Held og Lykke for den højværdige Storloge, for dens enkelte Medlemmer og for den Institution, hvis Ledelse den har i sin Haand . . . .

Der forelaa paa Mødet en Meddelelse om, at Andreas Holck den 16. November 1888 havde overbragt Kong Christian d. 9. og Dronning Louise Ordenens Lykønskning i Anledning af 25-Aars Regeringsjubilæet, og at hans Majestæt havde udtalt sin Glæde over den store Fremgang, Ordenen havde vundet, og udtalte

Ønsket om, at det maatte lykkes for Ordenen, at udrydde meget ondt og at afhjælpe megen Nød.

UHELDIGE LOGER

Det blev oplyst, at Wildey Loge Nr. 10, der, som meddelt, det foregaaende Aar var blevet stillet under Tilsyn paa Grund af betydelige og beklagelige Uregelmæssigheder, nu havde forbedret sig saaledes, at det kunde indstilles, at Tilsynet hævedes.

Den lille Loge havde dog faaet et Grundskud ved dette Tilsyn, og den kom aldrig rigtig til Kræfter mere. Den hævedes den 30. Oktober 1890, og Medlemmerne traadte ind i Nordstjernen Loge Nr. 3.

Ogsaa med en anden Loge var det galt. Der var indkommet Klage fra et tidligere Medlem af Marcellus Loge Nr. 8 i Lemvig, og dette havde foranlediget, at Stor-Mesteren havde følt sig forpligtet til at forlange Logens Forhandlingsprotokol og Regnskabsbøger indsendt til Eftersyn. Da det viste sig, at der i den afvigte Termin kun var holdt 9 Møder, vedtog Storlogens Embedsmænd enstemmigt at suspendere Logen og sende Stor-Sekretæren til Lemvig for at undersøge Forholdene. Suspensionen fandt Sted den 23. April 1889.

Det var et grumme trist Resultat, denne Undersøgelse gav.

Det viste sig, at Logen, efter Regnskabet at dømme, slet ingen Kassebeholdning havde, men derimod et Underskud paa 11 Kr. 64 Øre, medens Finansudvalget sad inde med en Kontrabog, som med tilskrevne Renter lød paa 15 Kr. 96 Øre. I Enkefonden, der udgjorde 1422 Kr. 15 Øre, var der et Underskud paa 80 Kr. Logen talte forøvrigt kun 15 Medlemmer, hvoraf seks havde betalt Bidrag for Januar 1889, en for hele Aaret 1889, medens en skyldte fra Juli 1888, en fra Juni s. A., en fra Maj s. A., en fra April s. A., en fra December 1887 og en fra Juli 1887.

Ikke én af de sidst indsatte Embedsmænd havde været godstaaende ved Indsættelsen. Der var i det hele taget kun et eneste godstaaende Medlem i Logen.

Suspensionen godkendtes af Storlogen, dog saaledes, at den kunde hæves, naar Logen indenfor et Tidsrum af et Aar kunde forelægge Stor-Mesteren Oplysninger, der skønnedes at give tilstrækkelig Bevis for, at Logen var levedygtig og vilde blive ledet overensstemmende med Ordenens Love.

Dette skete imidlertid ikke, og i Maj Maaned 1890 blev Logen ophævet. Den stod ikke til at redde.

Endvidere forelaa der en Meddelelse af 13. December 1888 fra den suveræne Storloge om, at man havde vedtaget, at godstaaende Medlemmer i Ordenen, der havde været Medlemmer i 25 Aar eller længere, var berettiget til at bære en Juvél – I. O. O. F.s Veteran Juvél – og at Udvalget for Anskaffelser sammen med Stor-Siren eller Stor-Mesteren bemyndigedes og beordredes til at tilvejebringe en saadan passende Juvél og tildele den til saadanne Brødre, som var berettiget til at bære den.

Saa gammel er altsaa Veteranernes Tegn.

Et Forslag til Love for Odd-Fellow Foreningerne – et ganske fortræffeligt og vel udarbejdet Forslag – der gav Foreningerne fast Bund under Fødderne, en ensartet Ledelse og ikke mindst den nøje Sammenknytning til hele Ordenen og dens Arbejde, som den i alle Maader savnede, blev henvist til det næste Storlogemøde, hvor Udvalget for Lovgivning og Bevillinger skulde afgive Betænkning.

SYGEHJÆLPEN UNDER STÆRK KRITIK

Som vedtaget paa Storlogemødet i 1888 var der rettet Henvendelser til Professor Harald Westergaard om at undersøge, hvorvidt Logernes Optagelses- og Medlemsbidrag stod i passende Forhold til Udgifterne, navnlig under Hensyn til Sygehjælpen. Professoren gjorde nu i en længere Skrivelse til Storlogen Rede for sit Syn paa Tingene og kom til det Resultat, at der i Indskudet en Gang for alle, altsaa Optagelsesgebyrerne, var rigelig Dækning for Begravelseshjælpen til Mand og Hustru. Men helt anderledes stillede Forholdet sig med Hensyn til Sygehjælpen. Paa Grundlag af de iøvrigt mangelfulde Oplysninger om Alderstrin og Dødelighed der forelaa, var han kommet til det Resultat, at naar Sygehjælp er 18 Kr. ugentlig i de første 6 Maaneder og derefter 9 Kr., skulde der have været opkrævet et Medlemsbidrag af 50 Kr. aarlig til Sygehjælpen i Stedet for det gængse Bidrag 36 Kr. aarlig. Hvis man derimod nedsatte Sygehjælpen med 40 pCt., kunde Kontingentet formodentlig anses for passende.

Efter en længere Diskussion om dette højst interessante Emne, foreslog Ex.-M. Erik Holst, der formentlig indenfor Storlogen var det mest kyndige Medlem paa

hele dette Omraade, at Sagen skulde henlægges til næste Aar, for at Udvalget om muligt kunde fremskaffe yderligere Oplysninger.

Et andet Forslag, der knyttede sig til det hele Sygehjælpsproblem, og som ogsaa blev fremsat af Ex.-M. Erik Holst, havde følgende Ordlyd:

Storlogen tillader de Loger i Jurisdiktionen, der maatte ønske det, at træde sammen i en Forening til gensidig Forsikring mod Følgerne af langvarige eller uhelbredelige Sygdomstilfælde blandt Medlemmerne, hvilken Forening dog først skal træde ud i Livet, efter at der til Br. Stor-Mester er indsendt en fuldstændig affattet Vedtægt for dens Virksomhed, som, efter at være overgivet til Storlogens Udvalg for Lovgivning og Bevillinger, af dette indstilles til Stadfæstelse af Stor-Mesteren og derefter faar meddelt saadan Stadfæstelse.

Forslaget var sikkert et Ord i rette Tid, dersom de smaa Loger ikke skulde pines alt for haardt økonomisk af Sygehjælpen. Det blev da ogsaa vedtaget, men det skal dog allerede nu bemærkes, at den suveræne Storloge paa en Forespørgsel om en saadan Forenings Lovlighed – en Forespørgsel, som man af Forsigtighedshensyn havde stillet – svarede følgende:

En Storloge kan hverken beordre eller tillade dens underordnede Loger at danne en gensidig Forsikring mod Sygdom eller paalægge dens Medlemmer at betale Bidrag hertil. Foreninger i dette Øjemed maa dannes paa Grundlag af frivillige Ydelser. Hermed var Sagen altsaa umuliggjort, og Arbejdet spildt.

ENKEFORSØRGELSEN DRØFTES

Et andet Spørgsmaal, der ogsaa var brændende – mere maaske i Diskussion mellem Brødrene indbyrdes end i den høje Storloge – nemlig Enkeforsørgelsen, var ogsaa til Forhandling paa dette Storlogemøde. Grunden til Forhandlingen var et langt og indgaaende motiveret Forslag fra et Medlem af Eureka Loge Nr. 6, der i Hovedsagen gik ud paa, at enhver Broder skulde, naar en Broder døde, betale et Bidrag, som uden Afkortning skulde tilfalde Fonden for Enker og Forældreløse i den Loge, hvoraf den afdøde var Medlem. Forslaget satte Bidraget til højest 1 Kr.

Broderen havde iøvrigt ledsaget sit Forslag med en Del Numre af Odd-Fellow Bladet, hvor Spørgsmaalet havde været optaget til Drøftelse, og hvor der havde hersket den mest levende Uoverensstemmelse mellem Drøfterne.

Storlogen vedtog efter Forslag fra Udvalget for Ordenens Stilling, at Sagen udsattes til Behandling paa det næste Storlogemøde.

Endelig forelaa der af Interesse en Meddelelse fra den suveræne Storloge i Anledning af det indsendte Andragende om Oprettelse af en uafhængig Storloge for Skandinavien. Meddelelsen gik ud paa, at man i den suveræne Storloge havde vedtaget at opfordre den danske Storloge til, før der foretoges videre angaaende denne Ansøgning, at indhente Samtykke fra Amicitia Loge Nr. 3 i Malmø, der stod under den suveræne Storloge, og indsende dette Samtykke.

Amicitia-Logen ønskede imidlertid ikke at slutte sig til Ansøgningen, og en fornyet Ansøgning blev derfor indsendt uden denne Loges Tiltrædelse. Men iøvrigt viste det sig senere, at ogsaa Scania Loge Nr. 1, da det endelig kom til Stykket, heller ikke var enig i en saadan Storloges Oprettelse.

Tilsidst foretoges Valg af Stor-Embedsmænd.

Til Stor-Mester valgtes i Stedet for Andreas Holck, Petrus Beyer, til Dep. Stor-Mester E. D. Jacobson, til Stor-Inspektør Vilh. Damgaard, til Stor-Sekretær Joh. Hansen og til Stor-Skatmester L. P. Olsen.

TIDEN OG TALLENE

Medlemstallet var den 31. Marts 1888 ialt 1991 Brødre i Underlogerne og 48 Brødre og 53 Søstre i Rebekka Grade-Logen. Den 31. Marts 1889 var Medlemstallet henholdsvis 2015, 33 og 40 — altsaa en mindre Fremgang.

Indtægten ved Indvielser var 7040 Kr., ved Gradetildelinger 14,100 Kr. og ved regelmæssige Bidrag 69,027 Kr. Optagelse ved Kort gav en Indtægt af 975 Kr. og Besøgs- og Afgangskort 165 Kr. 50 Øre, ialt 91,307 Kr. 50 Øre.

Der udbetaltes i Aarets Løb 16,677 Kr. 40 Øre i Sygehjælp, Brødre understøttedes med 5825 Kr., fremmede Brødre med 222 Kr. 98 Øre, afdøde Brødres Familie med 5188 Kr. 18 Øre, til forældreløse Børns Opdragelse anvendtes 789 Kr. 38 Øre, til Begravelseshjælp til Brødre 3150 Kr. og til Begravelseshjælp til Brødres Hustruer 150 Kr. Desuden udbetaltes der i særlige Understøttelser 425 Kr., ialt 32,427 Kr. 94 Øre.

Logekassernes samlede Formue var 283,986 Kr. 97 Øre og Enkekassens 110,214 Kr. 45 Øre.

OMKRING STORLOGENS MØDE I 1890

Mødet afholdtes den 19. og 20. Maj. Altsaa det korteste Møde, der endnu var afholdt i Storlogen.

De valgte Embedsmænd, Stor-Mester Petrus Beyer, Dep. Stor-Mester E. D. Jacobson, Stor-Inspektør Vilh. Damgaard, Stor-Sekretær Joh. Hansen og Stor-Skatmester L. P. Olsen, var alle mødt.

Ogsaa de i det foregaaende Møde udnævnte Embedsmænd, Stor-Kapellan Vald. Petersen, Stor-Marskal M. Rand, Stor-Fører A. Pedersen, Stor-Vagt G. Syndergaard og Stor-Herold Gustaf Smith, var til Stede.

Der var ikke mødt Repræsentanter for nye Loger. Men det blev meddelt, at der formodentlig i den nærmeste Fremtid kunde ventes Ansøgning om Fribrev til Loger i Horsens og Roskilde, hvor der allerede var en betydelig Broderskare.

PETRUS BEYERS HILSEN TIL STORLOGEN

I sin Beretning udtalte den nye Stor-Mester: Idet jeg for første Gang hilser den højværdige Storloge, har jeg den Ære at indberette, at jeg, ganske vist delvis, kan kalde det forløbne Aar heldigt for Ordenen her i Norden, idet den er gaaet fremad i Medlemsantal og Formue, og der sammen med Styrke i begge disse Retninger følger en større Modstandskraft og en stærkere Følelse af den store Institutions Betydning.

Et Bevis for den Anseelse Ordenen efterhaanden har erhvervet sig og nyder herhjemme er, at Hans Majestæt Kongen har tilstaaet Ordenen Ret til for Fremtiden at lade sig repræsentere ved højtidelige Lejligheder.

Ingen nye Led er i Aarets Løb føjet til vor Broderkæde, derimod har Fyens-Logen faaet sin egen Bygning, som højtideligt blev indviet af mig. I andre Retninger er der desværre endnu meget tilbage at ønske og stræbe efter. Der findes endnu ikke den rette Enhedsfølelse og Følelse af gensidig Ansvarlighed overfor hinanden, som med Rette maa anses for en af vor Institutions Opgaver, men i Retning af at faa disse Fejl afhjulpne og naa hen imod dette Maal, nærer jeg den største Tillid til den højværdige Storloge, at den ogsaa heri, som i alt andet, vil gaa i Spidsen og vise Vejen.

I det svundne Aar har jeg, som det var min Pligt i Embeds Medfør, ledsaget af Stor-Sekretæren, besøgt alle de underordnede Loger, og Forholdene har, særlig for flere Provinslogers Vedkommende, ikke været saa lyse, som ønskes kunde, men jeg nærer dog det bedste Haab om en lykkeligere Fremtid for disse Loger, idet jeg overalt har sporet Interesse for vor hellige Sag og Kærlighed til dens Principper. Det, det skorter paa, er Energi til at tage fat og Udholdenhed i den første trange Tid, og jeg er overbevist om, at den høje Storloges Repræsentanter vil vide at hjembringe disse Egenskaber til Gavn og Fremme for deres Logèr.

Et stort personligt Udbytte har jeg haft af denne Inspektionsrejse, nemlig ved at være kommen i nærmere Forbindelse og i venskabeligere Forhold til mange Brødre og, ved at have lært deres særlige Interesser at kende, at have vundet en klarere Opfattelse af mange Forhold.

Maatte mit Besøg ogsaa have haft sin styrkende og vækkende Betydning for Logerne, som jeg gentagne Gange er blevet forsikret om, saa er Hensigten jo væsentligt naaet og Møjen ikke spildt ....

Der forelaa Meddelelse om, at der til den suveræne Storloge den 1. Juli det foregaaende Aar var indsendt en fornyet Anmodning om en uafhængig Storloge for Danmark, Sverige og Norge med Underretning om, at Amicitia-Logen og Veritas-Logen i Malmø ikke vilde tiltræde Anmodningen, og at Resultatet var blevet, at den suveræne Storloge nægtede at meddele en saadan Bevilling.

Udvalget foreslog derfor, at der nu rettedes en Henvendelse til den suveræne Storloge om Bevilling til en uafhængig Storloge *for Danmark alene,* idet man gik ud fra, at en saadan Henvendelse ikke vilde faa nogen Indflydelse paa de svenske Logers Stilling til den danske Storloge.

Dette Forslag vedtoges eenstemmigt.

SYGEHJÆLPEN ER EN FARE FOR ORDENEN

Fra Professor Westergaard forelaa der, ogsaa paa dette Møde, en Beretning angaaende Sygehjælpens Forhold til Optagelsesbidrag og Medlemsbidrag. Det hedder i denne Beretning blandt andet:

Naar man anlægger den samme Maalestok paa I. O. O. F. af Danmark som paa

de større Sygekasse-Ordener i England, kan man ikke unddrage sig en Følelse af, at der en Gang i Fremtiden vil komme et Tidspunkt, da Indtægterne ikke længere overstiger Udgifterne, *saa at den opsamlede Kapital efterhaanden bliver fortæret.* Efterhaanden som Medlemmerne bliver ældre, vil Dødeligheden og Sygeligheden stige stærkt og Kravene til Kassen blive større og større. Men før man faar Øjnene op for den Fare, der truer Ordenen, kan det let være for sent, idet Medlemmerne da maa paalægge sig meget store Ofre, for at Logen skal kunne dække Udgifterne.

Det maa derfor anses for uundgaaelig nødvendigt, at man stadig følger Sygelighedens og Dødelighedens Bevægelser, og jeg tillader mig at anbefale, at der om nogle Aar, f. Eks. i 1895, paany indsamles et statistisk Materiale, og at man da, efter at have bearbejdet dette Stof, foretager en ligefrem Skønsopgørelse for hver Loge for at fastslaa dens Ydeevne . . .

Det kunde desuden tænkes, at Logerne opsamlede et Reservefond, enten i Fællesskab eller hver for sig, som kunde tjene til at dække Tabene, navnlig ved de særlig langvarige Sygdomme. Lagde man f. Eks. 10 pCt. aarlig af Medlemsbidragene hen til en saadan Fond, der ikke maatte røres før om nogle Aar, naar nye Erfaringer var indhøstet, vilde man kunne se Fremtiden i Møde med større Ro . . .

Det kan ikke undre, at denne Beretning afsvalede de ivrige Talsmænd for den pligtige og ganske uindskrænkede Sygehjælp en Del, og Resultatet af Beretningen blev da ogsaa, at man vedtog den Ændring i Bestemmelsen om Sygehjælp, at den i de første 13 Uger ikke maatte være over Halvdelen og ikke under Fjerdedelen af det aarlige Bidrag.

Storlogens Udvalg havde foreslaaet, at Sygehjælpen skulde nedsættes til 14 Kr. for de første 13 Uger og 9 Kr. for den efterfølgende Tid, men dette Forslag henvistes til det følgende Storlogemøde til Behandling, efterat der var blevet indhentet mere statistisk Materiale.

Men Storloge-Repræsentanternes Forslag blev imidlertid ved at spøge. Et Forslag gik ud paa, at Sygehjælpen skulde bestemmes saaledes: Intet for den første Uge, 12 Kr. for de næste 4 Uger, 15 Kr. for de følgende 6 Uger og for de derefter følgende 16 Uger 18 Kr. ugentlig. Og skulde Helbredelsen ikke være naaet efter Forløbet af disse 27 Uger, skulde der betales 12 Kr. ugentlig.

Mest radikalt var Andreas Holcks Forslag. Det første Forslag han i det hele taget fremkom med ved et Storlogemøde. Det lød saaledes:

Jeg tillader mig at stille følgende Forslag: Sygeunderstøttelsen udbetales ikke de første fire Uger efter den i Loven givne Anmeldelsesfrist.

Han var den, der saa klarest. Det var nemlig derhen, det bar til sidst.

Et andet Forslag blev ogsaa stillet af Andreas Holck sammen med adskillige andre Repræsentanter. Det lød ganske kort saaledes: Efter Storlogens Slutning i Aaret 1891 afholdes Storlogemøderne hvert andet Aar.

Forslaget blev imidlertid nægtet Fremme med 15 Stemmer mod 14.

Forslagene angaaende Sygeunderstøttelserne henvistes til Udvalget for Lovgivning og Bevilling, der foreslog, at de skulde henlægges indtil videre. Og saaledes blev det.

Fra den suspenderede Marcellus-Loge i Lemvig forelaa en længere Redegørelse til Oplysning om Grundene til Logens hele slette Stilling og med Anmodning om at lade Naade gaa for Ret. Redegørelsen er ikke saa lidt ubehersket i sine Udtryk. Der tales om, at Begrundelsen for Suspensionen er for tarvelig. Og om, at det *eneste Forsvar,* der kan føres for Suspensionen, er det, at der kan være Logik i, at Marcellus-Logen, der var den første i Provinsen, som fik selvstændig Bygning, nu ogsaa bliver den første som ihjelslaas, maaske til Statuering af et Eksempel til Skræk og Advarsel for ligesindede.

Det er forstaaeligt, at Storlogen derefter eenstemmigt vedtog at lukke Logen.

I Anledning af det paa det forrige Møde behandlede Forslag om nye Bestemmelser med Hensyn til Bidrag til Enkekassen, hvorefter hvert Medlem af Ordenen til Enkekassen i den Loge, hvoraf en afdød Broder havde været Medlem, skulde betale et Bidrag, der ikke maatte sættes til over 1 Kr., vedtog Storlogen efter Udvalgsindstilling at forhøje Logernes Tilskud til Enkekassen fra 15 til 20 pCt.. Mere kom der ikke ud af Forslaget.

Til de mere fornøjelige Ting hører en Skrivelse fra Redaktionen af Bladet Volapyk, hvori man tilbyder at oplyse og oplære Ordenens Medlemmer i dette den Gang saa stærkt opreklamerede Kunstsprog. Det skulde være saa let tilgængeligt, at hvis man blot havde studeret det een Uge, kunde man baade læse og skrive det. Der var for øvrigt ingen Tvivl om – hed det – at det en Gang vilde blive Fælles-

sproget for alle Klodens Mennesker. Man var blandt andet kommet saa vidt, at den internationale Templar-Orden paa en Kongres i Helsingfors havde vedtaget, at Volapyk skulde være Ordenens officielle Sprog.

Storlogen takkede venligst for Tilbudet, men mente dog ikke, at det var noget, der passede den for Tiden.

Udadtil var der to Begivenheder, der interesserer, og som derfor skal omtales her.

JOHN ERICSSONS HJEMFÆRD

Den første var Ordenens Deltagelse i den store Opfinder, John Ericssons Hjemfærd fra Amerika til Sverige, for at han kunde blive bisat i sin Fødeby Filipstad. John Ericsson var en højt anset og meget fremragende Odd-Fellow, der havde levet den meste Tid af sit Liv i Amerika som amerikansk Borger, beskæftiget med adskillige betydningsfulde Opfindelser navnlig med Hensyn til Lokomotiver og Dampskibs-Propeller, men han havde før sin Død udtalt Ønsket om at maatte blive bisat i sit Fædreland.

Dette Ønske imødekom den amerikanske Regering beredvilligt. Hans Lig blev ombord paa Panserskibet Baltimore ført til Stockholm, hvortil Skibet ankom den 14. September, og hvor hans Kiste blev modtaget med de allerstørste Hædersbevisninger fra alle Kredse: Kongehus, Regering, Kunst og Videnskab og alle andre Afskygninger indenfor Samfundslivet.

De svenske Odd-Fellows ønskede, som naturligt er, ogsaa at vise deres store Ordensbroder den sidste Ære. Men der fandtes ikke den Gang ret mange Loger eller ret mange Odd-Fellows i Sverige. Logernes Antal var kun 3 og Medlemsantallet næppe mere end et Par Hundrede. Man henvendte sig derfor til den danske Storloge om Deltagelse, og Resultatet blev, at en Ordensdeputation bestaaende af 15 danske og svenske Brødre med Stor-Mester Petrus Beyer i Spidsen havde givet Møde paa Kajen i Stockholm, da Baltimore lagde til.

Ved denne Lejlighed vajede for første Gang det Banner, som Søstrene af Rebekka Grade-Logen Caroline Amalie havde skænket Ordenen ved Tiaarsfesten i 1888. Banneret vakte megen Opsigt, og da det blev oplyst, hvad det var, Deputationen repræsenterede – den Orden, som den afdøde havde været et saa frem-

ragende Medlem af – blev der vist dens Medlemmer den allerstørste Imødekommenhed fra alle Sider. Da Kisten blev ført gennem Staden, for ad Jernbanen at føres videre til Filipstad, fik Deputationen Plads forrest i den store Procession, der fulgte efter.

To Aar efter fik Stockholm sin første Odd-Fellow Loge. Den hedder Loge Nr. 4 John Ericsson.

Det andet, der interesserer, er:

DET FØRSTE DANSKE ALMINDELIGE ODD-FELLOW MØDE

Efter Indbydelse til samtlige Loger fra Fyen Loge Nr. 5 i Odense, samledes dér i Byen, samme Dag som John Ericssons Kiste ankom til Stockholm, en Kreds af omkring 100 Brødre, repræsenterende omtrent alle danske Loger, for at drøfte forskellige Ordensemner.

Mødet led imidlertid et Skaar i Programmet, idet to af de Brødre, der havde givet Løfte om at indlede Forhandlingernes Emner: Stor-Mester Petrus Beyer og Stor-Sekretær Joh. Hansen, var rejst til Stockholm. Men det gik alligevel.

Br. Ex. Dep. Stor-Mester Erik Holst talte om Repræsentationssystemet i Ordenen. Det var et fortrinligt System, men det var altfor kostbart. Man kunde udmærket godt indskrænke denne Repræsentation betydeligt og endda naa det samme Resultat. Det var jo en Kendsgerning, at jo færre Medlemmer, der var i en Forsamling, desto hurtigere blev man færdig med det, man skulde.

Det man sparede, kunde man saa anvende til Hjælp til Loger, der maatte komme i Trang.

Alle Brødrene sluttede sig til disse Br. Erik Holsts den Gang – maaske ogsaa nu – aktuelle Betragtninger.

Br. Ex.-M. J. P. Jensen fra Esbjerg oplæste et Foredrag, som Br. Carl Winther fra Stockholm skulde have holdt om Logernes Solidaritet, og hvori paapegedes Ønskeligheden af, at alle Loger støttede hverandre saaledes, at det Tilfælde aldrig kunde tænkes, at en Loge ikke kunde opfylde sine Forpligtelser.

Samme Broder oplæste tillige det Foredrag, som Stor-Sekretær Joh. Hansen skulde have holdt, og som drejede sig om Udviklingen af Odd-Fellow Ordenen i

Danmark. Han paapegede i dette Foredrag, at der hertil udkrævedes, at Brødrene i det hele, i al deres Færd og Vandel, indadtil og udadtil, mere viste sig som Odd-Fellows, og at Brødrene ikke skjulte deres Odd-Fellowskab for Yderverdenen, men meget mere ved enhver passende Lejlighed vedkendte sig dets Principper og Formaal, og søgte at gøre det bekendt. Han ønskede desuden, at der skulde oprettes et Propagandafond.

Den sidste Taler var Br. C. F. V. Lund fra Odense, der talte om Odd-Fellow Ordenens Princippers praktiske Udøvelse, hvad der gav til Resultat, at man vedtog at virke for den rette Forstaaelse af Ceremonier og Symboler, stadig Deltagelse i Logemøderne og Fremskaffelse af Ordenslitteratur.

Man vedtog derefter at afholde et næste Møde sidst i Juli eller Begyndelsen af August 1891 i Næstved, og dette blev i adskillige Aar efterfulgt af lignende Møder, indtil Tiden krævede andre Udtryksformer.

At der var selskabelig Sammenkomst efter Mødet bemærkes kun for Fuldstændigheds Skyld.

TIDEN OG TALLENE

Medlemstallet var den 31. Marts 1889 ialt 2015 Brødre i Underlogerne og 33 Brødre og 40 Søstre i Rebekka Grade-Logen. Den 31. Marts 1890 var Medlemstallet henholdsvis 2002, 28 og 36. Altsaa en lille Tilbagegang.

Indtægten ved Indvielser var 6095 Kr., ved Gradetildelinger 11,420 Kr. og ved regelmæssige Bidrag 70,846 Kr., Optagelse ved Kort gav en Indtægt af 655 Kr. og Besøgs- og Afgangskort 123 Kr., ialt 89,139 Kr.

Der udbetaltes i Aarets Løb 13,670 Kr. i Sygehjælp, Brødre understøttedes med 4672 Kr. 70 Øre, fremmede Brødre med 105 Kr., afdøde Brødres Familie med 3179 Kr. 34 Øre, til forældreløse Børns Opdragelse anvendtes 846 Kr., til Begravelseshjælp til Brødre 2300 Kr. og til Begravelseshjælp til Hustruer 100 Kr. Desuden udbetaltes der i særlige Understøttelser 970 Kr., ialt 25,843 Kr. 04 Øre.

Logekassernes samlede Formue var 314,957 Kr. 05 Øre, Enkekassernes var 122,435 Kr. 17 Øre.

Mødet aabnedes den 19. Maj og sluttedes Dagen efter Klokken et. Storlogens valgte Embedsmænd, Stor-Mester Petrus Beyer, Dep. Stor-Mester E. D. Jacobson, Stor-Inspektør Vilh. Damgaard, Stor-Sekretær Joh. Hansen og Stor-Skatmester L. P. Olsen, var mødt. Endvidere var mødt de i forrige Møde udnævnte Embedsmænd, Stor-Kapellan Vald. Petersen, Stor-Marskal M. Rand, Stor-Fører A. Pedersen, Stor-Vagt G. Syndergaard og Stor-Herold Gustaf Smith.

Der var mødt Repræsentant for én ny Loge, Horsia Loge Nr. 25 af Horsens, stiftet den 10. Oktober 1890.

ENHEDSTANKEN MANGLER

Stor-Mester Petrus Beyer omtalte i sin Beretning, at han sammen med en Repræsentation af Ordensbrødre havde deltaget i Bisættelsen af vor berømte Ordensbroder, Opfinderen John Ericsson, at han paa Ordenens Vegne havde overbragt Hans Majestæt Ordenens Nytaarshilsen, og at han havde overbragt Dronningen, der var levende interesseret i Ordenens Arbejde, forskellige Ordensskrifter. Han sluttede med at udtale:

Iøvrigt har jeg paa Embedsvegne med Assistance af Storlogens Embedsmænd foretaget Inspektion af de forskellige Loger og synes allerede nu at kunne spore, at denne Virksomhed baade har styrket Forholdet til Logerne og bidraget til at give Arbejdet i disse større Fasthed og Ensartethed. Men selv om meget er naaet, er der endnu meget igen, og her er atter et Felt, som jeg mener bør oparbejdes, og som jeg vil lægge de værdige Repræsentanter paa Sinde: *Enhedstanken,* Indprentning af Forstaaelsen af den Magt, der ligger i, at alle trækker den samme Vej, at Ordenshensyn gaar forud for Hensynet til det enkelte, det være sig Loge eller Person, en Forstaaelse, der endnu ikke er rigtig levende iblandt os.

ET ROLIGT MØDE

Iøvrigt var det et roligt Møde. De mange ørkesløse Forslag var forsvundet. Det var, som om den nye Stor-Mesters faste Haand og øjensynlige Energi havde lagt en nyttig Dæmper paa de urolige Sind. Der blev ikke talt saa meget, og der blev ikke pillet saa meget, hverken ved det ene eller det andet.

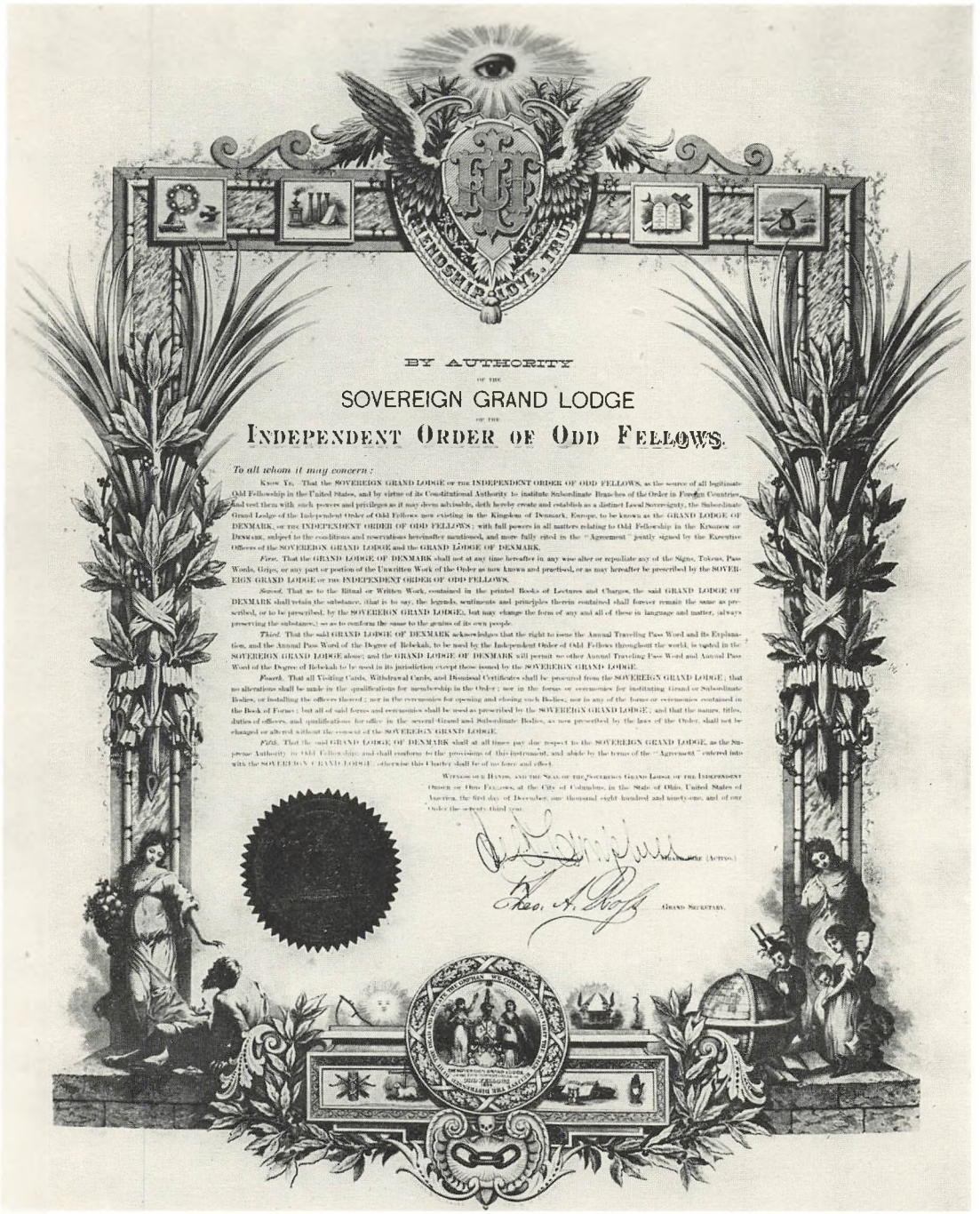

Den uafhængige Storloges Fribrev,

der er udstedt den 1. December 1891 i Byen Columbus i Staten Ohio. Fribrevets Tekst indeholder blandt andet de Bestemmelser, vi andet Sted gengiver som de væsentligste Punkter i den Kontrakt med den suveræne Storloge, der blev underskrevet ved vor uafhængige Storloges Instituering

Deltagerne i det første almindelige danske Odd-Fellow Møde i Odense den 14. September 1890. Mødet fandt Sted efter Indbydelse af Fyen Loge Nr. 5 og blev efterfulgt af adskillige andre saadanne Møder, hvor Ordensemner drøftedes og det selskabelige Samvær dyrkedes, begge Dele til lige Tilfredshed

Vi nævner det vigtigste af det, der skete.

Stor-Mesteren meddelte, at Wildey Loge Nr. 10 den 27. Oktober 1890 havde ansøgt om at maatte slutte sig til Nordstjernen Loge Nr. 3, og at han havde bevilget denne Ansøgning og erklæret Logen for hævet, efter at dens Fribrev var blevet afleveret paa behørig Maade.

Et Forslag om, at der skulde dannes en Fond til Understøttelse for saadanne Loger, der maatte komme under uheldige Forhold, saaledes at de ikke kunde opfylde deres materielle Forpligtelser, blev henlagt til nærmere Overvejelse sammen med alt, hvad der ellers kunde tjene dette Formaal.

Forslaget gik for øvrigt ud paa, at Fonden dannedes paa den Maade, at $\frac{1}{5}$ af Storlogens nuværende Formue og $\frac{1}{5}$ af alle Storlogens regelmæssige Indtægter henlagdes til en saadan Fond, eller, hvis denne Ordning ikke billigedes, at alle Underloger skulde indbetale 1 Kr. pr. Medlem af det Medlemstal, de maatte have hvert Aars 1. Januar, til Dannelse af en saadan Fond.

Et Forslag om, at Kontingentet for hvert Medlem forhøjedes med 1 Kr. pr. Maaned, og at dette Beløb skulde danne en Fond, hvoraf der ved enhver godstaaende Broders Død skulde udbetales dennes Enke et Beløb af 1000 Kr., blev lagt til Side til det kommende Storlogemøde, for at det i Mellemtiden, særlig i Underlogerne, kunde blive drøftet saa omhyggeligt, som Forslaget efter Storlogens Anskuelse havde Krav paa.

Et Forslag om at træffe passende Foranstaltninger til at fejre Kongens og Dronningens Guldbryllup blev henvist til et Udvalg paa 2 Medlemmer, der sammen med Stor-Mesteren bemyndigedes til at foretage, hvad der maatte være passende i den Anledning.

Resultatet blev, at Ordenen den 26. April 1892 overgav Majestæterne, foruden en Lykønskningsskrivelse, 3 kostbare Tæpper til Frederiksborg Slotskirke vævet som Gobelin i Aubusson og tegnet af Kunstneren Lorenz Frølich – en Gave, der blev modtaget med den varmeste Paaskønnelse, men som det havde krævet adskillige Bryderier at skaffe til Veje blandt Brødrene, fordi Stor-Sekretærens Blad til at begynde med lagde sig paa tværs af Sagen. Storlogen maatte til sidst selv give et Tilskud af 500 Kr.

Endelig meddelte Stor-Mesteren, at han, da han mente, at Storlogen just dette Aar kunde glæde sig til Besøg af en Special-Deputeret for den suveræne Storloge, Br. Ex. Stor-Mester Hermann Block fra den tyske Storloge, og han samtidig dermed kunde faa nyttige Vink og Oplysninger, havde opsat at gøre Skridt til at faa ansøgt om Oprettelsen af en uafhængig Storloge for Danmark. Han stillede derfor Forslag om, at Storlogen først drøftede Spørgsmaalet med den suveræne Storloges høje Embedsmand.

Udvalget for Ordenens Stilling udtalte imidlertid, at det havde bragt i Erfaring, at Ex. Stor-Mester Hermann Block ikke vilde komme til Stede, saaledes som af Stor-Mesteren antaget, og henstillede derfor, at der nu søgtes om Oprettelsen af en uafhængig Storloge.

Da Stor-Mesteren til denne Udvalgets Indstilling bemærkede, at han ikke desto mindre vilde værdsætte en Samtale med den tyske Ex. Stor-Mester, naar denne om nogen Tid gæstede Danmark, blev Indstillingen vist tilbage til Udvalget, for at den kunde blive omredigeret.

Dette skete, og det blev derefter enstemmig vedtaget, at der nu *skulde* indsendes et Andragende til den suveræne Storloge om Bevilling til en uafhængig Storloge, idet der dog dertil knyttedes den Betingelse, at man *kun* ønskede Bevillingen, forsaavidt de svenske Loger, som maatte ønske det, kunde forblive under dansk Jurisdiktion. Det var i Hovedsagen det Punkt, Stor-Mesteren vilde have klaret i sin Samtale med den Special-Deputerede.

Resultatet blev herefter, at der den 8. Juli 1891 blev sendt en Ansøgning til den suveræne Storloge om den ønskede Uafhængighed.

Den suveræne Storloge imødekom beredvilligt denne Ansøgning i sit Møde i September samme Aar, og Fribrevet forelaa kort Tid derefter, dateret den 1. December 1891 i Colombus i Staten Ohio.

Tilsidst skred man til Valg af Embedsmænd:

Til Stor-Mester genvalgtes Petrus Beyer, til Dep. Stor-Mester E. D. Jacobson, til Stor-Inspektør Vilh. Damgaard og til Stor-Skatmester L. P. Olsen. Derimod blev Joh. Hansen ikke genvalgt til Stor-Sekretær, idet han erklærede, at han ikke ønskede Valg. I hans Sted valgtes den hidtidige Stor-Kapellan Vald. Petersen.

Der er dog næppe Tvivl om, at denne Joh. Hansens Tilbagetræden ikke har været helt frivillig. Hans Blad havde, navnlig i det sidste Par Aar, ofte været Storlogen og dens Beslutninger paa tværs, og dette havde skabt ham mange Modstandere blandt Storlogens Repræsentanter. Han var sikkert nu blevet trængt op i en Krog og har derfor fundet det rettest at trække sig tilbage uden Sværdslag. Stor-Mester Petrus Beyer har næppe heller været ham venligt stemt. Hans Naturel havde adskillige af den Slags Kanter, som Stor-Mesteren ikke yndede.

Om hans senere Skæbne er der tidligere fortalt.

TIDEN OG TALLENE

Medlemstallet var den 31. Marts 1890 2002 Brødre i Underlogerne og 28 Brødre og 36 Søstre i Rebekka Grade-Logen. Den 31. Marts 1891 var Medlemstallet henholdsvis 2055, 30 og 37. Altsaa en lille Fremgang.

Indtægterne ved Indvielser var 7260 Kr., ved Gradetildelinger 11,850 Kr. og ved regelmæssige Bidrag 70,792 Kr. Optagelse ved Kort gav en Indtægt af 3673 Kr. 10 Øre og Besøgs- og Afgangskort 175 Kr. 50 Øre, ialt 93,750 Kr. 60 Øre.

Der udbetaltes i Aarets Løb 12,712 Kr. i Sygehjælp, Brødre understøttedes med 5066 Kr., fremmede Brødre med 698 Kr. 65 Øre, afdøde Brødres Familie med 6365 Kr. 78 Øre, til forældreløse Børns Opdragelse anvendtes 779 Kr. 15 Øre, til Begravelseshjælp til Brødre 2400 Kr. og til Begravelseshjælp til Brødres Hustruer 400 Kr. Desuden udbetaltes der i særlige Understøttelser 611 Kr. 40 Øre, ialt 29,032 Kr. 98 Øre.

Logekassernes samlede Formue var 331,897 Kr. 93 Øre, Enkekassernes var 139,999 Kr. 56 Øre.

Hermed er Distrikts-Storlogens Historie praktisk talt sluttet. Da den traadte sammen igen den 9. Juni 1892, var det for at blive afløst af *den uafhængige Storloge for Kongeriget Danmark* ....

Og vil man nu spørge, hvad der kom ud af denne Distrikts-Storloges Arbejde i Tiden fra 1884 til 1892, maa Svaret vel nærmest blive dette: Ikke meget. Ikke fordi der ikke hobede sig nok af Arbejdsstof og Problemer op. Dette vil med fornøden Tydelighed fremgaa af alt, hvad der foran er fortalt. Men fordi Arbejds-

stoffet og Problemerne savnede den Værdi i sig selv, der kunde give et Resultat og være de aarligt tilbagevendende lange Møder værd.

Mest var det Understøttelses-Problemerne, der tog Tiden og Interessen fangen. Det var saa ganske afgjort det heles Hovedhjørnesten den Gang. Br. Erik Holst havde Ret, naar han en Gang brugte det Udtryk, at en systematisk Ydelse af Sygehjælp var en af vor Ordens Grundpiller og den væsentligste Løftestang for dens Tilvækst.

Men samtidig følte de, der forstod sig paa Tingene, at der var noget her, som maaske nok kunde komme til at knibe i det lange Løb. Noget, der maaske endogsaa kunde faa det hele til at vakle. Og saa søgte de, der ikke forstod bedre, at omforme eller at nyskabe. Man fandt paa noget andet. Man fremsatte Forslag, der paa Papiret saa besnærende ud, men som i Hovedsagen var fremsat af Brødre, der ganske savnede Evnen til at overse og vurdere Forslagenes økonomiske Rækkevidde. Og rørte man navnlig ved den pligtige Sygehjælp, var man en Oprører. Der kom, som man vil have set, da heller ikke noget ud af det allermeste. Det blev til ingen Ting. I hvert Fald ikke til stort andet end mange og lange Dages ørkesløse Debatter.

En anden Side af Forholdene den Gang var en øjensynlig Mangel paa Enhedsfølelse – den, Petrus Beyer med saa megen Energi lyste efter og kaldte paa. En pinlig Mangel paa Orden i adskillige Logers Arbejdsmaade og hele Forhold lader sig ogsaa tydeligt nok spore. Og endelig var der tilbage disse stadig tilbagevendende Stridigheder indenfor Logerne, der affødte Bitterhed og Klagemaal, Forespørgsler og Besvarelser i én Uendelighed. Det var det, der tog Livet af Wildey Loge Nr. 10 og endnu mere af Marcellus Loge Nr. 8.

Ret beset var der meget, som bare var til Fortræd for det Ordenssamfund, der var skabt, og som dog, al Usikkerhed, al Vaklen og al Uforstand til Trods, sad inde med en sund og frodig Livskraft, der bødede paa alt det ufuldkomne og alt det umodne.

Der oprettedes 16 nye Loger, hvoraf 2 svenske, og Medlemstallet voksede fra 1193 til 2055 i disse Distrikts-Storlogens Aar. Kræves der bedre Bevis. Materialet var godt. Det skulde bare bearbejdes.

Det var den Opgave, der blev Petrus Beyer til Del. Og det var den, han løste ....

Det første Odd-Fellow Hjem i Sønderjylland. Loge Nr. 59 Hiort-Lorenzen i Haderslev

GÆRINGSTID OG GRØDEAAR

UAFHÆNGIG STORLOGE SKABES

Med Storlogemødet den 9. Juni 1892 begyndte et nyt Afsnit af Ordenens Historie herhjemme og et meget betydningsfuldt Afsnit. Det var Gæringstid og Grødeaar. Nyt blev skabt og gammelt blev omformet. Enhedstanken blev mere levende og bevidst. Det etiske blev sat mere i Højsædet end hidtil. Spedalskheds-hospitalet i Island blev rejst. Det gamle, fornemme Schimmelmannske Palæ blev købt og blev til Odd-Fellow Palæet. Et nyt Ritual gav Mulighed for Stil og Form og dansk Tone, der hvor dette hidtil havde manglet eller kun svagt havde fundet Udtryk. Der blev skabt Forbindelse med Island og med Norge og flere nye Loger kom til. Det blev et rigt og frodigt Afsnit af Ordenens Liv herhjemme — de første ti Aar efter at den uafhængige Storloge var blevet skabt . . . .

Mødet aabnedes Kl. 9 i Odd-Fellow Hjems festligt smykkede, store Logesal, hvor alle Embedsmændene var mødt med Undtagelse af Stor-Inspektør Vilh.

Damgaard, der havde meldt Forfald. Han kom først til Stede paa Mødets anden Dag. Men da bestod hans Embede ikke mere.

Mødt var Stor-Mester Petrus Beyer, Dep. Stor-Mester E. D. Jacobson, Stor-Sekretær Vald. Petersen og Stor-Skatmester L. P. Olsen. De udnævnte Embedsmænd, Stor-Kapellan C. F. V. Lund, Stor-Fører A. Pedersen, Stor-Vagt G. Syndergaard og Stor-Herold Gustaf Smith, var ligeledes mødt.

Desuden var Ex. Stor-Mester Andreas Holck mødt i Spidsen for saa godt som alle Repræsentanter for samtlige 23 danske og 2 svenske Loger. Der var ikke mødt Repræsentant for nogen nyoprettet Loge.

Stor-Mesteren aabnede Mødet, idet han fremhævede dets store Betydning og satte sin Lid til Repræsentanternes Arbejdsevne og Dygtighed overfor det store Stof, der forelaa til Behandling. Derefter indførte Ex. Stor-Mester Andreas Holck den Special Dep. Stor-Sire for Europa, Hermann Block, Stor-Siren for Schweiz, Arnold Ernst, den Dep. Stor-Sire for det tyske Rige, O. S. Schättle, Stor-Mesteren for Distrikts-Storlogen i Sachsen, Gustav Poetsch samt Ex.-Mestrene J. Frænkel for Templer Loge Nr. 4 i Berlin, G. Isack for Kejser Friedrich Loge Nr. 14 i Charlottenburg og Max Mappes for Bavaria Loge Nr. 1 i München.

Da Gæsterne var blevet hilst paa foreskreven Maade, tog

INDSTIFTELSEN AF DEN UAFHÆNGIGE STORLOGE

sin Begyndelse, idet den Special Dep. Stor-Sire indtog Forsædet og meddelte, at han i denne sin Egenskab var i Besiddelse af uindskrænket Fuldmagt til paa den suveræne Storloges Vegne at instituere en uafhængig Storloge for Danmark, dersom Forsamlingen var villig til at afslutte og underskrive en Kontrakt, som han derefter oplæste. Hvis dette var Tilfældet – sagde han – er jeg bemyndiget til at overrække Storlogen det Fribrev, som jeg holder her i min Haand.

Samtlige Embedsmænd og Repræsentanter rejste sig til Bekræftelse herpaa, og Stor-Mester Petrus Beyer, Dep. Stor-Mester E. D. Jacobson og Stor-Sekretær Vald. Petersen underskrev derefter Kontrakten paa Storlogens Vegne.

Da dette var sket, erklærede den Special Dep. Stor-Sire den hidtil bestaaende Distrikts-Storloge for hævet og dens Embedsmænd for afskediget. Derefter bad

han den afgaaede Stor-Sekretær om at referere Forhandlingerne og bemyndigede de hidtil stemmeberettigede Repræsentanter til at træde sammen som en konstituerende Forsamling med samme Stemmeret som i den ophævede Storloge. For disse forelagde han saa det nye Forslag til Grundlov for Storlogen, hvis 5 første Paragrafer om Storlogens Sammensætning og Myndighed han satte under Afstemning. De vedtoges eenstemmigt.

Herefter opfordrede han til Forslag og Valg af nye Embedsmænd, idet han tilføjede, at der intet var til Hinder for, at Valget kunde ske ved Akklamation.

Foreslaaet og valgt blev derefter til Stor-Sire Petrus Beyer, til Dep. Stor-Sire E. D. Jacobson, til Stor-Sekretær Vald. Petersen og til Stor-Skatmester L. P. Olsen.

Den Special Dep. Stor-Sire gav derefter en kortere Belæring angaaende de nye Embedsmænds – navnlig den Dep. Stor-Sires – Virksomhed og den Form, hvorunder den uafhængige Storloge fremtidig skulde arbejde. Og da dette var sket, opfordrede han den valgte Stor-Sire til at overtage sit Embede, idet han samtidig overrakte ham Fribrevet.

Samtidig blev Lejrene, der hidtil havde staaet direkte under den suveræne Storloge, underlagt den uafhængige Storloge. Der var den Gang tre Lejre, Valdemar Nr. 1, stiftet den 1. Juli 1881, Knud Lavard Nr. 2, stiftet den 28. Maj 1884 og Skjalm Hvide Nr. 4, stiftet den 19. Oktober 1885. Niels Ebbesen Nr. 3 i København, der var stiftet allerede den 30. September 1885, var ophævet den 2. Februar 1889, og Medlemmerne traadt ind i Valdemar Nr. 1.

Valdemar Nr. 1 og Knud Lavard Nr. 2 gik for øvrigt senere, nemlig den 16. September 1927 op i den just da stiftede Lejr Nr. 6, De tre Søjler, saaledes at der kun blev denne ene Lejr tilbage i København.

Efter Belæringen blev Embedsløfterne aflagt og den Special Dep. Stor-Sire tilkendegav derefter alle de mødte, at *Institueringen af den uafhængige Storloge for Kongeriget Danmark nu var en fuldbragt Kendsgerning.*

Mødet afbrødes derefter Kl. 11 og samtlige tilstedeværende begav sig ned i Storlogens Forsamlingsværelse, hvor der afsløredes et Maleri af Andreas Holck, malet af Julius Paulsen. I varme og stærkt bevægede Ord takkede Stor-Sire Petrus Beyer Br. Holck for al den gode Gerning for Ordenen, han havde øvet, og denne svarede, at den Hæder, der her var vist ham, forpligtede ham til ogsaa fremtidig at bevare

et godt Navn i Ordenen og yderligere at vie sine Kræfter til dens Ære og Fremgang. – Mødet genoptoges derefter Kl. 12½, men sluttedes straks efter, da det var Meningen, at Institueringen skulde sluttes med en Festloge og et paafølgende Festmaaltid.

HVAD KONTRAKTEN BESTEMTE

Vi skal ikke her komme nærmere ind paa en ordret Gengivelse af den Kontrakt, der blev afsluttet mellem den suveræne Storloge og den nye Storloge, men kun anføre de væsentligste Punkter.

Storlogen for Danmark maa ingen Sinde paa nogen Maade forandre eller udelade noget af de Symboler, Tegn, Pasord eller Haandgreb eller nogen Del af det uskrevne Værk, som nu kendes eller i Fremtiden maatte blive foreskrevet af den suveræne Storloge.

Storlogen for Danmark skal bibeholde Ritualet, eller det skrevne Værk, saavidt angaar dets væsentligste Indhold, Lignelser, Sentenser og Grundsætninger, men den kan forandre Formen, naar kun Kernen bevares, for at bringe det i Overensstemmelse med sit Folks Tankesæt.

Den suveræne Storloge forbeholder sig Ret og Magt til at give den uafhængige Storloge for Danmark Aarets Rejsepasord og dettes Forklaring.

Uden den suveræne Storloges Samtykke maa der ingen Forandring foretages med Hensyn til Betingelserne for Medlemsskab i Ordenen, heller ikke i Embedsmændenes Titler, Navne eller Pligter, eller i deres Berettigelse til Embedet, eller i de Ceremonier, der knytter sig til Indstiftelsen af de Storlogen underordnede Ordensgrene, til Indsættelse af Embedsmænd i disse eller til disses Aabning og Lukning. Desuden skulde de to svenske Loger forblive under dansk Jurisdiktion, indtil den suveræne Storloge bestemte andet, og endvidere skulde Storlogen overtage Jurisdiktionen over saadanne Loger og Lejre i omliggende Lande, som den suveræne Storloge til enhver Tid maatte bestemme.

EMNER OG RESULTATER

Det er ikke Meningen herefter at gaa i Enkeltheder med Hensyn til Storlogemødet, der fortsattes den 10., 11., 13. og 14. Juni. Der blev forhandlet om alt det,

Den Special Deputerede Stor-Sire Hermann Block,
der som Udsending fra den suveræne Storloge paa dennes Vegne foretog
Institueringen af vor uafhængige Storloge

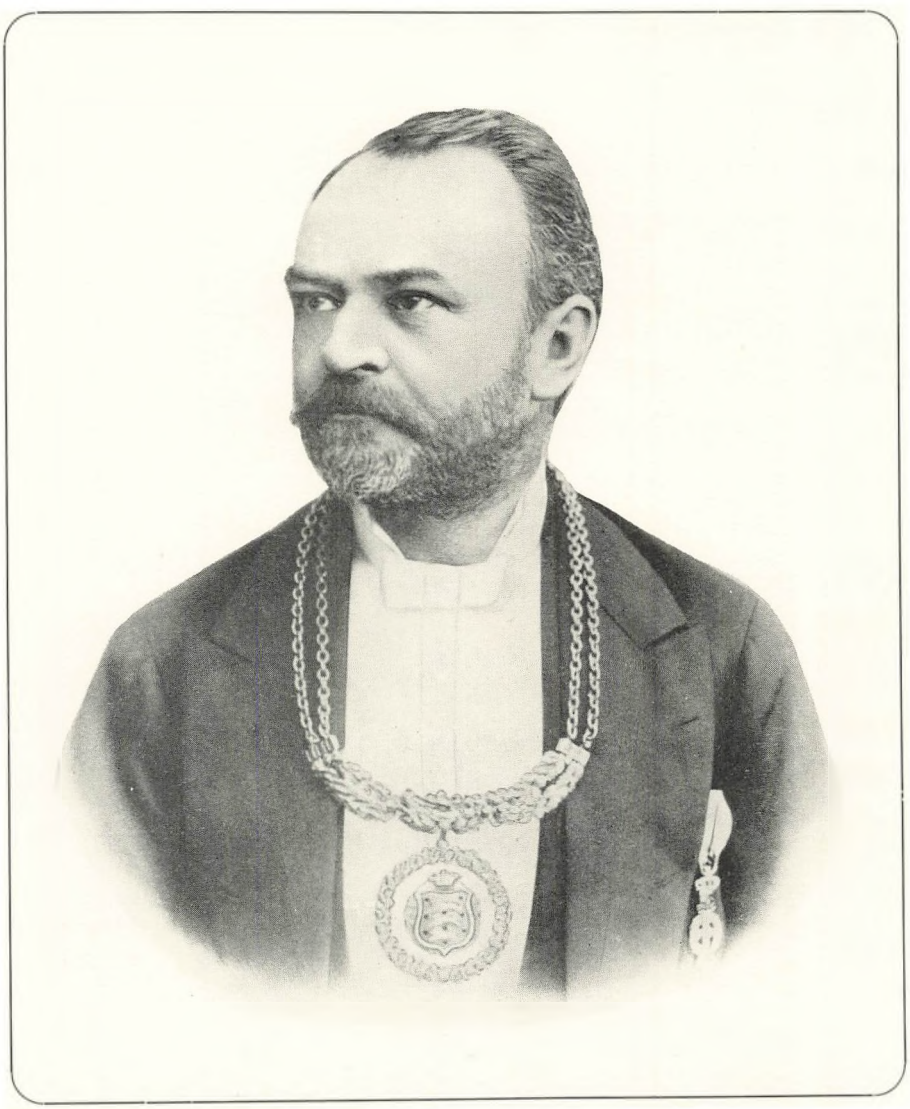

Petrus Beyer som Stor-Sire

der danner det formelle Grundlag for en Storloges Eksistens, navnlig da dens Grundlov og Grundlovene for dens Underloger og Lejre, og disse Forhandlinger strakte sig over mange Timer.

Vi skal dog ikke her komme nærmere ind paa dette Lovkompleks, hvis Tilrettelæggelse i alt væsentlig skyldtes Formanden for Udvalget for Lovgivning, Br. Professor, Dr. juris C. Goos, og som alle Dage har været anset for et overordentlig dygtigt og fortjenstfuldt grundlæggende Arbejde. Vi holder os til det, der blev nyskabt eller som brød med det gamle.

Med Hensyn til selve Storlogen blev det bestemt, at den kun skulde holde Møde hvert andet Aar, og at dens Embedsmænd og Repræsentanterne skulde vælges for fire Aar, at regne fra Storlogemødet i 1894. Over- og Under-Mestrene i Underlogerne skulde vælges for to Aar og ikke, som hidtil, kun for et Aar. Dette skete, fordi man mente, at man derved vilde opnaa mere Ro og Fasthed over Arbejdet. Og denne Mening var sikkert rigtig. Storlogens Møde skulde altid afholdes den 3. Mandag i August.

Det blev meddelt, at der var indstiftet en Veteran-Juvel for Søstre, der havde været uafbrudt Medlem af en Rebekka Grade-Loge i 15 Aar, og at Rebekka-Logerne ikke mere skulde kaldes Grade-Loger, men simpelthen Loger.

Den endnu saa flittigt benyttede Cirkulærebog blev grundlagt og har sikkert siden været mangen en Over-Mester en god Ven og Vejledning ved Udredelsen af de mange Problemer, der møder ham paa hans Vej.

Endvidere blev der vedtaget et Skema for Aflæggelsen af Logernes Kvartalsregnskaber, idet det viste sig, at der var akkurat ligesaa mange Maader at lave Regnskab paa, som der var Loger. Bidraget til Enkefonden forhøjedes fra 20 til 25 pCt. og Titlerne protokollerende-Sekretær og Finans-Sekretær ændredes til det mere nærliggende Sekretær og Kasserer.

De to Forslag, der var henlagt til dette Møde fra Mødet i 1891: Forslaget om Tilvejebringelsen af en Fond til Dækning af 1000 Kr. som Understøttelse til en Broders Hustru ved Mandens Død – i Virkeligheden en Slags Livsforsikring – og Forslaget om en Fond til Understøttelse for nødstedte Loger, faldt bort. Man fandt det første tilstrækkeligt afbalanceret ved Forhøjelsen af Bidraget til Enkefonden og det andet blev taget tilbage.

Dette er et og andet af det, der – bortset fra det betydelige Lovgivningsarbejde, der naturligvis var Mødets Hovedemne – blev vedtaget, og bortset fra alle de Forespørgsler og Besvarelser, der forelaa til Behandling og alle de Afgørelser, der blev gjort Rede for.

Men en af Mødets vigtigste Vedtagelser – i hvert Fald den, der kom til at staa mest Gny om – var om

SYGEHJÆLPEN OG DENS BEGRÆNSNING

Her stillede Ex. Stor-Mester Andreas Holck nemlig Forslag om, *at der i intet Tilfælde skulde ydes Sygehjælp for de fire første lovlig anmeldte Ugers Sygdom* – det samme Forslag, som han havde fremsat paa et tidligere Møde, men som han den Gang fik slaaet ned.

Forslaget kom vistnok temmelig uventet. I hvert Fald havde det Grundlovsudkast, der forelaa til Forhandling, bibeholdt den tidligere vedtagne otte Dages Grænse. Forslaget gav Anledning til en meget stormende Debat, der endte med Afstemning ved Navneopraab. Det eneste Navneopraab under det lange Møde. Resultatet blev, at 31 stemte for, 8 imod og 2 svarede stemmer ikke, og man skulde synes, at der nu, med et saa overvældende Flertal for Vedtagelsen, endelig kunde ventes Ro omkring dette Spørgsmaal.

Men der blev ikke Ro. Tværtimod. Odd-Fellow Bladet gik med de mest hadske Ord og de voldsomste Udtryk imod denne Vedtagelse, som man betegnede som et Brud paa Ordenens grundlæggende Princip og i Strid med al god Odd-Fellow Aand. Ikke mindst fik Andreas Holck læst og paaskrevet. Og værre blev det, da han i sin Loge, Eureka Loge Nr. 6, gav sig til med gode Tal og klare Kendsgerninger at redegøre for alt det, der havde bevæget ham til at tage Ansvaret for Forslaget. Han blev bare endnu mere angrebet end før. Men saa erklærede han klogeligt, at han overhovedet ikke ønskede at svare sine Angribere. De *vilde* jo ikke forstaa ham, sagde han.

Angrebene blev imidlertid stadigt ved, og Stor-Siren maatte skride ind for at besværge de urolige Sind. Han udsendte derfor den 24. November 1892 et Cirkulære, hvori han forklarede, at det jo ikke drejede sig om, at en Broder *slet ikke* kunde faa Hjælp, hvis han indenfor de fire Uger virkelig trængte til det, og der-

efter lovede Logerne, at en saalydende Tilføjelse til Logernes Bilove kunde vente hans Sanktion:

Sygehjælp gives ikke for de første fire Ugers Sygdom. Dog kan der ekstraordinært forinden ydes Hjælp til syge Brødre, som er i Trang, naar det faste Sygeudvalg efter nøje at have forvisset sig om Trangen, enstemmigt ved en motiveret skriftlig Indstilling til Logen stiller Forslag derom, og Logen vedtager dette. Hjælpen, hvis Størrelse ikke maa overskride 18 Kr., kan kun ydes for en Uge ad Gangen. – Det hjalp noget. Men Uroen, Skriverierne og Debatterne i Odd-Fellow Bladet blev alligevel ved en rum Tid endnu, og Enden paa det hele blev, som vi tidligere har fortalt, at det kostede Bladets Ejer og ansvarlige Redaktør, den tidligere Stor-Sekretær Joh. Hansen baade Blad og Medlemsskab i Ordenen. Først da blev der Ro.

GENSIDIG STØTTE

I Mødet fik Br. Erik Holst samtidig Plads for det betydningsfulde Forslag, han saa ofte havde beskæftiget sig med – Forslaget om at danne en Sammenslutning indenfor Logerne til Imødegaaelse af de langvarige Sygdommes Tæren paa Logernes Kasser. Man havde, som bekendt, hidtil faaet den suveræne Storloges Nægtelse af Retten til at skabe en saadan Sammenslutning. Men nu gled det.

Hans Forslag lød saaledes:

Naar mindst 8 Loger med et Medlemstal af 250 indgaar en Forening til gensidig Sikring af den i Ordenen bestemte Sygehjælp for Tilfælde af langvarige Sygdomme blandt dens Medlemmer, og naar saadan Forening gennem Storlogens Lovudvalg indsender udførlige Vedtægter til Ordenens Stor-Sire, skal denne kunne stadfæste Foreningen i Henhold til dens Vedtægter som en selvstændig Institution indenfor Ordenen.

Forslaget blev vedtaget, og allerede 23. November kunde Foreningen stiftes og fik i Løbet af ganske kort Tid Tilslutning af mange Loger. Den fik Navnet Odd-Fellow Trust og har sikkert været adskillige Loger til økonomisk Gavn og Afstivning.

Man maa jo vel huske paa, at der ganske vist var en Grænse for Sygeunderstøttelsens Begyndelse. Men naar den først løb, var der ingen Ende paa den. Deri laa vedblivende en Fare for Logernes Økonomi.

DET NYE RITUAL

Stor-Siren oplyste, at han, da Spørgsmaalet om en uafhængig Storloge herhjemme var blevet brændende, den 26. Februar 1892 havde nedsat et særligt Udvalg til at tage Spørgsmaalet om et nyt Ritual op til Overvejelse. Udvalget bestod af den Dep. Stor-Mester, Stor-Sekretæren og Stor-Skatmesteren samt, som Repræsentant for Scania-Logen, dennes Ex.-Mester I. Steenstrøm. Som kunstnerisk Raadgiver var Digteren, Br. Ernst v. d. Recke udnævnt. Fra dette Udvalg var der nu fremkommet et Forslag til et nyt Ritual, og dette Forslag blev forelagt Storlogen til Beslutning. Det var Genstand for en meget lang Drøftelse. Ikke fordi man ikke syntes om det. Tværtimod. Det vakte den allerstørste Glæde og Interesse. Men der var saa meget med Hensyn til dets praktiske Udførelse, der ønskedes klaret og belyst. Det vedtoges med alle Stemmer, og Ernst v. d. Recke fik bevilget et Honorar paa 500 Kr. for sit Arbejde. Det var i hvert Fald ikke for meget.

Ritualets Indvielsesgrad fremstilledes første Gang ved en Indvielse for Deltagerne i det 4. almindelige danske Odd-Fellow Møde i København den 6. August 1893 og vakte stor og fortjent Opmærksomhed. Man følte sig betaget af dets skønne Poesi og dets dybe Alvor, ikke mindst saaledes, som det blev fortolket af Stor-Siren, der fungerede som Over-Mester. Der var over 400 Brødre til Stede, og det eneste, man havde at anke over var, at Varmen i Salen var ulidelig.

DISTRIKTS DEPUTEREDE STOR-SIRER

I den nye Grundlovs § 31 var der givet Stor-Siren Bemyndigelse til at udnævne Distrikts Deputerede Stor-Sirer, hvis Opgave det særlig skulde være at optræde som Stor-Sirens Befuldmægtigede, at have Opsyn med Underlogerne i det Distrikt, der blev dem underlagt, og hvert Aar inden 1. Maj til Stor-Siren at afgive Indberetning om deres Virken og om Logernes Tilstand.

I Anledning af denne Bemyndigelse udnævnte Stor-Siren Br. C. F. V. Lund til Distr. Dep. for Logerne i Odense, Assens og Nakskov, Br. Vilh. Damgaard til Distr. Dep. for Logerne i Kalundborg, Aarhus og Randers, Br. Erik Holst til Distr. Dep. for Logerne i Kolding, Ringkøbing, Esbjerg og Horsens og Br. Gustaf Smith til Distr. Dep. for Scania Loge Nr. 1 og Veritas Loge Nr. 2 af Sverige. Han traadte imidlertid tilbage, da Sverige fik sin egen Storloge den 8. Juli 1895.

Deputeret Stor-Sire E. D. Jacobson

Stor-Sekretær Vald. Petersen

Stor-Skatmester L. P. Olsen

Den uafhængige Storloges første Deputerede Stor-Sire, Stor-Sekretær og Stor-Skatmester

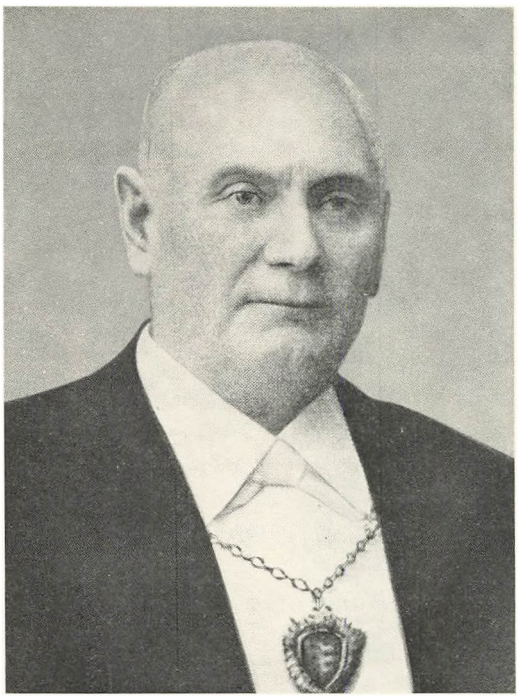

Vilh. Damgaard
for Logerne i Kalundborg, Aarhus og Randers

C. F. V. Lund
for Logerne i Odense, Assens og Nakskov

Erik Holst
for Logerne i Kolding, Ringkøbing, Esbjerg og Horsens

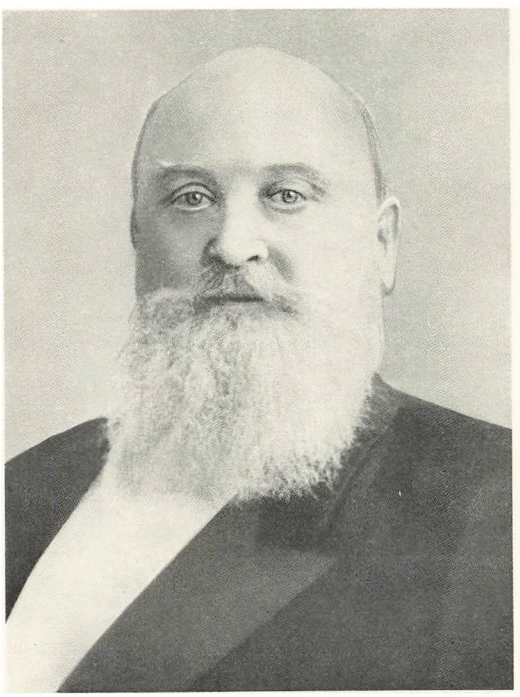

Gustaf Smith
for de to svenske Loger i Malmø og Trelleborg

De første Distrikts Deputerede Stor-Sirer

Inden Mødets Slutning udnævnte Stor-Siren, Br. N. P. Høimark til Stor-Kapellan, Br. M. Rand til Stor-Marskal og Br. G. Syndergaard til Stor-Vagt. Diæterne til Stor-Repræsentanterne sattes til 10 Kr. Br. Erik Holst foreslog, at der ikke skulde betales Diæter, men det Forslag forkastedes.

TIDEN OG TALLENE

Medlemstallet var den 31. Marts 1891 ialt 2055 Brødre i Underlogerne og 30 Brødre og 37 Søstre i Rebekka Grade-Logen. Den 31. Marts 1892 var Medlemstallet henholdsvis 2100, 32 og 38. Altsaa en lille Fremgang.

Indtægterne ved Indvielser var 5730 Kr., ved Gradetildelinger 10,210 Kr. og ved regelmæssige Bidrag 73,329 Kr., Optagelse ved Kort gav en Indtægt af 480 Kr. og Rejse- og Afgangskort 77 Kr., ialt 89,826 Kr. Der udbetaltes i Aarets Løb 19,093 Kr. 24 Øre i Sygehjælp, Brødre understøttedes med 4481 Kr. 85 Øre, afdøde Brødres Familie med 8142 Kr. 71 Øre, til forældreløse Børns Opdragelse anvendtes 1058 Kr., til Begravelseshjælp til Brødre 2118 Kr. 25 Øre og til Begravelseshjælp til Brødres Hustruer 200 Kr. Desuden udbetaltes der i særlige Understøttelser 1115 Kr. Ialt 36,209 Kr. 05 Øre. Logernes Formue var 356,771 Kr. 83 Øre og Enkefondenes 156,511 Kr.

OMKRING STORLOGENS MØDE I 1894

Mødet begyndte den 20. og sluttedes den 21. August. Tilstede var de i Mødet i 1892 valgte og udnævnte Embedsmænd. Der var mødt Repræsentanter for een ny Loge, Kong Hroar Nr. 26 af Roskilde, stiftet den 19. November 1893. Og fra Valdemar Lejr Nr. 1 og Knud Lavard Lejr Nr. 2 i København og fra Skjalm Hvide Lejr Nr. 4 i Aarhus var der for første Gang mødt Repræsentanter. Lejrene stod jo nu ikke længere direkte under den suveræne Storloge.

Stor-Siren indledede sin Beretning med at udtale, at de forløbne to Aar ikke havde været absolut fredelige og rolige Tider for Ordenen herhjemme, hvad der i væsentlig Grad skyldtes den vedtagne, omfattende Ændring i Grundloven med Hensyn til Sygehjælpen. Men det forekom ham, at der nu var kommen ligesom lidt mere Ro i Sindene. Tiden havde sikkert efterhaanden lært Logerne, at Æn-

dringen var rigtig og nyttig, og de ønskede næppe i al Almindelighed at vende tilbage til det gamle.

Han gav derefter Meddelelse om, hvad der var hændt siden sidste Møde og sluttede med at lægge Hammeren i Storlogens Haand. Der skulde jo være Valg af Embedsmænd.

TIDEN MELLEM MØDERNE

Det blev oplyst, at Stor-Siren, der havde været i Sverige til Indvielse af John Ericsson Loge Nr. 4 i Stockholm den 20. Juli 1892, havde lagt Hjemvejen over Norge, hvor han nogen Tid i Forvejen gennem en Kundgørelse i norske Aviser havde indvarslet muligt tilstedeværende Brødre i de større norske Byer til Møde for at undersøge Muligheden for Indførelsen af Ordenen dér. Det syntes imidlertid at have været en ganske frugtesløs Foranstaltning. Der mødte slet ingen Odd-Fellows. Men, hedder det i Stor-Sirens Beretning: Vi kommer igen, og den Dag vil komme, da Ordenen ogsaa planter sit Banner paa de norske Fjelde.

Det oplystes endvidere, at Ex. Stor-Mester Andreas Holck og Hustru i Anledning af deres Sølvbryllup, den 12. Juni 1893 havde skænket Ordenen 10,000 Kr. til et Legat under Navn af: Justitsraad Holck og Hustrus Legat, at benytte til Ordensformaal.

Endvidere var der blandt Logernes Brødre indsamlet 2450 Kr. som Bidrag til en Indsamling i Anledning af en Strandingsulykke paa Jyllands Vestkyst den 21. November 1893, hvor næsten 100 Børn var blevet faderløse. Resultatet af Indsamlingen synes overmaade smukt efter Datidens Forhold.

Til Kronprinsparret var der i Anledning af deres Sølvbryllup den 28. Juli 1894 sendt en Gave bestaaende af 4 skønne Konfektskaale, ledsaget af en smuk og poesifuld Adresse, skrevet af Br. Ernst v. d. Recke. Kronprinsparret takkede paa det varmeste for den smukke Gave, og Kronprinsen udtalte de bedste Ønsker for Ordenens Trivsel og Fremgang.

Det meddeltes, at Willemoes Loge Nr. 16 i Assens den 20. Marts 1894 havde opgivet sin Selvstændighed og var gaaet op i Loge Nr. 5 Fyen. Det havde ikke, trods alle Anstrengelser, været muligt at samle den fornødne Interesse om Logen. Ogsaa Ridgely Loge Nr. 19 København havde opgivet Ævred og var blevet op-

hævet den 7. November 1893, hvorefter Medlemmerne havde sluttet sig til Nordstjernen Loge Nr. 3. Grunden var nærmest indendørs Kævlerier og en deraf følgende holdningsløs Ledelse.

Det meddeltes endelig, at Dronningen i 1893 som Udtryk for sin Interesse for Ordenens Arbejde havde skænket 100 Kr. til Logernes Julefest for Københavns Fattige.

EMNER OG RESULTATER

Hvad selve Storlogemødet angaar, giver dette ikke Anledning til længere Betragtninger. Der var en Række Afgørelser af forskellig Art, foranlediget ved Forespørgsler fra Logerne og Afgørelser af nogle Appeller. Men det var ikke noget, der i særlig Grad kunde sætte Sindene i Bevægelse. Det hele foregik i den allerstørste Fredelighed.

Det blev meddelt, at man havde set sig foranlediget til at anlægge Sag mod en tidligere, men nu udstødt Broder af Schandinavia Loge Nr. 2, fordi han gennem Aviserne indvarslede til Møder, hvor han vilde holde Foredrag om Ordenens Arbejdsmaade og dens hemmelige Værk. Han fik en Bøde paa 50 Kr. og et Forbud mod Foredragene. Storlogen godkendte Sagsanlægget.

Der vedtoges nogle redaktionelle Ændringer til Grundloven for Storlogen, for Underlogerne og for Lejrene.

Stor-Siren oplyste, at han havde anset det for nødvendigt, at det forældede Ritual for Lejrene nu blev omarbejdet, og at han i den Anledning havde nedsat et Udvalg bestaaende af den Dep. Stor-Sire, Stor-Sekretæren, Stor-Skatmesteren og Hoved-Patriarkerne Chr. Christensen og Fr. Jacobsen til i Forening med Digteren, Br. Ernst v. d. Recke at udarbejde et efter vore Forhold passende Ritual.

Dette var sket, og Ritualet blev Storlogen forelagt. Det godkendtes med Tak til Digteren for det skønne og tankerige Arbejde. Samtidig havde han udarbejdet et Ritual for Fest- og Sørgeloger.

Endelig vedtoges det ved Storlogens Foranstaltning at udgive et officielt Odd-Fellow Blad, og et Udvalg paa 3 Medlemmer fik overladt at foretage det videre fornødne. Resultatet var, at Ordenens officielle Organ, den Gang kaldet Haand og Hjerte, udkom første Gang den 7. Oktober 1894. Det var et grumme beskedent,

fire-sidet Blad, og det virkede noget fattigt og fortrykt overfor det, Joh. Hansen havde udgivet. Til Gengæld blev det frit tilsendt alle Brødre.

Stort andet er der næppe fra dette Møde, der kræver Omtale.

Ved Valget genvalgtes til Stor-Sire Petrus Beyer, til Dep. Stor-Sire E. D. Jacobson, til Stor-Sekretær Vald. Petersen og til Stor-Skatmester L. P. Olsen.

Ex. Stor-Mester Andreas Holck indsatte derefter Stor-Siren i sit Embede, og denne hilstes med stormende Ovationer og Ærestegn, da han atter indtog sin Plads paa Overstolen som Stor-Sire.

Stor-Siren indsatte derefter de øvrige valgte Embedsmænd i deres Embeder og udnævnte til Stor-Kapellan N. P. Høimark, til Stor-Marskal M. Rand og til Stor-Vagt H. P. W. Storm.

Til Distr. Dep. Stor-Sire udnævnte han C. F. V. Lund for Logerne i Odense og Nakskov, Vilh. Damgaard for Logerne i Kalundborg, Næstved og Køge, Erik Holst for Logerne i Aarhus, Kolding, Ringkøbing, Randers, Esbjerg og Horsens og Gustaf Smith for de 2 svenske Loger.

TIDEN OG TALLENE

Medlemstallet var den 31. Marts 1892 ialt 2100 Brødre i Underlogerne og 32 Brødre og 38 Søstre i Rebekka-Logen. Den 31. Marts 1894 var Medlemstallet henholdsvis 2110, 27 og 39. Lejrenes Medlemstal var 240 mod 251 i 1892.

Den 31. Marts 1893 var Logernes Indtægter ialt 84,604 Kr. og Udgifterne til Understøttelser ialt 32,671 Kr. 41 Øre, herunder i Sygehjælp 12,286 Kr. 62 Øre. Logernes Formue var 375,991 Kr. 30 Øre og Enkefondenes 177,659 Kr. 88 Øre. Rebekka-Logens Formue var 2801 Kr. 16 Øre.

Den 31. Marts 1894 var Logernes Indtægter ialt 92,743 Kr. 34 Øre og Udgifter til Understøttelser ialt 36,675 Kr. 60 Øre, herunder i Sygehjælp 14,295 Kr. 88 Øre. Logernes Formue var 388,042 Kr. 23 Øre og Enkefondenes 198,836 Kr. 86 Øre. Rebekka-Logens Formue var 2963 Kr. 75 Øre og Lejrenes 12,139 Kr. 58 Øre.

OMKRING STORLOGENS MØDE I 1896

Mødet fandt Sted den 17. og 18. August, og de valgte og udnævnte Embedsmænd var mødt. Dog var Br. Stor-Vagt H. P. W. Storm afgaaet ved Døden den 16. September 1895, og i hans Sted udnævntes Br. G. Syndergaard paany i dette Embede.

Der var mødt Repræsentanter for to nye Loger, Ansgar Nr. 27 af Aalborg, stiftet den 11. Oktober 1895, og Hafnia Nr. 28 af København, stiftet den 15. Marts 1896. Den sidstnævnte Loge – sagde Stor-Siren i sin Beretning – skulde søge sin Berettigelse ved at bane Vej ind til de Samfundslag, der ikke hidtil havde vist særlig Interesse for Odd-Fellow Bevægelsen, noget, som han mente sikkert nok skulde vise sig at være til Held og til Gavn for Ordenen ....

Forinden dette ordinære Møde havde der imidlertid den 20. Maj 1895 været indvarslet til

ET SÆRLIGT MØDE,

der skulde beskæftige sig med 3 Klagesager.

Den første kender vi i Forvejen. Det var Sagen mod den tidligere Stor-Sekretær Joh. Hansen. Dens Resultat kender vi ogsaa. Det blev hans Udstødelse af Ordenen.

Den anden Sag var rejst mod Br. P. A. Marker af Eureka-Loge Nr. 6. Han havde nægtet at modtage en Tilrettevisning, som Storlogen havde givet ham i Anledning af nogle uelskværdige Udtalelser paa et Logemøde om Stor-Siren og Br. C. Goos. Og desuden havde han brugt en højst upassende Tone i et Svar til Storlogen paa denne Tilrettevisning. Storlogen fastholdt sin Tilrettevisning og misbilligede Tonen.

Den tredje Sag var rejst af Br. Ex. Dep. Stor-Mester Joh. Rath. Han følte sig krænket over nogle Udtalelser, som den Special Deputerede Stor-Sire, Hermann Block, havde brugt i sin Indberetning til den suveræne Storloge i Anledning af den danske Storloges Installation. Han havde ved denne Lejlighed tilladt tre Repræsentanter fra Lejrene, bl. a. Br. Rath, at være til Stede ved Installationen. Men ikke som Repræsentanter, kun som Gæster. Den Special Deputerede havde blandt andet skrevet:

– Næppe havde de faaet Sæde, før en af dem, en ærgerrig Embedsjæger, rejste

sig og i en lang, høj og fornærmelig Tale begyndte at angribe Lovligheden af det skete ....

Dette vilde Br. Rath ikke lade sidde paa sig. Storlogen kom til det Resultat, at Sagen kun var et Mellemværende mellem den suveræne Storloge og dennes Repræsentant, den Special Deputerede, men beklagede iøvrigt, at de nævnte Udtryk var brugt. Desuden fik Br. Rath en Næse for nogle utilbørlige Udtalelser i Sagens Anledning ved et Møde i Nordstjernen Loge Nr. 3, og denne Loges Over-Mester fik ligeledes en Næse, fordi han ikke, efter at Udtalelserne var faldet, straks havde frataget Br. Rath Ordet ... Det blev tre dyre Sager i Diæter til Storloge-Repræsentanterne og til Jernbanebilletter Tur og Retur.

TIDEN MELLEM MØDERNE

I sin Beretning gjorde Stor-Siren Rede for, at han, sammen med Stor-Siren for Tyskland og for Schweitz og den Special Deputerede Stor-Sire Herman Block, havde været samlet til et Møde i Sommeren 1894 for at drøfte forskellige Ordensanliggender, og at man havde besluttet at fortsætte disse Møder hvert andet Aar. Man mente, at de kunde bidrage til at styrke Baandet mellem Logerne og føre til en frugtbringende og mere fortrolig Forbindelse mellem Stor-Logerne i Europa.

Vi skal senere, naar der drøftes Ting paa disse Møder af afgørende Interesse, nævne disse.

Desuden blev der gjort Rede for et Sammenstød mellem Stor-Siren og den tidligere Stor-Sekretær Joh. Hansen i Anledning af et Odd-Fellow Møde, der, utvivlsomt paa dennes Foranledning, var indvarslet til den 19. August 1894, Dagen før Storlogens Sammentræden, og hvis Formaal skulde være at drøfte, hvad der – som det hed i Indbydelsen til Mødet, der holdtes paa den kgl. Skydebane – *maatte være nødvendigt at foretage for at komme ud af den nuværende Stagnation og til en frodig Trivsel.* Stor-Siren *skulde* jo nu en Gang angribes fra den Kant. Og Joh. Hansen havde mange Tilhængere, trods alt.

Stor-Siren havde forbudt Mødet. Men det blev afholdt alligevel. Dog i en meget tam Form og med en ret mat Drøftelse af forskellige Emner. Blandt andet vedtog man, at Storlogens Forhandlingsstof altid skulde sendes Underlogerne til Overvejelse og Drøftelse en passende Tid inden Storlogens Møde. Som man vil se: Intet

nyt under Solen. Desuden havde Stor-Siren samme Aar nedlagt Indsigelse mod at afholde et femte almindeligt Odd-Fellow Møde i Odense paa Grund af den særlig stærke Bevægelse mod Storlogen, der den Gang gjorde sig gældende, og Mødet blev ikke afholdt.

Storlogen beskæftigede sig med begge disse Forbud. Man mente ikke, at Stor-Siren havde Hjemmel til saaledes at forbyde Møder. Men man paaskønnede dog hans gode Vilje til at holde den nødvendige Orden i Rækkerne.

Af nyt for Provinsen blev der meddelt, at Fyens Loge Nr. 5 den 28. Juli 1895 havde lagt Grundstenen til det første Alderdoms- og Enkehjem for Ordenen herhjemme. Mindre glædelig var en Beretning om, at den Bygning, som Brødrene i Aalborg havde under Opførelse til Logebrug, var blevet ramt af en Sammenstyrtning af ikke ubetydelig økonomisk Rækkevidde. Heldigvis var der ingen kommen til Skade. En hastig Indsamling i 17 Loger gav imidlertid et saa smukt Resultat, at den økonomiske Rystelse blev afværget, og Logen blev færdig til Tiden.

Stor-Siren meddelte, at to norske Herrer, Ole Guldaker i Trondhjem og Stationsmester Brandt ved Tolgen Station, i August 1894 havde rettet en Forespørgsel til ham om en mulig Indføren af Ordenen i Norge. Stor-Siren havde straks svaret de to Herrer og sendt dem et Eksemplar af Logernes Grundlov og et lille Ordensskrift. Senere havde han imidlertid ikke hørt noget til Sagen og en yderligere Henvendelse til dem blev ikke besvaret. Det blev imidlertid alligevel til noget. Vi kommer senere til det. Den første Loge i Norge, Noreg Nr. 1 i Stavanger, blev nemlig installeret den 26. April 1898.

Endelig havde der den 18. og 19. Juli 1896 været afholdt et nordisk Odd-Fellow Møde i Malmø, hvor der den Sommer var Udstilling. Noget synderligt positivt kom der ikke ud af Mødet, der talte adskillige baade danske og svenske Deltagere med deres Damer. Men der var i hvert Fald *det* gode selskabelige og fortrolige Samvær mellem Brødre, der aldrig er uden Værdi for nogen af os.

EMNER OG RESULTATER

Hvad selve Mødets Forhandlinger angaar, skal vi nævne følgende:

Det vedtoges paa Forslag af Ex. Stor-Mester Andreas Holck, at det nye Blad, Haand og Hjerte, som vi tidligere har omtalt og hvis første Numer udkom den

7. Oktober 1894, og hidtil havde skaffet Storlogen et Underskud paa 2200 Kr., skulde fortsætte sin Virksomhed som officielt Organ, udgivet af Storlogen. De Loger, der bidrog til Bladet med 1 Kr. pr. Medlem, fik Bladet sendt til samtlige sine Medlemmer, og de Brødre, hvis Loger nægtede dette, kunde holde det for 4 Kr. aarligt. Man opfordrede i den Anledning Stor-Repræsentanterne til at virke for, at Bladet blev holdt af Logerne.

Man vedtog, at Logerne fremtidigt skulde nævnes først ved Nummer og derefter ved Navn, i Stedet for den hidtil brugte Form: først Navn, saa Nummer. Denne Form benytter vi altsaa ogsaa fremtidig.

Et Forslag om at bringe Terminen for Over- og Undermestrenes Tjenestetid tilbage fra to til et Aar fandt ingen Tilslutning. Og et Forslag om at lave om paa Bestemmelserne om Sygehjælpen saaledes, at det overlodes til Logerne selv at bestemme Tidspunktet for Hjælpens Indtræden, blot at der ikke gaves Hjælp for den første Uge, blev forkastet. Man var nu tilsidst blevet ked af de stadigt tilbagevendende Forslag om dette Emne.

Endelig vedtog man et Forslag om Gradelogen. Forslaget gik ud paa, at Indvielsesgraden som hidtil skulde tildeles af selve Logen, men at der skulde oprettes to Gradeloger, hver med sin Embedsstab, saaledes at den ene tildelte første Grad, den anden, anden og tredie. Den ene Gradeloge skulde holde Møde i den 1. og 3. Uge, den anden i den 2. og 4. Uge, og Underlogerne skulde henvise deres Kandidater til disse Gradeloger. Pligtig til at oprette Gradeloger var dog indtil videre kun Logerne i København og paa Frederiksberg og Amager.

I Storlogemødet i 1898 meddelte Stor-Siren imidlertid, at det ikke var lykkedes at finde de fornødne Kræfter til saadanne to Gradeloger. Og paa Storlogemødet i 1903, vedtoges det, at Gradetildelingen fremtidig skulde fordeles systematisk mellem Logerne saaledes, at disse havde gensidig Forpligtelse til at tildele de tre Grader til hinandens Brødre efter Storlogens nærmere Bestemmelser. Bestemmelsen kom, saavidt det kan ses, aldrig.

Inden Mødets Slutning udnævntes til Stor-Kapellan N. P. Høimark, til Stor-Marskal M. Rand og til Stor-Vagt G. Syndergaard. De Distr. Dep. Stor-Sirer C. F. V. Lund, Vilh. Damgaard og Erik Holst blev udnævnt paany.

Medlemstallet var den 31. Marts 1894 ialt 2110 Brødre i Underlogerne og 27 Brødre og 39 Søstre i Rebekka-Logen. Lejrenes Medlemstal var 240. Den 31. Marts 1896 var Medlemstallet henholdsvis 2087, 25 og 39, og Lejrenes Medlemstal var 231.

Den 31. Marts 1895 var Logernes samlede Indtægter ialt 124,711 Kr. 79 Øre, og Udgifterne til Understøttelser ialt 42,674 Kr. 87 Øre, herunder i Sygehjælp 18,267 Kr. 38 Øre. Logernes samlede Formue var 428,626 Kr. 57 Øre, Enkefondenes 218,228 Kr. 72 Øre. Heraf var Rebekka-Logens Formue 3266 Kr. 57 Øre og Lejrenes 12,083 Kr. 69 Øre.

Den 31. Marts 1896 var Logernes Indtægter ialt 131,615 Kr. 30 Øre, og Udgifter til Understøttelser ialt 45,731 Kr. 57 Øre, herunder til Sygehjælp 19,396 Kr. 56 Øre. Logernes samlede Formue var 421,766 Kr. 44 Øre. Enkefondenes 228,437 Kr. 80 Øre. Heraf var Rebekka-Logens Formue 3547 Kr. 26 Øre og Lejrenes 12,369 Kr. 11 Øre.

Næppe var dette Storlogemøde endt, før Arbejdet begyndte paa at løse den Opgave, hvis Løsning i ikke ringe Grad tjener Ordenen herhjemme til Ære, og som hidtil har været dens smukkeste Udslag af Læren om, at den tjener sig selv bedst, som tjener andre. Det drejer sig om:

OPFØRELSEN AF SPEDALSKHEDS-HOSPITALET I ISLAND

Oprindelsen til, at Ordenen herhjemme paatog sig denne Opgave, var et Foredrag, som Br. Professor, Dr. Edv. Ehlers i Eftersommeren 1896 holdt i Loge Nr. 3 Nordstjernen, og hvor Hafnia-Logen var Gæst. Han havde været i Island for nærmere dér at studere Spedalskheden og dens Udbredelse, og han var ved disse Studier kommen til det Resultat, at Sygdommen var langt mere udbredt, end man hidtil havde troet. Han paaviste samtidig, at Grunden hertil var den, at de spedalske levede i uhindret og ukontrolleret Samkvem med deres sunde Medmennesker.

Som sin Anskuelse udtalte han, at det vilde være afgørende nødvendigt at afsondre de syge i et Hospital, dersom man vilde gøre sig noget Haab om at komme

den frygtelige Sygdom til Livs. Men samtidig maatte han beklage, at dette desværre næppe vilde blive virkeliggjort, da det syntes tvivlsomt, om det islandske Alting vilde gaa med til at bevilge de fornødne Midler til Oprettelsen af et Hospital til dette Formaal. Det dansk-islandske Ministerium havde ganske vist stillet Forslag herom, men endnu var det ikke blevet til noget med Altingets Overvejelser.

Br. Edv. Ehlers Foredrag og hans malende Skildring af de spedalskes ulykkelige Kaar – Kaar, der grænsede til det rædselsfyldte – gjorde et meget dybt Indtryk paa alle de tilstedeværende Brødre, og ved det Festmaaltid, der blev afholdt efter Mødet, udkastede den daværende Broder af Nordstjerne-Logen, Overretssagfører Gustav Christensen den Tanke, at Odd-Fellow Ordenen skulde paatage sig den Opgave at bygge et saadant Hospital. Det maatte jo ubestrideligt siges, sagde han, at Løsningen af en saadan Opgave stod i den nøjeste Samklang med den samaritære Gerning, som ogsaa var Ordenens.

Br. Gustav Christensen talte varmt og indtrængende, og hans Ord fængede hos alle Brødrene. Her var endelig, syntes de alle, en Opgave, der var værd at samles om og værd at løse. Og ikke mindst Br. Stor-Sire blev greben af det skønne og betydningsfulde i Tanken. Der var intet han hellere vilde, end at sætte sin og Ordenens hele Energi ind paa Opgavens Løsning. Men alligevel – han syntes, det svimlede. Opgaven var stor, og det vilde koste mange Penge og meget Arbejde.

Men paa den anden Side – som han selv sagde: Jeg kender ikke den Sag, som Ordenen ikke tør paatage sig og med Sikkerhed for et lykkeligt Resultat, naar hele Broderskabet vil antage den som sin.

Der skete saa Henvendelse til det islandske Ministerium, der imidlertid mente, at Opgaven maatte være en Regeringssag, og at det maatte være det islandske Alting, der skulde bygge et saadant Hospital. Altinget nægtede imidlertid at paatage sig dette af økonomiske Grunde, og derved blev Banen fri for Ordenens Arbejde. Og da det samtidig forlød, at der i Udlandet, navnlig i Frankrig, var en stærk Bevægelse fremme blandt Katolikerne for at bygge et Spedalskheds-Hospital paa den fjerne Ø, og at Paven i høj Grad havde knæsat denne Bevægelse, tog Stor-Siren fat. Han syntes ikke, at Katolikerne, hvis Overhoved kort Tid forinden havde lyst Ordenen i Band, skulde have Lov til at blande sig i vore hjemlige Forhold og gøre Sagen til Genstand for katolsk Landvinding.

Han sammenkaldte derfor i Begyndelsen af 1897 alle Embedsmændene i de københavnske og omliggende Byers Loger og forelagde disse Planen samtidig med, at der blev sendt Meddelelse om Planen til alle de Loger, der ikke var indvarslet til Mødet. Og Planen blev modtaget med den varmeste og dybeste Interesse. Her var en Opgave, der var et Arbejde værd. En Gerning, hvor Odd-Fellow Sind kunde finde sit rette Udtryk og hjælpe de mange, der var ramt af Sotens Forbandelse.

Man begyndte saa paa en Indsamling rundt i Logerne. Den gav rundeligt. Og kort efter rettede man gennem et lille Skrift, der udsendtes i mange Tusind Eksemplarer, en Opfordring til Medborgere om at støtte den Opgave, Ordenen havde paataget sig. Skriftet, som Br. Gustav Christensen havde skrevet, indeholdt – blandt andet paa Grundlag af Br. Ehlers Foredrag – en Skildring af den frygtelige Sygdom og var ledsaget af Billeder, der viste de spedalskes fortvivlede Kaar.

Hvervet som Indsamlingens Hovedkasserer paatog Br. C. Goos sig, og der er næppe nogen Tvivl om, at hans højt ansete Navn paa mange Maader kom Indsamlingen til Gode.

Samtidig hermed gik den kendte Hospitalsarkitekt, Br. Chr. Thuren, i Gang med at lave Tegninger og Overslag til Hospitalet. Det kom til at lyde paa mellem 80 og 90,000 Kr., beregnet med Plads til 60 Syge. Og derefter rejste Stor-Siren og Br. Thuren den 8. Juli 1897 til Island for at træffe de fornødne Aftaler om Sagen. Dels om en Tvangslov, hvorefter de spedalske skulde lade sig indlægge, dels selvfølgelig ogsaa om man indenfor Altinget i det hele taget ønskede Ordenens Indblanding i Sagen.

De to Gæster blev modtaget med aabne Arme, og det lykkedes hurtigt at komme til Forstaaelse. Loven blev straks tilsagt og ogsaa senere vedtaget, og Grunden blev skænket af Reykjavik Kommune. Det blev en Del af et lille Næs, Laugarness – det vil sige: de varme Kilders Næs – liggende en god halv Times Gang fra Reykjavik og saaledes afsondret, at der ikke kunde blive Tale om særlig Smittefare. Landskabet var just dér meget smukt, og der var navnlig Sikkerhed for, at der fandtes rigeligt Vand – en meget vigtig Ting paa de Egne.

Der blev derefter afsluttet en Overenskomst med Altinget om Betingelserne for Hospitalets Bygning, og disse Betingelser skal her gengives. De lyder saaledes:

Hospitalets Navn og Inskription skal være: Spedalskheds-Hospitalet, skænket af Medborgere paa Foranledning af den danske Odd-Fellow Orden.

Hospitalet skal ved festlige Lejligheder foruden Nationalflaget ogsaa være smykket med Odd-Fellow Ordenens Flag.

Hospitalet skal altid holdes forsikret til dets fulde Værdi af Landets Regering.

Ifald der bliver oprettet en Odd-Fellow Loge paa Island, som hører under den danske Storloges Jurisdiktion, forbeholder den danske Storloges Stor-Sire sig Ret til, naar det behager ham, at ansætte en af den islandske Ordens Brødre som Medlem af Hospitalets Bestyrelse.

Uden den danske Storloges Samtykke er det ingen Tid tilladt at benytte Bygningen til noget andet end som Spedalskheds-Hospital, og hvis Hospitalet har henstaaet ubenyttet i 3 Aar, gaar Ejendomsretten til Grunden og Bygningen igen tilbage til den danske Odd-Fellow Ordens Storloge.

Til de spedalskes Pleje maa kun benyttes uddannede Sygeplejersker, men dog aldrig af den katolske Religion, og den danske Storloges Stor-Sire forbeholder sig Ret til at ansætte Plejemoderen.

Det islandske Alting skulde bidrage til Hospitalets Montering med 16,000 Kr. og bidrage 25,000 Kr. aarlig til Hospitalets Drift.

EN ISLANDSK LOGE STIFTES

Mens Stor-Siren opholdt sig paa Island, havde han Lejlighed til at holde et Foredrag om Ordenen for en mindre Kreds af Borgere i Reykjavik, og dette havde til Følge, at han, inden han rejste hjem, kunde instituere en Loge i Island, foreløbig dog kun bestaaende af 5 Medlemmer, nemlig Redaktør Bjørn Jonsson, Distriktslæge Gudmundur Bjørnson, Bankbogholder Bjarnason, Konsul Finbogason og Byfoged Danielsson. Logesalen blev en af Byraadets Sale, som Byfogeden stillede til Raadighed, og her foretog Stor-Siren saa den 1. August 1897 Indvielsen af og Gradetildelingen til de nævnte 5 Mænd, der saaledes kom til at danne den første Loge i Island, *Loge Nr. 1 af Island, Ingolfur.*

Som vi véd, er denne lille 5 Mands Loge i Tidens Løb blevet til en Distrikts-Storloge for Island under den danske Storloges Jurisdiktion, bestaaende af 5 Loger, 1 Rebekka Loge og 1 Lejr.

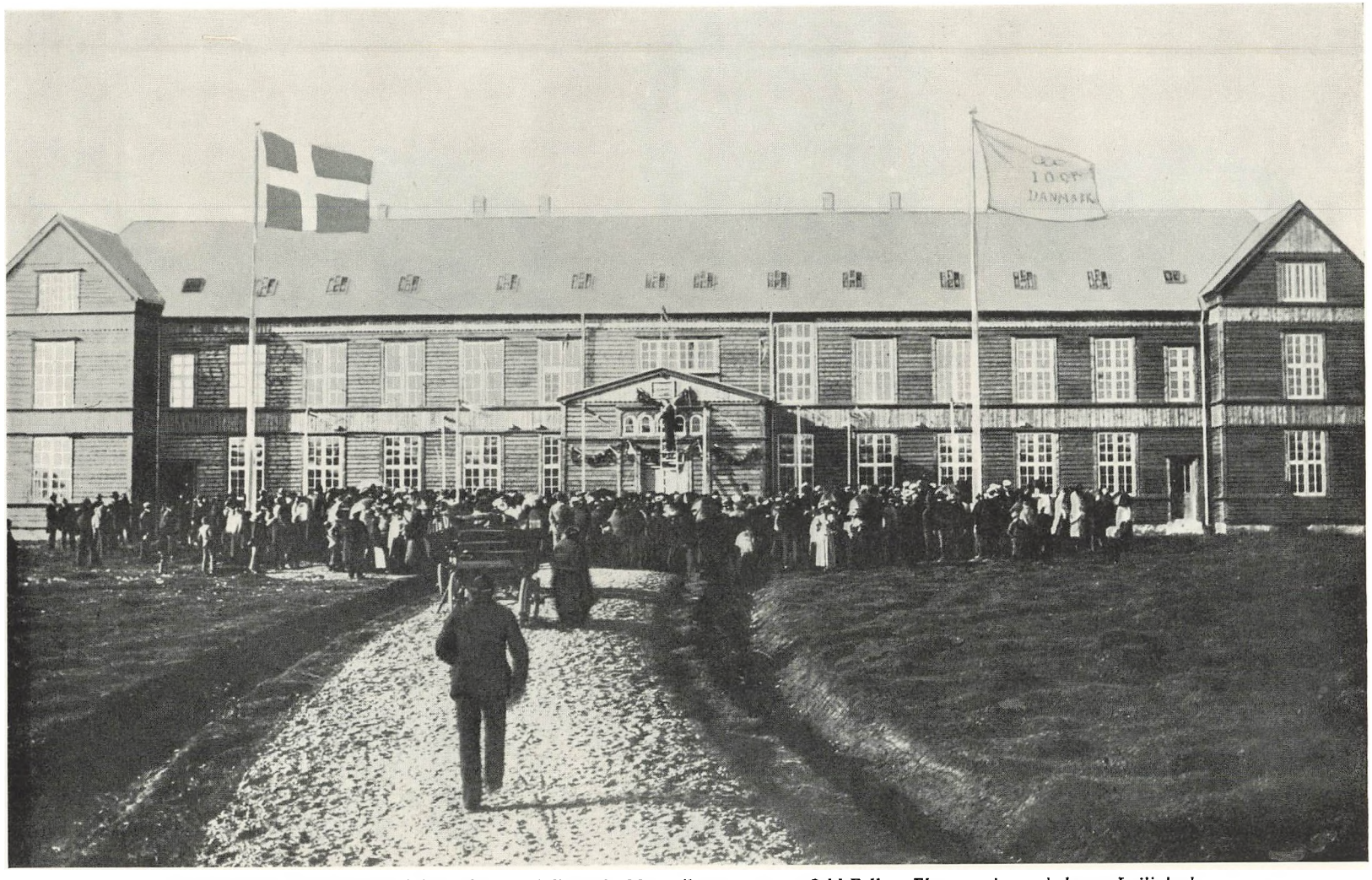

Spedalskheds-Hospitalets Indvielse den 20. Juli 1898. Man vil se, at ogsaa Odd-Fellow Flaget vajer ved denne Lejlighed.
Hospitalet er en to-etaget Træbygning, 80 Alen i Længden fra Øst til Vest og 12 Alen i Bredden, men med Sidebygninger for begge Ender, 3 Alen paa Forsiden og 15 Alen paa Bagsiden, hvad der trækker 10 Alen fra Hovedbygningens Længde. Hele Husets Bredde bliver i begge Ender 27 Alen.
Hospitalet var indrettet til at rumme 60 Patienter og blev straks fuldt belagt, da det traadte i Virksomhed.
Af de indlagte kunde 15 selv betale for deres Ophold.

1

2

3

4

5

6

7

I Anledning af Indsamlingen af Midler til Opførelsen af Spedalskheds-Hospitalet i Island blev der af den Kongelige Porcellænsfabrik fremstillet 7 Platter, der solgtes til Fordel for Indsamlingen og ved hvis Salg Fabrikens Forretningsfører, Br. Rosenørn, gjorde sig fortjent ved et utrætteligt og dygtigt Arbejde. Platternes Navne var følgende: 1, 2 og 3. Islands-Platterne, 4. Den lille Skt. Jørgen-Platte, 5. Den store Skt. Jørgen-Platte, 6. Falke-Platten og 7. Isbjørne-Platten. — Platterne vakte megen Opmærksomhed og blev meget stærkt solgte. Som man vil se, er de ogsaa overordentlig smukke og karakterfulde.

Efter at Stor-Siren var kommet hjem fra Island, blev Arbejdet paa Spedalskheds-Hospitalet udbudt og blev overdraget til en af Datidens mest kendte københavnske Bygningshaandværkere, Tømrermester Bald, der for øvrigt senere blev Medlem af Ordenen. Imidlertid viste det sig nu, at Hospitalet, paa Grund af Materialestigninger, vilde komme til at koste 35,000 Kr. mere end oprindelig paaregnet. Men ogsaa det kom man over. Ved Forhandling med den Kgl. Porcelænsfabrik blev der fremstillet 7 Platter, alle med islandske Symboler, og ved Salget af disse Platter, der i øvrigt var meget efterspurgt, var Fabrikkens Forretningsfører, Br. N. Th. Rosenørn, i høj Grad virksom og interesseret.

Der er nu her kun yderligere at nævne, at Gavebrevet paa Hospitalet blev overleveret den danske Stat ved Ordenens 20 Aars Jubilæum den 30. Juni 1898, og at selve Overleveringen af Hospitalet fandt Sted den 20. Juli 1898 ved en Festlighed, der havde samlet en stor Skare af Deltagere. Dagen var Fridag for Reykjavik, al Handel og Trafik var standset, alle Butikker lukket og Beboerne fra Byen og fra nær og fjern var til Stede, da Kobberpladen med Ordensmærket, blussende i Solskæret, blev naglet fast over Hospitalets Indgang.

HOSPITALETS INDVIELSE

Hospitalet blev indviet paa ritualmæssig Vis, og Nøglerne overgivet til Kongens Repræsentant, Landshøvdingen. Indvielsen skete paa den Maade, at Stor-Siren lod sig bringe en Hammer, og med den i Haanden gik han op ad en Stige, som var stillet op mod Bygningens Portal. Over Døren fæstede han derefter Pladen med Ordenens Initialer I. O. O. F. og de tre Ringe og Aarstallet 1898 og derefter sagde han:

Det første Søm slaar jeg fast i Venskabets Navn, thi dette Hus har sin Oprindelse i det Venskab, som det danske Folk føler for sine islandske Brødre. Gud give, at den samme hjertelige Aand altid maa herske i Forholdet mellem disse Broderfolk, saa længe Verden staar.

Det andet Søm slaar jeg fast i Kærlighedens Navn, da dette Hus, udsprunget som det er af den Broderkærlighed, som alle Mennesker bør være besjælet af, skal være et Sted, hvor Kærlighedens Aand udvikles, milde Hænder hjælper de Syge, og hvor alle bør stræbe at øve Kærlighedens Gerninger.

Det tredie Søm slaar jeg fast i Sandhedens Navn, da dette Hus bør være et sandt Vidnesbyrd om den inderlige Forening, som findes mellem det islandske og det danske Folk, og fordi det islandske Folk ogsaa af det her fuldførte Arbejde bør kunne se, at det danske Folk er dets sande Ven, som kommer til Hjælp i Nøden.

Derefter blev der stænket Vand, Blomster og Hvedekorn – en Handling som Stor-Siren ledsagede med nogle symbolske Ord. Og da det var sket, takkede Landshøvdingen for Hospitalet, idet han sluttede med at sige:

Der findes et gammelt Ord, der siger, at hver ædel Gerning har Lønnen i sig selv. Det bliver ogsaa den eneste Løn, Odd-Fellow Ordenen faar for den ædle Kærlighedsgerning, den har gjort her i Landet, og det er sikkert ogsaa den eneste Løn, Ordenen har ventet at faa. Vi Islændere kan ikke vise vor Taknemmelighed paa nogen anden Maade end ved at bevare denne Gave og passe den godt og bestyre Asylet paa en saadan Maade, at vi derved kan give det ønskede Resultat: Udryddelsen af Spedalskhed i Island.

Endnu en Gang takker jeg tusind Gange – saa mange tusinde Gange, som der er Mennesker paa Island – for denne skønne og uskattelige Gave . . . .

I de mere end 40 Aar, der er gaaet siden Hospitalet toges i Brug, har det været en lykkelig Gerning, der her er øvet. Ganske vist er Spedalskheden endnu ikke helt udryddet i Island. Men den er godt paa Vej til at blive det, og den Tid er maaske ikke saa særlig fjern, da der skal tages Bestemmelse om Hospitalets Fremtidsmaal. Nye Patienter kommer der dog nu og da, men det er kun meget faa. Og Ordenen har haft Glæde af sit Arbejde. Hvad der gennem Hospitalet er skabt af lyse Kaar og af Tryghed og Fred for de mange ulykkelige, som Spedalskheden ramte, lader sig slet ikke maale. Næppe nok tænke.

I Anledning af Hospitalets Oprettelse udstedte den suveræne Storloge den 22. September 1898 to Takke-Resolutioner, en til Ordenen som saadan og en til Stor-Sire Petrus Beyer personlig – en ganske enestaaende Ære, som vist aldrig er blevet nogen europæisk Jurisdiktion til Del, og som ogsaa er i allerhøjeste Grad sjælden i Amerika. Men derfor ogsaa et saare betydningsfuldt Bevis for, at man ansaa Rejsningen af Spedalskheds-Hospitalet for en smuk og fortjenstfuld Ordens-Gerning.

Men der var endnu een Begivenhed, der gav Aarene mellem Storlogemøderne i 1896 og 1898 særlig Farve og Glans. Det var:

Man husker maaske, at Stor-Siren, da han i Storlogens Møde i 1896 gjorde Rede for sin mislykkede Norgesrejse, hvis Hensigt havde været at søge efter Ordensbrødre i Norge, for paa den Maade at faa rejst en Bevægelse med det Formaal at indføre Ordenen der i Landet, sluttede med at sige: Vi kommer igen og hejser Ordenens Banner paa de norske Fjelde. Og han fik Ret.

Der gik ganske vist et Par Aar, men der blev stadig arbejdet med Sagen. Og i Sverige interesserede Sagen stærkt. Man vilde gerne have en Loge i Christiania, som Oslo dengang hed. Men en lang og omstændelig Korrespondance herom førte dog ikke til noget.

Saa henvendte en Grosserer i Stavanger, Gustav O. Abrahamsen, sig imidlertid en skønne Dag til Loge Nr. 1 Danmark og meddelte, at Sagen interesserede ham. Der kom en Brevveksling i Stand mellem ham og Danmark-Logens daværende Over-Mester, Th. Knudsen, og efter at Stor-Siren var gjort bekendt med Sagen, kom Grosserer Abrahamsen til København og blev den 12. Januar 1898 indviet i Loge Nr. 1 Danmark, der saaledes ogsaa blev Moderloge til Ordenen i Norge. De andre tre Grader blev den følgende Dag tildelt ham i Hafnia-Logen.

Og nu gik det hurtigt. Allerede i April Maaned s. A. var alting klart til Oprettelsen af en Loge i Stavanger, og den 26. April 1898 instituerede Stor-Siren den første norske Loge, Loge Nr. 1 Noreg. Den bestod ved Indstiftelsen, saavidt det kan ses af det foreliggende Materiale, kun af 11 Brødre, men det blev alligevel en baade smuk og højtidelig Begivenhed. Stor-Siren henrev Nordmændene ved sin Tales Varme og Inderlighed, og et efterfølgende Festmaaltid, hvori den danske Konsul i Stavanger deltog som Gæst, forløb under de broderligste Former.

Men nogen rigtig Glæde gav denne norske Loge dog ikke. Den synes ikke at have haft mange Udviklingsmuligheder. To Aar efter dens Stiftelse talte den kun 24 Brødre, og Forholdene indenfor Logen var blevet slette, dels paa Grund af indre Stridigheder, dels paa Grund af megen anden Bedrøvelighed. Det hele endte med, at alt aktivt Arbejde til sidst ophørte, og dermed var Noreg Loge Nr. 1's Saga forsaavidt ude af Verden.

Saa gik der nogle Aar, indtil Stor-Siren atter begyndte at arbejde for Oprettelsen af en Loge i Norge, denne Gang i Christiania. Og denne Gang fulgte Lykken

ham. I Foraaret 1907 indviede han i den norske Hovedstad 17 Mand, der derefter dannede en Forening, ledet af den højt begavede og højt ansete Højesteretsadvokat Samuel Johnson. Til denne Forening overdroges i 1908 den hvilende Stavanger-Loges Fribrev og samtidig forandredes Navnet til Loge Nr. 1 Novegia.

Under dette Navn institueredes Logen den 18. Februar 1908 med 49 Medlemmer, herunder 12, der endnu hørte til den tidligere Loge i Stavanger, og Br. Samuel Johnson blev dens første Over-Mester.

I 1918 fik Stavanger for øvrigt paany sin Loge, Loge Nr. 5 Vesterlen.

Ordenen i Norge blev uafhængig den 7. August 1920.

Imidlertid synes den at have lidt ondt ved at udvikle sig i samme Omfang som i Sverige og herhjemme. Vi kommer andet Sted i dette Værk tilbage til Ordenens Historie i Norge.

OMKRING STORLOGENS MØDE I 1898

Dette Møde var delt i to. Et Møde i Dagene den 28.–30. Juni, hvorunder Overrækkelsen af Gavebrevet paa Spedalskheds-Hospitalet til den danske Regering fandt Sted, og et Møde den 10. Oktober, der alene havde Valg til Emne. Ved begge Møder var de valgte og udnævnte Embedsmænd til Stede, og der var i Juni-Mødet mødt Repræsentanter for een ny Loge, Loge Nr. 1 Noreg af Stavanger.

Mødets Forhandlinger frembød i øvrigt intet af væsentlig Interesse udover Stor-Sirens Redegørelse for Spedalskheds-Hospitalet, der paahørtes med levende Opmærksomhed og bragte ham Storlogens varmeste Tak. Forhandlingsstof var der ikke meget af. Det var, som om de to Aars Arbejde med Spedalskheds-Hospitalet og Kræfternes stærke Samling om denne Sag, havde skudt alt andet i Baggrunden. Det smaa var ikke længere stort. Der var kommet noget til, der var større. Men en lille Overraskelse kom der dog ud af det.

EMNER OG RESULTATER

Det oplystes, at Bladet Haand og Hjerte nu maatte anses for sikret. Næsten alle Loger støttede det. Kun Logerne Nr. 2, 9 og 18 holdt sig beskedent tilbage.

Der forelaa i Maj 1897 en Forespørgsel fra den suveræne Storloge om Tilraade-

ligheden af at oprette en Ynglinge-Grad for Odd-Fellow Børn, der var for unge til at optages i en Loge.

Forespørgslen lød saaledes:

Menes det, at det vil være til Held for Børn af Odd-Fellows at oplære dem – paa en praktisk Maade – i Odd-Fellowship.

Menes det at ville være til Fordel for vor Orden at stifte en Ynglinge-Grad for Odd-Fellow Børn i Alderen fra 16–21 Aar.

Anskuelser herom bedes motiveret ved Grunde.

Forespørgselen havde Stor-Siren straks sendt ud til Logerne til Besvarelse. Der var kun 5 Loger, der svarede, og de fraraadede alle Oprettelsen af en saadan Grad.

Det blev meddelt, at ogsaa svenske Loger havde sendt ret betydelige Bidrag til Spedalskheds-Hospitalets Indsamling, og at Ex. Stor-Sekretær Joh. Hansen ikke havde været at formaa til at aflevere sit Insignie som Stor-Sekretær. Lejr Nr. 1 Valdemar fik Lov til at nedsætte sit Optagelsesgebyr til 15 Kr. i Stedet for 45 Kr. Ansøgningen var begrundet med, at det kneb med Tilgangen.

Et Forslag om at nedsætte Afgiften til Enkefonden til 20 pCt. forkastedes.

Stor-Repræsentant H. P. Hansen, Loge Nr. 4 Progres, rejste Spørgsmaalet om Storlogens Arbejdsmaade. Han syntes blandt andet, at de forskellige Udvalg burde have en videregaaende Myndighed. De burde kunne afgøre mindre væsentlige Spørgsmaal, saaledes at Storlogen ikke behøvede at ofre Tid og Ord paa den Slags. Til Gengæld skulde Udvalgene saa vælges af Storlogen og ikke af Stor-Siren. Man opfordrede Repræsentanten til senere at fremskaffe Forslag herom. Endelig blev det oplyst, at Odin-Logen i Kolding – denne ret svage Loge, som Stor-Siren kaldte den – nu ogsaa havde opført et Enke- og Alderdomshjem.

OVERRASKELSEN

Til sidst meddelte Stor-Siren i Anledning af det forestaaende Valg, *at han af private Grunde bad om Fritagelse for eventuelt Genvalg for sit Vedkommende.* Da han imidlertid fra flere Sider blev opfordret til at modtage Genvalg, men ikke mente at kunne imødekomme dette Ønske for Tiden, blev man enige om at udsætte hele Valgspørgsmaalet til et Møde i September eller Oktober, naar Stor-Siren kom hjem fra Island efter Indvielsen af Hospitalet.

Ved Mødet den 10. Oktober maa Stor-Sirens Betænkeligheder ved at modtage Valg imidlertid være overvundet. Han modtog i hvert Fald Genvalg ligesom de øvrige Stor-Embedsmænd, hvorefter han til Stor-Kapellan udnævnte Br. Jul. Jørgensen og genudnævnte Br. M. Rand til Stor-Marskal og Br. G. Syndergaard til Stor-Vagt.

Distr. Dep. Stor-Sire Vilh. Damgaard frabad sig dette Embede, og der blev derefter kun C. F. V. Lund og Erik Holst tilbage. Holst fik alle de jyske Loger under sig. Lund kun Odense og Nakskov. De andre blev lagt direkte ind under Stor-Siren.

TIDEN OG TALLENE

Medlemstallet var den 31. Marts 1896 ialt 2087 Brødre i Underlogerne og 25 Brødre og 39 Søstre i Rebekka-Logen. Lejrenes Medlemstal var 231. Den 31. Marts 1898 var Medlemstallet i Underlogerne 2314 og tilsammen 74 i Rebekka-Logen. Lejrenes Medlemstal var 215.

Den 31. Marts 1897 var Logernes Indtægter ialt 129,879 Kr. 53 Øre, og Udgifterne til Understøttelser ialt 45,184 Kr. 85 Øre, herunder i Sygehjælp 16,328 Kr. 92 Øre. Logernes samlede Formue var 434,943 Kr. 44 Øre og Enkefondenes 247,272 Kr. 50 Øre, herunder Rebekka-Logens Formue 3641 Kr. 22 Øre og Lejrenes 11,876 Kr. 19 Øre.

Den 31. Marts 1898 var Logernes Indtægter ialt 136,638 Kr. 76 Øre, og Udgifterne til Understøttelser ialt 46,549 Kr. 22 Øre, herunder i Sygehjælp 14,525 Kr. Logernes samlede Formue var 452,769 Kr. 56 Øre. Enkefondenes 267,901 Kr. 16 Øre, herunder Rebekka-Logens Formue 3995 Kr. 42 Øre, og Lejrenes 12,051 Kr. 13 Øre.

GAVEBREVET PAA SPEDALSKHEDS-HOSPITALET OVERRÆKKES

Det var sikkert ikke uden bestemt Hensigt, at man just havde valgt Dagene omkring Storlogemødet i 1898 til Overrækkelsen af Gavebrevet paa Spedalskheds-Hospitalet til den danske Regering. Den 30. Juni var jo Ordenens Aarsdag. I dette Aar oven i Købet dens 20-Aars Dag, og der var saaledes dobbelt Grund til at feste. Man gjorde det ogsaa. Oven i Købet i tre Dage.

Man begyndte den 29. om Aftenen Kl. 8 med en Festloge, hvor Stor-Siren førte Forsædet og som overværedes af en stor Skare Brødre fra alle Egne af Landet og mange Gæster. Vi nævner blandt andet Special Dep. Stor-Sire Hermann Block, Stor-Siren for Schweiz, Stahel, den svenske Dep. Stor-Sire Lycell fra Malmø og Ex.M. Hammerstein som Repræsentant for den brandenburgske Distrikts-Storloge.

Men vi skal ikke fordybe os særligt i denne Indledning til Festen. Kun skal vi bemærke, at Stor-Siren holdt Festtalen i Anledning af 20-Aars Dagen. Og hans Tale var her, som den altid var, naar Emnet og Øjeblikket tilsammen greb ham, og han fik talt sig varm: et Udtryk for hans Følelsers og hans Forms spillende og frodige Liv, parret med hans Sans for Realiteternes Kølighed og Værdi.

Br. Hermann Block hilste fra den suveræne Storloge, Stor-Siren for Schweiz bragte en Hilsen fra sit Hjemlands Brødre og den svenske Dep. Stor-Sire bragte de svenske Brødres Hilsen.

Efter Festlogen var der Festmaaltid, hvor Talerne ikke var faa, og som for øvrigt forløb paa den gladeste og broderligste Maade.

Men dette var kun en beskeden Optakt til det, der var Hovedsagen: Den følgende Dags store Begivenhed, det Øjeblik

DA GAVEBREVET BLEV OVERRAKT

Og det kan ikke bestrides, at man havde Grund til at kalde det en stor Begivenhed for den herhjemme kun 20 Aar gamle Orden. En stor Opgave var løst, og selv om man maaske kunde sige, at det, der var løst, kun var et Udslag af Ordenens Lære og Lov, saa havde man i hvert Fald Ret til eet: Ret til at glædes ved, at en god Opgave var smukt og lykkeligt løst dér, hvor andre ikke mente at kunne eller at skulle ....

Men lad os vende os til Festen. Vi holder os til Haand og Hjertes Skildring, og vi begynder med Begyndelsen.

Koncertpalæets store Sal, hvori Festen holdtes, var i Dagens Anledning bleven udsmykket med megen Smag og Kunstsans. Hele den store Orkestertribune var smykket med et Hav af Planter, Blomster og brændende Kandelabre, der næsten helt skjulte Orkestret og Sangerne, og paa Siderne var Kongens og Dronningens Buster opstillet. Hele Forsiden var garneret med Fløjelsdraperier, paa hvilke saas

ophængt et rigt Udvalg af Spedalskhedsplatterne, og i nogle mægtige Vaser fra den kgl. Porcelænsfabrik var anbragt store Buketter med Ordenens Farver. Baggrunden dannedes af et Maleri, malet af Teatermaler Carl Lund, forestillende Spedalskheds-Hospitalet, saaledes som det nu tager sig ud efter at være blevet opført i Island. I den anden Ende af Salen var opstillet Ordenens Banner, Dannebrog og Stjernebanneret, og langs Siderne var der smykket med Planter, Blomster og de store, overordentlig smukke Platter med Prospekter fra Island. Æren for dette smukke Arrangement, det smukkeste, vi mindes at have set, tilkommer Hr. Krigsraad Castbjerg samt Brødrene Gustav Christensen og Rosenørn, der ikke havde skyet noget Offer af Tid og Møje for at gøre det saa smukt og stilfuldt som muligt.

Henimod Kl. 11½ begyndte Salen at fyldes, og ved den fastsatte Tid Kl. 12 var Salen fyldt til sidste Plads, for den aldeles overvejende Del af festklædte Brødre med deres Damer i elegante, lyse Toiletter. Blandt de særlig indbudte, som havde givet Møde, kan vi nævne Konseilspræsident Hørring, der i Øjeblikket under Minister Rumps Fraværelse fungerer som islandsk Minister. Departementschef i det islandske Ministerium Dybdal, Borgmester Borup, Etatsraad Philip Schou, Sekretær ved den kgl. Porcelænsfabrik Fr. Dalgas, Dr. med. Cahnheim fra Dresden, Dr. med. Grossmann fra Liverpool, Spec. Dep. Stor-Sire for Europa Br. Hermann Block, Stor-Sire for Schweiz Br. Stahel, Dep. Stor-Sire for Sverige Br. Lycell, samt Repræsentanterne for de forskellige udenlandske Loger, der havde overværet Festen den foregaaende Aften.

DE KONGELIGE KOMMER

Bestemt paa Slaget Kl. 12 ankom de Kongelige. Som tidligere meddelt var Kongen desto værre ved et Ildebefindende bleven hindret i at komme til Stede, saa at det blev Hans kgl. Højhed Kronprinsen, der paa Kongens Vegne overværede Festlighederne. For de kgl. Herskaber var der reserveret en Loge til venstre for Tribunen. Ved Modtagelsen overraktes der de kgl. Damer pragtfulde Buketter med Sløjfer i Ordenens Farver. Da Hs. kgl. Højhed Kronprinsen, Hds. kgl. Højhed Kronprinsessen og Hds. kgl. Højhed Prinsesse Thyra, ledsagede af Br. Stor-Sire Dr. Petrus Beyer, traadte ind i Logen, rejste samtlige tilstedeværende sig op, og

Orkestret faldt ind med Musikken til et i Dagens Anledning af Br. Prof. Otto Malling komponeret Musikstykke.

Br. Ex.-M. Gustav Christensen besteg derefter Talerstolen og talte for Kongen og Fædrelandet, hvorefter man sang første Del af Ordens-Kantaten, hvis Forfatter er Br. Ernst v. d. Recke, og hvis Komponist er Br. Professor Otto Malling. Br. Malling ledede selv Musikken. Koret blev sunget af 100 Sangere fra forskellige københavnske Sangforeninger, og Solopartiet var overdraget kgl. Operasanger Cornelius Petersen, som han den Gang hed. Nu mindes vi ham bedst under Navnet Peter Cornelius. — Vi gengiver her

DEN PRÆGTIGE KANTATE

Den er nemlig nok værd at kende, ikke mindst dens, forhaabentlig velkendte, Slutningssang, der burde være vor Ordens Nationalsang, hvis man kan bruge det Ord i denne Forbindelse. Vi kender i hvert Fald ingen, der skønnere og jævnere tolker Vejen og Viljen og Maalet. Den burde synges hver Gang Brødre er samlet og føler Trang til at synge Ordenens Pris.

FØRSTE DEL

KOR

Fra oven Lyset kommer
Som skaber Dag af Nat,
Som vækker Løv og Blommer,
Som skifter Vaar og Sommer
Og modner Høstens Skat.
Fra oven Lyset sendes
Som Sandhed i os ned,
Fra oven Flammen tændes,
Hvis Navn er Kærlighed.

Og hvo dens Ophav kender
Og paa hans Almagt troer,
Kan lægge Haand i Hænder
Og blande her med Venner
Sin Røst i Sangens Kor
Hvad Klarhed eller Skygge
End huses i hans Tro.
Af den kan dog han bygge
Fra sig til os en Bro.

KVARTET

Af Sandheds Frø maa samme Vilje fødes,
Om vi paa samme Stier skulle mødes
Og pløje Søen i den samme Baad.
Dog Troen gør ej Alt: der kræves Daad.
Se, her er Felter nok, hvor Broderaand
Velsignende kan række Hjælperhaand,
Se Nød og Kummer nok, som kuer Livet;
Til Kamp at bryde deres Trældomsbaand!
Saa lyder Læren, Mestren os har givet.

SOLO

Der svang en Smed sin Hammer engang
I det fjerne Vest;
Brændende Funker fra Jernet sprang,
Brændende Tanker sig om ham svang,
En Sorgens Nat over Staden hang,
Trindt rased Feber og Pest.
Saa lagde han fra sig Hammer og Tang
At bøde derpaa som bedst.

En viet Broder han var af de Faa
I det fjerne Vest;
Vel maatte han Broderens Pligt forstaa:
Thi saa man fra Hus til Hus ham gaa,
Kvæge de Syge som smægtende laa,
Være dem Læge og Præst.
Hvor Døden skred i sin Kappe graa,
Skred trodsende han den næst.

Og atter lysned en Morgenrød
I det fjerne Vest;
Dog slukt med Febren var ej hans Glød;
Med Kraft hans Tanke mod Lyset brød:
Hvad om vi bygged et Værn mod Nød
For hver, som har Sorg til Gæst?
Saa kaldte han Fæller, som Tegnet lød,
Til Ordenens Vielsesfest.

Og Smeden løfter en Hammer ny
I det fjerne Vest;
Og Slagene klang som Klokker mod Sky,
Og Genlyd rulled fra By til By,
Og Loger voxed til Venskabs Ly,
Hvor Ordnen drog ind som Gæst.
Men spurgte man vidt dens Magt og Ry,
Man spurgte Tom Wildey næst.

KOR

Tak være Mestren i hans Grav
For hine trende Ringes Kæde,
Som han forstod at sammensmede,
For Alt, han Efterslægten gav!
Det Banner, han først rejste kækt,
Har Vej fra Hav til Hav sig banet,
Er vandret over Oceanet,
Har ogsaa os til Følge manet,
Har, vinkende blandt Nordens Slægt,
Betroet sig vor Varetægt.

ANDEN DEL

KOR

Dog ikke blot i Fortids Minder tabt,
Mens ørkesløst vi skuer blot tilbage,
Vi priser Andres Værk fra hine Dage,
Som under Kamp blev skabt,
Mens selv for os vi Fredens Høst vil tage.
Af Mindets Skaal skal drikkes Kraft og Taal
Til frem paany at gaa mod samme Maal;
Ej hædres vore Lærere med Ord:
De hædres, naar vi følger deres Spor.

FÆLLESSANG

Saa vandrer vi frem i enigt Kor
Og rækker hinanden Hænder
Og kalder med Sang ad Syd og Nord
Paa Vejen, som aldrig ender,
Før rundt om den hele, vide Jord
Sig Brødrenes Kæde spænder.

Og snubler paa Vej en Broder god,
Vil Fæller hans Støtter være;
Og farer i Taagen vild hans Fod,
Vil Venner ham Vejen lære.
Og svigter ham Syn og Kraft og Mod,
Vil Brødre ham fremad bære.

Velsigne da Gud vor Vandringsfærd,
Og Kraft i vor Id han lægge!
Held over os selv og Held enhver,
Som Haand til vort Værk vil række,
Som Sten til vort Samfunds Tempel bær;
Engang vi vel Huset tække!

STOR-SIRENS FESTTALE

Efter at Kantatens første Del var sunget, traadte Stor-Sire Petrus Beyer derefter frem med Ordenskæden om Halsen og holdt følgende Festtale:

Den Begivenhed, som særlig har samlet alle her i Dag, er Overleveringen af Spedalskheds-Hospitalets Gavebrev, men inden jeg gaar over dertil, skal jeg give et kort Resumé af Odd-Fellow Ordenens Tilværelse og Arbejde i de 20 Aar, den har eksisteret her i Landet.

De første 10 Aar var væsentlig helligede til at lægge den Grundvold, hvorpaa den senere Ordensbygning maatte staa, naar den skulde kunne opfylde sin Mission. Det var 10 Arbejdsaar, 10 Aar, der krævede et alvorligt og stort Arbejde fra den Mands Side, der var sat i Spidsen for Institutionen. Alle Brødre ved, hvorledes min højtærede Forgænger, Ex.-Stor-Mester Holck, udførte denne sin Gerning, og at den tog saa stærkt paa ham, at han kort efter 10 Aars-Festen saa sig nødsaget til at nedlægge sin Hammer, fordi hans Helbred ikke længere slog til.

Det faldt da i min Lod at skulle føre vor Sag videre frem, en Gerning, hvortil jeg kun medbragte to Egenskaber: En varm og dyb Begejstring og en stærk Energi. Hvis det blot saa nogenlunde er lykkedes mig at udfylde min Plads, kan jeg derfor takke den fortrinlige Bistand, jeg har faaet fra den højværdige Storloges Embedsmænd, og den Støtte, som den højværdige Storloge gennem sine Samlinger har ydet mig.

Maalet for min Virksomhed maatte naturligvis være et noget andet end min

Forgængers. Han havde lagt Grunden, jeg skulde bygge op. Ordenen, som var begyndt nedefra med Basis i de brede Lag af Befolkningen, skulde vokse sig stærk ogsaa opefter. Rammen for dens Opgaver skulde udvides, Forstaaelsen af, at den ikke blot skulde være en Sygekasse, men et Led i Menneskenes Udvikling, skulde fremmes, og Fordommen mod Ordenen som et hemmeligt Selskab skulde bringes til at svinde, hvis Ordenen skulde faa den Betydning for Samfundet, som den har til Maal: Et Middel til at Menneske nærmes Menneske, og Forbindelsen mellem Samfundsklasserne kan blive større og varmere.

Har vi end ikke til fulde udvirket alt dette, saa er dog saa meget naaet, at vi uden Skam kan se tilbage paa de sidste 10 Aar og haabe, at det næste Decennium maa bringe os Maalet nærmere. At det maa drage flere og flere Samfundslag inden for vor Kreds, saa vi kan naa til i Sandhed at være et Samfund, hvor høj og lav, rig og fattig, læg og lærd, kan færdes i god Forstaaelse med hinanden til Arbejde i Humanitetens Tjeneste.

Men skal dette naas, maa vi have Hjælp derfra, hvor Hjælpen alene kan faas, derfra, hvor vi alle søger Styrke og Kraft, fra Gud, som vi i Dag som altid føler den dybeste Trang til at takke for hans naadige Førelse og for al den Lykke, som er bleven vor Gerning til Del.

Og den Gerning, som vi i Dag skal dvæle ved, for hvis lykkelige Udførelse vi i Dag særlig har Grund til at takke Forsynet, det er Opførelsen af Spedalskheds-Hospitalet.

I de snart to Aar, vi har arbejdet paa dette Værk, er vi kommen i nærmere Forbindelse med vore Medborgere, og vi har haft den store Lykke at vinde Hs. Maj. Kongens Bevaagenhed, saa at han i Dag gennem Hs. kgl. Højhed Kronprinsen modtager vor Gave. Derved faar vor Handling en Betydning for os, som ikke ellers, og derved bliver denne Dag den lykkeligste og minderigeste i Ordenens Historie herhjemme.

Og ikke alene føler *vi* Betydningen af Hs. Majestæts Bevaagenhed. Hele det islandske Folk vil føle, at Hs. Majestæt ved at ønske at modtage Gaven har givet Bevis for den Kærlighed og Interesse, hvormed han omfatter alle Rigets Beboere, fjernt eller nær.

Med et Par Ord maa jeg gøre Rede for, hvorledes det gik til, at Odd-Fellow Ordenen kom til at tage Spedalskhedssagen op.

Det skyldes i første Række Dr. Ehlers. Hans Undersøgelser af Sygdommens Udbredelse i Island vakte jo først herhjemme Forstaaelsen af, hvilken forfærdelig Sot der husedes i det gamle Sagaland. Et Foredrag, han i 1896 holdt i sin Loge her i Byen, bragte Interessen hos os til at slaa ud i lyse Flammer. Samme Aften rettede Overretssagfører Gustav Christensen en indtrængende Opfordring til Ordenen om at tage denne Sag op, som i alle Henseender faldt ind under de samaritane og humane Opgaver, vi havde Pligt til at beskæftige os med. Dybtfølte og hjertelige, som hans Ord var, vakte de den største Begejstring.

Tanken lod sig imidlertid ikke straks realisere. Den daværende islandske Minister bemærkede, at sligt først og fremmest maatte være en Regeringssag, og kun, naar Haabet om ad denne Vej at faa Sagen ført igennem, var bristet, burde man gaa til det private Initiativ.

Det viste sig imidlertid snart, at den islandske Regering havde Brug for sine Penge til andre Formaal, og da var Tiden kommen for os.

Der kom nemlig paa dette Tidspunkt i Udlandet Planer frem om at tage Sagen op. Jeg syntes, vi skulde gøre vort til, at det ikke skete, for derved at undgaa fremmed Indblanding i vore indre Forhold. Thi selv om vort Land ikke er stort, var det dog stort nok til at føre Sagen igennem. Vi haabede, Gud vilde lægge sin Velsignelse i vort Arbejde, og at naar kun enhver gjorde sin Pligt, der stilles til enhver sand Odd-Fellow: at være taknemmelig mod sin Gud, tro mod sit Fædreland og kærlig sindet mod sine Medmennesker, saa naaede vi nok Maalet.

Nu, da vi har naaet dette Maal, er det mig en kær Pligt at bringe en Tak til alle dem inden for vor Kreds, der har bistaaet Ordenen med at fuldføre Værket, til Broderskabet, som har skaffet over Halvdelen af Summen til Veje, til Arkitekt Thuren, der har udført det store Arbejde at rejse et virkeligt Mønsterasyl for de stakkels syge, til den kgl. Porcellænsfabriks Bestyrer, Hr. Rosenørn, for den store Dygtighed og Energi, hvormed han har ledet Salget af vore Platter, hvis Fader han jo ogsaa er, og til Komitéens Hovedkasserer, Gehejmeetatsraad Goos, for det

store og besværlige Arbejde, han har paataget sig, ved at samle de mange Smaasummer sammen.

Jeg retter endelig en Tak til alle Medborgere uden for vor Kreds, som har bistaaet Foretagendet. Jeg fremhæver særlig den kgl. Porcellænsfabriks Direktør, Etatsraad Philip Schou, og Professor Arnold Krog.

Jeg takker alle, der har hjulpet os med Bidrag, og først og sidst bringer jeg vor Tak til Hs. Maj. Kongen, fordi han fra Begyndelsen til Slutningen har omfattet Foretagendet med saa stor Interesse, og jeg takker Hs. kgl. Højhed Kronprinsen, fordi han i Hs. Maj. Kongens Sted har villet modtage dette Gavebrev, som jeg nu skal have den Ære at oplæse.

Br. Stor-Sire oplæser derefter Gavebrevet og slutter derpaa sin Tale med følgende Ord:

Med Hs. Maj. Kongens Tilladelse skal jeg overlevere dette Brev til den islandske Minister, Hs. Excellence Konsejlspræsident Hørring, idet jeg udtaler Haabet om, at det maa opfylde sin Mission: at være til Lindring og Hjælp for de stakkels ulykkelige spedalske paa Island.

Embedsmænd og Brødre! Saaledes være det!

Og stærkt og baaret af Øjeblikkets Højtidelighed, svarede den store Broderskare:

Saaledes være det!

Konsejlspræsident Hørring udtalte umiddelbart derefter:

Idet jeg som fungerende Minister for Island modtager Gavebrevet, skal jeg efter Hs. Maj. Kongens Paalæg udtale Hs. Majestæts Tak for den betydelige Gave samt hans Anerkendelse af det store Arbejde og det gode Sindelag, som derved har givet sig til Kende. Hs. Majestæt yder sin Tilslutning til Ønsket om, at Gaven maa blive til Held og Velsignelse for Befolkningen i Island.

Derpaa blev sidste Del af Kantaten afsunget. Inden de kgl. Herskaber forlod Festen, udbragte Br. O.-M. S. F. O. Ravn et kraftigt besvaret Leve for Kronprinsen, Kronprinsessen og det kgl. Hus, og hermed afsluttedes denne overordentlig smukke Fest.

Bagefter var der Festmiddag paa Hotel Phønix og Souper i Koncertpalæet. Og den følgende Dags Aften sluttede man af i Tivoli, der havde foranstaltet Fest til Ære for Ordenen. Her havde der i den lune Sommeraften, under en lys og skær

Midsommerhimmel, samlet sig en stor Skare Brødre, der pustede ud efter Festdagenes Anstrengelser og talte Odd-Fellow med hinanden, saaledes som Skik og Lyst saa ofte er, naar noget har glædet og varmet.

OMKRING STORLOGENS MØDE I 1901

Mødet afholdtes den 24. og 25. April, men ikke denne Gang i Odd-Fellow Hjem paa Nørrevold, men i det fornemme gamle Schimmelmannske Palæs Riddersal. Dette Palæ var siden det sidste Storlogemøde blevet købt af Ordenen med Bistand af saa godt som alle de københavnske Loger og Lejre, og Mødet skulde afsluttes med en Fest paa Ordenens 82 Aars Dag den 26. April. Ved denne Fest skulde Palæet indvies til Ordensbrug og blive til det, som det stadigt er: Odd-Fellow Palæet.

Alle de valgte Embedsmænd var til Stede. Ogsaa de udnævnte med Undtagelse af Stor-Vagten, G. Syndergaard, der var afgaaet ved Døden den 4. Januar 1900. I hans Sted fungerede Br. J. N. Levin af Danmark-Logen. Der var mødt Repræsentanter for 4 nye Loger, Loge Nr. 29 Sct. Nicolai i Svendborg, stiftet den 27. November 1898, Nr. 30 Vendsyssel i Hjørring, stiftet 6. Juni 1899, Nr. 31 Hamlet i Helsingør, stiftet 25. November 1900, og den nye norske Loge Nr. 1 Noreg, stiftet 26. April 1898.

Den 24. November 1899 havde man fejret Stor-Sirens 50 Aars Fødselsdag og samtidig hans 10 Aars Jubilæum som Ordenens øverste Leder. Han hyldedes ved en Fest i Logesalen, der var pragtfuldt smykket, og fik blandt andet overrakt en Gave, bestaaende af et prægtigt Spisestel til 24 Personer, det saakaldte sachsiske Stel med Englene, udgaaet fra den kgl. Porcellænsfabrik, 24 Sølvgafler og 2 overordentlig smukke Sølvkandelabre, altsammen forsynet med hans Navnetræk. Og hertil havde Rebekka-Søstrene føjet en Dug med 24 Servietter, prydet med Bogstaverne P. B. og de tre Kædeled.

EMNER OG RESULTATER

Selve Mødet frembød et og andet af Interesse.

Stor-Siren oplyste, at han i Tiden mellem Storlogemøderne havde besøgt alle Loger og de Odd-Fellow Foreninger, der efterhaanden var dannet rundt i Landet.

Der var nu saadanne Foreninger i Middelfart, Rødby, Holbæk, Slagelse, Korsør, Nyborg, Helsingør, Viborg, Fredericia, Vejle og Herning – et Bevis paa den Interesse, Ordenen vakte omkring i Landet. Han havde fundet alt i god Orden og havde det Indtryk, at der arbejdedes med Lyst, Iver og Omhu allevegne. Der var Grøde i Ordenen nu.

Af hans Beretning fremgik det endvidere, at den nye norske Loge havde adskillige Vanskeligheder at kæmpe med, og at han agtede at tage derop for at bringe Forholdene i Lave. Han gjorde det ogsaa. Men som vi tidligere har fortalt, stod det daarligt til deroppe.

Der forelaa Bestemmelser om, hvorledes Ordensflaget skulde se ud for at være rigtigt, og det oplystes, at Distr. Dep. Stor-Sire Erik Holst i Anledning af sin 70 Aars Fødselsdag havde stiftet et Legat paa 1000 Kr. til Fordel for en jysk Broder, der var i Trang og arbejdsudygtig, uden at han dog var egentlig syg.

Om Bladet Haand og Hjerte talte man længe frem og tilbage, og navnlig om et meget langt og omstændeligt Forslag fra Odin-Logen i Kolding om en fuldstændig Omkalfatring af Bladet, som man ikke syntes var godt. Det synes man jo aldrig om et Blad. Man kan altid selv lave det meget bedre.

Forslaget gik forøvrigt ud paa, at Bladet skulde indeholde ledende Artikler om Ordenens Formaal og Virkemaade og give Plads til Diskussion herom. Det skulde belyse de Spørgsmaal af offentlig Interesse, der var fremme i Tiden. Det skulde ogsaa indeholde biografiske Skildringer af Mænd, der havde virket i Menneskehedens og Kulturens Tjeneste. Og endelig skulde det indeholde Fortællinger og Digte.

Altsaa et helt lille Tidsskrift, som man godt kunde tænke sig gjort til et offentligt Blad. Redaktøren skulde sikre sig een Medarbejder i hver Loge, og hvis det ikke slog til, maatte han ogsaa tage Bidrag fra Ikke-Brødre.

Det var sikkert altsammen grumme velment. Men ogsaa ligesaa ubehjælpsomt. Og hvad der kom ud af det, var dette:

Det paalagdes alle Logerne at komittere et af deres Medlemmer til hver Uge at give Meddelelse til Haand og Hjerte om Logernes Forhold og Arbejde m. m. samt om saadanne personlige Forhold, der kunde have Interesse for Ordenen og dens Brødre.

Og derefter det vigtigste af det hele: Det paalagdes enhver indenfor Jurisdiktionen eksisterende Loge at holde Bladet til alle sine aktive Medlemmer fra 1. Juli 1901 at regne. Det var sikkert ogsaa det, Bladet paa dette Tidspunkt trængte mest til. Og *det* blev til noget. De komitterede derimod døde hurtigt hen. Til Glæde for Redaktøren.

Et Forslag fra en Vekselerer Jul. Andersen om Oprettelsen af en virkelig Folke- og Haandværkerbank i København med særlig Sparekasse, som han kaldte det, henvistes til et Udvalg og senere Behandling.

Med Hensyn til de Distr. Dep. Stor-Sirer blev der udtalt, at det heldigste sikkert vilde være, om Storlogens Medlemmer selv fik Lovmagt til at vælge disse Embedsmænd og da hver for et mindre Antal Loger, saaledes at deres Rejse blev lettere og deres Instruktioner tiere. Saadanne jævnlige notable Besøg, mente man, vilde vække Interesse i Logerne og hæve deres Arbejde udadtil. Noget Forslag blev der dog ikke stillet, men Stor-Siren udtalte som *sin* Mening, at det var meget svært at finde rigtigt egnede Brødre til disse Embeder.

Det vedtoges at holde det næste Storlogemøde i April 1903.

Inden Mødet sluttedes, blev Brødrene Jul. Jørgensen og M. Rand udnævnt henholdsvis til Stor-Kapellan og Stor-Marskal og Br. J. N. Levin til Stor-Vagt. Endelig blev Br. C. F. V. Lund udnævnt til Distr. Dep. for Logerne i Odense, Nakskov og Svendborg, og Br. Erik Holst fik alle Jyderne under sig. Han havde nu 8 Loger at passe. Resten var henlagt direkte under Stor-Siren.

TIDEN OG TALLENE

Medlemstallet var den 31. Marts 1898 ialt 2314 Brødre i Underlogerne og tilsammen 74 i Rebekka-Logen. Lejrenes Medlemstal var 215. Den 31. Marts 1901 var Medlemstallet henholdsvis 2769 og 88. Lejrenes Medlemstal 284. Loge Nr. 1 Noreg havde 19 Medlemmer og Nr. 1 Ingolfur 44 Medlemmer.

Den 31. Marts 1899 var Logernes Indtægter ialt 159,284 Kr. 24 Øre og Udgifterne til Understøttelser ialt 50,590 Kr. 49 Øre, herunder Sygehjælp 16,771 Kr. 50 Øre. Logernes Formue var 483,137 Kr. 99 Øre og Enkefondenes 291,996 Kr. 17 Øre. Heraf var Rebekka-Logens Formue 4069 Kr. 31 Øre og Lejrenes 12,209 Kr. 10 Øre.

Den 31. Marts 1900 var Logernes Indtægter ialt 175,223 Kr. 20 Øre og Udgifter til Understøttelser ialt 60,165 Kr. 83 Øre, herunder i Sygehjælp 21,894 Kr. Logernes Formue var 512,285 Kr. 80 Øre, Enkefondens 314,866 Kr. 92 Øre. Heraf var Rebekka-Logens Formue 4486 Kr. 39 Øre og Lejrenes 12,841 Kr. 45 Øre.

Den 31. Marts 1901 var Logernes Indtægter ialt 174,290 Kr. 75 Øre og Udgifter til Understøttelser ialt 60,491 Kr. 29 Øre, herunder i Sygehjælp 20,177 Kr. 70 Øre. Logernes Formue var 531,555 Kr. 85 Øre og Enkefondenes 345,709 Kr. 56 Øre. Heraf var Rebekka-Logens Formue 4959 Kr. 20 Øre og Lejrenes 13,639 Kr. 39 Øre.

ODD-FELLOW-PALÆET OG DETS HISTORIE

Inden vi gaar over til en Skildring af den store og højtidelige Indvielsesfest, der holdtes den 26. April, skal vi meddele lidt om dette Palæs Køb og dets Historie.

Tanken om Købet opstod i 1900. Odd-Fellow Hjem paa Nørrevold var efterhaanden blevet for trangt og snævert til Logebrug, og der var, Brødre og Søstre imellem, af og til talt om, at man maaske kunde købe Koncert-Palæet i Bredgade, som det Schimmelmannske Palæ den Gang hed. Det var i hvert Fald til Salg, mente man. Dyrt vilde det naturligvis blive. Men man var jo aldrig ængstelig for at tage de store Tag.

Det var Br. Chr. Skeel, den senere Stor-Sire, der fik den Opgave at spørge Ejerne, et Konsortium af Musikinteresserede, der havde ejet Palæet siden 1884, om det var til Købs og til hvilken Pris. Og han fik det Svar, at købes kunde det, og at Prisen vilde være omkring ved 1 Million Kroner.

Der blev derefter holdt mange og undertiden ret livlige Møder om Sagen rundt i de københavnske Loger, men Resultatet blev dog tilsidst, at Palæet købtes af alle Logerne i Forening – med Undtagelse af Union- og Progres-Logerne, der ikke vilde være med – samt af Valdemar- og Knud Lavard-Lejrene, Rebekka-Logen og selve Storlogen. Det blev købt den 30. August 1900 og Købesummen var 1,020,000 Kr., hvoraf der skulde udbetales 40,000 Kr. ved Handelens Afslutning og 100,000 Kr. i Juni Termin 1901. Midlerne til disse Udbetalinger skaffedes til Veje ved at de nævnte Loger og Lejre stillede et Beløb af 198,000 Kr. til Raadighed. De overskydende 58,000 Kr. skulde bruges dels til at berigtige Købet for, dels

til den nødvendige Ombygning af Sidebygningerne for at gøre disse anvendelige ogsaa til Logebrug. Og dermed var det Schimmelmannske Palæ altsaa blevet til Odd-Fellow Palæet.

PALÆETS HISTORIE

Det gamle, historiske Palæ er bygget paa en Del af de Haver, der hørte til Amalienborg, og som blev købt af den fra Lauenborg indvandrede, Gehejmeraad i Kancelliet og Ridder af Elefanten, Greve Christian August v. Berckentin. Maalbrev blev udfærdiget den 22. Januar 1751 og Arealet var 13076 Kvadrat Alen. Slet ikke saa lille et Grundstykke, men der skulde naturligvis Have med til saa fornem en Mands Palads. Den 25. Januar s. A. udstedte Københavns Magistrat Skøde paa Grunden, og derefter tog man fat paa Byggeriet, der varede til hen i 1755. Hvem der har bygget Palæet, er man ikke enige om. Nogle paastaar, at det er en Ven og Landsmand af Berckentin, en Arkitekt Johann Gottfried Rosenberg. Andre, at det er den danske Arkitekt Nicolai Eigtved, der bl. a. har bygget de fire Palæer paa Amalienborg Plads.

Det skønne Bygningsværk, en Perle af Rokokkoens Bygningskunst, og den Gang kaldet det Berckentinske Palæ, blev vurderet til 50,000 Rigsdaler, og her levede den kunstforstaaende og aandeligt stærkt interesserede Mand nogle lykkelige Aar.

Samtidens betydende Mænd færdedes i hans Stuer, og han støttede rundhaandet og paa mange Maader dansk Kunst og Videnskab. Men han havde ogsaa Raad til det. Hans Lønning som Gehejmeraad i Kancelliet, første Deputerede for Finanserne og Præces i Økonomi- og Kommercekollegiet var 8000 Rdl., hvad der svarede til 120,000 Kr. i vore Dage. Og naar dertil kom adskillige andre rundelige Indtægter, forstaar man, at han nok kunde være rundhaandet, hvis han vilde.

Desværre fik han ikke rigtig Glæde af sit Bygningsværk. Han døde allerede den 2. Juli 1758.

Derefter blev Palæet i 1761 af Berckentins Datter lejet ud til den fra Tyskland indvandrede Forretningsmand og Mangemillionær, Heinrich Carl Schimmelmann, der fik den Opgave at bringe de den Gang mere end sørgelige danske Stats-

finanser paa Fode. Det lykkedes ham ogsaa, men ganske vist ikke uden at der maatte Tvangslaan, Ekstraskatter, Salg af Krongods og den Slags til Hjælp. Han skildres som en fremragende Finansmand med et næsten fantastisk Fremsyn. Han tjente mange Penge til sig selv, men han gemte dem ikke paa Kistebunden. Han holdt Hof i det fornemme Palæ, som han havde købt allerede i 1763 for 40,000 Rdl. dansk Kurant, og som derefter fik Navnet: Det Schimmelmannske Palæ. Som i Berckentins Dage samledes Kunst og Videnskab, Ungdom og Skønhed i det smukke og rige Hjem. Dets Vært var en fængslende og underholdende Mand. Og der blev holdt mange glade Fester i Palæet, hvor man gennem de straalende oplyste Vinduer kunde høre Latter og muntre Stemmer og se dansende Par træde Riddersalens indlagte Gulv i en sirlig Menuet. Og i lune Sommeraftener holdt Ungdommen til ude i den skønne, skjulte Have og sværmede mellem de kostbare Statuetter og de pyntelige Buskadser og Blomsterbede . . .

Han havde Glæde af Palæet i tyve Aar. Saa døde han den 15. Februar 1782, og Sønnen Heinrich Ernst Schimmelmann blev Palæets Ejer. Han var tidligt kommet i dansk Statstjeneste og spillede en Hovedrolle i Omvæltningen i 1784 sammen med Chr. D. F. Reventlow og A. P. Bernstorff. Han var maaske ikke et saa fremragende Finansgeni som Faderen, men til Gengæld er der to Gerninger, der altid vil være knyttet til hans Navn og give det Mindernes Glans. Det var ham, der fik den den Gang gængse Slavehandel afskaffet, og han var den første, der paa sine Godser gav Bønderne Friheden, stærkt under Indflydelse af Reventlow og Bernstorff.

Ogsaa i hans Hjem havde Kunsten og Videnskaben et Hjemsted og gode Kaar. En Kunstner som Thorvaldsen, Digtere som Baggesen, Oehlenschlæger, Rahbek, Pram og Schack-Staffeldt og Videnskabsmænd som H. C. Ørsted og Mynster, har færdedes som hjemmevant i de historiske Stuer. Og den tyske Digter Schiller har sikkert ham at takke for, at han kom lykkeligt igennem sin Digtertids Storm- og Trængselsperiode.

Derefter var Palæet i den Schimmelmannske Slægts Eje, indtil det i 1884 for 420,000 Kr. blev solgt til Aktieselskabet Koncertpalæet, hvis ledende Aand var Direktøren for Nordisk Musikforlag, Henrik Hennings, gift med det kgl. Teaters store Kunstnerinde Betty Hennings. Og fra da og indtil denne Dag blev Palæet,

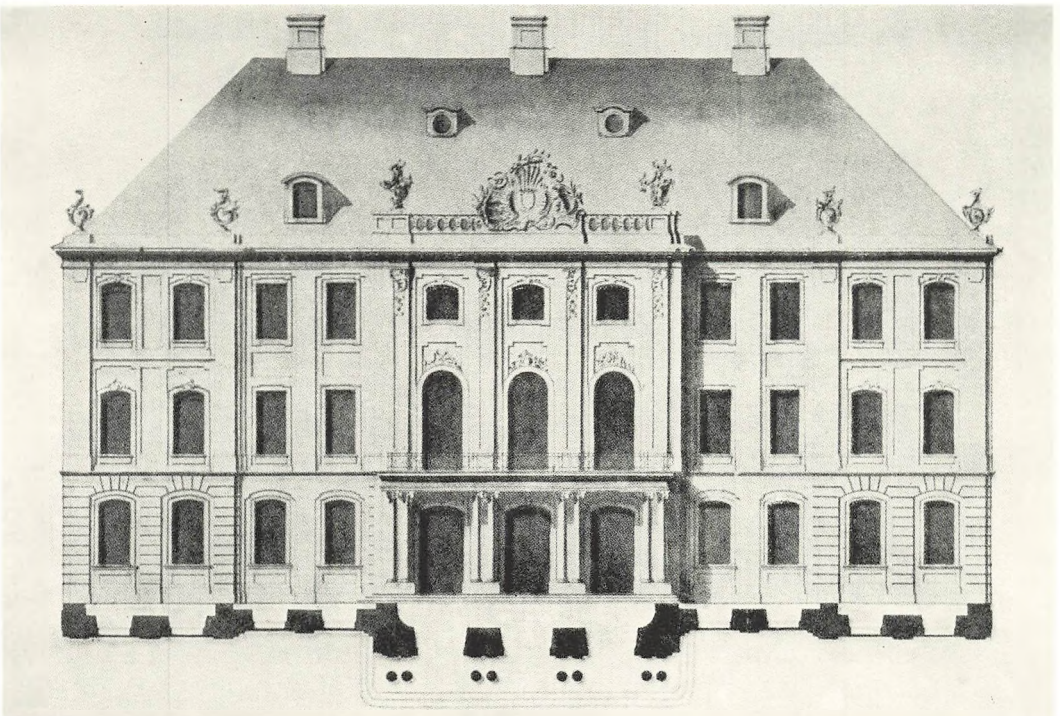

Odd-Fellow Palæets Façade i 1755
Efter en toucheret Tegning i det utrykte Bind af Thuras Danske Vitruvius, i det kgl. Bibliotek

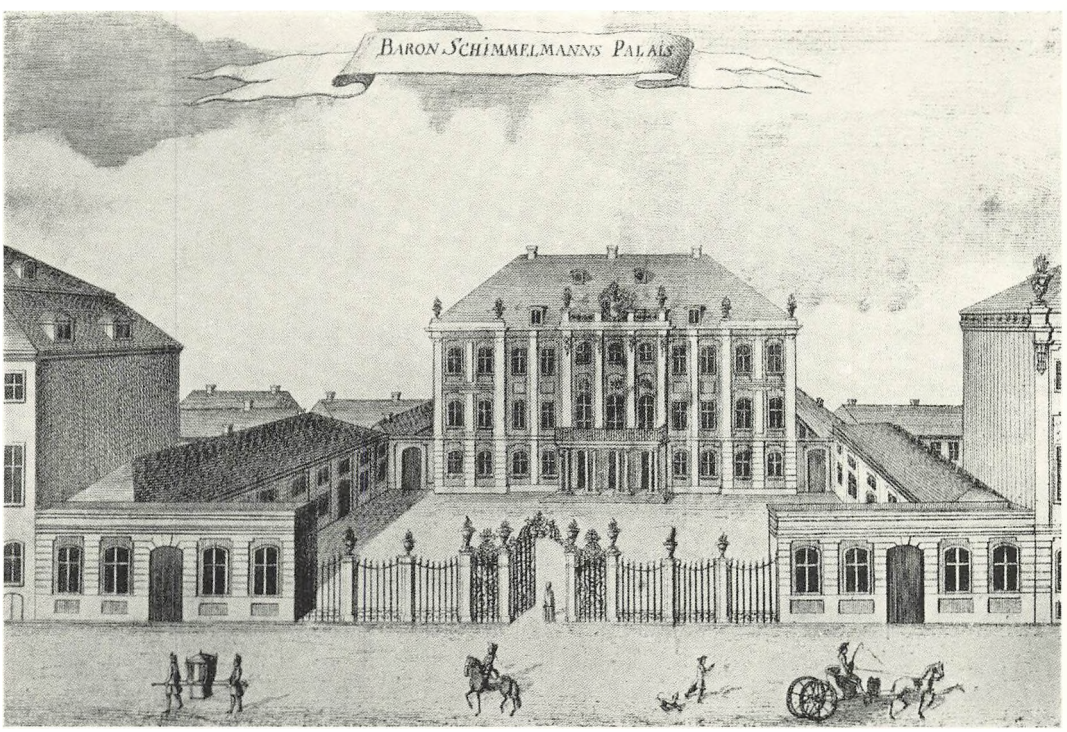

Odd-Fellow Palæet som det saa ud i 1763
Efter Pontoppidan: Danske Atlas Tom. II, 1763

som bestemt var, et Musikens Hjemsted, et skandinavisk Musikcentrum, hvor alle de store Navne indenfor Musikens Verden har glædet og henrykket det musikglade Københavns Publikum til Begejstring – eller hentet sig syrlige Miner. Det var nemlig en Gang saadan, og det er det vist egentlig endnu, at en international Kunstner først har faaet sin rette Ilddaab, naar det københavnske Koncertpalæs Publikum var besejret.

Og forhaabentlig skal Palæet stadigt være saadan et Musikens Hjemsted. Maatte Kunsten og et nyttigt og lykkeligt Arbejde til Ordenens Gavn altid leve sammen i det gamle Palæ. Det er en baade skøn og lykkelig Tveklang, der paa den Maade kan skabes.

PALÆETS INDVIELSE TIL ORDENSBRUG

Indvielsen fandt Sted den 26. April 1901, Ordenens 82-aarige Stiftelsesdag, og den store Koncertsal dannede Rammen om den betagende og skønne Højtidelighed. Vi lader Haand og Hjerte fortælle:

Den store Koncertsal, hvor Dagens Højtidelighed skulde finde Sted, var dekoreret paa det prægtigste med en overdaadig Mængde grønne Træer og dekorative Planter, ikke alene paa Orkestertribunen, men ogsaa paa Salens Gulv. Derimellem straalede Hundreder af Lys fra et Utal af høje Kandelabre, ligesom selvfølgelig alle de elektriske Kroner var tændt. Midt paa Gulvet var rejst et tæppebelagt Podium, hvor Alteret, saaledes som Skik er ved enhver Ordensbygnings Indvielse, skulde rejses. Det var garneret af prægtige store Sølvskaale og Porcellænsgenstande. Ved Siderne var der indrettet ophøjede Pladser for de fungerende Embedsmænd, Stor-Marskallen og Stor-Kapellanen. Nærmest hen imod Balkonen, paa hvilken Ordensbanneret var opstillet, var der indrettet en Plads for den Dep. Stor-Sire og endelig et ligeledes ophøjet Sæde for Stor-Siren, nærmest og op imod Orkesterpladsen. En Skare Ordensmarskaller anviste Deltagerne deres Pladser, langs begge Salens Længdesider for Brødrene og langs Tværvæggen foran Balkonen for Rebekka-Logens Søstre. Alle Ordensmedlemmer bar Regalier. For Storlogen var der reserveret Plads foran Prosceniet og en Gang af passende Bredde var forbeholdt Processionen. Paa Balkonen og i Logerne fik de besøgende Damer Plads.

PROCESSIONEN KOMMER

Da den fungerende Ceremonimester, Br. Stor-Repræsentant Gustav Christensen, havde meldt Stor-Siren, at alting var i Orden, satte Processionen sig i Bevægelse gennem Palæets Vestibule og ind i Salen ad den første Dør til venstre. Først kom Ceremonimesteren med sin Stab, bærende lange, blinkende Partisaner, og det tør vel nok regnes Ordenen til Ære – uden at vi iøvrigt vil forklejne nogen anden Br. – at vi blandt Marskallerne kunde tælle Br. Dr. med. Edv. Ehlers, hvis talrige Dekorationer vidnede om vor kære Broders Verdensry som Videnskabsmand. Fremdeles kom saa Canton Excelsior i Gallauniformer og med Faner. Endvidere Br. Stor-Sire Petrus Beyer med den Spec. Dep. Stor-Sire for Europa, Br. Hermann Block, Br. Dep. Stor-Sire E. D. Jacobson med Br. Ex. Dep. Stor-Sire, Konsul Gustaf Smith, m. fl. samt Storlogens øvrige Embedsmænd og Stor-Repræsentanterne, der som Symboler medførte Bibelen, Hammeren og Bundtet af Stave, baaret paa røde Fløjlspuder.

Medens Processionen bevægede sig Salen rundt, udførte det af 37 Mand bestaaende, fortrinlige Orkester under Kapelmester Chr. Jensens dygtige Ledelse J. P. E. Hartmanns pompøse Skanderborg-Festmarch, hvorefter alle tog Plads.

Da Br. Stor-Sire indtog sit Sæde og saa ud over Forsamlingen, har det sikkert for ham været et lykkeligt Øjeblik at se hver Plads paa Gulvet optaget af Mænd og Kvinder, der som Brødre og Søstre tilhørte Odd-Fellow Ordenen, og Etagerne fuldt besat af Damer, ogsaa interesserede i Ordenens Sag, samt endvidere i den reserverede Loge Landshøvdingen over Island, Magnus Johanson, og Bestyrelsen for Aktieselskabet Koncertpalæet, ialt ca. 1200 Personer.

AABNINGSSANGEN SYNGES

Følgende Sang af Ernst v. d. Recke indledede Festen:

Vær hilst med Lyst vort nye Hjem,
Hvis Arne nu vi tænde!
En Fremtid har du jo i Gem,
Som selv vi ikke kende.
Men om den bringer Kamp og Sorg,
Hvad eller Glans og Sejer,
Vær du vort Samfunds sikre Borg,
Hvor Fanen altid vajer.

Du skal ej huse nogen her
Som Fader eller Mage:
Kun Brødre er det En og Hver,
Du ser forbi dig drage.
Men søger end i andet Lag
Vort Liv sin Lykkes Stjerne,
Skal gennem Slægter dog dit Tag
For Broderskabet værne.

Vi drage ind i dig med Sang
Idag, en livsglad Klynge,
Og andre her for os engang
Vil Mindesangen synge.
Men mellem disse Mure her
Skal dog vor Gerning blive,
Og Sagnet, om vi er det værd,
Den paa sin Tavle skrive.

Lad den da præges, som den skal,
Med Aandens rette Stempel,
Lad højnes her af denne Hal
For Flid og Fred et Tempel,
Her tale ingen store Ord
Og Magt for sig begære;
Men den, som her vil være stor,
De andres Tjener være.

Saa Held da Huset, mens det staar
Med Vagt af vore Kræfter;
Held os, som kommer og som gaar,
Og dem, som følger efter!
Lad Brodersind her finde Ly
Og Stedet selv det lære;
Saa vies det hver Dag paany
Og er, hvad det skal være.

INDVIELSESHØJTIDELIGHEDEN

tog derefter sin Begyndelse. Efter en Indledning af Br. Stor-Marskal M. Rand, fik Stor-Siren overrakt Bibelen, Symbolet paa Troen, ved Br. Stor-Repr. F. O. Jensen, Hjørring, Hammeren, Symbolet paa Magt og Myndighed, ved Br. Stor-Repr. Regnar Petersen, Næstved, og Bundtet af Stave, Symbolet paa Sammenholdet, ved Br. Stor-Repr. Carl Winther, Odense. Man skred derpaa til at opbygge Alteret, hvorved foruden de tidligere nævnte Embedsmænd endvidere Stor-Kapellanen, Br. Stor-Repr. Jul. Jørgensen, samt Herolderne for de fire Verdenshjørner, Stor-Repr. Brødrene Jes P. Jensen, G. Lander, Charles Leisner og H. Ringheim, medvirkede. Det fortjener at nævnes, at Ritualet efter den foretagne Revision lød meget smukkere end forhen.

Umiddelbart efter at Ritualets sidste Ord havde lydt, intonerede Orkestret Koralen: Af Højheden oprunden er, som en skøn og gribende Afslutning paa denne Del af Festen. Saa slog Studentersangforeningens Dirigent, Prof. Joh. Bartholdy, til Lyd og baaren af de ca. 80 Studentersangeres friske unge Stemmer bruste Brødrene Otto Mallings og Ernst v. d. Reckes Ordens-Kantate ud over Forsamlingen.

STOR-SIRENS FESTTALE

Derefter holdt Br. Stor-Sire Festtalen, idet han indledede med at give en Skildring af Palæet og den Gerning, der her var øvet gennem Tiderne, hvor gode Borgere gjorde deres Pligt til Fædrelandets Gavn. Og han fortsatte derefter:

De ser, mine Damer og Herrer, det er en tung Arv, vi har taget paa os, og De vil med Rette kunne spørge, hvorledes tænker I at løse den? Jeg skal i al Korthed søge at forklare det. Først vil vi fortsætte Koncertpalæets Tradition. Da Bestyrelsen solgte Palæet til os den 30. August 1900, gjorde den det vel næppe, fordi den var træt af Arbejdet eller mistvivlede om at kunne føre Sagen til en lykkelig Afslutning. Jeg tror det ikke! Men den var vel nok noget trættet af Gerningen, og den mente vel, at den gjorde Musikverdenen den største Tjeneste, hvis den kunde overlade Fortsættelsen af Gerningen til en Institution, der var stærk nok til at føre den igennem, og om hvem det vidstes, at den ikke vilde paatage sig mere, end den kunde og vilde staa ved. Og for denne Tillid takker jeg d'Hrr. i Ordenens Navn.

Ja, vi vil saa sandelig fortsætte deres smukke Gerning. Aldrig skal vore Medborgere i dette Land, i denne vor kære By, kunne komme til at sige om os, at vi har svigtet deres Tillid. Her ved dette Alter, hvor Sandhedens skarlagenrøde Sten staar som det bindende Midtpunkt, her lover jeg paa Ordenens Vegne, at saa længe Ordenen lever og trives – saalænge skal vi bevare disse Haller for vore Medborgere til deres Brug som Musikinstitution. Saa længe danske og fremmede Tonekunstnere ønsker det, skal vi paa disse Steder lade os belære af deres Kunst, lade os vække til ædle Tanker og gode Gerninger ved deres Toners Magt.

DEN SCHIMMELMANNSKE LÆRE

Men ikke nok hermed og herved ønsker Ordenen at virke. Ogsaa den Schimmelmannske Lære vil vi lægge os paa Sinde og paa vor Vis søge at blive Arvtager efter. Ogsaa vor Gerning stræber efter – paa vor Vis og som vi skønner, at det bedst udrettes – at gøre vort til selv at blive gode Borgere i vort Land, i vor By, og at udvikle enhver, vi kan drage indenfor vor Kreds, til det samme.

Og paa dette Punkt betragter vi netop Erhvervelsen af Palæet her, Odd-Fellow Palæet, som det fremtidig skal hedde, som et Slags Vendepunkt i vor Virksomhed,

Br. Professor, Dr. jur. C. Goos,
der var Formand for Storlogens Udvalg for
Lovgivning og Hovedkasserer for
Indsamlingen til Spedalskheds-Hospitalet
i Island

Br. Professor, Dr. med. Edv. Ehlers,
der ved sine Undersøgelser om Spedalskhedens
Udbredelse i Island gav Stødet til
Bygningen af Hospitalet

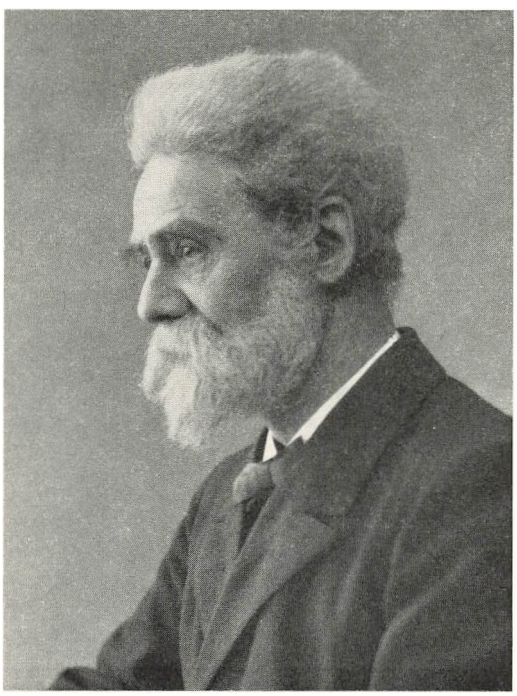

Br. Dr. phil. Ernst v. d. Recke,
Ritualets og Ordens-Kantaternes
fremragende Digter

Tre af den uafhængige Storloges første 10-Aars Mænd

hvor vi i den kommende Tid særligt vil lægge Vægt paa, at denne Gerning fremfor nogen anden tages op.

Men derfor svigter vi ikke vore gamle Grundsætninger. Aldrig vil vi ophøre med, eller værdsætte mindre, den Pligt, som byder os at besøge de Syge, hjælpe de Trængende, begrave de Døde, støtte Enkerne og opdrage de forældreløse Børn. Nej, ingenlunde! Men som der var en Tid, da ingen andre tænkte paa *det,* og *vi* derfor paatog os disse hellige Pligter, saaledes er der nu kommet en Tid, hvor alle vil være med i den Gerning. Hvor Stat, Stad og Tusinder af Institutioner kappes om den. Vi har i sin Tid paa dette Punkt vist Vejen, og den er Gud være lovet blevet fulgt. En ny Tid oprinder nu. Et nyt Aarhundrede. Andre Maal kommer op. Andre Opgaver trænger til at løses. Saa tager vi dem, der ligger paa Alfarvej, og som ingen andre vil have, men som trænger mest. Og kan vi have lige saa meget Held med dem som med det forrige Aarhundredes, saa skal vi kun være glade, hvis det gaar med dem, som med de forrige: at nu vil alle det samme. Thi saa bliver de løst, og vi vil atter være glade ved at have vist Vejen. Ogsaa det har sin Charme, har sin Betydning.

Vi vil da fra dette Sted søge at løse Grev Ernst Schimmelmanns Idé: at gøre Menneskene lykkelige. Og trængtes der i hans Tid til Arbejde i den Retning, saa trænges der sandelig ikke mindre dertil i vore Dage. Hvad piner og plager og forgifter vor Tilværelse andet end netop det, at Menneskene er fremmede for hinanden, har Mistillid til hinanden, *tror* ilde om hinanden og *handler* ikke bedre.

Hvilken Opgave kan da være skønnere end at søge at udjævne al denne Strid og Tvedragt, at udsaa Tillid til hinanden, at lære Folk og Klasser at kende hinanden nærmere, at bringe god Tone og godt Forhold ind der, hvor nu det modsatte findes, at bygge Bro, hvor der nu findes Kløft, at udjævne de Dale, der nu skiller Menneskene ad.

Det, mine Brødre og Herrer, mine Søstre og Damer, er Odd-Fellow Ordenens Gerning i det nye Aarhundrede. Det er den Gerning, vi vil arbejde paa i det gamle Schimmelmannske Palæ, paa vor Vis og paa vort Sæt, ved at tage ind i vor Kreds hver den, der kan og vil arbejde med til det fælles Maal. Og derfor siger jeg med Sandhed, at Ordenen aldrig vil dø, men altid trives. Thi den Gerning vil der altid

findes varmtfølende Mænd og Kvinder nok, der vil være med i. Den Dag vil nemlig sikkert komme, da Hjertet sejrer over Beregningen. Thi ad Hjertets Vej naar man dog til syvende og sidst videst frem paa den Bane, der fører Mennesket til det yderste Maal for al vor Stræben.

Derfor turde jeg roligt før give mit Løfte om, at vi vil bevare det Schimmelmannske Palæ og Koncertsalen til vore Medborgeres Øjnes Fryd og Ørers Fryd. Og derfor siger jeg nu til Eder, mine kære Søstre og Brødre, lad os i Fællesskab bekræfte, at den Gerning, vi nys har omtalt, skal med den højestes Bistand være den, der skal udgaa fra Odd-Fellow Palæet. Og saa skal det ingen Sinde i sit Udseende eller i kunstneriske Formaal blive berøvet vore Medborgere, men skal altid staa som Vidnesbyrd om, at en Odd-Fellows fornemste Pligt er at være en god Borger i sit Fædreland.

Embedsmænd, Brødre og Søstre: Saaledes være det!

Og alle Brødre og Søstre gentog: Saaledes være det.

Derefter blev der bragt Hilsner af den Spec. Dep. Stor-Sire Hermann Block fra den suveræne Storloge, af Br. Ex.-Mester Hammerstein fra Distrikts-Storlogen i Brandenborg, af Br. Ex. Distr. Dep. Stor-Sire Gustaf Smith fra de svenske Loger og af Br. Distr. Dep. Stor-Sire Erik Holst fra Provinslogerne. Endelig talte Br. Ex.-Mester N. A. Ewald fra Esløf og Br. Ex.-Mester Wilh. Böttiger fra Malmø.

Desuden var der indløbet en lang Række telegrafiske Hilsner, baade fra Hjemland og Udland.

Kantatens anden Del, Kor og Fællessang, blev derefter sungen, og efter at Br. Dep. Stor-Sire E. D. Jacobson havde udbragt et af kraftige Hurraraab efterfulgt Leve for Br. Stor-Sire Petrus Beyer, sluttedes den smukke Højtidelighed.

Med Højtideligheden den 26. April 1901 sluttede den uafhængige Storloge i Virkeligheden sine ti første Arbejdsaar og Ordenens første fem og tyve. Punktummet *var* sat her, selv om det først blev festligt beseglet den 30. Juni 1903, da 25 Aars Festen fandt Sted, da nye Signaler tonede, og da Hjemmet var flyttet fra Nørrevold til Bredgade.

Det var meget, der blev skabt i denne halve Snes Aar af den uafhængige Storloges første Levetid. Mere end før og mere end siden. Man kan ogsaa sige, at der

blev meget festet i disse Aar. Men det ene hang sammen med det andet. Spedalskheds-Hospitalet krævede sit. Odd-Fellow Palæet sit. Og det er jo altid baade godt og tilladt at feste over lykkeligt tilendebragt Gerning.

Men lad os ganske kort, inden vi gaar videre og inden vi mødes i Palæet til 25 Aars Jubilæumsfest, dvæle lidt ved det, der blev denne halve Snes Aars Resultater, – Resultater, som Stor-Sire Petrus Beyer for den allerstørste Del tilkommer Æren for. Men han kom ikke sovende til Æren. Han var altid selv den drivende Kraft. Den ildnende Kraft, og han skyede aldrig nogen Møje for at naa Maalet, uden at der blev slaaet af paa dets Krav.

Der var altsaa først og fremmest Spedalskheds-Hospitalet og Odd-Fellow Palæet. To Resultater, der var mere end nok til at fylde et Tiaar med Glans og med Klang af Ordet: Bedrift. Noget for andre og noget for os selv. Men begge Dele noget ud over det almindelige. I hvert Fald mere end man skulde synes det var muligt for et saa lille Ordenssamfund at løse. Men løst blev det.

Saa Ordenens Indførelse i Island ved Stiftelsen af Loge Nr. 1 Ingolfur i Reykjavik den 1. August 1897. Og Stiftelsen af den første Loge i Norge, Loge Nr. 1 Noreg i Stavanger, den 26. April 1898, der, selv om det første Tag her delvist glippede, alligevel lagde Grunden til en Fremtidsudvikling af Værdi. Heller ikke dette hører til de Resultater, man kan gaa uden om.

Og saa endelig det indendørs. For det indendørs havde jo ogsaa sine Krav og sit stærke Behov.

Der blev skabt Orden og Ensrettethed – for at bruge et moderne Udtryk – hvor der før var mange gode Viljer, men ogsaa mange bristende Evner. En ny Lovgivning, der paa væsentlige Punkter brød med det gamle og skabte selvstændigt nyt, blev gennemført. Og det Sygehjælps-Spørgsmaal, der havde redet hele Distrikts-Storlogens Tid som en Mare og forbitret dens Tilværelse gennem hele dens Tid, fandt endelig for en Aarrække den Løsning, som det saa haardt trængte til, selv om det kun skabtes gennem Gæring og Modstand og en fast Haands Greb. Vi fik et nyt og skønt Ritual baade for Logerne og for Lejrene. Vi fik Bladspørgsmaalet bragt til Afslutning paa den eneste naturlige Maade, Distr. Dep. Stor-Sirerne kom til Verden, Alderdoms- og Enkeboliger blev bygget. Nye Loger blev indstiftet. Medlemstallet voksede.

Det var rige Aar. Rige paa Resultater og rige paa Løfter. Og vi gik – i Festdagens berusende Glans – ind i et nyt Aarhundrede med blanke Øjne og med friske og frejdige Sind. Med nye Tanker og vel ogsaa med nye Haab.

Lad os saa se paa Resultaterne.

Odd-Fellow Palæets Bygherre,
Christian August, Greve af Berckentin
Efter en Medaille i Den kgl. Mønt- og Medaille Samling

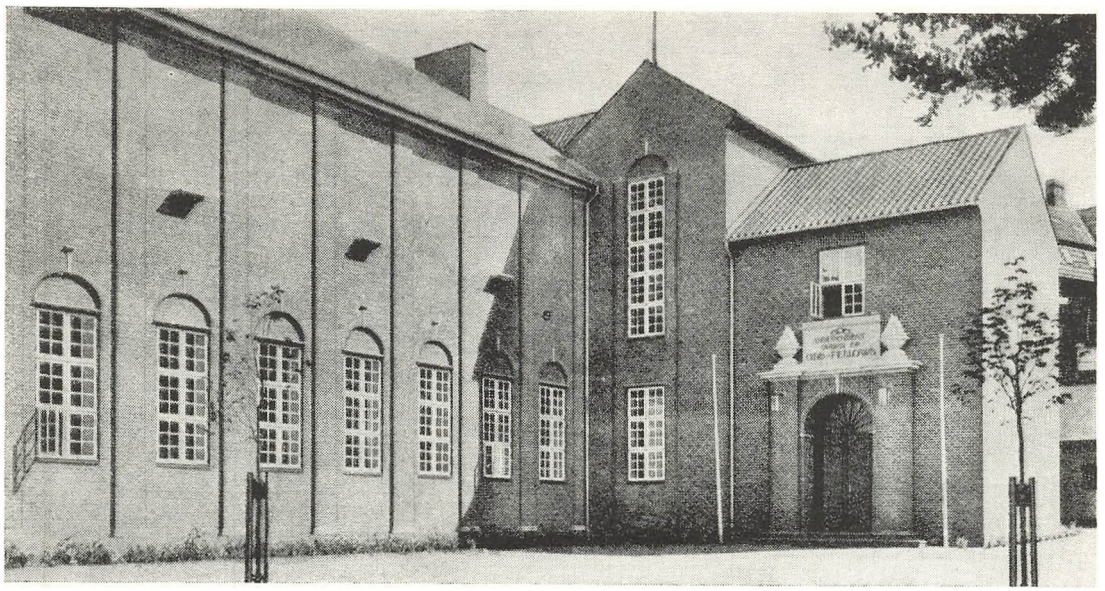

Loge Nr. 15 Odins Bygning i Kolding

ANDRE TIDER, ANDRE TONER

FRA ODD-FELLOW HJEM TIL ODD-FELLOW PALÆET

Allerede i 1901, da Odd-Fellow Palæet indviedes til Ordensbrug, hørte man de nye Toner. Ordenen er ingen Sygekasse, sagde Stor-Siren. Dens Opgaver ligger mest paa det etiske Omraade. Og de nye Toner fik endnu stærkere Klang ved Festen den 30. Juni 1903 i Anledning af 25 Aars Jubilæet. Man vil forstaa dette, naar man læser Stor-Sirens Tale, der vil blive gengivet, hvor Jubilæumsfesten skildres. Men lad os gengive lidt af den allerede her:

Vi befaler Eder at besøge de Syge, begrave de Døde, hjælpe de Trængende, støtte Enkerne og opdrage de forældreløse Børn – i Sandhed en god og en smuk Opgave, sagde han. Men da de stærkere tog sig *det* paa, saa kunde det ikke *alene* være Fanemærket, hvorunder vi kæmpede, ikke længere *alene* være vor Kongstanke. Der trængtes og trænges til at bringe Harmoni og god Forstaaelse ind i vort Samfund, at udjævne den Mislyd, der er kommet Menneskene imellem, at bygge Bro over de Kløfter, der skiller dem ad, at bringe Tillid og god Forstaaelse ind mellem de forskellige Samfundsklasser, at gøre Menneskene bedre og mere kærlige .... Det er *den* Samfundsopgave, som Odd-Fellow Ordenen vil arbejde for i den kommende Tid....

Tonen var ny og har sikkert overrasket mange af de gamle Brødre. Og hvis man blader tilbage og læser Stor-Mester Andreas Holcks Tale ved Ordensfesten i Rosenborg Have for femten Aar siden, da 10 Aars Jubilæet fejredes, vil man se, hvor langt Springet er. Hvor Grundopfattelsen er forskellig, den Gang og nu.

Men vi skal ikke her fordybe os i disse Emner. Vi har stadig Ordene i Storlogens Segl at følge og holde i Hævd. Men naturligvis — ogsaa det er Etik i videre Forstand. Og, ret beset, strider det ene vel ikke saa foruroligende meget mod det andet. Mere gælder det vel om, hvad der virkes og skabes og gavnes, end hvad der siges. Ord var alligevel aldrig nok. Og mindst burde de være det for os ....

Vi skal herefter gaa over til at gøre Rede for, hvad der forhandledes og meddeltes paa Storlogens Møde i 1903. Men forinden vil vi mindes en af dem, der ikke fik Lov til at komme med til dette Møde og til den Fest, skønt han saa inderligt havde glædet sig til det.

Det var

STOR-SKATMESTER L. P. OLSEN

der døde den 9. Marts 1903, lidt over 71 Aar gammel. — Lars Peter Olsen var født den 23. Februar 1832 i Lønholdt i Nordsjælland. Han lærte Tømrerfaget og gik som ganske ung Mand paa Valsen i Tyskland. Da han kom hjem, fik han Arbejde ved Helsingør-Banen, som da var under Bygning, og senere blev han Banemester ved. Københavns Sporvejsselskab, hvor han virkede i 45 Aar. Han blev Odd-Fellow i 1880 som Br. af Loge Nr. 1 Danmark, og han var Medstifter af Loge Nr. 6 Eureka. I adskillige Valgperioder og under vanskelige Forhold var han denne Loges dygtige Over-Mester og førte Hammeren baade med Kløgt og med sikker Myndighed. — Senere blev han, som vi véd, Medlem af Storlogen som dennes dygtige og indsigtsfulde Skatmester og dette Embede beklædte han endnu ved sin Død med usvækket Energi.

Men hvordan var Br. L. P. Olsen — Lars Peter, som hans Kælenavn var indenfor Ordenen. Hvordan var han som Menneske og som Ordensbroder ....

Lad os her lade Stor-Sire Petrus Beyer fortælle. Han havde jo arbejdet sammen med ham gennem adskillige Aar og lært ham at kende saa godt som nogen. Han tegner Billedet af ham i den Mindetale, han holdt ved Storlogens Sørgefest for ham den 3. April. Og saaledes er Billedet:

L. P. Olsen

Han var som skaaret ud af Folkets Bryst. Bred og jovial og med Lunets Blink i Øjet var han ret en Type paa den store, brede, dygtige Klasse af Borgere her i Landet, og naar han blandt andre Livets Goder ogsaa havde den at staa i stor Yndest i vide Kredse, saa var det netop fordi Folket saa, at han var Kød af deres Kød og Blod af deres Blod. Og derfor havde han som meget faa andre ogsaa deres Øre. Vi følte alle, at naar han talte om det suveræne Folk, da var der den Klang i hans Stemme, den Varme i hans Ord, som naturligt var en Følge af, at han forstod det, at han var dets Mand og derfor havde Ret til at tale paa dets Vegne. Han var en energisk og myndig Mand, hæderfuld og retskaffen. Han var en lykkelig Mand. Han havde en god og forstaaende Hustru, og hans Børn gjorde ham Glæde.

Men det, der gav hans Væsen sit Karaktermærke, var hans ægte Brodersind. Næppe er nogen Broder nogen Sinde gaaet uhjulpet fra ham. Han viste altid sin Tro i sine Gerninger. Og derfor var han heller ikke Stor-Skatmesteren, naar han kom i Brødrenes Kreds, hvor han var elsket fra Hjørring til Kolding, fra Esbjerg til København. Her var han gamle Lars Peter. Et lyst Smil gik hen over alles Aasyn, naar vor gamle Ven viste sig. Et Utal af Hænder raktes ud imod ham til Velkomst, og igennem Rækkerne lød det glade Raab ham i Møde: – Velkommen, gamle Lars Peter, Velkommen! ....

Billedet er smukt, og det er forstaaeligt, at Stor-Siren sluttede sin Mindetale med de Ord: Hans Minde vil vi holde højt i Ære.

Desværre foregik hans Jordefærd ikke saa smukt, som den skulde og burde. Præsten, en Provst Glahn, havde ved en Misforstaaelse, og navnlig vist ved Uforstand, forbudt Stor-Siren at sige et Par Mindeord ved Graven om den afdøde Ven, og dette – siger han i en officiel Meddelelse til Brødrene i Haand og Hjerte – var Grunden til, at Sørgehøjtideligheden ikke fik sit rette og formfulde Præg, men foregik under ret betydelig Uorden.

Vi gaar derefter over til Mødet.

OMKRING STORLOGENS MØDE I 1903

Mødet fandt Sted i Odd-Fellow Palæets lille Logesal den 29. Juni og 1. Juli. Den 30. Juni var viet Jubilæumsfesten. Storlogens Embedsmænd, saavel de valgte som de udnævnte, var mødt. I Stedet for afdøde Stor-Skatmester L. P. Olsen var Br. Ex.-M. S. F. O. Ravn blevet valgt ved Udsendelse af Stemmesedler til Stor-Repræsentanterne, saaledes som den Gang var foreskrevet, og Valget bekendtgjordes den 24. Marts af Stor-Siren med følgende Ord:

At den højværdige Storloge har valgt Br. Ex.-M. S. F. O. Ravn, Kaptajn og Bogholder i den Kgl. Civilliste, R. af D., til Stor-Skatmester for indeværende Valgperiode skal jeg hermed bringe til Broderskabets Kundskab.

Der var mødt Repræsentanter for én ny Loge, Loge Nr. 32 Esbern Snare i Aarhus, indstiftet den 2. November 1902, og det oplystes, at der den 4. Maj 1902 var indstiftet en ny Rebekka-Loge i København, Loge Nr. 2, Thyre Danebod.

TIDEN MELLEM MØDERNE

Medens kun Fyen-Logen og Odin-Logen i Kolding hidtil havde bygget Enke- og Alderdomshjem, havde man nu ogsaa i Hovedstaden taget Arbejdet op paa dette Omraade. Christian den IV.-Logen paa Amager havde bygget dér, og Progres-Logen havde bygget et Hjem i Ægirsgade med 20 Friboliger. Desuden nedlagde Foreningen Odd-Fellow Hvile den 15. September 1901 i Hobrogade Grundstenen til en Bygning for Enker og gamle Brødre med Plads til 37 Friboliger. Denne Forening, Odd-Fellow Hvile, der var blevet stiftet den 19. Oktober 1884 med det Formaal at skaffe Midler til Veje til en saadan Bygning, havde gennem Aarene ført en lidt trang Tilværelse. Der kom for lidt ind, baade ved Medlemsbidrag og frivillige Bidrag til, at Maalet kunde naaes. Men saa kom der en ny og energisk Broder ind i Bestyrelsen, Stor-Repræsentanten for Columbus-Logen, Charles Leisner, og det lykkedes ham i forholdsvis kort Tid at skaffe de Midler til Veje, der krævedes, for at den gamle Forening kunde se sin Opgave løst. Stor-Siren foretog selv Grundstensnedlæggelsen. Han fandt dog Anledning til at bemærke, at han havde haft mere Sympati for en anden og en samlet Opførelse af

en Enkebolig for samtlige københavnske Loger. Men der syntes altsaa ikke at være den rigtige Sangbund for denne Tankes Udformning.

Der var efter Forslag fra Landmandsbanken, og af denne Bank sammen med Ordenen, blevet indført en Hjemme-Sparebøsse. Banken skulde udrede alle Omkostninger, medens Ordenen skulde lægge Navn til. Tanken havde forekommet Stor-Siren udmærket, og han bemærkede under Storlogemødet, at Sparebøssen var blevet en uhyre Succes og havde bredt Ordenens Navn ud i mange Tusinde Hjem baade i Danmark, Norge og Sverige.

Sparebøssen har for øvrigt forlængst ophørt sin Virksomhed. Det blev vist egentlig kun noget af et Stjerneskud.

Mere interessant er det, at Stor-Siren, efter at Spedalskheds-Hospitalet var rejst, efter Tilskyndelse af Br. Edv. Ehlers, var begyndt at sysle med Tanken om, at Ordenen skulde bygge et Tuberkulose-Sanatorium ved Svendborg. Han havde ogsaa søgt at skaffe Midler til Veje, og afgav ved Storlogemødet følgende Beretning derom:

Mindre Held har jeg haft med mig ved at søge at fremskaffe Midler til et Tuberkulose-Sanatorium for Middelklassen, hvortil der sandelig trænges haardt. Det er endnu ikke lykkedes at faa indsamlet de betydelige Pengemidler, der fordres dertil, men jeg haaber, at Tiden, der saa tit har været mig gunstig, ogsaa vil være det i dette Tilfælde. Jeg arbejder af al Kraft derpaa og skal sikkert ikke lade et gunstigt Øjeblik gaa ubenyttet hen, fordi jeg mener, at et saadant Værk med eet Slag vil kunne skabe Ordenen en Position her i Landet som den største og fineste velgørende Institution og ydermere vil sætte Ordenen i Forbindelse med Hundreder af Familier her i Landet, noget, hvorved den kun kan vinde. Men som sagt: det gik ikke i første Omgang, som jeg havde ventet, men vi kommer igen.

Indenfor Logerne havde Planen ikke haft rigtig Sangbund. Et Forespørgsels-Skema til disse til Oplysning om, hvorledes det indenfor Logerne stod til med Hensyn til Sygdommens Udbredelse i Broderskabet, blev af de allerfleste Loger slet ikke besvaret. Og Storlogen var ikke saa lidt betænkelig. Den vedtog en Beslutning om, at Opførelsen af det foreslaaede Tuberkulose-Hospital ved Svendborg ikke bør paabegyndes, før Storlogen har erkendt, at dette Foretagendes Gennemførelse og den fremtidige Drift deraf var tilstrækkelig sikret.

Vi kom da heller ikke igen. Men lad det være os en Trøst, at det var en god og interesseret Broder, Postmester Einar Holbøll i Charlottenlund, der Aaret efter fik Idéen til *det* Julemærke, der paa en saa glansfuld Maade som sket blev saadanne Sanatoriers Støtte. Det var ham, der kom og sejrede.

Af mere privat Natur bør det maaske noteres, at Stor-Siren efter Storlogemødet den 8. Oktober 1903 holdt Bryllup med Frøken Ella David, Sønnedatter af den bekendte Politiker fra Fyrrerne, C. G. N. David, sikkert den Tids mest klartskuende Politiker. At Parret i Anledning af Brylluppet var Genstand for overordentlig stor Opmærksomhed fra alle Sider, siger naturligvis sig selv.

Søster Ella Beyer er endnu et skattet og virksomt Medlem af Ordenen som Ex.-M. i Rebekka-Loge Nr. 6 Gefion.

EMNER OG RESULTATER

Mødet var paa flere Punkter interessant. Vi nævner det vigtigste.

Stor-Siren oplyste i sin Beretning, at han i Foraaret og Efteraaret 1902 besøgte samtlige Loger i Jurisdiktionen, og at han med Stolthed og Glæde kunde berette, at han havde fundet alt i Orden, ikke alene hvad Logernes Økonomi angik, men ogsaa, hvad der turde være det vigtigste: Forstaaelse af Ordenens aandelige Værdi. Unge friske, for vor Orden begejstrede Brødre havde allevegne sluttet sig til de gamle prøvede Kræfter, og man kunde derfor med fuld Fortrøstning gaa ind i det nye Kvart-Aarhundrede, som Mødet denne Dag var Indledning til.

Den udstødte Stor-Sekretær Johs. Hansen søgte om Genoptagelse i Ordenen, men det Udvalg, hvortil Spørgsmaalet blev henvist, indstillede, at Ansøgningen nægtedes. Og saaledes blev det.

Lejrene ønskede vedtaget forskellige Rettelser i deres Love. Optagelsesgebyret, der for nogle Aar siden var blevet nedsat til 15 Kr., fordi Tilgangen var blevet noget beskeden, ønskedes paany fastsat til 45 Kr. Man fandt det rettest, at ingen kunde blive Medlem af en Lejr uden at have haft Logens 3. Grad i mindst to Aar, en Tidsgrænse, der ikke hidtil kendtes, og Kaldelses-Bestemmelsen – den, som en senere Tid afskaffede, men vedtog igen – ønskedes indført. Man ønskede navnlig disse Bestemmelser vedtaget, for at Lejrene, som det saa sørgmodigt hedder i Forslaget, ikke, som nu, skal betragtes som et unødigt Paahæng, men Samlingsstedet

for de Brødre, der har vist virksom Interesse for Ordenen. Sagen gik til Udvalgsbehandling.

Man drøftede, hvorvidt Veteran-Juvelen ikke burde uddeles af Storlogen efter Indstilling af vedkommende Loge, og et Udvalg nedsattes til at tage hele Veteran-Juvel Spørgsmaalet op til grundig Overvejelse.

Forslaget om Ordenens Deltagelse i Oprettelsen af en Folke- og Haandværkerbank, der havde været forelagt for Storlogen i 1901, men blev udsat, blev taget tilbage, da det ikke interesserede. Det interesserede heller ikke, at Br. Stor-Repræsentant Charles Leisner tilbød at overtage Leveringen og Administrationen af Haand og Hjerte, saaledes at han afholdt alle Udgifter mod at modtage Logernes Tilskud med Fradrag af Redaktørens Løn. I anden Række søgte han om Tilladelse til for egen Regning at udgive et Blad indenfor Ordenen, nærmest beregnet for Annoncer.

Der forelaa et Forslag om, at Rebekka-Logerne for Fremtiden skulde repræsenteres i Storlogen, hvis de var i Stand til at lade sig repræsentere af et Medlem, der i det hele taget opfyldte Betingelserne for at kunne være Stor-Repræsentant.

Storlogen mente, at en saadan Ordning var i Strid med Kontrakten med den suveræne Storloge og henlagde derfor Forslaget indtil videre.

Endvidere behandlede man et Forslag om, at Embedsmændene i Loger, Lejre og Storlogen kunde afskediges i Terminens Løb, naar $\frac{4}{5}$ af Medlemmerne i Logen, Lejren eller Storlogen stemte derfor. Det skulde være en Slags Sikkerhedsventil, dersom man var saa uheldig at faa en uduelig eller forsømmelig Embedsmand.

Man lod Forslaget gaa over til et senere Møde.

Det blev endelig meddelt, at Ex.-Stor-Mester Andreas Holck i Anledning af Ordenens 25 Aars Jubilæum havde skænket 1000 Kr. til Uddeling blandt Enker i de forskellige Loger, og at Stor-Siren i samme Anledning ved en særlig testamentarisk Bestemmelse havde skænket Ordenen 10,000 Kr. og Loge Nr. 3 Nordstjernen, af hvilken Loge han var Medlem, 2000 Kr.

Ved Mødets Slutning den 1. Juli foretoges Valg af Storlogens Embedsmænd for de kommende fire Aar.

Valgt blev til Stor-Sire Petrus Beyer med Akklamation og Afgivelse af Ordenens Ærestegn. Ogsaa Br. E. D. Jacobson som Dep. Stor-Sire og Br. Vald. Petersen som

Stor-Sekretær valgtes med Akklamation. Stor-Skatmester S. F. O. Ravn fik sit Valg stadfæstet med 40 Stemmer.

Til Stor-Kapellan, Stor-Marskal og Stor-Vagt udnævntes de hidtil fungerende Brødre, Jul. Jørgensen, M. Rand og J. N. Levin, og til Distr. Dep. Stor-Sirer udnævntes paany Brødrene C. F. V. Lund og Erik Holst.

25 AARS FESTEN FOR ORDENENS INDFØRELSE I DANMARK

Festen indledes med en Festloge den 29. Juni om Aftenen Kl. 7 i Danmark Loge Nr. 1. Det var jo først og fremmest den, der kunde fejre de 25 Aar. Festen havde samlet alt, hvad den store Logesal kunde rumme af Brødre og Søstre, og lidt til. Og der var mødt Repræsentanter mange Steder fra. Vi skal ikke trætte med at nævne Navne, men kun anføre, at Provinslogerne og de svenske Loger var stærkt repræsenteret, at der var mødt Repræsentanter for en lang Række tyske Loger, og at to Brødre fra en Loge i San Francisco, Fidelitas Loge Nr. 222, var til Stede som Gæster.

Danmark-Logens egne Embedsmænd beklædte Stolene, og det sædvanlige Festloge-Ritual blev benyttet.

GAMLE DAGE OG NYE

Festtalen blev holdt af Logens Over-Mester A. Peschardt, der gav en Fremstilling af Logens og Ordenens Opgaver og Udvikling i de forløbne 25 Aar og sluttede med at sige:

Vi Brødre af Loge Nr. 1 Danmark, ja af alle Loger indenfor vor Orden, er langt lykkeligere stillet end vore Brødre, som begyndte her hjemme for 25 Aar siden. De havde Idéen, Troen, Haabet – alt det har vi ogsaa, men de stod paa bar Bund og skulde opdyrke en Mark, som vel viste sig frugtbar og god, men dog var udyrket, set fra det særlige Standpunkt, som vi kalder Odd-Fellowship. Vel tog de fat i en Gennembruddets Tid, i en Tid, hvor der paa alle Omraader var Udvikling i vort Land, men ingen kunde vide, hvilken Vej Udviklingen vilde tage, og der var maaske megen Sandsynlighed for, at den Udviklingens Bølge, som netop i *de* Aar gik hen over vort Land og som paa saa mange Punkter var inde paa det at være

sig selv nok, kunde have været hæmmende for det særlige Arbejde i Kulturens Tjeneste, som blev taget op ved Odd-Fellow Ordenens Indførelse her i Landet ved Danmark-Logens Indstiftelse for 25 Aar siden.

Arbejdet lykkedes imidlertid for Brødrene fra den Gang, og vi, som nu skal føre Sagen videre, har en Tradition at arbejde paa. Det maa være vor Stolthed og vort Maal at føre Odd-Fellowship ud til alle Kredse af Befolkningen, til hver Krog af vort Land – alle vore Medmennesker til Lykke og Glæde. Og vi kan gøre det, naar vi alle vil arbejde for vor Sag, hver efter sine Evner og hver paa sin Maade, men alle mod det fælles Maal: at gøre Menneskene ædlere og mere menneskekærlige.

Det er mit Ønske og mit Haab, at dette Maal maa naaes, og det gamle Ord: Fortidens Lære er Fremtidens Vejledning passer særligt paa vort Samfund, og jeg udtaler Haabet om, at den Lære, de forløbne 25 Aar har givet os, maa være os en god Vejleder paa vor Fremtids Vej mod vort store Maal – Menneskehedens Forædling.

Vi Brødre, som er samlede her i Aften, og særlig vi Brødre af Loge Nr. 1 Danmark, lover alle med vor ærligste Stræben, nu som for 25 Aar siden, at kæmpe med dette Maal for Øje, og mine Brødre, naar vi alle holder dette Løfte, saa vil vi med den højeste Stormesters Velsignelse og Bistand, som vi beder om, naa Maalet.

JUBILÆUMSDAGENS GLANSFULDE FEST

Men dette var alligevel kun en svag Optakt til den kommende Dags Fest, der sikkert blev en uforglemmelig Oplevelse for alle Deltagerne, prægtigt og straalende smagfuldt, som den var anlagt, og højtidelig og betagende, som den i alle Maader forløb. Haand og Hjerte fortæller:

ET STRAALENDE SKUE

Festen fandt Sted i den store Koncertsal i Palæet, der Dagen i Forvejen var bleven omdannet til en Slags Logesal og smykket paa det prægtigste under kyndig Ledelse af Br. Ex.-M. Gustav Christensen som Stor-Ceremonimester, assisteret af Br. N. Th. Rosenørn. Orkestertribunen var smykket med et Væld af prægtige

Laurbærtræer, Palmer og Blomster, og ogsaa langs med Salens Sider og omkring de fungerende forskellige Embedsmænds Pladser var der anbragt Grupper af Laurbærtræer og andre grønne Planter. Midt i Salen var anbragt en tæppebelagt Forhøjning, hvorpaa stod et Alter flankeret af fire Søjler, paa hvilke fandtes brændende Blus. Søjlerne var omslynget med Guirlander, og paa dem læstes de for Ordenen her i Landet betydningsfulde Aarstal: 1878—1903, 1884—1903. Søjlerne var tillige smykket med den i Anledning af Jubilæet udgivne Platte. Ned langs Salens Sider foran Logerne og ved Orkestertribunen var der ligeledes anbragt en Mængde af de bekendte smukke Platter, der forfærdigedes i Anledning af Rejsningen af Spedalskheds-Hospitalet i Island, og paa fritstaaende Søjler ved Stor-Sirens Sæde stod kostbare Sølvskaale, som velvilligst var udlaante af Guld- og Sølvvarefabrikanterne V. Christensen og Aug. Thomsen. Belysningen var dæmpet Dagslys med de elektriske Lysekroner tændte og en Mængde brændende Kandelabre. I det hele en overordentlig smagfuld Dekoration, der straks gav Festen den rette højtidsfulde Karakter.

Festlogen skulde begynde Kl. 11, men allerede Kl. 10½ begyndte Brødrene med deres Damer, der denne Dag havde Adgang til Festen, at strømme ud til Palæet, hvor de blev modtaget af Br. Herman Beyer og en Stab af Marskaller, der anviste dem Plads, Damerne i Logerne og Brødrene paa Gulvet, og det varede ikke længe, før hver Siddeplads var optaget. I Kongelogen saas af de indbudte Gæster: Hans Ekscellence Indenrigsminister Enevold Sørensen, Landstingets Formand, Konferensraad H. N. Hansen, Overpræsident Oldenburg, Politidirektør Eugen Petersen m. fl. Festlogen udførtes efter et af Br. Ex.-Mester Gustav Christensen i Dagens Anledning forfattet Festritual, den smukke Kantate var forfattet af Br. Ernst v. d. Recke, medens Br. Professor Otto Malling havde komponeret den stemningsfulde Musik. Kantaten blev afsunget af Studentersangforeningen under Ledelse af den udmærkede Dirigent, Professor Bartholdy, Kvartetsangen af en Dobbeltkvartet, Hafnia-Kvartetten og Holbøll-Kvartetten, medens Hr. Holbøll selv særdeles smukt foredrog Solosangen.

At Br. Ernst v. d. Reckes smukke Ord og Br. Mallings skønne Musik med en saa fortrinlig Udførelse gjorde det dybeste Indtryk paa alle Tilstedeværende, siger sig selv.

PROCESSIONEN KOMMER

Lidt efter den fastsatte Tid begav den fungerende Stor-Ceremonimester sig med sine Marskaller over i den store Logesal, hvorpaa de dér forsamlede Over-Mestre, Ex.-Mestre og Veteranerne indførtes i Salen og tog Plads paa de for dem reserverede Stole. Derpaa tændtes Ilden paa Alteret, hvorpaa Stor-Ceremonimesteren og Marskaller paa samme Maade afhentede Storlogen og dens Gæster. I det Øjeblik Processionen med Stor-Ceremonimesteren i Spidsen viste sig i Indgangen, intonerede Orkestret en Festmarch, og alle Tilstedeværende rejste sig op. Efter Stor-Ceremonimesteren og Marskallerne fulgte Stor-Repræsentanterne og Storlogens Gæster, to og to, og derpaa kom Storloge-Embedsmændene. Umiddelbart foran den svenske Stor-Sire Wilh. Laurentz og Stor-Sire Petrus Beyer, der holdt hinanden i Haanden, gik tre Storloge-Repræsentanter bærende paa Fløjlspuder, Bibelen, Hammeren og Bundtet af Stave, medens to andre Stor-Repræsentanter bar Dannebrog og det amerikanske Flag. Efter Stor-Sirerne fulgte derpaa Patriarchs Militant med Fane.

Salen frembød i dette Øjeblik et imponerende Skue med den skønne Kreds af Damer i smagfulde Toiletter i Logerne og den store Skare festklædte Brødre paa Gulvet.

HAMMERENS GYLDNE LØFTE

Efter at Processionen var gaaet Salen et Par Gange rundt og var kommet til Sæde, begav Over-Mestrene med Danmark-Logens Over-Mester i Spidsen sig op til Stor-Sirens Sæde for at overrække ham som Gave en af samtlige Over-Mestre skænket Sølvhammer. Br. Over-Mester Peschardt traadte derpaa frem og overrakte med nogle smukke Ord den med forskellige Ordenssymboler smykkede Hammer, som hvilede paa en Fløjlspude, hvorefter Br. Stor-Sire takkede med følgende Ord:

Idet jeg med Tak modtager denne Hammer, skænket Storlogen til Brug for dens øverste Embedsmand af samtlige Over-Mestre i Danmark, modtager jeg den som et Bevis for, at der mellem Storlogen og Underlogerne hersker det rette Tillidsforhold, hersker en god sympatisk Forstaaelse.

Der var en Tid, da Hammeren vel maatte være af Staal for at kunne hamre

de forskelligartede Elementer inden for Ordenen sammen til en fast Enhed, nu er den gylden som Tegn paa, at nu er Fredens, Fordragelighedens og Enighedens Tidsalder inde, nu er det ikke længere Thor, der skal herske, men Frejr med de vennesæle Ord, Kærlighedens og Fredens Gud.

Jeg modtager da Hammeren som et gyldent Løfte om alle Logers Bistand til Arbejdet i Fredens og Humanitetens Tjeneste, og jeg er Himlen taknemmelig for, at det er blevet mig, som efter snart 14 Aars Førerskab faar den Hæder at modtage dette Bevis paa Logernes Følelser overfor Storlogen.

BR. ERNST v. d. RECKES SKØNNE KANTATE

Da Br. Stor-Sire havde talt og Br. Ex.-Mester Gustav Christensen havde givet forskellige Oplysninger om Ordenens hjemlige Historie, afsang man første Del af Br. Ernst v. d. Reckes nye Kantate med Br. Otto Mallings herlige Musik. Vi gengiver her dette formfulde og tankevægtige Digterværk.

KANTATE I

KOR

Der meldes om mørke Tider,
Da Paradiset var lukt,
I Mulmet til alle Sider
Hver Sandhedens Fakkel var slukt.
Kun spredt i Menneskesjæle
Daled end Funker ned,
Og Sandhedsglimt kunde dvæle
I Venskab og Kærlighed.

Da stiftedes Pagt og Sekter,
Man flokked sig her og hist,
At værne skjult gennem Slægter
En helligt lysende Gnist.
Kun svagt og af Taage sløret
Kan nu som et Spor det ses,
Hvad dengang Øjet og Øret
Fornam i de Viedes Kreds.

Men vælded end Nat derover,
Og syntes Tanken at fly,
Bestandigt den ikkun sover,
Som Glød, der slaar ud paany.
Den dukker af Tidens Bølge,
Den bryder sig Vej i Trods;
Med større og større Følge
Den kæmper sig frem til os.

KVARTET

Dog Tiden ændred Tankens Form og Maal:
Vi har ej længer, sværmende i Blinde,
En hellig Sandhed og en Gud at finde;

Hin Søgen kræver nu ej Mod og Taal.
Og om vi, skilt fra Verden, os forbinde,
Og har for den vor Løndom lukket inde,
Hvor her vi flokkes om vort Arnebaal, –
I Livet maa vi ud med Stang og Staal,
I Livet hænger Kransen, vi skal vinde!

SOLO

Nød var for Haande og trange Kaar,
Da vor Skare løfted sin Fane;
Kæmpende frem fra Aar til Aar
Den skred ad sin snævre Bane.
Agte som Broder paa Broders Kald,
Værge hinanden mod Stød og Fald, –
Det var dens første Vane;
Til Mer den turde ej mane.

Voksende dog som en vældig Flod
Den vandred frem til sit Leje;
Stigende Kraft og stigende Mod
Skrev større Maal for dens Veje;
Brødre var nu ej Stammen blot,
Som fulgte Fanen i Ondt og Godt;
Hver skulde Navnet eje,
Som trængte til Røgt og Pleje.

Mer og mer, mens et Hundredaar
Sin Bane vandred til Ende,
Saa man den, lægende Sot og Saar,
I Verden sig udad vende.
Stadig med øget Magt og Plan
Som en barmhjertig Samaritan,
Hvor den fandt Nød og Elende,
Den lod sig for Verden kende.

KOR

Men fremad, fremad med Kæmpeskridt
Gaar Menneskets Aand i Strid:
Hver Dag den rører sig mere frit,
Hvert Nu den strækker sig mere vidt,
Knap ænsende Rum og Tid.
Den spænder de talende Traades Net
Om Kloden fra Land til Land;
Den nærmer Kyster hinanden tæt,
Før Mand kan nærmes til Mand.

Og stadig stiller den nye Krav
Og sætter sig Maal at naa:
Er end der et Svælg mellem Høj og Lav,
Det nye Aarhundred den Hvervet gav
En Bro derover at slaa.
Brydes skal Mure og slettes Skjel,
Som skiller Mennesker ad,
Før Freden kan gro til Alles Held,
Hvor nu der er Splid og Had.

Men kan i det smaa vi vise Vej
og lægge vor Sjæl deri,
Og staar kun vor Skare støt og sejg,
En stærkere Magt vil fattes ej,
Som følger og staar os bi.
Og træde vi ind i et Jubelaar,
Vi skrive over dets Dør:
Vi har at skifte Brødrenes Kaar
Ligeligt mer end før.

KANTATE II

KOR

Stormester over Alle,
Vor Fader og vor Gud,
Du gav os selv dit Pasord,
I Kærlighedens Bud.

Det Ord, der ikke skifter
Som vort med hver Termin,
Det Ord, hvorpaa det evigt
Skal ses, om man er Din –

Hjælp Du os, at det stadigt
Maa være i vort Sind;
Led Du paa det os engang
I Dine Straaler ind –

Og før med det saalænge
Vor Fane her til Sejr,
Indtil vi hisset samler
en anden, større Lejr.

STOR-SIRENS FESTTALE

Da de sidste Toner var døet hen, besteg Stor-Sire Petrus Beyer Talerstolen og udtalte følgende – efter Haand og Hjertes noget tunge Gengivelse:

Vi er, som De véd, i Dag samlede for at fejre Odd-Fellow Ordenens Tilblivelse her i Landet for 25 Aar siden. Men inden jeg gaar over til at ridse op for Dem i korte Træk vort Liv i disse 25 Aar, vil jeg først bringe Livets og Verdens store Mester en Tak for hans naadige Styrelse som vi fuldtud véd – og ønsker ved denne Lejlighed som altid at bekende – har været Nerven i alt vort Arbejde, Kernen i hele vor Virksomhed. Gud har lagt Velsignelse i vort Arbejde, og det er derfor lykkedes over al Maade. Hans er Æren, og vi har været Redskaber i hans Faderhaand.

Tillad mig at skitsere, hvad Ordenen har villet, og hvad den fremtidig vil. Derigennem vil jeg have faaet Lejlighed til ogsaa at berøre vor Andel i Ordensarbejdet i de forløbne 25 Aar.

LIDT ORDENSHISTORIE

Se, hvornaar Ordenen begyndte sin Gerning, det vilde det vel blive vanskeligt at udrede. Det ligger tilbage i hine Tider, hvor Meddelelsesmidlerne ikke var som nu, men hvor al Overlevering foregik Mand og Mand imellem. Men kan vi end ikke med Historiens klare Lys pege paa vort Udspring, saa er der dog ingen Tvivl om, at den maa søge sin Rod i de hemmelige Selskaber, som i allerældste Old eksisterede med Formaal og Skikke saa noget nær som vore. Der er for mig ingen Tvivl om, at selv om disse Selskabers Liv ikke kan forfølges direkte til vore Dage

– og selv om det synes, som om de kun har levet en vis begrænset Tid for saa, efter at have opfyldt deres Bestemmelse, at forsvinde, hvorefter andre dukkede frem og paatog sig nye Opgaver, som krævede Løsning – og selv om det saaledes er blevet ved lige til den senere historiske Tid, og det derfor synes, men sikkert ogsaa *kun* synes, at Forbindelsesleddet mangler – saa er der sikkert *mere* end den Trang, der altid har været og altid vil blive til Dannelsen af hemmelige Selskaber, der danner Forbindelsesleddet. Der er sikkert ogsaa nok mere end det, at det ene har ligesom dannet Grundlaget for det andet, der binder dem sammen. Traaden vil nok en Dag findes, den Traad der viser, at det simpelthen er samme Organisation, der kun optræder under en noget anden og for Tiden mere passende Form.

I Tidernes skiftende Løb har da Ordenen og dens Forgængere haft ret nøje sammenhængende og dog vekslende Opgaver. Tro som den altid har været mod sit Valgsprog: at være fremadskridende, det vil sige at tage op til Behandling og Udvikling enhver Opgave, som tiltrængte Løsning i den forhaandenværende Tid, har den søgt at opfylde dette Krav.

Det, som da først paatrængte sig som Opgave for de hemmelige Selskaber, var at bringe ind i Menneskeheden den rette Forstaaelse af det, der for ethvert Individ, for ethvert menneskeværdigt Liv er det nødvendige Grundlag: Guddomsbegrebet. Og som Ledere af denne religiøse Bevægelse dannedes da de første hemmelige Selskaber: Eleuserne, Therapeuterne, Essæerne. Men da saa *det* var blevet almenmenneskelig Forstaaelse, kom Trangen til Beskyttelse af personlig Frihed, Liv og Ejendom, og saa dannedes Prætorianernes Samfund i Romertiden, Ridderordenerne i Middelalderen o. s. v. Saa løstes ogsaa *denne* Opgave væsentligt, og saa kom, sammen med Menneskeslægtens stærke Forøgelse og den deraf følgende intensive Kamp for den økonomiske Eksistens, Trangen til at støtte og støttes i Livets mangehaande vanskelige Forhold. Og saa saa man Druideordenen, Frimurerordenen og Odd-Fellow Ordenen hejse deres Banner.

Snart viste imidlertid dette mere *økonomiske* Krav sig ikke kaldende og samlende nok for Menneskeaanden. Nye Opgaver kom frem og da i første Række den vigtigste af alle, Paavirkningen af Menneskenaturens fineste Følelser, Forædlingen af den menneskelige Natur.

Og stadig har saa siden, fra det 17. Aarhundrede til den Dag i Dag, disse to

Bestræbelser, som vel ogsaa hører ret nøje sammen: Hjælp for de Svage og Syge og Udvikling af Menneskehedens etiske Følelser, gaaet Side om Side i vor Institution som sikkert i alle de hemmelige Selskaber, idet der snart er lagt mere Vægt paa den ene Side, snart paa den anden.

I forrige Aarhundrede var det saaledes nærmest Odd-Fellow Ordenens Gerning at organisere Hjælp og Bistand for de Syge og Trængende. *Det var Ordenen, der ved sin Virksomhed i det smaa viste,* at hele den store samaritane Gerning, som nu udføres af Staterne, af hele Samfundet, kunde praktiseres. Den skrev som Ordre til samtlige sine Loger Verden over: Vi befaler Eder at besøge de Syge, begrave de Døde, hjælpe de Trængende, støtte Enkerne og opdrage de forældreløse Børn. I Sandhed en god og en smuk Opgave. – Det blev Grundlaget for Fremkomsten af Sygekasserne, Begravelseskasserne, Plejeforeningerne, Asylerne og alle de andre samaritane Virksomheder, som gennemsyrer hele vort Samfund.

DE NYE TONER KLINGER

Men da de stærkere tog sig *det* paa, saa kunde det ikke længere alene være Fanemærket, hvorunder vi kæmpede, ikke længere alene være Kongstanken, vi arbejdede for. Det gik her, som Hostrup synger: Er til Maalet man naaet, sætter straks man et nyt. Og der *var* et nyt Maal at arbejde for, og saadan vil det, Gud ske Lov kunde jeg fristes til at sige, altid gaa, saa længe Verden staar.

Der trænges til, og der trængtes til at bringe Harmoni og god Forstaaelse ind i vort Samfund, og denne Opgave blev da den, Odd-Fellow Ordenen satte som sit Fanemærke for det Aarhundrede, vi nu er inde i: at jævne ud den Strid, der er kommet Mennesker imellem, at bygge Bro over de Kløfter, der skiller dem ad, at bringe Tillid og god Forstaaelse ind imellem de forskellige Samfundsklasser, at gøre Mennesker bedre og derved mere kærlige imod deres Medmennesker – det er den Samfundsopgave, Odd-Fellow Ordenen vil arbejde for i den kommende Tid, vil arbejde for af al Evne og Formue, haabende, at den Tid ogsaa vil komme, hvor dette bliver almen Gerning og almen Eje.

Ja, højtærede Forsamling, herved er jeg vel saa væsentligt kommen til at meddele, hvordan og hvormed ogsaa vort Liv i disse 25 Aar, vi har levet her i Landet, er gaaet, og hvordan vi fremtidig tænker at indrette vor Færd.

Vi formaster os ikke til at tro, at vort Ordensliv har sat sig saa stærkt et Spor inden for vort Samfund i disse Aar, at vi har Ret til at gøre os til deraf, og naar vore Medborgere desuagtet har set paa os med venlige Øjne, naar der saa tit er vist os Anerkendelse i Ord og Gerning, saa tilskriver vi det ikke vor Fortjeneste, men at Staten og vore Medborgere har set mere paa vor Vilje end vor Evne, har set paa vor Færd med Mildhed og Overbærenhed.

TAKKEORD OG FREMTIDSHAAB

Jeg benytter denne Lejlighed til at rette en hjertelig Tak derfor, en Tak, jeg først og fremmest maa bringe til Hans Majestæt, som saa hyppig har vist Ordenen sin Sympati, jeg retter den til den her tilstedeværende Repræsentant for Statsmyndighederne: Hans Ekscellence Indenrigsministeren, til det høje Landstings Formand, til Københavns Overpræsident, til Politidirektøren og de andre Herrer inden for Administrationen og andre Institutioner, som saa tit har vist os deres Velvilje, og hvis Nærværelse her i Dag vi har Lov til at betragte som et Bevis for, at Ordenen anses for en Institution, man nærer Sympati og venskabelige Følelser for.

Jeg bringer en Tak til Gæsterne fra nær og fjern, og da særlig til min høje Medbroder Stor-Siren for Sverige, som er kommen hertil for med os at fejre denne vor Glædesdag. Vi kan ikke vise Dem vor Tak ved at yde Dem noget synderligt til Gengæld for Deres Opofrelse, men vi kan give Dem et trofast Broderhaandtryk og Forsikringen om, at vort Hjerte slaar Deres i Møde i inderlig Taknemmelighed.

Jeg bringer vor Tak til Damerne, der altid har staaet os bi og vist os Sympati, og som heller ikke ved denne Lejlighed har svigtet os, men som et Blomsterbed af skønne og ædle Blomster omkranser vort Ordensforbund.

Jeg bringer en Tak til alle dem, der har haft Møje og Ulejlighed af at bringe denne Fest i Stand, til Brødrene Overretssagfører Gustav Christensen, hvem vi foruden det stemningsfulde Arrangement af Salen skylder Festritualet, Dr. E. v. d. Recke, der saa forstaaende har skrevet den skønne Kantate, Professor Malling, der ret har forstaaet at give Ordene Liv ved at føre dem over i Musik, og til Studentersangerne og Solisterne, der med Professor Bartholdy i Spidsen ved deres skønne Toner har fyldt ikke alene Rummet her, men vore Hjerter med

Vellyd. De Herrer maa tro, at vi forstaar at vurdere den Ære og Glæde, de har beredt os ved at synge for os.

Jeg bringer en Tak til de Brødre, som vi skylder, at denne Fest overhovedet kan holdes, fordi det var dem, der for 25 Aar siden lagde Grunden til den Bygning, som nu huser over 3000 Medlemmer her i Landet, mange af dem er gaaet forud for os derhen, hvor vi tør haabe, at de har fundet en naadig Modtagelse, men vi glæder os over at se 10 iblandt os, som vi kan rette Takken til. Har deres Værk end naturligvis været gjort i Skrøbelighed, det har jo som alt været Menneskeværk, – og derfor har de vel ogsaa af og til taget fejl, – saa har Resultatet nu vist, at det i det Store og Hele har været grebet rigtigt an, og det har derfor været kronet med Held. Og naar vi ser hen til Resultaterne, saa har vi da ogsaa udrettet noget i disse 25 Aar, nogle Taarer er blevet aftørrede, nogen Kærlighedsgerning er blevet udført. Somme Steder staar der et synligt Vidnesbyrd om vor Virksomhed ogsaa *uden for* vor Kreds, saa *det* tør jeg maaske nok sige uden at rose os selv: forgæves har Ordenen ikke levet disse 25 Aar.

Jeg bringer sidst en Tak fra os alle til Ordenen selv, det er dog den, vi skylder mest. Vanskeligt vil det vel være at paapege dens Indflydelse paa hver enkelt, men jeg tager ikke fejl, naar jeg udtaler, at den har givet hver af sine Brødre et Plus til i hans Tilværelses Lykke, at den har værnet om det Gode i enhver af os, at den har holdt meget af det onde nede i enhver af os, at enhver af os, naar vi skal sige Sandheden uforfalsket og ren, maa sige: at det altid var den, der gav, og os, der modtog.

Vi lovede, da vi kom ind i Ordenen, at vi med enhver Nerve i vort Legem, af al vor Kraft og Evne vilde tjene den trofast og nidkært. Vi gentager i Dag vort Løfte: Alt, hvad der kan tjene til dens Fremgang, dens Trivsel og Lykke vil vi gøre, vi vil ingen Møje, intet Arbejde sky, som kan tjene til dens Pris. Alt til Tak for, hvad den har givet os af aandeligt og for vor Tilværelse blivende Værd.

Embedsmænd, Søstre og Brødre: Saaledes være det!

Og Brødrene og Søstrene gentog med stærke Røster: Saaledes være det!

Derefter sang man Kantatens anden Del, og dermed var denne overordentlig skønne og paa mange Maader interessante Fest til Ende.

Om Aftenen sluttedes der af med en stilfuld Festmiddag.

Oversigt over Logernes Medlemstal og deres økonomiske Stilling den 31. Marts 1903 i 25-Aaret for Ordenens Indstiftelse herhjemme.

Loge Nr.	Navn	Hjemsted	Medlemstallet	Indstiftet	Logernes Formue	Enkefondenes Formue
1	Danmark	København	236	30.6. 1878	56.701,15	18.854,49
2	Schandinavia	København	207	8.5. 1880	36.987,38	32.866,72
3	Nordstjernen	København	127	10.2. 1881	24.396,65	23.408,27
4	Progres	København	257	1.12. 1881	55.089,81	57.284,03
5	Fyen	Odense	193	5.6. 1882	35.032,33	27.774,86
6	Eureka	København	230	16.3. 1883	63.035,28	32.902,00
7	Union	København	163	11.9. 1883	43.880,40	21.189,07
8	Marcellus	Lemvig		25.9. 1883 oph. Maj 1890		
9	Andreas	Kalundborg	44	17.9. 1883	12.806,48	8.246,92
10	Wildey	København		15.1. 1884 oph. 30.10. 1890		
11	Columbus	København	116	8.4. 1884	14.288,78	11.182,04
12	Herluf Trolle	Næstved	85	28.4. 1884	22.178,87	16.408,00
13	Venskab	København	89	19.11. 1884	11.914,69	18.402,93
14	Sct. Olaf	Aarhus	77	6.5. 1884	8.293,43	14.731,87
15	Odin	Kolding	67	14.5. 1884	7.595,70	4.820,13
16	Willemoes	Assens		30.7. 1884 oph. 20.3. 1894		
17	Steen Blicher	Ringkøbing	90	2.9. 1884	13.171,64	8.876,77
18	Absalon	Randers	109	9.5. 1885	16.197,68	11.656,44
19	Ridgely	København		23.7. 1885 oph. 7.11. 1893		
20	Holger Danske	Esbjerg	63	15.6. 1886	5.798,42	10.931,82
21	Valdemar	Frederiksberg	60	26.4. 1887	9.572,29	6.134,62
22	Niels Juel	Køge	58	4.9. 1887	7.937,23	13.054,95
23	Christian d. IV	Amager	60	1.3. 1888	3.195,90	20.822,35
24	Reventlow	Nakskov	69	12.2. 1889	14.655,58	7.192,23
25	Horsia	Horsens	87	10.10. 1890	18.336,74	12.891,31
26	Kong Hroar	Roskilde	78	19.11. 1893	17.065,40	9.526,66
27	Ansgar	Aalborg	85	11.10. 1895	7.537,68	10.706,56
28	Hafnia	København	94	15.3. 1896	8.642,94	10.517,76
29	Sct. Nicolai	Svendborg	66	27.11. 1898	791,57	4.884,81
30	Vendsyssel	Hjørring	42	6.6. 1899	64,40	2.132,87
31	Hamlet	Helsingør	41	25.11. 1900	2.814,96	2.255,50
32	Esbern Snare	Aarhus	40	2.11. 1902	1.062,64	1.139,88
			2933		519.046,02	420.795,86
1	Ingolfur	Reykjavik	52	1.8. 1897	3.186,68	4.664,61
1	Noreg	Stavanger	15	26.4. 1898	3,12	995,83
			3000		522.235,82	426.456,30

Rebekka Loge Nr.	Navn				
1	Caroline Amalie	København	Br. 25 Str. 59	3.7. 1881	5.194,33	
2	Thyre Danebod	København	Br. 10 Str. 13	4.5. 1902		
			107		5.194,33	

Lejr Nr.	Navn				
1	Valdemar	København	130	1.7. 1881	5.275,80	
2	Knud Lavard	København	144	28.5. 1884	9.574,20	
4	Skjalm Hvide	Aarhus	51	19.10. 1885	1.424,77	
			325		16.274,77	

Logernes Medlemstal var saaledes 3000. Den samlede Formue var 970,161 Kr. 22 Øre. Fra Distr. Storlogens Oprettelse i 1884 at regne og til 31. Marts 1903 — forud findes der ingen Statistik — er der optaget i Ordenen 4167 Brødre og afgaaet 2360, og der er udbetalt i Understøttelser ialt 771,407 Kr. 59 Øre.

OMKRING STORLOGENS MØDE I 1905

Det havde været anstrengende Tider, Tiden omkring 1898, 1901 og 1903. Man trængte til at hvile lidt ud. Mødet den 28. og 29. August 1905 blev derfor heller ikke særlig omfangsrigt, men der forelaa dog et og andet af Interesse til Behandling.

Samtlige de valgte og udnævnte Embedsmænd havde givet Møde, men man havde maattet udsætte Mødet i 8 Dage, fordi Lovudvalgets Formand, Br. Stor-Repræsentant C. Goos var syg. Desuden havde den Distr. Dep. Stor-Sire for Jylland, Erik Holst, maattet melde Afbud paa Grund af Sygdom, og man sendte ham i den Anledning en telegrafisk Hilsen, som han besvarede med disse smukke og for ham særtegnende Ord:

Hjertelig Tak for den mig i Gaar beredte Glæde. Min Kraft er svækket, min Kærlighed til Ordenen usvækket, min Tak til Storlogen dybtfølt.

Der var mødt Repræsentant for een ny Loge, Loge Nr. 33 Caritas af Nyborg, stiftet den 4. December 1904.

TIDEN MELLEM MØDERNE

Stor-Siren indledede sin Beretning med at udtale, at de to Aar, der var gaaet siden sidste Møde, havde været gode Arbejdsaar for Ordenen herhjemme. Fremgangen i Medlemstal havde ganske vist ikke været stor, kun et Par Hundrede Medlemmer, men Tilgangen havde været af den gode Slags og stor nok til ikke alene at dække det ikke ringe Tab, man havde haft ved Dødsfald indenfor Brødrenes Kreds, men ogsaa til at øge Kredsen.

Han udtalte derefter, at han ønskede, at Stor-Logen vilde bemyndige ham til at nedsætte et staaende Udvalg, som han fremtidig kunde raadspørge med Hensyn til Bygning og Erhvervelse af Logebygninger, da det for en jysk Loges Vedkommende var sket, at der ikke var vist den fornødne Forsigtighed i den nævnte Retning. Saadanne Tilfælde maatte forhindres i Fremtiden. Han fik Udvalget.

Om Loge Nr. 1 Noreg af Stavanger forelaa der kun bedrøvelige Tidender. Den havde maattet indstille sine Møder, fordi det var umuligt at faa Embedsmænd. Arbejdet sygnede hen, der var ingen Tilgang, man var lammet af Modløshed, og

der var ikke andet at gøre end at høre op i nogen Tid og vente paa bedre Tider og bedre Folk.

Det blev oplyst, at en Opfordring, som Stor-Siren havde udsendt til Logerne om at yde et Bidrag til Lindring af den Nød, der herskede i den lille norske By Ålesund i Anledning af, at en Brand den 23. Januar 1904 havde lagt en stor Del af Byen i Aske, var blevet smukt og broderligt modtaget. Der var indkommet over 2500 Kr.

Endelig kunde Stor-Siren oplyse, at Union-Logen og Progres-Logen, der ikke sluttede sig til Købet af Odd-Fellow Palæet i første Omgang, nu som Lejere var flyttet ind i Palæet, der altsaa herefter var Hjemstedet for hele den københavnske Afdeling af Ordenen.

EMNER OG RESULTATER

De to Rebekka-Loger lyste efter et nyt Ritual, der var dem lovet. De gamle Arbejdsbøger var saa forslidte, at de snart ikke længere kunde hænge sammen, og man var ikke særlig glade ved at skulle lade fremstille nye Aftryk. Stor-Siren lovede, at han skulde gøre sit Bedste, for at Ritualet kunde komme frem saa snart som muligt.

Fra Broder af Valdemar-Logen C. M. J. Hjorslev forelaa der en Ansøgning om, at han til Stadighed maatte faa følgende Bekendtgørelse optaget i Haand og Hjerte:

Gratis Pladsanvisning. Pladsledige Brødre af københavnske Loger, som ønsker Beskæftigelse, samt Brødre, som kan tilbyde saadan, bedes anmelde dette skriftligt for undertegnede. Fra pladsledige skal Anmeldelsen være ledsaget af sidste Kvittering fra Logen samt Frimærke til Svarporto. Modtages Svar ikke pr. omgaaende Post, er intet ledigt anmeldt.

Ansøgningen var ledsaget af en længere Redegørelse for Sagen og for dens Værdi for Broderskabet og med en beskeden Bemærkning om, at en saadan Virksomhed, der udelukkende var anlagt paa et filantropisk Grundlag, i hvert Fald aldrig kunde være Ordenen til Skade.

Det Udvalg, hvortil Sagen var henvist, kunde imidlertid ikke for Tiden anbefale, at den ansøgte Tilladelse gaves, og den blev derfor nægtet.

Et Forslag om at det skulde kræves som en Betingelse for at være Stor-Repræ-

sentant, at man var Medlem af en Rebekka-Loge, blev ikke vedtaget, da man maatte gaa ud fra, at et saadant Krav vilde være i Strid med Kontrakten med den suveræne Storloge.

Et andet Forslag Rebekka-Logerne vedrørende havde mere Held med sig. Det var stillet af Over-Mesteren for Rebekka-Loge Nr. 1 Caroline Amalie og gik ud paa, at *Rebekka-Logerne i Fremtiden skulde repræsenteres i Storlogen,* dersom de var i Stand til at lade sig repræsentere af et Medlem, som ifølge Stor-Logens Love var kvalificeret til at være Medlem af denne.

Forslaget var navnlig begrundet med, at Rebekka-Logernes Skæbne afgjordes i Stor-Logen af Brødre, som ikke var Medlemmer af en saadan Loge og derfor ikke kendte dens Væsen og Virkemaade. Det eneste naturlige maatte dog være, at de som Loger burde være berettiget til ved Repræsentation at kunne forebringe og forsvare deres Pligter, Rettigheder og Krav.

Udvalget indstillede, at Forslaget tiltraadtes, da Billighed talte for, at Rebekka-Logerne, der jo var underlagte Storlogen, blev repræsenteret i denne med hver een Repræsentant, uanset Antallet af Medlemmer.

Og saaledes blev det. Og der er vel ingen Tvivl om, at den lykkelige Over-Mester i Rebekka-Loge Nr. 1 er blevet hilst med Begejstringens lyse Smil, da han efter denne Sejr første Gang besteg Overstolen i sin Loge.

Det fra forrige Møde kendte Forslag om, at Storlogens, Logernes og Lejrenes Embedsmænd under Valgperiodens Forløb kunde afskediges med et Flertal af $\frac{4}{5}$ af de afgivne Stemmer, dersom de maatte have vist sig uduelige, forsømmelige eller paa anden Maade uværdige til at beklæde deres Embede, var paany til Behandling.

Udvalget kunde ikke anbefale. Der fandtes ikke i den suveræne Storloges eller andre uafhængige Storlogers Love en saadan Bestemmelse, og i de 26 Aar, Ordenen havde bestaaet, havde der, saavidt Udvalget bekendt, kun i een Loge været udtalt Ønsket om at fjerne en Over-Mester. Og Storlogens Embedsmænd kendte man sikkert saa godt i Forvejen, at Tilfældet vilde være ganske utænkeligt der.

Fra Udvalget, der var nedsat angaaende Veteran-Juvelen, var der kommen en Indstilling. Den gik i Hovedsagen ud paa, at Juvelen skulde tildeles af Storlogen efter Indstilling fra Logerne. Indstillingen skulde vedtages ved hemmelig Afstem-

ning og uden Forhandling. Dette gjaldt dog kun for den første Tildeling i en Loge. Senere Tildeling skulde ske efter Indstilling af Logens Veteran-Raad, der skulde bestaa af Veteranerne og Logens O.-M. Veteran-Juvelen gav *Rang med Ex.-M.* Den skulde bæres i Logemøder, men maatte ikke bæres offentlig. Hvad det betød, at den gav Rang med Ex.-M., forlød der dog intet om, men den gav i hvert Fald ikke Ret til at udføre Ex.-M.-Embedsforretninger.

Forslaget vedtoges med den Ændring, at Veteranraadet skulde tiltrædes af Under-Mesteren og Stor-Repræsentanterne.

Et andet Forslag gik slet og ret ud paa, at Overmesteren, naar en Broder havde været Medlem af Ordenen i 25 Aar, uden nogen forudgaaende Forhandling skulde lade foretage Afstemning i Logen om, hvorvidt Juvelen skulde tildeles Broderen. Beslutningen skulde tages ved simpel Stemmeflerhed. Dette Forslag tiltalte imidlertid ikke Storlogen.

Lejrene fik en ny Grundlov, hvori de Bestemmelser lovfæstedes, som man havde ønsket i det foregaaende Møde. Man skulde have haft 3. Grad i mindst 2 Aar, og man skulde *kaldes*. Derved, forstod man, som det hedder i Lovens § 4: Lejren kalder til Medlemmer saadanne Brødre, som ved virksomt Arbejde for Ordensarbejdet i Logerne har gjort sig fortjent til Optagelse i en Lejr. Forslag om Kaldelse skal stilles af et godstaaende Medlem af Lejren og være understøttet af 2 godstaaende Medlemmer. Indførelsen skulde koste 75 Kr. Beløbet berettigede til alle Graderne, til et Regalie for K. P. G. samt til den til denne Grad hørende Ring.

Til alles Forundring begyndte Sygehjælps-Spørgsmaalet pludselig at spøge i dette Møde. Der var fra en enkelt Broder stillet Forslag om, at enhver Broder, der var syg og fuldstændig ude af Stand til at udføre sit Arbejde, passe eller tilse sin Forretning, skulde af Logens Kasse være berettiget til at modtage en ugentlig Sygeunderstøttelse, der skulde bestemmes i Logernes særlige Love og ikke skulde være over Halvdelen og ikke under Fjerdedelen af et Medlems Bidrag for et Aar, dog ikke over 18 Kr. ugentlig. Efter 13 Ugers Sygdom kunde Understøttelsen nedsættes til det halve.

Lovudvalget indstillede, at der for Tiden ikke burde foretages Forandringer i de nugældende Bestemmelser om Sygehjælpen, og at Forslaget derfor forkastedes. Dette skete.

Der blev nedsat et Udvalg til at udarbejde en Instruks og en Forretningsorden for Arbejdet i Odd-Fellow Foreningerne. Forslaget var sikkert et Ord i rette Tid. Der var ingen rigtig Form og Ensartethed over Foreningernes Arbejdsmaade, skønt deres Tilværelse sikkert i mange Byer var af stor Betydning for Ordenen og dens Udvikling.

Endelig behandlede man et fornyet Andragende fra den tidligere Stor-Sekretær Joh. Hansen om Genoptagelse i Ordenen. Optagelsen nægtedes. Denne Gang med en Begrundelse, der lød saaledes:

Sagfører Hansens Optræden efter hans Udstødelse af Ordenen, hans Brud paa Løftet om ikke at gaa til de borgerlige Domstole i Ordenssager og hans Skandalisering af Ordenen under Proceduren for Retten med Brud paa Løftet om efter Udtrædelse af Ordenen ikke at røbe noget af Ordenshemmeligheder – har været en saadan, at formentlig ingen Storloge nogen Sinde vil bevilge Sagfører Hansens Genoptagelse i Ordenen.

Efter at Stor-Kapellan Jul. Jørgensen, Stor-Marskal M. Rand og Stor-Vagt J. N. Levin paany var udnævnt, og efter at C. F. V. Lund og Erik Holst paany var udnævnt til Distr. Dep. Stor-Sirer, sluttedes Mødet.

TIDEN OG TALLENE

Medlemstallet var den 31. Marts 1903 ialt 3000 Brødre i Underlogerne og 35 Brødre og 72 Søstre i Rebekka-Logerne. Den 31. Marts 1905 var Medlemstallet henholdsvis 3137, 35 og 82. Medlemstallet i Lejrene i 1903 var 325, og 1905 var det 380.

Logernes Formue var 539,898 Kr. 07 Øre og Enkefondenes var 493,227 Kr. 81 Øre. Rebekka-Logernes Formue var 5443 Kr. 81 Øre. Lejrenes 18,630 Kr. 67 Øre.

Storlogen fik dog ikke denne Gang Fred i to Aar. Allerede den 7. December 1906 blev den indkaldt til et

SÆRLIGT MØDE OM ET SMERTENSBARN,

som skulde afholdes Søndag den 16. December og alene drejede sig om Ordningen af Forholdene vedrørende et Selskab, der hed Gensidig Livsforsikring for Odd-

Fellows i Skandinavien, men som iøvrigt ikke havde andet med Ordenen at gøre end Navnet, og at det søgte sine Medlemmer indenfor Brødrenes Kreds. Det var stiftet saa langt tilbage som i 1879, og Leopold Simmonsen var dets Ophavsmand. Men det var desværre, som et og andet af det, der kom til Verden i de første Aaringer, grumme usikkert gennemtænkt.

Oprindelig var Selskabet stiftet som en Forening til gensidig Hjælp, eller rettere som en Hjælpekasse, der kunde træde til, naar det kneb, fordi Enkefondene den Gang var ret svage. Først senere, da den fik større Tilgang, særlig blandt Brødre i Provinsen, blev den nærmest betragtet som en Livsforsikringsanstalt, og saaledes arbejdede den da ogsaa.

Nu var imidlertid Loven om Livsforsikring af 29. Marts 1904 traadt i Kraft, og Selskabet tilfredsstillede paa meget væsentlige Punkter ikke denne Lovs Krav, navnlig var dets Reservefond altfor lille. Den beløb sig til ca. 40,000 Kr., og Statsanstaltens Beregnere var kommet til det Resultat, at Selskabet saaledes i Virkeligheden var insolvent. Reservefonden skulde være mindst det dobbelte.

I Mødet deltog, trods det at Mødet laa lige ind under Jul, 58 af Storlogens 65 Medlemmer, og af nye Loger var Nr. 34 Dannebrog af Holstebro, stiftet den 21. Januar 1906, og Nr. 35 Concordia af Slagelse, stiftet den 4. Marts 1906, repræsenteret. Desuden var for første Gang Rebekka-Loge Nr. 1 Caroline Amalie og Rebekka-Loge Nr. 2 Thyre Danebod repræsenteret.

Det Forslag, som forelaa til Behandling fra den Kreds af Stor-Repræsentanter, der havde forlangt Mødet indkaldt, gik ud paa, at Selskabet skulde fortsætte under samme Navn som hidtil, at der fremtidig skulde betales en fast Præmie af den Størrelse, som Storlogen bestemte, og at Storlogen skulde indtræde som Garant for det Beløb, som Selskabet manglede i sit Reservefond for at kunne blive anerkendt. Stor-Siren oplyste imidlertid, at han vidste, at Forslaget ikke kunde antages af Forsikringsraadet. Der var ikke anden Udvej, end at Storlogen maatte overtage Selskabets Ledelse og garantere et aarligt Tilskud af 2000 Kr. Men saa maatte Procentagen til Storlogen forhøjes. De gamle og yde-udygtige Medlemmer i Selskabet kunde man ikke svigte.

Br. C. Goos foreslog herefter, at Procentagen forhøjedes med 2 pCt. fra 5 til 7 pCt., og at Storlogen skulde tilskyde det herefter manglende. Og Br. Chr. Hede

foreslog, at Storlogen bemyndigede Stor-Siren til at træffe en endelig og bindende Ordning af alle Forhold vedrørende Selskabet.

Begge Forslag vedtoges, men Br. Ex.-Dep. Stor-Mester Joh. Rath søgte dog at spænde Ben for denne Ordning. Han klagede til Forsikringsraadet og senere til Indenrigsministeriet og naaede paa den Maade, at der gik tre Fjerdingaar, før Forholdene trak sig i Lave. Men heller ikke mere, thi i Slutningen af 1907 kom Ministeriets Godkendelse af den trufne Ordning. En af de første Tiders Forsyndelser var herefter bragt i Havn uden Skade for de Brødre, der var forsikret i Selskabet. Men det var et Smertensbarn for Storlogens og Logernes Kasser i adskillige Aar.

Inden Mødet sluttede, henledede Stor-Siren Lovudvalgets Opmærksomhed paa, at Grundloven for Storlogen, der stammede fra 1892, sikkert trængte til en Revision. Man vedtog at afholde det næste Storlogemøde i 1908 og ikke, som det ellers skulde have været afholdt, i 1907.

Inden Storlogen paany traadte sammen, var

TO AF ORDENENS STORE,

Ex. Stor-Mester Andreas Holck og Distr. Dep. Stor-Sire Erik Holst afgaaet ved Døden. To af Storlogens førende Navne var ikke mere. Andreas Holck døde den 9. Februar 1907 og Erik Holst den 26. April 1907.

ANDREAS HOLCK

har vi udførligt omtalt paa et af dette Værks første Blade og skal ikke gentage, hvad dér er sagt. Kun er der dog Grund til at sige endnu en Gang, at han var en trofast og altopofrende Mand for den Orden, der var hans Hjertebarn – maaske ogsaa en Gang imellem hans Smertensbarn. Han sled sig i Virkeligheden træt i Ordenens Tjeneste. Tog utvivlsomt ofte større Byrder paa sine Skuldre, end han kunde bære. Maatte tit og ofte høre knubbede Ord for det, han gjorde, og som han dog *kun* gjorde, fordi han var saa inderlig overbevist om, at han gjorde ret.

Hans Jordefærd foregik i dybeste Stilhed. Kun Stor-Siren var til Stede som Ordenens Repræsentant. Der var ingen, som dér fik Lov til at sige ham det sidste Farvel.

Men ved Sørgefesten for ham, der afholdtes den 29. April i Palæets store Koncertsal, blev der sagt noget af det, der laa Broderskabet paa Hjerte. Det blev sagt af Br. Stor-Sire. Han sagde blandt andet:

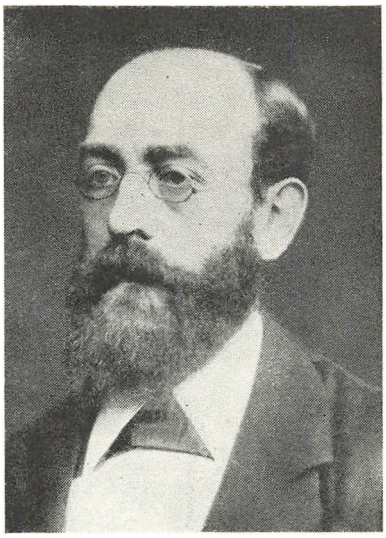

Andreas Holck

Han blev Danmark-Logens første Over-Mester, og han blev det med Rette. Han var et Hoved højere end alle de andre, og det var derfor ogsaa et klogt Valg af den suveræne Storloge, at den i sin Tid valgte ham til Distr. Dep. Stor-Sire for Danmark. Han havde Egenskaber, der gjorde ham særlig egnet til den Plads. Han ejede en ualmindelig betagende Veltalenhed som, selv uden at give Udtryk for særlig nye eller overraskende Synspunkter, alene ved Stemmens forunderlige Velklang og Ordenes Skønhed og Fylde gjorde det stærkeste, ja, rent ud berusende Indtryk paa Tilhørerne.

Han holdt af at kalde sig Demokrat – altsaa en Mand, der forstaar Fremskridtets Betydning og vil indrømme alle Ret til at tage Del i Udviklingen. Men ellers var han Aristokrat af Fødsel. Han hørte til en gammel Slægt. Hans Ydre – hvem husker ikke hans fine Ansigt, hans lange, smalle Hænder – hele hans Aandsretning anviste ham denne Plads. Han gav Ordenen Tilsnit efter amerikansk Mønster, men han var fordomsfri nok til selv at søge det rettet, da han saa, at hvad der passede i Amerika, passede ikke altid i den gamle Verden.

Han var en lykkelig Mand i Livet, thi Livet var ham god. Og Verden var med ham. Men var han end, som enhver anden dygtig Mand, sin egen Lykkes Smed, saa har Ordenen, som har ham saa overordentlig meget at takke for, dog ogsaa Lov til at glæde sig over, at den gav *ham* noget til Gengæld. Det var dog den, som førte ham sammen med de Folk, der satte ham i Stand til at udnytte sine rige Evner, og den er lykkelig derover . . . .

Men nu er det alt forbi. Vi sænker i Dag for sidste Gang Flaget for den døde Høvding. Vi sænker det med Tak for alt det Arbejde, han lagde indenfor vore Rækker, et Arbejde, der har givet saa rige Frugter.

Erik Holst

ERIK HOLST

har vi saa ofte omtalt paa disse Blade. Ikke saa underligt. Han var en stærkt interesseret og meget virksom Broder, og han havde Forstand paa det, han talte om, naar han tog til Orde i Storlogen. Man lyttede.

Han var født den 12. Oktober 1828 paa Mors og blev saaledes 79 Aar gammel. Han var højt anset som Læge, var Dr. med. og gennem mange Aar Stiftsfysikus i Ringkøbing. Han kom ind i Ordenen den 25. September 1883, som optaget i den sørgeligt berømte Marcellus-Loge i Lemvig og var med til at stifte Loge Nr. 17 Steen Blicher i Ringkøbing den 2. September Aaret efter.

Med ham gik der en Høvding bort. En af de store inden for vort Ordenssamfund. Og var hans Herredømme her end begrænset til Jylland, saa var dette dog kun tilsyneladende. I Virkeligheden strakte det sig over det hele Land og over alle Brødrene. Der var ikke een, der ikke lyttede, naar gamle Holst talte. Man lyttede, ikke alene fordi det var en Høvdings Ord, der kom fra hans Læber. Men ogsaa fordi de kom, som de kom. Ikke bydende. Ikke befalende. Men kun kærlige. Indtrængende. Overbevisende. Det var umuligt at modstaa den gamle Doktor, Herre og Mester i Aandernes Rige, som han var, men samtidig præget af den dybe og fine Beskedenhed, der ofte er de allerstørstes lykkelige Særkende.

Og det var en Oplevelse at se og høre ham paa en Overstol. Hans lille, faste Skikkelse virkede som fortættet Energi, og hans Ord havde Styrke og Velklang, med Bevægethedens og Hjertelighedens Fylde bag. Der blev forunderligt højt til Loftet og vidt til Væggene i den lille, snævre og beskedne Logesal i Ringkøbing, naar Holst stod dér og tolkede sine Brodertanker. Det var, som løftede Loftet sig, og man saa Skæret af de evige Stjerner.

Men var han en Høvding, saa var han i lige saa høj Grad en Foregangsmand. Der var næppe den Ting i Ringkøbing, i Jylland, ja, i hele Danmark, der tog Sigte paa noget godt og fint, som ikke Holst havde sit Navn knyttet til. Utrolig

Br. S. F. O. Ravn, der blev Stor-Skatmester efter Br. L. P. Olsen i 1903 og senere Stor-Sekretær efter Br. Vald. Petersen, der døde i 1911

Br. Chr. Hede, der afløste Br. S. F. O. Ravn som Stor-Skatmester

Br. F. P. Guldager, der i 1908 blev udnævnt til Distr. Dep. Stor-Sire for Jyderne efter Erik Holst

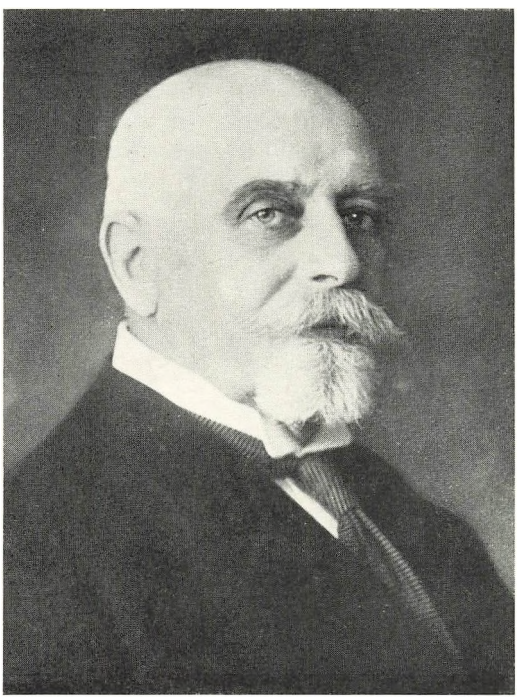

Br. O. Brun, der i 1910 blev Distr. Dep. Stor-Sire for Logerne i Næstved, Køge og Nakskov

Nye Mænd i Storlogen

var den gamle Doktors Arbejdsevne og Arbejdsdygtighed, utrolig var den Kundskab, han sad inde med paa de mest forskellige Omraader. Men han vogtede ikke over det, som sin egen Skat. Han øste ud med begge Hænder. Bare han kunde gøre noget godt derved.

Han var en god Mand for sin By og for sit Hjem, og han var en trofast og hjælpsom og opofrende Mand for sine Syge. Han skaanede sig aldrig. I det haardeste Vejr, ad ensomme og slette Veje, sad han mangen en Gang ved Nattetid i den gamle Læder-Lægestol, der som oftest var spændt fast paa en skrumplende Kassevogn, agende Fod for Fod for at naa frem til dem, der trængte til hans Hjælp paa den ugæstmilde og barske Holmslands Klit. Og alt dette gjorde han med et Smil og med venlige, varme Ord . . . .

Han var et stort Menneske. Han var en ægte Odd-Fellow. Ægte til Marven.

OMKRING STORLOGENS MØDE I 1908

Mødet afholdtes den 17. og 18. August, og samtlige valgte og udnævnte Embedsmænd var til Stede, Der var een ny Loge repræsenteret, Loge Nr. 1 Norvegia af Christiania, stiftet den 18. Februar 1908. Det oplystes iøvrigt, at Stor-Siren selv havde indstiftet Logen, og at Højesteretsadvokat Samuel Johnson var blevet dens Over-Mester. Den stiftedes med et Medlemstal paa 39, men allerede den 31. Marts s. A. havde den 52 Medlemmer.

TIDEN MELLEM MØDERNE

Det fremgik af Stor-Sirens Beretning, at daværende Finansminister Christopher Hage for 3 Aar siden havde rettet den Opfordring til ham, om ikke Ordenen, i Lighed med, hvad der var sket i Island, vilde bygge et Spedalskheds-Hospital i Vestindien. Stor-Siren havde svaret, at Ordenen som saadan ikke kunde paatage sig det, men at der var en Mulighed for, at Brødrene indenfor Ordenen maaske vilde stille sig i Spidsen for et saadant Foretagende. Som Brødrene forlængst selv vidste, skete dette, og der var nu Udsigt til – sagde Stor-Siren – at Hospitalet kunde indvies i Foraaret 1909. De 60,000 Kr., det skulde koste, var

skaffet til Veje. En af de første, der sendte et Bidrag, var Ingolfur-Logen i Reykjavik. Den sendte 1200 Kr. i taknemmelig Erindring om Spedalskheds-Hospitalet dér.

Det kendte – men nu svagt benyttede – Ordensmærke, der sælges til Fordel for Logernes Enkefond, var kommet til Verden. Idéen skyldtes den senere Stor-Marskal Br. Lytthans-Petersen og Br. N. Th. Rosenørn, den kgl. Porcelænsfabrik.

Endelig bør det nævnes, at der den 27. Juli 1906 i Odd-Fellow Palæets store Festsal havde fundet en Formiddags-Ordensfest Sted til Ære for det islandske Altings Medlemmer, som i de Dage efter Indbydelse af den danske Regering aflagde København et Besøg. Blandt disse var to Brødre af Ingolfur-Logen, Distriktslægen Gudmundur Bjørnson og Bankdirektør Trygve Gunnarson.

Festen overværedes af en stor Kreds af Brødre og Rebekka-Søstre og som Gæster var Altingets Medlemmer, flere af Ministrene, Kabinetssekretæren, Rigsdagens Formænd og forskellige andre til Stede. Stor-Siren havde talt og efter Festlogen var der Frokost.

EMNER OG RESULTATER

Der forelaa et Forslag om, at gifte Kvinder, selv om de ikke var gift med Odd-Fellows, kunde blive Medlem af en Rebekka-Loge. Men Forslaget nægtedes Fremme, idet det stred mod Kontrakten med den suveræne Storloge, hvorefter kun Brødres Hustruer og ugifte Døtre kunde blive Rebekka-Søstre.

Der forelagdes et stort og omstændeligt Forslag til Love for Odd-Fellow Foreninger. Det blev henlagt til næste Møde.

Rebekka-Logerne efterlyste paany det nye Ritual, som Stor-Siren havde lovet dem. Stor-Siren svarede, at det var lykkedes ham at skaffe et saadant i en Form, der var brugelig herhjemme, men han ansaa dog ikke det Resultat, der herved var naaet, for fuldstændig afsluttet.

Loge Nr. 9 Andreas i Kalundborg fik Lov til at føre Navnet Andreas Holck, hvad der havde været Meningen ved Stiftelsen, men man maatte jo ikke benytte nulevende Personers Navn som Ordensnavn. Derfor var det kun blevet til Andreas den Gang.

Et Forslag om, at Storlogen skulde nedsætte et Udvalg til at sørge for, at gode Foredrag blev skaffet til Veje, trykt og sendt rundt til Odd-Fellow Foreningerne til Oplæsning dér, blev henvist til Stor-Siren, for at han kunde tage Bestemmelse herom.

Efter Forslag af den senere Stor-Sire, Chr. Skeel, vedtoges det, at enhver Loge skulde være pligtig til i et dansk Selskab at tegne en Forsikring stor 150 Kr. paa hvert tiltrædende nyt Medlems Liv, gældende fra Optagelsesdagen, betalbar til Logen og saaledes, at Forsikringen skulde tegnes ved Præmie en Gang for alle.

Det var at betragte som en Slags Begravelsesforsikring. Bestemmelsen blev ophævet i 1920.

Om Veteran-Juvélen var der en lang og trang Drøftelse. Hovedsagen var nemlig den, at det blev et alt for dyrt Hæderstegn for Logerne at uddele. Der var ikke saa faa, der nu kunde tilkomme Juvélen. Man var jo passeret Ordenens 25 Aars Jubilæum. Nogle mente, at man burde nøjes med et pænt Certifikat. Andre, at der til Bestemmelserne om Tegnet, saaledes som de var vedtaget paa Mødet i 1905, skulde føjes, at Storlogen for Fremtiden var forpligtet til at udlevere Juvélen af forgyldt Materiale til en Pris, der ikke oversteg 9 Kr. Men efterhaanden blev man træt af Drøftelserne, og til sidst vedtog man et af Br. Chr. Hede stillet Forslag, der kort og godt lød saaledes: Tildeling af Veteran-Juvélen indenfor den danske Jurisdiktion af I. O. O. F. finder ikke mere Sted.

Kan man ikke sige: Kedeligt. Saaledes som de oprindeligt vedtagne Bestemmelser lød, var der alligevel noget vist festligt over dette Veterantegn.

Et Forslag om, at Lejrens Grader skulde kaldes 4., 5. og 6. Grad, henlagdes til et senere Møde.

Endelig forelaa der fra Lovudvalget et Forslag til Ændring af Grundloven for Storlogen og af dennes Forretningsorden. Vi skal ikke komme nærmere ind paa Forslaget, hvis Hovedformaal naturligvis havde været det, at lovfæste alle de Fortolkninger af den ældre Grundlovs Bestemmelser, som i Tidens Løb havde fundet Sted og at samarbejde vedtagne Ændringer. Kun skal vi bemærke, at Stor-Siren ved Forslagets Forelæggelse udtalte, at der navnlig var to Hovedpunkter, der interesserede: at Storlogen kun skulde samles hver 4. Aar, som Skik var i Sverige. Man kunde derved spare Storlogens Kasse for adskillige Udgifter. Og at Stor-Repræ-

sentanternes Antal skulde indskrænkes til een for hvert Hundrede Medlemmer, dog at Lejrene og Rebekka-Logerne kun fik Ret til een, uden Hensyn til Medlemstal. Man havde nu 73 Repræsentanter. Det var altfor mange. Sverige og Tyskland, der talte ligesaa mange Loger og Medlemmer, kunde for Tiden nøjes med 48 og 30. Desuden skulde de udnævnte Embedsmænds Funktionstid fremtidig være 4 Aar, ligesom de valgte Embedsmænds.

Antallet af Stor-Repræsentanter blev indskrænket, saaledes at Loger over 210 Medlemmer og Lejre over 420 Medlemmer ikke skulde have over 4 Repræsentanter. Indskrænkningen havde dog ingen større Betydning i Øjeblikket. Den beløb sig kun til 12. Mødetiden blev fastsat til den 1. Mandag i September, og de fire Aar mellem Logemøderne toges tilbage. Man vilde mødes hvert andet Aar som hidtil. Forslaget kom dog igen i 1914 og blev vedtaget, saaledes at det skulde træde i Kraft 1916. Det gjorde det ogsaa. Men Bestemmelsen blev ført tilbage til de to Aar igen i 1920.

Inden Mødet sluttedes, var der Valg. Det var Genvalg for de valgte Embedsmænd. Til Stor-Kapellan udnævntes Br. A. Grønlund, til Stor-Marskal Br. Chr. Hede og til Stor-Vagt Br. J. N. Levin. Til Afløser af afdøde Erik Holst som Distr. Dep. Stor-Sire blev Br. F. P. Guldager, Odin-Logen, udnævnt, og Br. C. F. V. Lund udnævntes paany. Br. Landfysikus Gudmundur Bjørnson blev Distr. Dep. Stor-Sire for Island.

TIDEN OG TALLENE

Medlemstallet var den 31. Marts 1905 ialt 3137 Brødre i Underlogerne og 35 Brødre og 82 Søstre i Rebekka-Logerne. Medlemstallet i Lejrene var 380. Den 31. Marts 1908 var Medlemstallet henholdsvis 3375, 36, 90 og 476.

Logernes Formue var 582,664 Kr. 98 Øre. De særlige Fonds 4056 Kr. 51 Øre. Enkefondenes var 579,531 Kr. 18 Øre. Rebekka-Logernes Formue var 5946 Kr. 77 Øre og Lejrenes 21,046 Kr. 90 Øre.

SPEDALSKHEDS-ASYLET I VESTINDIEN

Som foran fortalt var der i 1905 sket Henvendelse til Stor-Siren om Ordenens Bistand til Oprettelse af et Spedalskheds-Asyl i Vestindien. I den Anledning blev

Pladsen omkring Asylet

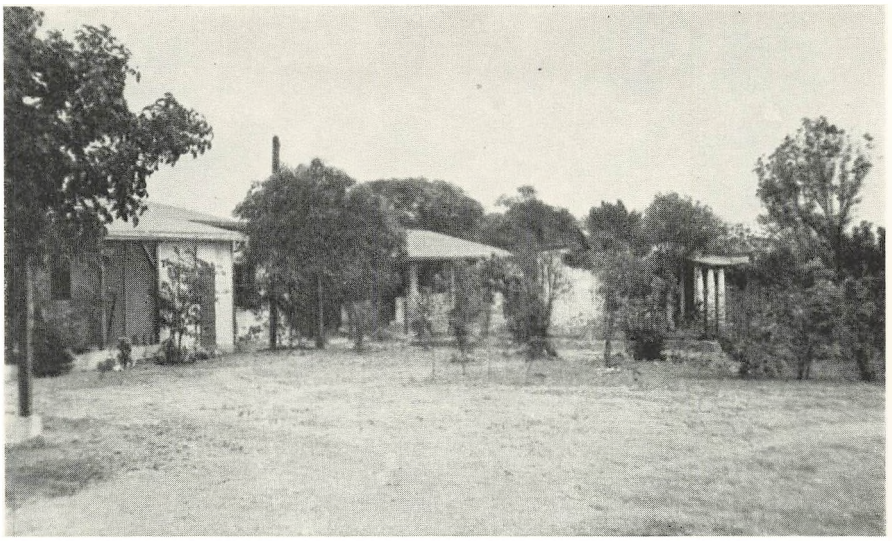

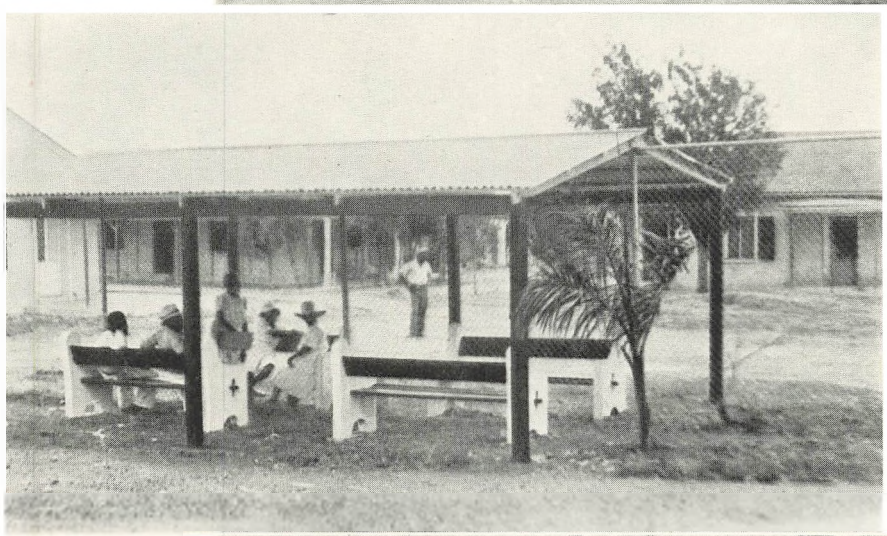

Der passiares med de Syge med et Traadnet imellem

Asylets lille Kirke

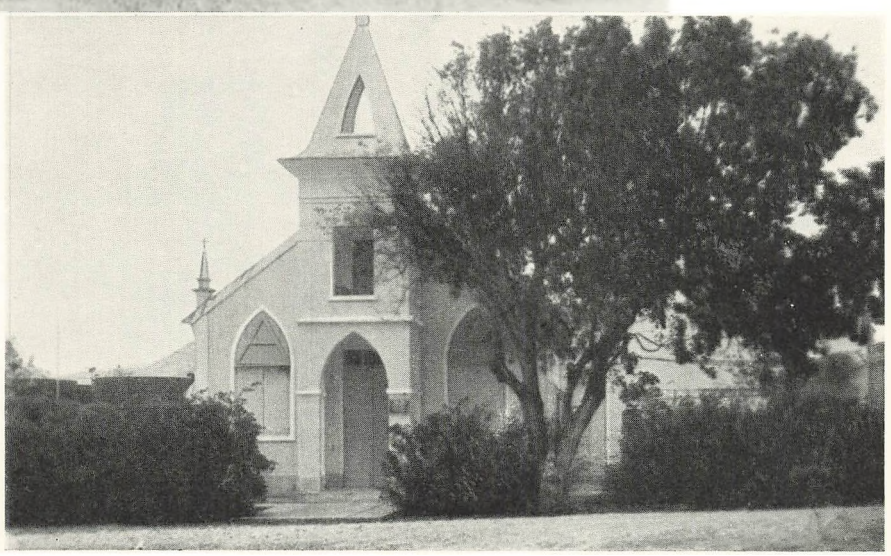

Billeder fra Christianssted paa Sct. Croix, i hvis Nærhed Spedalskheds-Asylet, som rejstes paa Ordenens Foranledning, er beliggende

Søndagsglæde i Christianssted

Mere Søndagsglæde

3 smaa Sorte delikaterer sig med en Banan

Billederne er stillet til Raadighed til Gengivelse af Forfatteren Hakon Mielche

Professor Edv. Ehlers sendt til Vestindien for at undersøge Forholdene, og da han anbefalede Sagen, og Logerne sluttede sig til den, blev der til dens videre Fremme nedsat et Udvalg bestaaende af Brødrene Stor-Sire Dr. Petrus Beyer som Formand, Dept. Stor-Sire Grosserer E. D. Jacobson, Hofjægermester O. Brun, Dr. med Edv. Ehlers, Stor-Sekretær Kaptajn S. F. O. Ravn og Overretssagfører Chr. Hede.

Indsamlingen var planlagt paa samme Maade som med Hensyn til Hospitalet i Island. En Indsamling blandt Brødrene og en Henvendelse til Offentligheden. Og Opgavens Løsning lykkedes. I Løbet af nogle Aar var der indsamlet de 60,000 Kr., der skulde til, og paa Storlogemødet i 1908 meddelte Stor-Siren, som vi véd, at der var al Grund til at tro, at Asylet kunde staa færdigt til Aflevering i Eftersommeren 1909.

Dette skete ogsaa, dog først den 15. November. Om hvorledes Afleveringen fandt Sted lader vi Stor-Siren selv fortælle, idet vi forudskikker, at han i September havde overværet den suveræne Storloges Møde i Seattle i U. S. A., og at han var ledsaget af sin Hustru. Han fortæller:

Efter Mødet i Seattle tog jeg til New York og derfra gik Rejsen til det andet Hovedpunkt for min Rejse, de dansk-vestindiske Øer. Efter en meget haard Overrejse naaede vi velbeholdne St. Thomas, hvor vi blev hilst velkommen af Landfysikus Mortensen og Grev Moltke, Chefen for Gendarmeriet, der skulde modtage os for Guvernøren. Med disse to Herrer rejste vi saa til Frederikssted paa Sct. Croix, og kørte derfra i Gendarmeriets Vogn, der var sendt til vor Afhentning, til Christianssted, hvor Spedalskheds-Asylet ligger tæt udenfor Byen. Vi modtoges i Christianssted af Guvernør Limpricht og hans Frue og blev indbudt til at være deres Gæster under vort Ophold paa Øen. Min første Vandring gjaldt Hospitalet — dog først efterat de fornødne Visitter var aflagt, og da navnlig een hos Landfysikus Kalmer, der altid havde været Foretagendet mindre venligt stemt. Imidlertid naaede vi dog hurtigt ved at tale lidt om Tingene til fuldkommen Forstaaelse.

Selve Asylet var næsten færdigt, saaledes at det i Løbet af en 8 Dages Tid kunde afleveres. Det laa ganske dejligt, lige ud til Havet, men det havde ganske vist et kedeligt Naboskab med Sukkerfabriken, hvis Røg kunde være ret ubehagelig. Det er dog kun en ganske bestemt Vindretning, der kan skabe Ubehag, og denne Vindretning er meget sjælden.

Den 15. November var sat til Overleveringen, og paa denne Dag samledes om Formiddagen hele Kolonialraadet for Sct. Croix og alle Øens Honoratiores samt en Del Borgere fra Christianssted i Guvernementshusets store Sal, hvor jeg kort efter mødte, indført af Guvernøren og forestillet af ham for Raadets Medlemmer.

Jeg oplæste derefter Gavebrevet paa Asylet og Vilkaarene for Gaven, hvorefter jeg afleverede Asylet til Guvernøren og Kolonialraadet. Det modtoges af Landfysikus Kalmer, der svarede paa Raadets Vegne med en Takketale, hvorefter Guvernøren bragte Regeringens Tak.

Jeg fastnaglede saa ude over Hovedindgangen til Asylet en Sølvplade, paa hvilken der staar: Odd-Fellow Ordenens Spedalskheds-Asyl, rejst af danske Borgere paa Odd-Fellow Broderskabets Initiativ.

Hermed var min Gerning derovre endt, og jeg rejste tilbage til Danmark, efter at min Hustru og jeg havde været Genstand for den mest udsøgte Opmærksomhed og Gæstfrihed fra Guvernør Limpricht og Hustrus Side og ligesaa fra Landfysikus Mortensens og mange andres.

Jeg tror at kunne udtale, at vor Gerning derovre i vor fjerne Koloni atter har bidraget stærkt til at hæve Odd-Fellow Ordenens Navn og til at bringe Ordenen frem i første Linje mellem de velgørende Institutioner . . . .

Vi skal kun tilføje, at Vilkaarene for Gaven i Hovedsagen var de samme, som dem vi kender fra Spedalskheds-Hospitalet i Island.

OMKRING STORLOGENS MØDE I 1910

Mødet afholdtes den 5. og 6. September, og alle de valgte og udnævnte Embedsmænd var mødt. Der var mødt Repræsentanter for 2 nye Loger, Nr. 36 Treuga Dei i Odense, stiftet den 26. Marts 1909, og Nr. 37 Thomas Wildey i Fredericia, stiftet den 28. Marts 1909, samt Repræsentant for en ny Lejr, Nr. 5 Sct. Knud i Odense, stiftet 27. Marts 1909, og en norsk Rebekka-Loge, Nr. 1 Sct. Sunniva i Christiania.

TIDEN MELLEM MØDERNE

Stor-Siren udtalte i sin Beretning, at han havde Indtrykket af, at der i de sidste Aar var en glædelig Fremgang i aandelig Henseende indenfor Ordenen. Det gamle

Sygekasseprincip syntes at svinde mere og mere og blive erstattet af det eneste virkelige Ordensprincip, der findes saa klart udtrykt i vort Ritual, og i det hele taget gennemsyrer alt vort Arbejde, nemlig dette, at hele vor Gerning maa gaa ud paa at gøre os selv og vore Medmennesker bedre og kærligere i alle Livets Forhold.

Han henledede i samme Forbindelse Opmærksomheden paa Ordensmærket og glædede sig over en Række Legater, der i Aarets Løb var stiftet til Gavn for Broderskabet. Han nævnede en halv Snes saadanne til et samlet Beløb af ca. 50,000 Kr.

Endvidere fremhævede han, som et Resultat af Amerikarejsen, at den suveræne Storloge paa sit Møde i Seattle havde vedtaget, at Damer fremtidig kunde optages i Rebekka-Loger udenfor den amerikanske Jurisdiktion, uanset at de var gift med Mænd, der ikke var indviet i den uafhængige Odd-Fellow Orden. Lettere sagt: at alle baade gifte og ugifte Kvinder, fremtidig kunde blive Medlem, dersom de ellers opfyldte Betingelserne for at kunne optages.

Endvidere blev det meddelt, at Br. O. Brun var blevet udnævnt til Distr. Dep. Stor-Sire for Logerne i Næstved, Køge og Nakskov.

EMNER OG RESULTATER

Der forelaa et Forslag om, at godstaaende Brødre, der havde naaet 60 Aars Alderen og havde været Medlem af en Loge i 25 Aar, fremtidig burde være kontingentfri. Forslaget kom imidlertid ikke til Behandling, da det ikke var understøttet.

Vedtagelsen fra forrige Møde om Logernes Pligt til at forsikre deres Medlemmers Begravelseshjælp i et Livsforsikringsselskab med 150 Kr., var der nogle, som ønskede ophævet. Eller i anden Række ændret til, at Logerne skulde baandlægge et saadant Beløb. Det blev dog ikke vedtaget.

Et Forslag om, at Mandslogernes Kontingent skulde forhøjes med 50 Øre maanedlig for et Tidsrum af 6 Aar, og at der heraf skulde dannes en Grundfond under Navnet Hjælp til Selvhjælp. Af Renterne efter de 6 Aars Forløb skulde $\frac{1}{5}$ henlægges, indtil Fonden havde naaet en Størrelse af 200,000 Kr. Fra dette Tidspunkt skulde hele Renteindtægten anvendes til Hjælp. Forslaget gav Anledning til en lang Drøftelse, men blev til sidst henlagt som uigennemførligt for Tiden.

Der blev givet de Distr. Dep. Stor-Sirer Medlems- og Stemmeret i Storlogen uanset, at de ikke maatte være Stor-Repræsentanter, dog kunde de aldrig afgive mere end een Stemme.

Rebekka-Logerne havde faaet det nye Ritual, de saa længe havde lyst efter. Da det imidlertid indeholdt flere Grader, end det tidligere, nemlig nu et Indvielsestrin og tre Trin, blev det bestemt, at der skulde betales mindst 20 Kr. for Optagelsen og mindst 5 Kr. for hvert Trin. Ritualet, der var udarbejdet af den norske Loge Nr. 1 Norvegias Stor-Repræsentant, Sam. Johnson, havde været forelagt Udvalget for Loger og Lejre, der indstillede, *at Ritualet benyttedes indtil videre,* da Tiden havde været for kort til en grundig Gennemgang. Man vedtog dette, og gav Udvalget Tilladelse til senere at fremkomme med en ny Indstilling.

Der forelaa et Forslag fra en Odd-Fellow Forening om, at der skulde gives disse Foreninger Tilladelse til at bære Regalier ved deres Møder. Det blev besluttet, at Forslaget var uantageligt af ordensmæssige Grunde.

Odd-Fellow Foreningerne var i det Hele taget stærkt paa Tale. Det kneb vedblivende med at finde en Ordning af disses Sammenhæng med Ordenen, og Stor-Siren opfordrede meget stærkt Storlogen til at komme til en Ende med den stadigt tilbagevendende Forhandling om Foreningerne, hvis Opgave han nærmest syntes at være den at føre en vegeterende Tilværelse. Efter at have talt vidt og bredt om Sagen enedes man endelig om følgende Bestemmelse som en Tilføjelse til Grundloven:

Odd-Fellow Foreninger kan stiftes af mindst 5 Brødre, der skal have tredje Grad. I disse Foreninger maa kun optages Ordensbrødre, og de stilles under Tilsyn og Vejledning af et staaende Udvalg, bestaaende af 3 Stor-Repræsentanter, hvoraf mindst 2 skal være bosiddende udenfor København, samt af de Distr. Dept. Stor-Sirer.

Udvalget fik Paalæg om at fremkomme med Forslag til Love for Foreningerne.

Det oversendte Forslag om, at Lejrenes Grader skulde kaldes 4., 5. og 6. Grad, forkastedes. Man mente, at Forslaget var vildledende, eftersom Lejrene var en i Forhold til Logerne ganske uafhængig Institution.

Det blev meddelt, at Br. Skoleinspektør Carl Michelsen, der var en anset Forsker af de forskellige hemmelige Selskabers Historie, deres Ritualer og Symboler,

havde beskæftiget sig med en Revision af Ritualet, et Arbejde, der imidlertid var blevet afbrudt ved hans Død. Efter hans Død havde Br. Chr. Skeel fortsat Arbejdet og udarbejdet et Forslag til Tillæg til og Forandringer i Graderitualet for Underlogerne. Udvalget for Loger og Lejre havde haft Forslaget til Gennemsyn og udtalte sin varmeste Anerkendelse af det store og fortjenstfulde Arbejde, som var nedlagt i Værket, samtidig med at det indstillede, at den Del af Ritualet, der omhandlede Indvielsesgraden og 1. og 2. Grad vedtoges. Med Hensyn til 3. Grad havde Stor-Siren givet Ordre til, at den skulde udføres for den samlede Storloges Medlemmer, og Udvalget overlod derfor Spørgsmaalet om denne Grads Vedtagelse til det frie Skøn. Udførelsen havde fundet Sted den foregaaende Aften i Hafnia-Logen.

Forhandlingen om Forslaget var baade lang og omstændelig. Nogle foreslog at bibeholde det gamle Ritual. Andre fraraadede at vedtage noget i Aar. Atter andre vilde have Symboliken i 2. Grad ændret. Fra enkelte Sider ønskede man Forkortelser.

Tilsidst vedtoges følgende af Br. Chr. Hede stillede Forslag:

Idet Storlogen udtaler, at man finder det ønskeligt, at der foretages visse Ændringer ved Fortolkningerne i 3. Grad og erkender, at det af Br. Stor-Repræsentant Chr. Skeel udarbejdede Udkast danner et udmærket Grundlag for Spørgsmaalets Løsning, godkender den den af Stor-Siren til den værdige Hafnia-Loge givne Tilladelse til at benytte det i den foreliggende Form og ønsker det paany forelagt efter foregaaende Udvalgsbehandling — muligt i ændret Form — ved næste Storlogemøde. Forinden Fortolkningerne til Ritualet bliver endeligt fastsatte for hele Ordenen, kan der gives Logerne Lejlighed til forsøgsvis at benytte det ....

Det var altsaa en saadan Tilladelse, der forud var givet Hafnia-Logen.

Til Udvalget udnævnte Stor-Siren Stor-Repræsentanterne Sam. Johnson, H. Hvedstrup og F. P. Guldager.

Endelig overraskede man Stor-Siren med en Adresse, der udtalte Ønsket om, at han vilde lade sig male — som en Pendant til Stor-Mester Andreas Holcks Billede — og saaledes, at Billedet en Gang kunde overgaa i den danske Storloges Eje.

Det var den Dep. Stor-Sire, der paa Broderskabets Vegne overrakte Adressen, idet han med varme og hjertelige Ord takkede Br. Stor-Sire for hans store Arbejde

til Ordenens Gavn og tolkede den Hengivenhed og Beundring, man nærede for ham. Han bad desuden Stor-Siren selv bestemme Kunstneren.

Br. Stor-Sire takkede bevæget for Æren og hver enkelt Broder, der havde sluttet sig til de Tanker om Ordenens Grundsætninger, der var hans.

Det blev Kunstneren Herman Wedel, der kom til at udføre Maleriet.

TIDEN OG TALLENE

Den 31. Marts 1908 var Medlemstallet i Underlogerne 3375, i Rebekka-Logerne 36 Brødre og 90 Søstre og i Lejrene 476. Den 31. Marts 1910 var Medlemstallet henholdsvis 3487, 45 og 155 og 493.

Logernes Formue var 596,497 Kr. 79 Øre og Enkefondenes 643,573 Kr. 27 Øre. De særlige Fonds 23,764 Kr. 91 Øre. Rebekka-Logernes Formue var 7138 Kr. 68 Øre. De særlige Fonds 3663 Kr. 41 Øre. Lejrenes Formue var 20,543 Kr. 31 Øre.

Inden næste Storlogemøde var atter en af Storlogens Embedsmænd gaaet bort. Det var

STOR-SEKRETÆR VALDEMAR PETERSEN

der døde den 25. Juni 1911. Stor-Sekretær Valdemar Petersen, der var født den 11. Marts 1848, tilhørte Ordenen fra Progres-Logens Stiftelsesdag, altsaa fra den 1. December 1881. Han var adskillige Gange denne Loges Over-Mester, og han var fra 1898 til 1903 Over-Mester i Rebekka-Logen Caroline Amalie. Ved Oprettelsen af Storlogen i 1884 fik han Sæde dér og var siden uafbrudt Medlem af denne. Siden 1891 var han dens Stor-Sekretær.

En levende Intelligens, betydelig Viden paa mange Omraader og litterære Interesser var de Egenskaber, der sammen med en aldrig svigtende Omhu og en altid glad Imødekommenhed gav ham en naturlig Adgang til at gøre Fyldest i det brydsomme Arbejde, der er en Stor-Sekretærs. At det samtidig var ham en forfriskende Afveksling fra den daglige Trædemølle i Københavns Magistrat, hvor han var ansat, er der ingen Tvivl om.

Foruden alt det tjenstlige Arbejde indenfor Storlogen, han maatte udføre, og hvor han efterhaanden blev som et levende Leksikon, foreligger der forskellige Ordensskrifter fra hans friske og levende Pen. Han skrev Progres-Logens Jubilæumsskrift og Rebekka-Logen Caroline Amalies Festskrift i 1906. Men hans mest

værdifulde Arbejde er dog det Festskrift, der udkom ved Ordenens 25 Aars Jubilæum i 1903, og hvori han paa en knapt tilmaalt Plads gør Rede ikke alene for Ordenens Historie herhjemme, men ogsaa fortæller om de andre europæiske Ordensgrenes Historie og endelig i hastige Rids giver en Oversigt over selve Ordenens Historie fra Mydernes Tid og indtil Tiden omkring 1903. Ikke mindst er det en Glæde at læse det lille Afsnit om Arbejde og Formaal, hvormed han indleder Værket. Det er præget af et smukt og redeligt Odd-Fellow Sind. Og klogt og naturligt, bevæget optaget af Emnet og stærkt grebet af Ordenslærens Betydning, gør han Rede for dens opdragende og styrkende Værdi paa en saadan Maade, at man forstaar, hvilken Livsbetydning den ogsaa har haft for ham selv. Han var Ordenen en god og trofast Mand.

Valdemar Petersen

OMKRING STORLOGENS MØDE I 1912

Mødet fandt Sted den 7. og 8. Oktober. Det var udsat under Hensyn til at det Udvalg, der havde Ritualet for Underlogerne til Behandling, endnu ikke var blevet færdig med sit Arbejde.

De valgte og udnævnte Embedsmænd var mødt. Dog var Stor-Sekretær Vald. Petersen og Stor-Vagt N. J. Levin afgaaet ved Døden. Den første var, som bekendt, afgaaet ved Døden den 25. Juni 1911. Den sidste den 27. December 1910. I Vald. Petersens Sted var paa foreskreven Maade ved Udsendelse af Stemmesedler og Forslag til Stor-Repræsentanterne blevet valgt den hidtidige Stor-Skatmester S. F. O. Ravn, og denne blev derefter afløst af den hidtidige Stor-Marskal Chr. Hede. Til Stor-Sekretær var tillige foreslaaet Br. Grosserer Dannemand-Nielsen og til Stor-Skatmester Br. Stationsforstander Johansen. Til Stor-Marskal var Br. Lytthans-Petersen bleven udnævnt og til Stor-Vagt Br. Hans Nielsen.

Der var kun mødt Repræsentant for een ny Loge, Loge Nr. 38 Humanitas af Nykøbing, Falster, stiftet den 7. Januar 1912.

TIDEN MELLEM MØDERNE

At der i de forløbne to Aar kun var stiftet een ny Loge maatte man imidlertid ikke, sagde Stor-Siren i sin Beretning, betragte som et Tegn paa Stilstand. Tværtimod rørte der sig et ualmindelig stærkt interesseret Liv paa mange Omraader. Ikke mindst i Logerne havde Ritualspørgsmaalet været drøftet med Iver, og han haabede derfor, at Spørgsmaalet maatte blive løst i dette Møde og for længere Tid. Fra Foreningerne havde der været mange Ønsker om Foredrag, som et Middel frem mod Maalet: Oprettelse af en Loge, og han og Br. Chr. Skeel havde søgt at imødekomme alles Ønsker. Rebekka-Logen Thyre Danebod havde stiftet en Ungdomsforening for Broderskabets Børn, Foreningen Fremtiden, den Forening der, som vi ved, var Br. Chr. Skeels Hjertebarn i alle de Aar, han levede.

Til sidst spurgte han, om ikke alting talte for, at Storlogen blev Ejer af Palæet og henledte Opmærksomheden paa, at der burde findes en Udvej til at indskrænke de store Udgifter ved Storlogemøderne.

Det kan i denne Forbindelse oplyses, at Ingolfur-Logens Stor-Repræsentants Møde kostede Storlogen 385 Kr., heraf 230 Kr. i Diæter i 23 Dage og Billet frem og tilbage Reykjavik–København 155 Kr.

EMNER OG RESULTATER

Der var adskillige Ting til Forhandling, men det meste gled saa temmelig glat og giver derfor ikke Anledning til mange Bemærkninger. Der forelaa Meddelelse fra Rebekka-Loge Thyre Danebod om Stiftelsen af den før nævnte Ungdomsforening, Fremtiden. Den blev hilst med Glæde og fik 100 Kr. i Tilskud.

Udvalget for Odd-Fellow Foreningerne oplyste, at man nu endelig havde faaet udarbejdet et Forslag til Love for disse Foreninger, der var godkendt af Stor-Siren, og henstillede derefter at Udvalget blev ophævet som upraktisk og afløstes af en Special Deputeret Stor-Sire, hvortil man foreslog Br. Chr. Skeel. Storlogen tiltraadte Forslaget og Br. Chr. Skeel udtalte sin Glæde ved at overtage det Hverv, man vilde betro ham, og som han fandt meget interessant. Men man maatte ikke regne med store Resultater lige med det samme.

Rebekka-Logerne fik sig en ny Grundlov, hvis Vedtagelse ikke voldte Vanskeligheder af Betydning og som i de store Principper sluttede sig til Principperne i

Grundloven for Underlogerne. En Bestemmelse i § 46, der lød saaledes: Valgbar til Storlogen er enhver Broder eller Søster, som har tjent som O.-M. i een Termin i en Rebekka-Loge, gav dog Anledning til langsommelige Drøftelser i Mødet i 1914.

Et Forslag angaaende Ændring i Sygehjælps-Bestemmelserne gaaende ud paa, at Ordene: skal være berettiget til en Understøttelse o. s. v., rettedes til: skal, *hvis han trænger til det,* være berettiget o. s. v. — var til Behandling.

Udvalget for Lovgivning stillede et Ændringsforslag, der blev forkastet. Og bagefter forkastede man Hovedforslaget.

Et Forslag om, at der i Logerne kunde optages tjenende Brødre, der kun fik Indvielsesgraden, intet skulde betale i Indskud eller i Kontingent og hvis Opgave det skulde være at betjene Brødrene efter Møderne og ved Fester, blev forkastet.

Dep. Stor-Sire E. D. Jacobson sagde det forløsende Ord: Jeg kan ikke lide Tanken, tjenende Brødre. Her skal alle være lige.

Haand og Hjerte vilde gerne have 2000 Kr. mere om Aaret til Driften. Alting blev efterhaanden dyrere og dyrere. Det blev ordnet paa den Maade, at Lejrene skulde betale et Bidrag af 50 Øre pr. Medlem og Logerne 1 Kr. 25 Øre i Stedet for som hidtil 1 Kr.

Lejrene ønskede deres Grundlov, der var vedtaget for 7 Aar siden, revideret. Det blev vedtaget hertil at nedsætte et Udvalg bestaaende af Lejrenes Hovedpatriarker med Stor-Siren som Formand.

Et Forslag om, at Brødre, der havde været Medlemmer af en Loge i 30 Aar og var fyldt 65 Aar, skulde være kontingentfri, blev velvilligt modtaget, og det vedtoges, at Logerne kunde optage en saadan Bestemmelse i deres særlige Love.

Et Forslag om, at Bestemmelsen om Valg af Stor-Repræsentanter ændredes derhen, at hver Loge eller Lejr kun skulde vælge een Repræsentant uden Hensyn til Medlemstal, blev forkastet. Forslaget var begrundet med, at dets Gennemførelse vilde gøre Storlogen mere handledygtig og bedre i Stand til at give Sagerne en virkelig saglig Behandling. Som man maaske erindrer, skulde der paa dette Tidspunkt i Logerne vælges en Repræsentant for hver 70 Medlemmer, og i Lejrene en for hver 140 Medlemmer.

Et Forslag om, at Storlogen skulde overtage Palæet som sit, blev udsat, for at Problemet kunde blive drøftet i Provinslogerne.

Det vedtoges, at Storlogens nuværende Medlemmer skulde optages i Rebekka-Logen uden Afgift til Logen, og at Storlogens Medlemmer fremtidig skulde være godstaaende Medlemmer af Rebekka-Institutionen.

Udvalget for Rebekka-Ritualet oplyste, at det ikke var kommet til Ende med Arbejdet og ønskede Udsættelse. Man mente det rimeligt, at der gaves Rebekka-Logerne Lejlighed til at danne sig et Skøn over Ritualets Værdi og at de formentlig med Rette kunde protestere imod, at deres Ritual blev forelagt Storlogen til Drøftelse, naar ikke alle dens Stor-Repræsentanter var Medlem af en Rebekka-Loge.

Som man vil se, rettedes dette Misforhold ved den foran omtalte Vedtagelse.

Endelig vedtog man enstemmigt det nye Ritual for Underlogerne, saaledes som det nu forelaa, og der herskede almindelig Tilfredshed med den Maade, hvorpaa Udvalget havde løst sin Opgave. Stor-Siren bragte derefter Udvalget en varm Tak for dets udmærkede Arbejde, og dertil sluttede Storlogens Medlemmer sig ved at rejse sig.

Til sidst skred man til Valg.

Til Stor-Sire genvalgtes Petrus Beyer, til Dep. Stor-Sire E. D. Jacobson, til Stor-Sekretær S. F. O. Ravn, til Stor-Skatmester Chr. Hede. Valget skete efter Storlogens Ønske ved Akklamation.

Til Stor-Kapellan, Stor-Marskal og Stor-Vagt for de følgende 4 Aar udnævntes derefter henholdsvis A. Grønlund, E. Lytthans-Petersen og Hans Nielsen.

Endelig udnævntes følgende Distr. Dep. Stor-Sirer: Br. C. F. V. Lund for Logerne og Lejrene paa Fyn, Br. F. P. Guldager for Logerne og Lejrene i Jylland, Br. O. Brun for Logerne i Kalundborg, Næstved, Køge og Nakskov, Br. Gudmundur Bjørnson for Logen paa Island og Br. Sam. Johnson for de norske Loger.

TIDEN OG TALLENE

Medlemstallet var den 31. Marts 1910 ialt 3487 Brødre i Underlogerne, 45 Brødre og 155 Søstre i Rebekka-Logerne og 493 Brødre i Lejrene. I 1912 var Medlemstallet henholdsvis 3630, 58 og 177 og 557.

Logernes Formue var 590,858 Kr. 70 Øre. De særlige Fonds 63,543 Kr. 13 Øre. Enkefondenes var 717,199 Kr. 70 Øre. Rebekka-Logernes Formue var 8996 Kr. 10 Øre. De særlige Fonds 4594 Kr. 03 Øre. Lejrenes Formue var 19,313 Kr. 51 Øre. De særlige Fonds 2000 Kr.

OMKRING STORLOGENS MØDE I 1914

Mødet afholdtes den 22. og 23. Maj og ikke, som det egentlig skulde have været, i September. Grunden var den, at baade Stor-Siren og den Dep. Stor-Sire den 22. Maj kunde fejre 25-Aars Jubilæum i deres høje Embeder og at man i den Anledning ønskede at samles med dem til en Festlighed.

Alle Embedsmændene havde givet Møde, og der var mødt Repræsentanter for følgende nye Loger: Loge Nr. 39 Sct. Kjeld i Viborg, stiftet den 27. Oktober 1912, Loge Nr. 40 Kong Skjold i Holbæk, stiftet den 15. Februar 1914, Loge Nr. 41 Petrus i Thisted, stiftet den 13. April 1914, Rebekka-Loge Nr. 3 Freja i Odense, stiftet den 5. Januar 1913 og Rebekka-Loge Nr. 4 Erica i Holstebro, stiftet den 14. April 1914 samt endelig en ny norsk Loge, Nr. 2 Eidsvold i Christiania og en ny norsk Rebekka-Loge Nr. 2 Urania samme Sted.

Desuden overværede de fire europæiske Ordenschefer, Gerlach fra Tyskland, Laurentz fra Sverige, Lanz fra Schweiz og Odink fra Holland en Del af Mødet.

TIDEN MELLEM MØDERNE

Stor-Siren udtalte i sin Beretning, at han glædede sig over det vaagnende Liv indenfor Rebekka-Logerne og haabede her paa en fortsat Blomstring, og samtidig takkede han den Special Dep. Stor-Sire Br. Chr. Skeel for dennes udmærkede Arbejde indenfor Foreningerne. Han nærede ikke den ringeste Tvivl om, at naar saa mange Foreninger havde gjort Springet fra Forening til Loge, skyldtes dette ikke mindst Br. Skeels Paavirkning. Det blev da ogsaa oplyst, at Br. Skeel ikke havde ligget paa den lade Side. Han havde besøgt og havde holdt Foredrag i 19 Foreninger Landet over, og han havde allevegne kunnet fastslaa, at der var baade Liv og Grøde i Foreningerne, bare man tog dem lidt under Armene og ikke lod dem leve i ensom Fjernhed.

Det blev meddelt, at den Distr. Dep. Stor-Sire for Norge, Samuel Johnson havde ønsket at træde tilbage fra sit Embede, saaledes at de norske Loger altsaa fremtidig kom til at staa umiddelbart under den danske Storloge. Stor-Siren beklagede denne Tilbagetræden, som indre Forhold imidlertid krævede.

Angaaende Bestemmelsen i § 46 i Rebekka-Logernes nye Grundlov om, at og-

saa Rebekka-Søstre var valgbare til Storlogen, havde Stor-Siren tilskrevet den suveræne Storloge, men Brevet var ikke kommen tidsnok til Behandling paa dennes Møde i 1912 og maatte derfor ligge over til Mødet i dette Efteraar.

Heller ikke med Hensyn til Rebekka-Logernes Ritual havde man faaet en Afgørelse. Paa en Forespørgsel fra Stor-Siren til den suveræne Storloge havde han faaet det Svar, at det henlaa til næste Storlogemøde.

Stor-Siren sluttede sin Beretning med en Tak til Brødrene for de 25 Aar, der var gaaet. Det havde været Lykkeaar for ham, Aar der havde givet hans Liv et Indhold, der ikke kunde beskrives, Aar, der havde kastet en Glans over hans Navn, som han aldrig havde drømt om.

EMNER OG RESULTATER

Der blev vedtaget en Rettelse til Grundloven for Storlogen angaaende Logernes Repræsentation til denne. Rettelsen gik ud paa, at Logerne skulde have een Repræsentant for de første 70 Medlemmer og een Repræsentant yderligere, naar Medlemsantallet var højere end 70. For Lejrene og Rebekka-Logernes Vedkommende var Tallet 140. Repræsentanterne skulde have saa mange Stemmer, som Medlemstallet berettigede til, beregnet efter een Repræsentant for hver 70 — eller 140 — eller Dele af dette Antal.

Et Forslag om, at Logerne ikke skulde forsikre deres Medlemmer for det tidligere som Begravelseshjælp bestemte Beløb 150 Kr. blev henlagt til næste Møde, og den samme Skæbne fik et Forslag til Rettelser i Bestemmelserne om Sygehjælpen.

Det vedtoges, at der til Embeder i en Rebekka-Loge kun kunde vælges og udnævnes Søstre, dog at der med Stor-Sirens Billigelse til Over-Mester kunde vælges en Ex.-Mester, som var i Besiddelse af Rebekka-Logens 3 Trin og Lejrenes K. P. G.

Endvidere vedtoges der en revideret Udgave af Grundloven for Lejrene.

Endelig vedtoges det, at Storlogen fremtidig kun skulde holde Møde hvert fjerde Aar. Dog skulde Mødet i 1916 afholdes.

EN STRID OM KVINDERNE

Som man vil se, var det en stille og mild Jubilæums-Fred, der til at begynde med hvilede over Storlogen. Røre kom der alligevel ud af det til sidst. Og det var

Stor-Repræsentant for Loge Nr. 29 Sct. Nicolai i Svendborg, C. P. Hedegaards Skyld.

Han angreb i en Skrivelse til Storlogen meget stærkt Vedtagelsen om, at Stor-Repræsentanterne skulde have Rebekka-Logernes 3 Trin. Selv havde han ikke fundet Anledning til at rette sig efter denne Vedtagelse. Han begrundede det med, at han var valgt efter de gamle Bestemmelser – et Standpunkt, der gav Stor-Siren Anledning til at nægte ham Stemmeret i dette Storlogemøde. Desuden gik han skarpt frem imod, at Kvinder, saaledes som Rebekka-Logens nye Grundlov bestemte, skulde være valgbare til Storlogen. Det maatte i hvert Fald saa forlanges, at de ogsaa skulde have Lejrenes K. P. G. og Underlogernes 3 Grader. Ellers blev det hele den reneste Meningsløshed.

Endvidere hævdede han, at Bestemmelsen om Stor-Repræsentanternes Forpligtelse til at være Medlem af en Rebekka-Loge var ulovligt vedtaget, fordi det – skønt saadant var paakrævet efter Forretningsordenen – ikke forud var vedtaget, at Forslaget, som sket var, skulde nyde hurtig Fremme.

Og endelig stillede han som en Løsning af dette saa indviklede Problem et Forslag til Ændring af Grundloven for Storlogen § 10 saaledes, at i Spørgsmaal, der behandledes i Storlogen, Rebekka-Logerne vedrørende, havde kun de Repræsentanter Stemmeret, som havde Rebekka-Logens 3 Trin og var godstaaende Medlem af en Rebekka-Loge. I Spørgsmaal angaaende Underlogerne havde kun disses Repræsentanter Stemmeret. Og i alle andre Sager havde alle Repræsentanterne Stemmeret.

Det var jo ikke noget helt stilfærdigt Angreb fra Br. C. P. Hedegaards Side, og Røre kom der da ogsaa ud af det. Vi lader Storlogeberetningen skildre denne Tildragelse, der formede sig som en lille

DRAMATISK SITUATION I EN AKT

Udvalgets Formand Br. Lytthans-Petersen oplæste Udvalgets Betænkning og bemærkede:

Selv om der blev begaaet en formel Fejl ved ikke at spørge Storlogens Medlemmer, om Forslaget skulde nyde hurtig Fremme eller ej, saa bliver Afstemningen og Vedtagelsen dog ikke ulovlig, naar Storlogens Medlemmer *uden* Indsigelse

stemmer over Forslaget. Derved giver Storlogen Fremgangsmaaden sin Sanktion. Udvalget foreslaar og indstiller, at Vedtagelsen af Lovbestemmelsen om Storloge-Medlemmernes Pligt til at være Medlemmer af en Rebekka-Loge vedblivende staar ved Magt, og at Tillægsforslaget til Grundlov for Stor-Logen § 10 bortfalder.

Han udtalte Ønsket om, at Storlogen ved en Afstemning bekræftede Lovforslaget fra forrige Storlogemøde. Han stillede Forslag i saa Henseende.

Stor-Repræsentant Samuel Johnson udtalte som sin Overbevisning, at ligesom Naturen havde bestemt, at Mand og Kvinde ude i Livet hver havde sit Felt at arbejde paa, saaledes burde det ogsaa være indenfor Ordenen: Brødrene skulde arbejde for sig, Søstrene for sig.

Stor-Repræsentant Hedegaard hævdede fremdeles, at han var valgt efter de gamle Regler og derfor havde Stemmeret i Storlogen.

Stor-Repræsentant Lytthans-Petersen svarede ham herpaa.

Udvalget foreslog, at Spørgsmaalet om Søstres Optagelse i Lejren lagdes tilside, indtil Svaret var indløbet fra den suveræne Storloge i Amerika.

Stor-Siren fastslog, at indtil Storlogen havde afgjort Spørgsmaalet, havde Stor-Repræsentant Hedegaard ikke Stemmeret.

Stor-Siren mente ogsaa, i Modsætning til Stor-Repræsentant Samuel Johnson, at Samarbejdet i Rebekka-Logerne mellem Søstre og Brødre gik saa udmærket, at man ikke behøvede at nære Frygt for det modsatte, hverken i Lejrene eller Storlogen.

Stor-Repræsentant Samuel Johnson troede ikke, at Flertallet af Brødrene vilde sætte Pris paa Kvindernes Drøftelse af vort Ritual. Som sagt: Mænd skulde arbejde for sit, Kvinder for sit. Det gav mere Udbytte.

Stor-Repræsentant Winther kunde slutte sig til Udvalgsbetænkningens første Del. For den sidste Dels Vedkommende syntes han, at Storlogen skulde stemme om Stor-Repræsentant Hedegaards Forbliven eller ej . . . Hvorledes er Forholdet for øvrigt i Amerika.

Stor-Siren udtalte, at Forholdet mellem de to Ordensgrene er saa forskelligt, at man ikke kan drage nogen Parallel imellem dem.

Stor-Repræsentant Lytthans-Petersen hævdede, at naar Stor-Siren, før Stor-

logens Sammentræden i Dag, lige over for en gammel, højagtet Stor-Repræsentant, der ikke ønskede at lade sig optage i en Rebekka-Loge, havde udtalt, at den af Storlogen paa sidste Storlogemøde vedtagne Bestemmelse gjaldt alle de nuværende Stor-Repræsentanter, og naar ovennævnte Stor-Repræsentant da i Henhold hertil havde nedlagt sit Mandat, saa kunde Storlogen ligefrem ikke være bekendt at give Stor-Repræsentant Hedegaard, der heller ikke havde villet lade sig optage i en Rebekka-Loge, Stemmeret.

Stor-Repræsentant Lohmann udtalte, at man muligvis kunde udskyde Afgørelsen til 1916.

Stor-Siren svarede i den Anledning i Henhold til sine tidligere Udtalelser og forelagde derefter Stor-Repræsentant Br. Lytthans-Petersens Forslag om, at Storlogen skulde bekræfte sin paa forrige Møde trufne Bestemmelse om, at alle Stor-Repræsentanter fremtidig skulde være Medlemmer af en Rebekka-Loge og Indehaver af alle dennes Trin, og lod Storlogen stemme om, hvorvidt dette Forslag skulde nyde hurtig Fremme, hvilket Storlogen derpaa vedtog.

Ved Afstemningen over selve Forslaget vedtog Storlogen, at den paa det foregaaende Storlogemøde trufne Bestemmelse vedblivende skulde staa ved Magt.

Der fandt endnu en livlig Diskussion Sted, hvori deltog Stor-Repræsentanterne Egede, Lohmann, Winther og Hedegaard.

Derpaa forlod Br. Hedegaard Salen.

Og samtidig gik Tæppet altsaa ned for dette lille Drama om Kvinderne.

Inden Mødet sluttede, udnævntes Br. Stor-Repræsentant A. Randrup, Loge Nr. 18 Absalon i Randers til Distr. Dep. Stor-Sire for Logerne i Hjørring, Aalborg, Randers og Thisted og en kommende Loge i Skive.

TIDEN OG TALLENE

Medlemstallet var den 31. Marts 1912 ialt 3630 Brødre i Underlogerne og 58 Brødre og 177 Søstre i Rebekka-Logerne. Medlemstallet i Lejrene var 557. Den 31. Marts 1914 var Medlemstallet henholdsvis 3861, 115 og 235. Medlemstallet i Lejrene var 592.

Logernes Formue var 585,840 Kr. 63 Øre. De særlige Fonds 96,463 Kr. 91 Øre.

Enkefondenes Formue var 796,436 Kr. 64 Øre. Rebekka-Logernes Formue var 10,331 Kr. 43 Øre og de særlige Fonds 6807 Kr. 00 Øre. Lejrenes Formue var 23,142 Kr. 90 Øre. De særlige Fonds 2000 Kr.

DE TO 25-AARS JUBILARER HYLDES

Da den danske Ordensgrens første Stor-Mester, Br. Andreas Holck, i Foraaret 1889 ifølge et længe næret Ønske nedlagde sin Hammer, faldt Valget ganske naturligt paa den hidtidige Dep. Stor-Mester Petrus Beyer. Der kunde simpelthen ikke være Tale om andre som Ordenens øverste Chef for Danmark, i den Grad havde denne Broder allerede dengang haft Lejlighed til i Ord og Gerning at lægge en rig Kærlighed til og Interesse for Ordenen og en ualmindelig Energi for Dagen, naar det gjaldt vor Ordens Tarv. Den 22. Maj 1889 valgtes Br. Petrus Beyer til Stor-Mester, og samtidig valgte Storlogen Br. E. D. Jacobson til Dep. Stor-Mester. Disse Embedstitler ændredes i 1892, da den danske Storloge blev uafhængig, til Stor-Sire og Dep. Stor-Sire.

Mellem disse to Mænd, der allerede fra tidligere Tid var knyttet til hinanden ved et fast Venskabsbaand, havde der i de forløbne 25 Aar til stor Gavn for vor Orden hersket et inderligt og stærkt Samarbejde, grundet paa gensidig Agtelse hos disse to udmærkede, men saa vidt forskellige Mænd, der paa den lykkeligste Maade udfyldte hinanden – et Samarbejde, der tjente dem begge til lige stor Ære.

Det var derfor en saare naturlig Ting, at man ønskede at fejre dem ved en Fest, for ogsaa paa den Maade at faa dem sagt, i hvor høj Grad man indenfor Brødrenes Kreds værdsatte deres Arbejde, og det var med eenstemmig Tilslutning fra alle Sider og i Overværelse af de øvrige fire europæiske Ordenschefer, at denne Fest fandt Sted Fredag den 22. og Lørdag den 23. Maj.

Vi benytter her som Kilde Br. Stor-Sekretær Axel Engbergs udmærkede og interessante Værk om Loge Nr. 3 Nordstjernens Historie i Tiden fra 1906 til 1931 – den Loge, som baade Stor-Siren og den Dep. Stor-Sire tilhørte.

Br. Stor-Sekretær har altsaa Ordet:

Allerede tidlig Fredag Morgen strømmede Festdeltagerne til Odd-Fellow Palæet, hvis store Koncertsal var omdannet til Logesal. Af Hensyn til det Storlogemøde, der afholdtes samme Dag, var Festlogen berammet til et saa usædvanligt

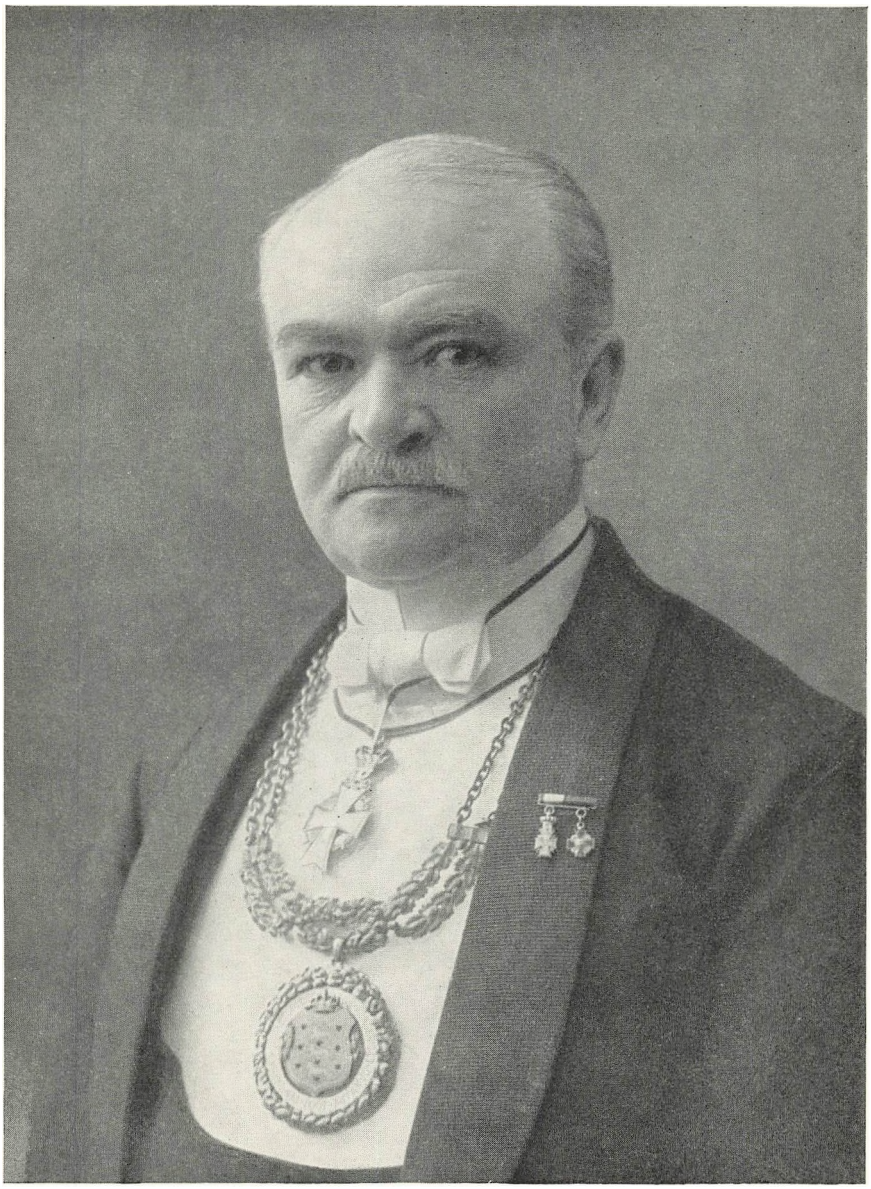

Stor-Sire Petrus Beyer

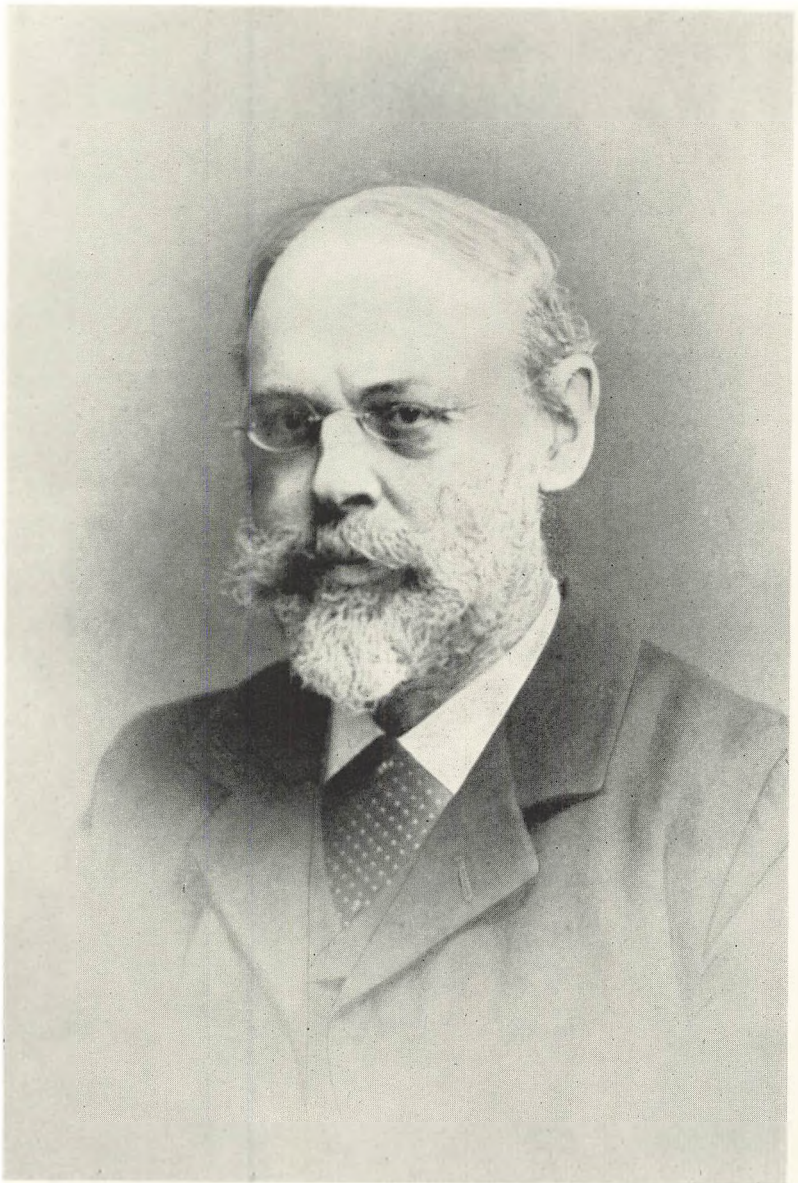

Dep. Stor-Sire E. D. Jacobson

Klokkeslet som Kl. 9 Morgen. Salens Udsmykning var ganske enkel med tilstedeværende Nationers Flag ud fra Søjlerne langs Logerandene og med en smagfuld og dog enkel Anvendelse af grønne Planter. Søstrene og Brødrene tog Plads paa Gulvet, Brødrenes Damer i Logerne, og langs Salens ene Sidevæg var opstillet en Tribune for Jubilarerne og Gæsterne samt for Stor-Logens Embedsmænd. Kl. 9¼ førte den fungerende Stor-Marskal, Br. Ex.-Mester Ringheim, Processionen ind i Salen. Først kom alle Stor-Repræsentanterne, der tog Plads paa Gulvet tilhøjre og tilvenstre for Tribunen. Derefter fulgte de Distrikts Deputerede Stor-Sirer, Storlogens Embedsmænd, de fire fremmede Ordenschefer: Stor-Sirerne Gerlach fra Tyskland, Laurentz fra Sverige, Lanz fra Schweiz og Stor-Mester Odink fra Holland, og til sidst de to Jubilarer, der alle tog Plads paa Tribunen.

Festlogen lededes af Br. Lytthans-Petersen af Hafnia-Logen i Overstolen, Br. Johan F. Petersen af Nordstjerne-Logen i Understolen, medens Kapellanstolen beklædtes af Br. Adr. F. Beyer af Hafnia-Logen. I det sædvanlige Festritual var der foretaget enkelte for Dagen og Lejligheden passende Ændringer.

ET ERKENDTLIGHEDS LEGAT

Efter Kapellanens Indledningsbøn traadte en Deputation med Excellencen, Br. Ex.-Mester C. Goos, som Ordfører frem og overrakte Br. Stor-Sire det blandt alle danske Odd-Fellow Loger og Logen Ingolfur i Island indsamlede Erkendtligheds Legat, bestaaende af 25,000 Kr. i Østifternes Kreditforeningsobligationer og 1200 Kr. paa Sparekassebog i den danske Landmandsbank, med Anmodning om, at Br. Stor-Sire selv vilde affatte en Fundats for Legatet, saaledes som han maatte ønske den.

STOR-SIRENS BEVÆGEDE TAK

Dybt bevæget takkede Br. Stor-Sire i Ord, der ganske sikkert paa een Gang var vel gennemtænkt og dog sprunget ud af Øjeblikkets bevægede Stemning, Ord, der var saa karakteristiske og som en Genspejling af hele hans Person og Tankesæt, at han ligesom gav sig selv og sit inderste Følelsesliv til sine Tilhørere. Han udtalte bl. a.:

Naar jeg i Dag ser tilbage paa disse 25 Aar, hvor Broderskabets Tillid har sat

mig paa Ordenens højeste Plads her i vort Land, saa er det med ublandet Glæde. Ikke saaledes at forstaa, at der ikke har været svære og tunge Dage, hvor jeg syntes, at Maalet laa altfor fjernt, og der ikke blev udrettet nok; særlig de første Aar af min Embedstid, hvor alt Udrydningsarbejde stod paa, hvor der skulde bringes Orden og Regelbundethed til Veje – hvad de Gamle i Ordenen kan erindre, at der i høj Grad tiltrængtes –, var Tiden jo ikke saa lystelig, men alt dette er dog for intet at regne mod de mange lyse, lykkelige og indholdsrige Dage, jeg har oplevet i mit Ordensliv. Og det kan godt være, at disse Uvejrsdage var nødvendige, for at jeg ikke skulde blive overmodig af den megen Medgang.

Har jeg da altsaa været saa lykkelig at udrette noget for Ordenen og derigennem for mine Medmennesker, saa er det dog kun Smaating imod, hvad Ordenen har givet mig til Gengæld. Den har givet mig en Position i Verden, som jeg ellers næppe vilde have opnaaet, og lad nu det have sin Værdi. Det afhænger jo af enhvers Smag, hvor meget man skatter sligt. Jeg bekender ærligt, at jeg elsker Magten, at jeg synes, at Magt er en dejlig Ting, naturligvis naar den ikke bliver misbrugt, og jeg haaber nu, at jeg ikke har misbrugt min, i hvert Fald har jeg da bestræbt mig for ikke at gøre det.

Ordenen har givet mig *det,* om hvis Værd man ikke kan disputere. Den har givet mit Liv et Indhold, som det uden den aldrig vilde have faaet. Idet den har lagt en stor Mands Gerning paa mine Skuldre med det dermed følgende store Ansvar og store Arbejde, har den gjort mit Liv indholdsrigere end de fleste Menneskers. Og den har bragt hvad godt, der var i mig, til Vækst og Udvikling, og den har kuet og mildnet, hvad der var af selvisk og haardt i min Karakter. Den har styrket Troen paa mine Medmennesker hos mig, den har lært mig at skatte og forstaa mine Medmennesker ved den rige Anledning, den har givet mig til at lære saa mange forskelligartede Menneskers Karakter at kende. Den har bragt mig den Forstaaelse af, hvad det kommer an paa i Livet, at det ikke er Rang eller Rigdom, men at fattige og ringe Mennesker tit har ligesaa megen Adel i sig som de allerfornemste. Den har lært mig, at Klogskab vel er god at have, men bedre er Hjertets Renhed, at den, der har det bedste og fineste Hjerte, er den rette Adelsmand.

Det var et uforglemmeligt Indtryk, som denne ærlige, varme Selvbekendelse

fra Br. Stor-Sires Læber efterlod hos de op imod 600 tilstedeværende Søstre og Brødre.

Derefter traadte de mange Repræsentanter for Ordensinstitutioner frem for at overbringe særlige Hilsner og Lykønskninger, og til sidst lød fra Overstolen en Tak fra Storloge-Embedsmændene til Jubilarerne for Samarbejdet i det daglige. Br. Stor-Sire maatte derfor paany til at takke paa egne og Br. Dep. Stor-Sire E. D. Jacobsons Vegne.

Med Slutningssangen og Kapellanens Bøn sluttede saa denne smukke og stemningsfulde Festloge, hvorefter Storlogens Medlemmer begav sig op i den lille Logesal, hvor Storlogemødet begyndte Kl. 11 og varede til Kl. 4½.

HAN VAR MIN DAVID –

Kl. 6½ samledes Storlogens Medlemmer med Jubilarerne og de fire udenlandske Ordenschefer til en Fest i Riddersalen. Under denne holdt Br. Stor-Skatmester Chr. Hede en udmærket Tale for Br. Stor-Sire, hvem han til sidst overrakte en stor Sølvterrin som Gave fra samtlige Stor-Repræsentanter til Minde om Dagen. Derefter tog Br. Stor-Sekretær Ravn Ordet og holdt en dybfølt Tale til den anden Jubilar, hvem han ligeledes overrakte en Sølvterrin fra samtlige Stor-Repræsentanter. Begge disse Terriner var smykket med forskellige af Ordenens Symboler og med Odd-Fellow Palæet indgraveret paa den ene Side.

Br. Stor-Sire svarede med en varm og hjertelig Tale for sin gamle Ven og trofaste Medhjælper i alle disse 25 Aar, den Dep. Stor-Sire E. D. Jacobson, idet han bragte ham en oprigtig og kærlig Tak for, hvad han havde været for ham i alle disse Aar. Han var min David – udtalte Br. Stor-Sire –, som jeg tyede til, naar der havde været Uvejr i Luften og Rynkerne, om jeg saa maa sige, var blevet for dybe paa Sauls Pande. Og naar jeg saa kom op til ham, saa talte han først slet ikke, men satte sig til Klaveret og spillede, saaledes som E. D. Jacobson kan spille, og naar han saa havde spillet Ro i mit Sind, naar jeg havde hørt op med min rastløse Vandring op og ned i Stuen, saa vendte han sig om og saa paa mig med sit elskelige Smil og sagde med den Blanding af Ironi og Kærlighed i Stemmen, der gør hans Ord saa indtrængende uden at være sødladne: Naa, lad os saa tale om Sagerne. Og saa talte vi om Sagerne, og saa forklarede han paa sin overbærende

og undskyldende Maade, som vi alle kender saa godt, at den eller den, der havde forvoldt Uvejret, vistnok havde ment det bedste dermed, det var ikke gjort i nogen ond Mening, og saa kom der atter Ro over Vandene.

En mere rammende Karakteristik af E. D. Jacobsons elskelige Sind og den stille Magt, han udøvede over alle, ogsaa over Br. Stor-Sire, kan daarligt tænkes, og Skaalen tømtes naturligvis med Begejstring.

Endnu en Række Taler blev holdt, inden man efter en lang og anstrengende Dag skiltes for at faa Hvile til den næste Dag.

Den 23. Maj genoptog Storlogen sine Forhandlinger Kl. 10 Formiddag og fortsatte disse, med en Frokostpavse, til man Kl. 3½ kunde afslutte Storlogens Arbejde for denne Gang.

DEN STORE FESTMIDDAG

afholdtes om Aftenen Kl. 7, og heri deltog ca. 500 Søstre og Brødre med Damer. Br. Stor-Marskal Lytthans-Petersen dirigerede. Efter et Leve for Kongen og Fædrelandet, sang man: Kong Christian, og der blev afsendt et Telegram til Kongen, der i disse Dage opholdt sig i Haag, og fra hvem der Dagen efter indløb saalydende Svar: Takker. Genhilsen. Ønsker Dem til Lykke. Christian R. Iøvrigt skal her kun nævnes, at Br. Ex.-Mester Goos – efter en Tale af Br. Distr. Dep. Stor-Sire O. Brun for Ordenen – holdt en ligesaa begejstret som beaandet Tale for Br. Stor-Sire, der svarede med endnu engang at hylde Br. E. D. Jacobson. Det var, som om Br. Stor-Sire aldrig kunde blive træt af at bekende for Broderskabet, hvor meget han mente at skylde denne gode Ven, – en sand Odd-Fellow i Ordets bedste og fineste Betydning, som han sagde. Det kan ikke nægtes, at Br. E. D. Jacobson under al denne officielle Virak maatte komme til at staa noget i Skygge i Sammenligning med den anden Jubilar, den baade ifølge sin Stilling og sit Temperament ulige mere fremtrædende Petrus Beyer. Men han fik rigelig Oprejsning gennem alle de smukke og – det følte alle – fra Hjertet kommende Lovord, som Br. Stor-Sire Gang paa Gang henvendte til ham, og som gav fuldtonende Genklang i alle Tilstedeværendes Hjerter.

Efter en kort bevæget Tak fra Br. E. D. Jacobson talte Br. Ex-Mester Egede for Fru Ella Beyer, der svarede med en Skaal for Mændene, en Skaal for Manden.

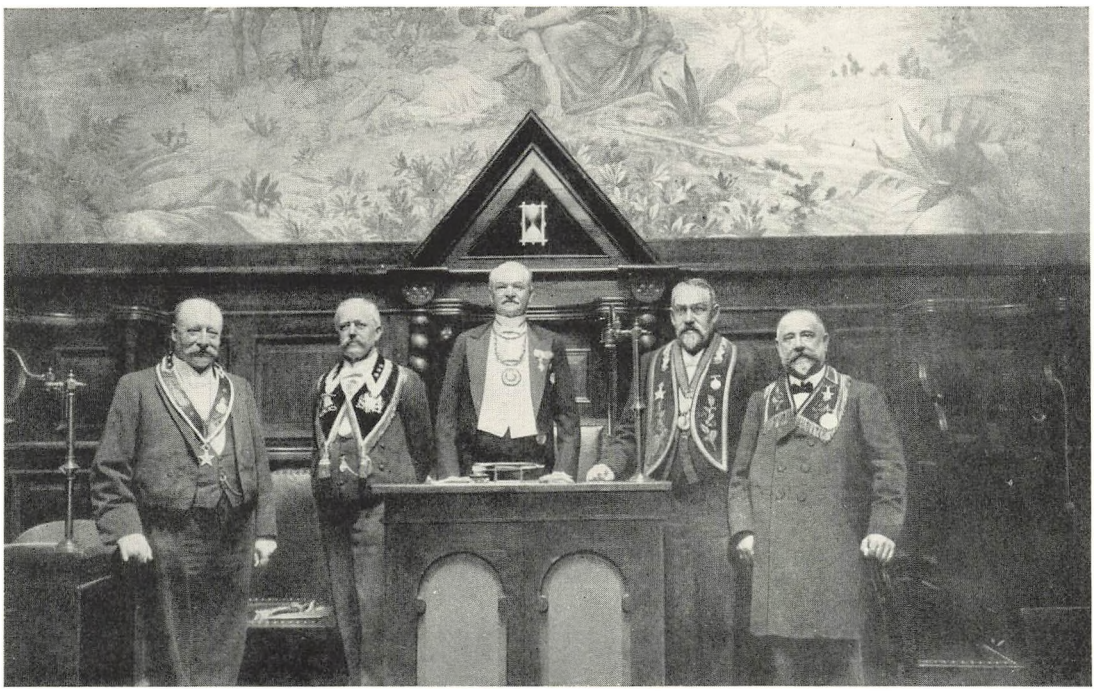

Stor-Sire Petrus Beyer sammen med de fire europæiske Ordenschefer ved Petrus Beyers 25 Aars Jubilæum
Fra venstre til højre: Stor-Sire Lanz, Schweiz, Stor-Sire Laurentz, Sverige, Stor-Sire Petrus Beyer,
Stor-Sire Gerlach, Tyskland, Stormester Odink, Holland

Storlogens valgte og udnævnte Embedsmænd og de Distr. Dep. Stor-Sirer
ved Stor-Sire Petrus Beyers 25 Aars Jubilæum
1. Række: Stor-Skatmester Hede, Stor-Sire Petrus Beyer, Dep. Stor-Sire E. D. Jacobson, Stor-Sekretær Ravn
2. Række: Stor-Kapellan Grønlund, Distr. Dep. Stor-Sire Brun, Distr. Dep. Stor-Sire Lund,
Distr. Dep. Stor-Sire Guldager, Stor-Vagt Hans Nielsen. Bagest: Stor-Marskal Lytthans-Petersen

Br. Distr. Dep. Stor-Sire Guldager talte for Gæsterne, idet han efterhaanden henvendte Ordet til hver især og paa Tysk til den tyske, den schweiziske og den hollandske Ordenschef. Stor-Sire Lanz fra Schweiz udbragte et begejstret Leve for en stærk Udvikling af vor Orden og for en Virkeliggørelse af Ordenens Lære i saa rig en Udstrækning som mulig blandt Menneskene.

Derefter bragte Nordstjerne-Logens Over-Mester, Br. Chr. G. Sønderby, de to Jubilarer en hjertelig Hilsen fra deres gamle Loge, og 5 Medlemmer af Ungdomsforeningen Fremtiden overrakte hver af Jubilarerne en stor Buket og bragte Br. Stor-Sire en Tak for al den Venlighed Foreningen havde nydt ved, at der var givet den Husrum indenfor Palæet.

Efter en Skaal for den danske Kvinde, særligt henvendt til Søstrene, udbragt af den svenske Stor-Sire Br. Laurentz, sluttedes Festmaaltidet i Glædens og Broderskabets lykkelige Skær ....

Men inden fem Maaneder var gaaet, og mens Sommerens gavmilde Sol lyste over Landene, var den store Krig sat ind.

OMKRING STORLOGENS MØDE I 1916

I SKÆRET AF DEN STORE KRIG

Det er baade forstaaeligt og naturligt, at den ulykkelige Krig, der fra en sollys Sommermorgen i August 1914, og fra Dag kom til Nat gik, hidtil havde holdt Verden i Angst og Aande, og som man endnu ikke kunde se Ende paa, i høj Grad prægede Storlogens Møde i 1916. Vi skal ikke paa dette Sted fordybe os i denne Slægternes store Tragedie, men vi maa dog gengive, hvad Stor-Siren siger herom i sin Beretning.

Han udtaler sig saaledes:

De to et halvt Aar, der er forløbet, siden Storlogen sidst var sammen, hine for mig saa uforglemmelige Dage i 1914, som til mit Livs Ende vil staa som de skønneste i mit Liv, Dage, som jeg af mit inderste Hjerte takker Dem mine kære Brødre Stor-Repræsentanter og hele Ordenen for — disse halvtredie Aar har jo desværre for hele Verden været en Tid fuld af Sorg og Ulykker. Og selv om vort Fædreland er blevet forskaanet for Krigens Rædsler, forsaavidt som vi selv, Gud

ske Lov, ikke er blevet indblandet i den, saa har den dog maattet fylde os alle med Rædsel og Sorg og har kunnet faa os til at tvivle paa, om vort og andre lignende Institutioners Arbejde i Fredens Tjeneste virkelig har nogen Værdi og Betydning, naar den halve Verden kan hengive sig til en saadan Slippen-løs af Menneskenaturens sletteste og laveste Instinkter og til Udfoldelse af en saadan Raahed i Tanke og Handling, som bringer os tilbage til Menneskehedens første, primitive Standpunkt.

Men Almagten har vel sin Hensigt dermed, og i Stedet for at nedlægge vort Arbejde i Fortvivlelse, bør vi naturligvis snarere fordoble vore Anstrengelser, for at den Tid kan oprinde, hvor sligt er umuligt, fordi Broderskabstanken og Broderskabsfølelsen har bredt sig i saa vide Kredse, at vi kan lægge ogsaa vort Sværd i Vægtskaalen til at bringe Menneskene til at leve i Fred og Forstaaelse med hverandre ....

I Anledning af Krigen har jeg modtaget mange Henvendelser, som jeg har besvaret, idet jeg stadig har maattet fremholde for Logerne og Brødrene, at hvor megen Sympati vi end har og maa have for de ulykkelige Mennesker, saa maa vi stadigt huske paa, at vort Lands neutrale Stilling – som den store Institution vi er – paabyder os den største Forsigtighed i vore Sympati-Tilkendegivelser ....

Det bør dog i denne Forbindelse lige nævnes, at der indenfor Broderskabets Kredse blev ydet Hjælp paa mange Maader til Lindring af Sorg og Saar og Savn. Men lad alt det høre *den* Verden til, hvor den ene Haand ikke ved, hvad den anden gør. Vi var jo ikke ene om det.

Mødet afholdtes den 11. og 12. September, og alle valgte og udnævnte Embedsmænd var til Stede dog med Undtagelse af den Dep. Stor-Sire E. D. Jacobson, der ikke var rask og som havde udtalt Ønsket om at trække sig tilbage. Stor-Siren meddelte, at han havde anvendt al sin Indflydelse paa at faa Br. Jacobson til at forandre sin Beslutning, men det havde altsammen været forgæves. Han foreslog derefter, at man, for at bevare Br. Jacobson for Storlogen, valgte ham til Æresmedlem med Stemmeret, og desuden foreslog han, at Br. Stor-Repræsentant C. Goos, der paa saa mange Maader havde gjort sig fortjent af Ordenen, ligeledes udnævntes til Æresmedlem med Stemmeret.

Storlogens Medlemmer sluttede sig med levende Bifald til disse Stor-Sirens Forslag, og det blev overdraget en Deputation at meddele de to Brødre Storlogens

Beslutning. Til ny Stor-Vagt var mellem Møderne udnævnt nuværende Br. Stor-Sire Valdemar Madsen i Stedet for Br. Hans Nielsen, der var afgaaet ved Døden den 24. September 1915.

Der var repræsenteret to nye Loger: Loge Nr. 42 Erik Holst i Skive, stiftet den 15. November 1914, og Loge Nr. 43 Entwisle i Vejle, stiftet den 2. Juli 1916. Desuden var en ny Rebekka-Loge, Loge Nr. 5 Dronning Margrethe i Roskilde, stiftet den 16. Juli 1916 repræsenteret.

TIDEN MELLEM MØDERNE

Det blev oplyst, at den nye Rebekka-Loge Nr. 5 Dronning Margrethe allerede som Forening havde begyndt et fortjenstfuldt Værk ved Oprettelsen af et Plejehjem for ulykkeligt stillede Smaabørn, en Gerning, der ogsaa udenfor Ordenen havde vakt fortjenstfuld Beundring og Paaskønnelse.

Desværre viste det sig – meddelte Stor-Siren – at Ordensforholdene i Norge lod et og andet tilbage at ønske. Det var muligt, at Grunden dertil maatte søges i, at den lange Afstand formindskede den personlige Paavirkning, som sikkert spillede en Rolle. Muligt ogsaa, at Forskellen i Folkekarakteren gjorde os danske mindre forstaaende overfor de forskellige Foreteelser. Det var sikkert meget at ønske, at Ordenen deroppe snart kunde vokse sig saa stærk, at Norge kunde faa sin egen Storloge. Dermed vilde Forholdene sikkert klares.

Den 3. Januar 1915 havde Lovudvalgets Formand gennem de mange Aar, Br. C. Goos, fejret sin 80-aarige Fødselsdag, og Stor-Siren havde bragt ham Storlogens og Ordenens hjerteligste Hilsen og Tak for hans store og betydningsfulde Arbejde i Ordenens Tjeneste.

EMNER OG RESULTATER

Det mest betydningsfulde paa dette Storlogemøde var sikkert *Ophævelsen af den pligtige Sygehjælp* – denne Storlogens evige Jøde, hvis man kan bruge det Udtryk i denne Forbindelse. Forslaget var fremsat af Loge Nr. 3 Nordstjernen – Stor-Sirens Loge – og dets Hovedbestemmelse var den, at der skulde findes et fast Sygeudvalg i hver Loge, og naar et Medlem var sygt og ønskede Sygehjælp, skulde han henvende sig til dette Udvalgs Formand. Henvendelsen skulde være

ledsaget af Lægeattest. Formanden for Sygeudvalget skulde saa straks besøge den Syge og derefter forhandle med Udvalget og sammen med dette tage Bestemmelse om, hvorvidt Hjælp skulde ydes og om Hjælpens Størrelse. Var Udvalget eller dets Flertal enige om, at Hjælpen skulde ydes, skulde Formanden i det første Logemøde meddele, at der var bevilget Sygehjælp til en Broder og nævne dens Størrelse. Men ikke Broderens Navn.

Nægtedes denne Sygehjælp, kunde den Syge anke denne Afgørelse til Logen og Storlogen. Hjælpen skulde fastsættes for en Uge ad Gangen, men der skulde dog i Almindelighed ikke betales Hjælp for de første 4 Uger.

Forslaget efterfulgtes af et langt og omstændeligt Ordskifte, og det var ikke alle Stor-Repræsentanter, der var enige i, at Forslaget burde vedtages. Der blev foreslaaet, at Sagen endnu en Gang skulde henstaa som et aabent Spørgsmaal. Sygehjælpen var et Hovedpunkt i Ordenens Love, blev der sagt, og en Vedtagelse af det stillede Forslag vilde sikkert blive beklaget af et stort Antal Medlemmer. Fra Norge blev det oplyst, at den pligtige Sygehjælp ikke spillede nogen nævneværdig Rolle dér. En enkelt Stor-Repræsentant kaldte Forslaget et Tilbageskridt og absolut ikke noget Fremskridt, som man aabenbart troede, det var.

Men Modstanden viste sig dog kun svag. Den pligtige Sygehjælp blev afskaffet med 91 Stemmer mod 11. Een stemte ikke. Man vedtog at bibeholde den Lægeattest, der den Gang og lige fra de første Tider ubetinget krævedes som Bilag til enhver Ansøgning om Optagelse i Ordenen.

Af andet af Interesse, der vedtoges, skal vi nævne:

Af Hensyn til Bestemmelsen om Logernes Pligt til at tegne en Forsikring paa Begravelseshjælp, 150 Kr., blev det bestemt, at der for Indvielse fremtidig skulde betales det Beløb, som en Livsforsikrings-Police paa 150 Kr. kostede. Dog ikke over 60 Kr.

Hele dette System faldt dog bort i 1920, da Afgiften for Indvielsen og Graderne forandredes.

Det bestemtes, at Embedsterminerne for alle Embedsmændene i Logerne og Rebekka-Logerne, baade de valgte og udnævnte, skulde være to-aarige, at regne fra 1. April 1918. Endvidere blev Bestemmelsen om Repræsentationen til Storlogen ændret. Fremtidig skulde der i Logerne, Rebekka-Logerne og Lejrene kun

vælges een Stor-Repræsentant og een Suppleant, og denne Stor-Repræsentant eller Suppleant – hvem af dem, det nu var, der gav Møde i Storlogen – havde saa mange Stemmer, som Logen, Rebekka-Logen eller Lejren hidtil sad inde med.

Et Par Sager henlagdes til næste Møde.

Det første gik ud paa, at der skulde 3 Aars Medlemskab af en Loge til, for at blive Medlem af en Lejr, med mindre man havde tjent i et Valgembede i 2 Aar.

Det andet Forslag blev stillet af Br. Chr. Skeel og er Grundlaget for den Kronefond, vi nu kender. Forslaget gik ud paa, at samtlige Loger og Rebekka-Loger hos deres Medlemmer i Januar Maaned hvert Aar skulde opkræve et Ekstra-Kontingent paa 1 Kr., hvilket Beløb – der blev procentagefrit – skulde indsendes til Storlogen sammen med den øvrige Procentage.

Det var Tanken, at disse Beløb skulde danne en Fond til Støtte for Foreninger ved deres Overgang til Loger, til Understøttelse for gamle trængende Søstre og Brødre eller til andet alment Ordensformaal.

Endelig viste det sig, at Rebekka-Logens Ritual nu var dukket frem fra den suveræne Storloge, og det blev forelagt af Udvalget, efter at det var undergaaet forskellige Ændringer. Der fandt et langt Ordskifte Sted om mange Enkeltheder, og der blev til sidst nedsat et Udvalg, bestaaende af den Deputerede Stor-Sire, de Distr. Dep. Stor-Sirer og Stor-Repræsentanterne Samuel Johnson og E. C. Egede, hvis Opgave det var at bringe Ritualet i Overensstemmelse med nogle Forslag, som Br. Samuel Johnson – der som bekendt var Ritualets Fader – havde stillet og som Stor-Siren skulde godkende. Og saa skulde det Ritual endelig være i Orden.

Før Mødet sluttedes, foretoges der Valg for de kommende fire Aar.

De valgte Embedsmænd genvalgtes med Undtagelse af Br. E. D. Jacobson, der afløstes af Special Dep. Stor-Sire Chr. Skeel, som dog skulde fortsætte sit Tilsyn med Foreningerne. Stor-Marskallen, Stor-Kapellanen og Stor-Vagten blev udnævnt paany, og det samme var Tilfældet med de Distr. Dep. Stor-Sirer. Loge Nr. 31 Hamlet i Helsingør blev underlagt den Distr. Dep. Stor-Sire O. Brun.

TIDEN OG TALLENE

Medlemstallet var den 31. Marts 1914 ialt 3861 Brødre i Underlogerne og 115 Brødre og 235 Søstre i Rebekka-Logerne. Lejrenes Medlemstal var 592. Den

31. Marts 1916 var Medlemstallet henholdsvis 4177, 172 og 332. Medlemstallet i Lejrene var 661.

Logernes Formue var 618,896 Kr. 96 Øre og de særlige Fonds 158,832 Kr. 09 Øre. Enkefondenes var 887,114 Kr. 63 Øre, Rebekka-Logernes Formue var 13,876 Kr. 07 Øre og de særlige Fonds 8845 Kr. 90 Øre. Lejrenes Formue var 28,783 Kr. 05 Øre. De særlige Fonds intet.

Hermed var Storlogens næste Møde udsat til i September 1920. Men der er meget at dvæle ved, inden vi naar saa vidt. Og inden vi lader Tiden og dens Begivenheder rulle videre indtil det kommende Storlogemøde, maa vi først og fremmest mindes

TO AF STORLOGENS MÆND

som Døden hentede. Den 22. December 1917 døde Br. Stor-Repræsentant C. Goos og den 17. November 1918 Br. Distr. Dep. Stor-Sire C. F. V. Lund.

A. H. F. C. GOOS

var Bornholmer og født den 3. Januar 1835. Han var Dr. juris, gennem mange Aar Professor ved Universitetet, og en Overgang Kultusminister og senere Justitsminister. Han var en højt anset Retslærd. Hans Værker bærer et sikkert Præg af hans ualmindelige Evner, hans gennemtrængende Skarphed og hans usædvanlige systematiske Sans. Som juridisk Erkendelsesteoritiker staar han ikke tilbage for nogen samtidig europæisk Retslærd. Han kom ind i Ordenen allerede i Andreas Holcks Tid, hvor der straks i rigt Maal blev lagt Beslag paa hans Evner, og det er ganske ufornødent at sige, at Ordenen led et stort Tab ved hans Død. Alle, der havde lært ham at kende og fulgt hans Arbejde i Storlogen som Lovudvalgets Formand, maatte med Sorg sande dette.

A. H. F. C. Goos

Man maatte beundre hans skarpe og kloge Fremstilling af enhver Sag, som han havde med at gøre. Den var i Virkeligheden næsten altid afgjort ved hans Indstilling. Og man maa beundre

den formfuldendte og udmærkede Lovsamling, han skabte Ordenen, hvor der bag Lovens Ord ligger ligesom Hjertelaget gemt.

Men mest af alt beundrede man Manden og Broderen Carl Goos – hans fine og forstaaende Opfattelse af Broderskabets Idé, den elskelige Maade, hvorpaa han forstod at omgaas alle, den Trofasthed han altid viste det Broderskab, der aldrig forgæves kaldte paa hans Hjælp og hans Hjerte.

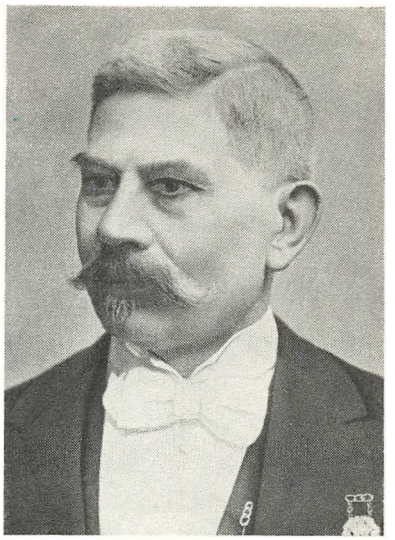

C. F. V. Lund

Han var en højt fortjent Mand af sin Samtid, rigt dekoreret og havde den den Gang saa højfornemme Titel Gehejmekonferensraad. Men det skal siges til hans Ros og til Værdsættelsen af det inderste i hans Væsen: Indenfor Broderskabet var han altid Br. Carl Goos – ikke andet.

C. F. V. LUND

var født den 8. December 1838 og var Urmager og Optiker i Odense. Han var Medstifter af Loge Nr. 5 Fyen, der indstiftedes den 5. Juni 1882, og han var sin Loges Over-Mester 16 Gange, blev Stor-Repræsentant i 1889 og var Distr. Dep. Stor-Sire fra denne Institutions Oprettelse og indtil sin Død.

Han var en betydelig Arbejdskraft indenfor den Loge, han hørte til, evnerig og energisk. Han forstod at give den Opgave, han tog op eller kom til at beskæftige sig med, Livskraft og Værdi. Man husker ham som den, der lagde Grunden til Odd-Fellow Bladet ved sine saakaldte Meddelelser til Odd-Fellows, hvis første Nummer udkom den 8. December 1882, og man ser allerede da – hvad der altid blev ved at være hans ordensmæssige Særkende – en levende Interesse for Ordenens rituelle Arbejde og dens Symbolik. Han var en ivrig Gransker af Ordenens Historie, og hans Viden paa dette Omraade var mere omfattende end de flestes.

Han hørte ikke til de stærkt fremtrædende Skikkelser indenfor Storlogen, beskeden som han var. Men han fyldte sin Plads med Dygtighed og med Trofasthed mod den Orden, der havde hele hans Hu. Til hans Afløser blev mellem Møderne Stor-Repræsentant E. C. Egede udnævnt.

Thomas Wildey smeder de tre gyldne Ringe
Platte, udsendt af den kongelige Porcellænsfabrik
i Anledning af 100 Aars Festen

HUNDREDAARS MINDEFESTEN DEN 26. APRIL 1919

Det er sagt før – man festede meget indenfor Ordenen her hjemme. Men lad det i samme Aandedræt være sagt: Man festede aldrig uden Grund. Enten var en Milepæl naaet, eller en stor Opgave lykkeligt løst. Og i begge Tilfælde har Festen sin Værdi, ikke alene for dem, der var med, men ogsaa for os, der bare kan læse om den. Festen er jo ikke alene det vundne Maals Besegling, men ogsaa Fremtidshaabets første ildnende Signal. Den giver Mod paa Fremtiden, saadan en Fest. Den spænder Viljer, og den avler altid Kræfternes lykkelige Sammenspil.

Deri ligger alle vore Festers store Betydning og rige Værdi. Lad det være sagt her – ikke som en Undskyldning, men som en naturlig Forklaring.

Og lad os saa referere denne skønne Fest:

Paa Palæet i Bredgade vajede alle Flagene fra den tidlige Morgenstund som Forkyndere af Festdagen. Ved den for Festlogen fastsatte Tid strømmede Søstre og Brødre ud til vor skønne Ordensbygning, og snart fyldtes den store Koncertsal af de festklædte Deltagere. Medens Søstrene havde Plads i Logerne nærmest Musiktribunen, tog Brødrene Plads paa Gulvet, Balkonen og i Resten af Lo-

gerne, med Undtagelse af de to for Kongen og for de øvrige indbudte reserverede Loger. Af indbudte Gæster saas Dronningens Kabinetssekretær, Indenrigsminister Ove Rode, Stiftamtmand Ammentorp, Politidirektør, Etatsraad Dybdal, Borgmester H. C. V. Møller, Direktør Dalgas og Studentersangforeningens Formand, Direktør Asger Bruhn.

Paa Slaget elleve ankom Kongen med sin Kabinetssekretær, Kammerherre Krieger, og modtoges af Br. Stor-Sire og Stor-Logens øvrige Embedsmænd, hvorpaa disse traadte ind i Salen og indtog deres Pladser omkring Alteret, som var rejst midt paa Gulvet, og ved hvilket Brødrene Distr. Dep. Stor-Sire Samuel Johnson, Ex.-M. Emanuel Jensen, Ex.-M. Thor Dam og Ex.-M. Mandrup-Poulsen stod som Æresvagt. Ved Siden af Br. Stor-Sire sad Stor-Sekretær S. F. O. Ravn og Stor-Skatmester Chr. Hede. Lige overfor sad Dep. Stor-Sire Chr. Skeel med Stor-Vagt Valdemar Madsen og O.-M. Axel Engberg ved sin Side.

Til venstre for Alteret sad Br. Stor-Kapellan Grønlund med de Distr. Dep. Stor-Sirer E. C. Egede og A. Randrup ved sin Side, og til højre Stor-Marskal Lytthans-Petersen med de Distr. Dep. Stor-Sirer O. Brun og F. P. Guldager ved sin Side. Paa Musiktribunen stod de festklædte Studentersangere med deres Dirigent Roger Henrichsen og Hr. Olaf Holbøll og Kvartetten i Spidsen. Den festligt smykkede Sal med den store festklædte Skare af Søstre og Brødre frembød et smukt og imponerende Skue.

Br. Stor-Sire erklærede Festlogen for aabnet, hvorefter man sang den sædvanlige Aabningssang og Stor-Kapellan Br. Grønlund bad Aabningsbønnen.

Derefter indledes Talernes Række af Br. Dep. Stor-Sire Chr. Skeel, der ganske kort udviklede Odd-Fellow Ordenens Formaal, hvad den søger at fremme og de Opgaver, i hvis Tjeneste den virker. Og derefter skildrede Br. Stor-Marskal Lytthans-Petersen i hastige Rids Ordenens Historie.

Saa sang Studentersangerne den første Del af Br. Ernst v. d. Reckes Ordens-Kantate, den samme Kantate, som var skrevet til Ordenens 25 Aars Fest herhjemme i 1903. Men den store Krig laa jo imellem da og nu, og Teksten passede ikke mere til Tiden. Derfor var Koret – se Side 265 – ændret og det vil sikkert interessere at se, hvorledes det nu lød. Vi gengiver det derfor her. Det lød saaledes:

Men Nød er atter i Dag for Haand
og banker med Gny paa Dør.
En Syndflod, saa vi, blev løst af Baand
og Verdensarken var kun en Spaan,
der tumled som Noahs før.
Men skimter vi Vandet igen i Fald,
da stiger deraf et Land,
da lyder Menneskeaandens Kald
med Magt til Viv og til Mand.

Og stadig stiller den nye Krav
og sætter sig Maal at naa:
Er end et Svælg mellem Høj og Lav,
det Gry, som tændes, den Hvervet gav
en Bro derover at slaa,
og brydes skal Mure og flyttes Skel,
som skiller Mennesker ad,
før Fred kan blomstre til alles Held,
hvor nu er Avind og Had.

Men kan i det smaa vi vise Vej
og lægge vor Sjæl deri,
og staar vor Skare støt og sejg,
en stærkere Magt vi fattes ej,
som følger og staar os bi,
og træder vi ind i et Jubelaar,
vi skriver over dets Port:
Vi har at lindre Tidens Saar,
som Brødre før os har gjort.

Efterat Kantatens første Del var sunget, fik Br. Stor-Sire Ordet.

BR. STOR-SIRES FESTTALE

Det var øjensynligt at mærke paa Stor-Siren, at han den Dag var paa sine Talekunsts Højde. Ildfuldt og levende, ofte dybt bevæget, inderligt grebet af sit Emne, fængslede han den store Forsamling, saaledes som *han* kunde det i sine allerlykkeligste Øjeblikke. Og man vil med den største Interesse læse denne Tale, der blev hans Ordenslivs sidste store til Broderskabet ....

I Dag samles hele Verden over Odd-Fellow Ordenens Medlemmer for at fejre 100 Aars-Dagen for Ordenens Overførelse fra England til Amerika. Fra Gellivara i Nord til Melbourne i Syd, fra Yokohama i Øst til Sct. Francisco i Vest opsendes i Dag Takkebønner til Gud, fordi han har holdt sin beskyttende Haand over Ordenen i det forløbne Hundredaar.

Det er jo ganske vist saadan, at Odd-Fellow Ordenen er ældre end 100 Aar. Selv naar man ganske ser bort fra Myterne, saa fandtes Ordenen i England efter den historiske Overlevering i Aarhundreder, inden Thomas Wildey førte den til Amerika, men det var først ved denne Overførsel, at den blev fra en mere særlig

engelsk Orden til den Verdensorden, den nu er, hvor den har Hjemsted i saa godt som alle Verdensegne.

Naar man nu kaster Blikket tilbage og vejer, hvad Ordenen har udrettet i disse 100 Aar, om dens Arbejde har været af den Lødighed, at det berettiger den til den Stilling, som den indtager og ønsker at indtage, om den er i Besiddelse af den Kongstanke, der er af en saadan Værdi for Samfundet, at den giver den Ret til Livet nu og i al Fremtid, saa er det naturligvis vanskeligt for os selv at dømme uhildet derom. Vi mener det jo, og vi haaber, at vi har Ret i vor Mening. Og vi skal om lidt, naar vi først har givet en kort Udvikling af Ordenens Indførelse i Amerika, og en Karakteristik af den Mand, hvem denne Indførelse skyldtes, komme tilbage dertil og søge at vise, hvorpaa vi støtter dette Haab og denne vor Mening.

EN GANSKE ALMINDELIG GROVSMED

Jeg har alt nævnt, at den Mand, som førte Ordenen over til Amerika, hed Thomas Wildey. Det laa nu nær at tænke sig, at en Mand, der var i Stand til at bygge en saadan Verdensinstitution op, som Odd-Fellow Ordenen er, maatte være en af de store i Samfundet, en af dem, der enten ved Fødsel eller Rigdom havde, som man siger, en Plads i Solen og i Kraft af sin Indflydelse kunde rejse en Bevægelse som den, Thomas Wildey rejste i Amerika. Men nej, det var det ingenlunde, det var en Mand af Folket, en Almuemand, en ganske almindelig Grovsmed, men han var ganske vist i Besiddelse af Egenskaber og Evner som faa, af en Jernvilje, en Jernenergi, en Organisations- og en Administrationsevne, som man skal lede længe om, og en Kærlighed til den Gerning, som han gav sig i Lag med, som sjældent findes i Verden. Ung, som han var, havde han allerede i sit Hjemland vist saadanne Evner, at han havde beklædt Stillingen som ordførende Mester i en Odd-Fellow Loge i London.

Thomas Wildey havde nu Udlængsel, det fjerne Eventyrland i Vesten vinkede ham, som saa mangen anden Englænder, til at drage over og søge Lykken dér. Og han fandt sin Lykke i Amerika, ganske vist paa en anden Maade end han just havde tænkt sig.

Ankommen til Baltimore, hvor han var søgt hen, skulde han først skaffe sig Brødet. Det var den Gang i Amerika som nu, at der gjaldt det ikke, at man kun

kunde og vilde virke i sit Fag alene. Nej, man maatte tage, hvad der faldt for, og det gjorde Thomas Wildey ogsaa. Da han saa havde faaet fast Grund under Fødderne, saa meldte Længslen sig efter de gode, minderige Timer, som han havde tilbragt i sin Loge i London, hvor han syntes, at han havde haft sin Glæde og sin Lykke, og han følte en uovervindelig Trang til at skabe sig et lignende Fristed her i sit nye Fødeland, hvor han og andre Ligesindede kunde stryge det daglige Livs Bekymringer og Besvær af sig. Der fordredes nu til at danne en Loge 5 Medlemmer, og det lykkedes Thomas Wildey at finde 4 andre Odd-Fellow Brødre: John Welch, John Duncan, John Cheatham og Richard Rushword. De var ligesom han selv Smaakaarsfolk, og ingen af dem var i synderlig Grad fremtrædende, men Thomas Wildey forstod at indgyde dem Begejstring for Sagen, og de gik med til at danne en Loge, den første Loge i Amerika, Washington Loge Nr. 1.

Sikkert drømte hverken Thomas Wildey eller hans Brødre om, at denne lille Loge, stiftet af tarvelige Folk, og som saa Lyset et saare tarveligt Sted i et lille Værtshus: the seven stars, skulde blive Moderlogen til nu 75 Storloger og 30,000 Loger med et samlet Medlemstal af over 2½ Million Brødre og Søstre, spredt over hele den vide Verden.

Selv blev den aldrig nogen stor Loge, men fra dens Moderskød er altsaa udgaaet mange store og mægtige Børn, og imellem dem ogsaa den lille danske Afdeling af Odd-Fellow Ordenen, som nu tæller op mod 6000 Medlemmer.

Men som det hedder et Sted hos os: For at fremme ret det fælles Værk, skal mer end det, at være klog og stærk, og mer end det selv ikke ganske lette, paa egen Vis at ville selv det Rette. Der skal Lykke til, og Lykken var med disse kække Pionerer, og Lykken kom til dem, hvor underligt det end lyder, gennem en Ulykke. Nogen Tid efter Logens Dannelse blev Baltimore nemlig hjemsøgt af en voldsom og meget dødbringende Epidemi. Store Mængder af Befolkningen flygtede rædselslagen, og med Skam at tale om gjorde mange Læger dem Følge. Men Thomas Wildey og hans Brødre de blev, og de begyndte modigt paa den Gerning, der for lange Tider, ja, man kan godt, om end i noget overført Betydning, sige for altid satte sit Stempel paa Ordenens Liv og Virken, og det til den Grad, at den den Dag i Dag er Ordenens Fanemærke, saa vidt at det er lovbefalet, at der omkring enhver Storloges Segl skal staa skrevet: Vi befaler Eder at besøge

de Syge, hjælpe de Trængende, begrave de Døde og opdrage de Forældreløse. Det var nemlig det, som Thomas Wildey og hans Fæller gik i Gang med. De gik rundt og plejede og passede de Syge, de hjalp til med at faa de Døde begravet saa de ikke laa hen, hvor det bedst kunde falde og bredte Smitten videre, og de støttede selv efter fattig Evne de Trængende og organiserede Hjælpen for disse og for de forældreløse smaa Børn.

ALLE VILDE VÆRE I FLOK MED DEM –

Denne modige og offervillige Gerning bar Lønnen i sig selv. Efterhaanden som Pesten svandt, saa voksede Logerne, Folk strømmede til Ordenen, alle vilde være i Flok med disse modige Folk, og Ordenen bredte sig med rivende Hast over hele Landet. Men Sjælen i denne efterhaanden mægtige Institution var stadig den simple Smed. Han voksede med Ordenen og var indtil sin Død dens drivende Kraft. Han begejstrede Broderskabet, han organiserede, han administrerede, han, som det hedder, smedede Ringene sammen til den mægtige Broderkæde, som nu slynger sig om den ganske Jord. Den Kæde, hvis Ringe skal dannes af:

Venskab mellem Brødrene, Kærlighed til Menneskene og Sandhed i Broderskabets Færden i Livet.

Thomas Wildey naaede vel ikke at se Ordenen som den mægtige Institution, den nu er, hvor 2½ Million Brødre og Søstre fylkes om dens Banner. Men han levede Gud ske Lov længe nok til at se den som en fasttømret Institution, der allerede inden hans Død var en Faktor, man regnede med i Velgørenhedsarbejdet i Verden. Og hans, den simple, fattige Smeds Navn, vil staa evigt i en Straaleglans, naar saa mange andre større Navne forlængst er overgivet til Glemselen.

Fra Amerika har Ordenen saa bredt sig til saa godt som alle Lande i Verden, og naar den har faaet en saa stor Fremgang, saa skyldes det, at selv om den aldrig har fornægtet eller svigtet sit Valgsprog, men altid søgt at gøre Fyldest derfor, saa har den paa den anden Side dog haft den lykkelige Evne at kunne tillempe sig efter de forskellige Forhold, hvorunder den er kommen til at leve.

Ordenen har altid haft en Idé at kæmpe for – sin egen Idé. Men Idéen har, om end Grundtanken i den altid var den samme, stadig iklædt sig nye Former, er ikke stædigt blevet staaende ved det een Gang overleverede og givne, men har

stedse været fremadskridende, har altid søgt som sin Opgave den, som i Øjeblikket og under de givne Forhold mest trængte til at løses.

VI ER ET BRODERSKAB

og vi forstaar Broderskabspligten, saadan som den skal praktiseres indenfor Ens egen nære Familie – saaledes altsaa, at vi, hvor det er foreneligt med Ære og Pligt, er hinanden til Støtte og Hjælp. Men Ordenens Lære byder os, at dermed er kun en ringe Del, eller snarere den ringeste Del, af vor Ordenspligt opfyldt, tværtimod har vi en uafviselig Pligt til at være vort Samfund, vore Medmennesker til Hjælp, saa vidt vore Evner rækker.

Det lyder derfor hver Aften hele Verden over til Ordensmedlemmerne i alle Loger, at vi arbejder og lever for at gøre os selv bedre og kærligere mod vore Medmennesker og for at gøre Livet lysere og lykkeligere at leve. Og dette Paabud, denne Opgave søger vi at løse, saa vidt vi er i Stand dertil. Men vi véd vel, at om Vorherre ikke lægger sin Velsignelse i al vor Gerning, saa vil den ikke lykkes, saa vil vort Hus, hvor grundfæstet det end kan synes, dog være bygget paa Sand. Og naar det forløbne Hundredaar har været saa rigt paa Lykke for Ordenen i dens Gerning, som det har, saa kan vi ikke noksom være Livets og Dødens store Mester taknemmelige derfor, og det vil vi vidne ved denne vor Jubelfest.

I 100 Aar har Ordenen stille og ubemærket og ufortrødent arbejdet paa det, som er Livets store Løsen, og ikke mindst i vore Dage: at gøre Menneskene til et Samfund af Brødre, hvor Ufreden er bandlyst, og alle gode Følelser bringes til Vækst og Trivsel.

Saaledes som Livet har formet sig i de sidste Aar, skulde man ganske vist synes, at alt Arbejde i den Retning, ogsaa vort, har været forgæves. Men vi haaber og tror for vist, at der kommer en Lysets Dag efter det Ragnarok, vi lever i, og saa skal det nok vise sig, at Broderskabstanken og Broderskabsfølelsen imellem Menneskene ikke er udslukket, men at der atter vil gry en Morgenrøde efter det Mørke, der nu indhyller Jorden, og saa bliver det Tid for alle Samfund af vor Art at tage fat med fornyet Kraft, og hver især at gøre sit til at genoprejse det sammenstyrtede Samfund.

Vi bilder os ikke ind, at vi sidder inde med den Lægeurt, der kan udrette dette alene, men vi synes, at vi sidder inde med nogle af de Betingelser, der berettiger

os til Deltagelse i dette Arbejde. Vi har jo i det smaa vist, at inden for vort lille Samfund har Folk af forskellig Uddannelse, af forskellige Samfundslag kunnet trives godt. Her, hvor Alle er lige, har Rige og Fattige, Høje og Lave, Svende og Mestre, kunnet samles i god Forstaaelse med hinanden og i et fælles Arbejde for, som Brødre, selv at forstaa Broderskabstanken og for at udbrede den i videre Kredse.

Har dette kunnet lykkes inden for os i det smaa, saa kan det vel ogsaa lykkes udenfor i det store, naar Alle sætter et Arbejde ind derpaa, og saa tør man haabe, at der vil komme Fred imellem Menneskene, god Forstaaelse mellem Samfundsklasserne og mellem de forskellige Folkeslag, saa det Folkenes Forbund, som næppe lader sig gennemføre ad Magtsprogets Vej, men kun naar venlige Følelser atter bliver de herskende i Verden, kan blive til Virkelighed.

Det yderste Maal for vort, som for ethvert Broderskabs Arbejde, er selvfølgelig at skabe

FRED MELLEM MENNESKENE

Fred paa Jorden.

Men for denne upolitiske internationale Virken maa selvfølgelig ikke glemmes den Pligt, vi naturligvis har mod vort eget Fædreland, og det gør vi heller ikke. Nej — Ordenen fordrer som Betingelse for, at man kan blive en Odd-Fellow i Aand og Sandhed, at man skal være taknemmelig mod Gud, tro mod sit Fædreland og kærligsindet mod sine Medmennesker.

Disse Lærdomme, som Ordenen indprenter os, og da særlig den Kærlighedslære, som den sætter som Ledetraad for vort Liv, og som den ikke er tilfreds med at høre udtrykt i nok saa kønne Tanker og Talemaader, men fordrer udført i Gerning, gør at vi mener, at vort Samfund, vor Orden, som arbejder for at bringe saadanne Følelser ind i sine Medlemmers Sind og Hjerter, har Ret til Livet og til den Stilling, den indtager og ønsker at indtage.

Og vi Medlemmer af Ordenen, vi føler Alle, at Ordenen gennem denne sin Paavirkning har givet os et Plus i vor Tilværelse, vi synes, at den derved har gjort Livet indholdsrigere og mere leveværdigt for os, men vi føler Alle, at vi staar i en ubetalelig Taknemmelighedsgæld til Ordenen derfor. Den er stadig den givende, vi de modtagende.

Og naar det saa lykkes os en Gang imellem at udrette et eller andet, som sigter til at bringe Lykke og Lys ind i Tilværelsen for vore Medmennesker, saa betragter vi det kun som en ringe Afbetaling paa vor Gæld til Ordenen. Og som saadan skal det ogsaa betragtes, naar vi i Dag samtidig med, at vi fejrer Ordenens 100 Aars Jubilæum, har faaet oprettet et Hittebørnshjem, det første her i Landet, men som skal blive efterfulgt af flere, hvor Trang dertil findes, og vore Evner strækker til. Ordenen tilsigter dermed saa vidt muligt at forhindre, at unge vildfarne Kvinder føler sig fristede til at ombringe deres eget Barn i Fortvivlelse over den Skam, der er overgaaet dem, men vel ogsaa fordi de ikke ser Udvej til at opfylde deres Moder- og Forsørgelsespligt.

Og Ordenen har paalagt sine Kvindeloger, Rebekka-Logerne, at tage denne Gerning op som deres særlige Opgave, fordi den synes, at denne Gerning laa dem nærmest.

DET ER VOR JUBILÆUMSGAVE

her i Landet, vi haaber, at den maa komme til at svare til sin Hensigt, og jeg tror forvist, at det vil ske, fordi det er som om dette Hjem er ombølget af Alles Sympati. Alle Partier i Landet, alle Samfundslag, Landets Presse, Landets Borgere og Landets Regering, alle har i Ord og Gerning været os til Støtte til Oprettelsen. Lige fra Arbejderne og op til Majestæterne har man vist Sagen den største Forstaaelse og Velvilje.

Det er umuligt for Ordenen at faa takket alle, men her i Landet har vi Gud ske Lov et Enhedsmærke, hvortil vi kan bringe vor Tak. Naar jeg da her takker Deres Majestæt, saa takker jeg hele Landet, og det vil jeg herved tillade mig at gøre.

Det første Bidrag til Hittebørnshjemmet kom fra Deres Majestæter, og hendes Majestæt Dronningen har ladet mig vide, at Planen havde Hendes Majestæts varmeste Interesse. Det syntes os et godt Varsel, at Landsmoderen aabent udtalte, at selv de mest vildfarne af Landets Døtre ønskede hun at være til Hjælp.

Vi takker Deres Majestæter for Deres varme Interesse for de Smaa og Ulykkeliges Vel, og vi takker, fordi Deres Majestæt har vist Ordenen den Ære at komme til Stede ved vor 100 Aars Fest. Og vi, der er Repræsentanter for de Smaa i Samfundet, vi lover Deres Majestæt hverken at ville glemme den Godhed og Ære

Hjemmet

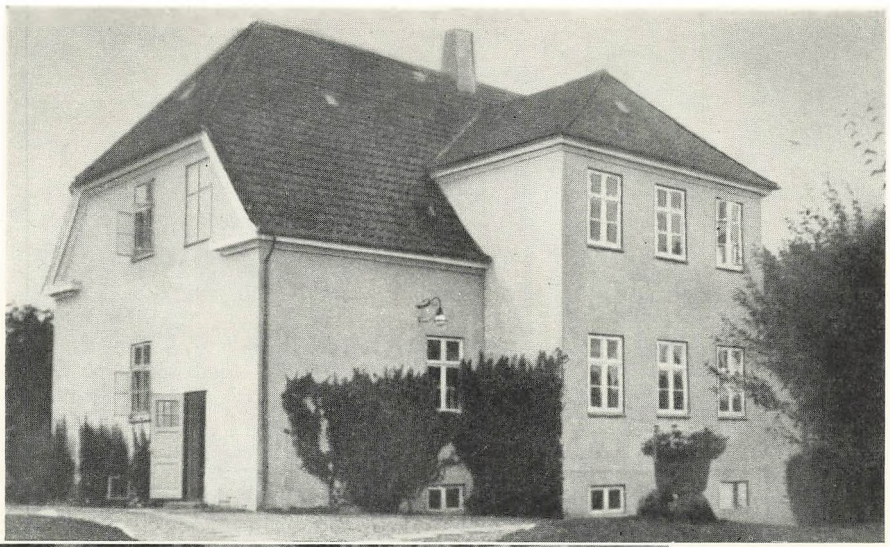

Der har været Barnedaab

En lille Formiddags-passiar i Solskinnet

Fra Rebekka-Søstrenes Spædbørnshjem i Hørsholm

En rask Ridetur

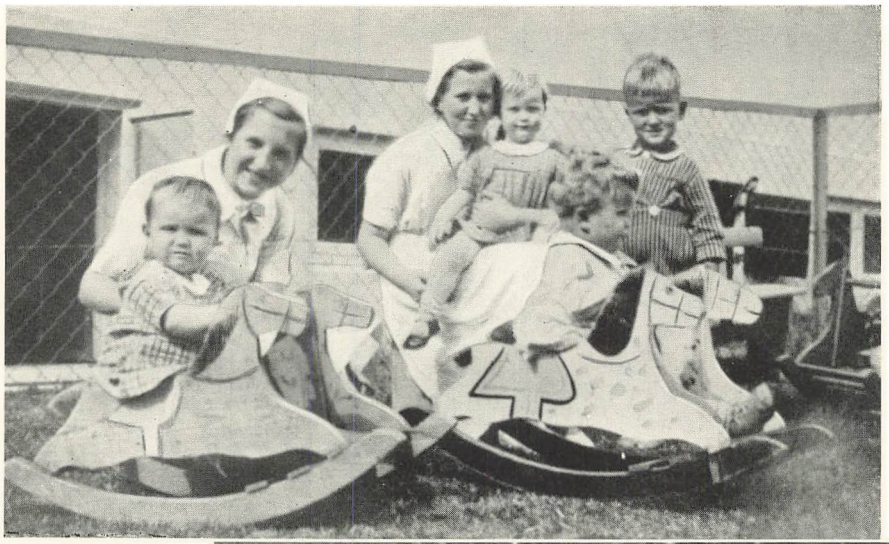

En lille Koretur til Afveksling

Børnenes Liggehal, hvor der slikkes Solskin

Fra Rebekka-Søstrenes Spædbørnshjem i Hørsholm

eller svigte den Tillid, der er vist os, men at vi vil søge at gøre os værdige til den ved at skærme og hygge om det Smaabørnshjem, som Deres Majestæter og Landet har vist sin Interesse for og knæsat.

Embedsmænd, Søstre og Brødre: Saaledes være det.

Og Søstrene og Brødrene gentog med stærke Røster: Saaledes være det.

Derefter sang man Kantatens anden Del og den sædvanlige Slutningssang. Og dermed var Festlogen endt.

Festen fortsattes om Aftenen med en Festmiddag, som vi ikke skal komme nærmere ind paa. Den rummede intet særligt, der kan siges at høre Historien til. Maaske bør det lige nævnes, at Br. Over-Mester J. M. Bergstrøm fra den norske Loge Nr. 3 i Eystein i Trondhjem overrakte en Adresse paa Versemaal, at Br. Distr. Dep. Stor-Sire O. Brun talte for Fædrelandet, Br. Dep. Stor-Sire Chr. Skeel for Ordenen, Br. Stor-Skatmester Chr. Hede for Br. Stor-Sire, og den daværende Over-Mester i Loge Nr. 3 Nordstjernen, Br. Axel Engberg for Veteranerne, for de nordiske Brødre og Søstre og for Studentersangerne, deres Dirigent og for Br. Ernst v. d. Recke. Endelig takker den norske Stor-Sire Samuel Johnson Str. kgl. Kammersangerinde Ellen Beck for hendes Sang.

Det var en anstrengende Dag for den aldrende Stor-Sire, men der gik ikke mange Dage, før han paany maatte i Virksomhed. Denne Gang gjaldt det

REBEKKA-SØSTRENES SPÆDBØRNSHJEM I HØRSHOLM

som han indviede den 11. Maj, og hvor han havde Lejlighed til at udvikle sine Planer med dette Hjem, hvis oprindelige Navn forøvrigt var: Rebekka-Søstrenes Hittebørns- og Optagelseshjem i Hørsholm.

Tanken om Oprettelsen af Hjemmet havde ingenlunde haft lutter Medvind indenfor Broderskabet, da den kom frem, støttet af Br. Stor-Sires Autoritet og ildfulde Begejstring. Man fandt Tanken for løst gennemtænkt og for vanskeligt gennemførlig i de store Linjer, hvori den var lagt. Men gennemført blev den altsaa.

Vi har bedt Br. Ex. Dep. Stor-Sire J. Wenzzel, der er den Broder indenfor Ordenen, som er mest fortrolig med Hjemmets Historie og Virksomhed, til dette Værk at give en Skildring af Hjemmet. Og Br. Wenzzel fortæller:

Det lille Frø – der efter en hurtig Vækst bragte Hjemmet i Hørsholm som Frugt – blev saaet en Aften i Rebekka-Loge Nr. 1 Caroline Amalies Møde, idet den daværende Over-Mester, Str. Tange, rejste Spørgsmaalet, om ikke det var en passende Opgave for Odd-Fellow Ordenen at rejse et Hjem for Spædbørn. Str. Tange var meget greben af Tanken og begrundede dette med, at hun havde haft en Oplevelse med Hensyn til et Spædbarn, som hun maatte tage sig af, og derved forstod hun, hvor betydningsfuldt det vilde have været, om Ordenen havde haft et Hjem, hvor Børn, der var under vanskelige Forhold, kunde anbringes.

Tanken vandt stærkt Bifald i Logen, og der blev straks nedsat et Udvalg til at arbejde videre paa Tankens Realisering.

Efter en Del forberedende Møder henvendte Udvalget sig til Stor-Sire Petrus Beyer og forelagde ham Tanken.

Br. Stor-Sire blev straks begejstret for Tanken og gav den sin fulde Tilslutning, og han erklærede, at han heri saa en Mulighed for Opfyldelsen af hans Kongstanke, nemlig at Ordenen oprettede et Hittebørnshjem, hvor Mødre, der var i Vanskeligheder, kunde aflevere Børnene, og Ordenen derefter blive Redskab til at redde saadanne Børn fra Undergang.

Br. Stor-Sires Tanke, at danne det paatænkte Børnehjem som Hittebørnshjem og kalde det ved dette Navn, vandt ikke Tilslutning hverken i Udvalget eller i Logen og havde vistnok stærk Modstand overalt indenfor Ordenen, men Br. Stor-Sire fastholdt sit Standpunkt, og derved blev det.

Naar Hjemmet blev til en Virkelighed, er det selvsagt, at mange Kræfter maatte samarbejde og gjorde dette med Glæde, men det maa fremhæves, at Sjælen i Arbejdet var Br. Stor-Sire, der udførte et Kæmpearbejde, for at Sagen kunde blive gennemført. Det var for os ganske utroligt, hvad Br. Stor-Sire kunde udrette i Henseende til at skaffe Bidrag til Sagen, baade i Penge og i Varer, baade indenfor og udenfor Ordenen. Ingen Vanskeligheder veg han tilbage for, og Sagen gennemførtes paa en saa udmærket Maade, som ingen af os andre havde turdet haabe.

Der blev vist en enestaaende Deltagelse fra Ordenens Medlemmer over hele Landet, der blev foretaget store Indsamlinger baade af Bidrag en Gang for alle og af aarlige Bidrag for en Aarrække, og der blev afholdt en meget stor Basar i

Odd-Fellow Palæet, og ikke mindst maa nævnes, at Br. Stor-Sire og den daværende Dep. Stor-Sire, Br. Chr. Skeel, berejste hele Landet og holdt Agitationsmøder for Sagen, hvilket resulterede i, at der dannedes en Sammenslutning, som kaldtes Danske Mødres Julegave til forældreløse Børn, en Institution, som i en Aarrække indbragte betydelige Beløb, men nu kun virker i det nordlige Jylland til Fordel for Hjemmet i Nørresundby.

Str. Christine Tange, der rejste Tanken om Opførelsen af Hjemmet

Br. Stor-Sire havde den mægtige Tanke, at Ordenen ikke blot skulde tage sig af Børnene som Spæde, men beholde dem indtil de ved 14-Aars Alderen var sat i Lære eller paa anden Maade anbragt, men denne mægtige Tanke naaede Br. Stor-Sire ikke at faa gennemført.

En af de første Opgaver var at erhverve en passende Ejendom, hvor Hjemmet kunde indrettes, og det lykkedes at erhverve en saadan, nemlig en større Villaejendom i Hørsholm, hvortil hørte en stor gammel Have.

Heri indrettedes Hjemmet, der som nævnt indviedes af Br. Stor-Sire Petrus Beyer den 11. Maj 1919.

Det varede kun kort Tid inden Hjemmet var fuldt belagt, men man blev ogsaa hurtig klar over, at der ved en gammel Ejendom var mange Mangler, og at Hjemmet saaledes ikke kunde holdes oppe paa de Fordringer, som Nutiden stillede.

Derfor besluttedes det at bygge en ny Bygning i Haven, og den blev lagt paa det smukkeste Sted, højt beliggende og i smukke Omgivelser. I 1922 overflyttedes saa alle Spædbørnene til dette nye Hjem, der var indrettet efter alle Nutidens Fordringer. I Hjemmet er Plads til 34 Børn, og det er normalt fuldt belagt.

Sagen var saaledes løst, hvad Starten angik, men det blev hurtigt klart, at der krævedes andet og mere, idet Driften af et saadant Hjem medførte meget betydelige Omkostninger. Herpaa kunde i nogen Grad bødes ved at søge Statsanerkendelse for Hjemmet, men dette var Br. Stor-Sire Beyer bestemt Modstander af.

Det ansaas vistnok af alle for en Nødvendighed, at Ordenen efter Br. Beyers Død maatte tage hele Spørgsmaalet om Børnehjemmet op til ny Overvejelse.

Str. Ella Beyer,
der var den første, energiske Formand
for Hjemmets Bestyrelse

Dette Hverv udførte den nye Stor-Sire, Br. Skeel, og Sagen blev nu ordnet saaledes: Navnet Hittebørnshjemmet bortfaldt. Afdelingen for ældre Børn blev opgivet. Da der paa Hjemmet befandt sig ca. 20 Børn, der var optaget for Tiden indtil deres 14. Aar, maatte Ordenen udsondre en Kapital paa ca. 45,000 Kr. til disse Børns Opdragelse og Underhold. Dette blev ordnet derved, at de blev anbragt i Pleje omkring i Landet. De er nu alle ude over den Alder, hvor Hjemmet maa betale Plejeløn. Det nye Hjem blev anlagt paa det Grundlag, at Børnene kun kunde være paa Hjemmet indtil de var fyldt 2 Aar. Der blev ansøgt om Statsanerkendelse, hvilken uden Vanskelighed blev meddelt. Hjemmet var i sin Tid efter Br. Stor-Sire Beyers Ønske dannet som en selvstændig Institution. Dette Forhold blev nu ændret, idet Institutionen overdrog Hjemmet til Storlogen. Forholdet er altsaa nu dette, at det er Storlogen, der ejer Hjemmet med alt Tilbehør, og at det er Storlogen, der driver Hjemmet. Dets Vedtægter er godkendte af Overinspektionen for Børneforsorgen. Hjemmet ledes af en Bestyrelse paa 5 Medlemmer, hvoraf Br. Stor-Sire er født Formand.

Hjemmets Forstanderinde, Oversygeplejerske Frøken Frida Kierulff, tiltraadte sin Gerning paa det nye Hjem ved dettes Start i 1922, og hun har siden da med stor Dygtighed og megen Interesse forestaaet Hjemmets Drift, bevaret den høje Standard og skabt den smukke Omtale af Hjemmet.

Den økonomiske Side er nu for saa vidt i Orden, som Hjemmet hovedsagelig hviler i sig selv, idet Storlogen dækker Hjemmets Driftsunderskud af forskellige Legatmidler, som i Tidens Løb er skænkede til Sagen.

Der er i Aarenes Løb optaget ialt 605 Børn paa Hjemmet. Heraf er 165 Børn bortadopterede ved Hjemmets Foranstaltning. De øvrige Børn er hovedsagelig tilbageleveret til Barnemødrene og anbragte i Pleje eller paa anden Maade.

Der var i 1919 fra norsk Side sket Henvendelse til Br. Stor-Sire om hans Medvirken til, at Norge fik sin egen Storloge. Man var nu naaet saa langt, at man havde faaet skabt 8 Loger, nemlig foruden de to vi kender, Nr. 1 Norvegia og Nr. 2 Eidsvold, tillige Nr. 3 Eystein i Trondhjem, Nr. 4 De syv Fjelde i Bergen, Nr. 5 Vesterlen i Stavanger, Nr. 6 Rune i Christianssund, Nr. 7 Ragnvald Mörejarl i Aalesund og Nr. 8 Harald Haarfagre i Haugesund. Desuden var der skabt en Lejr Nr. 1 Norge og der bestod 2 Rebekka-Loger, som vi kender, Nr. 1 Scta Sunniva og Nr. 2 Urania, begge af Christiania. Alle de nye Loger havde Br. Stor-Sire Petrus Beyer institueret i 1918 og 1919.

Ved en Henvendelse til den suveræne Storloge blev der svaret, at man maatte kræve mindst 10 Loger for at give Tilladelse til Oprettelsen af en Storloge, og da dette Tal var naaet i Begyndelsen af 1920, idet Br. Samuel Johnson, som Distr. Dep. Stor-Sire, havde institueret to nye Loger, Loge Nr. 9 Ekestubben i Stavanger og Nr. 10 St. Hallvard i Christiania, var Tiden inde til Storlogens Oprettelse.

Br. Stor-Sire var derefter af den suveræne Storloge blevet bemyndiget til at foretage Institueringen, og denne var blevet fastsat til den 7. August 1920. Imidlertid var det hele nær blevet til ingenting, fordi Stor-Siren Dagen før Afrejsen til Norge havde været ude for et Kørselsuheld, hvorved han kom ret slemt til Skade. Hans Læge sendte ham til Sengs med Paalæg om at holde sig dér og ikke rejse. Men naar Stor-Siren vilde noget, saa *vilde* han. Han rejste alligevel med indbundet Hoved til Christiania og gennemførte med sædvanlig Stil og Myndighed hele det lange Program med Frokost, Instituering, Installation og Festmiddag den første Dag og med Frokost og Dampskibstur den næste. For saadan var han endnu – trods de 70 Aar.

I en Sang, man sang ved Festmiddagen, hed det da ogsaa meget aktuelt:

Og slog du en Dag dig halvt ihjel,
den næste stod du og hersked ....

Men ret megen Fred havde han aldrig og ønskede det vist egentlig heller ikke. Allerede et halvt Aars Tid, før han var i Norge, havde han været i Holland. Det havde i længere Tid været paa Tale, at Rebekka-Institutionen skulde indføres

dér i Landet, hvor Ordenen den Gang talte 22 Loger med ialt 1130 Medlemmer. Den suveræne Storloge havde ogsaa givet sin Tilladelse til Indførelsen og overdraget Br. Stor-Sire dette Hverv. Men Tiderne var urolige, og man maatte opsætte det, til de bedredes.

De bedre Tider kom i Begyndelsen af Januar 1920, og den 23. Januar rejste Br. Stor-Sire til Amsterdam, ledsaget af Br. Stor-Skatmester Chr. Hede, Br. fung. Stor-Marskal Vald. Madsen, Str. Over-Mester Ella Beyer, Str. Ex.-Mester Augusta Kiær, Str. Ceremonimester Ingeborg Richard-Pedersen og Br. Ritbergen, der da var hollandsk Generalkonsul i København, for at instituere den første Rebekka-Loge i Holland.

Institueringen fandt Sted den 27. og 28. Januar. Og under Str. Ella Beyers Ledelse foretoges derefter Indvielsen og Tildelingen af de 3 Rebekka-Trin til 14 Damer og 4 Brødre. Logen fik Navnet Nr. 1 Hollandia, og Br. Stor-Sire udtalte paa Storlogemødet i 1920, at han havde det Indtryk, at det hele var foregaaet overordentlig stilfuldt og ordensmæssig rigtigt.

OMKRING STORLOGENS MØDE I 1920

Mødet blev afholdt den 12. og 14. September, og samtlige Embedsmænd var til Stede. Der var repræsenteret en ny Loge fra Island, Loge Nr. 2 Sjøfn i Akureyri, stiftet den 26. April 1917, og af hjemlige Loger Loge Nr. 44 Burgundarholm i Rønne, stiftet den 16. September 1916, Nr. 45 Enrico Dalgas i Herning, stiftet den 21. Januar 1917, og Nr. 46 Sjølund i Vordingborg, stiftet den 19. Oktober 1919. Desuden var der repræsenteret fire nye Rebekka-Loger, nemlig Nr. 6 Gefion i København, stiftet den 7. Oktober 1917, Nr. 7 Terra Nova i Aarhus, stiftet den 28. April 1918, Nr. 8 Dronning Dorthea i Kolding, stiftet den 20. Oktober 1918, og Nr. 9 Kæden i Nakskov, stiftet den 3. Juli 1920.

Stor-Siren indledede sin Beretning med nogle særlige Betragtninger. Der var jo nu gaaet fire Aar, siden Storlogen var samlet sidst, Kanonerne tav, og Sønderjylland var indlemmet i Danmark. Han sagde:

Da vi sidst samledes i 1916, var vi midt i den forfærdelige Verdenskrig, og alle var paavirkede af den Ulykke, som denne medførte. Vi haabede paa dens snarlige

Tilendebringelse. Men ak, der gik endnu omtrent 3 Aar, inden vi blev befriet for denne Mare. Og da den saa endelig sluttede, blev Freden kun fortsat Krig og endda værre end den forrige, fordi den førtes indenfor de forskellige Lande imellem de forskellige Samfundsklasser, imellem Landsmænd.

Ogsaa vi herhjemme har faaet denne, den allerstørste af alle Ulykker, at føle.

Det kunde næsten derfor synes, som om alt Odd-Fellow Ordenens Arbejde, der netop gaar i den Retning at skabe og fremme Enighed og god Forstaaelse mellem Menneskene og Samfundsklasserne, havde spillet uhjælpelig Fallit. Men efter Regn kommer der atter en Solskinsdag, og den Dag skal nok komme, hvor Ordenens Lære finder saa stor Udbredelse og til den Grad gennemsyrer Folkene, at den bliver en Faktor, som man maa tage Hensyn til. Og da vil den Slags Ulykker, som vi endnu lider under, falde bort af sig selv, naar Brodertanken og Broderskabsfølelsen bliver den herskende mellem Menneskene og mellem Nationerne.

Dertil give den højeste Stormester sin Velsignelse ....

TIDEN MELLEM MØDERNE

Vi har foran gjort Rede for de forskellige Begivenheder, der prægede Tiden mellem dette og det forrige Møde. Vi skal dog tilføje, at der til Hjælp og Fremme af Ordenslivet og Loger i Sønderjylland indtil dette Tidspunkt i de forskellige Loger var indsamlet omkring ved 7500 Kr., og at Stor-Siren hertil knyttede den Bemærkning, at det vilde blive en stor Dag i vort Ordensliv, naar vi officielt og højtideligt kunde indlemme Hertha-Logen i Sønderborg i vor Jurisdiktion.

Desuden havde Stor-Siren fejret sin 70 Aars Fødselsdag den 24. November 1919, og han takkede for al den Ære og Venlighed, der var vist ham i den Anledning.

Han havde faaet et Væld af Hilsener, Blomster og Gaver fra Hjemland og fra Udland, og hans Loge Nr. 3 Nordstjernen havde den 27. November afholdt en Festloge og en Festmiddag til hans og hans Hustrus Ære. Str. kgl. Kammersangerinde Ellen Beck havde sunget, Br. Ernst v. d. Recke havde skrevet en Kantate, og Logens Over-Mester, Br. Axel Engberg, havde holdt Festtalen. Br. Stor-Sire var jo nu en Gang i lige Grad Ordenens skattede Overhoved og den elskede og beundrede Logebroder, selv om Brødrene en Gang imellem ikke var helt enige med ham i hans Planer og Drømme.

Man var hurtigt blevet ked af de fire Aar mellem Møderne. I hvert Fald vedtog man uden særlig Modstand at gaa tilbage til den to-aarige Periode, saaledes at det næste Møde skulde holdes den 1. Mandag i September 1922. I Forbindelse med denne Vedtagelse stillede Stor-Skatmesteren Forslag om, at Procentagen til Storlogen forhøjedes fra de hidtil gældende 7 Procent til 10 Procent. Han begrundede det med, dels at Storlogen vilde koste mere, naar den skulde samles hvert andet Aar, dels fordi alting var blevet dyrere.

Man talte lidt frem og tilbage om det, men enedes tilsidst om de 10 Procent. I denne Forbindelse spurgte en Repræsentant om, hvornaar man var færdig med den gensidige Livsforsikring for Odd-Fellows, der i sin Tid kostede en Forhøjelse af Procentagen med 2 Procent. Stor-Siren svarede, som rimeligt var, at det ganske afhang af, hvor længe de Medlemmer, der var tilbage, levede. Det Regnskab for Forsikringen, der var forelagt paa Mødet, viser for øvrigt, at Medlemstallet pr. 31. December 1919 endnu var 357.

Det Forslag om en Kronefond, der laa over til dette Møde, fik nu sin endelige Udformning. Det kom til at lyde paa, at Logerne og Rebekka-Logerne fremtidig den 1. Januar af Logekassen skulde betale 1 Kr. pr. Medlem. Beløbet, der skulde indsendes til Stor-Skatmesteren, skulde bruges til Dannelsen af en Fond, hvis Formaal dels skulde være Støtte til Foreninger ved disses Overgang til Loge, dels skulde tjene andet alment Ordensformaal efter Storlogens Bestemmelse.

Der blev vedtaget Ændringer i Afgifterne til Underlogerne, idet de blev sat til 100 Kr. saavel for Indvielsesgraden som for hver af de andre 3 Grader. Samtidig faldt Bestemmelsen om Begravelsesforsikring bort, ligesom ogsaa den Helbredsattest, der fra de allerførste Tider og til da skulde følge enhver Ansøgning om Optagelse, blev afskaffet.

Ogsaa Afgiften til Rebekka-Logerne blev ændret. Det blev til 40 Kr. for Indvielsestrinet og 1. Trin, og 20 Kr. for 2. og 3. Trin.

Endvidere blev det bestemt, at der for Indførelsen i Lejrene skulde betales 150 Kr., hvilket Beløb berettigede til alle Grader, et Regalie for K. P. G. og den Ring, der hører denne Grad til. Desuden blev det vedtaget, at der krævedes mindst 3 Aars Medlemsskab i en Loge for at kunne kaldes til Lejren.

Det gik altsammen saa temmelig glat og uden Bekymring. Bekymringen kom først, da man skulde til at tale om Haand og Hjerte, hvor det atter var galt med Balancen. Br. N. C. Beck, der havde været Bladets Redaktør i næsten 25 Aar, var traadt tilbage den 1. April 1920, og Bladet lededes nu af et Storlogeudvalg. For Resten havde det den 6. April 1919 skiftet Hoved og Navn, og begge Dele var egentlig baade Synd og Skam. Der var noget kønt over det gamle Navn Haand og Hjerte. Det lød saa venligt og broderligt i Stedet for det tørre og kedelige Odd-Fellow Bladet, som man nu havde valgt som Navn. Og det gamle, skønne Hoved, Kunstneren V. Jastraus fint gennemførte Idé, var saa stilfuldt og pynteligt, som noget Blads Hoved kunde være. Det nye var i hvert Fald ikke kønt, hvad man saa ellers vil kalde det.

Men altsaa, der var paany Underskud, hvad for øvrigt var grumme naturligt. Udgifterne var steget stærkt, siden Storlogen sidst beskæftigede sig med Bladet, og Indtægterne havde ikke kunnet slaa Følge.

Bladudvalget havde to Forslag at vælge imellem. Enten at lade Bladet helt gaa ind eller at vedtage den fortsatte Udgivelse med Ansættelse af en fast Redaktør, antaget af Stor-Siren og Bladudvalget, Forhøjelse af Logernes Bidrag til 3 Kr. pr. Medlem og Betaling af Underskudet 700 Kr. Det sidste skulde være Storlogens Opgave.

Man vedtog det sidste Forslag, og den 1. Januar 1921 traadte Bladets Leder gennem mange Aar, Br. Oluf L. Arndal, til som Redaktør.

Tilsidst foretoges der Valg for den kommende fireaarige Periode, og samtlige de valgte Embedsmænd genvalgtes.

Stor-Siren udnævnte paany de Distr. Dep. Stor-Sirer F. P. Guldager, A. Randrup, E. C. Egede og O. Brun, og til Distr. Dep. Stor-Sire for Island udnævnte han Br. Ex.-Mester Klemens Jonsson, der afløste Br. Halldor Danielsson, der den 23. Februar 1918 havde afløst Gudmundur Bjørnson.

Stor-Marskallen og Stor-Vagten udnævntes paany. I Stedet for Br. Grønlund, der ønskede at træde tilbage som Stor-Kapellan, udnævntes Br. Ex.-M. Vilh. Lundstrøm og til Stor-Herold Br. Ex.-M. Sofus Jensen.

Medlemstallet var den 31. Marts 1916 ialt 4177 Brødre i Underlogerne og 172 Brødre og 332 Søstre i Rebekka-Logerne, Lejrenes Medlemstal var 661. Den 31. Marts 1920 var Medlemstallet henholdsvis 6021, 254 og 702 og 827.

Logernes Formue var 725,387 Kr. 28 Øre og de særlige Fonds 286,666 Kr. 98 Øre. Enkefondenes var 1,143,066 Kr. 06 Øre. Rebekka-Logernes Formue var 24,688 Kr. 52 Øre og de særlige Fonds 24,661 Kr. 60 Øre. Lejrenes Formue var 27,439 Kr. 08 Øre. De særlige Fonds 2654 Kr. 23 Øre.

DA HERTHA-LOGEN I SØNDERBORG BLEV DANSK

Næppe var Storlogens Møde i 1920 til Ende, før Stor-Siren maatte i Virksomhed paany. Han havde paa Stor-Sire Mødet i München faaet alt det formelle bragt i Orden, for at den eneste Loge i Sønderjylland, Hertha-Logen i Sønderborg, kunde overgaa til den danske Jurisdiktion, og de nødvendige Foranstaltninger i den Anledning skulde finde Sted den 17. Oktober.

I Forbigaaende bemærket var dette for os herhjemme – indtil da – det eneste paaviselige Resultat af de hvert andet Aar tilbagevendende europæiske Stor-Sire Møder, der begyndte i 1894. De øvrige synes nærmest at have fortabt sig i teoritiske Drøftelser.

I sine Erindringer fortæller afdøde Distr. Dep. Stor-Sire F. P. Guldager, under hvis Embedsomraade Logen blev lagt, følgende om denne Begivenhed:

Mit første Bekendtskab med en sønderjysk Loge stiftede jeg den 17. Oktober 1909, da jeg tilligemed fire andre Brødre fra Kolding var til Stede ved Oprettelsen af Hertha-Logen i Sønderborg under den tyske Jurisdiktion. Og elleve Aar senere, den 17. September 1920, blev Logen overtaget af den danske Jurisdiktion, og jeg var atter til Stede, denne Gang i min Egenskab af Distr. Dep. Stor-Sire. Logen aabnedes først paa sædvanlig Vis efter tysk Ritual, hvorefter Br. Stor-Sire og jeg blev ført ind. Br. Stor-Sire tog Plads i Overstolen og jeg i Understolen, hvorefter Br. Stor-Sire erklærede Logen for overtaget af den danske Jurisdiktion. Resten af Mødet fandt Sted efter dansk Ritual. Senere overraktes der Logen et Beløb af 4000 Kr., hvoraf Halvdelen var bestemt til Logekassen, Halvdelen til Enkefonden. Det kunde nok gøres nødigt, thi Kassen ejede kun 1500 Mark og

Enkefonden 1000 Mark, og de var ikke meget værd paa det Tidspunkt.

Logen hed inden Overgangen Hertha-Loge Nr. 10 von Schleswig-Holstein-Hamburg. I den danske Logerække fik den Nummer 48.

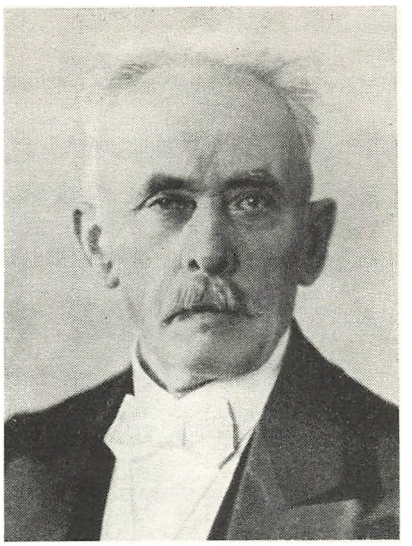

Adolf Wolf

HVAD LOGENS PROTOKOL FORTÆLLER

I Logens Protokol kan man om Mødet finde følgende, der sikkert vil læses med Interesse.

Logens Overmester, Br. Adolf Wolf aabnede Mødet paa tysk og derefter blev Br. Stor-Sire og Br. Distr. Dep. Stor-Sire Guldager indført af Br. Ex.-Mester Claus Christensen. De blev budt Velkommen, og Ærestegnet afgaves forinden. Og Protokollen fortsætter derefter:

Efter at Br. Stor-Sire havde indtaget sin Plads i Overstolen og anmodet Br. Distr. Dep. Stor-Sire Guldager om at overtage Understolen, udtalte han, at det var ham en særlig Ære at komme til dette Møde. Naar det var trukket saa længe ud med Overdragelsen, havde dette sin Aarsag i forskellige Omstændigheder, men da han overværede den europæiske Stor-Sire Kongres i München, havde han plejet Raad med Stor-Siren for det tyske Rige. Han kunde meddele Logen, at alt var forløbet til fuld Tilfredshed, og at der hos de førende Kredse i det tyske Odd-Fellowskab var en god Villie til Stede for et fredeligt Udligningsarbejde i Nordmarken. Man var blevet enige om, at Brødre i I. Zone, hvis nationale Følelser var for Tyskland, efter Ønske kunde tilhøre en tysk Loge, ligesom Brødre i II. og III. Zone, hvis nationale Følelser var for Danmark, kunde indmelde sig i en dansk Loge.

Br. Stor-Sire betegnede Overdragelsen af Hertha-Logen som den smukkeste Dag i hans Odd-Fellow Virksomhed, hvor han kunde trykke alle Brødre med samme Følelser og Tanker til sit Bryst.

Det var ham en særlig Glæde at meddele, at alle de danske Loger havde vist deres Interesse og Venskab ved af egne Midler at stille en Sum af 4000 Kr. til Logens Disposition og til Ophjælpning af dens Fonds, hvilket Beløb skulde for-

deles med 2000 Kr. til Logekassen og 2000 Kr. til Enkefonden. I smukke Ord talte Br. Stor-Sire om Logen og dens fremtidige Virken og gav Retningslinier for at fjerne alle Kløfter og bygge Bro over alt det, som maatte skille.

Ritualet skal ikke tjene som Lærebog, men som en Ledetraad for de ceremonielle Handlinger, hvorved enhver Broder skulde kunne vende aandelig beriget hjem fra Logen. Læren maatte blive til Kød og Blod, for at Idealerne kunde virkeliggøres i Menneskehedens Tjeneste. Som Korporation maatte Logens Fremtræden være saaledes, at den kunde erhverve sig Offentlighedens Agtelse og derved hjælpe til at gøre Broderkredsen større. Ordenen skulde ikke befatte sig med anden Politik end den, der kunde nærme Nationerne til hinanden.

Herefter erklærede Br. Stor-Sire Loge Nr. 48 Hertha for optaget i den danske Jurisdiktion.

EN REJSE TIL WIEN

Som mange af Broderskabet véd – ogsaa ad den personlige Erfarings Vej – blev der efter den store Krig herhjemme fra ydet det nødstedte Wien og de krigshærgede Wienerbørn Støtte og Hjælp paa mange Maader. Og det er ligesaa bekendt, at denne Bevægelse, lige stærk og oprigtig i alle Befolkningslag og i alle Kredse, havde Br. Stor-Sires altid vaagne og altid varmhjertede Tilslutning.

Da Tanken om Indførelsen af Ordenen i Østrig efter Krigen kom frem, var det derfor grumme naturligt, at der skete Henvendelse just til ham om Raad og Bistand. Man havde i 1913 i Wien stiftet en saakaldt humanitær Forening, og det var i Virkeligheden denne Forening, der nu skulde blive til en Odd-Fellow Loge. Henvendelsen til ham kom fra to ansete Wiener-Borgere, Direktør J. Ehrmann og Hofraad, Professor Spitzy, og man ønskede, at Logen skulde stilles under den danske Jurisdiktion. Dette blev dog ikke Tilfældet, fordi der fra Tysklands Side blev rejst Indsigelse støttet paa en Bestemmelse af den suveræne Storloge, der gik ud paa, at alle Lande, hvor det tyske Sprog var Landssproget, skulde stilles under den tyske Storloges Overherredømme. Br. Stor-Sire raadede derfor ogsaa, som naturligt var, Wiener-Brødrene til at bifalde denne Ordning, der af mange Grunde syntes ham rigtig. Men han vilde dog gerne – som han udtrykte sig – vise Flaget ved Institueringen af den første Odd-Fellow Loge i Østrig.

Br. Chr. Skeel,
der valgtes til Dep. Stor-Sire i 1916,
da Br. E. D. Jacobson trak sig tilbage

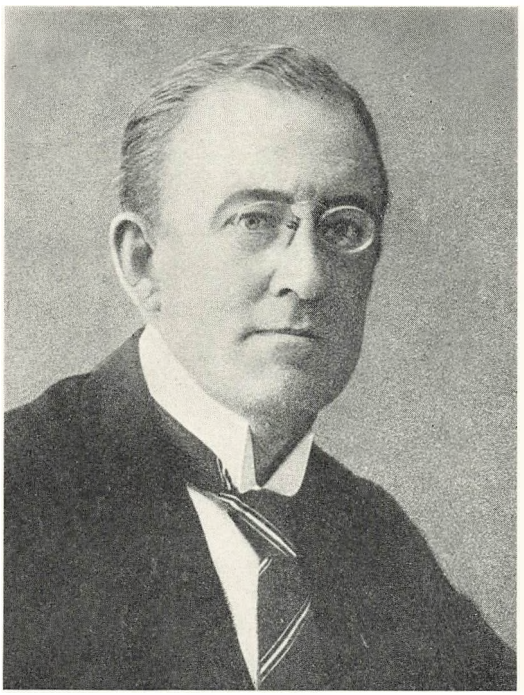

Br. Axel Engberg,
der blev valgt til Stor-Sekretær efter
Stor-Sekretær Ravns Død i 1922

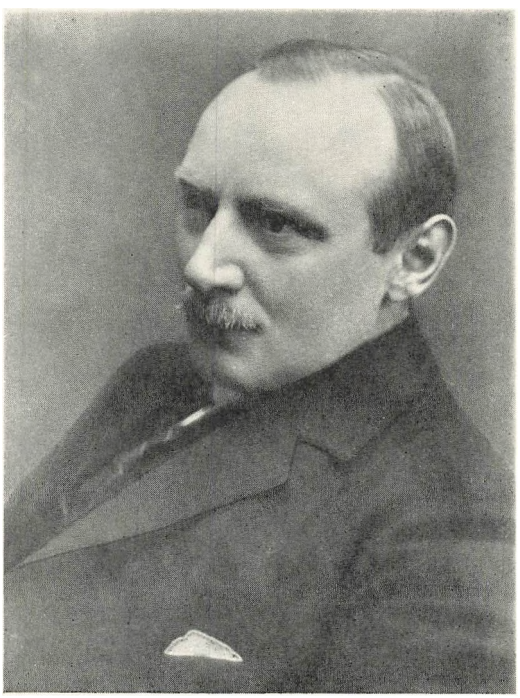

Br. A. Randrup, der udnævntes til Distr. Dep.
Stor-Sire i 1914 og fik Hjørring, Aalborg, Randers, Thisted og Skive som sit Omraade.
Br. F. P. Guldager beholdt Resten af Jyderne

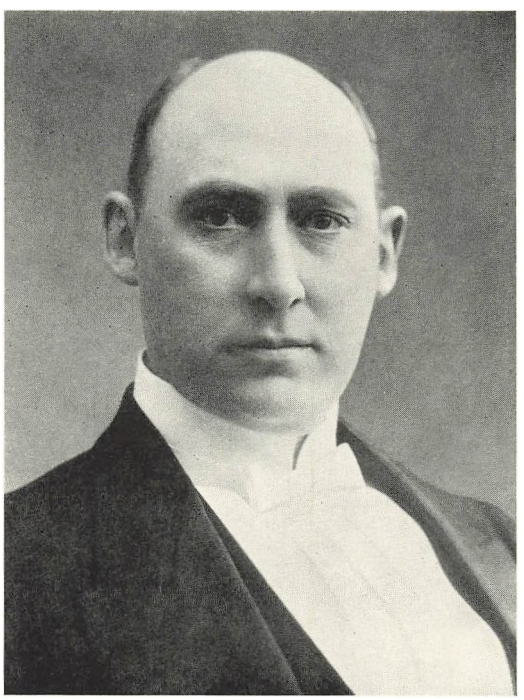

Br. E. C. Egede,
der blev Distr. Dep. Stor-Sire for Fynboerne
efter C. F. V. Lunds Død i 1918

Indvielsen af Logen, hvis Navn skulde være Friedens Loge Nr. 1 af Østrig, var bestemt til den 4. Juni 1922, og Danmark havde da ogsaa sendt 20 Brødre med Br. Stor-Sire og Br. Stor-Skatmester Chr. Hede i Spidsen og 5 Søstre med Str. Over-Mester Ella Beyer i Spidsen som Repræsentanter. Ogsaa Sverige, Norge, Holland, Schweiz og Czekoslovakiet havde sendt Repræsentanter. Men naturligvis var først og fremmest Tyskland repræsenteret, og det var da ogsaa den tyske Stor-Sire, der foretog Logens Instituering og derefter Indvielsen af 15 nye Brødre. Herhjemme fra blev der skænket Logen 7000 danske Kroner, der blev til et svimlende Tal i østrigske, og ogsaa fra Tyskland, Schweiz og Norge blev der ydet Logen betydelige Pengegaver. Fra alle Sider blev der udtalt de varmeste Ønsker for Ordenens Trivsel i Østrig, og paa de danske Rebekka-Søstres Vegne overrakte Str. Ella Beyer med en formfuld Tale en stor og meget smuk Buket Roser i de danske Farver.

Vi skal iøvrigt ikke yderligere uddybe denne Begivenhed. Vi skal kun tilføje, at Forbundspræsidenten, Hainisch, under en Audiens, hvor Logens Over-Mester, Br. Direktør Ehrmann, i sin Tale bemærkede, at det nu for den nye Loge kom an paa at finde et passende Lokale – hvad der, som Forholdene den Gang laa, var ret umuligt – stillede en Pragtsal i Udenrigsministeriet til Raadighed. For dette højst elskværdige Tilbud takkede Br. Ehrmann, idet han tilføjede, at man en Gang om Maaneden vilde holde Møde i denne Sal for at drøfte økonomiske Spørgsmaal og lignende i den Hensigt at gøre Propaganda for Ordenen ved at vise, at dens Bestræbelser godkendtes paa højeste Sted . . . .

Og nu. Fristes man ikke til at sige med de gamle Latinere:

Sic transit gloria mundi . . . Saaledes forgaar Verdens Herlighed.

LOGE NR. 1 INGOLFURS 25-AARS JUBILÆUM

En anden Begivenhed, der ogsaa beskæftigede Sindene i Tiden mellem Storlogemøderne i 1920 og 1923, var den første islandske Loge Ingolfurs 25-Aars Jubilæum, der kunde fejres den 1. August 1922.

Man havde fra islandsk Side bedt om, at saa mange af Storlogens Embedsmænd som vel muligt vilde ære Logen ved deres Deltagelse i Jubilæet, og trods den lange Rejse og den lange Tid, den vilde kræve, var dog Br. Stor-Sire, Br. Dep. Stor-Sire

Ingolfur-Platten

Chr. Skeel, Br. Stor-Skatmester Chr. Hede, Br. Stor-Vagt Vald. Madsen, der skulde medvirke som Stor-Marskal, og endelig Str. Over-Mester Ella Beyer som Repræsentant for Rebekka-Logerne, med paa Færden. Rejsen begyndte den 7. Juli, og den 15. Juli landede man i Reykjavik. Der var da endnu mere end 14 Dage til Jubilæumsdagen. Men det voldte slet ikke Gæsterne det ringeste Besvær. Tiden gik med Udflugter og Møder og Sammenkomster, hvorunder de islandske Brødre viste en ganske overstrømmende og stilfuld Gæstfrihed, og Færden naaede sit Højdepunkt i Festlogen den 1. August, der forløb under saa festlige Former og Forhold, som kun en Islænding forstaar at skabe.

Men lad os lade Br. Stor-Sire selv fortælle, som han fortalte om Færden i Storlogen i 1923.

Det blev en Oplevelse for os allesammen, som vi aldrig vil glemme, begynder han med at sige, og han fortsætter derefter: Ikke alene blev vi modtaget med en virkelig kongelig Gæstfrihed, en Broderkærlighed, som søger sin Lige, men vort Indtryk af Logearbejdet, af Logernes Stilling i Samfundet deroppe, af hele den Anseelse, som Ordenen nyder i Island, vakte vor højeste Beundring og Glæde.

Man tænker sig blot, at disse kun mellem 200 og 300 Brødre har været i Stand til at udrette Ting af saa stor samfundsmæssig Betydning som at have sat hele Tuberkulosesagen i System, at have bygget det første Tuberkulose-Hospital paa Vifilsdadur og drevet det selvstændigt i de første Aar, at have sat sig i Spidsen for Ordningen af Sygeplejeforholdene i Island og faaet denne uhyre vigtige Sag bragt i Orden, at have sat sig i Spidsen for Oprettelsen af en Radiumstation deroppe, saaledes at Reykjavik har mere Radium end selv de største danske Provinsbyer, at have bygget og selv underholdt et Rekreationshjem i Bjergene, hvor mange svage Børn, der trænger til en Friluftskur, kan genvinde deres Helbred under god og kyndig Pleje og Behandling. Og naar vi saa sagde til dem: Hvordan kan I dog gøre det, hvor tør I sætte Jer i saa store Bekostninger, hvor faar I alle Pengene

fra – Ja, saa svarede de, vi gør jo vor Ordenspligt, og vi har Tro paa vor Sag, og al den golde og kolde Kritik taaler vi ikke. Og vore Medborgere støtter os altid gerne, for de forstaar, at hvad vi gør, gør vi for det godes Skyld og alene til Gavn for dem af vore Medmennesker, der ikke er saa lykkeligt stillede som vi, og for at skaffe dem den Plads i Solen, som vi synes, at alle har Krav paa . . . Og saa, Br. Stor-Sire, for at gøre vor Ordenspligt, for at vise, at Ordenslæren, Kærlighedslæren, ikke er tomme Ord, men at der staar Gerning bagved Ordene . . .

I Sandhed, vi bøjede os alle i dyb Beundring – i dyb Taknemmelighed for denne Ordensforstaaelse, som vi kan lære adskilligt af.

Men nu maa De ikke tro, mine Brødre, at dette Broderskabets humanitære Arbejde har ladet det gaa ud over det rituelle. Ingenlunde. Det var en virkelig Nydelse at se de to Loger i Reykjavik give Graderne. Jeg overværede Gradetildeling, baade i Ingolfur-Logen og i Hallveig-Logen, og var glad overrasket baade over Formen og Forstaaelsen.

Naturligvis var min første Gang til Spedalskheds-Hospitalet, hvor alt fandtes i den skønneste Orden. Man skulde tro, det var et nybygget Hus, saa vel vedligeholdt var det. Patienterne saa godt ud, man saa ikke mere Sygdommens frygtelige Hærgen, og de stakkels Patienter var glade og tilfredse, og de udtrykte alle deres Taknemmelighed paa den mest rørende Maade.

Og denne Tak lader jeg gaa videre til Broderskabet i hele Landet . . .

Saaledes fortæller Br. Stor-Sire om denne Islandsfærd, og der er kun at tilføje, at man naaede hjem i god Behold den 14. August, rige paa mangfoldige skønne og skiftende Indtryk, men sikkert ogsaa godt trætte, baade af Rejse og Fest.

Hermed er de Begivenheder, der fandt Sted mellem Møderne i 1920 og 1923, skildret. Men inden vi gaar over til selve Mødet, maa vi mindes

TRE AF STORLOGENS MÆND

som Døden tog. Først Br. Ex. Dep. Stor-Sire E. D. Jacobson, der døde den 15. Marts 1921, 83 Aar gammel. Saa Br. Distr. Dep. Stor-Sire O. Brun, der døde den 23. August 1921. Og endelig Br. Stor-Sekretær S. F. O. Ravn, der døde den 21. September 1922.

E. D. Jacobson

E. D. JACOBSON

var vel nok den af de tre, der havde betydet mest for Ordenen i de 25 Aar, han havde virket i dens Tjeneste. Han var født Københavner, og han var en højt anset Mand indenfor den københavnske Grossererstand, en højt begavet Mand, en fin og fornem Karakter og et inderlig kærligt Menneske, der uden al Tvivl har været Stor-Sire Petrus Beyer en klog og besindig Raadgiver i vanskelige Timer. Lad os høre, hvad han selv siger om sin gamle, afdøde Ven:

Ordenen og alt, hvad Ordenen angik, havde hans Kærlighed, og den var ikke platonisk. Nej, han har lagt det meste af sit Livs Arbejde i Ordenen, og han omfattede os alle, som havde den Lykke at komme i nærmere Forbindelse med ham, med en Hengivenhed og en Trofasthed, der skal søge sin Lige. Personlig skylder jeg ham uendelig meget. Han blev hurtigt, efterat vi havde lært hinanden at kende, min Ven, og det ikke taget i almindelig Forstand. Men min virkelige Ven. Og Livet igennem har han vist sig som en saadan. Utallige er de Gange, jeg hos ham søgte Raad og Vejledning, og altid gav han mig dem, som var det mig, der gjorde ham en Tjeneste og ikke omvendt.

Gamle E. D. Jacobson var en klog Mand, en fin Mand og en sjælden kundskabsrig Mand. Og han var det, der er det vigtigste af alt – han var en god Mand og en god Odd-Fellow. En bedre Odd-Fellow har ikke levet. Hans Minde vil leve, saa vist som en god Mands Minde aldrig forgaar. Lad os alle bestræbe os for at komme til at ligne ham.

OSCAR BRUN

var født den 6. Januar 1851 paa Lindersvold ved Præstø og blev saaledes 70 Aar gammel. Han var i en Aarrække Ejer af Sæddinggaard paa Lolland, senere af Krogerup ved Helsingør. Han var en højt anset og en meget virksom Landmand, med mange Tillidshverv indenfor sin Stand. I nogle Aar var han Medlem af Landstinget, hvor han vandt sig en fremskudt Plads ved sin Veltalenhed og sin

parlamentariske Dygtighed. Han kom ind i Ordenen i 1898 som Medlem af Hafnia-Logen, og her lærte Brødrene hurtigt hans værdifulde Egenskaber at kende — hans betydelige Dygtighed, parret med et elskeligt, mildt og varmt Sind. For ham gjaldt alle Dage den gyldne Regel, at den venstre Haand ikke vidste, hvad den højre gjorde. Han blev Distr. Dep. Stor-Sire for Lolland-Falster og det sydlige Sjælland i 1911, og her gjorde han et betydeligt og betydningsfuldt Arbejde, men stille og roligt, som hans Sind altid var. Han havde en mærkelig instinktmæssig Evne til altid at finde det klogeste og mest farbare Synspunkt i en Sag, og han havde næsten altid Ret i sine Domme. Hans Indflydelse baade i Storlogen og ude omkring i Logerne var betydelig og vel fortjent.

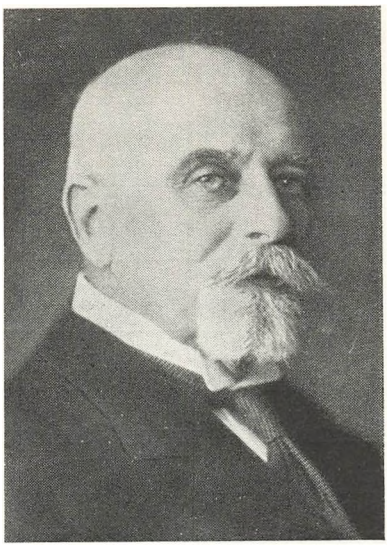

Oscar Bruun

Han var en af Ordenens værdifulde Skikkelser.

S. F. O. RAVN

var født den 8. Oktober 1853 og blev optaget i Hafnia-Loge i 1896, hvor han en Tid virkede som Over-Mester. Han var Stor-Skatmester fra 1902 til 1912 og Stor-Sekretær fra 1912 til sin Død.

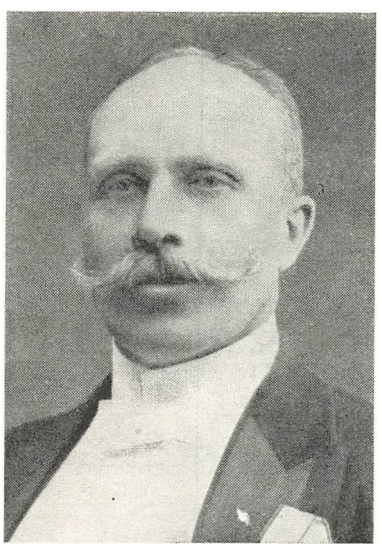

S. F. O. Ravn

Br. Ravn var en stille Mand og en saare beskeden Mand. Men han var oprigtigt og stærkt interesseret i Ordenens Liv og Kaar fra den første Aften, han satte sin Fod i Hafnia-Logen. Og han var alle, der kom i nærmere Berøring med ham, saare kær. Sine besværlige Embeder, først som Stor-Skatmester og senere som Stor-Sekretær, røgtede han med den allerstørste Nidkærhed og Trofasthed. Han var i alle Maader Punktligheden og Nøjagtigheden selv, kendte sin Gernings Krav og sparede intet, hverken af Tid eller Møje, for at

gøre Fyldest til det yderste. Han var i det hele taget Storlogen en udmærket Mand. Men han holdt altid mest af at leve i det stille. For ham gjaldt det først og fremmest om at være noget dér, hvor hans Arbejde skulde gøres. – Og det naaede han gennem tyve Aars trofast Gerning i rigeste Maal.

OMKRING STORLOGENS MØDE I 1923

Egentlig skulde Mødet forskriftmæssigt have været afholdt i 1922, men der var indtraadt det for en Storloge sikkert eventyrlige Tilfælde, at der ikke engang var Arbejdsstof nok til een Dags Forhandling. Stor-Siren havde derfor drøftet Sagen med Storlogens Embedsmænd, og man var blevet enige om at udsætte Mødet til den sædvanlige Tid i September 1923. Ganske vist var nogle Stor-Repræsentanter misfornøjede med denne Ordning, men Stor-Siren bemærker hertil i sin Beretning, at alle sikkert ved nærmere Eftertanke vilde finde, at man ikke har Lov til at sammenkalde et Møde alene for at Storlogens Medlemmer kan have den Fornøjelse at tilbringe nogle hyggelige Timer med hinanden. Der skal dog være en Del alvorlig Baggrund for et saadant Møde.

Der var ingen, der sagde ham imod. Storlogens valgte og udnævnte Embedsmænd var mødt. I Anledning af Stor-Sekretær S. F. O. Ravns Død var der paa foreskreven Maade udsendt Stemmesedler til Stor-Repræsentanterne til Valg af en ny Stor-Sekretær, og Stor-Repræsentant Axel Engberg blev valgt, hvad Stor-Siren bekendtgjorde den 9. Oktober 1922.

Der var repræsenteret en lang Række nye Loger, nemlig Nr. 47 Christian den IX i Middelfart, stiftet den 31. Oktober 1920, Nr. 48 Hertha i Sønderborg, overgaaet til dansk Jurisdiktion den 17. September 1920, Nr. 49 Saxo i København, stiftet den 23. Oktober 1921, Nr. 50 Jonathan i København, stiftet den 12. November 1921, Nr. 51 Heimdal i Rødby, stiftet den 2. December 1921, Nr. 52 Urania i Maribo, stiftet den 29. Januar 1922, Nr. 53 Fraternitas i Aarhus, stiftet den 4. Februar 1922, Nr. 54 Hans Tausen i Aalborg, stiftet den 23. Marts 1922, Nr. 55 Pax i Hillerød, stiftet den 18. Februar 1923, og endelig en ny islandsk Loge, Nr. 3 Hallveig i Reykjavik, stiftet den 26. Februar 1921. Endvidere var der repræsenteret følgende nye Rebekka-Loger: Nr. 10 Birgitte Gjøe i Næstved, stiftet

den 24. Oktober 1920, Nr. 11 Leonora Christine i København, stiftet den 27. November 1921, Nr. 12 Prinsesse Marie i Esbjerg, stiftet den 10. September 1922, Nr. 13 Fidelitas i Nyborg, stiftet den 25. Marts 1923 og Nr. 14 Ruth i Aalborg, stiftet den 13. Maj 1923.

Det var uden al Tvivl Efterkrigs-Aarenes feberhede Opblussen paa saa mange forskellige Omraader, der ogsaa her havde givet sig Udslag. Om det var til det onde eller til det gode, kan man tvistes om. Men at Aarsagen var den nævnte, er der i hvert Fald ingen Grund til at betvivle. *Naturlig* var den pludselige, stærke Vækst afgjort ikke.

TIDEN MELLEM MØDERNE

Vi har forud gjort Rede for de væsentligste Tildragelser, der hører Tiden mellem dette Storlogemøde og Storlogemødet i 1920 til. Vi skal dog endnu nævne, at Ordenen i Anledning af Kongeparrets Sølvbryllup havde købt og skænket Sølvbrudeparret et Maleri af Kunstneren Heinrich Dohm forestillende Kongens Ridt over Grænsen for at tage det gamle danske Land i Besiddelse.

Endvidere havde der i Dagene den 1. og 2. Oktober 1921 været afholdt et skandinavisk Lejrmøde i København. Stor-Siren betegnede Mødet som godt og frugtbringende og som et Vidnesbyrd om den hjertelige og nøje Forbindelse, der bestod mellem de skandinaviske Jurisdiktioner. Han oplyste i denne Forbindelse, at det var Tanken at fortsætte med et nordisk Odd-Fellow Møde i Gøteborg, og man havde anmodet en Repræsentant for Danmark om at afholde det indledende Foredrag. Mødet havde for øvrigt allerede været afholdt i Tiden mellem Storloge-Beretningens Datering og dens Forelæggelse for Storlogen, nemlig den 28. og 29. Juli 1923. Men Deltagelsen herhjemme fra havde været meget ringe. Næppe en Snes Brødre.

EMNER OG RESULTATER

Det var ikke saa lidt, der var blevet samlet sammen til Behandling paa dette Storlogemøde. Men det meste fandt ingen rigtig Sangbund hos Stor-Repræsentanterne. Lad os nævne noget af det væsentligste.

Man ønskede Procentagen til Storlogen sat ned fra 10 til 5 Procent, og man

ønskede oprettet et Storlogeraad, der skulde bestaa af Storlogens valgte Embedsmænd. Det blev betegnet som et Forslag om Ordenens Administration og dets Mening var at fastslaa, at alle Storlogens Embedsmænd skulde have deres Ansvar. Hidtil var der kun een, der havde Magten og Ansvaret, nemlig Stor-Siren. Der var endvidere Forslag om, at der skulde nedsættes et Udvalg til Revision af Storlogens Love, og at den tidligere saa omstridte Bestemmelse i Grundloven for Rebekka-Logerne § 46, Stk. 2 om, at enhver Broder eller Søster, der havde tjent som Over-Mester i een Termin, var valgbar til Storlogen, skulde ændres. Man ønskede Ret for Stor-Repræsentanterne til at meddele Indholdet af de Forslag, der skulde behandles i Storlogen til deres Loge, for at man dér kunde drøfte Forslagene og om ønsket gøre Indstilling til Storlogen. Desuden var der Forslag om, at der burde nedsættes et Udvalg til at overveje Ændringer i Ritualet for Underlogerne. Og endelig ønskede man Bestemmelserne om Valget af Stor-Repræsentanter ændret.

Hvad der kom ud af det altsammen var i Hovedsagen dette:

Med Hensyn til Stor-Repræsentanterne blev det vedtaget, at hver Underloge skulde have to Repræsentanter, hvoraf den ene – fraset Forfald – repræsenterede Logen i Storlogen. Der skulde først foretages Valg af een Stor-Repræsentant, og den af de hertil kvalificerede Ex.-Mestre, der fik det største Stemmetal, var valgt. Han skulde dog have over Halvdelen af de afgivne Stemmer og havde Ret til at afgive saa mange Stemmer, som Logen efter sin Størrelse var berettiget til. Derefter valgtes i Overensstemmelse med det foranstaaende den anden Repræsentant, der traadte til, hvis den første fik Forfald.

Bestemmelserne om Stor-Repræsentanterne for Rebekka-Logerne skulde ændres i samme Retning.

Den omstridte § 46, Stk. 2 i Rebekka-Logernes Grundlov kom til at lyde saaledes: Valgbar til Storlogen er enhver godstaaende Ex.-Mester som er i Besiddelse af en Rebekka-Loges 3 Trin og den K. P. G. Hermed var Braadden klippet af den omstridte Bestemmelse. Og samtidig var Søstrene lukket ude fra Storlogen.

Med Hensyn til Ønsket om en Ændring i Underlogernes Ritual vedtog man at opfordre Logerne til snarest at indsende mulige Forslag til Stor-Siren. Disse Forslag skulde derefter henvises til Storlogens Udvalg for Loger og Lejre, og naar nye Ritualbøger skulde trykkes, skulde Udvalget fremkomme med sin Indstilling.

Det vedtoges, at Terminerne fra 1. Januar 1924 at regne skulde falde sammen med Kalenderaaret og ikke som hidtil løbe fra April til April.

Procentagen til Storlogen, 10 pCt., blev ændret til en fast aarlig Afgift af 4 Kr. for hvert Medlem af Underlogerne, 1 Kr. for hver Søster af Rebekka-Logerne og ligeledes 1 Kr. for hvert Medlem af Lejrene.

Man drøftede paa dette Møde meget indgaaende Spørgsmaalet om Hittebørnshjemmets Fremtid og den senere Dep. Stor-Sire J. Wenzzel stillede Forslag om, at Storlogen overtog Hjemmet og til dets Drift paalignede Logerne et Tilskud af 5 Kr. aarligt for hvert Medlem. Hjemmet kunde ikke holdes i Drift i samme Form som hidtil.

Paa en Forespørgsel til Stor-Siren om, hvorvidt den saa stærkt opagiterede Forening: Danske Mødres Julegave til forældreløse Børn – hvilken Forening vi har omtalt i Afsnittet om Spædbørnshjemmet i Hørsholm – havde noget med Ordenen at gøre, erklærede han, at det havde den ikke. Det var en ganske privat Forening, og det var som Privatmand, han var dens Formand. For øvrigt udtalte han, at han intet havde at indvende imod, at Storlogen overtog Hjemmet.

Stor-Skatmester Chr. Hede foreslog, ligesom Br. Wenzzel, at Storlogen overtog Hjemmet, og der blev derefter stillet følgende Dagsorden:

Storlogemødet den 10. September 1923 udtaler, at det er Odd-Fellow Ordenens Opgave at fortsætte Driften af Hittebørnshjemmet i Hørsholm som en Ordenssag og under dennes Administration.

Forhandlingerne endte dog med, at man enedes om at henlægge Spørgsmaalets Afgørelse til næste Storlogemøde.

Stor-Siren meddelte ved Mødets Afslutning, at Nøden, som Følge af den store Krig, var forfærdelig stor blandt de tyske Ordensmedlemmer. Den tyske Stor-Sire havde imidlertid forbudt Logerne at henvende sig til andre Jurisdiktioners Loger om Hjælp, og det var derfor paa Stor-Sire Mødet i Gøteborg den 27. Juli 1923 blevet vedtaget, at alle de tilstedeværende Stor-Sirer skulde henstille til de Institutioner, der var dem underlagt, at indsamle Penge, som saa gennem Stor-Sirerne skulde sendes til den tyske Stor-Sire, for at han kunde sørge for, at Pengene kom paa de rette Steder.

Stor-Siren fortalte iøvrigt, at den amerikanske Stor-Sire, der var til Stede ved

Mødet, havde 5000 Dollars med sig, indsamlet blandt Brødre i Amerika. Han gav straks den tyske Stor-Sire 1000 Dollars og rejste umiddelbart efter Mødet til Tyskland for ved Selvsyn at undersøge Forholdene, hvorefter de andre 4000 Dollars vilde blive udbetalt til den tyske Stor-Sire.

Tilsidst udbad Stor-Siren sig Storlogens Tilladelse til at udsende en Opfordring til den danske Jurisdiktion om at være med i Indsamlingen, og Storlogen gav denne Tilladelse ved at rejse sig. — Indsamlingen indbragte et Beløb af 16,000 Kr., der blev sendt til den tyske Stor-Sire.

Det vedtoges endelig at afholde det næste Storlogemøde i 1924.

TIDEN OG TALLENE

Medlemstallet var den 31. Marts 1920 ialt 6021 Brødre i Underlogerne og 254 Brødre og 702 Søstre i Rebekka-Logerne. Lejrenes Medlemstal var 827. I 1923 var Medlemstallet henholdsvis 6473, 322 og 743 og 935.

Logernes Formue var 812,974 Kr. 86 Øre. De særlige Fonds 711,627 Kr. 20 Øre, Enkefondenes 1,497,957 Kr. 31 Øre. Rebekka-Logernes Formue var 32,002 Kr. 28 Øre. De særlige Fonds 51,105 Kr. 87 Øre og Lejrenes Formue var 34,702 Kr. 91 Øre. De særlige Fonds 1,224 Kr. 35 Øre.

Saa gik Aaret 1923 til Ende. Stor-Siren havde i nogen Tid ikke været rask, og man var i hans nærmeste Kreds paa det Rene med, at hans Helbred var vaklende. Han var ikke til Stede den 10. Februar 1924, da hans Loge Nr. 3 Nordstjernen kunde fejre sin 43-Aars Stiftelsesdag. Hans Stol i Logen stod mod Sædvane tom. Han følte sig for træt som Følge af den strenge Diæt, hans Læge havde paabudt ham, og han maatte gaa tidligt til Ro.

Med den 13. Marts 1924 oprandt 40-Aars Dagen for hans Indvielse i Nordstjerne-Logen, og ved en Fest, som Logen i den Anledning holdt til hans Ære, viste det sig muligt for ham at være til Stede. — Og man havde gjort alt i hans gamle Loge for at gøre Dagen til en Æresdag for ham. Man havde vedtaget at udnævne ham til Logens Æresmedlem, og der var, de daarlige Tider til Trods, blandt Brødrene indsamlet et Beløb, der gjorde det muligt at forhøje det Legat, der bar hans Navn, fra 12,000 til 15,000 Kr.

Festen indledes med en Festloge, hvor ogsaa Str. Ex.-Mester Ella Beyer var til Stede, og hvor der, efter at den sædvanlige Aabningssang var sunget, blev fremsagt et smukt Recitativ, skrevet af Br. Ernst v. d. Recke.

Efterat Br. Svend Eriksen havde sunget Solo og Br. Kammermusikus Peder Møller havde spillet Händels Larghetto, holdt Logens Over-Mester, Br. Harald Plesner Festtalen og sluttede med at overgive Br. Stor-Sire det Dokument, der indeholdt hans Udnævnelse til Logens Æresmedlem. Derefter blev der paany sunget og spillet, og efterat det indsamlede Beløb af 3000 Kr. til Legatets Forhøjelse var overrakt og en Række Repræsentanter for Loger og Lejre havde bragt deres Lykønskning, takkede Br. Stor-Sire, glad og inderlig bevæget, for al den rige Hyldest, som Dagen havde skænket ham.

Efter Festlogen fandt der et Festmaaltid Sted, hvor Stor-Siren hyldedes baade i Tale og Sang, og han gjorde den Aften et baade rask og oplivet Indtryk, selv om man maaske nok hen mod Festens Afslutning kunde spore nogen Træthed.

Saa gik Foraaret og Sommeren sin Gang og Efteraaret var inde. Br. Stor-Sires Helbred var stadig vaklende, og man ængstedes for, hvad den nærmeste Tid kunde bringe. Storlogemødet, der skulde have været afholdt til sædvanlig Tid i September, var efter Ønske fra Stor-Repræsentanternes Side blevet udsat til den 24. og 25. November. Br. Stor-Sire kunde den 24. November fylde 75 Aar, og det var Storlogens Agt at hædre ham paa denne Dag.

Men Nornerne spandt deres Traade helt anderledes. I en stille Skumringstime den 4. November 1924 sov Stor-Sire Petrus Beyer fredeligt og mildt ind i Døden.

Og med Petrus Beyer gik der en Høvding bort. Ordet er ikke for stærkt. Han var paa sin Vis et Hoved højere end alle de andre. Og han er til denne Dag vor Ordens største Skikkelse herhjemme. Vi har tidligere søgt at tegne et Billede af hans Personlighed og hans Gerning, og dette skal ikke gentages her. Men siges skal det dog endnu en Gang: Han skabte af en god og oprigtig, men saare uensartet og ofte saare lidet forstaaende Skare, et Ordenssamfund, fasttømret, frodigt og livskraftigt. Og han skabte det ved et utrætteligt Arbejde, en aldrig svigende Energi og en Hjertets og Sindets Redebonhed, som kun bliver de faa skænket.

Det kan altsammen siges ganske kort: Ved hans Arbejde blev Ordenen *nyskabt* herhjemme.

Mandag den 10. November fandt Bisættelsen Sted fra Odd-Fellow Palæets store Sal, og vi gengiver her, hvad der om denne Højtidelighed skrives i Odd-Fellow Bladet under Overskriften:

VOR HØVDINGS LIGFÆRD

Uforglemmelig for et Tusindtal af Søstre og Brødre vil den Dag være, da Odd-Fellow Broderskabet viste sin store Høvding den sidste Ære.

Som en skinnende Juvél stod den hvide Kiste, kun smykket med røde Nelliker, i Palæets store Sal, hvis sorte Drapperier og stærke Lys forvandlede det store Rum til en højtidsfuld Odd-Fellow Hal, der langsomt fyldtes indtil den sidste Tomme Plads med en Skare af Søstre og Brødre fra alle Landets Egne, fra Island, fra Norge, fra Sverige, fra Holland og Tyskland. Som et dragende Lyspunkt stod den hvide Kiste der med Dannebrog, Ordenens Banner og Stjernebanneret, plantede i Krysantemers hvide Sne, som Baggrund.

Der stod den hvide Kiste. Og hvor var den Søster eller Broder, som ved Synet af den ikke følte, hvilket Tab vor Orden har lidt. Der stod den hvide Kiste med sin Æresvagt af fremragende Odd-Fellows, med Stor-Loge Repræsentanterne paa den ene Side og Slægt og Venner paa den anden og deromkring den store Søster- og Broderkæde.

Dyb Stilhed hersker i det store Rum.

De første spæde Toner af Præludiet lyder. Da aabnes Sidedørene, Søster Ella Beyer træder ind i den store Forsamling ledsaget af sin Broder, Højesteretssagfører David og Familiens nærmeste Medlemmer. Alle rejser sig, medens Slægtningene gaar op til Kisten og tager Plads umiddelbart ved den. Organist Clausens Mesterhænder rører Tangenterne og lokker frem af det lille Instrument Toner, der næsten som Ord skildrer det Liv, det blev Petrus Beyer beskaaret at føre til Velsignelse for saa mange. Aandeløst lyttende følger den store Forsamling denne Tonedigtning, der tilsidst udløser sig i den gamle Salme: Tænk naar engang . . .

Gribende lyder den gamle Salme sunget af de tusinde af Stemmer. Da Sangen er forstummet, staar Br. Dep. Stor-Sire, Kammerjunker Skeels høje, statelige Skikkelse paa Talerstolen, og hans Ord lyder saa klare, at man kan høre dem tydeligt helt nede ved Indgangen.

Stor-Sire Petrus Beyers Bisættelse fra Odd-Fellow Palæet

I Venskab, i Kærlighed og i Sandhed er Odd-Fellow Ordenens Valgsprog, som i symboliseret Form af Ordenens Stifter for over 100 Aar siden fastsloges som Ledetraaden for Medlemmernes Virksomhed indadtil som udadtil for derigennem at bygge Bro, bevirke Forstaaelse mellem Samfundsklasserne og mellem Folkeslagene.

Som det øverste Led i Symbolet anbragte han Menneskekærligheden – Opofrelsen for andre – som den Gerning der ikke alene formaar at skabe den tilsigtede Forstaaelse, men tillige at skabe en Lykkefølelse hos dens Udøvere af den største Værdi for Menneskenes hele aandelige Udvikling.

Ligesom Menneskekærlighed er Livets Salt, saaledes er den ogsaa Midtpunktet i hele vor Ordensgerning.

Naar vi derfor i Dag er samlede om vor kære gamle Ven og Stor-Sire, der har ledet vor Orden siden 1889 og bogstavelig gennem de mange Aar er vokset sammen med den og dens Grundsætninger, saa ligger det nær for mig at paavise, hvorledes det er lykkedes ham at udvikle og styrke denne Ordensgerning indenfor vore Rækker.

Her er det, som altid i Livet, Eksemplets Magt, der er den drivende, og Ingen af os, som i længere eller kortere Tid har levet vort Ordensliv sammen med ham, har kunnet undlade at erfare hans hjælpsomme Karakter. Naar vi kom til ham, hvad enten det var af personlige eller ordensmæssige Grunde, var han altid parat til Raad og Handling, og aldrig sparede han sig selv, hvor han evnede at træde til og som oftest havde han Lykken med sig.

Mange indenfor Broderskabet skylder ham usigelig Tak for hans Redebonhed og uselviske Anstrengelser for at være dem til Tjeneste, og mangt et Øje dugges sikkert i dette Øjeblik i Erindringen herom.

Men ikke alene indadtil var han den førende Kraft – i sit Fremsyn saa han, hvis Ordenen skulde vinde frem, at vort Lands Borgere maatte forstaa, at vi ikke holdt os indenfor vore egne Rammer, men søgte at føre vore Grundsætninger ud i Livet. Disse maatte vise sig som en Realitet og til dette hans Arbejde udadtil var hans Medlidenhedsfølelse med Enhver, der levede paa Livets Skyggeside i Forbindelse med hans enestaaende Energi Faktorer af den største Betydning.

Vi, der har fulgt hans Arbejde for Isoleringen af Spedalskhedssygdommen i Island og Vestindien, og som oplevede ved Hospitalets 25-Aars Jubilæum i Island at se hans Gang fra Seng til Seng, og hvorledes han tog de Syge i Haanden og talte kærlige Ord til dem, medens Taarerne løb ned ad disses Kinder, idet de samtidig udtalte de vidunderlige Ord: Gud velsigne det danske Folk, vi fik Forstaaelse af, hvorledes han og andre udmærkede Brødre ved dette deres Arbejde havde nærmet det danske og islandske Folk til hinanden og derigennem vist os Vejen til at praktisere Ordenens Grundsætninger.

Hvor var han ikke glad ved at se sit tilsigtede Formaal opnaaet, og hvor kom vi ikke i det Øjeblik til dobbelt at holde af ham.

Da Vestindien solgtes, hvor han ligeledes havde faaet et Spedalskheds-Hospital opført, sørgede han, som den nationale og trofaste Fædrelandsven, han var, men samtidig glædede han sig over, omend Solskinsøerne var solgt, saa skulde Dannebrog vaje over Hospitalet, en Forholdsregel han i sin Tid havde sikret sig – og Dannebrog vajer der den Dag i Dag.

Men Beyer hørte ikke til dem, der hvilede paa det opnaaede. Fremad og Opad var hans Valgsprog, og nu opfordrede hans Medlidenhedsfølelse og Retfærdighedsfølelse ham til at tage sit sidste Arbejde op for at give de udenfor Ægteskab fødte, ulykkeligt stillede Børn en Chance i Livet til at blive delagtiggjort i noget af dettes Solskin.

Atter her paatog han sig sammen med andre Ordensmedlemmer Pionerarbejdet – thi det skulde efter hans Opfattelse ogsaa her være det danske Folk, som burde løse Opgaven at bygge Optagelses- og Opdragelseshjem for disse Børn.

Et Lands Fremtid er nemlig afhængig af en dygtig opvoksende Slægt, og derfor bør Folket ogsaa gøre, hvad det kan, for at ingen Del af denne Ungdom gaar til Spilde.

Med sin sædvanlige Energi holdt han Møder Landet over, og han havde den store Glæde at se alle Samfundsklasser og ethvert politisk Parti samle sig i stort Antal under Landsforeningen: Danske Mødres Julegave til forældreløse Børn, ligesom han opnaaede forinden sin Død at se Hittebørnshjemmet i Hørsholm statsanerkendt, og at Kongen og Regeringen viste Sagen sin Sympati ved i Aar at tilstaa Landsforeningen en Hittebørnsdag.

Han sov ind i den sikre Overbevisning, at det danske Folk vilde vide at løfte denne hans Hjertesag, og vi, mine Søstre og Brødre, vil gøre, hvad vi formaar, for at denne hans Tro ikke skal blive gjort til Skamme.

Ja, vor kære Ven var en myndig Mand, men tillige en trofast, god og uselvisk Broder, som vi med Stolthed har kunnet betragte som vor Leder gennem de mange Aar, og hvis Minde vi vil bevare i kærlig Taknemmelighed.

Et stort Tab har vi lidt og efter menneskelige Øjne uerstatteligt, men ikke maa vi glemme, at det største Tab er tilføjet vor kære Ordenssøster, hans Hustru. De mangler nu, kære Fru Beyer, hans stærke og kærlige Personlighed i Hjemmet, og omend jeg véd, at det er en ringe Erstatning, saa skal De dog erindre i Dag, at De har en Søster- og Broderskare omkring Dem, som efter Evne vil hjælpe Dem over denne svære Tid.

Og nu da Farvel vor kære gamle Ven og Broder, og Tak for alt, hvad du har været for os alle. Naar du nu om lidt bæres ud af dette dit andet Hjem, som du næst dit eget har givet dine kærlige og gode Følelser, saa er du ledsaget af vore bedste og taknemmeligste Tanker.

Gid den Højeste i sin Naade vil tage imod Dig og velsigne vore Evner til at fortsætte dit Værk.

Selv dybt bevæget, bevægede Br. Skeels Ord den store Forsamling. Og da de velkendte tre Slag lød, rejste alle sig, hvorpaa Br. Skeel med hævet Røst udtalte de manende Ord: Søstre og Brødre, saaledes være det, hvortil lød magtfuldt og forjættende tilbage: Saaledes være det.

Der kan ingen Tvivl være om, at de Ikke-Ordensmedlemmer, som gennem denne lille Handling fik et Indblik i vor Ordens Indre, blev dybt grebet af denne enstemmige Tilslutning og Forbindelse mellem den ene og de mange.

Efter Br. Skeels Tale spillede Kantor Clausen og Violinisten Knud Dahlgaard Schuberts Ave Maria og Tschaikowskys Andante cantabile, der forstærkede den Stemning, som Br. Skeels gribende Ord havde fremkaldt.

EN TAK FRA NORGE

Derpaa besteg Norges Stor-Sire, Højesteretsadvokat Samuel Johnson Talerstolen:

Vi norske Ordensbrødre kunde ikke tænke os andet end at møde frem her i Dag og frembære vor Tak og Hilsen.

Fra den første Gang Petrus Beyer satte sin Fod paa Norges Grund og saa længe han har levet, har han været beundret og elsket af os deroppe. Vi er Petrus Beyer, min Ven, vor Ven, vor trofaste Hjælper gennem mange Aar megen Tak skyldig.

Det Navn var som en Fanfare deroppe mellem Fjeldene, en Fanfare om Glæde og Kærlighed. Fra nu af er det et vemodigt Minde, som aldrig vil dø.

Der fortælles, at da Hellig Olav skulde kristne Norge, og der i den Anledning stod et stort Slag, faldt hans Mærkesmand, hans Fanebærer. Men som der staar i Digtet herom, da Mærkesmanden stupet, stødte han Fanestangen saa haardt i Jorden, at den staar der endnu. Saadan er det ogsaa her! Fanestangen vil staa, er end Manden segnet.

Ja, vor Sag skal vokse, vor Sag skal stige, og vor Fane vaje høj og ren, saa at vi kan gøre Menneskene lykkelige. Tak! Petrus Beyer, at du har lært os det.

Br. Tandlæge Peder Knudsen sang derefter: Dagen gaar med raske Fjed, hvorefter Forsamlingen sang: Lyksalig, lyksalig hver Sjæl som har Fred . . .

Til sidst spillede et Hornorkester Hartmanns skønne Sørgemarch. Under dens sidste Satser rejste Forsamlingen sig, Ordensbrødrene dannede Broderkæde og langsomt bares Kisten ud af Salen til Ligvognen, der førte den til Holmens Kirkes Kapel.

Baalfærden fandt Sted nogle Dage senere og kun den nærmeste Familie og nogle af Storlogens Embedsmænd var til Stede.

Men selv udover sin Død tænkte Petrus Beyer paa at skabe Solskin for dem, der var født paa Livets Skyggeside. Han havde bedt om, at de, der vilde sende Kranse eller Blomster til hans Baare, i Stedet derfor sendte et Bidrag til Hittebørnshjemmet i Hørsholm. Derfor var der paa hans Kiste, foruden nogle faa Blomster, kun een eneste Krans – Kongens og Dronningens. Men til Hittebørnshjemmet indkom der i Kransepenge over 10,000 Kr.

Paa hans sidste Hvilested paa Vestre Kirkegaard har Ordenen rejst en af Br. Arkitekt Mandrup-Poulsen tegnet Mindesten, hvis rolige, stolte og ædle Linier skal fortælle, at her gemmes en af Menneskehedens store Sønner . . .

Lad den ikke mindst fortælle *os* det.

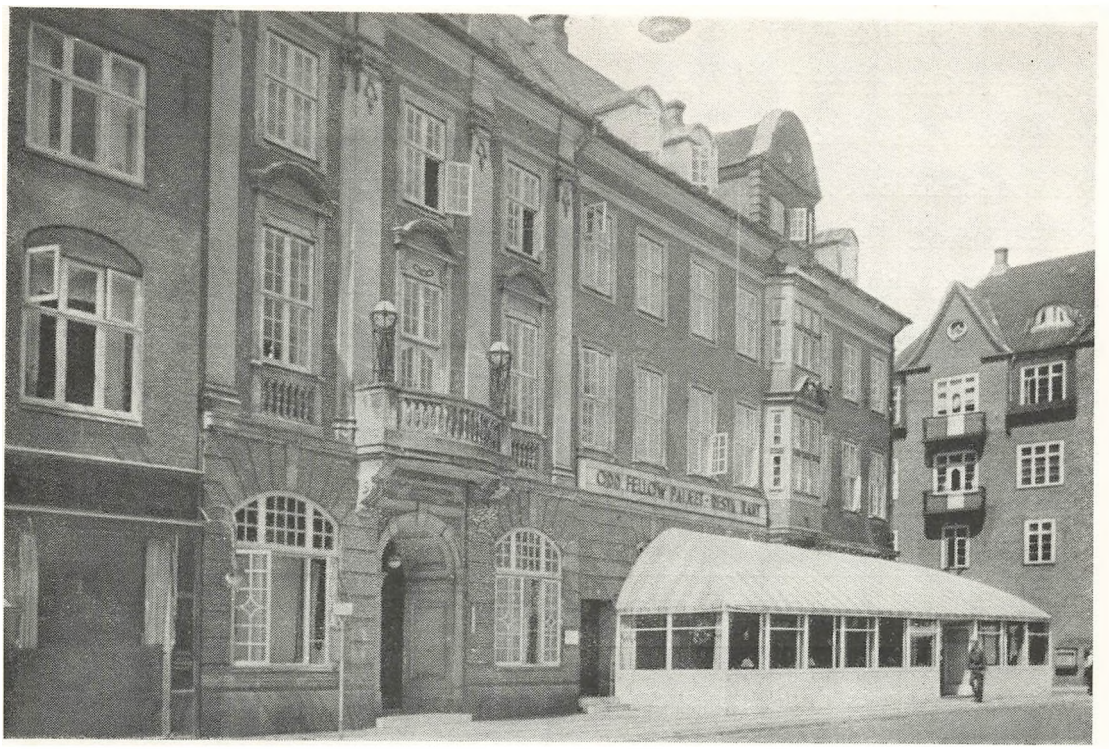

Odd-Fellow Palæet paa Boulevarden i Aalborg

NYE KAAR OG NYE KRAV

EN ERKLÆRING FRA DEN NYE STOR-SIRE

Det var et langt Spand af Aar Petrus Beyer var Ordenens ledende Kraft og dens Salt herhjemme. I fem og tredive Aar var det hans Aand altsammen. Og selv om det ikke til enhver Tid just gik, som *han* vilde det, var det dog hans Sinds Styrke og hans Evners og Væsens Magt, der bandt det hele sammen til et fast og formet Hele.

Naar man ser tilbage over disse fem og tredive Aar, maa man bøje sig for Kendsgerningerne og for alt det, der blev Resultatet. Det ligger altsammen lige for og skal ikke nævnes her. Det var stor Mands Gerning med sikkert Maal for Øje — oprigtig Gerning ogsaa. Herom tør ingen tvivle. Under hans Førerskab voksede Ordenen baade i talmæssig og økonomisk Styrke. Og Forstaaelsen af Fællesskabets Værdi i Ordenens Aand blev mere bevidst og mere levende. Han var Broderkærlighedens og, i videste Forstand, Menneskekærlighedens glødende Talsmand og levende Udtryk. Derfor kunde han ogsaa med sine Ords Magt og med sine Tan-

kers ofte blændende Flugt og Farve, faa det til at varme og bruse gennem Sindene. Det var et Ordenssamfund i Vækst og i Kraft, han ved sin Død efterlod Broderskabet som Arv. Vi har Grund til at takke ham for Arven og mindes ham for det, den kostede ham . . . Det var et helt Livs trofast Gerning.

Med hans Død var samtidig et Afsnit af Ordenens Historie herhjemme sluttet. Det betydningsfuldeste og det hidtil væsentligste. Det blev nu den nye Stor-Sires Hverv at bygge Broen mellem det, der var og det, der skulde komme. At befæste, uddybe og udforme det, der var naaet eller som kun laa i Svøb. Han løste denne svære Opgave paa lykkelig Vis. Hans Væsen og Vilje var afstemt efter Opgavens Betydning. Han var Petrus Beyer en værdig Efterfølger.

OMKRING STORLOGENS MØDE I 1924

Mødet aabnedes den 24. November af den Dep. Stor-Sire Br. Chr. Skeel, der udtalte nogle varme Mindeord om den afdøde Stor-Sire og oplæste et Takkebrev fra Str. Ex.-M. Ella Beyer. Embedsmændene var alle tilstede, og der var mødt Repræsentanter for to nye Loger: Nr. 56 Silkeborg, stiftet den 24. Juni 1924 og Nr. 57 Kong Humble i Rudkøbing, stiftet den 26. Oktober 1924 og for to nye Rebekka-Loger, Nr. 15 Semper ardens i Odense, stiftet den 30. Januar 1924 og Nr. 16 Syvstjernen i København, stiftet den 2. November 1924.

EMNER OG RESULTATER

Mødet prægedes naturligvis stærkt af Petrus Beyers Død og den sædvanlige Beretning var ganske kort. Der var kun forløbet et Aar siden det sidste Storlogemøde, og meget Stof til Behandling var der ikke.

Det, der mest optog Sindene, var særlig Spørgsmaalet om, hvorvidt Hittebørnshjemmet i Hørsholm skulde overtages af Storlogen og som en Ordenssag fortsættes under dennes Administration. Der var egentlig ingen Tvivl om, at Ordenen skulde overtage Hjemmet, men der var delte Meninger om, hvorledes hele det økonomiske skulde gribes an. Vi skal imidlertid ikke komme nærmere ind paa Drøftelserne herom, men kun meddele det, der blev det endelige Resultat af disse Drøftelser. Resultatet blev dette:

Ordenen skulde fra 1. Januar 1925 overtage Rebekka-Søstrenes Hittebørns- og Optagelseshjem for Spædbørn i Hørsholm. Til Driften i de første Aar – hvortil ansloges et Tilskud fra Ordenen af 40,000 Kr. aarlig – skulde Underlogerne ved hvert Kvartals Slutning, første Gang pr. 31 Marts 1925, afgive til Stor-Skatmesteren 25 Kr. for hver Indvielse og 25 Kr. for hver Gradetildeling, der var foretaget i det forløbne Kvartal. Disse Beløb blev ikke procentagepligtige til Logernes Enkefond. Paa samme Maade skulde Rebekka-Logerne afgive 15 Kr. for hver Indvielse og Lejrene 50 Kr. for hver Optagelse. Endvidere skulde Storlogen tilskyde indtil 3000 Kr. aarlig og kunde dette ikke strække til, skulde Resten i hvert Aars Januar Maaned paalignes samtlige Underloger i Forhold til deres Medlemstal.

Disse Bestemmelser gjaldt dog ikke for de islandske Loger.

Det bestemtes endvidere, at Hjemmets Bestyrelse, foruden af Stor-Siren som født Formand skulde bestaa af 7 Medlemmer, nemlig 2 Rebekka-Søstre og 5 Stor-Repræsentanter, der alle skulde vælges af Storlogen. Bestyrelsen skulde være pligtig til at omlægge Hjemmets Drift til et Spædbørnshjem for Børn indtil det femte Aar, senere ændret til to Aar. Endelig skulde Driften nedbringes til et bestemt Stade, som Storlogen til enhver Tid ved sin Bevilling fastsatte. Bestyrelsen kom til at bestaa af Søstrene Ella Beyer og Anna Jørgensen og Brødrene J. Wenzzel, Asgar Thomasen, Nic. Schultz, A. F. Olsen og J. P. Olsen med Stor-Siren som Formand. Den skulde fungere indtil Mødet i 1926.

Det oplystes under Forhandlingerne, at der snart skulde indvies et Spædbørnshjem i Nørre Sundby. Det var det eneste Hjem, der tilhørte den tidligere omtalte Landsforening Danske Mødres Julegave til forældreløse Børn, og Stor-Repræsentanten for Aalborg-Logen mente nok, at Foreningen kunde holde dette Hjem oppe og maaske ogsaa andre, senere Hjem.

Der blev vedtaget forskellige Ændringer i Graderitualerne for Underlogerne og et nyt Ritual for Mindeloger.

En nødstedt, ung Loge, der ved et uheldigt Ejendomskøb var kommet i en betydelig Gæld, som den ikke kunde se Udvej til helt at faa betalt ved egen Hjælp, fik bevilget 46,000 Kr. som et Tilskud, efterat et paa det forrige Møde nedsat Udvalg var kommet til det Resultat, at Logen saa kunde klare sig i Fremtiden. Tilskudet paalignedes Logerne med 3 Kr. pr. Medlem aarligt og Rebekka-Logerne

og Lejrene med 1 Kr. pr. Medlem, indtil Beløbet paa denne Maade var dækket. Tilfældet var Anledning til, at Stor-Siren den 31. Oktober 1923 havde udstedt et Cirkulære, der fastslog nødvendige og skarpe Regler for Logernes Ejendomskøb og Byggeforetagender.

Af Spørgsmaal, der var forelagt Storlogen til Behandling, men ikke fandt Sangbund hos denne, skal vi nævne det, der kom igen paa ethvert følgende Møde: Nedsættelse af Optagelses- og Gradebidragene. Begrundelsen var den, at de nu gældende Bidrag, ialt 400 Kr., var en Hindring for Tilgang til Logerne. Man ønskede en Nedsættelse til 300 Kr.

Endelig vedtog man, som naturligt var, at bekoste Stor-Sire Petrus Beyers Begravelse.

Tilsidst foretoges der Valg.

Til Stor-Sire valgtes Br. Dep. Stor-Sire Chr. Skeel og til Dep. Stor-Sire Br. J. Wenzzel. Br. Stor-Sekretær Axel Engberg og Br. Stor-Skatmester Chr. Hede genvalgtes.

EN ERKLÆRING FRA STOR-SIREN

Efterat Valget havde fundet Sted, afgav Stor-Siren – paa eget Initiativ, som det hedder i Storlogeberetningen – den Erklæring, at han ønskede at etablere et snævrere Samarbejde mellem sig, Storlogens Embedsmænd og de Distr. Dep. Stor-Sirer og navnlig ønskede han at fremhæve, at han ikke agtede udadtil at optage nogen Sag som Ordenssag, der direkte eller indirekte, juridisk eller moralsk kunde faa økonomisk Betydning for Ordenen, uden at være i Overensstemmelse med en Majoritet af Storlogens Embedsmænd i Forbindelse med de Distr. Dep. Stor-Sirer for Danmark.

Derefter udnævntes til Stor-Kapellan Br. Wilh. Lundstrøm og til Stor-Marskal, Br. Stor-Vagt Vald. Madsen, til Stor-Vagt Br. Clemen Jensen og til Stor-Herold Br. Sofus Jensen.

Endelig udnævntes følgende Distr. Dep. Stor-Sirer, idet der samtidig foretoges en Omlægning af Distrikterne:

For det sydlige Sjælland og Lolland Falster: Br. Jacob Petersen, for det nordlige Sjælland: Br. Asgar Thomasen, for Fyen og Langeland: Br. E. C. Egede, for

Stor-Sire Chr. Skeel

valgt til Stor-Sire i Storlogens Møde i 1924

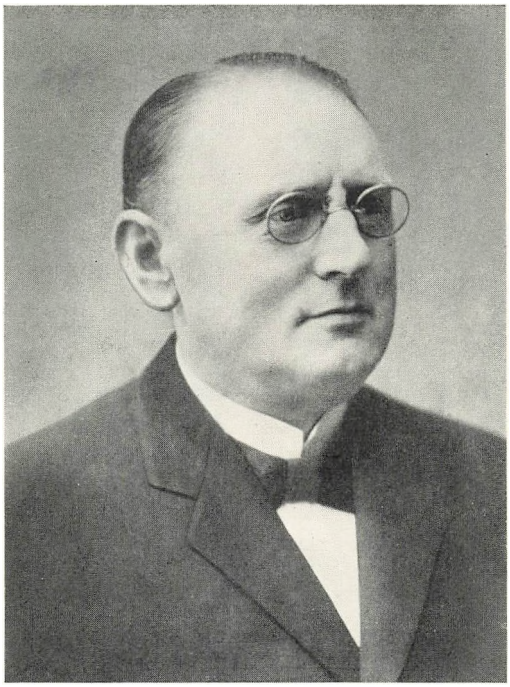

Dep. Stor-Sire J. Wenzzel

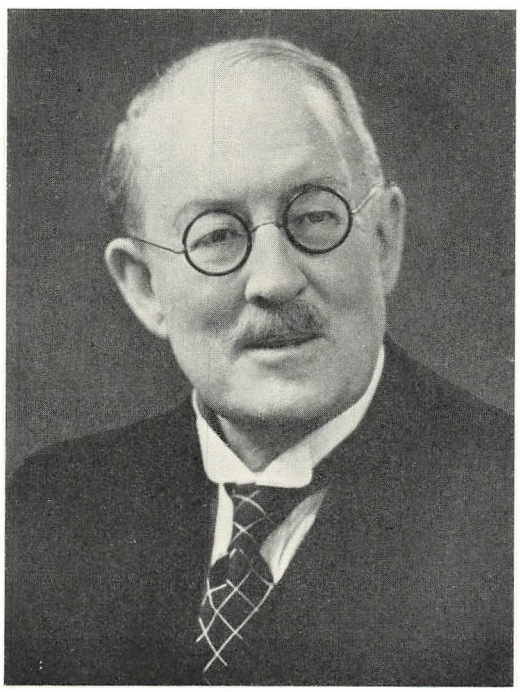

Stor-Sekretær Axel Engberg

Stor-Skatmester Chr. Hede

Storlogens øvrige valgte Embedsmænd i 1924

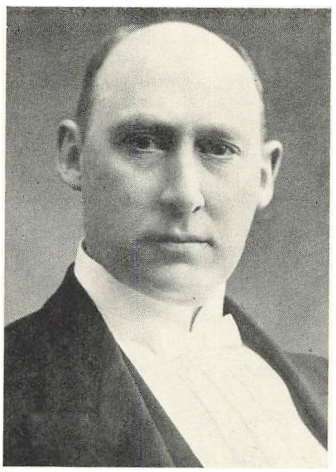

E. C. Egede
Distr. Dep. Stor-Sire
for Fyen

Jacob Petersen
Distr. Dep. Stor-Sire for det syd-
lige Sjælland og Lolland-Falster

Asgar Thomasen
Distr. Dep. Stor-Sire
for det nordlige Sjælland

F. P. Guldager
Distr. Dep. Stor-Sire for det syd-
lige Jylland og Sønderjylland

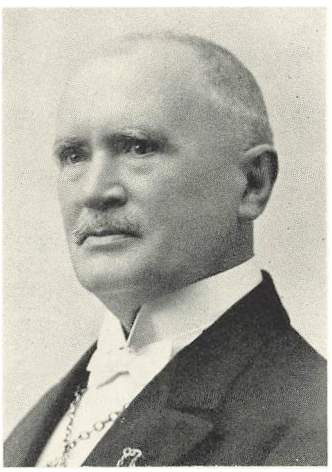

Chr. Bock Jensen
Distr. Dep. Stor-Sire
for det mellemste Jylland

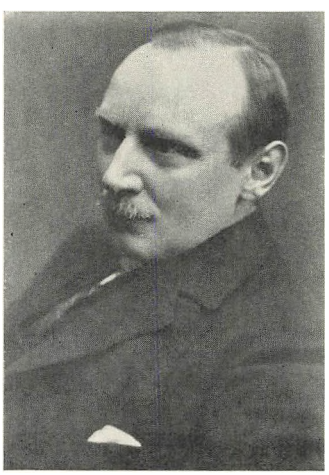

A. Randrup
Distr. Dep. Stor-Sire
for det nordlige Jylland

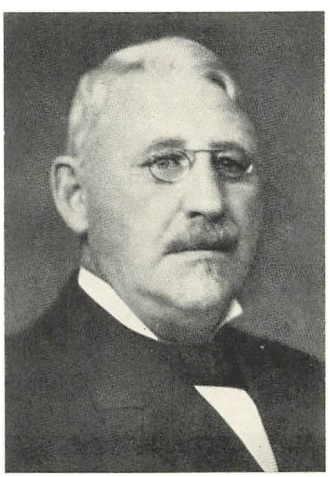

Klemens Jonsson
Distr. Dep. Stor-Sire
for Island

De Distr. Dep. Stor-Sirer i 1924

det sydlige Jylland og Sønderjylland: Br. F. P. Guldager, for Midtjylland: Br. Chr. Bock Jensen og for det nordlige Jylland: Br. A. Randrup. Br. Klemens Jonsson fik de islandske Loger under sig.

TIDEN OG TALLENE

Medlemstallet var den 31. Marts 1923 i Underlogerne 6473, i Rebekka-Logerne 322 Brødre og 743 Søstre. I Lejrene 935. Den 31. December s. A., der nu var Regnskabsaarets Afslutning, var Medlemstallet henholdsvis 6529, 312 og 766 og 957.

Logernes Formue var 837,148 Kr. 41 Øre. De særlige Fonds 798,634 Kr. 10 Øre. Enkefondenes 1,584,045 Kr. 31 Øre. Rebekka-Logernes Formue var 37,941 Kr. 24 Øre og de særlige Fonds 59,866 Kr. 98 Øre. Lejrenes Formue var 37,330 Kr. 46 Øre. De særlige Fonds 2,059 Kr. 16 Øre.

OMKRING STORLOGENS MØDE I 1926

Mødet afholdtes den 6. og 7. September og alle valgte og udnævnte Embedsmænd var til Stede. Der var mødt Repræsentanter for tre nye Loger Nr. 58 Riberhus i Ribe, stiftet den 6. September 1925, Nr. 59 Hiort-Lorenzen i Haderslev, stiftet den 13. September 1925, og en ny islandsk Loge, Nr. 4 Herjolfur paa Vestmannaeyjar, stiftet den 24. Maj 1925, samt en ny Rebekka-Loge Nr. 17, Sinceritas i Svendborg, stiftet den 19. April 1925.

TIDEN MELLEM MØDERNE

I sin Beretning gjorde Stor-Siren Rede for, at hans væsentligste Arbejde i de to Aar, han havde staaet i Spidsen for Ordenen, havde været rettet paa, at Ritualet udvikledes paa det bestaaendes Grund, saaledes at det fik en i praktisk Henseende mere indgaaende og mere rolig Form, for derigennem helt at komme til at virke efter sin Hensigt. Han havde gjort den Erfaring, at man rundt i Logerne var glade ved de skete Ændringer i Ritualet, selv om der hist og her, som altid, udøvedes en vis Kritik. Man kan jo nu engang ikke ramme alles Tanker eller Ønsker. Der var desuden foreslaaet og tiltraadt nogle Ændringer i Grade-Ritualet for Rebekka-Logerne.

Stor-Siren oplyste endvidere, at den Distr. Dep. Stor-Sire for Fyen, E. C. Egede

den 3. Maj 1926 var fratraadt sit Embede, og at han indtil videre selv havde overtaget Jurisdiktionen. Fratrædelsen skyldtes en personlig Uoverensstemmelse mellem de to Brødre, der dog fandt sin Afslutning paa Mødet paa en for begge Parter tilfredsstillende Maade. Der er derfor ingen Grund til at omtale den nærmere her.

EMNER OG RESULTATER – STOR-SIRENS MAGT

Det væsentligste Emne der forelaa til Behandling – i hvert Fald det, der drøftedes med mest Iver – var et Forslag fra en Kreds af Stor-Repræsentanter om en Ændring af nogle Bestemmelser i Grundloven for Storlogen. Forslagets Hovedtanker var, kort refereret, disse:

Til Behandling af alle mellem Storlogens Møder fremkommende Sager, der ikke vilde være at henlægge til Storlogemødet, skulde der vælges et Raad, bestaaende af Stor-Siren som Formand, 5 Dep. Stor-Sirer, Stor-Sekretæren og Stor-Skatmesteren. Storloge-Raadets Beslutninger skulde forelægges det kommende Storlogemøde til Godkendelse.

De 5 Dep. Stor-Sirer skulde have Bopæl saaledes: een i eller ved København, een paa Sjælland udenfor København, een paa Fyen eller Lolland-Falster og to i Jylland. De skulde erstatte de Distr. Dep. Stor-Sirer og udføre de Hverv, som hidtil havde været paalagt disse.

Inden Valget af de Dep. Stor-Sirer foregik, tilkom det Underlogerne, Rebekka-Logerne og Lejrene i den Landskreds, hvor Valget skulde foregaa, at indstille 3 kvalificerede Ex.-Mestre, blandt hvilke Storlogens Valg skulde være bundet. Under Forsæde af Over-Mesteren i den ældste Loge i den paagældende Landsdel, skulde samtlige Over-Mestre og Hoved-Patriarker træde sammen og foretage Indstilling blandt de udpegede Ex.-Mestre. De skulde have een Stemme i Storlogen, men kunde ikke være Stor-Repræsentant for nogen Loge eller Lejr.

Forslaget, der ikke var blevet anbefalet af Udvalget for Lovgivning, fordi man mente, at det vilde bringe Storlogen ind i en altfor tung Administration, gav Anledning til en meget langstrakt, men ikke uinteressant Drøftelse. Meningen var umiskendelig den – Stor-Sirens Magtomraade skulde indsnævres.

En af Forslagstillerne, Br. Ludvig Metz, anbefalede Forslaget meget varmt. Princippet var demokratisk. Stor-Siren havde ingen Stemmeret, men han havde

en Kreds af private Fuldmægtige, de Distr. Dep. Stor-Sirer, og de havde Stemmeret – altsaa en større Ret end Stor-Siren selv. Det er ikke Stor-Siren, der skal have Fuldmægtige ude i Provinsen. Det er Storlogen. Det er ikke Meningen med Forslaget, at fratage Stor-Sire-Stillingen noget af den Tillid, der tilkommer den. Den Mand, der skal være Chef for Ordenen, skal have mange Egenskaber, derfor skal Magten være delt. Han mente iøvrigt, at Forslaget i Virkeligheden let lod sig gennemføre og Forretningsgangen blev hverken langsommere eller dyrere.

Br. Dehlholm mente ikke, at Forslaget kunde gennemføres, men han mente dog at man maatte komme dertil, at de Distr. Dep. Stor-Sirer valgtes af Storlogen. Som en Overgang kunde han tænke sig, at de udnævntes af Stor-Siren efter Indstilling af Logerne eller af Storlogen.

Br. J. Wistoft mente, at man skulde være varsom med at ændre de Principper, der havde aarhundredgammel Hævd. Vi vil faa ligesaa mange Stor-Sirer rundt i Landet, som der er valgte Distr. Dep. Stor-Sirer. De skal imidlertid kun være Stor-Sirens Befuldmægtigede og ikke gøres til Paver. Vi skal slaa os til Taals med Stor-Sirens Programerklæring ved sidste Storlogemøde, saa vil der ikke være nogen stor Risiko ved at have en Stor-Sire. Lad os holde fast ved de gamle Principper og Love, der har været grundlæggende for Ordenen.

Br. Mejndor mente ogsaa, at det vilde være farligt at komme ind paa saa radikale Ændringer.

Den Dep. Stor-Sire udtalte, at Stor-Siren vel skulde have en stor Magt, men han skulde ikke være eneraadende. Han skulde være omgivet af ansvarlige Raadgivere, nemlig Storlogens Embedsmænd. Men kun disse. Angaaende de Distr. Dep. Stor-Sirer mente han, at Forslaget skød over Maalet. Storlogen burde vælge dem. Det burde ikke overlades til Logerne. Logerne kunde godt indstille, men Storlogen maatte staa frit i sit Valg.

Forhandlingerne endte med, at man efter Forslag fra den Dep. Stor-Sire nedsatte et Udvalg, bestaaende af Lovudvalget og 4 af Storlogens andre Medlemmer til at revidere Storlogens Love og til at fremsætte Forslag i den Anledning paa det næste ordinære Storlogemøde.

Der forelaa et Forslag om, at Optagelses- og Gradebidragene skulde nedsættes, men da Forslaget var fremkommet for sent, blev det nægtet Fremme.

Endvidere forelaa der Meddelelse om, at der var dannet en Forening af Over-Mestre i de danske Rebekka-Loger i Lighed med, hvad der i flere Aar havde bestaaet for Underlogernes Vedkommende. Vi nævner det kun her, fordi Foreningen blev Kernen til det senere Rebekka-Raad. Stor-Marskal Valdemar Madsen var Formand og Søster Over-Mester Thora Lytthans var Sekretær.

Angaaende Veteran-Tegnet var der fra Udvalget for Loger og Lejre fremkommet et Forslag, der gik ud paa, at en Loge eller en Rebekka-Loge, saafremt den *ønskede* at tildele Brødre – for Rebekka-Logers Vedkommende dog kun Søstre – Erindringstegnet, skulde det fremtidig være forfærdiget som en medfulgt Model og ikke anderledes. Prisen for 25-Aars Tegnet vilde blive 25 Kr., for 40-Aars Tegnet 30 Kr.

En af Stor-Repræsentanterne oplyste, at Logerne paa Fyen brugte et mindre Tegn, der kun kostede 10 Kr. Han syntes, at de foreslaaede var for dyre.

Stor-Sekretæren bemærkede hertil, at hvis nogle Loger finder, at Tegnene er for dyre, bør vi ikke tvinge dem til at anskaffe dem, da det jo dog nærmest kun er Pynt. Lad os saa hellere fastholde Storlogens tidligere Vedtagelse om, at Veteranjuvélen er denne uvedkommende. Og saaledes blev det.

Man drøftede et Forslag om en Ændring i Lejrenes Grundlov, der skulde bane Vejen for den Mulighed at slaa Lejrene Nr. 1 og 2 sammen, men Tanken mødte nogen Modstand. Den Dep. Stor-Sire udtalte i den Anledning, at hvis Sammenslutningen ikke vedtoges, vilde Lejr-Institutionen i København ebbe ud og miste sin Betydning. Man enedes om at henlægge Sagen til det næste Storloge-Møde. Br. Stor-Sire skulde saa i Mellemtiden indkalde de to Lejre til et Fællesmøde, og dér søge at faa Spørgsmaalet løst ad fredelig Vej.

Stor-Skatmesteren meddelte, at den tidligere omtalte nødstedte unge Loge nu havde faaet sine Forhold i Orden. Der var oven i Købet blevet et Overskud paa 7784 Kr. 07 Øre, som man vedtog at overføre til Hittebørnshjemmets Konto. Han meddelte desuden, at en anden af de unge Loger ogsaa var blevet økonomisk nødstedt, og at man havde maattet give den et Tilskud paa 2500 Kr. af Kronefonden, da den ellers vilde være gaaet i Stykker. Man godkendte dette.

Endelig gav Stor-Siren nogle Oplysninger om Hittebørnshjemmet, hvoraf blandt andet fremgik, at det var lykkedes at nedlægge Hjemmet for de ældre Børn. Man

mente dog, at det var det klogeste at fortsætte med de i 1924 af Storlogen vedtagne Bevillinger til 1928. Saa kunde man forhaabentlig lette Logerne for en betydelig Del af denne Byrde og i hvert Fald komme bort fra den nuværende Beskatning af Indvielses- og Gradebidragene.

TIDEN OG TALLENE

Medlemstallet var den 31. December 1923 i Underlogerne 6529, i Rebekka-Logerne 312 Brødre og 766 Søstre. I Lejrene var Medlemstallet 957. Den 31. December 1925 var Medlemstallet henholdsvis 6733, 349 og 888 og 1039.

Logernes Formue var 905,516 Kr. 89 Øre. De særlige Fonds 900,184 Kr. 23 Øre, Enkefondenes 1,846,346 Kr. 33 Øre, Rebekka-Logernes Formue var 46,660 Kr. 27 Øre. De særlige Fonds 87,262 Kr. 07 Øre. Lejrenes Formue var 44,770 Kr. 39 Øre. De særlige Fonds 1765 Kr. 06 Øre.

OMKRING STORLOGENS MØDE I 1928

Mødet afholdtes den 28. og 29. Juni. Det var den 30. Juni 50-Aars Dagen for Ordenens Indførelse i Danmark, og det var derfor rimeligt, at man vilde holde Mødet paa et saadant Tidspunkt, at det kunde falde sammen med denne Mindedag og Dagens naturlige Festlighed. — Alle, baade valgte og udnævnte, Embedsmænd var mødt, og som Distr. Dep. Stor-Sire for Fyen i Stedet for Br. E. C. Egede var den 9. November 1926 udnævnt og nu mødt Br. L. P. Hansen. Der var mødt Repræsentanter for to nye Loger, Nr. 60 Hammeren i Korsør, stiftet den 27. Februar 1927 og Nr. 61 Øresund i Helsingør, stiftet den 16. Oktober 1927.

L. P. Hansen

Forinden Mødets Begyndelse samledes Storlogens Medlemmer i Palæets Forhal, hvor Br. Stor-Sire foretog Afsløringen af Broncebuster af Thomas Wildey og Petrus Beyer idet han udtalte, at i dette vort nu saa smukt restaurerede Ordens-

hus var den rette Plads for disse to store Ordensmænd . . . Gud velsigne deres Minde iblandt os.

TIDEN MELLEM MØDERNE

Stor-Siren meddelte, at der i Oktober 1926 i Stockholm var blevet indviet en ny pragtfuld Odd-Fellow Bygning med 3 store Logesale og herlige Udvalgs- og Opholdsværelser for Brødrene. Ved den Festloge, som i den Anledning fandt Sted og som overværedes af Ordenens Protektor i Sverige, Kong Gustaf, var den danske Storloge repræsenteret ved Stor-Siren, Stor-Sekretæren og Br. Distr. Dep. Stor-Sire Asgar Thomasen, der overrakte de svenske Brødre en Gave bestaaende af en Porcelænsvase fra den Kgl. Porcelænsfabrik med Billeder blandt andet af Odd-Fellow Palæet. For denne Gave havde den svenske Stor-Sire bedt Stor-Siren bringe det danske Broderskab hans og de stockholmske Brødres hjerteligste Tak.

Det oplystes, at den Distr. Dep. Stor-Sire for det sydlige Sjælland og Lolland-Falster, Jacob Petersen, der udnævntes i 1923, var afgaaet ved Døden den 26. Maj 1928. I hans Sted var Distr. Dep. Stor-Sire Asgar Thomasen konstitueret.

Endvidere oplyste Stor-Siren, at hans væsentligste Arbejde i de to forløbne Aar havde været at søge Rebekka-Søstrenes Hittebørnshjem fæstnet, saaledes at Logernes og Lejrenes hidtidige Afgift af Gradebidragene kunde falde bort, og han mente nu, at dette Arbejde, takket være Søstrenes og Brødrenes udmærkede Bistand og en Blomsterdag, der afholdtes den 22. September 1927 og gav et Udbytte paa 64,625 Kr. 22 Øre, i høj Grad var lykkedes.

Vi kommer senere tilbage til dette.

EMNER OG RESULTATER – STOR-SIRENS MAGT IGEN

Det Udvalg, der paa det foregaaende Møde havde faaet det Hverv at fremkomme med et Forslag til Ændringer i Storlogens Grundlov, havde endt sit Arbejde og forelagde Resultatet af dette. Vi skal ikke fordybe os i Enkelthederne i dette Forslag, der for øvrigt i alt væsentligt fandt en saare velvillig Modtagelse, men som just ikke blev nogen Sejr for det Forslag, der var Anledningen – Indsnævringen af Stor-Sirens Magt.

Om dette Punkt var Forslaget indledet med en saalydende Indstilling:

Der kan ikke uden den suveræne Storloges Samtykke foretages Ændringer i Grundloven for den danske Storloge, som indskrænker Stor-Sirens i den nu gældende Grundlov omhandlede Rettigheder.

Det skal dog for en Ordens Skyld bemærkes, at fire af Udvalgets Medlemmer havde været for Indstillingen, tre imod den.

Imidlertid toges Indstillingen til Efterretning, formentlig ikke uden Hensyntagen til en Korrespondance, som Stor-Siren havde ført med Stor-Siren for den suveræne Storloge om Problemet, et meget interessant Aktstykke, der findes indlemmet i Storlogens Forhandlinger, men som det vil føre for vidt her at gengive. Kun skal det bemærkes, at Stor-Siren for den suveræne Storloge udtalte, at den danske Storloge ingen Myndighed havde til at forandre den af den suveræne Storloge fastslaaede Administrationsform eller til at indføre en Ordning, som vilde dele Ansvaret, Pligterne og Myndigheden mellem flere Storloge-Embedsmænd eller overdrage en saadan Myndighed til et Raad, sammensat af flere Storloge-Embedsmænd. — Skrivelsen sluttede med en Bemærkning om, at det var en god og betryggende Fremgangsmaade, at høre de nærmeste Medhjælpere, de valgte Stor-Embedsmænds Raad, men ikke desto mindre skal og maa det endelige Ansvar og den endelige Afgørelse hvile paa een enkelt Person — Organisationens øverste Overhoved.

Med Hensyn til de Distr. Dep. Stor-Sirer blev Bestemmelsen den, at Stor-Siren har Ret til blandt de Ex.-M., der opfylder Grundlovens Betingelser herfor, at udnævne disse for enkelte eller flere Loger, Lejre og Foreninger. Dog skal Stor-Siren, forinden han tager sin endelige Beslutning, forelægge enhver Udnævnelse for de i det paagældende Distrikt valgte stemmeberettigede Stor-Repræsentanter.

Med Hensyn til

HITTEBØRNSHJEMMET

oplyste Stor-Siren, at Hjemmet nu stod uden Gæld og deraf fulgte, at Lejrenes og Logernes Tilskud kunde falde bort fra 1. Januar 1929 at regne. Et Forslag om, at det skulde ophøre allerede den 1. Juli 1928, forkastedes. Br. Stor-Sire henstillede derfor, at Hjemmets Bestyrelse, der nu var paa 8 Medlemmer, indskrænkedes til 5, nemlig Stor-Siren, den Dep. Stor-Sire, den Distr. Dep. Stor-Sire Asgar

Thomasen og Søstrene Ella Beyer og Anna Jørgensen. Denne Henstilling blev bifaldet og et Forslag herom senere vedtaget.

Den Dep. Stor-Sire J. Wenzzel udtalte, at han ligesom Stor-Siren var lykkelig over det Resultat, Hjemmet nu havde naaet. Dette skyldtes navnlig et kraftigt og udholdende Initiativ fra Br. Stor-Sire personlig. Men Navnet *Hittebørnshjem* var et uheldigt Navn. Hittebørn bør ikke kunne eksistere længere i et civiliseret Land. Han stillede derfor Forslag om, at Hjemmet herefter skulde kaldes Rebekka-Søstrenes Optagelseshjem for Spædbørn i Hørsholm. Br. Stor-Sire bemærkede hertil, at Hittebørnshjem maaske ikke var noget heldigt Navn, men naar han alligevel bestandig holdt paa Navnet, var det, fordi Befolkningen i Danmark véd, hvad det Hjem er, hvortil den yder Bidrag. Det Navn har vor afdøde Br. Stor-Sire Petrus Beyer knyttet til Hjemmet, og det bør ikke forandres.

Det blev dog forandret. Den Dep. Stor-Sires Forslag vedtoges med 140 Stemmer mod 13.

Med Hensyn til Sammenslutningen af de to københavnske Lejre oplystes det, at Stor-Siren havde haft Held med sit Fællesmøde. Man havde vedtaget at slaa de to Lejre sammen. Den nye Lejrs Navn blev Nr. 6 De tre Søjler og den instiueredes den 16. September 1927.

Der forelaa en lang Række Forslag om Nedsættelse af Optagelses- og Gradebidragene, og der førtes en lang og langsommelig Forhandling om Spørgsmaalet navnlig ud fra det tidligere Synspunkt, at det nuværende Bidrag 400 Kr. skulde være til Skade for Tilgangen til Ordenen. Nogle mente ja, og nogle mente nej. Men videre kom man ikke. Udvalget havde indstillet, at det skulde blive ved det gamle, og denne Indstilling vedtoges. 117 stemte for, 34 imod.

Veterantegnet gik igen i dette Møde. Udvalget havde nu faaet et nyt Tilbud, hvorefter Tegnene kunde leveres for 16 Kr. for de 25-Aars og 20 Kr. for de 40-Aars, og man genoptog derfor Forslaget om, at Tegnet, dersom Logerne ønskede at uddele saadanne Erindringstegn, skulde være forfærdiget saaledes, som Tegningen udviste og ikke anderledes. Forslaget vedtoges.

Den Distr. Dep. Stor-Sire Asgar Thomasen spurgte, om ikke Storlogen vilde være med til at hædre afdøde Br. Postmester Einar Holbølls Minde. Br. Holbøll havde i sin Tid skaffet 50,000 Kr. fra Julemærkekomitéen til Hittebørnshjemmet.

Der var nu nedsat en Komité for at fremskaffe en Buste af Br. Holbøll og et Mindesmærke paa hans Grav, og Storlogen havde tidligere givet 200 Kr. dertil. Han stillede Forslag om, at Storlogen bevilgede yderligere 300 Kr., og Storlogen vedtog dette.

P. Kjær

Af andet, der blev vedtaget, kan nævnes, at de Distr. Dep. Stor-Sirer ikke kunde beklæde noget Embede i en Underloge, Rebekka-Loge eller Lejr, og at det samme skulde gælde for de valgte Stor-Embedsmænd, der desuden heller ikke kunde være Stor-Repræsentanter samt at Logernes og Lejrenes staaende Udvalgs Tjenestetid herefter skulde være to Aar, hvad ogsaa skulde gælde for Loge- og Lejr-Foreningernes Embedsmænd.

Derefter foretoges Valg, og de valgte Embedsmænd genvalgtes. Stor-Siren udnævnte derefter paany de hidtil udnævnte Stor-Embedsmænd: Stor-Kapellan Br. Vilh. Lundstrøm, Stor-Marskal Br. Valdemar Madsen, Stor-Vagt Br. Clemen Jensen og Stor-Herold Br. Sofus Jensen. Ogsaa de Distr. Dep. Stor-Sirer ududnævntes paany. — I Stedet for afdøde Br. Jacob Petersen udnævntes Br. P. Kjær for Sydsjælland og Lolland-Falster, efterat Stor-Siren først havde forelagt denne Udnævnelse for de i Distriktet valgte stemmeberettigede Stor-Repræsentanter.

Den sidste Mødedag, den 29. Juni, ved Middagstid sluttede man Storlogens Møde, men kun for at mødes paany Kl. 4 i Odd-Fellow Palæets store Sal for at fejre

50-AARS FESTEN FOR ORDENENS INDFØRELSE I DANMARK

der begyndte med et Logemøde i Loge Nr. 1 Danmark, hvor man indledede med en Indvielse, og hvor Logens Over-Mester, nuværende Stor-Skatmester Edw. Berner, derefter trak Linjerne op for Logens Betydning som Grundlaget for Ordenen herhjemme. I varme og fyndige Ord pegede han paa hver enkelt Broders Ansvar

i Ordenens Gerning og takkede alle dem, der trofast og tro havde baaret Dagens Strid og Møje. Han sluttede med at sige:

Vi Odd-Fellows søger at udøve de samme Venskabshandlinger overfor os ubekendte, som om de var vore bedste Venner, og naar jeg siger søger at udøve, er det alene, fordi det at være Ven med et andet Mennske kræver gensidig Forstaaelse og Sympati, og fordi Venskab er en Følelse, der er uafhængig af og ikke kan ledes af vor Vilje.

Vi søger at opdrage os selv til at vise Næstekærlighed overfor vore Medmennesker og stræbe efter Sandhed i vor Livsførelse, og alt dette giver vor Lære os Anvisning paa at naa.

Og har hver enkelt af os, der i Dag paa denne vor Loges Højtidsdag er dens Brødre, naaet at indsuge blot noget af den Lærdom, saaledes at den er blevet eet med os og med Ærlighed afspejles i Ord og Handling, saa er det vel værd at feste i Dag; for saa er vi allerede naaet et godt Stykke paa vor Vej mod vort store Maal: Menneskehedens Forædling.

Om dette Maal i Dag er naaet af os, derom tilkommer det alene Fremtiden at dømme. Men hvor meget stærkere rustet til at naa det, har vi ikke været, der har haft de mange Aars Erfaring og Tradition at bygge paa. De 5 Brødre, der hin 29. Juni 1878 stiftede Loge Nr. 1 Danmark og gav den Fædrelandets elskede Navn, havde alene Troen paa og Haabet om, at det Arbejde, som de med Kærlighed paatog sig, maatte lykkes, men de vidste ikke, om den spæde Spire de plantede i uopdyrket Jord, vilde slaa Rod, eller om den vilde visne af Mangel paa Næring. Vi derimod har Visheden for, at den spæde Spire har vokset sig kraftig og stor, og vi har set det fuldvoksne Træ bære frodig Frugt og stadig skyde nye friske Skud. Og maa det ikke være os en Borgen for, at det, vor Orden tilsigter og lærer os, er saa stort, saa sandt, saa ophøjet og dog saa lige til, at det maa falde os let at kæmpe for vor Sag og vie vore Kræfter til dette Arbejde.

Derefter mødte Lykønskernes Skare frem med Hilsen og Gaver, blandt andet et Legat paa 20,000 Kr., og der blev kun ringe Tid tilovers, inden man skulde samles paany til Festmiddagen.

Det var en smuk Fest, den gamle Loge værdig. Stemningsfuld og præget af et lyst og lykkeligt Syn paa Fremtiden.

Men naturligvis – Interessen var nu engang stærkest samlet omkring den Fest, der skulde være den egentlige Jubilæumsfest og som fandt Sted paa selve Jubilæumsdagen den 30. Juni.

Den indledes med en Festloge i den store Koncertsal, der var prægtigt smykket med Blomster og med de nordiske Rigers Flag, og hvor alle Pladser var optaget af Repræsentanter fra alle Landets Lejre, Loger, Rebekka-Loger og Foreninger. Af Gæster fra de nordiske Riger nævner vi den svenske Stor-Sire Br. B. J:son Bergqvist og de svenske Dep. Stor-Sirer Br. Dr. Ernst Højer og Br. Eliasson, den Dep. Stor-Sire for Norge, Br. Gustav Eriksen, Brødrene Justitsråtmann Jacobsen og Agronom Rosenberg fra Finland, den Dep. Stor-Sire for Island fhv. Minister Klemens Jonsson og Br. Dr. Gudmundur Bjørnsson fra Reykjavik.

Efter at et stemningsfuldt Præludium havde fyldt Rummet med sine skønne og varme Klange, og Festritualet havde lydt, sang Studentersangforeningen første Del af Br. Ernst v. d. Reckes og Br. Otto Mallings Kantate – den vi kender fra Aarhundredaarsfesten i 1919 – og derefter talte Br. Stor-Sire Chr. Skeel.

BR. STOR-SIRES TALE

indledes med disse Ord:

Saa naaede vi til vort 50-Aars Ordensjubilæum!

Den første Arbejdstid – Ungdommens, om De vil, med alle dens Forhaabninger og dertil hørende Skuffelser, – er nu tilbagelagt, og et Grundlag oparbejdet paa hvilket vi med Energi og Kærlighed kan arbejde videre frem mod de store Maal, som Odd-Fellow Ordenen gennem sit Ritual og dettes Grundsætninger stadig holder frem for sine Medlemmer. Det er naturligt, at jeg som Ordenens Leder paa denne Dag undersøger, om vi har haft Lykke til at tilrettelægge et Grundlag, som Ordenen kan være tjent med, og hvorpaa der kan bygges videre saavel indadtil som udadtil til Ære og Velsignelse for det Samfund, hvori vi lever og til aandelig Udvikling for os selv henimod det Maal, som ethvert ansvarligt Menneske bør stræbe efter og indrette sit Liv paa.

Menneskekærlighedens Grundsætning: Den tjener sig selv bedst, som tjener andre, er Nerven og skal være Saltet i Odd-Fellow-Ship, thi gennem den bringer

man ikke alene Glæde og Velsignelse til dem, som man er noget for, men man skaber tillige ved sin Gerning en Lykkefølelse hos sig selv af den største Betydning for Ens hele aandelige Udvikling.

Derefter gik Br. Stor-Sire over til at skildre Ordenens Historie og navnlig Ordenens Historie herhjemme fra dens første Dag og til selve Dagens festlige Time. Det var en indgaaende og klar Redegørelse for, hvilke Opgaver Ordenen havde paataget sig og hvilke Opgaver, den havde løst i Tidens Løb – alt det, som vi kender fra det, der foran er skildret som Ordenens Udviklingshistorie herhjemme, og som vi derfor ikke skal gentage her. Han takkede desuden alle, der i det store eller i det smaa havde baaret deres Sten til Udviklingen og Resultaterne og han endte med at sige:

Til Slutning vil jeg pege paa, at det er første Gang i vor Ordens Historie, at samtlige nordiske Rigers Odd-Fellows er forsamlede ved Repræsentanter i Samvær med den danske Jurisdiktion omkring den danske Stor-Sires Embedssæde.

Mange er Bestræbelserne, der, særlig i den sidste Menneskealder fra Statsoverhovederne, Videnskaben, Handelen og anden Side, er gjort for at nærme de nordiske Rigers Befolkning til hinanden, og et stort Skridt fremad er naaet, – men jeg kan ikke lade være paa denne Dag at pege paa, at ligesom Menneskekærligheden er Nerven i Forstaaelsen mellem Samfundsklasserne, saaledes er den sandelig det samme Nationerne imellem.

Naar der sker en national Ulykke af særlig Udstrækning i et af de nordiske Riger, lad os saa, som vi i sin Tid herhjemme gjorde ved den store Brand i Aalesund i Norge, tage Skridtet til at opfordre vore Landsmænd til efter Evne at deltage i Hjælpen. I de nordiske Riger er der Gudskelov følsomme og prægtige Hjerter, som straks vil banke i Takt, og vær overbevist om, at en saadan gensidig Samvirken og Sympatitilkendegivelse i højeste Grad vil befordre, at det rette Baand vil knyttes mellem os, saaledes at vi i aandelig Henseende vil føle os som et Broderfolk, der indadtil og udadtil vil blive en Kraft af Værdi, uden at hvert enkelt Land i Selvstændighed og Udvikling efter dets Folks Tankesæt og Tradition vil forringes. Lykkelig den, som oplever dette.

Det er ikke sangvinsk Tale, naar blot Menneskekærligheden er med i Arbejdet.

Mine kære Repræsentanter fra de nordiske Riger! Mine danske Søstre og Brødre! Saaledes være det.

Men som rimeligt er samlede Interessen sig stærkest om,

HVAD GÆSTERNE HAVDE AT SIGE

og vi skal derfor her i sammentrængt Form gengive Indholdet af disses Taler, der i høj Grad fængslede den store Skare af Ordensmedlemmer, baade ved deres Form og deres Indhold. Just i vor Tid vil de sikkert læses med Interesse. Og vel ogsaa af og til med Vemod.

DEN SVENSKE STOR-SIRE

udtalte: Vi deltog i Gaar paa dette Sted i en stor og dejlig Fest. Nordens første Loge, Loge Nr. 1 Danmark, fejrede sin 50-Aars Jubilæumsfest. Vi fik et stærkt Indtryk af den Betydning, denne Loge har haft for sine Brødre, sin By og sit Land. Og vi fik et stærkt Indtryk af den Glæde, der fylder hvert Odd-Fellow Hjerte ved Tanken om de forløbne 50 Aar, der har set saa stor en Skare af danske Mænd og Kvinder blive forenede af det Kærlighedens Baand, der er vor Ordens Styrkebælte. Vi fik tillige en stærk og herlig Fornemmelse af, at der tillige i de 50 Aar er knyttet et Baand mellem danske og svenske, et Baand, som aldrig vil briste. Gaarsdagens herlige Fest var som et Indblik i den indre Loge, som danske Ordensmænd har opbygget og præget med det danske Sindelags Mildhed, Skønhed og hjertevarme Alvor.

I Dag gaar vort Blik videre ud. Vi fejrer ikke alene den danske Loge og den danske Jurisdiktion.

Vi fejrer hele den nordiske Odd-Fellow Ordens 50 Aars Fest. Intet Under derfor, at saa mange er stævnede hid. Det er enhver svensk Broders kære Pligt at sige Dem, Br. Stor-Sire, Tak og at bringe det danske Broderskab vor hjerteligste Lykønskning, en Tak for det Arbejde, den danske Storloge har udført i Fredens og Fordragelighedens Tjeneste, og en hjertelig Lykønskning til, at denne Dag maa blive Indgangen til et fortsat Arbejde i Fredens og Menneskekærlighedens Aand.

Der er saa meget mere Grund til at ønske dette, som den Tid, vi lever i, er en Splittelsens Tid. Paa alle Aandsomraader, Samfundsomraader og Kulturomraader

gør denne Splittelse sig gældende. Denne Splittelse afføder Uro, Uroen volder Kamp og Strid, og Kampen kalder Hadets, Harmens og Egoismens Magter frem. Her er det da, Odd-Fellow Ordenen har sin store Opgave, at samle Jordens Folk om Fredens Banner. Det er en stor Opgave. Men er vi besjælede af de gamle Korsfareres Tro og Mod, saa kan vi ogsaa gaa frem under deres Løsen: Gud vil det!

Som et Udtryk for den Kærlighed, vi nærer for vore danske Brødre og Søstre, beder vi Dem modtage en lille Mindegave. Her overrækker jeg Dem foreløbig et Billede af Gaven. En stor svensk Kunstner har skabt dette Værk: Sct. Jørgens Kamp med Dragen, Symbolet paa det godes Kamp mod det onde. Kærlighedens Kamp mod Hadet og Hævnen; for os tillige Symbolet paa Odd-Fellow Ridderens Kamp mod Ufordragelighedens mægtige Drage.

Modtag da denne Gave som et Udtryk for vor Kærlighed til vore danske Brødre, for vor Tro paa Ordenens fortsatte Fremgang i Norden og som et Tilsagn om, at ogsaa vi vil være med i Arbejdet for Broderkærlighedens Sejr.

Held og Lykke følge Odd-Fellow Ordenen i Danmark.

DEN NORSKE DEP. STOR-SIRE

udtalte: Paa denne Højtidsdag, da Odd-Fellow Ordenen i Danmark har naaet den store Milepæl, der har Indskriften: 50 Aar, er det mig en Glæde at være til Stede her som Repræsentant for den norske Storloge og at overbringe dens Hilsen og hjerteligste Lykønskning til den danske Storloge.

Jeg føler en inderlig Trang til ved denne Anledning at fremføre en Tak – ja, tusind Gange Tak – for det Arbejde, den danske Storloge udførte for at plante Odd-Fellow Ordenens Banner paa norsk Jord, et Arbejde, der saa vist ikke var let.

Lige saa sikkert, som der kræves Energi, Udholdenhed og Kraftanstrengelse af Sædemanden for at finde Grobund for Sædekorn deroppe mellem Norges Fjelde, lige saa sikkert kostede det Eder Arbejde og atter Arbejde og frem for alt Taalmodighed for at finde Grobund for Odd-Fellow Tankerne i Menneskenes Hjerter. Men som vor kendte Digter siger:

Her er Sædejord nok,
her er Sommersol nok,
bare vi, bare vi havde Kærlighed nok.

Og Kærlighed – det havde I her nede i Danmarks Land! Kærlighed til vor Orden og Tro paa den gode Sag. Det var Kærligheden, der var Drivkraften i alle Eders Handlinger, og derfor lykkedes det til Slut at faa Planten til at fæste Rod. Og saa gjorde Sommersolen – Odd-Fellow Sommersolen, Broderskabstanken, Venskab og Kærlighed og Sandhed sit til, at Planten trivedes og voksede og satte nye Skud, der plantedes ud over det ganske Land.

Og da vi deroppe i Norge gennem Eders Lærdomme – mine kære danske Brødre – havde faaet den rigtige Forstaaelse af, hvad Odd-Fellow Ordenen er, og hvad den fører i sit Skjold, da aabnedes Hjerterne fuldt og helt for at tage imod dens vidunderlige Tanker, og jeg tror at kunne udtale her i Dag og med fuld Ret: Nu staar Odd-Fellow Ordenens Hus i Norge paa fast Klippegrund, der ikke vil svigte.

Jeg beder at faa takke den højværdige Storloge for den Tillid, den viste os, og den Tro, den havde til os, da den gav os sin Anbefaling til at faa vor egen Storloge, og det til og med paa et Tidspunkt, som saa mange norske Brødre mente var for tidligt valgt, og at der var forbundet Risiko dermed.

Jeg haaber imidlertid, at Barnet deroppe mod Nord, den unge norske Storloge, aldrig skal bringe Skam over den Mor, der fostrede det, den danske Storloge.

Til Slut beder jeg Dem, kære Br. Stor-Sire, modtage denne Bog, som jeg her overrækker Dem som et synligt Bevis paa vor Taknemmelighed. Tænk ikke saa meget paa Gavens Art eller Værdi, men bevar den som et godt Minde om norske Brødres inderlige Taknemmelighed for godt udført Odd-Fellow Arbejde.

Saa har jeg kun tilbage at overbringe en Hilsen og Lykønskning fra vor syge Stor-Sire Br. Samuel Johnson, den Broder, der gennem alle Kampens Aar trofast stod ved den danske Storloges Side for at bane Vejen for Odd-Fellow Ordenens ophøjede Idealer i Norge. Jeg beklager, at han ikke selv kan repræsentere den norske Storloge i denne Højtidsstund, men jeg véd, at hans Tanker er hos os i Dag. Maatte Held, Lykke og Glæde følge den danske Storloge i Dagene, der kommer!

DEN ISLANDSKE DISTR. DEP. STOR-SIRE KLEMENS JONSSON
bragte derefter Islands Hilsen og Lykønskning. Han udtalte:

Højværdige Br. Stor-Sire, Søstre og Brødre!

Som Distr. Dep. Stor-Sire for Island har jeg den Ære fra Broderskabet dér at

bringe de inderligste Lykønskninger i Anledning af Odd-Fellow Ordenens Bestaaen i Danmark i et halvt Aarhundrede.

Den 1. August 1897 er en Mærkedag, Historikerne særlig vil indføre i Islands Historie, da havde Br. Stor-Sire Petrus Beyer Mod til at indføre Ordenen dér. Af de første 5 Medlemmer er nu kun to i Live. Ved denne festlige Lejlighed er der Grund til at dvæle ved Anledningen til Br. Stor-Sires Nærværelse i Island. Den var Udøvelsen af en af Ordenens helligste Pligter og Opgaver, den nemlig at bygge et Asyl for Menneskehedens Stedbørn, de spedalske. Han fandt da Lejligheden gunstig til at indføre Ordenen i Island. Han kom op til vort Land, som den barmhjertige Samaritan overfor de elendige, men han lod det ikke bero herpaa, han vilde ogsaa delagtiggøre os i den Velsignelse, Ordenen bringer. Derfor fik Island Ordenen kun 19 Aar efter Danmark.

Her er hverken Tid eller Lejlighed til at fremhæve, hvorledes vi har røgtet vor Gerning. Det behøves heller ikke. Stor-Sire Chr. Skeel har for ganske nylig været deroppe, han kender, hvad vi har udrettet, og hvad vi ikke formaaede at udrette. Saa meget tør siges, vi har efter fattig Evne altid stræbt efter at virke overensstemmende med Ordenens Formaal. Derfor kan jeg i Sandhed foruden vor inderligste Lykønskning tillige bringe vor inderligste Tak til den danske Moderloge, fordi den indstiftede Ordenen i Island og altid har vist os broderlig Velvilje og Forstaaelse. — Lykønskning og Tak fra samtlige 4 Loger paa Island.

FINLANDS REPRÆSENTANT, BR. JUSTITSRÅTMANN JACOBSEN

bragte derefter Hilsen og Lykønskning fra de finske Loger og udtalte sig i Hovedsagen saaledes:

Som Repræsentant for de finske Loger, der er de yngste Led i den nordiske Odd-Fellow Broderkæde, er det mig en stor Glæde her overfor den danske Storloge, der er Moder til de nordiske Rigers Odd-Fellow Broderskab, at kunne frembære de finske Brødres hjerteligste Lykønskning paa denne store Højtidsdag. Det er Odd-Fellow Ordenens store Fortjeneste, at den har forstaaet at forene det nationale med det universelle og at gøre det paa den eneste mulige Maade, nemlig ved Hjælp af det Baand, der hedder Broderkærligheden.

Jeg ser et Symbol paa denne Ordenens internationale Karakter i de Flag, der

smykker denne skønne Sal og et Varsel om, at den Dag vil komme, da Ordenen vil naa sit store Maal. Den danske Odd-Fellow Orden har gjort et stort Arbejde for denne Sag og ført Ordenen et stort Skridt frem mod dette Maal, der betyder Fred og Lykke for hele Menneskeheden.

Jeg ønsker den danske Jurisdiktion Held og Lykke til i de kommende Dage at fortsætte sit Arbejde til Gavn og Velsignelse for Menneskeheden.

Efterat Distr. Dep. Stor-Sire F. P. Guldager derefter havde overbragt Lejrenes og Logernes Hilsen og Lykønskning og Studentersangforeningen havde sunget sidste Del af Kantaten, sluttede Festlogen, der senere paa Dagen efterfulgtes af en Festmiddag, hvori 400 Brødre og Søstre deltog, og hvor man sang følgende smukke Sang af Br. Ernst v. d. Recke:

Halvthundred Aar — de svandt idag
Med Festen, som vi fejre;
Og mindre fandt vi Nederlag
At minde om, end Sejre, —
Halvthundred Aar, da Riger sank,
Og nye er i Vorden,
Men efter dem staar lige blank
Og fast igen vor Orden.

Til lyse Tider har vi kendt,
Nu kendes de, som skumre,
Lad ikke os, som faaer dem sendt,
Fortabt i Minder slumre;
Lad sees vi har som før en Agt,
Og har et Maal i Sigte,
Og her vort Tilsagn være bragt,
Det vil vi aldrig svigte.

I Sang og Tale har vi prist
Seiladsen med vor Skude:
Endnu er ikke den forlist,
Men gaaer for alle Klude.
Af Lovord gav vi selv os nok
Som dem, der Skuden manded,
Men samles nu i Kvæld vor Flok,
Skal tænkes lidt paa Andet.

En Verden staar der trindt igen,
Med Kald og Krav, som ægger,
Vi har at bedre os og den,
saa langt vor Evne rækker.
Vi har, naar Alting splittes ad
Omkring os, hvor vi vandre,
At samle først os selv paa Rad
Og siden Flest af Andre.

De Løfter som vi Alle gav,
Vi drages tro til Minde,
I Sammenhold af Stav ved Stav
Skal os vor Fremtid finde!
Vor Ordens trende Kædeled
Vi holde vil i Ære;
Med dem var den sin Lykkes Smed,
Lad den hver Broders være.

Ved Festmiddagen var Talernes Tal, som naturligt er, naar der var over 400 Deltagere, overvældende – der var alene seks officielle – og vi skal ikke forsøge her at gengive nogen af dem. Kun skal vi dog nævne, at den eneste dalevende af de 35 Brødre, der stiftede Loge Nr. 1 Danmark for 50 Aar siden, Br. Vekselerer L. M. Moritzon, der var indbudt som Festens Æresgæst, var Genstand for Br. Stor-Sires hjertelige Ord og den store Forsamlings stormende Hyldest . . .

Men Festen var ikke endt endda. Søndag den 1. Juli havde Odd-Fellow Foreningen Dannevang i Holte indbudt til Friluftsstævne paa Høje Sandbjerg og det var ikke Foreningens eller Festens Skyld, at Deltagelsen blev forholdsvis ringe – kun et Par Hundrede. Det skyldtes alene et buldrende Uvejr og nogle stærke Tordenbyger, der rasede just ved den Tid, da man skulde tænke paa at samles.

Festen forløb imidlertid overmaade smukt med Taler og Sange, og den sluttede med et funklende Fyrværkeris hvislende Fontæner og syngende Raketters blanke Striber og bristende Kugler mod den lyse Midsommernats dybe Himmelhvælv.

Festens Dage var forbi. Det blev paany Arbejdsdag.

TIDERNE OG TALLENE

I 25-Aaret for Ordenens Indstiftelse i 1903:

DANMARK		Medlemstal	Formue	Særlige Fonds	Enkefondene
Logernes Antal	28	2933	519.046,02	–	420.795,86
Rebekka-Logernes Antal	2	35 Br. / 72 Str.	5.194,33	–	–
Lejrenes Antal	3	325	16.274,77	–	–
ISLAND					
Logernes Antal	2	67	3.189,80	–	5.660,44
Rebekka-Logernes Antal	–	–	–	–	–
Lejrenes Antal	–	–	–	–	–

I 50-Aaret for Ordenens Indstiftelse i 1928:

DANMARK					
Logernes Antal	57	6402	950.280,75	1.125.573,33	2.033.171,68
Rebekka-Logernes Antal	18	337 Br. / 977 Str.	66.339,20	117.858,51	–
Lejrenes Antal	3	1079	36.441,30	2.062,73	–
ISLAND					
Logernes Antal	4	308	197.400,26	49.792,77	174.815,14
Rebekka-Logernes Antal	–	–	–	–	–
Lejrenes Antal	–	–	–	–	–

OMKRING STORLOGENS MØDE I 1930

Mødet afholdtes den 1. og 2. September, og alle de valgte og udnævnte Embedsmænd var til Stede. Der var mødt Repræsentanter for tre nye Rebekka-Loger, Nr. 18 Vesta i Vejle, stiftet den 28. Oktober 1928, Nr. 19 Alexandra i Haderslev, stiftet den 23. Marts 1930 og Nr. 1 Bergthora i Reykjavik, stiftet den 21. Maj 1929 samt en ny Lejr, Nr. 1 Petrus af Reykjavik, stiftet den 22. September 1929.

Efter at Mødet var aabnet, afslørede man et Maleri af Stor-Siren, skænket af de tre Lejre til Ophængning i Odd-Fellow Palæet, og derefter henlagdes Mødet til den store Logesal, hvor Stor-Siren indledede med en

MINDETALE

over den Distr. Dep. Stor-Sire for Island Klemens Jonsson, der var afgaaet ved Døden den 20. Juli 1930. Han sagde:

Vi har haft den Sorg at miste den Distr. Dep. Stor-Sire i Island Klemens Jonsson. Vi vil alle erindre hans stoute Skikkelse her ved Storloge-Møderne, og jeg kan med Sandhed udtale, at en mere loyal og overfor Ordenen og dens Grundsætninger forstaaende Broder kan vi ikke ønske os indenfor vore Rækker. Han har haft den Glæde, i den lange Række Aar han har staaet i Spidsen for Ordenen i Island, at se den ene Institution efter den anden vokse frem ved de islandske Brødres Forstaaelse og har derved bidraget til, at Ordenens Anseelse i Island Aar efter Aar er blevet mere og mere grundfæstet.

Jeg anmoder de islandske Stor-Repræsentanter om at bevidne Søstrene og Brødrene deroppe vor inderligste Deltagelse i deres Sorg og at bringe hans Enke vor hjerteligste Tak for, hvad hun har været for ham, ikke mindst i de sidste Aar ...

Saa foredrog Br. Stor-Sekretær fra Orgelet den islandske Nationalsang og derefter fortsatte Br. Stor-Sire:

Jeg lyser Fred over Br. Klemens Jonssons Minde og er sikker paa, at hans Navn vil være bevaret i vor Kreds i Taknemmelighed og Kærlighed.

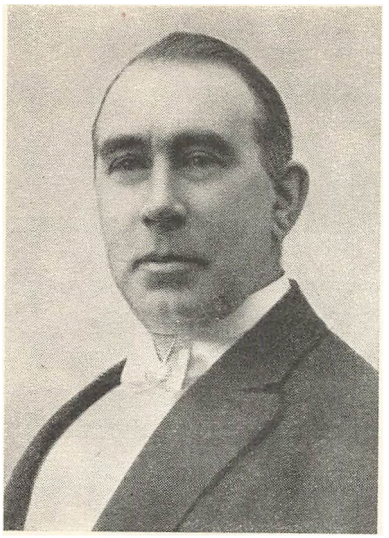

J. C. Helm-Petersen

TIDEN MELLEM MØDERNE

Br. Distr. Dep. Stor-Sire Chr. Bock Jensen havde i Oktober 1928 ønsket at træde tilbage fra sit Embede og i hans Sted var udnævnt Br. J. C. Helm-Petersen.

Stor-Siren meddelte, at han i Begyndelsen af 1929 havde udsendt et Spørgeskema til Logerne om Enke- og Alderdomsfondene, om deres Anbringelse og om, hvorledes de administreredes. Han havde derefter paa Grundlag af de Besvarelser, han havde modtaget, sendt et Uddrag til Logerne og Rebekka-Logerne, hvori han pegede paa Arbejdsstof for Brødrene og Søstrene. Uddraget findes gengivet i Odd-Fellow Bladet for den 25. Maj 1930 og ikke mindst de Brødre, der har med Enkernes Forhold at gøre, eller som interesserer sig for de gamle Brødre, som Tiden er løbet fra og hvor Vennerne en efter en er gaaet bort, burde læse og lære af det. Det giver mange gode Raad og mange gode Anvisninger. Det rummer ogsaa mange smukke Tanker og Følelser og er ikke mindst et meget talende Udtryk for Stor-Siren og Mennesket Chr. Skeels elskelige og varme Sind og blide Hjertelag.

EMNER OG RESULTATER – ET REBEKKARAAD

Det mest interessante fra dette Storlogemøde var Oprettelsen af et Rebekka-Raad, der skulde afløse den hidtil bestaaende Forening af Overmestre i de danske Rebekka-Loger.

Dette Raad skulde bestaa af Rebekka-Logernes Over-Mestre og de fungerende Ex.-Mestre eller i dennes Forfald af en anden kvindelig Ex.-Mester. Raadet skulde ledes af en af Stor-Siren udnævnt Formand, der skulde være stemmeberettiget Medlem af Storlogen og en af Raadet valgt Bestyrelse bestaaende af 3 Viceformænd, nemlig en for Sjælland og Lolland-Falster, en for Fyen og en for Jylland samt en Sekretær og en Kasserer. Valget gjaldt for to Aar. Stor-Siren havde Ret til at overvære Møderne, dog uden Stemmeret, men han kunde deltage i Drøftelserne.

Raadet skulde afholde et Møde aarligt, skiftevis i København, Fyen og Jylland,

og det kunde rette Henvendelser til Storlogen. Derimod ikke gøre Indstillinger. Fuldkommen Enighed var der dog ikke om Raadets Oprettelse. Der blev udtalt, at Rebekka-Logerne burde have Lov til at arbejde i Fred og ikke udæske Kritiken fra Brødrenes Side. Raadet var overflødigt, Søstrene kunde godt faa deres Ønsker frem uden et saadant Raad. Hvorfor skulde Brødrene i Logerne ikke have den samme raadgivende Storloge. Man bør gøre alt for at sidestille Søstrene med Brødrene, men heller ikke mere. Forslaget burde nægtes Fremme.

En islandsk Stor-Repræsentant støttede Forslaget. Vi bør i det hele taget tænke nærmere over Kvindernes Deltagelse i Ordensarbejdet og over Ordenens Grundprincipper i det hele.

Stor-Marskal Valdemar Madsen mente, at Forslaget var et simpelt Retfærdighedskrav fra Søstrene, der jo ikke kunde blive Medlemmer af Storlogen. Rebekka-Institutionen har nu bestaaet her i Landet i 50 Aar, og det er første Gang der fra denne kommer Anmodning om Retfærdighed.

Der blev stillet forskellige Ændringsforslag, som det imidlertid viste sig umuligt at faa bragt Rede i, og Resultatet blev tilsidst, at Raadet vedtoges i den Form, der foran er gengivet, og som var det Forslag, Udvalget for Loger og Lejre havde tiltraadt. Den 26. September 1930 blev Stor-Marskal Valdemar Madsen udnævnt til Raadets Formand.

Der var paany Forslag om Nedsættelse af Optagelses- og Gradebidragene, og Begrundelsen var den samme som tidligere – svigtende Tilgang til Logerne. Udvalget havde imidlertid indstillet Forslaget til Forkastelse og denne Indstilling vedtoges.

Der forelaa et Andragende om Tilladelse til Oprettelsen af en Loge i Gentofte, – et Spørgsmaal, der gav Anledning til en længere Drøftelse. Stor-Siren mente ikke, at det økonomiske Grundlag var tilfredsstillende, og Br. Dep. Stor-Sire, der selv havde boet i Gentofte, mente, at det Sted, hvor man vilde lægge Logen, var det aller uheldigste. Beboerne i Gentofte var i Virkeligheden Københavnere, og det vilde i det hele taget være urigtigt at lægge Loger i Periferien af Stor-København.

Udvalget havde indstillet, at Tilladelsen nægtedes, og denne Indstilling vedtoges.

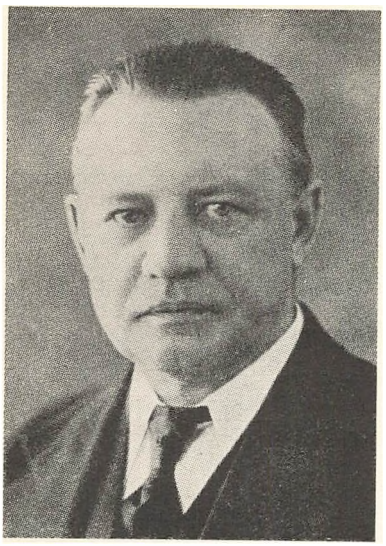

Eggert Claessen

Der forelaa Meddelelse fra Stor-Skatmesteren om, at den paa Mødet den 16. December 1906 saa stærkt omdebatterede Gensidige Forsikring for Odd-Fellows i Skandinavien og som Storlogen havde maattet paatage sig Garantien for, at den til enhver Tid havde den fornødne Formue til Opfyldelse af sine Forpligtelser, nu havde sluttet sin Virksomhed. Der var i Tidens Løb indbetalt af Storlogen til Forsikringen 45,687 Kr. 16 Øre, hvilket Beløb med Renter androg 78,856 Kr. 69 Øre.

I Tidens Løb var Antallet af de forsikrede svundet ind til 164, og Forsikringens Virksomhed indskrænkede sig nu til at inkassere Præmierne og indbetale disse til Forsikringsselskabet Tryg, hvor Forsikringerne var anbragt saaledes, at Storlogen betalte Forskellen mellem den nødstedte Forsikrings Præmiekrav og den Præmie, Tryg beregnede sig for en lignende Forsikring.

Forholdet var imidlertid nu ordnet saaledes, at Tryg skulde varetage alle Ind- og Udbetalinger og overtage Forsikringerne mod Indbetaling een Gang for alle af 1,642 Kr. og af 2,595 Kr. for at Brødre, der er fyldt 85 Aar, kunde være fri for at betale Præmie – et Krav, som Forsikringsraadet i sin Tid havde stillet.

Resultatet blev, at der til Dækning af Storlogens Tilgodehavende 78,856 Kr. 69 Øre var Forsikringens Formue paa 70,652 Kr. 72 Øre, med Fradrag af de fornævnte Udbetalinger til Tryg 4,237 Kr. eller 66,415 Kr. 72 Øre, hvilket Beløb stilledes til Storlogens Disposition. Af Beløbet blev 40,000 Kr. anbragt i Odd-Fellow-Palæet.

Til Distr. Dep. Stor-Sire for Island udnævntes Br. Stor-Repræsentant Eggert Claessen.

TIDEN OG TALLENE

Medlemstallet var den 31. December 1929 i Underlogerne 6647, i Rebekka-Logerne 333 Brødre og 999 Søstre og i Lejrene 1128.

Logernes Formue var 1,167,084 Kr. 14 Øre. De særlige Fonds 1,211,627 Kr.

02 Øre. Enkefondenes 2,461,858 Kr. 27 Øre. Rebekka-Logernes Formue var 72,790 Kr. 62 Øre. De særlige Fonds 137,183 Kr. Lejrenes Formue var 40,582 Kr. 13 Øre. De særlige Fonds 2,273 Kr. 44 Øre.

LOGERNES ERHVERVSRAAD

Mellem Møderne i 1930 og 1932 blev Grunden lagt til Logernes Erhvervsraad. Br. Stor-Repræsentant Arthur W. Andersen stillede nemlig i Efteraaret 1930 i sin Loge Nr. 6 Eureka Forslag om Oprettelse af et Logeraad. Under en Rejse i Tyskland, hvor han havde besøgt forskellige Loger, havde han lært den store Støtte at kende, som de dér bestaaende Logenrath var for Logerne, og han fandt, at saadanne Raad ogsaa maatte kunne have en Opgave at løse herhjemme. Logen tog venligt imod Forslaget og nedsatte straks et Udvalg, der fik Navn af Logeraad, og hvis Opgave det skulde være at behandle – efter Indstilling fra Logens Over-Mester – Opgaver, der blev stillet Logen, men som faldt noget udenfor de hidtil bestaaende Udvalgs Virkekreds. I første Række tænkte man paa den stigende Arbejdsløshed og dennes saa ofte skæbnesvangre Følger.

Samtidig med, at Br. Andersens Forslag kom frem i Eureka-Logen, var der i en anden københavnsk Loge, Loge Nr. 11 Columbus, af Br. Albinus Kongsbøll fremsat Forslag om Betimeligheden af at gøre noget for arbejdsløse Brødre. Uden at de to Forslagsstillere kendte hinandens Tanker eller Forslag, var de altsaa mødtes i en fælles Følelse af, at der her maatte ligge en Opgave for Logerne. Men først efterat Columbus-Logen, efter Logens Vedtagelse herom og med Tilslutning af Stor-Siren, havde udsendt et Opraab til alle Loger Landet over om at samles til fælles Arbejde i Hjælpen mod den trykkende Arbejdsløshed indenfor Ordenen, kom de to Loger i Forbindelse med hinanden og tog med forenede Kræfter fat paa at løse Opgaven.

Arthur W. Andersen

Der afholdtes herefter en Række Møder og Agitationsmøder, som vi ikke skal komme nærmere ind paa. Vi skal kun nævne, at Mødernes

endelige Resultat blev det, at man med Tilslutning fra adskillige Logers Side fik dannet Erhvervsraad i disse og til sidst samlet dem alle i en fælles Ledelse under Navnet Fællesudvalget for Logernes Erhvervsraad med Sæde i København. Der blev valgt en Bestyrelse med Br. Arthur W. Andersen som Formand og Br. Albinus Kongsbøll som Sekretær. Rammerne for Arbejdet blev fastlagt, og man tog endelig for Alvor fat. Forholdet er nu det, at kun to Underloger og fire af de yngste Rebekka-Loger endnu ikke har sluttet sig til Fællesudvalget.

Erhvervsraadene har taget sig Indskriften i Storlogens Segl om at hjælpe de Trængende til Rettesnor, og Resultatet er, at man i de ti Aar, der er forløbet siden Arbejdet begyndte, har haft 1035 Ansøgere om Hjælp, heraf 67 i det sidste Regnskabsaar 1938—39, og af disse er 890 kommet i Arbejde, heraf 112 i det sidste Regnskabsaar.

Af de 67 Ansøgere var 12 Brødre, 3 Søstre, 3 Enker, 11 Døtre, 1 Søsters Mand og 37 Sønner. Af de 112 ansatte var 27 Brødre, 4 Søstre, 2 Enker, 12 Døtre og 67 Sønner.

Iøvrigt har Raadet tillige i mangfoldige Tilfælde med Held ydet baade Raad, Vejledning og Bistand i adskillige andre af Livets brydsomme Forhold.

Desværre fik Br. Arthur W. Andersen ikke Lov til at virke ret længe i den Opgave han havde taget op. Han døde den 22. Marts 1934 kun 44 Aar gammel. Efter ham blev Br. Stor-Repræsentant Alfred Christensen Formand. Nu er Br. O.-M. P. A. Jærre, Loge Nr. 6 Eureka Formand.

OMKRING STORLOGENS MØDE I 1932

Mødet afholdtes den 29. og 30. Oktober, og Grunden var den, at man vilde benytte Lejligheden til at hædre Stor-Siren i Anledning af hans 70-Aars Fødselsdag, der faldt sammen med Mødets sidste Dag. Alle valgte og udnævnte Embedsmænd var mødt, og der var mødt Repræsentanter for to nye Rebekka-Loger, Nr. 20 Veritas i Sønderborg, stiftet den 11. September 1932 og Schuyler Colfax i Fredericia, stiftet den 16. Oktober 1932.

TIDEN MELLEM MØDERNE

Stor-Siren omtalte i sin Beretning blandt andet Logernes Erhvervsraad, som vi foran har gjort Rede for. Det var ganske vist ikke en Sag, der skulde behandles i Storlogen, men han vilde indtrængende henstille til Stor-Repræsentanterne at støtte Sagen, naar den kom til Drøftelse i Logerne.

Endvidere omtalte han en Vandrebog, som de sønderjyske Loger havde udsendt og til hvilken Loge Nr. 59 Hiort-Lorenzens nu afdøde Ex.-Under-Mester, Jens Oggesen, var Faderen. Dens Formaal var at skaffe saa mange Penge til Veje, at Børnehjemmene i Roskilde og Nørre-Sundby kunde blive befriet for deres Prioritetsgæld og blive fæstnede paa samme Maade som Spædbørnshjemmet i Hørsholm.

Desværre har Vandrebogen endnu ikke endt sin Vandring, og dens Maal er heller ikke naaet. Den havde fortjent en bedre Skæbne.

Den 1. Maj 1932 kunde Distr. Dep. Stor-Sire F. P. Guldager fejre sit 25-Aars Jubilæum i dette Embede – et Jubilæum, der sikkert er saare sjældent indenfor Ordenen. Naturligvis var han da ogsaa i den Anledning Genstand for meget stor Opmærksomhed, baade fra hans egen Loge, der udnævnte ham til Æresmedlem, og fra de ham underlagte Loger. Storlogen i Forbindelse med disse Loger udgav i Anledning af Jubilæet de Erindringer, han havde udarbejdet fra et langt og værdifuldt Ordensliv – et baade muntert og friskt lille Værk, der viser, at Jubilaren hverken har mistet Lunet eller det glade Smil. Og heller ikke et oprigtigt Odd-Fellow Sinds stærke Varme.

EMNER OG RESULTATER

Der blev nedsat et Udvalg, hvis Opgave det skulde være at bringe Ritualet i Overensstemmelse med Nutids Sprog og Opfattelse. Udvalget for Loger og Lejre havde dog udtalt, at man skulde være varsom med den Slags Ændringer, da netop det, at Ritualet er holdt i en Aand fra en fjern Fortid, er det bærende og højtidelige.

Der blev ligeledes nedsat et Udvalg til Revision af Rebekka-Logernes Grundlov.

Ogsaa denne Gang var Optagelses- og Gradebidragene fremme til Drøftelse. Men Resultatet blev, efterat forskellige Forslag havde været drøftet, det samme som tidligere. De hidtil gældende Bidrag blev stadig uforandret.

Et Forslag om Ændringer i Forretningsordenen blev henvist til det Udvalg, der skulde beskæftige sig med Ritualets sproglige Problemer.

Et Forslag til et Fest-Ritual for Lejrene blev modtaget med Interesse, men henlagt til fortsat Behandling paa næste Storlogemøde, saaledes at det i Mellemtiden stod Lejrene frit, om de vilde anvende Ritualet i den foreliggende Skikkelse.

Det tidligere kendte Forslag om, at de Distr. Dep. Stor-Sirer skulde vælges af Storlogen, blev paany forkastet, og den samme Skæbne fik ogsaa det kendte Forslag om, at Logerne skulde have Lejlighed til at drøfte Storloge-Mødernes Stof inden Mødet.

REBEKKA-RAADET IGEN

Forskellige Forslag om, at Stor-Repræsentanternes Forpligtelse til at være Medlemmer af en Rebekka-Loge og til at have dennes 3 Trin skulde bortfalde, eller i hvert Fald afløses af en Bestemmelse om, at de skulde optages uden Undersøgelse og Afstemning, havde været forelagt Rebekka-Raadet til Erklæring. Der forelaa da ogsaa en Erklæring fra Raadet, og paa Grundlag af denne indstillede Lovudvalget, at alle Storlogens Medlemmer, med Undtagelse af de valgte Stor-Embedsmænd, fremtidig ikke behøvede at være Medlemmer af en Rebekka-Loge, at alle Spørgsmaal vedrørende Rebekka-Logernes Graderitualer herefter unddroges Behandling og Afgørelse i Storlogen og i Stedet derfor skulde forelægges Rebekka-Raadet til Afgørelse og saaledes, at denne Afgørelse fik Lovkraft, naar den stadfæstedes ved en Flertalsbeslutning af Storlogens valgte Embedsmænd, at Rebekka-Logernes Repræsentation i Storlogen herefter bortfaldt og endelig, at Raadet fik Ret til at gøre Indstillinger til Storlogen. Da man imidlertid ikke kunde opnaa Enighed om noget, blev Sagen henlagt til næste Storlogemøde.

Et Forslag, der gik ud paa, at man skulde henvende sig til den suveræne Storloge og henstille, at Grundlovens Krav om, at enhver Ansøger om Optagelse i Ordenen skulde være en hvid Mand skulde bortfalde, blev taget tilbage. Stor-Sekretæren oplyste nemlig, at den suveræne Storloges Stor-Sire paa Stor-Sire Konferencen i Oslo angaaende dette Spørgsmaal havde udtalt, at man ikke kunde vente, at den suveræne Storloge vilde ophæve denne Bestemmelse. Ordenen vilde ved at optage Negre i den nuværende Tid gøre sig umulig, i hvert Fald i Amerika.

Endelig forelaa der en Ansøgning fra de islandske Loger og Lejren om Oprettelse af en Distrikts-Storloge, skønt Antallet af Loger ikke var 10, saaledes som Grundlovens § 60 krævede.

Br. Stor-Sire henviste til de praktiske Vanskeligheder her i Landet ved at administrere Ordenen paa Island. Hvis Storlogen derfor vilde vedtage Forslaget og bevilge Ansøgningen, vilde han nedsætte et Udvalg til at udarbejde Fribrev og Forfatning.

Uden Afstemning tilkendegav Storlogen ved at rejse sig, at den bevilgede den ønskede Distrikts-Storloge.

Et Forslag om nogle Forandringer vedrørende Odd-Fellow Bladet blev tilbagevist til nærmere Overvejelse i Udvalget.

Tilsidst var der Valg. Stor-Siren, Stor-Sekretæren og Stor-Skatmesteren genvalgtes. I Stedet for den Dep. Stor-Sire J. Wenzzel, der ikke ønskede Genvalg, valgtes Br. Stor-Marskal Valdemar Madsen, hvorefter Stor-Siren benyttede Lejligheden til at takke Br. Wenzzel for hans udmærkede Arbejde, ikke mindst for Spædbørnshjemmet i Hørsholm. Til Stor-Kapellan udnævntes paany Br. Wilh. Lundstrøm. Til Stor-Marskal Br. Knud Nielsen. Til Stor-Vagt paany Br. Clemen Jensen og til Stor-Herold Br. O. L. Staffeldt.

Til Distr. Dep. Stor-Sire udnævntes paany Brødrene F. P. Guldager, L. P. Hansen, J. C. Helm-Petersen, P. Kjær, A. Randrup, Asgar Thomasen og Eggert Claessen.

TIDEN OG TALLENE

Medlemstallet var den 31. December 1929 i Underlogerne 6647, i Rebekka-Logerne 333 Brødre og 999 Søstre og i Lejrene 1128.

Den 31. December 1931 var Tallene henholdsvis 6661, 324 og 1070 og 1229.

Logernes Formue var 1,299,797 Kr. 80 Øre. De særlige Fonds 1,450,926 Kr. 89 Øre. Enkefondenes 2,485,299 Kr. 87 Øre, Rebekka-Logernes Formue var 83,626 Kr. 09 Øre. De særlige Fonds 181,002 Kr. 20 Øre. Lejrenes Formue var 47,457 Kr. 28 Øre. De særlige Fonds 3,026 Kr. 43 Øre.

Storlogen sluttede sit Møde i god Tid den 30. Oktober for at Stor-Siren kunde faa hvilet ud inden Fødselsdags-Festen, der tog sin Begyndelse ved 6-Tiden med Hilsen og Hyldest fra Ungdomsforeningen Fremtiden og derefter fortsattes med en Ordensfest i den lille Koncertsal. Her indledede Br. Stor-Skatmester Chr. Hede med i varme Ord at bringe Br. Stor-Sire den danske Jurisdiktions og den danske Storloges Hyldest, Tak og Lykønskning, idet han henviste til, at denne Lykønskning paa den smukkeste Maade var blevet understreget af Odd-Fellow Bladets Festnummer, der havde bragt Hilsener fra samtlige Jurisdiktioner i Verden. Han meddelte derefter, at den danske Jurisdiktion havde indsamlet 18,000 Kr. til et Legat, der skulde bære Stor-Sirens Navn og virke efter de Statutter, han selv fastsatte. Med et Leve for Br. Stor-Sire udløste Stor-Skatmesteren derefter Forsamlingens Trang til varmt at hylde den skattede Hædersgæst.

Br. Stor-Sekretær Engberg talte for Br. Stor-Sires Hustru og Familie, som i denne Fest maatte se den danske Jurisdiktions Tak og Forstaaelse for de Ofre, Hjemmet havde maattet bringe, for at Br. Stor-Sire kunde røgte sin ansvarsfulde Gerning, der lagde saa stærkt Beslag paa baade Tid og Kræfter.

Stor-Siren for Sverige, Br. B. J:son Bergqvist bragte derefter den svenske Jurisdiktions Hilsen og Hyldest i en begejstret Tale, aandfuldt og spillende paa alle Strenge, som denne højtbegavede Taler kunde det.

Br. Distr. Dep. Stor-Sire Eggert Claessen for Island tolkede de islandske Odd-Fellow Brødres Kærlighed og Beundring for Br. Stor-Sire, som for hver Gang han havde været i Island havde befæstet sig dybere i Brødrenes Hjerter. Ligeledes takkede Br. Claessen for det Storsyn, Br. Stor-Sire havde vist ved at gøre Island til en selvstændig Storloge. Som Udtryk for Islands Tak og Hyldest bad Taleren Br. Stor-Sire modtage et Maleri fra Islands minderigeste Plet.

Tildækket hang Maleriet ligeoverfor Br. Stor-Sires Plads. Nu gled Forhænget til Side og aabenbarede Saga-Øens historiske Plet *Thingvalla*. Og atter brusede Bifaldet om Br. Stor-Sire.

Efterat Br. Stor-Sires Søn, Holger Skeel, havde bragt Hjemmets Tak for den straalende Dag og i en formfuld Tale motiveret en Skaal for Ordenen, og efterat Br. Stor-Sire i bevægede og lykkelige Ord havde haft Lejlighed til at takke for

Dagens Glæde og Hyldest, fortsattes den stilfulde Fest endnu et Par Timer i kammeratligt og broderligt Samvær.

DISTRIKTS-STORLOGEN I ISLAND INDSTIFTES

Skønt Indstiftelsen af denne Distrikts-Storloge, der fandt Sted den 1. August 1933, naturligst nærmest hører ind under Islands særlige Historie, skal vi dog her i det væsentligste gengive, hvad Br. Stor-Sire Chr. Skeel i Odd-Fellow Bladet fortæller om denne betydningsfulde Begivenhed.

– Den 1. August, paa Loge Nr. 1 Ingolfurs Stiftelsesdag, institueredes Distrikts-Storlogen Kl. 9½ Morgen i den overmaade smukke Logebygning, som jeg nu i Aar første Gang saa fuldendt. Før Institueringen tildeltes Storlogegraden til de Repræsentanter, ialt 7, som endnu ikke var i Besiddelse af denne Grad. Institueringen forløb ritualmæssig med den danske Storloges Embedsmænd i de forskellige Stole og med Br. Stor-Marskal, der, foruden i nævnte Embede, fungerede som Stor-Kapellan.

Institueringen formede sig meget stemningsfuldt, ikke mindst ved, at Br. Stor-Sekretær, umiddelbart efter at jeg havde erklæret Distrikts-Storlogen for lovlig institueret, paa Orgelet spillede den islandske Nationalsang, en overmaade pompøs og herlig Melodi. Derefter valgtes og udnævntes Distrikts-Storlogens Embedsmænd og indsattes i deres Embeder indtil førstkommende islandske Storlogesamling, hvorpaa jeg holdt en Instruktion, trak den røde Traad op i Ritualet og takkede de islandske Søstre og Brødre for det smukke Arbejde, de havde udført gennem de forløbne 36 Aar, et Arbejde, som nu havde faaet sin Paaskønnelse af den danske Storloge, og som det var mig en Glæde at have faaet gennemført i min Stor-Sire Tid.

Endelig fik Stor-Mesteren, Br. Eggert Claessen Fribrevet overrakt tilligemed den af danske og islandske Stor-Repræsentanter udarbejdede Grundlov og Hammeren.

Stor-Mester Claessen holdt derpaa en smuk og følt Tale til den danske Odd-Fellow Orden, hvorpaa Mødet sluttede.

Efter den smukke Højtidelighed havde de valgte og udnævnte Embedsmænd i Distrikts-Storlogen indbudt os danske Storlogeembedsmænd til en Frokost.

Efter Frokosten blev vi alle fotograferede, og – hvad der dog var en Tilfældighed – bagved os paa Billedet kunde man se et Fotografi af vor kære afdøde Stor-Sire, et smukt Symbol paa, at han var Drivkraften for Ordenens Indførelse i Island.

Kl. 3 mødtes vi paa Kirkegaarden, hvor den danske Storloge nedlagde Kranse paa de 4 afdøde Stifteres Grave, nemlig: Redaktør Bjørn Jonsson, Højesteretsassessor Danielson, Br. Finnbogason og Br. Sigv. Bjarnarson samt afdøde Distr. Dep. Stor-Sire Klemens Jonsson. Til Stede var de afdødes nærmeste Slægtninge.

Kl. 5 afholdtes en overmaade smuk Festloge i Loge Nr. 1 Ingolfur, hvor jeg fik Lejlighed til at takke den eneste nulevende Stifter, Br. fhv. Landfysikus Gudm. Bjørnsson for hans store og dygtige Arbejde for Ordenen i Island og navnlig fik Lejlighed til at fremhæve hans anerkendelsesværdige og smukke Arbejde ved Ritualets Oversættelse til Islandsk.

Kl. 7 afholdtes Middag i Odd-Fellow Bygningen med en talrig Repræsentation af Søstre og Brødre og disses Hustruer fra hele Island. Blandt andre var ogsaa den danske Gesandt i Island til Stede.

Middagen formede sig paa den smukkeste og kammeratligste Maade og vidnede om, at alle var glade over Anledningen til denne Sammenkomst.

Iøvrigt forløb de 10 Dages Ophold i Island med Udflugter til Thingvalla og Gullfoss samt daglige Frokoster og Middage, der alle var Udtryk for vore islandske Søstre og Brødres Ønske om at gøre vort Ophold saa uforglemmeligt som muligt for os, hvilket ogsaa i enhver Henseende lykkedes for dem.

Opholdet var med andre Ord anstrengende, men det var vidunderlig dejligt for os alle.

OMKRING STORLOGENS MØDE I 1934

Mødet fandt Sted den 3. og 4. September, og alle Embedsmændene, baade de valgte og de udnævnte, var til Stede. Der var repræsenteret een ny Loge, Nr. 62 Baldur i Aabenraa, stiftet den 22. Oktober 1933.

Stor-Siren indledede sin Beretning med at udtale sin Glæde over de smukke Ordensbygninger, der efterhaanden rejste sig rundt i Landet og den rige Vækst,

der syntes at være for Rebekka-Institutionen. Han ansaa denne for at være af betydelig Værdi for Ordenens hele humanitære Arbejde, og han vilde haabe, at Storlogen i Aar vilde unde ham den Glæde at imødekomme Rebekka-Raadets Indstilling om dets fremtidige Plads indenfor Ordenen.

Med Hensyn til Vandrebogen udtalte han, at med den gik det noget langsomt, men han haabede dog, at han maatte opleve den Dag, da dens Opgave var lykkelig løst.

Einar Pedersen

Han meddelte, at Distr. Dep. Stor-Sire J. C. Helm-Petersen havde ønsket at trække sig tilbage, og at han i dennes Sted havde udnævnt Br. Stor-Repræsentant Einar Pedersen.

TIDEN MELLEM MØDERNE – TO DØDSFALD

Vi har allerede omtalt de væsentligste Begivenheder mellem de to Storloge-Møder: Br. Stor-Sires 70-Aars Fødselsdag og Indstiftelsen af en Distrikts-Storloge for Island. Den sidste Begivenhed gav naturligvis ogsaa Genklang i Storlogen, hvor den hidtidige Distr. Dep. Stor-Sire Eggert Claessen nu gav Møde for første Gang som Stor-Mester. Efterat den islandske Nationalsang havde lydt fra Orgelet bød Stor-Siren den nye Stor-Mester Velkommen til Arbejdet og Storlogen gav sin Tilslutning ved at rejse sig.

Den Distr. Dep. Stor-Sire Br. Asgar Thomasen var afgaaet ved Døden den 11. December 1932 efter en langvarig Sygdom. I sine Mindeord om den afdøde udtalte Br. Stor-Sire, at hans Død var et stort Tab for Ordenen. Han var et varmhjertet Menneske, han saa altid saa frejdigt og saa lyst paa Livet og hans friske og altid straalende Personlighed, og ikke mindst hans levende Interesse for Ordenens Ungdom, aabnede ham Vej til mange Hjerter.

Under hans Sygdom var Br. Stor-Repræsentant H. C. Andersen blevet Stedfortræder den 21. November 1932, og han fortsatte som Distr. Dep. Stor-Sire efter Br. Thomasens Død.

Den 11. Februar 1934 var Bladets Redaktør siden 1. Januar 1921, Br. Oluf L.

Arndal, afgaaet ved Døden, og med ham gik en af Ordenens livfuldeste Skikkelser bort. En let og frisk, undertiden maaske lidt for svulmende Pen, en strømmende Veltalenhed og et stærkt lyrisk stemt Sind, var hans Væsens Særkende. Han var i Virkeligheden en dygtig Redaktør. Han havde Idéer. Han kunde forme en Artikel, saa den blev læst med Interesse, og hans Myreflid gjorde ham til Forfatter af forskellige Ordensskrifter, bl. a. om Rebekka-Ordenens Historie og om Rebekka-Ordenen i Danmark. Det var ikke hans Skyld, at man ikke altid syntes, at Bladet gav, hvad man kunde ønske. Paa den knappe Plads, der var til hans Raadighed, gav han i Virkeligheden alt, hvad der med Rimelighed kunde forlanges. Og kedelig var han aldrig.

Hans varme Ordensinteresse, parret med hans lyriske Indstilling, gav sig ikke mindst Udslag i mangfoldige Foredrag i Logerne og et Mylder af baade friske og velformede Sange og anden Ordensdigtning.

Han var i alle Maader en elskelig og vindende Personlighed, og hans Venneskare var meget stor.

Som Bladets Redaktør tiltraadte Br. Ex.-M. Chr. Norrild af Jonathan-Logen Bladets Ledelse den 22. April 1934 og ansattes som dets Redaktør den 30. September s. A.

EMNER OG RESULTATER – REBEKKA-RAADET FORMES

Der var fra Rebekka-Raadet fremkommet en Skrivelse ledsaget af et Forslag til Statutter for Raadet. Det faldt i væsentlig Grad sammen med den Indstilling, der forelaa fra Lovudvalget i det forrige Møde i Anledning af Kravet om, at Stor-Repræsentanter ikke mere skulde have Forpligtelse til at være Medlemmer af en Rebekka-Loge og have dennes 3 Trin.

Hovedindholdet af dette Forslag, hvis Forudsætning altsaa ogsaa var Kravet om, at Stor-Repræsentanter skulde være fritaget for Medlemsskabet af en Rebekka-Loge, var følgende:

Rebekka-Raadet skulde bestaa af Rebekka-Logernes Over-Mestre og de fungerende kvindelige Ex.-Mestre, og der gaves nærmere Regler for det Antal Stemmer, som disse Repræsentanter kunde afgive. Alle Spørgsmaal vedrørende Rebekka-Logernes rituelle Arbejde skulde forelægges Rebekka-Raadet og und-

Den islandske og den danske Storloge ved Oprettelsen af den islandske Distrikts-Storloge

Staaende fra Venstre til Højre: Stor-Vagt Tomas Tomasson, Stor-Kapellan Gudmundur Asbjørnsson, Stor-Skatmester Magnus Gudmundsson, Dep. Stor-Mester Brynjulfur Bjørnsson, Stor-Mester Eggert Claessen, Stor-Sekretær Knud Zimsen, Stor-Herold Hallgrimur Tulinius, Stor-Marskal Hallgrimur Benediktsson. — Siddende fra Venstre til Højre: Stor-Skatmester Chr. Hede, Dep. Stor-Sire Valdemar Madsen, Stor-Sire Chr. Skeel, Stor-Sekretær Axel Engberg, Stor-Marskal Knud Nielsen

Distr. Storlogen for Island indvies

Efter en Sammenkomst hos Stor-Mester Eggert Claessen paa dennes Villa udenfor Reykjavik. I Billedet til højre ses Dep. Stor-Sire Vald. Madsen, Stor-Sekretær A. Engberg, Stor-Marskal Knud Nielsen og Stor-Skatmester Chr. Hede. Siddende nederst i Billedet Stor-Mester Eggert Claessen. Over ham — lidt utydeligt — den nuværende Stor-Mester Hallgrimur Benediktsson. Den næstøverste i Billedet til venstre er den islandske Stor-Sekretær Zimsen og over ham ses Stor-Skatmester Tomas Tomasson. Blandt Damerne ses Fru Eggert Claessen.

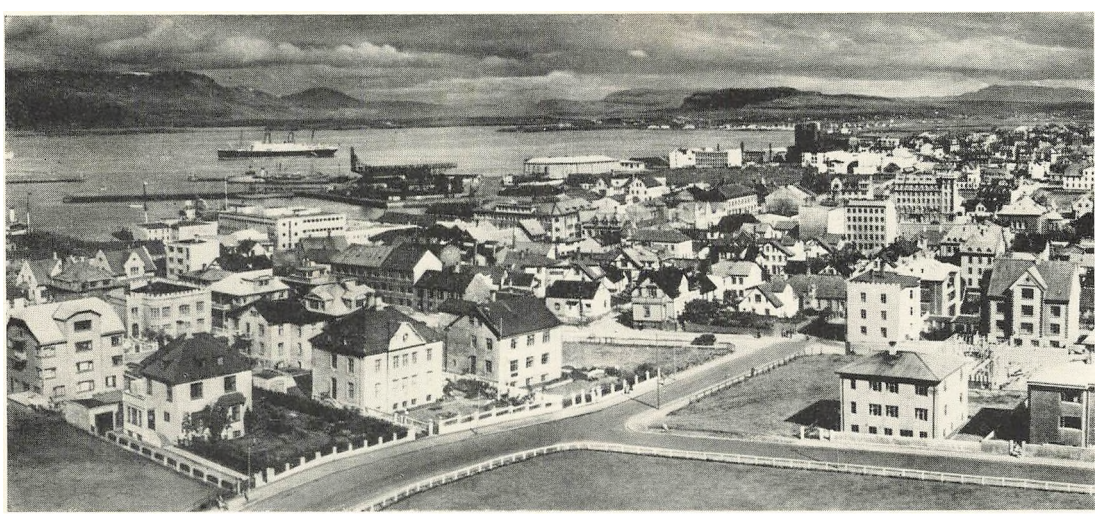

Reykjavik set i Fugleperspektiv

drages Behandling og Afgørelse af den samlede Storloge, saaledes at Rebekka-Raadets Vedtagelser indenfor dette Omraade fik Lovkraft, naar de tiltraadtes af et Flertal af Storlogens valgte Embedsmænd.

Alle andre Ordensspørgsmaal, Rebekka-Logerne vedrørende, derunder Lovændringer, skulde derimod med Rebekka-Raadets Indstilling forelægges den samlede Storloge til Behandling og Vedtagelse.

Som Raadets direkte Repræsentant i Storlogen skulde Stor-Siren efter Indstilling af Raadet udnævne en Special Deputeret Stor-Sire. Raadet skulde ledes af en Bestyrelse valgt af Raadets Medlemmer og bestaa af en Formand, tre Viceformænd, een for Sjælland og Lolland-Falster, een for Fyen og een for Jylland, en Raads-Sekretær og en Raads-Skatmester. Endelig skulde Formanden udnævne en Raads-Kapellan, en Raads-Marskal og en Raads-Vagt.

Om dette Forslag havde der hersket saa godt som Enstemmighed indenfor Raadet. Der var 41 Jastemmer, 8 Nejstemmer og 4 stemte ikke.

Imidlertid var der ogsaa fra andre Sider fremkommet Forslag til Statutter for et saadant Raad, og disse Forslag havde været forelagt Rebekka-Raadet til Erklæring. Resultatet havde været en blank Afvisning, og der var saaledes skabt et godt Grundlag for, at hele dette Problem kunde gaa i Haardknude.

Der blev da ogsaa ført en meget lang og meget varm Drøftelse om Sagen, der endte med, at man vedtog, at der næste Mødedag skulde vælges et Udvalg paa 5 Medlemmer til – som det hed – at bringe Sagen i de rette Former, og derefter fremkomme med et Forslag til Mødet i 1936.

Imidlertid fremkom der den næste Mødedag Begæring om Genoptagelse af Sagen og om ny Forhandling, og Br. Stor-Repræsentant Chr. Bock Jensen reddede her Situationen med nogle Ændringer angaaende det saa omstridte Stor-Repræsentant-Problem. Resultatet blev herefter dette:

Fra 1. Januar 1940 bortfalder Rebekka-Logernes valgte Repræsentation i Storlogen, hvor disse Loger herefter repræsenteres af en af Stor-Siren efter Indstilling af Rebekka-Raadet udnævnt Special Deputeret Stor-Sire. Fra Januar 1936 ophæves Bestemmelsen om, at enhver Stor-Repræsentant skal være Medlem af en Rebekka-Loge – dog gælder denne Bestemmelse stadig for Storlogens valgte og udnævnte Embedsmænd og de Distr. Dep. Stor-Sirer samt de af Rebekka-Logerne

for Perioden 1936—40 valgte Stor-Repræsentanter. — Saaledes gled det hele lykkeligt i Lave og alle fik deres Vilje.

Udvalget, der var nedsat for at gennemgaa Ritualet med Hensyn til Sprog og Nutids Opfattelse, afgav en Indstilling, der i Hovedsagen fandt Tilslutning hos Storlogen. Der stilledes samtidig Forslag om, at Ritualet i dets ny Skikkelse blev optrykt og at det nuværende Oplag af Ritualbøger tilintetgjordes.

Stor-Siren udtalte hertil grumme diplomatisk, at han vilde indkalde Tilbud fra Bogtrykkere indenfor Ordenen paa Omkostningerne ved Optrykning og saa — spørge Logerne om de vilde betale, hvad det kostede. Det viste sig senere, at det vilde de ikke.

Med Hensyn til Fest-Ritualet for Lejrene, der var udarbejdet af Br. Stor-Repræsentant Erich Erichsen i Anledning af Lejrenes 50-Aars Jubilæum i 1931, blev det oplyst, at Udvalget for Loger og Lejre havde indhentet Erklæring fra Hoved-Patriarkerne i de tre danske Lejre, der anbefalede at benytte Ritualet i den foreliggende Skikkelse. Det indstilledes derfor til Vedtagelse, hvilket skete.

Ogsaa denne Gang var Spørgsmaalet om Nedsættelsen af Optagelses- og Gradegebyrerne til Forhandling. Der førtes en langsommelig Drøftelse om Spørgsmaalet, og da man tilsidst havde drøftet sig trætte, stillede den Dep. Stor-Sire Valdemar Madsen Forslag om, at Gebyrerne for Indvielse og 3. Grad skulde være 100 Kr. og for 1. og 2. Grad 50 Kr. Dette Forslag vedtoges, dog saaledes at det først skulde træde i Kraft for Kandidater, der optoges efter 1. Januar 1935.

Et Forslag om, at der skulde nedsættes et literært Udvalg, hvis Opgave skulde være at afgive Erklæring om Udgivelsen af Skrifter af ordensmæssigt Indhold og om al anden Offentliggørelse af literært Arbejde, Ordensemner vedrørende, samt endelig fungere som Redaktions- og Forretnings-Udvalg for Odd-Fellow Bladet, blev taget tilbage.

Der nedsattes et Udvalg, hvis Opgave skulde være at undersøge og overveje Ordenens og Logernes hele Økonomi i Forhold til vor Tid. Og et andet Udvalg der skulde overveje Lovgivningen og Administrationen.

Endelig var der fra Bladudvalget fremkommet et Forslag om Bladets Ordning. Der forelaa Forslag om et Ugeblad paa 4 Sider uden Annoncer, der vilde koste 200 Kr. pr. Nummer. Et Maanedsblad paa 12 Sider med 6 Sider Tekst og 6 Sider

Annoncer, der vilde koste 550 Kr. pr. Nummer. Og et Ugeblad paa 8 Sider med 4 Sider Tekst og 4 Sider Annoncer, der vilde koste 380 Kr. 75 Øre pr. Nummer. Man valgte det sidste.

Storlogen vedtog endelig at udtale, at Bestemmelsen om, at alle Spørgsmaal, som er egnede til at føre Debatten ind paa nationale, politiske eller religiøse Emner, skal holdes ude af Forhandlingerne, ikke alene gælder for Møder i Logesalen, men ogsaa for alle Sammenkomster i Logebygningens Selskabslokaler.

Da Br. Chr. Hede havde bedt sig fritaget for Hvervet som Stor-Skatmester, et Embede som han nu havde beklædt i 23 Aar, blev der foretaget Valg af hans Efterfølger. Valget stod mellem Stor-Repræsentanterne Br. Alfred Christensen og Br. Edw. Berner. Br. Berner blev valgt og derefter straks indsat i sit Embede for Resten af Terminen, hvorefter Stor-Siren bragte den afgaaede Stor-Skatmester Storlogens varmeste Tak for hans udmærkede Arbejde. En Tak, der var saare velfortjent.

TIDEN OG TALLENE

Medlemstallet var den 31. December 1931 i Underlogerne 6647 og Rebekka-Logerne 333 Brødre og 999 Søstre. I Lejrene 1128. Tallene var den 31. December 1933 henholdsvis 6552, 326 og 1114 og 1268.

Logernes Formue var 1,355,428 Kr. 91 Øre. De særlige Fonds 1,443,643 Kr. 49 Øre. Enkefondenes var 2,710,678 Kr. 51 Øre. Rebekka-Logernes Formue var 91,891 Kr. 47 Øre. De særlige Fonds 210,621 Kr. 95 Øre. Lejrenes Formue var 47,712 Kr. 79 Øre. De særlige Fonds 5,134 Kr. 34 Øre.

I sin Beretning paa Storlogens Møde i 1934 gav Br. Stor-Sire Chr. Skeel Udtryk for et Haab og et Ønske.

Han haabede, at Storlogen vilde gøre ham den Glæde at imødekomme Rebekka-Raadets Indstilling om dets fremtidige Plads indenfor Ordenen. Og hans højeste Ønske var det, at han maatte opleve den Dag, da Vandrebogen havde løst sin Opgave og friet Børnehjemmene i Nørre Sundby og Roskilde for deres Gæld.

Haabet beskæmmede ham ikke. Men Ønsket fik han ikke opfyldt. Den 25. Januar 1936 kom

Han havde været syg en Tid. Et Hjerteonde pinte ham. Men ind under Jul syntes der dog at være indtraadt en Bedring, og han glædede sig til den Installation af Embedsmænd i de københavnske Loger, der forestod. Han vilde paany komme til at færdes i den Kreds, der var hans den kæreste af alt – Søstrene og Brødrenes. Mellem Jul og Nytaar tog Ondet imidlertid paany fat. Han havde ikke Kræfter til at staa imod og den 25. Januar 1936 tog Døden ham.

Vi har tidligere gjort Rede for Br. Chr. Skeels værdifulde og betydningsfulde Arbejde indenfor Ordenen, ikke alene som Stor-Sire, men ogsaa forinden. Han ejede ikke sin Forgængers urolige, stadigt anspændte og stadigt krævende Sind. Hans Krav om, at der stadig skulde ske noget. Heller ikke hans straalende Fantasi. Men han fandt sin Gerning, hvor Kravene laa foran Dørtærskelen, den Gang *han* maatte tage Styret: Kravene om økonomisk Fæstnelse og om det rituelles stigende Betydning. I det hele taget: Arbejdet paa de indre Linjer. Han blev en trofast og dygtig Fører her. Og over det altsammen lyste hans milde og vennesæle Sind. Han var elsket af mange.

Han brugte saa ofte Ordene: Kære Venner. Og han havde Ret til at bruge dem. Vi *var* hans kære Venner – alle som een.

Lad os her gengive, hvad den fungerende Stor-Sire Valdemar Madsen sagde i sin Beretning til Storlogens Møde i 1936. Det var smukke Mindeord om vor afdøde Ven.

– Mit første skal være at give Udtryk for den dybe Sorg, der er overgaaet vor kære Orden og for det Tab, der er lidt ved vor kære Stor-Sire og Ven Chr. Skeels Bortgang. Størstedelen af sit Liv levede Br. Stor-Sire for og med Ordenen. Dens rene og skønne Tanker og Lære fyldte ham helt, fordi han saa, at Ordenens gamle, grundfæstede Organisation var en Vækst med bredere Krone, stærkere Stamme og dybere Rødder end mange har Øjet aabent for. Derfor stræbte han ogsaa af al sin Evne efter at værne om Ordenens høje Traditioner og om de store Idealer, der nu og altid vil være Ordenens Ledestjerne, naar den skal vedblive at være den Kulturfaktor, som den hidtil har været.

Vor kære Stor-Sire er ikke mere. Stille og blidt, midt i den Gerning han elskede saa højt, forundtes det ham at gaa ind til den evige Hvile. Herfor siger vi vor

himmelske Fader Tak, og vi takker for alle de rige Gaver, der blev skænket Ordenen gennem vor bortgangne Stor-Sire, hvis Minde vi vil bevare i Ærbødighed, Taknemmelighed og Kærlighed.

Hans Jordefærd foregik efter eget Ønske i største Stilhed. Men ved den Mindeloge, som den 23. Februar fandt Sted i Palæets store Koncertsal, fik den fungerende Stor-Sire Lejlighed til i en smuk og dybtfølt Mindetale at skildre Br. Chr. Skeels betydningsfulde Arbejde i Ordenens Tjeneste og hans rige og varme Menneskelighed. Han var en Ridder uden Frygt og uden Dadel.

Ogsaa blandt de

DISTRIKTS-DEP. STOR-SIRER

gjorde Døden sin Høst mellem Storlogemøderne i 1934 og 1936.

– Den 3. Juli 1935 døde den Distr. Dep. Stor-Sire for det nordjydske Distrikt, Br. A. Randrup i Randers. Han var en trofast og virksom Broder indenfor Ordenen og indenfor sin Loge. Formfuld og aandfuld Taler som han var og dybt interesseret som han var for Logernes rituelle Arbejde, øvede han paa dette Omraade en ikke ringe personlig Indflydelse indenfor de Loger, der var ham underlagt. I det hele taget var hans Indflydelse stor, hvor han færdedes. Han havde den lykkelige Evne at kunne skabe Tillid omkring sig – en Tillid der aldrig svigtede – og han var aldrig bange for at gøre et Arbejde, og gøre det til Bunds, hvor der kaldtes paa ham.

Ikke mindst indenfor hans egen Loge satte hans Arbejde dybe Spor, og han bidrog paa mange Maader til dens Vækst og Trivsel.

– Den 13. September 1935 døde den Distr. Dep. Stor-Sire for det sydsjællandske Distrikt, Br. Peter Kjær i Nykøbing, Falster. Indenfor den Loge, han tilhørte, havde Br. Peter Kjær alle Dage været en virksom og anset Broder, og han var værdsat og skattet, hvor han kom frem, for sit varme Hjertelag og sin dybe Kærlighed til Ordenen og den Gerning, der var blevet hans. I sit borgerlige Liv nød han stor Anseelse og der blev her lagt stærkt Beslag paa hans Arbejdskraft.

Men Sygdom handlede haardt med ham og gjorde ham ofte Arbejdet besværligt. Han var sikkert en træt Mand, da Døden tog ham.

– Den 27. April 1936 døde den Distr. Dep. Stor-Sire for det sydjydske og søn-

derjydske Distrikt F. P. Guldager i Kolding i den høje Alder af næsten 82 Aar. Han var blandt de første Ordensbrødre herhjemme. Han blev indviet i Ordenen den 11. December 1883 i Loge Nr. 5 Fyen og var Medstifter af Loge Nr. 15 Odin i Kolding den 14. Maj 1884. Kaarene var besværlige den Gang, og det kneb ofte at holde sammen baade paa det økonomiske og paa de tvivlende og de vankelmodige. Men Br. Guldager kunde det. Han bar, lykkeligt og ved et trofast Arbejde, den unge Provinsloge frem mod bedre Tider, og han havde den Glæde at se den trives og blomstre og skyde mange friske Grene, baade i det sydlige Jylland og i Sønderjylland. Distr. Dep. Stor-Sire blev han i 1908 efter Br. Erik Holst og i næsten 28 Aar beklædte han dette Embede med aldrig svækket Trofasthed og Kærlighed.

Han var elsket allevegne, hvor han kom frem, for sit friske Lune, sit varme Hjerte og sit blide og stærkt følelsesbetonede Sind. Han hørte til de trofaste. Til dem, der aldrig har Tvivl i deres Tanker. For ham var hans Ordensliv Livets fuldeste Udfoldelse. Han handlede i Ordenens Aand. Han troede i Ordenens Aand. Han var som selve det levendegjorte Odd-Fellow-Ship.

Hans Minde vil leve længe der, hvor hans Gerning faldt, baade indenfor og udenfor Ordenen.

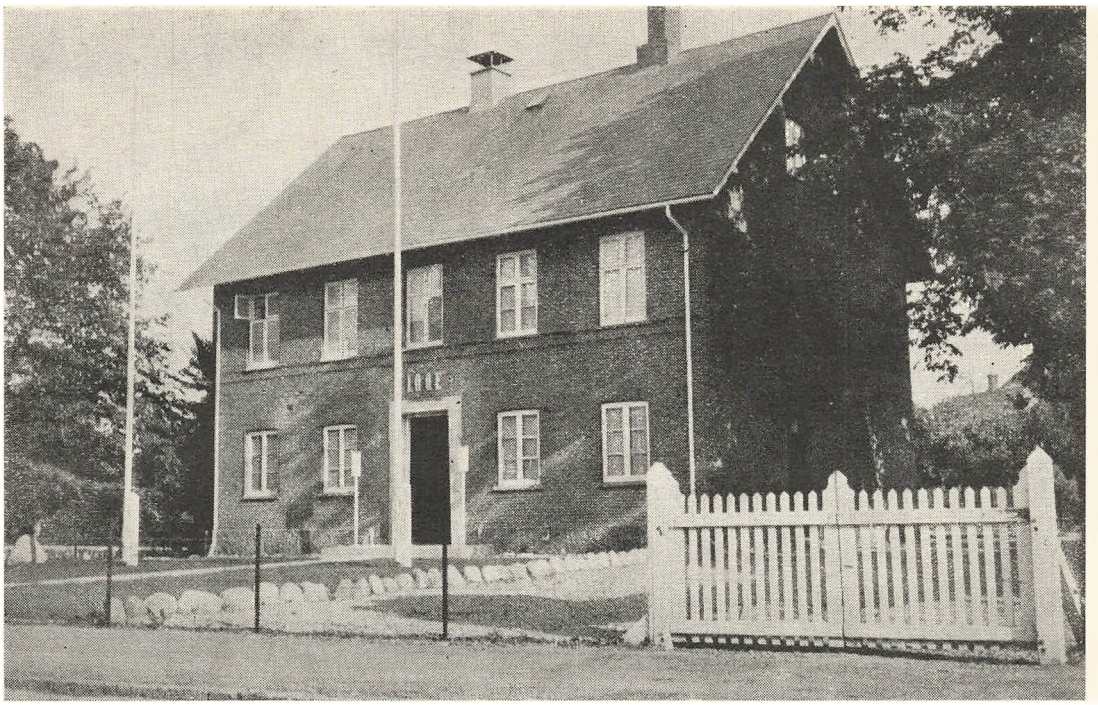

Den yngste Loge, Loge Nr. 65 Morgenstjernens Hjem, i Haslev. Logen indstiftedes den 17. December 1939

DAGEN I GAAR OG DAGEN I DAG

OMKRING STORLOGENS MØDE I 1936 OG 1938

Med Stor-Sire Chr. Skeels Død hører den historiske Tid af Ordenens Liv herhjemme naturligt op. Vi staar nu midt i Dagens Arbejde, og Tidens Røster og Tidens Krav og Kaar møder os fra alle Kanter. Nu skal *vi* øve og leve det, der en Gang skal blive Historie, saaledes som *det* blev, vi nu har forladt. Om til Vækst eller til Brist ligger i Fremtidens Skød. Men eet maa vi vide: vi har en Arv at løfte og noget at værne om, der ikke maa forspildes.

Vi skal iøvrigt ikke komme dybere ind paa, hvad der var foreslaaet og forhandledes paa Storlogemøderne den 7. og 8. September 1936 og 5. og 6. September 1938. Det hører altsammen Dagen i Gaar og Dagen i Dag til. De allerfleste af os kender det.

Vi skal kun ganske kort give den Oversigt, der er nødvendig til Afslutning.

lededes af den Dep. Stor-Sire Valdemar Madsen, der indledede med følgende Mindeord:

Forinden vi paabegynder vort Arbejde, vil vi i Ærbødighed mindes vor kære afdøde Stor-Sire og Ven, Chr. Skeel. Alle kender vi hans aldrig svigtende Kærlighed og Trofasthed mod vor Orden. Hans Redebonhed til at være noget og gøre noget for andre. Hans Vennesælhed og hans gode Hjerte. For alt dette bringer vi ham vor inderligste Tak, idet vi mindes ham, som han var, arbejdsom, ligetil, loyal, oprigtig og taktfuld. Ridder, som han var, uden Frygt og Dadel.

Der var repræsenteret to nye Loger, Nr. 63 Kilen i Struer, stiftet den 11. November 1934, og Nr. 64 Julius Meyer i Frederikshavn, stiftet den 8. September 1935, samt to nye Rebekka-Loger, Nr. 22 Dronning Dagmar i Skive, stiftet den 10 Marts 1935 og Nr. 23 Elisabeth i Vordingborg, stiftet den 15. September 1935.

Det kneb lidt med at komme i Gang med Forhandlingerne. De to Udvalg, der var blevet nedsat paa det forrige Møde til Overvejelse af Ordenens og Logernes Økonomi og af Lovgivningen og Administrationen, havde slaaet sig sammen til ét og forelagde forskellige, meget omfattende Forslag. Og man ønskede en Generaldebat om Forslagene. Storlogen kunde imidlertid ikke gaa med til en saadan Debat, men ønskede straks at gaa løs paa Forslagenes Enkeltheder.

Man begyndte saa paa Forslaget til Grundlov for Storlogen. Men det gik lidt trevent. Det var øjensynligt, at Udvalget havde Modvind.

Ved Frokosttid udsatte man Forhandlingerne. Saa spiste man Frokost, og da den var endt, og Kaffen drukket og Cigaren røget, og Mødet blev genoptaget, enedes man i al Samdrægtighed om at udsætte al Forhandling om de foreliggende Forslag til Mødet i 1938, og at henvise hele Sagen til et Udvalg paa 4 af Storlogen valgte Medlemmer i Forbindelse med Udvalget for Ordenens Stilling. Senere valgtes yderligere til Medlem af Udvalget Br. Ex.-Dep. Stor-Sire J. Wenzzel, der havde været Formand for Fællesudvalget.

Af andre Emner skal vi nævne, at der blev vedtaget nye Bestemmelser om Logernes og Lejrenes Regnskabsførelse – en Foranstaltning, der sikkert var meget betimelig og som gjorde det af med den hidtil brugte noget knudrede Regnskabsform. De traadte i Kraft den 1. Januar 1938.

Stor-Sire Valdemar Madsen
valgt til Stor-Sire i Storlogens Møde i 1936

Distr. Dep. Stor-Sire
H. C. Andersen
Roskilde

Distr. Dep. Stor-Sire
Rs. Grønholt
Næstved

Distr. Dep. Stor-Sire
Axel Hansen
Nykøbing F.

Distr. Dep. Stor-Sire
Jacob Møller
Odense

Distr. Dep. Stor-Sire
Erich Erichsen
Hadersley

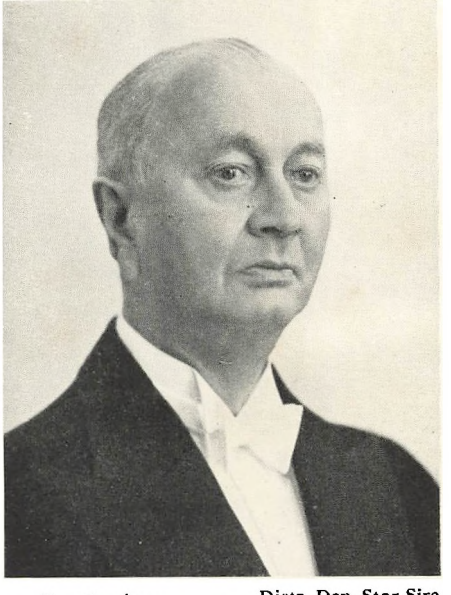

Distr. Dep. Stor-Sire
H. C. Hansen
Vejle

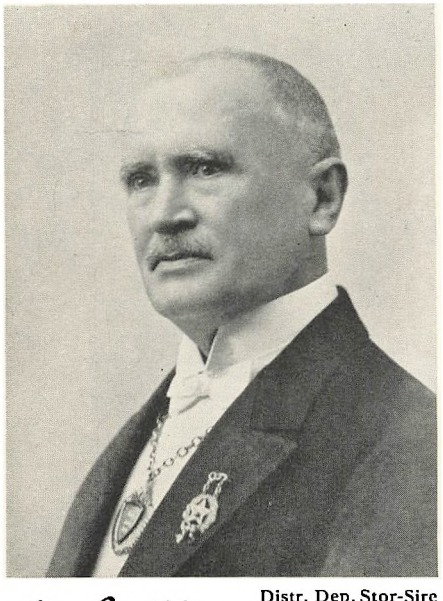

Distr. Dep. Stor-Sire
Chr. Bock Jensen
Aarhus

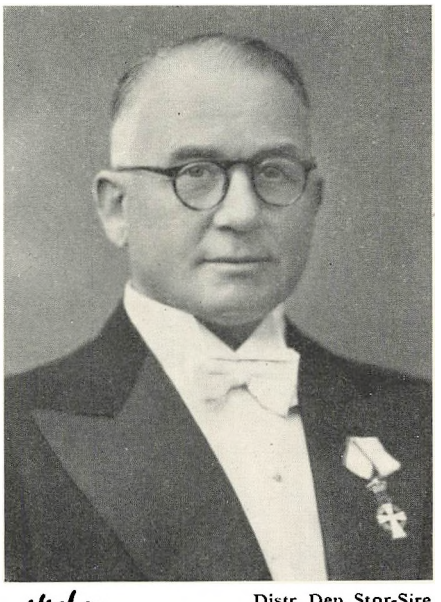

Distr. Dep. Stor-Sire
M. Holm
Skive

Distr. Dep. Stor-Sire
Olaf Jensen
Aalborg

De Distr. Dep. Stor-Sirer af i Dag

Dep. Stor-Sire
Knud Nielsen

Stor-Sekretær
Axel Engberg

Stor-Skatmester
Edw. Berner

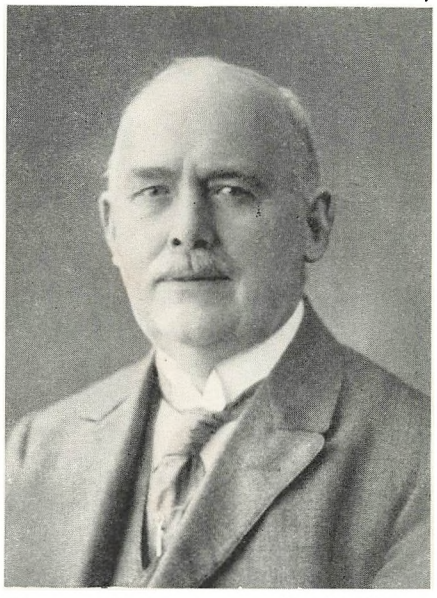

Stor-Kapellan
Wilh. Lundstrøm

Stor-Marskal
Alfred Christensen

Stor-Vagt
O. L. Staffeldt

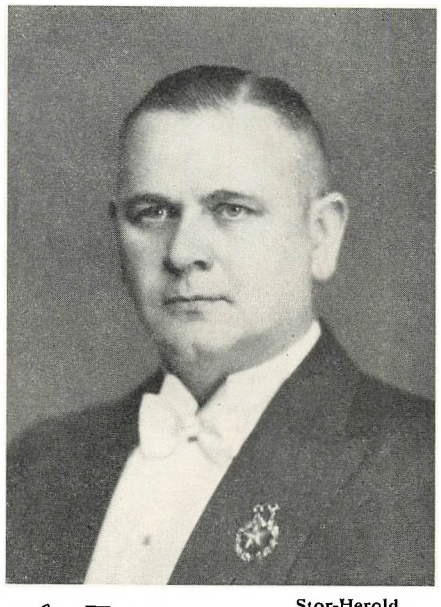

Stor-Herold
Carl Zinglersen

Storlogens øvrige Embedsmænd i 1936

Br. N. C. Beck
der var Redaktør fra 1. Oktober 1894
til 1. April 1920

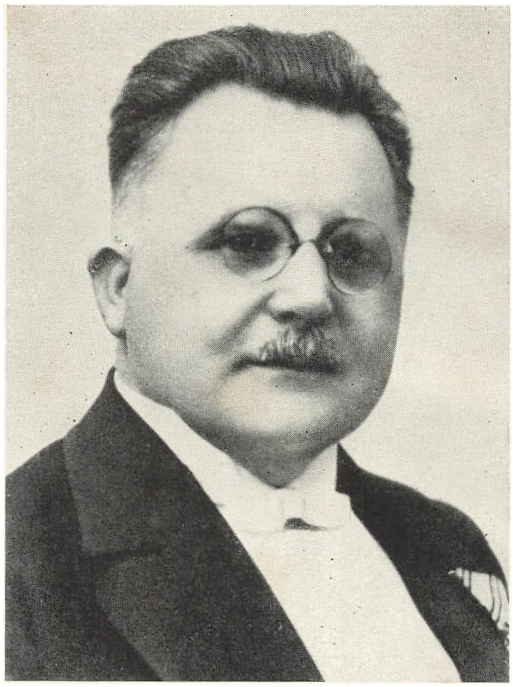

Br. Oluf L. Arndal
der var Redaktør fra 1. Januar 1921
til sin Død den 11. Februar 1934

Br. Chr. Norrild
der var Redaktør fra 22. April 1934
til Udgangen af 1938

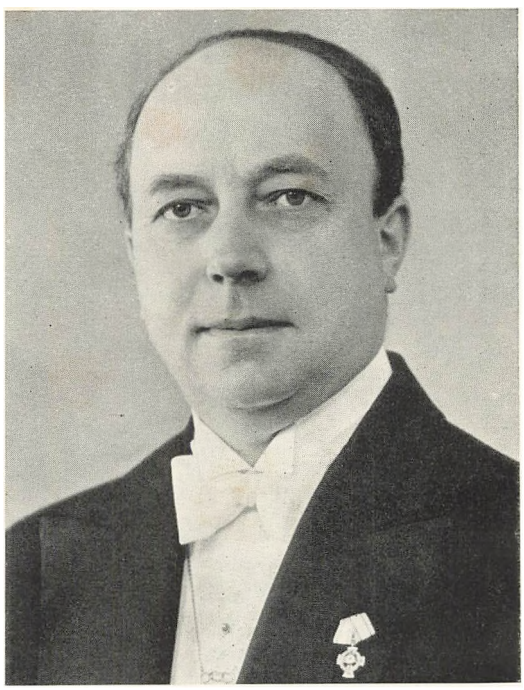

Br. Edmund Melander
der blev Redaktør den 1. Januar 1939

Ordensbladets Redaktører gennem Tiderne

Man drøftede Forholdene med Hensyn til Børnehjemmene i Nørre-Sundby og Roskilde og nedsatte et Udvalg til at undersøge deres Økonomi. Hjemmet i Nørre-Sundby fik dog straks et Tilskud paa 3500 Kr. til Dækning af et Driftsunderskud.

Bladet var atter paa Tale, og man besluttede at anmode tre sagkyndige Brødre om, sammen med Bladudvalget, at overveje det hele Bladproblem. Der vedtoges nogle Ændringer i Grundloven for Lejrene, hvorefter den tidligere krævede saakaldte Kaldelse bortfaldt, og det besluttedes, at Ordensfesten den 26. April herefter kun pligtigt skal fejres hvert femte Aar. Endelig nedsattes der et Udvalg til at undersøge Mulighederne og Betingelserne for Oprettelsen af Ungdoms-Loger her i Landet.

Inden Mødets Afslutning foretoges der Valg, og

DEN NYE STOR-SIRE

blev, som ventet var, Dep. Stor-Sire Valdemar Madsen.

Br. Valdemar Madsen blev indviet i Ordenen den 7. Februar 1905 og var straks stærkt besjælet af en varm Interesse for Ordenen og dens Arbejde, en Interesse, der har holdt sig usvækket gennem Aarene. Han havde gennemgaaet hele Embedsstigen, først indenfor sin egen Loge og senere i Storlogen, da han valgtes til vor Ordens højeste Embede, og det tør vel roligt siges om ham — ogsaa medens vi endnu har den Glæde at have ham som Ordenens øverste — at han altid med den allerstørste Interesse gik op i de Embeder, han til enhver Tid beklædte. Altid havde han Tid og Kræfter til at ofre sig for den Orden, han elskede, til Trods for, at han samtidig sad i en stor og meget krævende privat Virksomhed. Hans Optræden har altid været præget af Stil, noget der ikke mindst vil huskes af dem, der i sin Tid har haft Lejlighed til at se ham som den formfuldendte Stor-Marskal. Alt dette i Forbindelse med hans varme Hjerte og altid aabne Haand har sikret ham Søstrenes og Brødrenes Hengivenhed.

Af Resultaterne af hans korte Embedstid som Stor-Sire skal her nævnes Ordenens Indsamling til Sanatoriet for tuberkuløse Børn, der skyldtes hans Tilskyndelse, og som indbragte over 40,000 Kr. som Ordenens Bidrag.

Stor-Sekretær Axel Engberg og Stor-Skatmester Edw. Berner genvalgtes, og til Dep. Stor-Sire valgtes Br. Stor-Marskal Knud Nielsen. Til Stor-Kapellan, Stor-

Vagt og Stor-Herold udnævntes Br. Wilh. Lundstrøm, Br. O. L. Staffeldt og Br. Carl Zinglersen. Til Stor-Marskal udnævntes Br. Alfred Christensen.

Til Distr. Dep. Stor-Sire for det sydjydske Distrikt udnævntes den hidtil dér fungerende Stor-Repræsentant Erich Erichsen, og i Stedet for Br. L. P. Hansen for det fynske Distrikt, der ønskede at træde tilbage, udnævntes Br. Stor-Repræsentant Jacob B. Møller.

Mellem Møderne var Br. Stor-Repræsentant Axel Hansen blevet udnævnt til Distr. Dep. Stor-Sire i Stedet for afdøde Br. P. Kjær og Br. Ex.-M. M. Holm i afdøde Br. A. Randrups Sted.

Vemodigt er det nu at vide, at dette Storlogemøde skulde være det sidste, hvor Br. Axel Engberg blev valgt til Stor-Sekretær. Og vemodigt er det, at hans Død skulde kaste sin Skygge over dette Binds sidste Blade. Men saaledes skulde det altsaa være . . .

Den 10. Juli 1940 kom

BUDSKABET OM BR. STOR-SEKRETÆR ENGBERGS DØD

og hermed fandt et saare værdifuldt Arbejde i Ordenens Tjeneste sin bratte Afslutning.

Br. Axel Engberg var født den 16. Marts 1875 og blev optaget i Loge Nr. 3 Nordstjernen den 19. Juni 1913. Han var i Tiden mellem 1915 og 1920 denne Loges Sekretær, Under- og Over-Mester og han blev i 1922 valgt til Stor-Sekretær – et Embede, som han har haft alle Forudsætninger for at udfylde paa den mest fuldkomne Maade. Br. Axel Engberg var først og fremmest en tænksom og klog Mand. Og han var altid besindig og venlig. Lykkelig ved at kunne gøre andre en Tjeneste og lykkelig, naar han kunde hjælpe til Rette. Der var over hans lyse og varme Blik og hans Stemmes kønne Melodi det, der straks gjorde tryg og glad, og man blev hurtigt hans Ven i sikker Følelse af, at for ham var Venskab noget dybt og alvorligt. Noget, der ikke lefledes med.

Som Stor-Sekretær vil han være vanskelig at erstatte. Han var til de mindste Enkeltheder fortrolig med alt det mangeartede, der hører denne Gerning til. Hans Arbejde var grundigt og omhyggeligt – lige fra Storlogens omfangsrige Forhandlinger til det mindste Cirkulære. Og ikke saa sjældent har, paa Storlogens Møder,

en lille, smilende Bemærkning fra hans Side klaret noget, der var ved at komme i Urede.

Indenfor Storlogens Kreds og i sin Loge efterlader Br. Axel Engberg det skønneste Minde. Han var elsket og æret som det fine Menneske og den gode og dybt alvorlige Odd-Fellow, han i alle Maader var. Og rundt i Logerne, hvor han kom frem, fik Navnet Axel Engberg hurtigt den Klang, der har oprigtig Hjertelighed og Venskabets Varme til sin Forudsætning.

I sin Bog om Loge Nr. 3 Nordstjernens sidste 25 Aars Historie indtil 1931, har han sat sig et varigt Minde som Ordenshistoriker. Det er et baade fortjenstfuldt, livfuldt og lunerigt Værk, som man læser med den største Interesse.

Kun vemodigt at tænke paa, at han ikke fik endnu en lang Række lykkelige Arbejdsaar i den Ordens Tjeneste, der betød saa meget for ham.

MØDET I 1938

var rigt paa Arbejdsstof. Der var repræsenteret een ny Rebekka-Loge, Nr. 24 Eranthis i Horsens, stiftet den 6. Marts 1938. Senere er der kommen en ny Rebekka-Loge til, Nr. 25 Dronning Louise i Viborg, stiftet den 30. Oktober 1938, og en ny Underloge Nr. 65 Morgenstjernen i Haslev, stiftet den 17. December 1939.

Mødet aabnedes af den nye Stor-Sire, der oplyste, at han og Stor-Sekretæren ved Kongens Regeringsjubilæum havde bragt Ordenens Lykønskning og overrakt som Gave et rundt Sølvfad, hvori paa Fadets Kant var indgraveret Billeder af de kongelige Slotte samt to Sæt Kædeled og i Fadets Midte de kongelige Initialer. Paa Bagsiden var indgraveret: Odd-Fellow Ordenen i Danmark.

Stor-Siren henledede Opmærksomheden paa de efter hans Skøn altfor hyppigt forekommende Udnævnelser til Æresmedlem og de hyppige Dispensationer, der søges med Hensyn til Valg af Under- og Over-Mestre, som ikke opfyldte de foreskrevne Betingelser. Endvidere henledede han Brødrenes Opmærksomhed paa Barnets Lykkeskilling, hvis Fader var Br. Postmester Einar Holbøll og hvis Forbindelse med Ordenen var den, at den til enhver Tid fungerende Stor-Sire administrerer de Beløb, der indkommer. Stor-Sire Chr. Skeel havde interesseret sig meget for Sagen, og der var i de sidste tre Aar indgaaet henholdsvis 2617, 2800 og 2704 Kr. 25 pCt. af Netto-Udbyttet gaar til Foreningen Danmarks Blinde.

Det blev meddelt, at der var sket en Omlægning af Distrikterne for de Distr. Dep. Stor-Sirer. Der var oprettet et nyt Distrikt paa Sjælland, underlagt Br. Stor-Repræsentant R. Grønholt i Næstved, og to nye Distrikter i Jylland, underlagt Br. Stor-Repræsentant H. C. Hansen i Vejle og Br. Stor-Repræsentant Oluf Jensen i Aalborg.

Af Resultaterne af Forhandlingerne skal vi nævne, at de nye Grundlove for Storlogen og for Underlogerne vedtoges uden synderlig Vanskelighed, og at det overdroges Storlogens Udvalg for Lovgivning i Samarbejde med Rebekka-Raadet til næste Storlogemøde at fremkomme med Forslag til Statutter for Rebekka-Raadet og at udarbejde en ny Grundlov for Rebekka-Loger, under Hensyn til den vedtagne Grundlov for Underloger. Man vedtog at yde Børnehjemmene i Nørre-Sundby og Roskilde et aarligt Tilskud af henholdsvis 4000 Kr. og 2000 Kr.

Det vedtoges, at Rebekka-Logerne ogsaa efter 1940 skal bevare deres Ret til at vælge Stor-Repræsentanter og til at være repræsenteret i Storlogen. De indtil 1934 gældende Lovbestemmelser angaaende Valg af Stor-Repræsentanter for Rebekka-Logerne bibeholdes derfor. Man ophævede altsaa her en Lovbestemmelse, inden den endnu var traadt i Kraft. En noget usædvanlig Fremgangsmaade. Men Rebekka-Raadet havde villet det saaledes.

Med Hensyn til Optagelsen i Lejrene vedtog man at gaa tilbage til den saakaldte Kaldelse. Det vedtoges, at Medlemmer af O.-F. Ungdomsforeninger med mindst 5 Aars Medlemsskab samt alle Børn af Odd-Fellows – Far eller Mor – der har været Medlem af Ordenen i mindst 10 Aar kan, naturligvis paa Lovgivningens Grund, indtræde i de danske Loger mod halve Gradebidrag inden det fyldte 30. Aar. Der godkendtes et Ritual for Underloger ved Tildeling af Veterantegn, dog at Logerne stilles frit med Hensyn til Anvendelsen. Man vedtog endnu en Gang en Ny-Ordning med Hensyn til Bladet, efter at det paa forrige Møde nedsatte Udvalg havde afgivet Betænkning, og der valgtes et Tilsynsraad paa tre Medlemmer. Endelig blev der nedsat et Udvalg til Revision af samtlige Ritualer for Underloger. Og lad os saa, inden vi slutter, nævne den Milliongave, som Br. af Loge Nr. 6 Eureka Emanuel Th. Jensen og Hustru Marie Jensen har skænket Ordenen til Oprettelsen af et Rekreations- og Hvilehjem for trængende Odd-Fellows. Man har købt den tidligere Danneskiold-Samsøeske Lystejendom Enrum

ved Vedbæk til dette Brug, og man regner med, at Renterne af en Grundkapital paa 2 Millioner Kroner vil staa til Raadighed for Hjemmets Drift.

TIDEN OG TALLENE

Medlemstallet var den 31. December 1933 i Underlogerne 6552, i Rebekka-Logerne 326 Brødre og 1114 Søstre. I Lejrene 1268. Den 31. December 1935 var Medlemstallet atter 6552 i Underlogerne. I Rebekka-Logerne var Medlemstallet 307 Brødre og 1206 Søstre. Lejrenes Medlemstal var 1314. Den 31. December 1937 var Tallene henholdsvis 6544, 256 og 1263 og 1308. Den 31. December 1939 var Tallene henholdsvis 6171, 237 og 1326 og 1291. Heri er Island ikke som ellers medregnet, da den sædvanlige Opgørelse derfra mangler.

Den 31. December 1939 var Logernes Formue 950,807 Kr. 11 Øre. De særlige Fonds 1,514,003 Kr. 81 Øre og Enkefondenes 3,090,478 Kr. 77 Øre. Rebekka-Logernes Formue var 108,642 Kr. 48 Øre. De særlige Fonds 311,158 Kr. 66 Øre. Lejrenes Formue var 45,946 Kr. 24 Øre. De særlige Fonds 6411 Kr. 69 Øre. Det gælder her som foran, at Opgørelsen fra Island mangler.

MØDET SLUTTES

Efterat Br. Stor-Sire havde takket Storlogens Medlemmer for godt Samarbejde og Storlogens Embedsmænd for deres store Arbejde sluttedes Storlogens Møde i 1938 den 6. September Kl. 6¼ med følgende smukke Bøn af Br. Stor-Kapellan Wilh. Lundstrøm:

Se, vi kommer ydmygt her, kommer her med Bøn paa Læben,
beder: sign hver ærlig Stræben, som Odd-Fellow Navnet bær.
Lad vor Gerning Frugter bære, os til Gavn og dig til Ære.
Sænk hvert Ord i Glemslens Strømme, som kan saare, smerte, dømme.
Vandrer er vi kun paa Jord, slettes ud skal vore Spor.
Lad os kun forglemmes, dø, bygger blot vi med paa Ø,
som en Gang af Hav skal stige – Broderkærlighedens Rige.

Og lad os med disse Ord slutte dette Bind af Ordenens Historie. De har Bud til os. De har Bud til alle. Og de har Gyldighed til alle Tider.

Ved Udarbejdelsen af dette Bind af Odd-Fellow Ordenens Historie har følgende Kilder tjent:

Loge Nr. 1 Danmarks Festskrift.
Loge Nr. 3 Nordstjernens to Festskrifter.
Loge Nr. 4 Progres Festskrift.
Loge Nr. 5 Fyens Festskrift.
Odd-Fellow Foreningen Union star of the norths Forhandlingsprotokol.
Loge Nr. 2 Schandinavias Forhandlingsprotokol.
Loge Nr. 48 Herthas Forhandlingsprotokol.
Distrikts-Storlogens Forhandlingsprotokol.
Storlogens Forhandlinger fra 1884 til 1938.
Meddelelser til Odd-Fellows.
Odd-Fellow Bladet.
Ordensbladet Haand og Hjerte.
Samtidens Presse, navnlig Dags-Avisen, Nationaltidende og Illustreret Tidende.
O. v. Munthe af Morgenstierne: Odd-Fellow Palæets Historie.
F. P. Guldager: Erindringer.
Svenska Odd-Fellow Ordens Festskrift.
Dr. Karl Enghoff: Odd-Fellow Ordenen, öfversikt af dess historiska utveckling.
Valdemar Petersen: 25-Aars Festskrift.
Oluf L. Arndal: Rebekka-Graden i Danmark.
Uddrag af Odd-Fellow Ordenens Historie, udgivet af Lejr Nr. 4 Skjalm Hvide og Lejr Nr. 5 Sct. Knud.
Dansk biografisk Haandleksikon.
Den blaa Bog.
Official history of odd-fellowship, the three-links fraternity.
Theo. A. Ross: Odd-fellowship, its history and manual.

Jeg skylder Br. Stor-Sekretær *Axel Engberg* mangfoldigst Tak for Bistand ved at stille Storlogens Arkiv til min Raadighed og for mangen en Haandsrækning i en snæver Vending. Og jeg skylder Br. Fotograf *Carl Offenberg* Tak for en værdifuld Hjælp ved Anskaffelsen af store Dele af Billedstoffet.

Endelig skal jeg tilføje, at Br. Redaktør *N. E. Therkilsen* umiddelbart efter Arbejdets Paabegyndelse efter eget Ønske udtraadte af Redaktionen, fordi Forholdenes Udvikling ikke levnede ham Tid til Deltagelse.

Haderslev i Juli 1940.

ERICH ERICHSEN